

วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร

สาขา มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ปีที่ 20 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2568

ISSN : 2985-2781 (Online)

PNRU
PNRU
PNRU

PHRANAKHON RAJABHAT
RESEARCH JOURNAL
HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

Phranakhon Rajabhat Research Journal (Humanities and Social Sciences)

ปีที่ 20 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2568

Vol. 20 No. 2 July - December 2025

ISSN : 2985-2781 (Online)

เจ้าของ

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

วัตถุประสงค์ของการจัดพิมพ์วารสาร

วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ จัดทำเป็นวารสารราย 6 เดือน (ปีละ 2 ฉบับ) มกราคม - มิถุนายน และ กรกฎาคม - ธันวาคม โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อเผยแพร่บทความวิชาการ บทความวิจัย บทความปริทัศน์ และบทความวิจารณ์หนังสือ ในสาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ วรรณกรรม ภาษาศาสตร์ บริหารธุรกิจและการบัญชี และศิลปกรรม
2. เพื่อเป็นสื่อกลางแลกเปลี่ยนข่าวสาร สารสำคัญ ประสบการณ์ด้านการวิจัยแก่นักวิจัย นักวิชาการ และบุคคลทั่วไป ที่สนใจ

นโยบายการจัดพิมพ์ของวารสาร

1. บทความที่นำเสนอเพื่อขอตีพิมพ์ ต้องเป็นบทความวิชาการ บทความวิจัย บทความปริทัศน์ หรือบทความวิจารณ์หนังสือ ซึ่งอาจเขียนได้ทั้งภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษ
2. บทความที่จะได้รับการตีพิมพ์ต้องเขียนตามรูปแบบของ วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และต้องผ่านกระบวนการพิจารณากรองโดยผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาที่เกี่ยวข้องก่อน ทั้งนี้ บทความที่ตีพิมพ์ จะต้องเป็นบทความที่ยังไม่เคยรับการตีพิมพ์เผยแพร่มาก่อนหรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากวารสารอื่น ๆ
3. บทความที่ตีพิมพ์/เผยแพร่ทุกบทความต้องผ่านการพิจารณาเห็นชอบจากผู้ประเมินบทความ (Peer Reviewer) ที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาที่เกี่ยวข้อง ไม่น้อยกว่าสามท่านต่อหนึ่งบทความ ซึ่งทั้งผู้ประเมินบทความและผู้แต่ง จะไม่ทราบชื่อซึ่งกันและกัน (Double-blind Peer Review) โดยบทความที่ลงตีพิมพ์ได้นั้นจะต้องผ่านความเห็นชอบจากผู้ประเมินบทความทั้งสองท่านหรือสองในสามท่าน

คณะที่ปรึกษา

ดร.ธนอม อินทระกำเนิด
รองศาสตราจารย์ ดร.คมเพชร ฉัตรศุภกุล
รองศาสตราจารย์ ดร.เป็รื่อง กิจรัตน์ภร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ธีรภัฏพัชร เพ็ชรอาภรณ์
รองศาสตราจารย์ ดร.อนันตกุล อินทรผดุง

นายกสภามหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
กรรมการสภามหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
รักษาการอธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
รองอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

บรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยงยุทธ ขำคง

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

กองบรรณาธิการ

ศาสตราจารย์ ดร.วัลลภ รัฐฉัตรานนท์
รองศาสตราจารย์ ดร.พิมลพรรณ เรฟเพอร์
รองศาสตราจารย์ ดร.กุลทิพย์ ศาสตรระจูรี
รองศาสตราจารย์ ดร.ศิดา เข้มขันธ์ติลา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชาดา พงศ์กิตติวิบูลย์

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (นิด้า)
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
มหาวิทยาลัยบูรพา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัครพนธ์ เนื้อไม้หอม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธাত্রี ไต้ฟ้าพูล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิวินิต ธรรมวุฒิกุล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.वलัักษณ์กมล จ่างกมล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรวัชร ศิริโวหาร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กรรทอง จุลิธินกร
ดร.ชเนตติ์ ทินนาม

Dr. I Nyoman Sudiarta, SE., M.Par
Anupama Dhavale

Ass. Prof. Dr. Harald Kraus

Dr. Meena Madhavan

Professor Dr. Paul Kei

รองศาสตราจารย์ ดร.ณัฐนันท์ วิริยะวิทย์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สืบวงศ์ กาฬวงศ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สรวิชัย วัฒนกุล

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กมลพัทธ์ ใจเยือกเย็น

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กัญญภัทร นิธิศรภากุล

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กษศรณ์ นุชประสพ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณวัฒน์ หลาวทอง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์กัลยา นาคลังกา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดร.ปิยลักษณ์ อัครรัตน์

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศิลปากร

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Faculty of Tourism, Udayana University, Bal (Indonesia)

Department of English, Government First Grade College,

Karnataka University Dharwad, Karnataka (India)

Thammasat University Asst. Prof. Dr. Harald Kraus

Chiang Mai University

Matsuda Arizona State University

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

ผู้ประสานงานและเผยแพร่

นางเดือนมัทนา เกตุโพธิ์ทอง

นางสาวนวมมล พลบุญ

นางสาวศุภราพร เกตุกลม

นางสาวทัศนีย์ ปิ่นทอง

นายรัชตะ อนุวัชกุล

นายจักรพันธ์ ก้อนมณี

นางสาวสุปราณี ขมจุมจัง

นางสาววรารณณ์ แสงสุริศรี

นายวิรัช หล่อศรีจันทร์

นางสาวธนพร ชนธิปกรณ์

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

ติดต่อกองบรรณาธิการ

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

9 ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงอนุสาวรีย์ เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร 10220

โทรศัพท์/โทรสาร 0-2544-8629, 0-2544-8532-34

E-mail: editor_h.s@pnru.ac.th และ https://so05.tci-thaijo.org/index.php/PNRU_JHSS/index

กำหนดออก

2 ฉบับ ต่อ ปี (มกราคม - มิถุนายน และ กรกฎาคม - ธันวาคม)

การเผยแพร่

ผู้ที่สนใจสามารถค้นหาที่ https://www.tci-thaijo.org/index.php/PNRU_JHSS/issue/archive

พิมพ์ที่

พจก. ประยูรสาส์นไทย การพิมพ์ 44/132 ถ.กำนันมนัน ช.กำนันมนัน 36 บางขุนเทียน จอมทอง กรุงเทพฯ 10150

โทรศัพท์ : 0 - 2802 - 0377, 0 - 2802 - 0379, 08 - 1566 - 2540

บทบรรณาธิการ

วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ปีที่ 20 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2568 ได้รวบรวมบทความเพื่อเผยแพร่ และแลกเปลี่ยนความรู้ทางวิชาการและการวิจัยในสาขาที่เกี่ยวข้องกับมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์

เนื้อหาสาระในวารสารฉบับนี้มีบทความจำนวน 20 เรื่อง ทุกเรื่อง มีความน่าสนใจและเป็นประโยชน์กับผู้อ่านหลากหลายสาขา นอกจากนั้นบทความ ยังได้ผ่านการกลั่นกรองอย่างเข้มข้นจากผู้ทรงคุณวุฒิทั้งภายใน และภายนอกมหาวิทยาลัย ที่มีความเชี่ยวชาญในเรื่องนั้น ๆ เป็นที่เรียบร้อยแล้ว สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร หวังเป็นอย่างยิ่งว่าวารสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ ทางวิชาการสำหรับนักวิชาการ นักวิจัย คณาจารย์ และ นักศึกษาต่อไป

การจัดทำวารสารฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยความร่วมมืออย่างดียิ่งจาก ผู้เขียน บทความ ผู้ทรงคุณวุฒิ กองบรรณาธิการ ตลอดจนบุคคลท่านอื่น ๆ ขอขอบพระคุณ เป็นอย่างสูงมา ณ ที่นี้

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยงยุทธ ขำคง

บรรณาธิการวารสารวิจัยราชภัฏพระนคร
สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ (Readers)

ประจำวารสารวิจัยราชภัฏพระนคร (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)

รองศาสตราจารย์ ดร.ณัฐนันท์ วิริยะวิทย์

รองศาสตราจารย์ ดร.อรุณ ขยันหา

รองศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูริย์ มาลา

รองศาสตราจารย์ ดร.วันทนา เนาว์วัน

รองศาสตราจารย์ ดร.อัจฉรา หล่อตระกูล

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิษฐา หรุ่นเกษม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จตุพร อินทร์สุวรรณ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วันชัย สุขตาม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิตากร สมสุข

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประวิทย์ ฤทธิบุญ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประทีป พิษทองกลาง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศศิณัฐ พงษ์นิล

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จันทร์พา ทัดภูธร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พระปลัดสุระ ญาณธโร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดำรง สัตยวากย์สกุล

Asst. Prof. Dr. Rajitha Menon Arikatt

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุดคณิง นฤพนธ์จิรกุล

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภาณุพงศ์ สามารถ

ดร.ศุภโชค มณีมี

ดร.นิสรา แพทย์รังษี

ดร.ศรียา หงษ์ยี่สิบเอ็ด

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์

ในพระบรมราชูปถัมภ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา

มหาวิทยาลัยนเรศวร

มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย-แปซิฟิก

มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ

วิทยาลัยนักบริหารสาธารณสุข

นักวิชาการอิสระ

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ (Readers)

ประจำวารสารวิจัยราชภัฏพระนคร (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)

ดร.สรวงกรณ์ สัจภาพพิชิต

ดร.สุรศักดิ์ แจ่มเจริญ

ดร.เจเน็ต ชูดานโก คาสต้า

ดร.ไศยลักษณ์ กมลศักดิ์วิกุล

ดร.เกรียงไกร เจียรประดิษฐ์

ดร.โสฬสวรรณ อินทสิทธิ์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก

มหาวิทยาลัยชินวัตร

มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

มหาวิทยาลัยเซาธ์อีสท์บางกอก

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ

กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข

สารบัญ

หน้า

บทบรรณาธิการ.....	A
รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ ประจำวารสารวิจัยราชภัฏพระนคร (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)	B
สารบัญ.....	D

บทความวิจัย

ความสำคัญของสื่อที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการรับประทานอาหารเย็นบนเรือสำราญ ณ แม่น้ำเจ้าพระยา จังหวัดกรุงเทพมหานคร.....	1
<i>กิตติยา ไม่หวาดุทธ กมลพรรณ ไชยรา วริศรา พุทธา ศิวนาถ นพคุณ อรยา ลาภะ และ เชิญขวัญ ขำเปรม</i>	
ONLINE BANKING AND CUSTOMER SATISFACTION IN MUAK LEK DISTRICT, SARABURI PROVINCE	21
<i>Priyanjana Wickramarachchi and Noah Balraj</i>	
การเพิ่มประสิทธิภาพการเบิกจ่าย ของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร	39
<i>กัญญารัตน์ อัมภาพร</i>	
การศึกษาเปรียบเทียบวัฒนธรรมการดัดแปลงร่างกายเพื่อความงาม: กรณีศึกษาการมัดเท้าของสตรีจีนโบราณและการใส่ห่วงยึดคอของกะเหรี่ยงในประเทศไทย.....	61
<i>สุรัตน์วดี มุรินทร์พรพงษ์ สายธาร เพ็ชรเขียว และ ชลธิ์ เสมอเชื้อ</i>	
แนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวภายใต้การประยุกต์ใช้แนวคิด PAMS-POSDCoRB กรณีศึกษาพื้นที่การท่องเที่ยวอำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก	76
<i>วิภาดา พวงคำ และ วลัยพร ชินศรี</i>	
ฟอมนานาบุชารอยพระพุทธรูปน้ำทิพย์.....	92
<i>ประจักษ์ ไผ่เจริญ</i>	
อิทธิพลของคุณภาพและสมรรถนะระบบสารสนเทศทางบัญชี ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการใช้งานของกองทัพอากาศ.....	113
<i>ปิยวรรณ มีทรัพย์ และ ธิดาภรณ์ สันจยุคศักดิ์</i>	

สารบัญ

หน้า

การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนของปัจจัยด้านโลจิสติกส์ ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการของบริษัทขนส่งในเขตจังหวัดนนทบุรี	131
<i>เศรษฐภูมิ เกชาวารี</i>	

TRANSLATION AND VALIDATION OF THE FLOURISHING SCALE IN THAI CONTEXT: EVIDENCE FROM PARENTS OF NEURODIVERGENT CHILDREN.....	148
<i>Anjna Sachdevand Santhosh Ayathupady Mohanan</i>	

ระบบสารสนเทศเพื่อการให้บริการการศึกษา ระดับบัณฑิตศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.....	167
<i>ชนมณภัทร เจริญราช และ ภูวิวัฒน์ จันทรวงษ์</i>	

THE IMPACT OF INDUCTIVE TEACHING STRATEGY WITH GEOGEBRA ON MATHEMATICS LEARNING ACHIEVEMENT AND ENGAGEMENT IN GRADE FIVE BHUTANESE STUDENTS	185
<i>Ugyen Lhendup and Nipaporn Sakulwongs</i>	

การพัฒนาความสามารถในการออกแบบกิจกรรมการสอนดาราศาสตร์ โดยใช้กิจกรรมสะเต็มพลัสแอสโตรสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู	209
<i>อภิชาติ พยัคฆิน พงศธร กล่อมสกุล อัญชลี นิลสุวรรณ และ วชิราภรณ์ ฟูโน</i>	

สมรรถนะและความต้องการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษของคนขับรถแท็กซี่ ในกรุงเทพมหานคร.....	220
<i>อุมาพร ยุวชิต พรลีน สุวาลย์ คงลภัส สายลาม และ พรรณวิภา มุ่งหมาย</i>	

บทความวิชาการ

องค์ประกอบของการเปลี่ยนผ่านสู่ดิจิทัลต่อการจัดการโรงแรมในสถาบันการศึกษา	239
<i>พงศ์ภูมิ ครชมแก้ว เขวฤทธิ์ เชาว์แสงรัตน์ และ สุนันทา เสถียรมาศ</i>	

เขตอำนาจของศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ (ICJ) กับสถานะของประเทศไทย ภายใต้หลักความยินยอมของรัฐ: การวิเคราะห์เชิงกฎหมายระหว่างประเทศ.....	253
<i>นภัสรพี เดชางกูร</i>	

ความยุติธรรมในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยกับกฎหมาย ตามหลักคำสอนของศาสนาพุทธกับสถานการณ์ภายในประเทศไทย.....	272
<i>ภิญญาพัชญ์ ตีบวงษา</i>	

สารบัญ

หน้า

กลยุทธ์ส่วนประสมทางการตลาดในธุรกิจพื้นที่ทำงานร่วมกัน.....	287
ดวงธิดา ทารพันธ์ สุพัตรา ยอดสุรางค์ และ ชัยฤทธิ์ ทองรอด	
แนวทางในการจัดการคุณภาพการบริการโรงแรมที่เป็นมิตรกับสัตว์เลี้ยง.....	305
สาวิตรี ใจแจ้ง กาญจนา พันธุ์เอี่ยม และ ชัยฤทธิ์ ทองรอด	
องค์ประกอบของบุคลิกภาพที่พึงประสงค์สำหรับสายอาชีพด้านการบิน	323
จิรัชญา พิกมัย ณ์ฐพล มหาทรัพย์ และ ปวีศ อนุสรณ์พานิช	
การสร้างความหมาย “ความชอบธรรมของพรรคการเมือง” ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560	341
อรุณ ชัยนทา และ ศิริวรรณ วิสุทธิรัตนกุล	

ภาคผนวก

แบบฟอร์มเสนอบทความเพื่อพิจารณานำลงพิมพ์	
วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์.....	357
รายละเอียดการเตรียมบทความเสนอการตีพิมพ์	
วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์.....	359
ขั้นตอนการพิจารณาบทความ	
วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์.....	365
รูปแบบบทความเพื่อส่งตีพิมพ์ในวารสารวิจัยราชภัฏพระนคร	
สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์.....	366
PUBLISHING'S GUIDELINES.....	372
จริยธรรมในการตีพิมพ์.....	377

Research Article

ความสำคัญของสื่อที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการรับประทานอาหารเย็นบนเรือสำราญ ณ แม่น้ำเจ้าพระยา จังหวัดกรุงเทพมหานคร

THE IMPORTANCE OF MEDIA IN INFLUENCING DINING CHOICES ON DINNER CRUISES ALONG THE CHAO PHRAYA RIVER BANGKOK PROVINCE

กิตติยา ไม่วาทยูต* กมลพรรณ ไชยรา วริศรา พุทธา ศิวานถ นพคุณ
อริยา ลาภะ และ เชิญขวัญ ขำเปรม

หลักสูตร บธ.บ. (การจัดการอุตสาหกรรมบริการ) สาขาการจัดการอุตสาหกรรมบริการ (กจท.ท.ร่วมสมัย)
คณะอุตสาหกรรมบริการ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน นครปฐม ประเทศไทย

Kittiya Maivadyut*, Kamonpan Chaiyara, Waritsara Puttha, Siwanart Noppakun
Oriya Lapha and Chearnkwan Knawprem

B.B.A. (Hospitality Industry Management), Hospitality Industry Management, Hospitality Industry Kasetsart University
Kamphaeng Saen Campus, Nakhon Pathom, Thailand

*E-mail: kittiya.maiv@ku.th

Received: 2025-02-07

Revised: 2025-03-21

Accepted: 2025-04-04

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาหาความสำคัญของสื่อที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการรับประทานอาหารเย็นบนเรือสำราญ ณ แม่น้ำเจ้าพระยา จังหวัดกรุงเทพมหานคร และเพื่อศึกษาข้อมูลประชากรศาสตร์ ที่แตกต่างกันของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีผลต่อการให้ ความสำคัญในการเลือกใช้ บริการรับประทานอาหารเย็นบนเรือสำราญ ณ แม่น้ำเจ้าพระยา จังหวัด กรุงเทพมหานคร งานวิจัยนี้ ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บแบบสอบถามรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง และเป็นการเก็บข้อมูล แบบสุ่มตามสะดวก โดยได้รับแบบสอบถามที่สามารถใช้ประโยชน์ได้จริงกลับมาได้ จำนวน 400 ชุด สำหรับการวิเคราะห์ทางสถิติของการศึกษานี้ผู้วิจัยเลือกใช้ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการวิเคราะห์ ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) เพื่อใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ผลการศึกษามี ดังนี้ (1) ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นผู้หญิง อายุอยู่ในช่วงระหว่าง 21 - 30 ปี ส่วนมาก ประกอบอาชีพเป็น นักเรียน/นักศึกษา มีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 10,000 บาท (2) ผลการวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนาถึง ความสำคัญของสื่อที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการการรับประทานอาหารเย็นบนเรือสำราญ

ณ แม่น้ำเจ้าพระยา จังหวัดกรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามให้ระดับความสำคัญของสื่ออยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.10$, S.D. = 0.09) โดยภาพรวม (3) ผลการวิเคราะห์ประเภทสื่อจากสมมุติฐานโดยเครื่องมือ (One-way ANOVA) พบว่า ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถามด้านประชากรศาสตร์เพศ อายุ อาชีพ แตกต่างกันไป มีผลต่อความสำคัญของสื่อที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการรับประทานอาหารเย็นบนเรือสำราญ ณ แม่น้ำเจ้าพระยา จังหวัดกรุงเทพมหานคร ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในส่วนของรายได้ที่แตกต่างไป มีผลต่อความสำคัญของสื่อที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการในการรับประทานอาหารเย็นบนเรือสำราญ ณ แม่น้ำเจ้าพระยา จังหวัดกรุงเทพมหานคร ส่งผลต่อความสำคัญของสื่อที่แตกต่างไปอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ 0.05 (4) เสนอแนะว่า ผู้จัดการที่ดำเนินกลยุทธ์ทางการตลาดออนไลน์โดยใช้สื่อควรให้ความสำคัญต่อการเลือกใช้ประเภทของสื่อในด้านการโฆษณา การตลาดออนไลน์ เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้รับสื่อที่เข้าสู่ที่ครอบคลุม

คำสำคัญ: ความสำคัญของสื่อ สื่อสังคมออนไลน์ ประชากรศาสตร์ นักท่องเที่ยวชาวไทย การรับประทานอาหารเย็นบนเรือสำราญ

ABSTRACT

The purpose of this research are to study the importance of media affecting the selection of dinner services on cruise ships at the Chao Phraya River. Bangkok Province and to study the different demographics of Thai tourists that affect giving. The importance of choosing dinner services on a cruise ship Ran Na Chao Phraya River, Bangkok Province. This research used as the data collection tool, with data gathered through convenient random sampling. A total of 400 valid questionnaires were returned for analysis. For statistical analysis, the researcher used mean ($\bar{X}$), standard deviation (S.D.), and One-way ANOVA to test the hypotheses. The findings of the study are as follows: (1) The majority of respondents were female, aged between 21-30 years, predominantly students, with a monthly income of less than 10,000 Baht. (2) Descriptive statistical analysis showed that the mean scores of all research variables said a moderate-to - high level of perceived importance. (3) The results from the One-way ANOVA analysis revealed that demographic factors such as gender, age, and occupation did not significantly affect the importance of media in selecting dining services on the cruise along the Chao Phraya River at the 0.05 significance level. However, income level significantly influenced the perceived importance of media, particularly the poster type, with statistical significance at the 0.05 level. (4) The recommends that managers implementing online marketing strategies using

media should prioritize the selection of appropriate media types for advertising and online marketing to ensure comprehensive media exposure for tourists.

Keywords: Media importance, Social media, Demographics, Thai tourists, Dinner on cruise ships.

บทนำ

การท่องเที่ยวเรือสำราญมีการเติบโตอย่างต่อเนื่อง จากสถิติจำนวนนักท่องเที่ยวเรือสำราญตั้งแต่ปี ค.ศ.1990 จนถึงปัจจุบัน พบว่าจำนวนนักท่องเที่ยวเรือสำราญมีอัตราการเติบโตอย่างต่อเนื่องในทุกภูมิภาค โดยเกินครึ่งเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวจากอเมริกา รองลงมาเป็นกลุ่มยุโรป และมีการคาดการณ์แนวโน้มที่จะเติบโตต่อไปในอนาคต แม้ว่าจำนวนนักท่องเที่ยวเรือสำราญในทวีปเอเชียมีจำนวนไม่มากนักหากเปรียบเทียบกับภูมิภาคหลักอื่น ๆ หากพิจารณาอัตราการเจริญเติบโตพบว่ามีการเติบโตอย่างรวดเร็วและน่าสนใจ (Tourism Authority of Thailand, 2015) จากข้อมูลของ Pacific Asia Travel Association (2014) พบว่า สัดส่วนจำนวนผู้โดยสารที่เดินทางมาท่องเที่ยวโดยเรือสำราญมีเพียงแค่ร้อยละ 2.4 และเพิ่มขึ้นมาเป็นร้อยละ 3.3 และ 4.4 ในปี ค.ศ. 2013 และ 2014 ตามลำดับ จากที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น (Meesin A., Yisunthon W., Mahamat T., 2019 and Sanadee P., 2023 as cited in Kadkaew P., 2018) กิจกรรมเรือสำราญเป็นกิจกรรมทางการท่องเที่ยวรูปแบบหนึ่งที่มีความสนใจของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย และชาวต่างชาติ กระแสการท่องเที่ยวอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและสถานการณ์การท่องเที่ยวเรือสำราญทั่วโลก มีผลต่อการจัดการท่องเที่ยวเรือสำราญของ

ประเทศไทยรวมทั้งพลวัตการพัฒนาการท่องเที่ยวเรือสำราญที่มีผลต่อการเติบโตสำคัญของการท่องเที่ยวให้ประโยชน์ทางเศรษฐกิจแก่จุดหมายปลายทาง ด้วยเหตุผลนี้หลายประเทศจึงให้ความสำคัญในการพัฒนาท่าเรือ หรือจุดรับส่งนักท่องเที่ยว ขณะทำกิจกรรมทางน้ำอย่างใดก็ตาม การล่องเรือสำราญในแม่น้ำเจ้าพระยาในจังหวัดกรุงเทพมหานคร เป็นกิจกรรมที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก ซึ่งขณะล่องเรือนักท่องเที่ยวจะได้สัมผัสความงดงามริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา ซึ่งเป็นแม่น้ำสายประวัติศาสตร์ และมีความสำคัญกับประเทศไทยมาตั้งแต่สมัยอดีต รวมทั้งยังมีการบริการด้านอาหาร และเครื่องดื่ม รวมทั้งการแสดงที่น่าตื่นตาตื่นใจที่เป็นประสบการณ์แปลกใหม่ที่หาจากที่ไหนไม่ได้ จากข้อความสำคัญที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นว่ากิจกรรมการล่องเรือสำราญในแม่น้ำเจ้าพระยาเป็นกิจกรรมที่สามารถดึงดูดให้นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย และชาวต่างชาติที่เดินทางเข้ามาใช้บริการเป็นจำนวนมาก และนักท่องเที่ยวในปัจจุบันมีความแตกต่างกัน มีความต้องการที่หลากหลาย และมีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวหลากหลายรูปแบบ

ความสำคัญของการท่องเที่ยวโดยเรือสำราญ การท่องเที่ยวด้วยเรือสำราญมีบทบาทสำคัญในการสร้างงานและกระตุ้นเศรษฐกิจในชุมชน

ท่องเที่ยวทั่วโลก โดยเฉพาะเมื่อเทียบกับปี 2019 ที่มีการเติบโต แต่การระบาดใหญ่ในปี 2020 ส่งผลให้จำนวนผู้โดยสารลดลง 81% ตำแหน่งงานลดลง 51% และการสนับสนุนทางเศรษฐกิจลดลง 59% อย่างไรก็ตาม การกลับมาดำเนินการของอุตสาหกรรมเรือสำราญที่มีโปรโตคอลความปลอดภัยช่วยกระตุ้นการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจ โดยปัจจุบันกว่า 75% ของเรือสำราญได้กลับมาให้บริการแล้ว และคาดว่าอุตสาหกรรมจะฟื้นตัวเต็มที่ในปี 2023 นักท่องเที่ยวที่เดินทางโดยเรือสำราญไม่เพียงแต่สร้างความมีชีวิตชีวาให้กับจุดหมายปลายทาง แต่ยังใช้จ่ายเฉลี่ย 660 ยูโรในเมืองท่าระหว่างการเดินทาง 7 วัน ซึ่งช่วยกระตุ้นธุรกิจท้องถิ่น นอกจากนี้ 60% ของนักท่องเที่ยวที่เคยเดินทางจะกลับไปยังจุดหมายปลายทางเดิมอีกครั้ง ทำให้การท่องเที่ยวด้วยเรือสำราญเป็นแหล่งสร้างรายได้สำคัญที่ช่วยฟื้นฟูเศรษฐกิจในระยะยาว และส่งผลให้นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาโดยเรือสำราญคือกลุ่มนักท่องเที่ยวที่ทุกจุดหมายปลายทางต้องการ พวกเขาตระหนักและใส่ใจต่อประเพณีสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม พวกเขาสร้างชีวิตชีวาให้กับเกาะแห่งนี้และสร้างงานได้หลายพันตำแหน่ง (The importance of cruise to the economy, 2022)

จากการศึกษาของผู้วิจัยพบว่าในยุคสมัยปัจจุบันเทคโนโลยีสารสนเทศมีบทบาทสำคัญต่อพฤติกรรมของมนุษย์อย่างแพร่หลาย โดยเฉพาะโลกอินเทอร์เน็ตที่เป็นส่วนสำคัญของการสื่อสารในยุคสมัยนี้ อินเทอร์เน็ตเป็นสื่อที่เชื่อมระหว่างเครือข่ายหลาย ๆ เครือข่ายเข้าด้วยกัน ทำให้มนุษย์เลือกใช้สื่อโซเชียล เพื่อติดต่อสื่อสาร หรือเป็นตัวกลางในการแสดงความต้องการ ความก้าวหน้า

ของเทคโนโลยี อินเทอร์เน็ต ทำให้เกิดนิยามที่แสดงให้เห็นถึงสังคมออนไลน์ของการใช้สื่อโซเชียลของมนุษย์

สังคมออนไลน์ (Social Media) หมายถึงเครื่องมืออินเทอร์เน็ตที่ช่วยให้บุคคลและชุมชนสามารถ รวบรวม และสื่อสารได้ เพื่อแบ่งปันข้อมูล แนวคิด ข้อมูลความส่วนตัว รูปภาพ และเนื้อหาอื่น ๆ ในบางกรณีใช้ ทำงานร่วมกับผู้ใช้รายอื่นแบบเรียลไทม์ได้ (Ventola, 2014) จากข้อมูลการใช้สื่อสังคมออนไลน์ของคนไทย โดยภาพรวมพบว่าประเทศไทยมีผู้ใช้งาน Social Media 52.3 ล้านคน ในปี 2566 เพิ่มขึ้น 2.5% จาก 51 ล้านคนในปี 2562 โดยในรอบ 5 ปีที่ผ่านมากลุ่มผู้ใช้งานที่มีอายุตั้งแต่ 45 ปีขึ้นไป มีสัดส่วนเพิ่มขึ้นเร็วที่สุด Digital Agency ระดับโลกที่ชื่อ We Are Social ได้รายงานข้อมูลการใช้ Social Media ของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ได้รายงานพบว่าในช่วง 5 ปีที่ผ่านมาคนไทยมีจำนวนผู้ใช้ Social Media เพิ่มขึ้นจาก 51 ล้านคน ในปี 2562 มาอยู่ที่ 52.3 ล้านคน ในปี 2566 หรือคิดเป็นเกือบ 1 ใน 4 ของประชากรทั้งหมด (Finance and Banking, 2023) อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจึงมีการนำ สื่อโซเชียลมาใช้ในการโฆษณาสถานที่ท่องเที่ยวเพื่อให้ นักท่องเที่ยวได้เข้าถึงสถานที่นั้น ๆ จากการชมสื่อโซเชียล ประเภทต่าง ๆ

บทความวิจัยนี้ จะนำเสนอผลการศึกษาคำสำคัญของสื่อที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการ การรับประทานอาหารเย็นบนเรือสำราญ ณ แม่น้ำเจ้าพระยา เพื่อสอดคล้องกับยุคการใช้สื่อโซเชียล (Social) ในยุคปัจจุบัน ทำให้ภาคอุตสาหกรรมท่องเที่ยว และธุรกิจเรือสำราญได้มีแนวทาง

ในการพัฒนา แนวทางการสร้างแรงจูงใจ และการเข้าถึงผู้บริโภค ซึ่งเป็นกลุ่มสำคัญในระบบ เศรษฐกิจของไทย และพื้นที่นั้นถือเป็นพื้นที่ที่สร้าง เม็ดเงิน และสร้างความประทับใจให้กับนักท่องเที่ยว ชาวไทย และชาวต่างชาติ ซึ่งผู้วิจัยคาดว่าผลลัพธ์ จากการศึกษาจะนำไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผน และพัฒนาให้เกิดประโยชน์และช่วยให้เศรษฐกิจ ของประเทศไทยมั่นคงมากขึ้น

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อศึกษาหาความสำคัญของสื่อที่มี ผลต่อการเลือกใช้บริการรับประทานอาหารเช้า บนเรือสำราญ ณ แม่น้ำเจ้าพระยา จังหวัด กรุงเทพมหานคร

2. เพื่อศึกษาข้อมูลประชากรศาสตร์ ที่แตกต่างกันของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีผล ต่อการให้ความสำคัญในการเลือกใช้บริการ รับประทานอาหารเช้าบนเรือสำราญ ณ แม่น้ำ เจ้าพระยา จังหวัดกรุงเทพมหานคร

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การทราบถึงความสำคัญของสื่อที่มีผล ต่อการเลือกใช้บริการรับประทานอาหารเช้า บนเรือสำราญ ณ แม่น้ำเจ้าพระยา จังหวัด กรุงเทพมหานคร โดยจะช่วยให้เข้าใจข้อมูล ประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกันของนักท่องเที่ยว ชาวไทย และปัจจัยที่มีผลต่อการให้ความสำคัญ ในการเลือกใช้บริการดังกล่าว การศึกษาในครั้งนี้ จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับผู้ประกอบการ ในธุรกิจท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับแม่น้ำเจ้าพระยา

เช่น ธุรกิจเรือสำราญ ร้านอาหาร และกิจกรรม ท่องเที่ยว ซึ่งสามารถนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการ พัฒนาแหล่งท่องเที่ยว การปรับปรุงบริการ และการสร้างความน่าสนใจให้กับนักท่องเที่ยว รวมถึงการเพิ่มรายได้ให้กับพื้นที่บริเวณแม่น้ำ เจ้าพระยา นอกจากนี้ การศึกษาครั้งนี้ยังมีการใช้ โมเดลการทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) เพื่อแสดงความสัมพันธ์ ของลักษณะข้อมูลประชากรศาสตร์กับทัศนคติ ของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่ให้ความสำคัญกับสื่อ ในการเลือกใช้บริการรับประทานอาหารเช้า บนเรือสำราญ ณ แม่น้ำเจ้าพระยา จังหวัด กรุงเทพมหานคร ซึ่งสามารถนำผลการศึกษานี้ ไปต่อยอดและใช้ประโยชน์ได้กับหน่วยงานหรือผู้ที่ สนใจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อการพัฒนาธุรกิจ และการส่งเสริมการท่องเที่ยวในพื้นที่และหน่วยงาน หรือผู้ที่สนใจอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตเนื้อหา

1.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data)

ซึ่งใช้แบบสอบถามในการวิจัยเชิงสำรวจ ประกอบ ไปด้วย ข้อมูลประชากรศาสตร์ และประเภทสื่อ เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำมา วิเคราะห์

1.2 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data)

การค้นคว้ารวบรวมข้อมูลโดยศึกษา ผ่านหนังสือ เอกสาร ตำรา บทความทางวิชาการ วิจัยที่เกี่ยวข้อง และอินเทอร์เน็ต

2. ขอบเขตด้านข้อมูลประชากรศาสตร์

นักท่องเที่ยวชาวไทยที่ใช้สื่อในการเลือกใช้บริการรับประทานอาหารเช้าบนเรือสำราญ ณ แม่น้ำเจ้าพระยา จังหวัดกรุงเทพมหานคร

2.1 ข้อมูลประชากรศาสตร์ ข้อมูลประชากรศาสตร์ที่ใช้ในการดำเนินงานวิจัยครั้งนี้คือ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่ใช้สื่อในการเลือกใช้บริการรับประทานอาหารเช้าบนเรือสำราญ ณ แม่น้ำเจ้าพระยา จังหวัดกรุงเทพมหานคร

2.2 กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการดำเนินงานวิจัยครั้งนี้คือนักท่องเที่ยวชาวไทยที่ใช้สื่อในการเลือกใช้บริการรับประทานอาหารเช้า

บนเรือสำราญ ณ แม่น้ำเจ้าพระยา จังหวัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 400 คน

3. ขอบเขตด้านพื้นที่

ขอบเขตด้านพื้นที่ในการวิจัยเรื่องความสำคัญของสื่อที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการรับประทานอาหารเช้าบนเรือสำราญ ณ แม่น้ำเจ้าพระยา จังหวัดกรุงเทพมหานคร

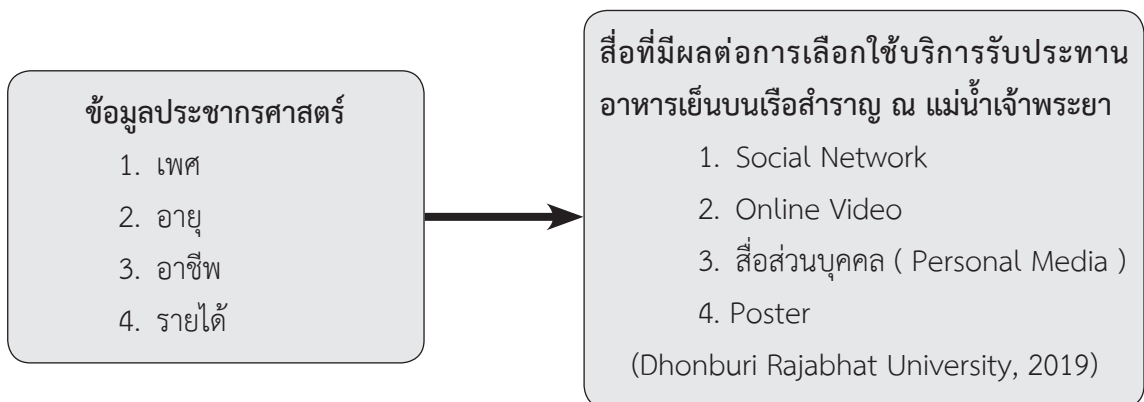
4. ขอบเขตด้านเวลา

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระยะเวลาศึกษาตั้งแต่เดือน มิถุนายน ปี 2567 ถึง เดือน พฤศจิกายน ปี 2567

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐาน

1. ข้อมูลประชากรศาสตร์ ด้านเพศที่แตกต่างกันมีผลต่อความสำคัญของสื่อในการเลือกใช้บริการการรับประทานอาหารเย็นบนเรือสำราญ ณ แม่น้ำเจ้าพระยา จังหวัดกรุงเทพมหานคร ที่แตกต่างกัน

2. ข้อมูลประชากรศาสตร์ ด้านอายุที่แตกต่างกันมีผลต่อความสำคัญของสื่อในการเลือกใช้บริการการรับประทานอาหารเย็นบนเรือสำราญ ณ แม่น้ำเจ้าพระยา จังหวัดกรุงเทพมหานคร ที่แตกต่างกัน

3. ข้อมูลประชากรศาสตร์ ด้านอาชีพที่แตกต่างกันมีผลต่อความสำคัญของสื่อในการเลือกใช้บริการการรับประทานอาหารเย็นบนเรือสำราญ ณ แม่น้ำเจ้าพระยา จังหวัดกรุงเทพมหานคร ที่แตกต่างกัน

4. ข้อมูลประชากรศาสตร์ ด้านรายได้ที่แตกต่างกันมีผลต่อความสำคัญของสื่อในการเลือกใช้บริการการรับประทานอาหารเย็นบนเรือสำราญ ณ แม่น้ำเจ้าพระยา จังหวัดกรุงเทพมหานคร ที่แตกต่างกัน

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ข้อมูลประชากรศาสตร์ และกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลประชากรศาสตร์ที่นำมาศึกษาครั้งนี้ คือ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่ใช้สื่อในการเลือกใช้บริการรับประทานอาหารเย็นบนเรือสำราญ ณ แม่น้ำเจ้าพระยา จังหวัดกรุงเทพมหานคร โดยไม่ทราบขนาดที่แน่นอนของข้อมูลประชากร แต่ทราบว่า มีจำนวนมาก และต้องการประมาณค่าสัดส่วน

ของประชากร โดยใช้สูตรของคอคแรน (Cochran, 1977 as cited in Ekakun T. , 2000) กำหนดค่าความเชื่อมั่น 95% ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ 5% และสัดส่วนของประชากรที่สนใจเท่ากับ 0.5 ของขนาดประชากรศาสตร์ ที่ตัดสินใจเลือกใช้บริการรับประทานอาหารเย็นบนเรือสำราญ ณ แม่น้ำเจ้าพระยา จังหวัดกรุงเทพมหานคร ดังนั้นขนาดของกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีทั้งหมด 384 คน เพื่อป้องกันความคลาดเคลื่อน กลุ่มผู้วิจัยจึงทำการเพิ่มกลุ่มตัวอย่างอีก 16 คน รวมกลุ่มตัวอย่างเป็นจำนวน 400 คน ซึ่งเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทยที่ใช้สื่อในการเลือกใช้บริการรับประทานอาหารเย็นบนเรือสำราญ ณ แม่น้ำเจ้าพระยา จังหวัดกรุงเทพมหานคร

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ การใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เพื่อเก็บข้อมูลจากประชากรศาสตร์ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 ชุด ประกอบด้วยเนื้อหา 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลโดยทั่วไปของข้อมูลประชากรศาสตร์ที่มีลักษณะเป็นการสำรวจรายการ (Check list) ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ และรายได้

ส่วนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับความสำคัญของสื่อที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการรับประทานอาหารเย็นบนเรือสำราญ ณ แม่น้ำเจ้าพระยา จังหวัดกรุงเทพมหานคร ลักษณะของคำถามเป็นแบบมาตราส่วน (Rating Scale) ประกอบไปด้วย (1) Social Network เช่น Facebook, Instagram, (2) VDO เช่น Youtube, Tiktok, (3) สื่อส่วนบุคคล (Personal Media)

เช่น การบอกเล่า การเชิญชวน และ (4) โปสเตอร์ (Posters)

3. การตรวจสอบเครื่องมือ

3.1 นำแบบสอบถามที่ได้ผ่านการตรวจสอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิจัย นำมาปรับปรุงเรียบเรียง และทดลองไปใช้ (Try out) กับประชากรศาสตร์ที่มีลักษณะเดียวกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อกำหนดค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยการทดลองค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของครอนบาค (Cronbach's reliability coefficient alpha) และหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha coefficient) ตามสูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach, 1990 p. 204 as cited in Buaban N. , 2013) จากการหาค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธี (Cronbach's reliability coefficient alpha) ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของครอนบาคเท่ากับ 0.83 แสดงว่า ค่าความเชื่อมั่นอยู่ในระดับสูงสามารถนำแบบสอบถามไปใช้เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างได้

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลประชากรศาสตร์

1.1 สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ และค่าร้อยละ ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

(S.D.) ใช้สำหรับวิเคราะห์ระดับความคิดเห็น

1.1.1 ระดับความสำคัญของสื่อ

ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

การให้คะแนนระดับความสำคัญตามแบบของลิเคิร์ต (Likert's Scale) 5 ระดับดังต่อไปนี้

5 คะแนน หมายถึง ความสำคัญของสื่อมากที่สุด

4 คะแนน หมายถึง ความสำคัญของสื่อมาก

3 คะแนน หมายถึง ความสำคัญของสื่อปานกลาง

2 คะแนน หมายถึง ความสำคัญของสื่อน้อย

1 คะแนน หมายถึง ความสำคัญของสื่อที่น้อยที่สุด

1.1.2 การวิเคราะห์ค่าระดับ

ความสำคัญของผู้ตอบแบบถามแบบปลายเปิด (Survey Research) และปลายปิด (Close - End Question) และใช้ระดับการวัดข้อมูลประเภทอันตรภาคชั้น (Interval Scale) โดยแบ่งคะแนนออกเป็น 5 ระดับ คะแนนที่ต่ำที่สุด คือ 1 คะแนน และคะแนนที่สูงที่สุด คือ 5 คะแนน โดยใช้สูตรคำนวณความกว้างของอันตรภาคชั้นได้ผลลัพธ์อยู่ที่ 0.8 ดังนี้

ความกว้าง
ของอันตรภาคชั้น = $\frac{(\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด})}{\text{จำนวนชั้น}}$

$$= \frac{5 - 1}{5}$$

$$= \frac{4}{5}$$

$$= 0.8$$

**การจัดระดับคะแนนเฉลี่ยค่าพิสัย
ที่คำนวณได้ ดังนี้**

4.21 - 5.00 ความสำคัญของสื่อ
ที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการมีผลอยู่ในระดับมากที่สุด

3.41 - 4.20 ความสำคัญของสื่อ
ที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการมีผลอยู่ในระดับมาก

2.61 - 3.40 ความสำคัญของสื่อ
ที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการมีผลอยู่ในระดับปานกลาง

1.81 - 2.60 ความสำคัญของสื่อ
ที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการมีผลอยู่ในระดับน้อย

1.00 - 1.80 ความสำคัญของสื่อ
ที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการมีผลอยู่ในระดับน้อยที่สุด

1.3 สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ได้แก่ การทดสอบค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของ ครอนบาค (Cronbach's reliability coefficient alpha), ANOVA และการวิเคราะห์ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน และเพื่อทดสอบ ความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระกับตัวแปรตามเมื่อพบข้อแตกต่างผู้วิจัยจะนำไปคำนวณต่อ โดยวิธีการเปรียบเทียบรายคู่ โดยใช้

ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

1.1.3 การทดสอบสมมติฐาน

ANOVA

การวิเคราะห์ข้อมูล
ในภาคีการครั้งนี้กลุ่มวิจัยเลือกใช้เทคนิคการวิเคราะห์
ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูล
จากแหล่งทุติยภูมิ และแหล่งปฐมภูมิ ซึ่งมีวิธีการ
ดังต่อไปนี้

1. ตรวจสอบความครบถ้วน
สมบูรณ์ของข้อมูลที่ปรากฏอยู่ในเครื่องมือการ
วิจัยว่ามีความครบถ้วนหรือไม่ หากในกรณีข้อมูล
ไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ กลุ่มผู้วิจัยจำเป็นต้องตัด
ข้อมูลฉบับนั้นทิ้งไปหากเก็บรวบรวมข้อมูลมีจำนวน
ที่มากพอ

2. ลงรหัสข้อมูลให้อยู่
ในรูปของตัวเลข เพื่อนำไปวิเคราะห์ประมวลผล
โดยใช้คอมพิวเตอร์

3. บันทึกข้อมูลที่ผ่าน
การลงรหัสแล้วไปบันทึกข้อมูล และนำไปประมวลผล
ในการวิเคราะห์ข้อมูล

4. เลือกใช้โปรแกรม
สำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อความสะดวก
และรวดเร็วในการวิเคราะห์โดยโปรแกรมสำเร็จรูป
ที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5. เลือกใช้สถิติเชิงพรรณนา
(Descriptive) กับสถิติเชิงอนุมาน (Inferential)
เพื่อนำมาใช้ในการบรรยายผลที่ได้จากการศึกษา

เนื้อหาวิจัย

ตารางที่ 1 ตารางแสดงค่าความถี่ ร้อยละของข้อมูลประชากรศาสตร์

รายละเอียด		ความถี่	ร้อยละ
เพศ	ชาย	119	29.75%
	หญิง	228	57%
	LGBTQ+	53	13.25%
อายุ	ต่ำกว่า 20 ปี	50	12.5%
	21 - 30 ปี	208	52%
	31 - 40 ปี	73	18.25%
	41 - 50 ปี	43	10.75%
	51 ปีขึ้นไป	26	6.5%
อาชีพ	รับราชการ	54	13.5%
	นักเรียน/นักศึกษา	197	49.25%
	พนักงานเอกชน	85	21.25%
	ธุรกิจส่วนตัว	46	11.5%
	อื่นๆ	18	4.5%
รายได้	น้อยกว่า 10,000 บาท	145	36.25%
	10,001 - 20,000 บาท	89	22.25%
	20,001 - 30,000 บาท	49	12.25%
	30,001 - 40,000 บาท	62	15.5%
	40,001 - 50,000 บาท	35	8.75%
	50,001 บาทขึ้นไป	20	5%

สรุปผลการวิเคราะห์จากการศึกษาข้อมูลประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถามจากนักท่องเที่ยวชาวไทยที่ใช้สื่อเลือกใช้บริการรับประทานอาหารเย็นบนเรือสำราญ ณ แม่น้ำเจ้าพระยา จังหวัดกรุงเทพมหานคร ข้อมูลจากผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 228 คน คิดเป็นร้อยละ 57 มีอายุระหว่าง 21 - 30 ปี จำนวน 208 คน คิดเป็นร้อยละ 52 ประกอบอาชีพเป็นนักเรียน/นักศึกษา จำนวน 197 คน คิดเป็นร้อยละ 49.25% มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 10,000 บาท จำนวน 145 คิดเป็นร้อยละ 36.25%

ให้ความสำคัญมากที่สุด ด้าน Personal มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.18$, S.D. 0.82) ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญมาก ด้าน Social Network มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.90$, S.D. 0.98) ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญมาก และด้าน Poster มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.80$, S.D. 0.93) ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญมาก

สมมติฐาน

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 1 นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีข้อมูลประชากรศาสตร์ ด้านเพศที่แตกต่างกันมีผลต่อการให้ความสำคัญของสื่อ

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของสื่อที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการรับประทานอาหารเย็นบนเรือสำราญ ณ แม่น้ำเจ้าพระยา

n = 400

ประเภทสื่อ	$\bar{X}$	S.D.	ความสำคัญ
1. Social Network	3.90	0.98	สำคัญมาก
2. VDO	4.32	0.76	สำคัญมากที่สุด
3. Personal	4.18	0.82	สำคัญมาก
4. Poster	3.80	0.93	สำคัญมาก
รวม	4.10	0.09	มาก

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของค่าเฉลี่ยรวมจาก 4 ประเภทสื่อ พบว่ามีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.10$, S.D. 0.09) อยู่ในระดับความสำคัญมาก เมื่อแจกแจงแต่ละด้านพบว่า ด้าน VDO มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.32$, S.D. 0.76) ผู้ตอบแบบสอบถาม

ในการเดินทางไปใช้บริการรับประทานอาหารเย็นบนเรือสำราญ ณ แม่น้ำเจ้าพระยา ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 2 นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีข้อมูลประชากรศาสตร์ ด้านอายุ

ที่แตกต่างกันมีผลต่อการให้ความสำคัญของสื่อในการเดินทางไปใช้บริการรับประทานอาหารเช้าบนเรือสำราญ ณ แม่น้ำเจ้าพระยา ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

ผลการทดสอบสมมุติฐานที่ 3 นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีข้อมูลประชากรศาสตร์ ด้านอาชีพที่แตกต่างกันมีผลต่อการให้ความสำคัญของสื่อในการเดินทางไปใช้บริการรับประทานอาหารเช้าบนเรือสำราญ ณ แม่น้ำเจ้าพระยา ไม่แตกต่างกัน

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

ผลการทดสอบสมมุติฐานที่ 4 นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีข้อมูลประชากรศาสตร์ ด้านรายได้ที่แตกต่างกันมีผลต่อการให้ความสำคัญของสื่อในการเดินทางไปใช้บริการรับประทานอาหารเช้าบนเรือสำราญ ณ แม่น้ำเจ้าพระยา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 3 ตารางแสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างของความสำคัญของสื่อในการตัดสินใจเลือกใช้บริการรับประทานอาหารเช้าบนเรือสำราญ ณ แม่น้ำเจ้าพระยา จังหวัดกรุงเทพมหานคร โดยจำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อคู่

รายได้	$\bar{X}$	ต่ำกว่า 10,000 บาท $\bar{X} = 2.53$	10,001 – 20,000 บาท $\bar{X} = 2.55$	20,001 – 30,000 บาท $\bar{X} = 2.50$	30,001 – 40,000 บาท $\bar{X} = 2.60$	40,001 – 50,000 บาท $\bar{X} = 2.58$	50,001 บาทขึ้นไป $\bar{X} = 2.59$
ต่ำกว่า 10,000 บาท	2.53		0.011*	0.12	0.8	0.5	0.6
10,001 – 20,000 บาท	2.55			0.001*	0.5	0.2	0.3
20,001 – 30,000 บาท	2.50				0.17	0.19	0.2
30,001 – 40,000 บาท	2.60					0.67	0.709
40,001 – 50,000 บาท	2.58						0.977
50,001 บาทขึ้นไป	2.59						

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยวิธี LSD เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่าง ในการตัดสินใจให้ความสำคัญของสื่อ โดยจำแนก ตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือนเป็นรายคู่ พบว่า มีความแตกต่างกัน 2 คู่ คือ นักท่องเที่ยวชาวไทย ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001 – 20,000 บาท ($\bar{X} = 2.55$) ให้ความสำคัญในการตัดสินใจเลือกใช้ สื่อโปสเตอร์มากกว่านักท่องเที่ยวที่มีรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท ($\bar{X} = 2.53$) และนักท่องเที่ยว ที่มีรายได้ 20,001 – 30,000 บาท ($\bar{X} = 2.50$) ให้ความสำคัญในการเลือกใช้สื่อมากกว่านักท่องเที่ยว ที่มีรายได้ 10,001 – 20,000 บาท ($\bar{X} = 2.55$)

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล

ตอนที่ 1 สรุปข้อมูลประชากรศาสตร์

การตอบแบบสอบถามของนักท่องเที่ยว ชาวไทยเกี่ยวกับการเลือกใช้บริการรับประทานอาหารบนเรือสำราญ ณ แม่น้ำเจ้าพระยา จังหวัดกรุงเทพมหานคร แสดงให้เห็นว่า เพศหญิง เป็นกลุ่มที่ให้ความสำคัญกับสื่อในการเลือกใช้ บริการมากที่สุด โดยมีจำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม 228 คน คิดเป็น ร้อยละ 57% ซึ่งสอดคล้อง กับข้อมูลจาก (Isranews Agency, 2023) ที่ระบุว่า ในประเทศไทย ประชากรเพศหญิงมีจำนวนมากกว่า เพศชาย จำนวน 1,596,417 คน โดยเฉพาะในช่วง อายุ 21 – 30 ปี ซึ่งเป็นช่วงของ Generation Z และ Generation Y ที่ส่วนใหญ่ยังอยู่ในวัยเรียน หรืออาชีพนักเรียน/นักศึกษา และมีความสามารถในการเข้าถึงเทคโนโลยี และสื่อออนไลน์ได้ดี เนื่องจากช่วงอายุนี้นี้มีเวลาว่าง และคุ้นเคยกับการใช้ โซเชียลมีเดีย จากข้อมูลของ (Eric P., 2024)

พบว่า Generation Z หรือกลุ่มที่เกิดมาพร้อมกับ เทคโนโลยีอินเทอร์เน็ต (Digital Natives) มักใช้เวลา ในการเสฟสื่อออนไลน์เฉลี่ย 7 ชั่วโมง 4 นาทีต่อวัน Facebook (97%), YouTube (94%), TikTok (76%) และ Instagram (87%) ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า Generation Z เป็นกลุ่มที่ใช้งาน TikTok และ Instagram มากที่สุดเมื่อเทียบกับ Generation อื่นๆ ข้อมูลนี้ยังทำให้เห็นว่า กลุ่มนักท่องเที่ยวที่ตอบ แบบสอบถาม และมีความสำคัญต่อการเลือกใช้สื่อ ในการตัดสินใจนั้น ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มคนรุ่นใหม่ ที่โซเชียลมีเดียเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวัน ในการค้นหาข้อมูลต่างๆ รวมถึงการตัดสินใจ ใช้บริการต่างๆ เช่น การเลือกใช้บริการรับประทานอาหารบนเรือสำราญ นอกจากนี้ข้อมูลจากการศึกษา เรื่องพฤติกรรมผู้บริโภคยังพบว่า กลุ่ม นักเรียน/ นักศึกษา ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในช่วง วัย 21-30 ปี มักมี รายได้เฉลี่ยต่ำกว่า 10,000 บาทต่อเดือน เนื่องจาก ยังคงได้รับเงินจากผู้ปกครองในการใช้จ่ายต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ (Chantama W., 2019) ที่กล่าวว่า ผู้บริโภคที่มีรายได้เฉลี่ยต่ำกว่า 10,000 บาท มักมีแนวโน้มในการตัดสินใจบริโภค หรือเลือกใช้บริการต่าง ๆ น้อยกว่าผู้ที่มีรายได้ สูงกว่า 10,000 บาท เช่น 30,000 – 40,000 บาท หรือมากกว่านั้น นอกจากนี้ผู้ที่มีรายได้สูงมักจะมี แนวโน้มในการเลือกบริโภคอาหารที่มีคุณภาพสูง และมีราคาแพงกว่า เช่น อาหารเพื่อสุขภาพ ซึ่งราคาก็สูงกว่ามาตรฐานทั่วไป นี่จึงเป็นการสะท้อน ให้เห็นว่า รายได้ เป็นปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรม การบริโภค และการเลือกใช้บริการของผู้บริโภค ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร จากการทดสอบสมมุติฐาน ในการวิจัยครั้งนี้ พบว่า ผู้ที่มีรายได้เฉลี่ยต่ำกว่า

10,000 บาท มักมีการใช้โซเชียลมีเดียมากกว่า แต่กลับมีแนวโน้มในการตัดสินใจใช้บริการที่น้อยกว่า ผู้ที่มีรายได้เฉลี่ย มากกว่า 10,000 บาทขึ้นไป ซึ่งอาจเป็นผลมาจากความแตกต่างในความสามารถในการจับจ่ายใช้สอย และความพร้อมทางการเงินของแต่ละกลุ่มประชากร ขณะที่ผู้ที่มีรายได้สูงกว่า จะมีอำนาจในการเลือกใช้บริการที่มีราคาสูงกว่า และมักมีแนวโน้มในการใช้บริการที่มีมูลค่ามากขึ้น เช่น การรับประทานอาหารที่มีคุณภาพ หรือการเลือกใช้บริการที่มีราคาแพงกว่า ผลการศึกษาและการตอบแบบสอบถามจากนักท่องเที่ยวชาวไทยในกรุงเทพมหานครแสดงให้เห็นว่า เพศหญิง และวัยรุ่น/วัยเรียน ที่อยู่ในช่วงอายุ 21-30 ปี (Generation Z และ Generation Y) มีความสำคัญต่อการเลือกใช้บริการอย่างมาก เนื่องจากการเข้าถึงเทคโนโลยีและสื่อออนไลน์ที่สะดวกสบายในปัจจุบัน รวมถึงรายได้เฉลี่ยต่ำกว่า 10,000 บาท ที่เป็นปัจจัยสำคัญในการตัดสินใจใช้บริการ โดยผู้ที่มีรายได้ต่ำมักใช้สื่อมากขึ้น แต่มีการตัดสินใจใช้บริการน้อยกว่าผู้ที่มีรายได้สูงกว่า

ตอนที่ 2 สรุประดับความสำคัญของสื่อที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการรับประทานอาหารเช้าบนเรือสำราญ ณ แม่น้ำเจ้าพระยา จังหวัดกรุงเทพมหานคร พบว่า ด้าน VDO มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.32$) ผู้ตอบแบบสอบถามให้ระดับความสำคัญมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 21.68% ด้าน Personal มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.18$) ผู้ตอบแบบสอบถามให้ระดับความสำคัญมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 20.94% ด้าน Social Network มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.90$) ผู้ตอบแบบสอบถามให้ระดับความสำคัญมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 19.57% และด้าน Poster มีค่าเฉลี่ย

($\bar{X} = 3.80$) ผู้ตอบแบบสอบถามให้ระดับความสำคัญมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 19.09% ซึ่งสอดคล้องกับข่าวเรื่องพฤติกรรมกรรมการเสฟสื่อวีดีโอในปี 2563 - 2564 (2023) ถือเป็นช่องทางที่ผู้คนให้ความสนใจมากที่สุด ท่ามกลางวิกฤติโควิด-19 Lockdown จากสถิติจาก Facebook จำนวนผู้ชม Video Live Content มีจำนวนมากขึ้นถึง 50% ตั้งแต่เดือนมกราคม 2563 และยังคงสอดคล้องกับ ข่าวเรื่องวิเคราะห์เทรนด์สื่อออนไลน์ ซึ่งเป็นผลสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของสื่อในปัจจุบัน โดยเฉพาะในช่วงเวลาที่ผ่านมา การเข้าถึงและการใช้สื่อออนไลน์ได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก โดยเฉพาะในช่วงวิกฤติโควิด-19 ที่ส่งผลให้ผู้คนหันมาใช้สื่อออนไลน์มากขึ้น ทั้งในการติดต่อสื่อสารและการเสพข่าวสาร การศึกษายังพบว่า การเสฟสื่อวีดีโอ ได้รับความนิยมเพิ่มขึ้นอย่างมากในช่วงปี 2563-2564 โดยเฉพาะในช่วงการ Lockdown ซึ่งสอดคล้องกับการรายงานข่าวในเรื่องพฤติกรรมกรรมการเสฟสื่อในปี 2563-2564 ที่ระบุว่า Video Live Content บนแพลตฟอร์ม Facebook มีจำนวนผู้ชมเพิ่มขึ้นถึง 50% ตั้งแต่เดือนมกราคม 2563 เป็นต้นมา การเติบโตของการรับชมวีดีโอไลฟ์และสื่อออนไลน์ในช่วงเวลานี้จึงสะท้อนให้เห็นถึงพฤติกรรมของผู้บริโภคที่หันมาใช้สื่อออนไลน์เป็นแหล่งข้อมูลหลักในชีวิตประจำวันมากขึ้น นอกจากนี้ ยังมีอ้างอิงถึงงานวิจัย และการวิเคราะห์เทรนด์สื่อออนไลน์ ที่สะท้อนพฤติกรรมของผู้ใช้สื่อในยุคปัจจุบัน โดย ดร. ธนกร ศรีสุขใส ผู้จัดการกองทุนสื่อฯ ได้กล่าวว่า “Digital Society ทำให้ทุกคนเป็นสื่อ และเราไม่ได้เป็นเพียงผู้รับอย่างเดียว” ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงในบทบาท

ของผู้ใช้สื่อออนไลน์ในยุคปัจจุบัน ที่ไม่เพียงแต่เป็นผู้รับข้อมูล แต่ยังสามารถสร้างและเผยแพร่ข้อมูลได้ด้วยตนเอง (User-generated Content) โดยมีความสำคัญในเรื่องของการ ปกป้องสิทธิของตนเอง และการ แสดงออกทางความคิดที่เปิดเผยมากขึ้น ผลการศึกษาโดย Wisersight ที่เผยแพร่พฤติกรรมการใช้สื่อออนไลน์ในปี 2564 ผ่านแพลตฟอร์มต่างๆ เช่น Facebook, Twitter, Instagram, และ YouTube ยังได้แบ่งการใช้งานของแต่ละแพลตฟอร์มออกเป็นลักษณะต่าง ๆ เช่น Facebook เป็นแพลตฟอร์มหลักที่ใช้ในการเผยแพร่ข่าวสาร โดยมีจำนวนทิมสื่อข่าวออนไลน์มากที่สุด Twitter ใช้สำหรับการวิพากษ์วิจารณ์ และถกเถียงเกี่ยวกับประเด็นต่างๆ ในสังคม Instagram เป็นแพลตฟอร์มที่นิยมในหมู่ อินฟลูเอนเซอร์ โดยเน้นการใช้ รูปภาพ และวิดีโอ ในการนำเสนอ และ YouTube เป็นแพลตฟอร์มที่เหมาะสมสำหรับการนำเสนอ วิดีโอ โดยเฉพาะในลักษณะของการไลฟ์หรือสรุปประเด็นสำคัญที่เกิดขึ้นในสังคม จากข้อมูลเหล่านี้ เราจะเห็นได้ว่าพฤติกรรมการใช้สื่อออนไลน์ในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก ผู้คนให้ความสำคัญกับการเลือกใช้สื่อออนไลน์มากขึ้น เนื่องจาก เทคโนโลยีที่พัฒนาอย่างรวดเร็ว ทำให้สามารถเข้าถึงสื่อได้อย่างสะดวก และรวดเร็ว การที่ผู้ใช้สามารถเลือกใช้สื่อที่ตรงกับความต้องการของตนเอง ทำให้สื่อมีบทบาทสำคัญในชีวิตประจำวันมากขึ้น ทั้งในด้านการติดต่อสื่อสาร, การรับข้อมูลข่าวสาร, หรือแม้กระทั่งการตัดสินใจเลือกใช้ บริการต่างๆ สื่อออนไลน์มีบทบาทสำคัญในชีวิตของผู้คนในยุคปัจจุบัน และผู้ใช้สื่อออนไลน์ในปัจจุบันมีความเป็น Smart Consumer ที่สามารถเลือกใช้

สื่อที่เหมาะสม และปกป้องสิทธิของตนเองมากขึ้น โดยเฉพาะในช่วงวิกฤติโควิด-19 ที่ทำให้สื่อออนไลน์กลายเป็นช่องทางหลักในการรับข้อมูล และสื่อสาร การเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรมการใช้สื่อเหล่านี้ ยังสะท้อนถึงความสำคัญของเทคโนโลยี และการเข้าถึงข้อมูลออนไลน์ ที่ช่วยให้ผู้คนสามารถตัดสินใจ เลือกใช้บริการต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเหมาะสมกับความต้องการของตนเอง

ตอนที่ 3

การศึกษาวิจัยเรื่องความสำคัญของสื่อที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการรับประทานอาหารเย็นบนเรือสำราญ ณ แม่น้ำเจ้าพระยา จังหวัด กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้นำผลสรุปมาเชื่อมโยงกับแนวคิดบทความที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเข้าด้วยกัน เพื่ออธิบายสมมุติฐาน และวัตถุประสงค์ในการทำวิจัยเพื่อนำมาอภิปราย สมมุติฐาน และวัตถุประสงค์การวิจัยได้ดังนี้ จากการศึกษาพบว่า (1) นักท่องเที่ยวชาวไทย ที่มีข้อมูลประชากรศาสตร์ ด้านเพศที่แตกต่างกัน มีผลต่อความสำคัญของสื่อในการเลือกใช้บริการรับประทานอาหารเย็นบนเรือสำราญ ณ แม่น้ำเจ้าพระยา จังหวัดกรุงเทพมหานคร ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ (2) นักท่องเที่ยวชาวไทย ที่มีข้อมูลประชากรศาสตร์ ด้านอายุ ที่แตกต่างกัน มีผลต่อความสำคัญของสื่อในการเลือกใช้บริการรับประทานอาหารเย็นบนเรือสำราญ ณ แม่น้ำเจ้าพระยา จังหวัดกรุงเทพมหานคร ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ (3) นักท่องเที่ยวชาวไทย ที่มีข้อมูลประชากรศาสตร์ ด้านอาชีพที่แตกต่างกัน

มีผลต่อความสำคัญของสื่อในการเลือกใช้บริการในการรับประทานอาหารเย็นบนเรือสำราญ ณ แม่น้ำเจ้าพระยา จังหวัดกรุงเทพมหานคร ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ สะท้อนให้เห็นว่าในยุคปัจจุบันการเข้าถึงสื่อออนไลน์ครอบคลุมสำหรับทุกเพศทุกวัย และทุกอาชีพ เนื่องจากมีการพัฒนาเทคโนโลยีให้เข้ากับยุคสมัย ซึ่งสอดคล้องกับ เพศ อายุ อาชีพ ที่แตกต่างกันของนักท่องเที่ยวชาวไทยมีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการรับประทานอาหารเย็นบนเรือสำราญ ณ แม่น้ำเจ้าพระยา จังหวัดกรุงเทพมหานคร ไม่แตกต่างกัน โดยบ่งชี้ได้ว่า สื่อมีผลต่อนักท่องเที่ยวชาวไทยในการตัดสินใจเลือกใช้บริการรับประทานอาหารเย็นบนเรือสำราญ ณ แม่น้ำเจ้าพระยา จังหวัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นสถานที่ ที่นิยมของนักท่องเที่ยวชาวไทย และชาวต่างชาติ โดยไม่มีการแบ่งแยกเพศ (Gender) เพศ ถือเป็นตัวแปรที่มีความสำคัญในการแบ่งส่วนตลาด ของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการตัดสินใจเลือกใช้บริการสอดคล้องกับ (Kerdrit K. , 2022) เรื่อง การเปิดรับสื่อต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของกลุ่มนักท่องเที่ยว Generation Y (The Effects of Media Exposure on the Historical Tourism Choices of Generation Y Travelers) ที่มีช่วงอายุ 21-37 ปี ที่พบว่า เพศของนักท่องเที่ยวไม่มีผลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของกลุ่มนักท่องเที่ยว Generation Y เมื่อจำแนกตามเพศชาย และเพศหญิง พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีเพศต่างกันมีการตัดสินใจท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของกลุ่มนักท่องเที่ยว

Generation Y ในภาพรวม และรายด้าน ไม่แตกต่างกัน แสดงให้เห็นว่าปัจจัยการตัดสินใจท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ในแต่ละด้านดังกล่าว ไม่มีผลต่อปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ เพศ อายุ อาชีพ และเมื่อกล่าวถึงปัจจัยด้านอายุ ทุกช่วงอายุสามารถเข้าถึงการใช้สื่อในปัจจุบัน และอายุยังไม่ใช่ปัจจัยที่จะส่งผลให้ระดับความสำคัญของสื่อแตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับ (Chaiyawohan C., 2019) กล่าวว่า อายุเป็นอีกตัวแปรหนึ่งที่เป็นพื้นฐาน เนื่องจากแต่ละช่วงอายุมีความต้องการสินค้าหรือบริการที่แตกต่างกัน และส่งผลให้นักท่องเที่ยวมีความต้องการ เลือกรูปแบบการท่องเที่ยวที่แตกต่างกันได้ การที่จะสร้างความพึงพอใจก็มีรูปแบบที่ต่างกัน ทำให้นักการตลาดนำตัวแปรทางด้านอายุมากำหนด กลยุทธ์ในการบริการ เช่น วัยรุ่น และวัยผู้สูงอายุ รูปแบบการท่องเที่ยวและกิจกรรมท่องเที่ยวก็จะแตกต่างกัน ดังเช่น ปัจจัยทางด้านอาชีพที่นักท่องเที่ยวชาวไทยแต่ละคนได้ประกอบอาชีพที่ต่างกัน เพียงแต่สื่อไม่ได้มีการจำกัดทางด้านอาชีพเพื่อเข้าใช้งานทุกอาชีพจึงล้วนมีความต้องการเข้าถึงสื่อทำให้ปัจจัยด้านนี้ไม่เป็นปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดความแตกต่าง

การศึกษาครั้งนี้ชี้ให้เห็นว่า การเลือกใช้บริการรับประทานอาหารเย็นบนเรือสำราญ ณ แม่น้ำเจ้าพระยา จังหวัดกรุงเทพมหานคร ไม่ถูกจำกัดโดยปัจจัยประชากรศาสตร์ เช่น เพศ อายุ หรืออาชีพ เนื่องจากสื่อออนไลน์ในปัจจุบันสามารถเข้าถึงได้สำหรับทุกกลุ่มประชากรศาสตร์ และมีบทบาทในการช่วยให้นักท่องเที่ยวตัดสินใจเลือกบริการได้อย่างเท่าเทียมกัน ปัจจัยที่สำคัญในการตัดสินใจเลือกใช้บริการในสถานการณ์นี้

จึงไม่ได้ถูกกำหนดโดยเพศ อายุ หรืออาชีพของนักท่องเที่ยว แต่อยู่ที่การเข้าถึง และการใช้สื่อที่มีความครอบคลุม และพัฒนาอย่างต่อเนื่องในยุคดิจิทัล

ตอนที่ 4

นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีข้อมูลประชากรศาสตร์ ด้านรายได้ที่แตกต่างกันมีผลต่อความสำคัญของสื่อที่เลือกใช้บริการรับประทานอาหารบนเรือสำราญ ณ แม่น้ำเจ้าพระยา จังหวัดกรุงเทพมหานคร มีผลต่อระดับความสำคัญของสื่อประเภทโปสเตอร์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

จากผลการทดสอบโดยวิธี LSD เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างในการตัดสินใจให้ความสำคัญของสื่อ โดยจำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือนเป็นรายคู่ พบว่า มีความแตกต่างกัน 2 คู่ คือ นักท่องเที่ยวชาวไทย ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001 – 20,000 บาท ($\bar{X} = 2.55$) ให้ความสำคัญในการตัดสินใจเลือกใช้สื่อโปสเตอร์มากกว่านักท่องเที่ยวที่มีรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท ($\bar{X} = 2.53$) และนักท่องเที่ยวที่มีรายได้ 20,001 – 30,000 บาท ($\bar{X} = 2.59$) ให้ความสำคัญในการเลือกใช้สื่อโปสเตอร์มากกว่านักท่องเที่ยวที่มีรายได้ 10,001 – 20,000 บาท ($\bar{X} = 2.55$)

การศึกษาเกี่ยวกับความสำคัญของสื่อในการเลือกใช้บริการและการรับประทานอาหารบนเรือสำราญ ที่แม่น้ำเจ้าพระยา จังหวัดกรุงเทพมหานคร พบว่าปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการเลือกใช้สื่อในการตัดสินใจนั้น มีความเกี่ยวข้องกับปัจจัยประชากรศาสตร์ เช่น รายได้และอาชีพ

ของผู้บริโภค ซึ่งสะท้อนถึงความแตกต่างในการเลือกใช้สื่อที่มีผลต่อพฤติกรรมในการเลือกใช้บริการต่าง ๆ โดยเฉพาะในกรณีของรายได้ที่แตกต่างกันนั้น มีผล โดยตรงต่อการตัดสินใจ และการเลือกสื่อที่ใช้ในการรับข้อมูลเกี่ยวกับบริการ

จากการศึกษาของ (Phantha P., 2022) พบว่า รายได้ เป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อพฤติกรรมการเดินทางและการตัดสินใจ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ (Manpao P. , 2016) ที่ศึกษาพฤติกรรมการตัดสินใจท่องเที่ยวเชิงเกษตร พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกันจะมีการตัดสินใจท่องเที่ยวที่แตกต่างกันในขณะเดียวกัน งานวิจัยของ (Thapkhieo H. , and Sukto N., 2019) ยังได้กล่าวถึงการตัดสินใจท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยส่วนบุคคล เช่น อายุ อาชีพ และรายได้ ซึ่งจะส่งผลต่อการเลือกใช้บริการ ที่แตกต่างกันในแต่ละกลุ่ม

โดยเฉพาะในแง่ของการใช้สื่อ การศึกษาพบว่ารายได้ที่แตกต่างกันส่งผลให้การเลือกใช้อีกก็แตกต่างกันตามไปด้วย ผู้ที่มีรายได้สูงมักเลือกใช้สื่อที่มีความหรูหราหรือมีความทันสมัยมากขึ้น เช่น สื่อออนไลน์ หรือสื่อดิจิทัล ขณะที่กลุ่มที่มีรายได้ต่ำอาจให้ความสำคัญกับสื่อที่เข้าถึงง่าย และมีราคาไม่สูง เช่น สื่อโปสเตอร์ หรือสื่อสารแบบดั้งเดิมที่ไม่ต้องลงทุนสูงในการเข้าถึงข้อมูล

การศึกษานี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ (Chaiyawohan C. , 2019) ที่กล่าวถึงความแตกต่างในการเลือกใช้บริการและสื่อที่สอดคล้องกับช่วงอายุ โดยเฉพาะเมื่อแต่ละช่วงอายุมีความต้องการสินค้าและบริการที่แตกต่างกัน ซึ่งส่งผลให้พฤติกรรมการเลือกใช้บริการ และสื่อมีความแตกต่างตามไปด้วย

โดยในบางกลุ่มอายุ เช่น วัยรุ่นอาจเลือกใช้สื่อออนไลน์ที่รวดเร็ว และทันสมัยขณะที่วัยผู้สูงอายุอาจมองหาสื่อที่ให้ข้อมูลในรูปแบบที่ชัดเจนและเข้าถึงง่าย

สรุปได้ว่า รายได้ เป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการเลือกใช้สื่อ และการตัดสินใจเลือกใช้บริการ โดยผู้ที่มีรายได้แตกต่างกันมักมีการเลือกใช้สื่อที่ต่างกันออกไป เช่น สื่อประเภทโปสเตอร์ซึ่งเป็นสื่อที่มีการเลือกใช้แตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัดเมื่อเทียบกับสื่อประเภทอื่น การศึกษานี้จึงสามารถนำไปใช้ในการพัฒนา และกำหนดกลยุทธ์การตลาดให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายที่มีความแตกต่างทางด้านรายได้ และการเลือกใช้สื่อที่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในเชิงการบริหารจัดการ การเลือกใช้สื่อ ผู้บริหาร หรือนักการตลาด โดยการใช้สื่อต้องดำเนินกลยุทธ์ทางการใช้สื่อออนไลน์ และออฟไลน์ (Offline) เพื่อดำเนิน

ธุรกิจโดยเฉพาะการดำเนินธุรกิจท่องเที่ยว หรืออุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในยุคปัจจุบันควรให้ความสำคัญกับประเภทสื่อที่ใช้ในการตลาดแบบบูรณาการในด้านการโฆษณา หรือการตลาดออนไลน์ พบว่ามีอิทธิพลอย่างชัดเจนต่อการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวควรระมัดระวังในการสื่อสารเนื่องจากนักท่องเที่ยวมีการรับสารที่แตกต่างกัน จึงยังมีความจำเป็นที่จะต้องให้ความสำคัญด้านการใช้สื่อ และเลือกใช้ประเภทของสื่อ

2. ข้อเสนอแนะงานวิจัยในอนาคต ผู้วิจัยมีความเห็นว่าควรศึกษาเจาะลึกถึงข้อแตกต่างของข้อมูลประชากรศาสตร์ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้สื่อ หรือศึกษาหาแนวทางการตลาด มีผู้บริหารธุรกิจ เลือกใช้ด้านการโฆษณา นักวิจัยท่านอื่นอาจศึกษาปัจจัยอื่นที่ส่งผลต่อการตัดสินใจในการเลือกใช้บริการของนักท่องเที่ยว เช่น ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ และพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว เป็นต้น

REFERENCES

- Kerdrit, K. (2022). *The effects of media exposure on the historical tourism choices of generation y travelers*. Rajapruk University. Phuket Center, Thailand. (In Thai)
- Senawong, N. (2021). *A study of behavior for using of social media of generation z in the newnormal era in Bangkok*. Siam University. Bangkok, Thailand. (In Thai)
- Saengngam, N. (2022). *Factors affecting to generation y of free independent travelers satisfaction in Bangkok and Suorrounding areas toward eco tourism in southern part of Thailand*. Mahidol University. Nakhon Pathom, Thailand. (In Thai)
- Boonrat, P. (2023). *Guidelines for developing strategies for health information sharing on social media in Phuket province*. Thammasat University. Pathum Thani, Thailand. (In Thai)

- Sanedee, P. (2023). **Factors affecting the selection of chao phraya river cruise in Bangkok.** Valaya Alongkorn Rajabhat under the Royal Patronage. Paithum Thani, Thailand. (In Thai)
- Punta, P. (2022). **The relationship between tourism information exposure behavior and decision to travel abroad after covid - 19.** Chulalongkorn University. Bangkok, Thailand. (In Thai)
- Tungkoo, S., & Nagamatsu, M. (2023). **Management of the tourism industry development plan to the world stage.** Southeast Asia University. Bangkok, Thailand. (In Thai)
- Maneekoon, S. (2022). **Marketing mix factor and values that affect purchasing decisions in the powerbuy shop of consumers in Songkhla province.** Songkla University. Songkla, Thailand. (In Thai)
- Meesin, A., & Yeesoontes, W., & Mahamud, T. (2019). **Cruise travel behavior of tourists in Bangkok.** Kasembundit University. Bangkok, Thailand. (In Thai)
- Singsai, I., & Maneekool, C. (2023). **Marketing promotion and online communication that effects the decision to travel to koh kood.** Southeast Asia University. Bangkok, Thailand. (In Thai)
- Chantama, W. (2019). **The decision of consumer to take healthy foods in Bangkok.** Ramkhamhaeng University. Bangkok, Thailand. (In Thai)
- Yothongyot, M., & Sawatdisan, P. (2012). **Determining the sample size for research.** Academic Service Center, Research and Innovation Promotion Institute, Nakhon Si Thammarat Rajabhat University. Nakhon Si Thammarat, Thailand. (In Thai)
- Boonsak, W., & Misiri, S., & Watthanatorn, J., & Thomyangkun, C. (2022). **Attitudes and behaviors of Thai tourists towards cultural tourism decisions case study: Koh kret, Nonthaburi province.** Kasetsart University Kamphaeng Saen Campus. Nakhon Pathom, Thailand. (In Thai)
- Online media production (Media online) (2019). Dhonburi Rajabhat University. Bangkok, Thailand. (In Thai)
- Isra News Agency. (2023). **The central registration office summarizes data for 2022. Thailand has a population of 66,090,476 - almost 1.6 million more women than men.** Isra News Agency. (In Thai)

- Thai News Agency. (2023). **Analysis of online media trends reflecting the behavior of current media consumers | Sure before sharing**. CyberUpdate. (In Thai)
- europa-cruising-org. (2025). **The importance of cruise to economy**. Source: The importance of cruise . [2025, 12 Mar.]
- Eric, P. (2024). **What kind of media do gen z people like to consume? What do they like?.** motiveinfluence. (In Thai)
- iplandigital.co.th. (2024). **Video media consumption behavior in 2020**. Source: socialmediatoday. [2024, 17 Nov.] (In Thai)
-

Research Article

ONLINE BANKING AND CUSTOMER SATISFACTION IN MUAK LEK DISTRICT, SARABURI PROVINCE

Priyanjana Wickramarachchi* and Noah Balraj
Asia Pacific International University

*E-mail: priyanjanaw@gmail.com

Received: 2024-08-05

Revised: 2025-04-01

Accepted: 2025-04-04

ABSTRACT

This research study examined relationships between six aspects of online banking services and customer satisfaction among clients in Muak Lek District, Saraburi Province, Thailand. A survey questionnaire with 49 items was used to collect data from 402 online customers of three local banks in order to better understand their user experiences. Key factors that were explored included Reliability, Transaction Efficiency, Ease of Use, Safety and Security, Customer Support, and Performance. Descriptive analysis revealed a generally positive perception of online banking services, with mean satisfaction scores ranging from a low of 3.81 (Safety and Security) to a high of 4.12 (Transaction Efficiency) on a 5-point scale across the various dimensions. Pearson's correlation test and multiple regression revealed statistically significant correlations at the .01 level among customer satisfaction and all factors, with Performance, Customer Support, and Transaction Efficiency emerging as the key predictors of satisfaction. However, concerns about Safety and Security, along with areas for improvement in Reliability and Ease of Use, were identified. The findings emphasize how these factors influence client perceptions of online banking services, and the importance of ongoing user interface design changes to improve overall customer satisfaction. Recommendations for future research include studying how demographic variables may affect customer satisfaction, longitudinal studies

to explore how the determinants of customer satisfaction may change over time, and assessing the impact of specific interventions on customer satisfaction.

Keywords: Online banking services, customer satisfaction, Thailand

INTRODUCTION

In only a few short years, technological advances have transformed the way that we monitor and manage our personal finances. The widespread use of smartphones, better Internet connectivity, and Fintech software applications have contributed to an explosion in online banking services. Not long ago, banking meant waiting in lines and filling out forms before depositing or withdrawing money. Today, customers have the luxury of accessing their financial records without leaving home, and can make purchases or pay bills by clicking a few buttons on their phones.

The widespread adoption of online banking has also presented financial banks with many opportunities to improve customer satisfaction and loyalty (Amoah-Mensah, 2010). However, amidst these benefits lie challenges such as cybersecurity concerns and the need to balance digital convenience with personalized service (Musaev & Yousoof, 2015).

These changes have revolutionized how banking services are provided and used;

thus, this study sought to examine the links between specific aspects of online banking, and how they shape customer experiences and impact satisfaction. The study also looked at some challenges associated with online banking to provide suggestions and strategies that would help improve user experiences. By analysing such factors, valuable insights may emerge on how to create more reliable, safer, and customer-focused online banking experiences (Goh et al., 2016).

By gaining a better understanding of Muak Lek customers' online banking experiences, the researchers endeavoured to identify and measure key factors that influence their satisfaction levels. Gaining such insights may be helpful in establishing effective strategies to enhance customer relations, improve services, and maintain a competitive edge in a constantly changing landscape (Banu et al., 2019), (Deraz & Iddris, 2019). Thus, valuable insights about online banking services may emerge that could contribute to development of the banking industry in Thailand.

Using a quantitative survey-based approach (Baquero, 2022), data about client online banking services experiences and preferences were gathered from residents of the rural community of Muak Lek, Saraburi Province. This information may help financial service providers to better understand their customers' needs, which is the first step in creating strategies to address these needs and build lasting loyalty in the rapidly evolving digital banking sector.

RESEARCH OBJECTIVES

Objective 1: To explore factors influencing customer satisfaction in online banking in Muak Lek, Saraburi, Thailand.

Objective 2: To identify challenges and benefits associated with online banking in relation to customer satisfaction.

Objective 3: To propose ways that customer satisfaction may be enhanced and the online banking experience improved.

RESEARCH SCOPE

The research focused on online banking services provided by three Thai banks with local branches in Muak Lek, Saraburi, Thailand. Its aims were to explore factors influencing customer satisfaction,

challenges and benefits associated with online banking services, and propose strategies to enhance clients' online banking experiences.

LITERATURE REVIEW

Customer satisfaction, a critical performance indicator, has been extensively studied since the 1980s. In online banking, user satisfaction encompasses overall feelings and attitudes toward factors impacting their experience (Bailey & Pearson, 1983). Meeting or exceeding customer expectations regarding ease of use, quality, aesthetics, appeal, and value for money is crucial (Ankit, 2011).

Factors influencing consumer attitudes towards online banking include demographics, motivation, behaviour towards banking technologies, and acceptance of modern technology. Prior experience with computers significantly affects attitudes (Ankit, 2011). Key concerns from consumers include security, trust, and privacy (Benamati & Serva, 2007). To encourage adoption, banks must offer attributes like perceived usefulness, ease of use, reliability, security, and continuous improvement (Liao & Cheung, 2008; Guo et al., 2023). Attributes such as accuracy, security, user involvement, and convenience

are critical in e-retail banking (Liao & Cheung, 2002; Guo et al., 2023; Islam et al., 2023).

Previous studies of online banking features have discovered many essential aspects of electronic service quality and customer satisfaction. Ibrahim et al. (2006) identified six critical dimensions, which included convenient and accurate operations, reliability and accessibility, efficient management of service queues, personalized service, cordial and helpful customer support, and tailor-made solutions that target customer needs. Similarly (Qureshi et al., 2008) found that perceived usefulness, coupled with robust security and privacy, were key factors in promoting consumer acceptance of online banking services.

Modern businesses greatly benefit from the convenience of online banking services. With round-the-clock access to financial services, trips to physical branches are no longer necessary. Digital deposits and secure transfers have simplified cash flow management, and bill payments can be automated, or made anytime from anywhere (DBS Bank, 2022). Moreover, the lower fees and charges associated with online banking make it an attractive option for businesses, helping them to lower

operating costs while providing goods and services to customers at more competitive rates (American Express, 2022; DBS Bank, 2022).

Though online banking offers many benefits, yet it poses some challenges as well. Limited face-to-face interaction with employees makes it more difficult for banks to build relationships based on trust with customers; safeguarding the security of online transactions is also a recurring concern. Technological disruptions such as the loss of Internet access or temporary maintenance outages can leave consumers frustrated. The lack of personal relationships poses a disadvantage in some situations, such as when loan applications are processed or personalized solutions are needed. Despite ongoing efforts to improve the safety of online services through use of secure websites and strong passwords, customer concerns about privacy and security still exist. Thus, in person visits may still be necessary to access some services such as large cash withdrawals or submission of loan applications (DBS Bank, 2022).

Trust has always played a critical role in financial matters. Traditionally trust was established through personal interactions, a hand shake, eye contact,

or a personal relationship with a bank employee. Today the dynamics of personal interactions in the banking sector have changed. With the rise of digital banking, banks are faced with a new set of challenges in building trust in this modern era (Benamati & Serva, 2007).

With the rise of online banking, a great deal of responsibility in regard to protecting accounts has devolved to the customers; traditionally such duties were handled by the banks. Customers are now burdened with the obligation to maintain password integrity and safeguard personal information. Online transactions lack direct human confirmation, leaving customers to rely on onscreen notifications to confirm their completion, which feels impersonal to some users (Benamati & Serva, 2007).

Cybersecurity is crucial in the financial sector, as data breaches can significantly impact trust in financial institutions. Weak cybersecurity systems can expose banks to breaches, leading customers to seek more secure alternatives (Sirawongphatsara et al., 2023). The implications of private data breaches are significant, causing inconvenience and financial losses (HDFC Bank, n.d.). In a scam targeting Siam Commercial Bank

(SCB) customers, 29 victims received SMS messages prompting them to provide their ID number and one-time passwords which scammers used to register a mobile banking app and transfer funds. SCB denied any data breach, and the Police Cyber Taskforce investigated, eventually making several arrests. The investigation uncovered links between various groups involved in the fraud (Ngamkham et al., 2020).

Thai law enforcement officials have become frequently involved in large-scale operations to uncover online banking fraud schemes. One such conspiracy affected over 40,000 individuals, investigators estimated that losses amounted to about THB 130 million (USD 3.9 million). The Thai Bankers' Association, the Bank of Thailand, and the Thai Cyber Crime Investigation Bureau have held extensive discussions in an effort to stem such problems, showing how serious they have become (Li, 2021). As scams and call centres have proliferated, the need for strong cybersecurity measures within the industry has become increasingly urgent (Ngamkham et al., 2020; Li, 2021).

Customer expectations are evolving with advanced new technologies, and they demand more personalised experiences from online platforms. In 2023, the banking sector underwent a major shift toward

digitalization. Mobile banking apps have played a vital role in collecting personal data, providing information for banks to enhance products and services to better suit customers' needs (Dudovicz, 2021). Physical branches are undergoing a makeover process as well to suit these changing needs. More self-serve technologies are being combined with a mix of in-house consultations to provide customers with the best user experience. The layout resembles a modern tech store, where users can receive personalised advice while becoming more skilled in the use of self-serve technologies. This creates a more efficient streamlined banking experience (Dudovicz, 2021).

With the advancement of Customer Relationship Management technologies and data analytics, banks can provide better advice and make informed decisions that are tailored to customer needs. AI chatbots can interact with customers in real time, providing immediate feedback. This reduces the need for traditional call centres, thus significantly reducing wait times.

The process of opening a new bank account has also been modernized and simplified to create a positive first impression for new clients. The COVID-19

pandemic emphasized the importance of digital channels and remote services, with banks investing in educational content to help customers transition to online banking (Dudovicz, 2021).

Loyalty programs in banking offer opportunities to grow and strengthen business. Effective programs attract new customers and foster lasting relationships with existing ones, creating brand advocates (Smith, 2021). Addressing customer requirements through personalized options is crucial for engagement. Banks can integrate rewards into regular transactions and offer personalized value to strengthen connections (Indiani et al., 2022). To attract and retain younger demographics, banks must provide exclusive programs and tailored offerings for students. Leveraging digital tools and advanced analytics enhances loyalty programs, allowing banks to gather customer data and provide personalized offers, building long-term relationships and retaining customers in a competitive landscape (Luu Thi Thuy et al., 2024).

RESEARCH HYPOTHESES

H_1 : Reliability has a significant impact on customer satisfaction.

H_2 : Transaction efficiency has a significant impact on customer satisfaction.

H_3 : Customer support has a significant impact on customer satisfaction.

H_4 : Safety and security has a significant impact on customer satisfaction.

H_5 : Ease of use has a significant impact on customer satisfaction.

H_6 : Performance has a significant impact on customer satisfaction.

Reliability: An organization's ability to supply high quality services on the first attempt. This includes accurate bills, up-to-date records, and on-time services.

Transactions Efficiency: When bills must be paid or funds transferred, this factor reflects how quickly and smoothly such financial transactions can be made, and its ensuing influence on customer satisfaction.

Customer Support: Exceptional customer support involves knowledgeable and responsive representatives available through various channels to assist customers,

RESEARCH CONCEPTUAL FRAMEWORK

The conceptual framework adopted for this study is based on an earlier investigation by Nochai (2019); the main variables are shown in Figure 1 below.

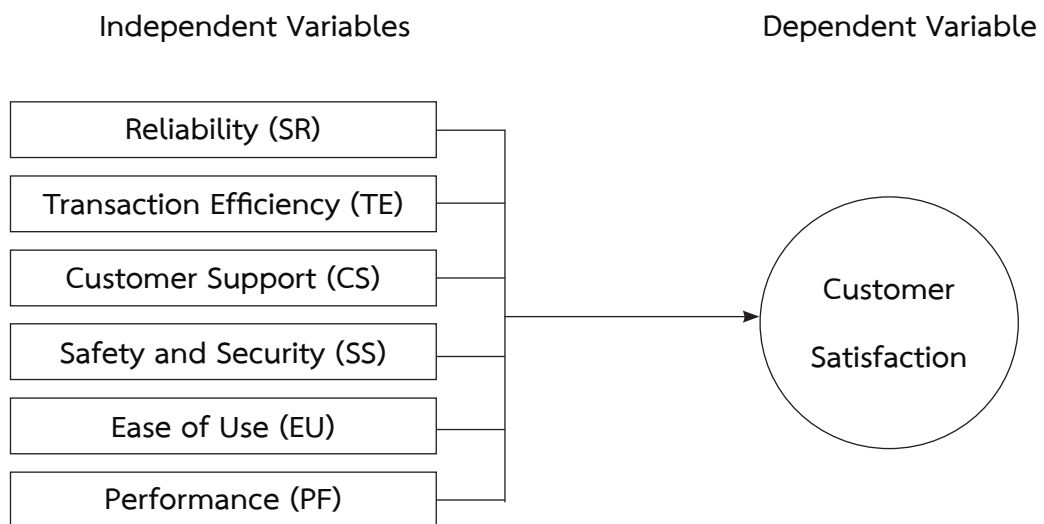

Figure 1 Conceptual Framework for the Study

resolve issues, and build confidence in the platform, enhancing satisfaction and loyalty.

Safety and Security: Creating a safe environment for transaction processes that protects customer safety, while providing financial security and data privacy. Competent and courteous staff inspire customer confidence and trust.

Ease of Use: Creation of a simple-to-use and easy-to-understand interface with features that customers can navigate without confusion or making mistakes, which adds to their feelings of satisfaction.

Performance: A stable and dependable system, with minimal down time and an instantly responsive interface that facilitates smooth and hassle-free banking, ensuring a positive user experience.

Methodology

A quantitative research approach was adopted in this study to identify factors that affect Muak Lek customers' satisfaction with online banking services. By learning more about the key drivers of their satisfaction, practical recommendations to improve their online banking experiences may be made.

A quantitative research methodology was chosen to allow for systematic exploration

of the variables that were hypothesized to be related to customer satisfaction. These key variables included reliability, transaction efficiency, customer support, safety and security, ease of use, and performance. Survey questions from previous studies by Mouakket (2009), Nochai and Nochai (2013), and Ridleum (2015) related to this topic were reviewed and some were selected; most had been previously validated. Other questions from these studies were modified to fit local conditions. The draft survey was then reviewed by three experienced local researchers using the Item Objective Congruence method to corroborate their validity.

The population for the study was unknown, comprised of customers of three major banks in the Muak Lek District: Bank of Ayudhya Public Company Limited (Krungsri), Krunghthai Bank Public Company Limited (Krunghthai), and Kasikornbank (K bank). However, the adult population (> 15 years of age) of Muak Lek District was about 47,491 persons (City Facts, 2015), of whom a smaller but unknown number were customers of the three banks being studied. To obtain a 95% confidence level for a population of this size, a sample of approximately 397 participants was required per Yamane's (1973) formula.

A quota sampling method was adopted with the aim of recruiting approximately equal numbers of respondents from each of the three banks.

Participants were recruited using a convenience approach by sending a link to the survey on social media platforms and networks to residents in the Muak Lek area. Respondents were invited to share the link with their local friends who were customers of the three banks in a snowball sampling manner. Use of this approach may have resulted in non-response bias.

After reviewing the survey instrument and data collection plan, permission and ethical approval for the study was granted by the Asia-Pacific International University Research Committee (AIU. RO.15 (2)/2023. A secure online platform that protected respondents' anonymity

was used to encourage open and honest responses to the survey questions.

Results

After the data was collected, it was analysed using a statistical software package. Both descriptive and inferential statistics were used to summarize the data and examine relationships between independent and dependent variables. Hypothesis testing was also conducted to test the significance of each variable's impact on customer satisfaction.

The study focused on investigating the relationships between various service characteristics (independent variables) and online banking customers' satisfaction (dependent variable) at three banks located in the Muak Lek District. The results of Pearson's correlation test among the variables are shown in Table 1.

Table 1 Pearson's Correlation Test Among Variables (n = 402)

Variables	Satisfaction	Reliability	Transaction Efficiency	Safety and Security	Ease of Use	Customer Support	Performance
Satisfaction	1						
Reliability	.366**	1					
Transaction Efficiency	.425**	.771**	1				
Safety and Security	.339**	.650**	.676**	1			
Ease of Use	.374**	.657**	.770**	.671**	1		
Customer Support	.439**	.687**	.719**	.698**	.759**	1	
Performance	.470**	.738**	.762**	.719**	.795**	.866**	1

Pearson's Correlation Test revealed significant positive correlations between customer satisfaction and all examined variables: reliability, transaction efficiency, safety and security, ease of use, customer support, and performance of online banking platforms. This suggested that as users perceived these aspects more positively, their satisfaction with online banking services increased. Notably, performance,

ease of use, and customer support showed the strongest correlations with customer satisfaction.

Multiple Regression Analysis further supported these findings, demonstrating significant positive relationships between each independent variable and customer satisfaction; the results are shown below in Table 2.

Table 2 Multiple Regression Analysis Among Variables (n = 402)

Variables	DV: Satisfaction						
	Model 1	Model 2	Model 3	Model 4	Model 5	Model 6	Model 7
Reliability	0.366**	0.425**					-.044
Transaction Efficiency							.216**
Safety and Security			0.339**				-.045
Ease of Use				0.374**			-.099
Customer Support					0.439**		.128
Performance		0.425				0.470**	.337**
R	0.366	0.181	0.339	0.374	0.439	0.470	0.488
R Square	0.134	88.185**	0.115	0.140	0.193	0.221	0.238
F	61.721**		51.768**	64.970**	95.516**	113.195**	20.594**

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Specifically, transaction efficiency, and performance emerged as significant predictors of client satisfaction; customer support was also positively associated. These factors collectively accounted for 23.8% of the variance in customer satisfaction.

However, reliability, safety and security, and ease of use were negatively related

to customer satisfaction, and thus were not significant predictors in the overall analysis. This may have been due to multicollinearity, where overlapping of certain variables may affect their individual contributions. Transaction efficiency and performance were highlighted as paramount in determining customer satisfaction.

The study showed the role that each factor plays in shaping customer satisfaction with online banking. Improving reliability, transaction efficiency, safety and security, ease of use, customer support, and performance can enhance user experiences and foster greater satisfaction with online banking services. Banks should focus on these areas

in order to develop stronger relationships with customers and increase satisfaction with their online banking services.

Based on the data above, the hypotheses linking each of the study's six independent variables to customer satisfaction were supported; the results are shown in Table 3 below.

Table 3 Hypotheses Testing

Hypothesis	Description	β value	p value	Result
H_1	Reliability has a significant impact on customer satisfaction.	0.366	0.01	Supported*
H_2	Transaction efficiency has a significant impact on customer satisfaction.	0.425	0.01	Supported*
H_3	Customer support has a significant impact on customer satisfaction.	0.439	0.01	Supported*
H_4	Safety and security has a significant impact on customer satisfaction.	0.339	0.01	Supported*
H_5	Ease of use has a significant impact on customer satisfaction.	0.374	0.01	Supported*
H_6	Performance has a significant impact on customer satisfaction.	0.470	0.01	Supported*

DISCUSSION

The study's findings confirmed the importance of all the independent variables, (reliability, transaction efficiency, customer support, safety and security, ease of use, and performance) in shaping customer satisfaction with online banking. The positive correlations between these factors and customer satisfaction validated previous research (Nochai & Nochai, 2013; Kavitha, 2017; Alkhaibari et al., 2023) and emphasized their critical role in shaping user experiences. For instance, the strong positive correlations found between reliability, transaction efficiency, and customer support with customer satisfaction corroborated earlier studies, highlighting the consistent impact of these factors across different contexts (Nochai & Nochai, 2013; Kavitha, 2017).

Furthermore, the importance of continuous efforts to enhance safety and security features in online banking platforms, as identified by Alkhaibari et al. (2023) were emphasized. This aligns with the broader literature emphasizing the need for robust security measures to build user trust and confidence in online banking services (Kavitha, 2017).

The findings related to ease of use and performance also resonated with previous research, emphasizing

the significance of intuitive interfaces and reliable service delivery in enhancing user satisfaction (Ridleum, 2015; Alkhaibari et al., 2023). By comparing the responses of Muak Lek customers with findings of previous studies, a coherent understanding of the factors driving customer satisfaction in online banking emerges along with some implications for banking institutions.

Overall, the importance of addressing the key factors identified in the study to enhance customer satisfaction and trust in online banking services was underscored. The study's findings confirm insights from previous studies of online banking and customer satisfaction, providing updated and practical implications for banking institutions to improve user experiences and service quality.

CONCLUSION AND RECOMMENDATIONS

In this study of relationships between various aspects of online banking services and customer satisfaction levels, analysis and interpretation of the data revealed several key findings.

First, online banking customers in Muak Lek expressed high levels of satisfaction with performance, transaction efficiency, and customer service offered by their banks' platforms. This generally

positive feedback indicated that online banking services usually meet users' needs and expectations.

Features such as the variety of services offered, the accuracy of transactions, and availability of clear instructions significantly contributed to users' positive online banking experiences.

Additionally, the study identified areas for improvement, particularly in terms of security measures and customer support options. While respondents generally felt safe using online banking platforms, there were concerns about the frequency of updating security information and the potential risk posed by fraudsters. Similarly, while satisfaction with customer support was generally high, suggestions were made about enhancing the accessibility and responsiveness of support services.

In conclusion, study findings showcased how important online banking services have become in shaping the overall satisfaction levels of contemporary customers. By finding ways to improve platform reliability and ease of use, along with safety and security, banks can continue improving their products and services. Such continuous efforts

to improve and enhance user experiences can build long-term trust and a loyal customer base.

LIMITATIONS AND SUGGESTIONS FOR FUTURE STUDIES

Several matters related to how this study was conducted may limit the generalizability of its findings. These include possible biases due to self-reported data, data collection from a single geographical area, changes in customer expectations over time, and the influence of variables that were left out of this study.

To compensate for these limitations, several ideas for future studies are suggested. Using qualitative methods to supplement quantitative data may provide a clearer picture of key factors affecting client satisfaction; gathering data from a wider variety of location would also be helpful. Longitudinal studies might explore how customer expectations change over time, and if other factors not examined in this study may influence overall satisfaction. Future research could focus on satisfaction among various customer segments, how technological advances affect customer satisfaction, relationships between

financial literacy levels and satisfaction, of how to improve customers' online banking experiences in the constantly and the impact of potential regulatory changes.

By exploring such topics, future changing landscape of digital banking. studies may lead to a better understanding

References

- American Express. (2022, June 10). **Advantages and disadvantages of online banking.** Business Class: Trends and Insights. <https://www.americanexpress.com/en-ca/business/trends-and-insights/articles/advantages-and-disadvantages-of-online-banking/>
- Amoah-Mensah, A. (2010). **Customer satisfaction in the banking industry: A comparative study of Ghana and Spain** [Doctoral dissertation, Universitat de Girona]. <https://core.ac.uk/download/pdf/132551562.pdf>
- Ankit, S. (2011). Factors influencing online banking customer satisfaction and their importance in improving overall retention levels: An Indian banking perspective. **Journal of Information and Knowledge Management**, 1(1), 45–54. <https://core.ac.uk/download/pdf/234671157.pdf>
- Alkhaibari, M., Albarq, A. N., Elayah, M., Moustafa, M. A., Ghaleb, M. M. S., & Abbas, A. (2023). The impact of e-banking service quality on sustainable customer satisfaction: Evidence from the Saudi Arabia commercial banking sector. **International Journal of Data and Network Science**, 7(3), 1153–1164. <https://doi.org/10.5267/j.ijdns.2023.5.008>
- Bailey, J., & Pearson, S. (1983). Development of a tool for measuring and analyzing computer user satisfaction. **Management Science**, 29(5), 530–545. <https://www.jstor.org/stable/2631354>
- Banu, A. M., Mohamed, N. S., & Parayitam, S. (2019). Online banking and customer satisfaction: Evidence from India. **Asia-Pacific Journal of Management Research and Innovation**, 15(1–2), 68–80. <https://doi.org/10.1177/2319510x19849730>
- Baquero, A. (2022). Net Promoter Score (NPS) and customer satisfaction: Relationship and efficient management. **Sustainability** 14(4), 1–19. <https://doi.org/10.3390/su14042011>

- Benamati, J. S., & Serva, M. A. (2007). Trust and distrust in online banking: Their role in developing countries. **Information Technology for Development**, 13(2), 161–175. <https://doi.org/10.1002/itdj.20059>
- City Facts (2015). **Muak Lek, Thailand**. City Facts. <https://www.city-facts.com/ban-muak-lek-nai/population>
- DBS Bank (2022). **Advantages and disadvantages of internet banking**. <https://www.dbs.com/digibank/in/articles/save/advantages-and-disadvantages-of-internet-banking>
- Deraz, H., & Iddris, F. (2019, April 11-13). **Customers satisfaction in Internet banking: A review (2008–2017)**. In Proceedings of the 17th International Conference e-Society 2019 (pp. 3–13); Utrecht, The Netherlands. <https://hh.diva-portal.org/smash/record.jsf?pid=diva2%3A1341506&dswid=6130>
- Dudovicz, P. (2021, March 15). **12 Banking customer experience trends to watch in 2023**. Hitachi Solutions. <https://global.hitachi-solutions.com/blog/banking-customer-experience-trends/>
- Goh, M. L., Yeo, S. F., Lim, K. B., & Tan, S. H. (2016). Understanding customer satisfaction of Internet banking: A case study in Malacca. **Procedia Economics and Finance** 37, 80–85. [https://doi.org/10.1016/S2212-5671\(16\)30096-X](https://doi.org/10.1016/S2212-5671(16)30096-X)
- Guo, H., Ling, Q., Nan, X., Wei, Y.-C., & Wunsuk, P. (2023). Technology Acceptance Model to intention of use the mobile banking services in Chiang Mai Province, Thailand. **International Journal of Sociologies and Anthropologies Science Reviews** 3(4), 131–140. <https://so07.tci-thaijo.org/index.php/IJSASR/article/view/3077>
- HDFC Bank. (n.d.). *5 Reasons why cyber security is important in banking*. <https://www.hdfcbank.com/personal/resources/learning-centre/secure/5-reasons-why-cyber-security-is-important-in-banking>
- Ibrahim, E. E., Joseph, M., & Ibeh, K. I. N. (2006). Customers’ perception of electronic service delivery in the UK retail banking sector. **International Journal of Bank Marketing**, 24(7), 475–493. <https://doi.org/10.1108/02652320610712094>
- Indiani, N. L. P., Pulawan, I. M., Santini, N. M. (2021). Which consumer groups are more loyal? Evidence in Indonesian banking industry. **Montenegrin Journal of Economics**, 18(1), 47–60. <https://doi.org/10.14254/1800-5845/2022.18-1.4>

- Islam, K. M. A., Islam, S., Karim, M. M., Haque, M. S., & Sultana, T. (2023). Relationship between e-service quality dimensions and online banking customer satisfaction. **Banks and Bank Systems**, 1, 174–183. [https://doi.org/10.21511/bbs.18\(1\).2023.15](https://doi.org/10.21511/bbs.18(1).2023.15)
- Kavitha, S. (2017). Factors influencing satisfaction on E-banking. **AIMS International Journal of Management**, 11(2), 103–115. <https://doi.org/10.26573/2017.11.2.2>
- Li, S. P. (2021). **Thai police probe online bank fraud that affected 40,000 people**. Retrieved from <https://kr-asia.com/thai-police-probe-online-bank-fraud-that-affected-40000-people>
- Liao, Z., & Cheung, M. T. (2002). Internet-based e-banking and consumer attitudes: An empirical study. **Information and Management**, 39(4), 283–295. [https://doi.org/10.1016/S0378-7206\(01\)00097-0](https://doi.org/10.1016/S0378-7206(01)00097-0)
- Luu Thi Thuy, D., Thi, U. N., Vo Hanh, Q., & Nguyen Thi My, N. (2024). Enhancing satisfaction and word of mouth of young mobile banking users through system quality and individual performance. **Cogent Business & Management**, 11(1). <https://doi.org/10.1080/23311975.2024.2338925>
- Mouakket, S. (2009). Investigating the factors influencing customers' adoption of online banking in the United Arab Emirates. **Journal of International Technology and Information Management** 18(3) Article 5. <https://doi.org/10.58729/1941-6679.1130>
- Musaev, E., & Yousoof, M. (2015). **A review on Internet banking security and privacy issues in Oman**. In The 7th International Conference on Information Technology; Al-Zaytoonah University of Jordan. <https://doi.org/10.15849/icit.2015.0070>
- Ngamkham, W., & Mala, D., & Laohong, K. (2020). **E-banking scams take new guise: SMS messages purporting to come from banks con customers into parting with data**. Retrieved from <https://www.bangkokpost.com/business/2038143/e-banking-scams-take-newguise>
- Nochai, R., & Nochai, T. (2013). The impact of internet banking service on customer satisfaction in Thailand: A case study in Bangkok. **International Journal of Humanities and Management Sciences** 1(1), 101–105. <https://repository.au.edu/items/9c98efc1-0ef8-40a7-9f17-f6c6f70fa267>

- Nochai, T. (2019). **Applying multiple regression analysis to determine the key determinants of mobile banking service quality on customer satisfaction: A case study of Thai Commercial Banks.** Proceedings of 57th Kasetsart University Annual Conference: Education, Economics and Business Administration, Humanities and Social Sciences (pp. 359–368). Bangkok, Thailand. [https://kukr.lib.ku.ac.th/kukr_es/BKN/search detail/result/ 394821](https://kukr.lib.ku.ac.th/kukr_es/BKN/search%20detail/result/394821)
- Ridleum, K (2015). **Factors affecting customers’ intention to use Internet banking in Bangkok, Thailand** [Unpublished Master’s thesis]. Prince of Songkla University, Thailand. <https://kb.psu.ac.th/psukb/bitstream/2010/10256/1/404784.pdf>
- Sirawongphatsara, P., Pornpongtechavanich, P., Sriamorntrakul, P., Daengsi, T. (2023). **Analyzing bank account information of nominees and scammers.** Retrieved from <https://arxiv.org/ftp/arxiv/papers/2308/2308.01586.pdf>
- Smith, T. (2021). **How banks can increase customer retention through loyalty programs.** Retrieved from <https://stefanini.com/en/insights/articles/how-banks-increase-customer-retention-through-loyalty-programs>
- Yamane, T. (1973). **Statistics: An introductory analysis.** Harper & Row.
-

Research Article

การเพิ่มประสิทธิภาพการเบิกจ่าย ของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

IMPROVING DISBURSEMENT EFFICIENCY OF THE FACULTY OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES PHRANAKHON RAJABHAT UNIVERSITY

กัญญารัตน์ อัมภาพร

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

Kanyarat Ampaporn

Faculty of Humanities and Social Science, Phranakhon Rajabhat University, Bangkok, Thailand

*E-mail: aumkanya4226p@gmail.com

Received: 2025-03-25

Revised: 2025-05-06

Accepted: 2025-05-27

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง การเพิ่มประสิทธิภาพการเบิกจ่าย ของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณโครงการยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏ เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร 2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณโครงการยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏ เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร และ 3) รูปแบบการเบิกจ่ายงบประมาณโครงการยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏ เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ของ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ที่มีประสิทธิภาพ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์ โดยมีผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 30 คน วิเคราะห์เนื้อหาและตรวจสอบความสอดคล้องของเนื้อหาโดยใช้วิธีการแบบสามเส้า

ผลการวิจัยพบว่า 1) ประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณ พบว่า การเบิกจ่ายงบประมาณโครงการยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏ มีการวางแผนการดำเนินงานตามขั้นตอนและกระบวนการที่ชัดเจน บุคลากรมีความรู้ความสามารถและสามารถนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้าช่วยในการดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และให้บริการคำปรึกษา แนะนำ ข้อมูลเกี่ยวกับการเบิกจ่ายงบประมาณได้อย่างถูกต้องรวดเร็ว โปร่งใส และตรวจสอบได้ 2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณ พบว่า บุคลากร

มีความรู้ความเข้าใจในขั้นตอนและกระบวนการจัดโครงการ และการเตรียมเอกสารประกอบการเบิกจ่าย ได้อย่างถูกต้อง ครบถ้วน ด้านผู้ตรวจสอบเอกสารการเบิกจ่ายมีทักษะความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาและข้อมูล กฎระเบียบการเบิกจ่ายอย่างถูกต้องและแม่นยำ และ 3) การพัฒนารูปแบบการเบิกจ่ายงบประมาณโครงการ ยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏ เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ที่มีประสิทธิภาพ คือ ควรมีการตั้งระบบการตรวจสอบ การเบิกจ่ายที่รัดกุม เพื่อให้สามารถตรวจสอบข้อมูลการเบิกจ่ายได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว และมีการพัฒนาศักยภาพบุคลากรให้มีความรู้เกี่ยวกับการเบิกจ่ายงบประมาณ เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: ประสิทธิภาพ การเบิกจ่าย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ABSTRACT

The research on increasing the efficiency of disbursement of the Faculty of Humanities and Social Sciences, Phranakhon Rajabhat University, aims to study 1) the efficiency of budget disbursement, 2) factors affecting the efficiency of budget disbursement, and 3) the efficient form of budget disbursement of the strategic projects of the Rajabhat University for local development of the Faculty of Humanities and Social Sciences, Phranakhon Rajabhat University. This is a qualitative research. The tool used for collecting qualitative data is an interview form with 30 key informants. The content analysis and content consistency were checked using the triangulation method.

The research results found that 1) Budget disbursement efficiency found that budget disbursement for the strategic projects of Rajabhat Universities had a clear operational plan and process. Personnel had knowledge and ability and were able to use information technology to assist in the operations efficiently and provided consultation services, recommendations, and information on budget disbursement correctly, quickly, transparently, and verifiably. 2) Factors affecting budget disbursement efficiency found that personnel had knowledge and understanding of the project management steps and processes and the preparation of supporting documents for disbursement correctly and completely. In terms of the disbursement document auditors, they had skills, knowledge, and understanding of the content and information, rules, and regulations for disbursement correctly and accurately. 3) The development of a budget disbursement model for the strategic projects of Rajabhat Universities for local development that is effective is to establish a strict disbursement verification system

so that disbursement information can be verified conveniently and quickly, and personnel potential should be developed to provide knowledge on budget disbursement so that operations can effectively achieve their goals.

Keywords: efficiency, Disbursement, Faculty of Humanities and Social Sciences

บทนำ

งบประมาณริเริ่มและผลักดันให้มีมติเรื่อง “มาตรการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้จ่าย งบประมาณ” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเร่งรัดการเบิกจ่ายงบประมาณ ภาครัฐในทุกส่วนราชการ และ คาดหวังที่จะให้เป็น การกระตุ้นเศรษฐกิจของประเทศ พร้อมกำหนด เป้าหมายการเบิกจ่ายงบประมาณ ภาครัฐในภาพรวม เป็นรายไตรมาส และสิ้นปีงบประมาณ รวมทั้ง กำหนดหลักเกณฑ์ แนวทางการ ดำเนินการเกี่ยวกับการ บริหารงบประมาณให้ทุกส่วนราชการ ถือปฏิบัติ เพื่อเร่งรัดการเบิกจ่าย งบประมาณ ของส่วนราชการต่าง ๆ ให้เป็นไปตามเป้าหมาย แนวทางของมาตรการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้จ่าย งบประมาณที่สำนักงบประมาณได้กำหนดขึ้น ในแต่ละปีงบประมาณมีลักษณะการดำเนินงาน ที่คล้ายคลึงกัน คือ 1) เสนอมาตรการฯ ให้คณะ ผู้บริหารประเทศ พิจารณาให้ความเห็นชอบ เพื่อกำหนดเป็นมติคณะรัฐมนตรี เพื่อให้ทุกส่วน ราชการถือปฏิบัติ 2) กำหนดมาตรการฯ ที่มี รูปแบบการบริหารงบประมาณสำหรับส่วนราชการ ในการเร่งรัดการเบิกจ่ายงบประมาณที่ค่อนข้าง เป็นไปในลักษณะรวมศูนย์มากกว่าการกระจาย อำนาจการบริหาร งบประมาณให้แก่ส่วนราชการ ต่าง ๆ โดยกำหนดให้รัฐมนตรีเจ้าสังกัด รวมถึง คณะรัฐมนตรีเป็นผู้มีอำนาจอนุมัติให้ความเห็นชอบ การดำเนินการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหาร

งบประมาณของส่วนราชการในสังกัด (Comptroller General’s Department, Ministry of Finance, 2019)

การบริหารการเงิน บัญชีและพัสดุ เป็นอีก งานหนึ่งที่อยู่ในการบริหารงบประมาณที่สนับสนุน ในภารกิจหลักและภารกิจรองประสบความสำเร็จ ซึ่งผู้ปฏิบัติงานการเงิน บัญชีและพัสดุจำเป็นต้องมี ความรู้เกี่ยวกับระเบียบ ข้อบังคับ และกฎหมาย ที่เกี่ยวข้องเป็นอย่างดี ถ้าหากไม่ปฏิบัติงานในหน้าที่ หรือละเว้น มิได้ปฏิบัติที่ดีจนเป็นเหตุให้เกิด ความเสียหายแก่ราชการแล้ว จะอ้างว่าไม่รู้กฎหมาย หรือระเบียบแบบแผน ข้อบังคับที่ตนต้องปฏิบัติ และอยู่ในหน้าที่ของตนมิได้ การที่ข้าราชการ ปฏิบัติงานไม่ชอบด้วยกฎหมายและระเบียบ แบบแผนที่ดี หรือละเลยไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ให้ถือว่าเป็นการผิดวินัยหรือหย่อนสมรรถภาพ แล้วแต่กรณี และให้ผู้บังคับบัญชาพิจารณาลงโทษ ตามควรแก่กรณีต่อไป (Bunsri et al., 1999) การปฏิบัติงานการเงิน บัญชีและพัสดุจำเป็นต้องใช้ ความระมัดระวังเป็นพิเศษ โดยเฉพาะต้องติดตาม ศึกษาระเบียบอยู่ตลอดเวลาทั้งนี้เพื่อให้การปฏิบัติงาน เป็นไปตามระเบียบ ข้อบังคับ กฎหมายอย่าง เคร่งครัด ผู้ปฏิบัติงานจะต้องมีความรู้ในเรื่อง ดังกล่าวเป็นอย่างดี ถ้าหากเกิดข้อผิดพลาดขึ้นแล้ว จะปฏิเสธว่างานที่ทำผิดพลาดไปนั้น เพราะผู้ทำ

ไม่มีระเบียบ ข้อบังคับ และกฎหมายไม่ได้ มีโอกาสที่จะได้รับโทษทางวินัย ทางแพ่ง และทางอาญา หรืออาจพร้อมกันทั้ง 3 กรณีได้ ทั้งนี้แล้วแต่ลักษณะความผิดที่เกิดขึ้นนั้นเป็นลักษณะใด (Triyaprasit, 2000) ได้กล่าวถึงปัญหาข้อบกพร่องต่าง ๆ เกิดจากการละเลย ไม่ปฏิบัติตามระเบียบของกระทรวงการคลังและไม่ถูกต้องตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี เช่น การจัดทำบัญชีทะเบียนต่าง ๆ ไม่ถูกต้องครบถ้วน ไม่จัดรายงานรับจ่ายใบสำคัญรับเงิน รับจ่ายเงินโดยไม่ออกใบเสร็จ หรือไม่มีใบสำคัญ การจ่ายเงิน รับเงินแล้วไม่นำส่งหรือลงบัญชีการเงิน เก็บรักษาเงินไว้เกินอำนาจการเก็บรักษา จัดทำเงิน ทำเงินคงเหลือประจำวันไม่เป็นปัจจุบัน แกไขหลักฐานการเงินได้แก่ ใบเสร็จรับเงิน บัญชีรายจ่าย ไม่จัดทำทะเบียนคุมเลขที่ใบสำคัญคู่จ่ายไม่มี ในด้านการจ่ายเงินงบประมาณ การซื้อวัสดุ ครุภัณฑ์ไม่เป็นไปตามระเบียบเบิกจ่ายพัสดุโดยไม่มีหลักฐาน การขอเบิกและหลักฐานการจ่าย จัดซื้อวัสดุในราคาที่แพงกว่าที่ควรจะซื้อ ไม่มีการจัดทำบัญชีวัสดุและทะเบียนครุภัณฑ์ให้ครบถ้วน ไม่มีการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ตรวจสอบการรับจ่ายพัสดุประจำปี ทำให้เกิดปัญหาและอุปสรรคในการเบิกจ่ายเงินงบประมาณโครงการ/ กิจกรรม

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ได้รับการจัดสรรงบประมาณมาหลากหลายประเภท เช่น งบพัฒนานักศึกษา งบบริหารจัดการ งบพัฒนาบุคลากร งบบริการวิชาการ เป็นต้น ซึ่งได้กำหนดให้ผู้รับผิดชอบโครงการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ของแต่ละโครงการ มีการกำหนดกลุ่มเป้าหมาย กำหนดพื้นที่

ให้ครอบคลุมในการดำเนินงาน และมีการสรุปผลการดำเนินโครงการพร้อมทำการเบิกจ่ายตามงบประมาณที่ใช้ไปให้เสร็จสิ้นตามกระบวนการ แต่ยังคงพบปัญหาในการเบิกจ่ายงบประมาณโครงการ/ กิจกรรมอยู่เป็นประจำ ปัญหาเกิดจากการเก็บรวบรวมเอกสารการเบิกจ่ายไม่ครบถ้วน เช่น ใบเสร็จรับเงิน มีรายละเอียดไม่ครบถ้วนมีข้อผิดพลาด การส่งเอกสารการเบิกจ่ายหลังจากการดำเนินการจัดโครงการ/ กิจกรรมเกิดความล่าช้าไม่ตรงตามไตรมาส บันทึกขออนุมัติงบประมาณไม่ถูกต้องมีข้อผิดพลาด อาจจะเนื่องมาจากสาเหตุหรือปัจจัยหลายประการ เช่น ผู้รับผิดชอบโครงการไม่มีความรู้ความเข้าใจในการเบิกจ่ายโครงการ/ กิจกรรม กรอกข้อมูล และการรวบรวมเอกสารหลักฐานการเบิกจ่ายไม่ถูกต้อง ทำให้การเบิกจ่ายเกิดความล่าช้า และการคืนเงินยืมที่เหลือจากการดำเนินงานไม่ตรงตามกำหนด ทำให้เกิดปัญหาในหลาย ๆ ด้าน ตามมา ดังนั้นจากปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาเรื่อง การเพิ่มประสิทธิภาพการเบิกจ่ายของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร เพื่อเป็นประโยชน์ในการเบิกจ่ายได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณโครงการยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏ เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณโครงการยุทธศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏ เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ของ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

3. เพื่อพัฒนารูปแบบการเบิกจ่าย งบประมาณโครงการยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัย ราชภัฏ เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ของคณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ที่มีประสิทธิภาพ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงประสิทธิภาพการเบิกจ่าย งบประมาณโครงการยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัย ราชภัฏ เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ของคณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

2. ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อ ประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณโครงการ ยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏ เพื่อการพัฒนา ท้องถิ่น ของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

3. ทำให้ทราบรูปแบบการเบิกจ่าย งบประมาณโครงการยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัย ราชภัฏ เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ของคณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ที่มีประสิทธิภาพ

ขอบเขตการวิจัย

ผู้วิเคราะห์ได้ศึกษาการเพิ่มประสิทธิภาพ การเบิกจ่าย ของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ซึ่งได้แบ่งออกเป็น 3

ขอบเขต คือ ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล ขอบเขตด้าน เนื้อหา ขอบเขตด้านพื้นที่ มีเนื้อหาและองค์ประกอบ ที่จะศึกษาดังต่อไปนี้

1. ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

1.1 ประชากร ได้แก่ อาจารย์ ผู้รับผิดชอบโครงการโครงการยุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

1.2 ผู้ให้ ข้อมูลสำคัญ (Key-Information Interview) คือ 1) คณบดี 2) รองคณบดีฝ่ายบริหาร 3) รองคณบดีฝ่ายแผน 4) รองคณบดีฝ่ายกิจการนักศึกษา 5) ประธาน หลักสูตรทั้ง 17 หลักสูตร หลักสูตรละ 1 คน จำนวน 17 คน 6) ตัวแทนอาจารย์ จำนวน 5 คน 7) หัวหน้า สำนักงานคณบดี 8) ตัวแทนสานสนับสนุน จำนวน 3 คน รวมจำนวน 30 คน

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการวิจัยนี้ได้ ศึกษาการเพิ่ม ประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณโครงการ ยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏ เพื่อการพัฒนา ท้องถิ่น ของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร เป็นการทบทวน แนวคิด หลักการทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ที่จะนำเข้ามาใช้ในการศึกษา คือ 1) แนวคิด เกี่ยวกับการบริหารงบประมาณ 2) แนวคิด เกี่ยวกับประสิทธิภาพ 3) แนวคิดเกี่ยวกับ ความรู้ความเข้าใจ 4) ระเบียบเกี่ยวกับเรื่อง การเบิกจ่าย 5) ระเบียบว่าด้วยการบริหาร

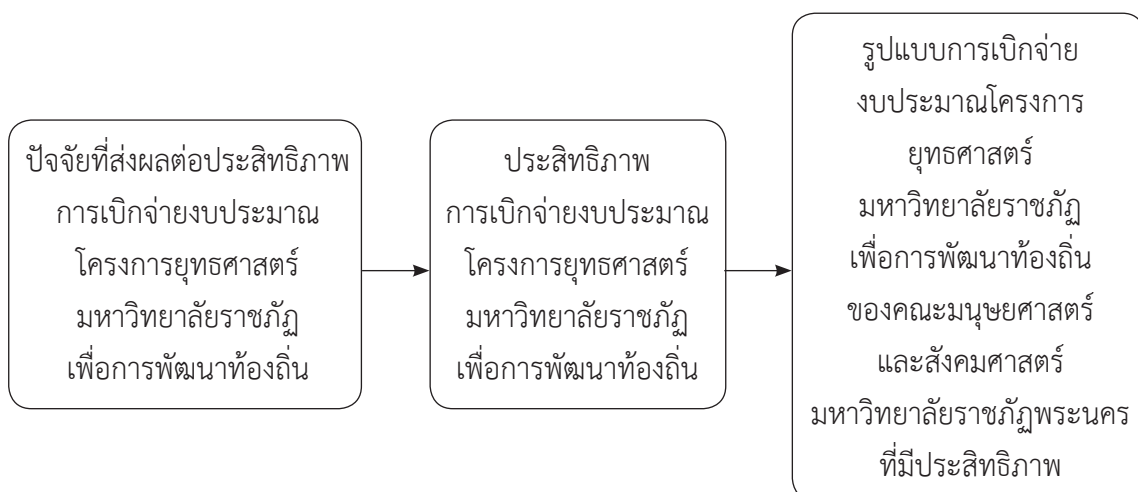
งบประมาณ 6) ยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏ
เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น และ 7) งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3. ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ในการทำวิจัยในครั้งนี้ ครอบคลุม
พื้นที่คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ
(Qualitative Research) เป็นการสัมภาษณ์แบบ
เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย
นี้โดยตรง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตรงกับความเป็นจริง
มากที่สุด

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง การเพิ่มประสิทธิภาพ
การเบิกจ่าย ของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ผู้วิจัยใช้วิธีการ
ดำเนินการวิจัยในรูปแบบเชิงคุณภาพ โดยมี
รายละเอียดดังนี้

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การเพิ่มประสิทธิภาพ
การเบิกจ่าย ของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

2. แหล่งข้อมูล

การวิจัยเชิงคุณภาพ มีการกำหนด
พื้นที่แบบเฉพาะเจาะจง และศึกษาข้อมูลประจำปี
งบประมาณ 2567 ผู้วิจัยเลือกพื้นที่ครอบคลุม
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ราชภัฏพระนคร โดยผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มเป้าหมาย
ดังนี้

2.1 พื้นที่ศึกษา (Field Study)

เพื่อใช้ในการสำรวจสภาพแวดล้อมทางกายภาพ

และสิ่งแวดล้อมพื้นที่ศึกษาจากการสังเกต และการสัมภาษณ์ แบบเจาะลึกจากพื้นที่ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

2.2 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key - Information Interview) รวมทั้งสิ้นจำนวน 30 คน คือ 1) คณบดี 2) รองคณบดีฝ่ายบริหาร 3) รองคณบดีฝ่ายแผน 4) รองคณบดีฝ่ายกิจการนักศึกษา 5) ประธานหลักสูตรทั้ง 17 หลักสูตร หลักสูตรละ 1 คน 6) ตัวแทนอาจารย์ 7) หัวหน้าสำนักงานคณบดี และ 8) ตัวแทนสาสนับสนุน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ ในครั้งนี้คือแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นตามกรอบแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งแบบสัมภาษณ์นี้เป็นข้อคำถามลักษณะปลายเปิดและประเด็นการสัมภาษณ์เกี่ยวกับการเพิ่มประสิทธิภาพการเบิกจ่าย ของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล (Data collections) การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยทำการจดบันทึก ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง และหรือการบันทึกเสียงข้อมูลที่ได้มาจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ 1) คณบดี 2) รองคณบดีฝ่ายบริหาร 3) รองคณบดีฝ่ายแผน 4) รองคณบดีฝ่ายกิจการนักศึกษา 5) ประธานหลักสูตรทั้ง 17 หลักสูตร หลักสูตรละ 1 คน จำนวน 17 คน 6) ตัวแทนอาจารย์ จำนวน 5 คน 7) หัวหน้าสำนักงานคณบดี 8) ตัวแทนสาสนับสนุน จำนวน 3 คน รวมจำนวน 30 คน

5. การวิเคราะห์ข้อมูล (Data Analysis)

ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้นำมาตรวจสอบความถูกต้องและนำมาวิเคราะห์ประเด็นต่าง ๆ ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหาโดยการตรวจสอบความสอดคล้องของเนื้อหาโดยใช้วิธีการแบบสามเส้า คือตรวจสอบความสอดคล้องของประเด็นเนื้อหาที่มีผู้เห็นสอดคล้องกันตั้งแต่ 3 คนขึ้นไปและนำมาสรุปเพื่อนำเสนอต่อไป

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การเพิ่มประสิทธิภาพการเบิกจ่าย ของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร โดยลักษณะการเบิกจ่ายงบประมาณโครงการยุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มีขั้นตอนและกระบวนการในการเบิกจ่ายที่ซับซ้อน และมีความหลากหลาย การเบิกจ่ายงบประมาณโครงการเป็นเรื่องที่สำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาท้องถิ่น ต้องดำเนินการด้วยความโปร่งใสและมีประสิทธิภาพ ต้องมีการบริหารจัดการงบประมาณที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้การใช้จ่ายมีความคุ้มค่า และเกิดประโยชน์สูงสุด การดำเนินงานต้องมีการวางแผนการใช้งบประมาณอย่างละเอียด มีการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานโครงการ ซึ่งจะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ รวมถึงการติดตามและประเมินผลโครงการอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถปรับเปลี่ยนกลยุทธ์การเบิกจ่ายในแต่ละช่วงเวลาได้ตามความเหมาะสม โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาช่วยในระบบการจัดการงบประมาณ เช่น การใช้

โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการติดตามการเบิกจ่าย จะช่วยเพิ่มความโปร่งใส นอกจากนี้ยังมีการจัดเตรียม เอกสารข้อมูลและหลักฐานเพื่อรองรับการเบิกจ่าย งบประมาณให้ถูกต้องครบถ้วน รวมถึงการสร้าง มาตรฐานในการเบิกจ่ายงบประมาณโครงการ จะช่วยให้การดำเนินการเป็นระบบและมีมาตรฐาน ของการเบิกจ่ายงบประมาณตอบสนองต่อเป้าหมาย ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และให้ความถูกต้อง ตามระเบียบการเบิกจ่ายของกระทรวงการคลัง

1. สรุปข้อมูลเกี่ยวกับประสิทธิภาพ
การเบิกจ่ายงบประมาณโครงการยุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ประกอบด้วย 3 ด้าน สามารถวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้

1.1 ด้านความรวดเร็ว พบว่า การเบิกจ่ายงบประมาณโครงการยุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ในการปฏิบัติงานต้องมีการวางแผน มีการกำหนดขั้นตอนและกระบวนการ ที่ครบถ้วนชัดเจน โดยการนำเทคโนโลยีสารสนเทศ มาใช้ในการติดตามและบริหารจัดการข้อมูล ทางการเงินอย่างมีระบบที่สามารถตรวจสอบได้ ซึ่งจะช่วยลดเวลาและลดความผิดพลาดด้าน การเบิกจ่ายได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อเพิ่ม ประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณโครงการ รวมถึง การฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการเบิกจ่าย งบประมาณให้มีความรู้ความสามารถดำเนินงาน ได้อย่างรวดเร็ว ถูกต้อง และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น การดำเนินการที่เน้นความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ในการเบิกจ่ายงบประมาณโครงการ จะส่งผล ให้โครงการสามารถสำเร็จจุล่งไปได้อย่างดี

และตอบสนองต่อความต้องการของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้อย่างทันท่วงที ทำให้องค์กรสามารถสร้างผลลัพธ์ ที่ดีได้อย่างมีคุณภาพ

1.2 ด้านความถูกต้อง พบว่า

การเบิกจ่ายงบประมาณโครงการที่มีประสิทธิภาพ ให้มีความถูกต้องและมีประสิทธิภาพนั้นเป็นปัจจัย สำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนิน โครงการและการบริหารจัดการงบประมาณ ขององค์กรให้มีคุณภาพ การเบิกจ่ายงบประมาณ ต้องมีการวางแผนอย่างรัดกุม โดยต้องมีการกำหนด วัตถุประสงค์ของโครงการให้ชัดเจน ซึ่งจะช่วยให้ การบริหารจัดการและการเบิกจ่ายออกมาเป็นระบบ และมีความถูกต้องมากขึ้น เมื่อเริ่มดำเนินการ จัดโครงการพร้อมทำการจัดเก็บเอกสารที่เกี่ยวข้อง และทำการตรวจสอบความถูกต้อง เช่น บิลใบแจ้งหนี้ ใบเสร็จรับเงิน หรือเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ การเบิกจ่ายงบประมาณโครงการ เพื่อเตรียม ความพร้อมทำการเบิกจ่ายเมื่อเสร็จสิ้นโครงการ การเบิกจ่ายงบประมาณโครงการที่มีประสิทธิภาพ ด้านความถูกต้องนั้น ต้องอาศัยการวางแผนที่ดี การตรวจสอบและติดตามผลอย่างสม่ำเสมอ รวมถึง การใช้เทคโนโลยี เพื่อเพิ่มความรวดเร็วและลด ข้อผิดพลาด ซึ่งทั้งหมดนี้จะส่งผลให้องค์กรสามารถ ดำเนินโครงการได้ตามวัตถุประสงค์และเป้าหมาย ที่ตั้งไว้

1.3 ด้านคุณภาพในการให้บริการ

พบว่า การให้บริการเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างมาก ในการดำเนินโครงการต่าง ๆ ขององค์กร การเบิกจ่าย งบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพจะช่วยให้โครงการ สามารถบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้และให้บริการที่มี คุณภาพแก่ผู้รับบริการจนเกิดความพึงพอใจ การให้

บริการข้อมูล ให้คำแนะนำ คำปรึกษา และคำชี้แจง ที่เกี่ยวข้องกับการเบิกจ่ายงบประมาณเป็นไปอย่าง ถูกต้อง ครบถ้วน โปร่งใสและตรวจสอบได้ การเบิกจ่ายงบประมาณที่มีประสิทธิภาพต้องมีการจัดการและการควบคุมที่ดี องค์กรหรือหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องควรทำการกำหนดกระบวนการ และขั้นตอนในการเบิกจ่ายเงินงบประมาณ และควรทำการฝึกอบรมและให้ความรู้แก่ ผู้เกี่ยวข้องกับการเบิกจ่ายงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจในขั้นตอน และกระบวนการเบิกจ่ายได้อย่างถูกต้อง และสามารถ นำมาถ่ายทอดความรู้แก่ผู้รับบริการได้อย่าง ถูกต้อง ครบถ้วน

2. สรุปข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อ ประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณโครงการ ยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏ เพื่อการพัฒนา ท้องถิ่น ของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ประกอบด้วย 4 ด้าน สามารถวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้

2.1 ด้านความรู้ของการจัดทำ โครงการ พบว่า การจัดทำโครงการที่มีประสิทธิภาพ เป็นกระบวนการที่จำเป็นสำหรับการดำเนิน โครงการต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายและผลลัพธ์ ที่ต้องการ อย่างมีประสิทธิภาพ ต้องมีการดำเนินงาน การขั้นตอนและกระบวนการอย่างเคร่งครัด ก่อนที่จะเริ่มโครงการควรทำการวางแผนและกำหนด เป้าหมายที่ชัดเจน มีการกำหนดกลุ่มเป้าหมาย และความต้องการของโครงการ กำหนดระยะเวลา ที่จำเป็นในการจัดทำโครงการ การจัดการทีม เพื่อกำหนดความตั้งใจและวัตถุประสงค์ของโครงการ รวมถึงตั้งเป้าหมายและลำดับความสำคัญที่เป็นไปได้

นี้จะช่วยให้สามารถจัดทรัพยากรและความพยายาม อย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 ด้านความสมบูรณ์ของเอกสาร เบิกจ่าย พบว่า เอกสารการเบิกจ่ายถือเป็น ส่วนสำคัญในระบบการจัดการการเงินขององค์กร ซึ่งมีบทบาทในการติดตามและควบคุมการใช้จ่าย อย่างมีประสิทธิภาพ การจัดทำเอกสารที่มีความถูกต้อง ครบถ้วน สมบูรณ์ จะช่วยทำให้การเบิกจ่ายเป็นไป อย่างราบรื่นและโปร่งใส การจัดเตรียมเอกสาร เบิกจ่ายตามรูปแบบที่กำหนด มีเอกสารข้อมูล ที่เป็นจริงและถูกต้องชัดเจน จะช่วยให้การตรวจสอบ เป็นไปอย่างง่ายและรวดเร็ว เช่น วันที่เบิกจ่าย รายการที่เบิกจ่าย วัตถุประสงค์ของการใช้จ่าย และจำนวนเงินที่เบิก การจัดเตรียมข้อมูลที่ครบถ้วน จะช่วยลดความสับสนและช่วยให้สามารถตรวจสอบ ได้ง่าย การมีเอกสารการเบิกจ่ายที่สมบูรณ์และมี ประสิทธิภาพไม่เพียงแต่จะช่วยให้องค์กรสามารถ ควบคุมการใช้จ่ายได้อย่างมีระเบียบ แต่ยังส่งผลต่อ ความมุ่งมั่นต่อความรับผิดชอบและความโปร่งใส ในการดำเนินงาน และที่สำคัญเอกสารต้องมีลายเซ็น รับรองจากผู้มีอำนาจ เพื่อเพิ่มความน่าเชื่อถือ และรับประกันว่าการเบิกจ่ายนั้นได้รับการอนุมัติ อย่างถูกต้อง

2.3 ด้านทักษะของผู้ตรวจเอกสาร พบว่า ทักษะของผู้ตรวจเอกสารที่มีประสิทธิภาพ ส่งผลต่อคุณภาพและมีความถูกต้องของเอกสาร การเบิกจ่ายงบประมาณในองค์กรต่าง ๆ และยังช่วย ในการสื่อสารและการทำงานร่วมกับทีมได้อย่าง มีประสิทธิภาพ ดังนั้นผู้ตรวจเอกสารจำเป็นต้อง มีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาอย่างละเอียด เช่น ความรู้เกี่ยวกับกฎเกณฑ์ และมาตรฐานที่เกี่ยวข้อง

กับการตรวจเอกสารการเบิกจ่ายงบประมาณ นอกจากนี้ยังต้องมีทักษะในการวิเคราะห์และประเมินผลข้อมูลได้เป็นอย่างดี เพื่อที่จะสามารถตรวจสอบความถูกต้อง มีทักษะในการใช้เครื่องมือและเทคโนโลยีที่ใช้ในการตรวจสอบเอกสารก็เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานมีความสามารถในการรายงานผลการตรวจสอบอย่างถูกต้อง ชัดเจน และรวดเร็วทันเวลา จะช่วยให้ผู้เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจปัญหาและแก้ไขปัญหาได้ทันเวลา และช่วยให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างราบรื่นและมีคุณภาพสูงสุด

2.4 ด้านขั้นตอน และกระบวนการเบิกจ่าย พบว่า การเบิกจ่ายงบประมาณเป็นส่วนสำคัญในการบริหารจัดการทางการเงินขององค์กร ทั้งภาครัฐและเอกชน การดำเนินการเบิกจ่ายอย่างมีประสิทธิภาพไม่เพียงแต่ช่วยให้การใช้จ่ายเป็นไปอย่างเหมาะสมและโปร่งใส แต่ยังส่งผลดีต่อการพัฒนาและการดำเนินการเบิกจ่ายขององค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ มีการกำหนดขั้นตอน มีการวางแผน กำหนดวัตถุประสงค์ มีการตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสมของเอกสาร และข้อมูลที่เกี่ยวข้องอย่างละเอียด การจัดทำเอกสารเบิกจ่ายที่ถูกต้อง ชัดเจน และครบถ้วน ตามขั้นตอน และกระบวนการเบิกจ่าย เพื่อให้การตรวจสอบดำเนินไปได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ รวมถึงการฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการเบิกจ่ายให้มีทักษะความรู้ความสามารถในการดำเนินงานที่สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ และระเบียบการเบิกจ่ายกระทรวงการคลังกำหนด และเป็นไปในทิศทางที่ต้องการ

3. การพัฒนารูปแบบการเบิกจ่ายงบประมาณโครงการยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏ เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ของคณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ที่มีประสิทธิภาพ

จากการศึกษาพบว่า องค์กรมีนโยบายในการพัฒนารูปแบบการเบิกจ่ายงบประมาณโครงการยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏ เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ของคณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ที่มีประสิทธิภาพ ที่ใช้เป็นแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณโครงการยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏ เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนี้คือ

1. ด้านความรวดเร็ว มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารจัดการงบประมาณเป็นปัจจัยที่ช่วยเพิ่มความรวดเร็ว มีการส่งเสริม สนับสนุนการอบรมและพัฒนาศักยภาพบุคลากรที่รับผิดชอบในการเบิกจ่ายงบประมาณก็สำคัญ โดยการให้ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง จะช่วยให้เจ้าหน้าที่สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และไม่น้อยไปกว่าการใช้เครื่องมือที่ทันสมัย รวมถึงสร้างระบบการบันทึกและติดตามที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้สามารถตรวจสอบข้อมูลและดูประวัติการเบิกจ่ายได้อย่างง่ายและรวดเร็ว

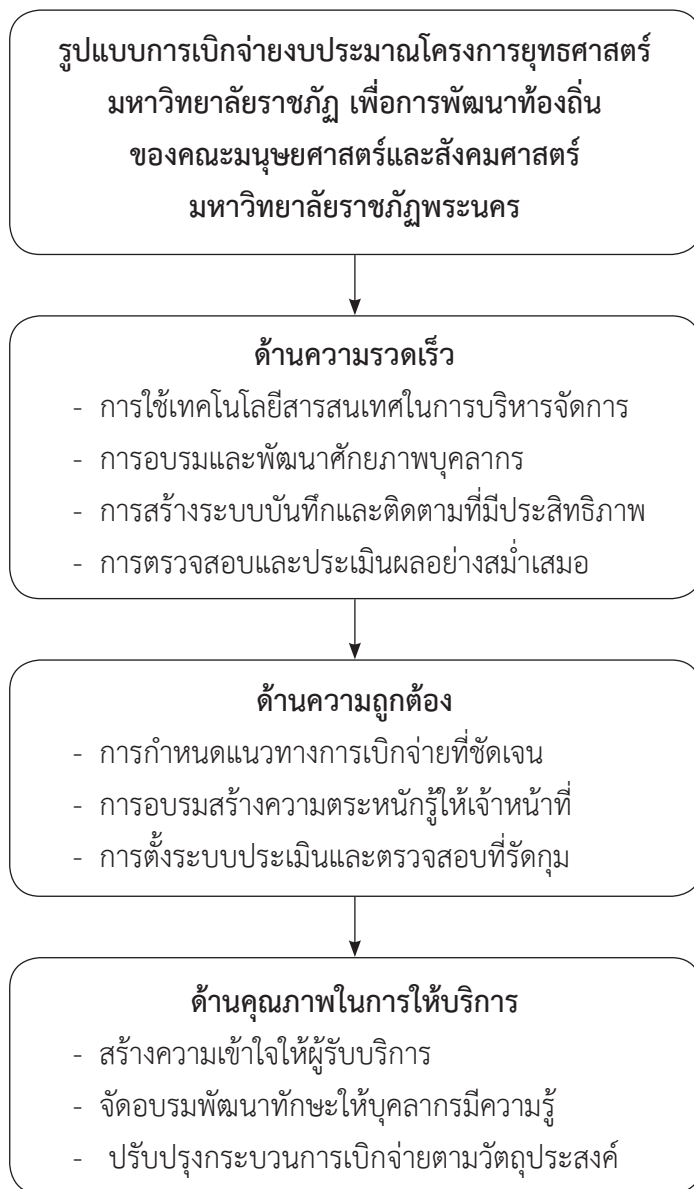
2. ด้านความถูกต้อง มีการตั้งระบบประเมินและตรวจสอบการเบิกจ่ายที่รัดกุม

โดยอาจใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการจัดการ เช่น การใช้ซอฟต์แวร์ที่สามารถติดตามและบันทึกการเบิกจ่ายงบประมาณอย่างละเอียด เพื่อป้องกันความผิดพลาดและการทุจริต โดยการใช้ระบบ E-Government หรือ E-budgeting เพื่อให้กระบวนการเบิกจ่ายมีความรวดเร็ว โปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้ รวมถึงการอบรมและสร้างความตระหนักรู้ให้กับเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบการเบิกจ่ายงบประมาณให้เข้าใจถึงขั้นตอนการเบิกจ่าย แหล่งงบประมาณ และข้อบังคับที่เกี่ยวข้องอย่างถูกต้อง เพื่อให้สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ และลดความเสี่ยงในการเกิดข้อผิดพลาด

3. ด้านคุณภาพในการให้บริการ
สร้างความเข้าใจถึงวัตถุประสงค์และความสำคัญของการเบิกจ่ายงบประมาณอย่างชัดเจน ต้องสอดคล้องกับเป้าหมายของโครงการ

และสามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้รับบริการได้อย่างแท้จริง มีการวางแผนและการจัดสรรงบประมาณที่โปร่งใส เป็นธรรมจะช่วยสร้างความเชื่อมั่นให้แก่รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีการจัดอบรมและสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการและขั้นตอนการเบิกจ่าย จะช่วยส่งเสริมให้เกิดการให้บริการที่มีคุณภาพ และตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการได้อย่างแท้จริง และมีการปรับปรุงกระบวนการเบิกจ่ายด้วยการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่มาใช้ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริการให้มีคุณภาพ

จากผลที่ได้จากผู้วิจัยสามารถนำมาสรุปรูปแบบการเบิกจ่ายงบประมาณโครงการ ยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏ เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ของ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ที่มีประสิทธิภาพได้ ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 รูปแบบการเบิกจ่ายงบประมาณโครงการยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏ เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

การอภิปรายผล

การอภิปรายผลของการวิจัยในครั้งนี้เป็นการนำผลการวิจัยที่ค้นพบข้อเท็จจริงแล้วนำมาอภิปรายผลที่สนับสนุนด้วยแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. ประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณ
โครงการยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ประกอบด้วย 3 ด้าน สามารถวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้

1.1 ด้านความรวดเร็ว พบว่าการดำเนินงานด้านการเบิกจ่ายงบประมาณมีการวางแผนที่ชัดเจนและมีการจัดทำคู่มือระบุขั้นตอนการเบิกจ่ายที่ถูกต้องและชัดเจนรวมการนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาช่วยในการบริหารจัดการทางการเงินการเบิกจ่ายเพื่อให้บุคลากรศึกษาและใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานด้านการเบิกจ่ายได้อย่างถูกต้อง รวดเร็วทันเวลา และมีประสิทธิภาพ เพื่อลดขั้นตอนและกระบวนการในการเบิกจ่ายงบประมาณให้มีความรวดเร็วและถูกต้องมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Muangkung S. (2015) กล่าวว่า การบริหารการเบิกจ่ายงบประมาณและการควบคุมงบประมาณที่ได้รับให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ตั้งไว้และเกิดประโยชน์สูงสุดถูกต้องตามระเบียบอย่างทันเวลา เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลได้ผลผลิตและผลลัพธ์ที่ดีตลอดจนติดตามประเมินผลและรายงานผลการปฏิบัติงานให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบ เพื่อให้องค์กรบรรลุเป้าหมายที่วางไว้และมีการติดตามประเมินผลการใช้จ่ายงบประมาณให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

และสอดคล้องกับ Sukhsan (2013) กล่าวว่า ความฉับไว หมายถึง การใช้เวลาได้อย่างดีที่รวดเร็ว ไม่ทำงานล่าช้า นั่นคือคนที่มีประสิทธิภาพการทำงานทำให้เสร็จตามกำหนด ผู้รับบริการย่อมต้องการความรวดเร็ว ดังนั้นผู้ให้บริการต้องสร้างวัฒนธรรมการให้บริการแบบเบ็ดเสร็จจุดเดียว รวมถึงการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการทำงาน ติดตามงาน ประสานงาน การส่งการผ่านระบบอินเทอร์เน็ต เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานจะได้ปฏิบัติงานด้วยความรวดเร็ว ประหยัดเวลา

1.2 ด้านความถูกต้อง พบว่าการเบิกจ่ายงบประมาณโครงการเป็นงานที่ต้องใช้ความละเอียดถูกต้องในทุกขั้นตอนเนื่องจากมีเอกสารที่ใช้เป็นหลักฐานในการเบิกจ่ายมีจำนวนมาก จึงต้องมีการตรวจสอบอย่างละเอียด โปร่งใสในทุกขั้นตอน เพื่อให้การเบิกจ่ายมีประสิทธิภาพ เจ้าหน้าที่การเงินมีทักษะความรู้ความสามารถในกระบวนการเบิกจ่ายงบประมาณ เพื่อให้การเบิกจ่ายงบประมาณเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Sukhsan (2013) กล่าวว่า ความถูกต้องแม่นยำ หมายถึง การผิดพลาดในงานน้อย ตลอดจนมีความแม่นยำในกฎระเบียบเอกสาร ข้อมูล ตัวเลข หรือสถิติต่าง ๆ ตลอดจนไม่ทำให้เกิดความเสียหายแก่องค์กร ต้องตรวจทานงานก่อนเสนอนายเสมอ และสอดคล้องกับแนวคิดของ Phuwittayathon (2018) ได้กล่าวว่า การปฏิบัติงานของพนักงานที่สามารถปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายได้อย่างถูกต้อง ครบถ้วนตรงตามเป้าหมายที่องค์กรตั้งไว้ และผลงานที่ได้เป็นงานที่มีคุณภาพและมาตรฐาน ทั้งในด้านปริมาณงานตรงกับจำนวนงานที่วางแผนไว้ และเหมาะสมตามเป้าหมาย

มีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงาน สามารถปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายได้ถูกต้อง ครบถ้วน ซึ่งผลงานมีคุณภาพดี

1.3 ด้านคุณภาพในการให้บริการ

พบว่า การปรับปรุงพัฒนาการบริการให้มีประสิทธิภาพ ด้วยการฝึกอบรมให้เจ้าหน้าที่เกิดทักษะความรู้ ความเข้าใจในการกระบวนกรให้บริการ ทำให้ผู้รับบริการเกิดความพึงพอใจ บุคลากรมีความพร้อมในการให้ความช่วยเหลือและให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์แก่ผู้รับบริการได้อย่างถูกต้องและมีความแม่นยำและมีคุณภาพ รวมถึงการให้บริการผู้มารับบริการได้อย่างเท่าเทียมกันทุกคนโดยไม่เลือกปฏิบัติด้วยความเต็มใจ และตอบข้อซักถามอย่างถูกต้อง ตรงประเด็น ตลอดจนแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างให้บริการเบิกจ่ายได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Millet (1954, as cited in Burananansiri, 2007: 9) กล่าวว่า ผลการปฏิบัติงานที่ทำให้เกิดความพึงพอใจในการบริการให้กับประชาชน โดยการให้บริการอย่างเท่าเทียมกัน การให้บริการอย่างรวดเร็วทันเวลา การให้บริการอย่างเพียงพอเพื่อประสิทธิภาพจะมุ่งไปที่ความพึงพอใจของประชาชนผู้รับบริการเป็นสำคัญ และสอดคล้องกับแนวคิดของ Akkharathiphong (2013) ได้กล่าวว่า ประสิทธิภาพในการทำงานในองค์กรเป็นหัวใจสำคัญในการนำองค์กรไปสู่การบรรลุผลความสำเร็จของการดำเนินงาน องค์กรจะมีผลผลิตเป็นที่น่าพอใจทั้งในด้านการผลิต การบริการที่มีประสิทธิภาพ การสร้างความพึงพอใจแก่ลูกค้า และบุคลากรขององค์กรซึ่งองค์ประกอบการพัฒนาประสิทธิภาพการทำงานที่สำคัญ

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพ

การเบิกจ่ายงบประมาณโครงการยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏ เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ประกอบด้วย 4 ด้าน สามารถวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้

2.1 ด้านความรู้ของการจัดทำ

โครงการ พบว่า บุคลากรมีองค์ความรู้มีความเข้าใจในกฎระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ และมีประสบการณ์ในกระบวนการและขั้นตอนการจัดโครงการ มีความรู้ในการวางแผนการดำเนินโครงการตั้งแต่การกำหนดวัตถุประสงค์ รูปแบบโครงการ และมีความสามารถในการบริหารจัดการงบประมาณที่ถูกต้องและเหมาะสมตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย ก็จะทำให้การดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์และก็จะทำให้การเบิกจ่ายงบประมาณมีความรวดเร็ว ถูกต้อง และมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Chalermmeeprasit (2011) กล่าวว่า การดำเนินงานจัดทำระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ หน่วยงานทุกระดับต้องมีความพร้อมในการพัฒนาระบบแบบมุ่งเน้นผลงานในสถานศึกษาซึ่งเป็นหน่วยงานปฏิบัติ เพื่อให้ได้ผลผลิต ผลลัพธ์ตามที่กำหนดเอาไว้ นั่น หน่วยงานที่มีหน้าที่ในการกำหนดนโยบายและกำกับดูแลจะต้องสร้างความรู้ความเข้าใจ และแนวปฏิบัติที่ถูกต้องให้แก่ผู้บริหารสถานศึกษา ครู อาจารย์ และบุคลากรในสถานศึกษาที่ชัดเจน เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน และสอดคล้องกับแนวคิดของ Limchindasiri (2017) กล่าวว่า การจัดโครงการที่ประสบผลสำเร็จเกิดจากการบริหารงบประมาณที่มีประสิทธิภาพ สามารถดำเนินการเบิกจ่ายเงิน

งบประมาณได้ตามเป้าหมายและตัวชี้วัดที่กำหนด ลดความฟุ่มเฟือย เป็นประโยชน์สูงสุดต่อหน่วยงาน และความสำเร็จของการใช้จ่ายงบประมาณที่เกิดจาก กระบวนการเบิกจ่ายเงินที่ถูกต้องและมีประสิทธิภาพ

2.2 ด้านความสมบูรณ์ของเอกสารเบิกจ่าย พบว่า บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจ ในขั้นตอนและกระบวนการของการจัดทำเอกสาร ประกอบการเบิกจ่ายให้มีความถูกต้องสมบูรณ์ มีการศึกษาจากกฎระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ เกี่ยวกับการเบิกจ่ายอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เอกสาร มีความถูกต้อง ชัดเจน และครบถ้วน ทั้งในด้าน นโยบายและขั้นตอนการดำเนินงานที่ระบุขั้นตอน และกำหนดเวลาในการเบิกจ่ายงบประมาณอย่าง ชัดเจนซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Sukhsan (2013) กล่าวว่า การทำงานที่มีประสิทธิภาพ ต้องรู้จักศึกษา หาความรู้ในเรื่องที่กำลังทำอยู่ตลอดเวลา ทั้งการเรียนรู้ ด้วยตัวเองและการเรียนรู้จากองค์กร เพื่อให้เกิด ความรู้และมีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานได้ อย่างถูกต้องแม่นยำ รวดเร็ว ทำงานให้เสร็จทัน ตามเวลาที่กำหนด และสอดคล้องกับงานวิจัย ของ Woratthanaphith (2016) พบว่า ระบบ การเบิกจ่ายงบประมาณต้องฝึกอบรมให้ความรู้ ด้านกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ เกี่ยวกับการเบิกจ่ายงบประมาณ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ การเบิกจ่ายงบประมาณ

2.3 ด้านทักษะของผู้ตรวจเอกสาร พบว่า ผู้ตรวจเอกสารการเบิกจ่ายงบประมาณโครงการ มีทักษะความรู้ ความสามารถ และมีความเข้าใจ ในขั้นตอนและกระบวนการตรวจอย่างถูกต้อง และชัดเจน มีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาและข้อมูล

ที่ละเอียดและแม่นยำ สามารถปฏิบัติงานได้อย่าง เป็นระบบ ให้คำแนะนำในการจัดเรียงเอกสาร อย่างเป็นลำดับขั้นตอน มีความรู้เกี่ยวกับกฎ ระเบียบเกี่ยวกับการเบิกจ่ายงบประมาณ มีทักษะ ในการสื่อสารต่อผู้รับบริการอย่างถูกต้อง ชัดเจน กระชับ และตรงประเด็น มีเจตคติที่ดีในการให้บริการ และสามารถประสานงานกับหน่วยงานและบุคลากร ที่เกี่ยวข้องได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ แนวคิดของ Nawikarn (2011: 48) กล่าวว่า ความสามารถของผู้ปฏิบัติงานตรงตามงาน ที่ปฏิบัติอยู่ทำให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพ ผู้ปฏิบัติงานจะต้องมีความสามารถหลากหลาย เช่น การสื่อสาร การทำงานเป็นทีม การแก้ปัญหา ความคิดสร้างสรรค์ และสอดคล้องกับแนวคิด ของ Ekphaophon (2015: 3-13) ได้กล่าวว่า การวางแผนและการควบคุมเป็นแนวทาง การดำเนินงานที่ชัดเจนที่จะทำให้การปฏิบัติงาน ไปสู่วัตถุประสงค์อันเดียวกัน เจ้าหน้าที่ในองค์กร มีความกระตือรือร้น มีการวางแผน มีการกำหนด เป้าหมาย ซึ่งสามารถทำให้เป้าหมายเป็นจริงได้ โดยอาศัยผลการปฏิบัติงานจึงจะสำเร็จได้โดย อาศัยบุคลากรที่ความสามารถ มีความฉลาด มีการติดต่อสื่อสารที่ดี สามารถตัดสินใจได้อย่าง มีประสิทธิภาพ

2.4 ด้านขั้นตอน และกระบวนการเบิกจ่าย พบว่า การเบิกจ่ายงบประมาณโครงการ มีการจัดทำแผนงบประมาณที่ครอบคลุม และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการ และมีการจัดฝึกอบรมในการสร้างความรู้ให้ ผู้รับผิดชอบโครงการ เกิดความเข้าใจในขั้นตอน

และกระบวนการเบิกจ่ายที่ถูกต้องตามระเบียบกระทรวงการคลัง เพื่อให้สามารถทำการเบิกจ่ายได้อย่างถูกต้องและสอดคล้องกับเป้าหมายของโครงการได้อย่างมีประสิทธิภาพ บุคลากรมีความรู้ความสามารถ และมีความชำนาญ มีการวางแผน และมีแนวทางในกระบวนการเบิกจ่ายที่ดีมาก มีการตรวจเอกสารตามขั้นตอนที่เป็นระบบอย่างชัดเจน มีความคล่องตัว ซึ่งเป็นกระบวนการที่สำคัญเนื่องจากเอกสารเบิกจ่ายทุกฉบับเป็นหลักฐานสำคัญที่ใช้ประกอบการเบิกจ่ายต้องมีการตรวจสอบอย่างละเอียด เพื่อให้การเบิกจ่ายถูกต้องตามขั้นตอนและกระบวนการของกระทรวงการคลัง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Satchapanorot (2013) กล่าวว่า การขออนุมัติเงินประจำงวด ส่วนราชการจะต้องขออนุมัติเงินประจำงวดตามแผนปฏิบัติงานประจำปี ซึ่งเป็นเอกสารประกอบขออนุมัติเงินประจำงวดแสดงแผนปฏิบัติงาน และแผนการใช้จ่ายเงินเป็นรายเดือน โดยสรุปของแต่ละโครงการในแต่ละแผนงาน เพื่อเป็นกรอบการบริหารงาน แนวปฏิบัติในการขอเงินประจำงวดต้องเป็นไปตามระเบียบว่า ด้วยการบริหารงบประมาณ พ.ศ. 2525 และที่แก้ไขเพิ่มเติม และสอดคล้องกับแนวคิดของ Limchindasiri (2017) กล่าวว่า งบประมาณที่ได้รับจัดสรรไปได้บรรลุผลสำเร็จหรือไม่สามารถดูได้จากการที่หน่วยงานมีผลการเบิกจ่ายงบประมาณผ่านตัวชี้วัดกำหนด ซึ่ง ความสำเร็จของการใช้จ่ายงบประมาณที่เกิดจากกระบวนการเบิกจ่ายเงิน เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ

3. พัฒนารูปแบบการเบิกจ่ายงบประมาณโครงการยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครที่มีประสิทธิภาพ สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

3.1 ประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณโครงการยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครประกอบด้วย 3 ด้าน สามารถวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้ 1) ด้านความรวดเร็ว พบว่า บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง และมีการนำระบบอิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการเบิกจ่ายงบประมาณ เพื่อลดขั้นตอนที่ไม่จำเป็นและทำให้ข้อมูลถูกจัดเก็บและเข้าถึงได้ง่าย และทำให้การตรวจสอบเอกสารการเบิกจ่ายเป็นไปอย่างรวดเร็ว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Chomdet (2020) พบว่า บุคลากรมีความรู้เกี่ยวกับระเบียบการเบิกจ่ายงบประมาณสามารถตรวจสอบความถูกต้องเบื้องต้นก่อนส่งเบิกและลดข้อผิดพลาดของเอกสารการเบิกจ่าย ซึ่งจะทำการเบิกจ่ายมีความรวดเร็วมากขึ้น และสอดคล้องกับแนวคิดของ Kaewngernlad (2013) กล่าวว่า การกำหนดรายการและโครงสร้างทางบัญชี เอกสารหลักฐานที่จำเป็น มีระบบควบคุมการเบิกจ่ายและบริหารจัดการงบประมาณที่มีประสิทธิภาพ มีการตรวจสอบเพื่อควบคุมการเบิกจ่ายงบประมาณให้มีความถูกต้อง ทันเวลา 2) ด้านความถูกต้อง พบว่า การกำหนดแนวทางการเบิกจ่ายที่ชัดเจน

และมีการจัดทำเอกสารที่ถูกต้องครบถ้วนตามระเบียบกระทรวงการคลัง การตั้งระบบประเมินและตรวจสอบการเบิกจ่ายที่รัดกุม โดยอาจใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการจัดการระบบการเบิกจ่ายเพื่อให้กระบวนการเบิกจ่ายมีความรวดเร็ว โปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Phonpimol (2008) กล่าวว่า การปฏิบัติงานต้องมีความสมบูรณ์และถูกต้องรักษาระเบียบวินัย การปฏิบัติงานต้องเชื่อถือได้ และต้องมีความถูกต้องรวดเร็ว มีสมรรถภาพ และมีการลงทะเบียนไว้เป็นหลักฐาน การดำเนินงานต้องมีคุณภาพ สำเร็จทันเวลา และมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับแนวคิดของ Wisanlaphon et al. (2014, as cited in Sophakan, 2007) พบว่า กระบวนการเกิดความรู้ นำไปสู่ความเข้าใจและการนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ โดยผ่านการวิเคราะห์และสังเคราะห์เป็นไปตามลำดับขั้นตอนอย่างชัดเจน เพื่อให้การดำเนินงานมีความถูกต้องและมีประสิทธิภาพ และ 3) ด้านคุณภาพในการให้บริการ พบว่า การสร้างความเข้าใจถึงวัตถุประสงค์และความสำคัญของการเบิกจ่ายงบประมาณอย่างชัดเจน เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของผู้รับบริการอย่างแท้จริง สร้างความเชื่อมั่นให้แก่รับบริการ จะช่วยส่งเสริมให้เกิดการให้บริการที่มีคุณภาพและตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการได้อย่างแท้จริง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Chuenwong (2017) ได้กล่าวว่า การปฏิบัติงานของทีมงานที่มีความสามารถ ทักษะ สมรรถนะในการปฏิบัติงานส่งผลต่อความสำเร็จตามเป้าหมายของงาน และองค์การตามระยะเวลาที่วางแผน ไม่เกิดความเสียหายต่อทรัพย์สินของผู้รับบริการ

และสอดคล้องกับแนวคิดของ Meksawan (2015) กล่าวว่า การทำงานให้ได้ปริมาณและคุณภาพมากองค์กรมีความสามัคคี มีสันติภาพและความสุขร่วมกัน เป็นผลดีต่อส่วนรวมและผู้รับบริการ

3.2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณโครงการยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏ เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ประกอบด้วย 4 ด้าน สามารถวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้ 1) ด้านความรู้ของการจัดทำโครงการ พบว่า การจัดโครงการที่มีประสิทธิภาพต้องมีเป้าหมายและลำดับความสำคัญที่ชัดเจน เพื่อให้สามารถกำหนดแผนการดำเนินงานได้อย่างเหมาะสม การวางแผนการดำเนินงานที่มีความละเอียดและชัดเจนเป็นสิ่งสำคัญ ต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย ระยะเวลา ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า และมีการประเมินผลการดำเนินงาน เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Phonpimol (2008) ได้กล่าวว่า การทำความเข้าใจและกำหนดแนวความคิดให้กระจ่างใช้สามัญสำนึกในการพิจารณาความน่าจะเป็นหรือความเป็นไปได้ของงาน ค่าปรึกษาแนะนำต้องสมบูรณ์และถูกต้อง รักษาระเบียบวินัย การปฏิบัติงาน ปฏิบัติงานด้วยความยุติธรรม การทำงานต้องเชื่อถือได้มีความฉับพลัน มีสมรรถภาพงานสำเร็จรวดเร็ว ทันเวลา ผลงานมีคุณภาพ และได้มาตรฐานการดำเนินงานสามารถยึดเป็นมาตรฐานได้กำหนด และสอดคล้องกับแนวคิดของ Akkharathiphong. (2013) ได้กล่าวว่า ประสิทธิภาพในการทำงานในองค์กรเป็นหัวใจ

สำคัญในการนำองค์กรไปสู่การบรรลุผลความสำเร็จของการดำเนินงาน องค์กรจะมีผลผลิตด้านบริการที่น่าพอใจมีความเจริญก้าวหน้า และสร้างความพึงพอใจแก่ลูกค้าและบุคลากรขององค์กร

2) ด้านความสมบูรณ์ของเอกสารเบิกจ่าย พบว่าการเตรียมเอกสารเบิกจ่ายควรมีการวางแผนอย่างรอบคอบ ต้องระบุรายละเอียดเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายอย่างชัดเจน โดยระบุประเภทค่าใช้จ่าย วันที่เกิดค่าใช้จ่ายสาเหตุของการเบิกจ่าย และหลักฐานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง การเตรียมเอกสารที่ถูกต้อง ครบถ้วน ทำให้การตรวจสอบและอนุมัติเป็นไปอย่างรวดเร็ว มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการเอกสารมาใช้ในการสร้างระบบเก็บข้อมูลดิจิทัลที่สามารถเข้าถึงและจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ลดการสูญหายของเอกสารและความสับสนที่อาจเกิดขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Ekphaophon (2015) กล่าวว่า การจัดเตรียมเอกสารประกอบการเบิกจ่ายที่ถูกต้องจะช่วยให้การปฏิบัติงานเป็นไปด้วยความราบรื่นและได้รับผลดี การบริหารงานให้มีประสิทธิภาพบรรลุเป้าหมายขององค์กรได้ต้องอาศัยการสื่อสาร การสื่อสารที่ดีต้องมีการสื่อสารที่ถูกต้องตรงกัน และสอดคล้องกับแนวคิดของ Yawirach (2013) กล่าวว่า คุณภาพของงานต้องมีคุณภาพสูง ผลลัพธ์ของงานมีประสิทธิภาพ มีความคุ้มค่า และมีความถูกต้องและมีคุณภาพได้ตามมาตรฐาน มีปริมาณงานที่ในระดับที่วางแผนไว้อย่างลงตัว และในระยะเวลาที่เหมาะสม

3) ด้านทักษะของผู้ตรวจเอกสาร พบว่า ผู้ตรวจเอกสารจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาและประเภทของเอกสาร มีความรู้เกี่ยวกับกฎเกณฑ์และมาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับการตรวจเอกสาร

การเบิกจ่าย เพื่อที่จะสามารถตรวจสอบความถูกต้องและความสอดคล้องของเอกสารได้ รวมถึงการมีทักษะในการใช้เครื่องมือและเทคโนโลยีที่ใช้ในการตรวจสอบเอกสารก็เป็นสิ่งสำคัญ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Yawirach (2013) กล่าวว่า ผู้มีบทบาทหน้าที่ปฏิบัติงานต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ ประสิทธิภาพขององค์กรขึ้นอยู่กับคุณลักษณะและคุณสมบัติที่พึงปรารถนาของบุคลากรในกลุ่มงาน ความรู้ความสามารถพื้นฐาน ความรู้ความสามารถที่เกี่ยวกับงานในหน้าที่ ทักษะการสื่อสาร ทักษะในการใช้เทคโนโลยีอย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับแนวคิดของ Chuchet (2013) ได้กล่าวว่า ความสามารถและทักษะในการกระทำของตนเอง หรือของผู้อื่นให้ดีขึ้น เจริญขึ้น เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของตนเองและขององค์กร อันจะทำให้ตนเอง ผู้อื่น และองค์กร เกิดความพึงพอใจ และสงบสุขในที่สุด และ 4) ด้านขั้นตอน และกระบวนการเบิกจ่าย พบว่า มีการวางแผนที่ชัดเจนและการจัดทำงบประมาณที่ครอบคลุมทุกส่วนของโครงการ การกำหนดเป้าหมายและวิธีการที่ชัดเจนในการใช้จ่ายงบประมาณ เพื่อให้การเบิกจ่ายเป็นไปตามแผนที่กำหนด บุคลากรมีความรู้ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ในขั้นตอนและกระบวนการเบิกจ่ายงบประมาณ และทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพระหว่างทีมงาน การสื่อสารที่ชัดเจนและเป็นระบบในการแจ้งข่าวสาร และข้อมูลเกี่ยวกับการเบิกจ่าย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Ekphaophon (2015) กล่าวว่า การดำเนินงานด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ

เป็นการนำไปสู่การปฏิบัติงาน เพื่อความสำเร็จ ในเป้าหมาย โดยคำนึงถึงประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และความประหยัด ซึ่งเครื่องมือสำคัญในการทำให้ การกิจต่าง ๆ ของหน่วยงานสามารถดำเนินการ ไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับ แนวคิดของ Chalermmeeprasit (2011) กล่าวว่า การนำกลยุทธ์ไปใช้ในการปฏิบัติงานให้บรรลุ จุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้และจะต้องดำเนินการ ตามแผนงาน งานโครงการตามประเภทค่าใช้จ่าย ที่กำหนดและครอบคลุม รวมถึงประมาณการค่าใช้จ่าย สำหรับการดำเนินงาน เพื่อเป็นการประกันได้ว่า หากสถานการณ์ไม่มีการเปลี่ยนแปลงหน่วยงาน จะสามารถดำเนินกิจกรรมได้อย่างต่อเนื่อง และทำให้ บรรลุจุดมุ่งหมายตามที่กำหนดไว้

สรุปประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณ โครงการยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏ เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ของคณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร เป็นการเบิกจ่ายงบประมาณโครงการที่เป็น กระบวนการสำคัญในการดำเนินงานของหน่วยงาน รัฐหรือองค์กรต่าง ๆ เพื่อให้สามารถใช้ทรัพยากร ที่มีอยู่อย่างมีประสิทธิภาพ จะครอบคลุมถึง ประสิทธิภาพของการเบิกจ่ายในหลายด้าน มีขั้นตอนและกระบวนการดำเนินงานอย่างเป็น ระบบ มีการวางแผนการเบิกจ่ายอย่างถูกต้อง และทันเวลา มีการนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาช่วย เพิ่มประสิทธิภาพ เพื่อลดความผิดพลาดและเพิ่ม ความรวดเร็วในการเบิกจ่ายให้มีความถูกต้องและมี ประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัยเพื่อใช้ประโยชน์

จากการวิจัยเรื่อง การเพิ่มประสิทธิภาพ การเบิกจ่าย ของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ และแนวทางในการพัฒนารูปแบบการเบิกจ่าย งบประมาณโครงการยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัย ราชภัฏ เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ของคณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ที่มีประสิทธิภาพ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ประโยชน์

1.1 ควรมีการวางแผนที่ชัดเจน และเหมาะสมกับความต้องการขององค์กรจะช่วยให้ การเบิกจ่ายเป็นไปอย่างมีระบบและสามารถ ควบคุมค่าใช้จ่ายได้ดีขึ้น

1.2 ควรมีการนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วย ในการเบิกจ่าย เช่น ระบบ ERP หรือซอฟต์แวร์ บริหารจัดการการเงิน จะช่วยเพิ่มความรวดเร็ว และลดข้อผิดพลาดในการดำเนินการเบิกจ่าย

1.3 ควรมีการอบรมและสร้าง ความตระหนักรู้ให้กับบุคลากรเกี่ยวกับระเบียบ ข้อบังคับ และวิธีการเบิกจ่ายที่ถูกต้อง เพื่อให้ ทุกคนเข้าใจและดำเนินการได้อย่างเหมาะสม เพื่อให้บุคลากรมีความรู้และความเข้าใจที่ดี จะช่วยลดความผิดพลาดและเพิ่มความระมัดระวัง ในการเงินขององค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.4 ควรมีการกำหนดนโยบาย และขั้นตอนการเบิกจ่ายที่ชัดเจน ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญ ที่ช่วยให้ผู้รับบริการเข้าใจและสามารถปฏิบัติตาม ได้อย่างถูกต้อง

1.5 ควรมีการสร้างคู่มือหรือเอกสารประกอบกรเบิกจ่าย เพื่อให้บุคลากรใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานด้านการเบิกจ่ายให้มีความถูกต้องและมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัยต่อไป

2.1 ในการศึกษาการวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาระบบการเบิกจ่ายงบประมาณโครงการให้มีประสิทธิภาพ

2.2 ในการศึกษาการวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาการเปรียบเทียบปัญหาและอุปสรรคของบุคลากรในการเบิกจ่ายในแต่ละกลุ่มงาน เพื่อนำปัญหาและอุปสรรคในการเบิกจ่ายมาดำเนินการปรับปรุง แก้ไข และบูรณาการในการพัฒนาให้ประสิทธิภาพต่อไป

REFERENCES

- Akkharathiphong, C. (2013). **Teaching materials for the subject of human resource management.** Department of Human Resource Management, Faculty of Management Science, Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University.
- Bunsri, P et al. (1999). **A study of the status and motives for criminal acts of children and youth in juvenile detention and protection centers, Chiang Mai Province.** Educational Administration. Srinakharinwirot University.
- Burananansiri, P. (2007). **Factors affecting the performance of personnel in the Office of the Secretary of the Ministry of Education.** Nonthaburi: Sukhothai Thammathirat University.
- Chalermmeeprasit, C. (2011). **Financial management standards 7 Hurdles and new budgeting system.** Bangkok: Thirafilm and Sitex.
- Chomdetm P. (2020). **Development of a budget disbursement operation model, Fiscal Administration Division, Department of Disease Control.** Research project from routine work, Department of Disease Control.
- Chuchet, S. (2013). **A study of the student affairs administration situation at Suan Dusit Rajabhat University.** Master of Business Administration, Sripatum University.
- Chuenwong, P. (2017). **Employee performance efficiency: A case study of transportation business in Chiang Rai Province.** Journal of Economics and Management Strategy.

- Comptroller General's Department, Ministry of Finance. (2019). **Risk management standards for government agencies**. Bangkok: Comptroller General's Department, Ministry of Finance.
- Ekphaophon, T. (2015). **Planning and control by budget. 5th ed.** Bangkok: Thanapress Company Limited.
- Kaewngernlad, S. (2013). **Factors affecting the readiness of the performance-based budget implementation of schools under the Office of the National Primary Education Commission**. Master of Business Administration Thesis, Graduate School, Sukhothai Thammathirat Open University.
- Limchindasiri, P. (2017). **From the national budget to the budget of the Teacher, Faculty and Educational Personnel Development Institute**. Electronic Journal of the Teacher, Faculty and Educational Personnel Development Institute.
- Meksawan, T. (2015). **Promoting efficiency in the civil service system**. Bangkok: Office of the Civil Service Commission. 1995.
- Millet. (1954). **Management in the Public Service**. New York: McGraw Hill Book Company.
- Muangkung, S. (2015). Performance-based budget management according to strategy in educational institutions under the Phuket Primary Educational Service Area Office. **In the 6th National Academic Conference**. (211 -235). June 26, 2015, Hat Yai University, Songkhla.
- Nawikarn, S. (2011). **Strategic Management**. Bangkok: Aksornthai.
- Phonpimol, S. (2008). **A study of budget management data for the Occupational and Environmental Disease Division**. Nonthaburi: Department of Disease Control.
- Phuwittayathon, T. (2018). Teamwork affecting the work performance of bank employees in Bangkok. **Journal of Accounting and Management, Maha Sarakham University**. 10(2), 198 – 208.
- Satchapanorot, N. (2013). **Budget Preparation, Approval and Administration: Theory and Practice. 3rd ed.** Bangkok: Bophit Printing.
- Sophakan, S. (2007). **Factors related to the knowledge and understanding of personnel regarding the Subdistrict Administrative Organization**. Faculty of Social Sciences for Development, Faculty of Liberal Arts, Loei Rajabhat University.

- Sukhsan, S. (2013). **Techniques for working efficiently**. [Online] Retrieved from: http://library.Uru.ac.th/article/htmlfile/technic_work1.pdf. Retrieved on 2024, July, 12.
- Triyaprasit, P. (2000). **Problems and solutions in the management of supplies in secondary schools under the Department of General Education, Sa Kaeo Province**. Educational Administration Division, Graduate School, Burapha University.
- Wisamlaphon, S. and group. (2014). **Network model for teacher and educational personnel development according to the National Education Act of 1999**. Bangkok: State Enterprise Policy Commission Office.
- Worattthanaphith, R. (2016). **Factors affecting the efficiency of budget disbursement of the Office of Education, Bangkok**. (Independent study). Nakhon Pathom: Rajamangala University of Technology Rattanakosin.
- Yawirach, N. (2013). **Leadership and Strategic Leadership**. Bangkok: Triple Group.
-

Research Article

การศึกษาเปรียบเทียบวัฒนธรรมการดัดแปลงร่างกายเพื่อความงาม:
กรณีศึกษาการมัดเท้าของสตรีจีนโบราณและการใส่ห่วงยึดคอ
ของกะเหรี่ยงในประเทศไทย

A COMPARATIVE STUDY OF BODY MODIFICATION CULTURE FOR BEAUTY:
CASE STUDIES OF CHINESE FOOT BINDING AND KAREN LONG NECK TRADITION
IN THAILAND

สุรัตน์วดี มุนินทรพงษ์ สายธาร เพ็ชรเขียว และ ชลธิ์ เสมอเชื้อ*
สาขาวิชาภาษาจีนธุรกิจ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

Suratwadee Munintharaphong Saithan Phetkhiew and Chonlatee Samerchure*
Faculty of Humanities and Social Sciences, Phranakhon Rajabhat University

*E-mail: Chonlatee.s@pnru.ac.th

Received: 2025-12-20

Revised: 2025-05-04

Accepted: 2025-05-27

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์เปรียบเทียบวัฒนธรรมการมัดเท้าของสตรีจีนโบราณในประเทศจีนและการใส่ห่วงยึดคอในกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงในประเทศไทย 2) วิเคราะห์ผลกระทบที่สืบเนื่องของวัฒนธรรมการมัดเท้าของสตรีจีนโบราณในประเทศจีนและการใส่ห่วงยึดคอในกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงในประเทศไทย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ วิธีการศึกษาใช้การค้นคว้าเชิงเอกสาร ภายใต้กรอบแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง จากนั้นนำข้อมูลที่ได้รวบรวมมาทำการวิเคราะห์และพิจารณาความเชื่อมโยง ตีความข้อมูลร่วมกับแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องภายในกรอบแนวคิดที่กำหนดไว้ แล้วจึงนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบตารางเปรียบเทียบและการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) ตามวัตถุประสงค์การวิจัย

ผลการศึกษาวิจัยการเปรียบเทียบประเพณีมัดเท้าของสตรีจีนโบราณและการใส่ห่วงคอของชาวกะเหรี่ยงคองยาวแสดงถึงความสัมพันธ์ซับซ้อนระหว่างความงามและสถานะทางสังคม ทั้งสองวัฒนธรรมใช้การดัดแปลงร่างกายเป็นสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมและสัญลักษณ์รูปแบบทุนทางวัฒนธรรมที่แปลงเป็นสถานะทางสังคมและโอกาสทางเศรษฐกิจ การปฏิบัตินี้สะท้อนระบบปิตาธิปไตยที่กำหนดมาตรฐาน

ความงามของผู้หญิง และถึงแม้ทั้งสองประเพณีมีผลลัพธ์ต่างกัน กล่าวคือ การมัดเท้าถูกยกเลิกปฏิบัติ ขณะที่การใส่ห่วงคอยังคงดำรงอยู่โดยถูกปรับเปลี่ยนเพื่อรองรับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม แต่แนวคิดเรื่องการดัดแปลงร่างกายเพื่อความงามยังคงดำรงอยู่ในรูปแบบสมัยใหม่ เช่น การทำศัลยกรรม การศึกษาวิจัยนี้ชี้ให้เห็นว่าวัฒนธรรมมีพลวัตและการอนุรักษ์ควรตั้งอยู่บนการเคารพสิทธิของแต่ละบุคคล

คำสำคัญ : วัฒนธรรม การมัดเท้า การใส่ห่วงคอ จินโบราณชาติพันธุ์กะเหรี่ยง ดัดแปลงร่างกาย

ABSTRACT

The objectives of this research were to : 1) conduct a comparative analysis of foot binding culture among women in ancient China and neck ring wearing among Karen ethnic groups in Thailand; 2) analyze the consequential impacts of foot binding culture in ancient China and neck ring wearing among Karen ethnic groups in Thailand. This qualitative research employs documentary research methodology within relevant theoretical frameworks. The collected data were analyzed to identify connections and interpreted in conjunction with related concepts and theories within the established conceptual framework. Research findings were presented through comparative tables and descriptive analysis according to the research objectives.

The comparative study of ancient Chinese foot binding and neck ring wearing among long-necked Karen reveals the complex relationship between beauty and social status. Both cultures utilized physical body modification as cultural symbols and forms of cultural capital that could be converted into social status and economic opportunities. These practices reflect patriarchal systems that determined female beauty standards. Despite different outcomes—foot binding being abolished while neck ring wearing persists, having been adapted for cultural tourism—the concept of body modification for beauty continues to exist in modern forms such as cosmetic surgery. This research indicates that culture is dynamic, and its preservation should be based on respect for individual rights.

Keywords : Culture, Foot-binding, Neck rings, Ancient China, Karen ethnic group, Body modification

บทนำ

วัฒนธรรมเป็นการกล่าวถึงความเชื่อ ค่านิยม วิธีชีวิตที่ผู้คนในแต่ละสังคมได้สร้างขึ้น และส่งต่อกันมาซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย วัฒนธรรมสะท้อนถึงวิถีการดำเนินชีวิต แนวคิด ในการมองโลก รวมถึงวิธีการที่ผู้คนในสังคมแต่ละ ยุคสมัยสร้างความสัมพันธ์และติดต่อสื่อสารกัน ผ่านรูปแบบวิธีการต่าง ๆ อาทิ ภาษา ศาสนา ศิลปะ การกินอยู่หรือประเพณีและพิธีกรรมต่าง ๆ ทั้งหมดนี้ รวมเรียกว่า วัฒนธรรม เป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วย กำหนดและสร้างความเป็นตัวตนของแต่ละบุคคล และสังคม วัฒนธรรมของแต่ละพื้นที่หรือชุมชน ย่อมมีความแตกต่างและหลากหลาย (Santasombat, 1997)

สาธารณรัฐประชาชนจีน และประเทศไทย ต่างมีวัฒนธรรม ประเพณีและวิถีการดำเนินชีวิต ที่หลากหลายและแตกต่างกัน ดังเช่น การมัดเท้า ภาษาจีนเรียกว่า (缠足 chán zú) เป็นวิถีปฏิบัติ ของสตรีชาวจีนในยุคโบราณ โดยใช้ผ้าพันเท้า และมัดให้แน่นไว้เป็นเวลานานจนเท้าค่อย ๆ บิดงอ ได้รูปทรงตามที่ต้องการและเล็กลงเป็นรูปทรง สามเหลี่ยม เรียกว่า “เท้าดอกบัว” สิ่งนี้ถูกมองว่า เป็นเครื่องหมายของความงามและสถานะทางสังคม ของผู้หญิง ซึ่งจะได้รับการยกย่องและมีโอกาส ในการแต่งงานที่ดีกว่า ในเด็กเริ่มมัดเท้าตั้งแต่ อายุ 4-5 ปี เพื่อชะลอการเจริญเติบโตของเท้า กระบวนการมัดเท้านี้ก่อให้เกิดความเจ็บปวด เป็นอย่างมาก อาจส่งผลต่อการเคลื่อนไหวไป ตลอดชีวิต อย่างไรก็ตามในช่วงเวลานั้นยังคงมี การปฏิบัติอย่างแพร่หลาย ทั้งนี้เนื่องจากการมัด

เท้าเป็นทั้งสัญลักษณ์ของความงามและการควบคุม ทางสังคมที่สะท้อนถึงบทบาทและสถานะของ ผู้หญิง (He, 2018)

การใส่ห้วงคอของกลุ่มกะเหรี่ยงปะดอง หรือกะเหรี่ยงคอยาวในประเทศไทย มีวิถีปฏิบัติ สวมใส่ห้วงทองเหลืองขดเรียงกันหลายชั้นบริเวณ รอบคอ เริ่มใส่ให้กับเด็กผู้หญิงตั้งแต่อายุประมาณ 5-9 ปีโดยเริ่มจากโลหะที่มีขนาดเล็กและค่อย ๆ เพิ่มจำนวนห้วงขึ้น ทำให้อคดยาวขึ้น แม้ว่ากระดูกคอ จะไม่ได้ยืดออกจริง แต่แรงกดของห้วงจะทำให้ กระดูกไหปลาร้าและกระดูกสันหลังส่วนบน เคลื่อนต่ำลง (Lapo, 2018) ทำให้เกิดภาพลวงตา ว่าคอยาวขึ้น ประเพณีนี้เกี่ยวข้องกับความเชื่อ ทางศาสนาและการป้องกันภัยอันตราย นอกจากนี้ ยังถูกใช้เป็นสัญลักษณ์ของความงามและสถานะ ของผู้หญิงในชุมชน

สองตัวอย่างที่กล่าวมาข้างต้นนี้ มีความคล้ายคลึงกันในการสะท้อนถึงความงาม และสถานะทางสังคม แต่แตกต่างกันในแต่ละ บริบททางสังคมด้วยเหตุนี้ผู้ศึกษาจึงสนใจวิเคราะห์ เปรียบเทียบประเพณีการมัดเท้าของสตรีจีน และการใส่ห้วงคอของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง ในประเทศไทย ในแง่มุมมองการสะท้อนถึงคุณค่า และสถานะทางสังคมของผู้หญิงในสังคมดั้งเดิม โดยมุ่งหวังให้บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการทำความเข้าใจวัฒนธรรมในมิติต่าง ๆ ตลอดจน ผลกระทบที่สืบเนื่องของวัฒนธรรม ประเพณี อันรวมถึงความเชื่อและค่านิยมที่ฝังลึกในสังคมที่มี การเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา

วัตถุประสงค์

1. วิเคราะห์เปรียบเทียบวัฒนธรรมการมัดเท้าของสตรียุคโบราณในประเทศจีนและการใส่ห่วงยึดคอของชาวกะเหรี่ยงคอยาวในประเทศไทย

2. วิเคราะห์ผลกระทบที่สืบเนื่องของวัฒนธรรมการมัดเท้าของสตรียุคโบราณในประเทศจีนและการใส่ห่วงยึดคอของชาวกะเหรี่ยงคอยาวในประเทศไทย

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. เพิ่มพูนองค์ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความหลากหลายของแนวคิดเรื่องความงามในวัฒนธรรมต่าง ๆ

2. เปิดมุมมองแก่ผู้สนใจศึกษาในการมองประเพณีดั้งเดิมอย่างเข้าใจจากแง่มุมทางวัฒนธรรมของความไม่เท่าเทียมทางเพศที่สะท้อนผ่านการควบคุมร่างกาย

ทบทวนแนวคิด

แนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในงานวิจัยนี้คือ ทฤษฎีการเปรียบเทียบทางวัฒนธรรม (Cross-Cultural Comparison Theory) ของ Ruth Benedict (1934) เป็นแนวคิดทางสังคมวิทยาและมานุษยวิทยาที่มุ่งเน้นการศึกษาเปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรมต่าง เข้าใจความหมายและบริบทของแต่ละประเพณีและวิเคราะห์ผลกระทบได้อย่างรอบคอบ โดยไม่ตัดสินคุณค่าทางศีลธรรมของวัฒนธรรมใดวัฒนธรรมหนึ่ง

แนวคิดเกี่ยวกับความเชื่อและสัญลักษณ์

ทางวัฒนธรรม ของ Émile Durkheim เสนอว่า สัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมมีบทบาทสำคัญในการกำหนดโครงสร้างสังคมและสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในกลุ่มชน (Durkheim, 1912) แนวคิดนี้สามารถนำมาใช้ในการอธิบายความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับการมัดเท้าและการใส่ห่วงคอ ซึ่งมีบทบาทเป็นทั้งเครื่องหมายของสถานะ ความงาม และอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม

แนวคิดทฤษฎีทุนทางวัฒนธรรม (Cultural Capital)

ของ Pierre Bourdieu (1986) อธิบายว่า ความรู้ ความสามารถ ทักษะ และรสนิยมทางวัฒนธรรมที่แต่ละบุคคลได้รับจากสภาพแวดล้อมทางสังคมมีบทบาทสำคัญต่อการสร้างความเหลื่อมล้ำในสังคม ทุนทางวัฒนธรรมมีบทบาทในการสร้างและรักษาความแตกต่างทางชนชั้น โดยการที่แต่ละกลุ่มสังคมสะสมทุนทางวัฒนธรรมแตกต่างกัน จะนำไปสู่การรักษาอำนาจและสถานะทางสังคม ในการศึกษาเปรียบเทียบการมัดเท้าในจีนโบราณและการใส่ห่วงคอของผู้หญิงชาวกะเหรี่ยง แนวคิดทุนทางวัฒนธรรมของ Bourdieu สามารถอธิบายได้ว่า การปฏิบัติทางกายภาพเหล่านี้ไม่ใช่เพียงประเพณี แต่ยังเป็น “ทุนทางวัฒนธรรม” ที่ช่วยสร้างสถานะ สัญลักษณ์ความงาม และการยอมรับในสังคมของแต่ละวัฒนธรรม

ทฤษฎีสตรีนิยม (Feminist Theory)

โดยใช้แนวคิดของ Susan Bordo (1993) ที่ได้เสนอว่า ร่างกายของผู้หญิงมักถูกควบคุมและกำหนดความหมายผ่านวัฒนธรรมและอำนาจ โดย Bordo อธิบายว่าการที่ผู้หญิงปรับเปลี่ยน

หรือควบคุมร่างกายของตนเอง เช่น การลดน้ำหนัก หรือการแต่งกาย ไม่ได้เป็นเพียงการกระทำส่วนบุคคล แต่เป็นการแสดงออกซึ่งอำนาจที่ฝังรากในสังคมและวัฒนธรรม การสร้างมาตรฐานความงาม และการบังคับใช้สิ่งเหล่านั้นทำให้ผู้หญิงต้องกำกับดูแลร่างกายตนเองราวกับเป็นความรับผิดชอบส่วนบุคคล ทั้งที่จริงเป็นผลลัพธ์ของโครงสร้างทางอำนาจ แนวคิดนี้สามารถนำมาอธิบายการมัดเท้าในจีนโบราณและการใส่ห่วงยึดคอของผู้หญิงชาวกะเหรี่ยง ได้อย่างเหมาะสม ทั้งสองกรณีสะท้อนการที่ร่างกายผู้หญิงถูกกำหนดรูปแบบตามอุดมคติของความงามและสถานะในสังคม โดยกระบวนการเหล่านี้แม้จะถูกทำให้ดูเหมือนเป็น “ทางเลือกส่วนบุคคล” หรือ “ประเพณีที่ผู้หญิงเต็มใจปฏิบัติ” แต่ในมุมมองของ Bordo นี่คือการควบคุมร่างกายที่แฝงอยู่ในโครงสร้างอำนาจและวัฒนธรรมที่ลึกซึ้ง ทฤษฎีปฏิบัติการทางวัฒนธรรม (Cultural Practice Theory) ของ Sherry Ortner (2006) ซึ่งเน้นการวิเคราะห์ว่าการปฏิบัติของมนุษย์ โดยเฉพาะการกระทำซ้ำ ๆ ในชีวิตประจำวัน เป็นหน่วยสำคัญที่ทำให้วัฒนธรรมดำรงอยู่ และเปลี่ยนแปลง ทฤษฎีนี้อธิบายว่าวัฒนธรรมไม่ได้เป็นเพียงระบบของความคิดหรือค่านิยม แต่เป็นสิ่งที่ถูกสร้างและสร้างใหม่ผ่านการกระทำของผู้คนในสังคม Ortner เสนอว่าการปฏิบัติทางวัฒนธรรมสะท้อนถึงโครงสร้างอำนาจ ความสัมพันธ์ทางสังคม และค่านิยมที่ฝังลึก เช่นเดียวกับการปฏิบัติทางร่างกายหรือพิธีกรรมสามารถเป็นทั้งการคงไว้ซึ่งโครงสร้างทางสังคม และเป็นช่องทางให้เกิดการเปลี่ยนแปลงได้ในเวลาเดียวกัน เมื่อนำทฤษฎีนี้มาใช้กับการมัดเท้า

ในจีนโบราณและการใส่ห่วงคอของผู้หญิงชาวกะเหรี่ยง จะเห็นได้ว่าการปฏิบัติทั้งสองเป็นกิจกรรมทางวัฒนธรรมที่ดำรงอยู่ผ่านการกระทำซ้ำ ๆ ซึ่งมีบทบาทในการสร้างและคงไว้ซึ่งอัตลักษณ์ เพศสภาพ และสถานะทางสังคม การกระทำเหล่านี้แม้จะดูเหมือนเรื่องปัจเจก แต่แท้จริงแล้วเชื่อมโยงกับโครงสร้างทางอำนาจและค่านิยมที่กว้างกว่าในแต่ละสังคม

ผู้วิจัยศึกษาวิเคราะห์และเปรียบเทียบงานวิจัยนี้ภายใต้กรอบแนวคิดที่กำหนดเป็นประเด็น ดังนี้ (1) บริบททางประวัติศาสตร์และค่านิยมทางสังคมของสองวัฒนธรรม (2) ผลกระทบทางกายภาพและจิตใจ (3) การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมและการเลือกปฏิบัติ

ขอบเขตการวิจัย

งานวิจัยนี้มีขอบเขตเนื้อหา คือ วัฒนธรรมการมัดเท้าของสตรีจีนโบราณและการใส่ห่วงยึดคอของชาวกะเหรี่ยงค้อยาวในประเทศไทย

ระเบียบวิธีวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้วิธีการศึกษาผ่านการค้นคว้าเชิงเอกสาร (Documentary Study) ภายใต้ขอบเขตเนื้อหาที่กำหนด

2. ประชากรและแหล่งข้อมูล

ประชากรและแหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือ หนังสือ ตำรา บทความทางวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ตารางเปรียบเทียบข้อมูล

(Comparative Analysis Table)

3.2 แบบฟอร์มการวิเคราะห์เอกสาร

(Document Analysis Form)

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ค้นคว้าข้อมูลเชิงเอกสารทั้งในและต่างประเทศที่เกี่ยวข้อง และใช้เครื่องมือตารางเปรียบเทียบข้อมูลในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้ จากนั้นจึงนำข้อมูลเข้าสู่กระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 นำข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้รับรวบรวมมาทำการวิเคราะห์และพิจารณาความเชื่อมโยงตีความข้อมูลร่วมกับแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องภายในกรอบแนวคิดที่กำหนดไว้

5.2 นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบตารางเปรียบเทียบและการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) ตามวัตถุประสงค์การวิจัย

5.3 การวิเคราะห์ ข้อมูลที่ได้มีการตรวจสอบข้อมูลโดยใช้วิธีการตรวจสอบแบบสามเส้า (Triangulation) เพื่อเพิ่มความน่าเชื่อถือ

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาเชิงเปรียบเทียบการมัดเท้าของสตรีจีนโบราณและการใส่ห่วงยึดคอของชาวกะเหรี่ยงคอยาว แบ่งการศึกษาเนื้อหาวิจัยตามกรอบแนวคิดการวิจัย 3 ด้านซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. บริบททางประวัติศาสตร์และค่านิยม

ทางสังคมของสองวัฒนธรรม

วัฒนธรรมการมัดเท้าเริ่มขึ้นในช่วงราชวงศ์ซ่ง (ค.ศ. 960–1279) และแพร่หลายในช่วงราชวงศ์หมิงและชิง โดยเฉพาะในชนชั้นสูง ค่านิยมนี้ถูกเน้นย้ำขึ้นผ่านบทกวีและวรรณกรรมจีนที่พรรณนา “เท้าบัวทอง” ว่าเป็นคุณลักษณะของหญิงงาม ความบริสุทธิ์และเรียบร้อยของผู้หญิงสังคมจีนในยุคนั้นจึงเกิดความเชื่อและกลายเป็นค่านิยมทางสังคมว่าการมีเท้าเล็กจะกลายเป็นที่ยอมรับในฐานะสตรีที่ได้มาตรฐานความงามของสังคม มีคุณสมบัติเป็นสิ่งที่ต้องการของผู้ชายชาวจีน นำมาสู่โอกาสที่จะได้ออกเรือนสูง ค่านิยมนี้ทำให้เด็กหญิงที่เกิดในชนชั้นสูงหรือครอบครัวฐานะดีที่ไม่จำเป็นต้องทำอะไรทำสวน ต้องผ่านการมัดเท้าและรักษาเท้าให้เล็ก ๆ ไว้เพื่อให้ได้รูปรางในอุดมคติเมื่อถึงเวลาออกเรือน ในขณะที่เด็กหญิงที่เกิดในชนชั้นล่างซึ่งต้องทำงานใช้แรงงานไม่สามารถมัดเท้าได้ จะถูกตัดสินว่าเป็นชนชั้นต่ำกว่าทางสังคม (Champabung, 2023) เมื่อหญิงสาวได้ออกเรือนการมัดเท้าจึงไม่ได้มีจุดประสงค์เพียงเพื่อความงามเท่านั้น แต่ยังเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างและรักษาสถานะทางสังคมของครอบครัวอีกด้วย การแต่งงานกับครอบครัวที่มีฐานะสูงเทียบเท่าหรือสูงกว่าตน ตรงกับเกณฑ์นิยมในการเลือกคู่ครองทางสังคม ณ ขณะนั้นเป็นเกณฑ์สำคัญในการประเมินคุณค่าของผู้หญิง อย่างไรก็ตาม มีหลักฐานทางวรรณกรรมและงานวิจัยที่ได้สืบค้นแสดงให้เห็นถึง “การลงโทษทางสังคม” ต่อหญิงสาวที่ปฏิเสธการมัดเท้าเช่น การถูกกดดันจากครอบครัว การเลือกปฏิบัติ และการถูกจำกัดบทบาทในสังคมเช่น

ต้องทำงานใช้แรงงานแทนการอยู่กับเรือน ถูกตัดสินสถานะชนชั้นในสังคม ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นกลไกหนึ่งที่ใช้ในการแบ่งแยก ควบคุมรักษาสถานะทางชนชั้นในสังคมหญิงสาวชาวจีน และเป็นเหมือนการกดขี่ผู้หญิงผ่านวัฒนธรรมและค่านิยมความงามดังกล่าว (Kongsang, 2016)

ด้านวัฒนธรรมการใส่ห้วงยัดคอของชาวกะเหรี่ยงคอยาว เป็นวัฒนธรรมประเพณีที่มีมาอย่างยาวนานและสืบทอดกันมาชั่วอายุคน ห่วงคอที่สวมใส่นั้นเป็นสัญลักษณ์แสดงถึงอายุและภูมิหลังของตน บ่งบอกถึงประสบการณ์และสะท้อนได้ถึงความแข็งแกร่งทั้งภายในและภายนอกของเพศหญิงตามมา โดยหญิงที่มีห่วงคอหลายวงและในขณะเดียวกันก็มีลักษณะคอที่ยืดยาวจะได้รับการยอมรับว่าเป็นผู้ประสบการณ์และมีความสำคัญต่อชุมชนชาวกะเหรี่ยงนั้น ๆ เหตุนี้จึงเป็นค่านิยมของหญิงสาวชาวกะเหรี่ยงที่จะนิยมใส่ห่วงคอ สะสมห่วงคอ และทำให้คอของตนนั้นยาว ยิ่งยาวก็ยิ่งทำให้ตนนั้นได้รับการยอมรับทางสังคม มีสถานะทางสังคมที่แตกต่างไป นอกจากนี้ยังเป็นการสร้างค่านิยมความงามของหญิงสาวชาวกะเหรี่ยงคอยาวจากรุ่นสู่รุ่นอีกด้วย คอที่ยาวนับว่ามีความสวยงาม ความสวยงามสะท้อนอำนาจหรือสถานะในสังคม ในอีกแง่ของวัฒนธรรมการใส่ห่วงคोनี้ยังเป็นอัตลักษณ์ของชุมชน เป็นสิ่งสะท้อนถึงการยึดมั่นในประเพณีและความเชื่อเรื่องการป้องกันภัย เอกสารทางประวัติศาสตร์เชื่อว่าการใส่ห่วงคอเป็นการป้องกันการถูกโจมตีจากสัตว์ป่า เช่น เสือ โดยมีความเชื่อว่าเวลาที่เสือจู่โจมมักจะจู่โจมเข้าช่วงลำคอ ห่วงคอจึงเปรียบเสมือนเกราะที่ช่วยป้องกันอันตราย นอกจากนี้ยังมี

ความเชื่อว่าห่วงคอสามารถป้องกันวิญญาณร้ายและสิ่งชั่วร้ายได้ เป็นเหมือนเครื่องรางที่ช่วยเสริมพลังชีวิต ปิดเป่าโชคร้าย ชาวกะเหรี่ยงคอยาวมีความเชื่อว่าจุดสำคัญอย่างลำคอเป็นทางผ่านของลมหายใจและพลังชีวิต แม้ว่าประเพณีนี้อาจถูกมองว่าแปลกในสายตาคนนอก แต่การใส่ห่วงคอก็เป็นวัฒนธรรมที่สร้างความภาคภูมิใจของกลุ่มกะเหรี่ยงในการรักษาอัตลักษณ์ของพวกเขา และความเคารพในวิถีชีวิตดั้งเดิม (Panthawutthiyanon, 2001)

2. ผลกระทบของประเพณีที่มีต่อร่างกายและจิตใจ

ผลกระทบทางกายภาพของการมัดเท้าเป็นกระบวนการที่สร้างผลกระทบทางกายภาพที่รุนแรงต่อผู้หญิงโดยเฉพาะอย่างยิ่งการบิดเบี้ยวของกระดูกเท้าและการหดตัวของกล้ามเนื้อทำให้เท้าไม่สามารถพัฒนาไปตามธรรมชาติ การมัดเท้าเริ่มตั้งแต่ผู้หญิงยังเป็นเด็ก ในช่วงที่กระดูกและกล้ามเนื้อยังคงอ่อนนุ่ม ซึ่งการมัดอย่างแน่นและบีบเข้าหากันคล้ายดอกบัว ทำให้เกิดความผิดปกติของโครงสร้างกระดูก เช่น นิ้วเท้างอ ผิดรูป กระดูกเท้าเปราะ และกล้ามเนื้อลีบ ส่งผลให้การเดินลำบาก ผู้หญิงบางคนต้องใช้ไม้ค้ำยันไปตลอดชีวิต ผลกระทบทางสุขภาพที่ตามมาได้แก่ การติดเชื้อจากแผลพุพองเนื่องจากการถูกมัดเท้า และเมื่อเวลาผ่านไปอาจเกิดการติดเชื้อร้ายแรงถึงขั้นสูญเสียส่วนของกระดูกหรือกล้ามเนื้อ การมัดเท้ายังส่งผลกระทบทางจิตใจอย่างมาก ผู้หญิงที่ถูกมัดเท้าต้องอยู่ภายใต้แรงกดดันจากสังคมที่มองว่า “เท้าบัว” เป็นสัญลักษณ์ของความงามและความเหมาะสมในฐานะภรรยา ความกดดัน

ในการรักษาภาพลักษณ์และสถานะของครอบครัวในสังคมทำให้พวกเขาจำต้องยอมรับการมดเท็จ การปฏิบัติตามประเพณีนี้ทำให้พวกเขาสู้เสียดูแลความเป็นอิสระในการดำเนินชีวิต เนื่องจากไม่สามารถเคลื่อนไหวหรือทำกิจกรรมได้อย่างเสรี นอกจากนี้ การที่ผู้หญิงถูกบังคับให้มดเท็จตั้งแต่อายุน้อยยังส่งผลกระทบต่อความภาคภูมิใจในตนเองในระยะยาว หลายคนอาจรู้สึกว่าคุณค่าของตนถูกประเมินจากรูปลักษณ์ภายนอกมากกว่าความสามารถหรือความคิด ทำให้ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง และไม่สามารถมีชีวิตที่เป็นอิสระได้ (Ko, 2005)

ในส่วนของการใส่ห่วงคอของชาวกะเหรี่ยงคอยาวนั้นมิได้มีแต่ผลกระทบในเชิงลบ แต่ก็ยังมีผลกระทบในเชิงบวกเกิดขึ้นด้วยกล่าวคือทางกายภาพ การสวมใส่ห่วงที่หนักและเพิ่มขนาดเรื่อย ๆ อย่างต่อเนื่องส่งผลกระทบต่อกระดูกและกล้ามเนื้อในร่างกายโดยเฉพาะกระดูกคอและกระดูกสันหลัง ห่วงที่สวมใส่ทำให้กระดูกไหล่ถูกกดทับลงมาส่งผลให้คอยาวขึ้น แม้ว่าคอยาวของผู้หญิงจะไม่ได้ยาวขึ้นจริง แต่การสวมใส่ห่วงทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพที่เห็นได้ชัดเจน ทำให้ความแข็งแรงของกล้ามเนื้อลดลง หากถอดห่วงออกทันที อาจเกิดอันตรายต่อระบบกระดูกและการทรงตัว ผู้หญิงชาวกะเหรี่ยงคอยาวบางคนประสบปัญหาในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน เช่น การก้ม การเงยหน้า หรืองานที่ต้องใช้การเคลื่อนไหวของร่างกายส่วนบน แต่ในเชิงจิตใจ ผู้หญิงที่สวมใส่ห่วงคอกลับรู้สึกภาคภูมิใจในความงามและสถานะทางสังคมที่ห่วงคอมอบให้ ซึ่งสร้างความรู้สึภาคภูมิใจในวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ของตนเอง

3. ความเปลี่ยนแปลงและการเลิกปฏิบัติในปัจจุบัน

การศึกษาผลกระทบของการมดเท็จจะเป็นไปในเชิงลบเสียส่วนใหญ่ การมดเท็จจึงถูกยกเลิกปฏิบัติอย่างเป็นทางการในช่วงต้นศตวรรษที่ 20 ซึ่งเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมการเมือง และวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นในจีนในยุคหนึ่ง เมื่อสังคมจีนเริ่มเปิดรับอิทธิพลจากตะวันตก มีการวิพากษ์วิจารณ์อย่างหนักเกี่ยวกับความโหดร้ายและผลกระทบทางกายภาพที่ร้ายแรงจากการมดเท็จ การตระหนักถึงอันตรายทางกายภาพ เช่น การติดเชื้อ ความพิการถาวร และความเจ็บปวดเรื้อรัง ทำให้สังคมจีนเริ่มมีค่านิยมที่เปลี่ยนแปลงไป เริ่มมองว่าการมดเท็จเป็นสิ่งที่ไม่ควรปฏิบัติอีกต่อไป การเลิกปฏิบัติการณ์มดเท็จจึงเกิดขึ้นพร้อมกับความเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่กว้างขวาง สตรีจีนในยุคปฏิวัติเกิดการเรียกร้องสิทธิในการเข้าถึงการศึกษา การมีอิสระในการใช้ชีวิต และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมมากขึ้น บทบาทของสตรีในสังคมจึงเริ่มเปลี่ยนแปลง โดยสตรีไม่ได้ถูกจำกัดอยู่แต่ในบ้านหรือในบทบาทของภรรยาและแม่เพียงอย่างเดียว การเรียกร้องนี้ทำให้การมดเท็จถูกมองว่าเป็นสิ่งที่ขัดขวางพัฒนาการของสตรีในสังคม นอกจากนี้ การปฏิวัติทางการเมืองในช่วงต้นศตวรรษที่ 20 ที่นำไปสู่การล่มสลายของระบบราชวงศ์ และการเข้ามาของแนวคิดทางเศรษฐกิจและสังคมใหม่ ๆ จากโลกตะวันตกยังเร่งให้เกิดการเลิกปฏิบัติประเพณีที่ล้าหลังรวมถึงการมดเท็จด้วย การมดเท็จจึงกลายเป็นสัญลักษณ์ของความโหดร้ายในอดีต และสตรีรุ่นใหม่ก็เริ่มหลีกเลี่ยงและเลิกปฏิบัติไปอย่างรวดเร็ว

ส่วนวัฒนธรรมการใส่ห้วงคอของกลุ่มกะเหรี่ยงคอยาวนั้น ในปัจจุบันยังคงมีอยู่ในบางพื้นที่ โดยเฉพาะในกลุ่มกะเหรี่ยงคอยาวในประเทศพม่าและบางส่วนของประเทศไทย อย่างไรก็ตาม การใส่ห้วงคอเริ่มลดลงอย่างเห็นได้ชัดเนื่องจากผู้หญิงและเด็กผู้หญิงในกลุ่มกะเหรี่ยงเริ่มได้รับโอกาสในการศึกษาและมีการเปิดรับแนวคิดสมัยใหม่มากขึ้น การเข้าถึงความรู้และเทคโนโลยีที่มากขึ้นทำให้มีการตระหนักถึงผลกระทบทางกายภาพของการใส่ห้วงคอของผู้หญิง การเข้าถึงความรู้ที่มากขึ้นพอที่จะเกิดการยอมรับในความสามารถของผู้นำชุมชนหรือความสามารถของสตรี สิ่งเหล่านั้นเป็นปัจจัยที่ทำให้การปฏิบัติตามประเพณีการใส่ห้วงคอลดลงไปเรื่อย ๆ

ไม่จำเป็นต้องปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัดอีกต่อไป ปัจจุบันเด็กผู้หญิงในชุมชนชาวกะเหรี่ยงจึงสามารถตัดสินใจเองได้ว่าจะใส่ห้วงคอหรือไม่ การเปลี่ยนแปลงนี้เป็นการแสดงถึงการเปลี่ยนแปลงทัศนคติที่เปิดกว้างขึ้นของคนในสังคมชาวกะเหรี่ยงแต่อย่างไรก็ตาม วัฒนธรรมการใส่ห้วงคอยังคงมีความสำคัญในบางพิธีกรรมของชุมชนชาวกะเหรี่ยงคอยาว และยังคงเป็นเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชุมชนอยู่ (Phrompatima, 2022)

จากข้อมูลที่ได้ข้างต้น ผู้วิจัยขอทำการสรุปเป็นตารางวิเคราะห์เปรียบเทียบความคล้ายและต่างของทั้งสองวัฒนธรรมในด้านต่าง ๆ ผลกระทบที่เกิดขึ้นจนถึงการเลิกปฏิบัติดังนี้

กรอบแนวคิด การวิจัย 3 ด้าน	ความคล้าย		ความต่าง	
	การมัดเท้า	การใส่ห้วงยึดคอ	การมัดเท้า	การใส่ห้วงยึดคอ
บริบททางประวัติศาสตร์และค่านิยมทางสังคมของสองวัฒนธรรม	1) เป็นค่านิยมความงามของสตรีที่เชื่อว่าความงามต้องผ่านการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพ	1) ค่านิยมความงามเพื่อวัตถุประสงค์ในการเพิ่มโอกาสการแต่งงาน	1) ค่านิยมความงามเพื่อให้ได้รับการยอมรับในฐานะผู้นำ	1) ค่านิยมความงามเพื่อให้ได้รับการยอมรับในฐานะผู้นำ
	2) เป็นค่านิยมความงามที่ต้องใช้ระยะเวลาปฏิบัติตั้งแต่อายุยังน้อย	2) ค่านิยมเพื่อความงามเพียงอย่างเดียว	2) ค่านิยมเพื่อความงามเพียงอย่างเดียว	2) ค่านิยมเพื่อความงามเพียงอย่างเดียว
	3) เป็นการสร้างสถานะและบทบาททางสังคมของผู้หญิงให้สูงขึ้น	3) เป็นเพียงค่านิยมทางสังคมเพื่อควบคุมบทบาท สถานะของสตรี	3) เป็นเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชุมชน	3) เป็นเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชุมชน
	4) สร้างการยอมรับจากสังคม			

กรอบแนวคิด การวิจัย 3 ด้าน	ความคล้าย		ความต่าง	
	การมัดเท้า	การใส่ห่วงยึดคอ	การมัดเท้า	การใส่ห่วงยึดคอ
ผลกระทบ ของประเพณี ที่มีต่อร่างกายและ จิตใจ	1) ก่อให้เกิดความเจ็บปวดเรื้อรัง เป็นปัญหาสุขภาพ และมีผลต่อ การเคลื่อนไหวร่างกาย ในระยะยาว	1) สังคมมองว่ามีผล กระทบเชิงลบ ในระยะยาว เพียงอย่างเดียว	1) สังคมมองว่ามีทั้ง ผลกระทบเชิงลบ และยังมีเชิงบวก ในระยะยาวอยู่ด้วย เช่นกัน	
	2) เนื่องด้วยความกดดัน จากครอบครัวและสังคม จึงก่อให้เกิดผลกระทบต่อจิตใจ ของหญิงสาวในระยะยาว	2) ไม่เกิดความภาคภูมิใจ ในตนเองในระยะยาว	2) เกิดความรู้สึก ภาคภูมิใจ ในวัฒนธรรม และอัตลักษณ์ ของตนเอง	
		3) รู้สึกว่าคุณค่าของตน ถูกประเมินจากรูปลักษณ์ ภายนอกมากกว่าความ สามารถหรือความคิด ทำให้ขาดความเชื่อมั่นใน ตนเองและไม่สามารถมี ชีวิตที่เป็นอิสระได้	3) รู้สึกภาคภูมิใจ ในความงาม และสถานะทางสังคม ที่ห่วงคอมอบให้	
ความเปลี่ยนแปลง และการเลิกปฏิบัติ ในปัจจุบัน	การเปลี่ยนแปลงของสังคม เศรษฐกิจ การเมืองมีผลต่อการ เปลี่ยนแปลงค่านิยม ที่มีต่อวัฒนธรรมประเพณี		เลิกปฏิบัติ	ยังคงมีการปฏิบัติอยู่ ในบางพื้นที่

การอภิปรายผลและสรุปผล

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบประเพณี
การมัดเท้าของสตรีจีนโบราณและการใส่ห่วงคอ
ของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงในประเทศไทย
แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์อันซับซ้อนระหว่าง
ความงามและสถานะทางสังคม แม้ว่าทั้งสอง
วัฒนธรรมจะมีบริบททางสังคมและประวัติศาสตร์

และภูมิศาสตร์ที่แตกต่างกัน แต่มีลักษณะร่วมกัน
บางประการที่สำคัญคือ การเปลี่ยนแปลงรูปลักษณ์
ทางกายภาพเพื่อกำหนดบทบาทของสตรีในสังคม
ทั้งการมัดเท้าและการใส่ห่วงยึดคอเป็นการดัดแปลง
ร่างกายที่ไม่เพียงเพื่อความงามเท่านั้น แต่ยังเป็น
สัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่แสดงถึงการเป็นสมาชิก
ที่สมบูรณ์ในสังคมนั้น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด

ของ Durkheim (1912) ที่อธิบายว่าสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมมีบทบาทสำคัญในการสร้างโครงสร้างทางสังคมและความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของกลุ่มชน

จากการวิเคราะห์ตามแนวคิดทฤษฎีทุนทางวัฒนธรรม (Cultural Capital) ของ Bourdieu (1986) พบว่าการดัดแปลงร่างกายในทั้งสองวัฒนธรรมเป็นรูปแบบของทุนทางวัฒนธรรมที่แปลงเป็นสถานะทางสังคมและโอกาสทางเศรษฐกิจ โดยร่างกายที่ผ่านการดัดแปลงตามค่านิยมสามารถกลายเป็นสินทรัพย์ทางวัฒนธรรมที่เพิ่มคุณค่าให้ผู้หญิงในตลาดการแต่งงานและเครือข่ายทางสังคม ตัวอย่างปรากฏการณ์ร่วมสมัยเช่นการทำศัลยกรรมความงามในประเทศเกาหลีใต้ก็สะท้อนแนวโน้มนี้ที่มีมาแต่อดีตและยังคงสืบเนื่องมาปัจจุบันอย่างชัดเจน จากข้อมูลของ Statista (2022) พบว่า ผู้หญิงเกาหลีใต้กว่า 25% เคยทำศัลยกรรมเพื่อเสริมความงามอย่างน้อยหนึ่งประเภท โดยมีเป้าหมายเพื่อเพิ่มโอกาสในการเข้าสังคมการทำงาน หรือการสร้างภาพลักษณ์ตามค่านิยมทางวัฒนธรรม ซึ่งแสดงให้เห็นว่าร่างกายยังคงเป็นพื้นที่ของการลงทุนเชิงวัฒนธรรมที่สามารถแปลงเป็นทุนทางเศรษฐกิจและสังคมได้ในยุคปัจจุบัน

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาผ่านมุมมองทฤษฎีสตรีนิยม (Feminist Theory) โดยเฉพาะแนวคิดของ Bordo (1993) ผู้วิจัยมองว่าการดัดแปลงร่างกายเหล่านี้ เป็นผลผลิตของระบบปิตาธิปไตยในสังคมสมัยนั้นที่กำหนดมาตรฐานความงามของผู้หญิง โดยการมัดเท้าและการใส่หังคอกเป็นการแสดงออกของการกดขี่ทางเพศและการควบคุมร่างกายผ่านค่านิยมทางวัฒนธรรม

ร่างกายผู้หญิงถูกกำหนดรูปแบบตามอุดมคติของความงามและสถานะในสังคม ซึ่งทำให้ผู้หญิงต้องเจ็บปวดและจำกัดอิสรภาพทางกายภาพเพื่อให้ได้รับการยอมรับทางสังคม อย่างไรก็ตาม การศึกษาพบว่า แม้การใส่หังคอกจะทำให้กล้ามเนื้ออ่อนแอและกระดูกสันหลังผิดรูป ก่อให้เกิดความเจ็บปวด แต่ผู้หญิงกะเหรี่ยงกลับมองว่านี่คือเกียรติและความภาคภูมิใจ การปฏิบัติตามประเพณีเป็นสิ่งที่ทำให้พวกเธอ “สมบูรณ์” ตามมาตรฐานของสังคม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Duangwiset (2022) ที่ว่ามนุษย์แต่ละวัฒนธรรมมีวิธีสร้างความงามบนร่างกายที่แตกต่างกัน บางวิธีอาจดูแปลกหรือรุนแรงในสายตาคนนอก แต่ล้วนมีความหมายเฉพาะในวัฒนธรรมนั้น ๆ ไม่ว่าจะเป็นการทำแผลเป็นของชนเผ่าแอฟริกัน การเขียนลายบนใบหน้า การมัดเท้า การรัดเอว หรือการทำให้คอยืดยาว

เมื่อมองในมุมมองของค่านิยมความงามเพื่อเป็นสัญลักษณ์แสดงบทบาทของตนในสังคมแล้ว สามารถเห็นได้ว่าความคิดดังกล่าวยังคงมีผลสืบเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน การมัดเท้าและการใส่หังคอกยังสะท้อนให้เห็นว่ามาตรฐานความงามเป็นสิ่งที่ถูกกำหนดโดยสังคมและสามารถเปลี่ยนแปลงได้เมื่อสังคมพัฒนาและผู้คนมีอิสระในการตัดสินใจเกี่ยวกับร่างกายของตนเองมากขึ้น สิ่งที่เคยถูกมองว่าสำคัญในอดีตอาจกลายเป็นสิ่งที่ถูกปฏิเสธในปัจจุบัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Benedict (1934) ที่กล่าวว่าวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ถูกสร้างขึ้น และสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา

สิ่งที่น่าสนใจจากผลการศึกษาคือ ทั้งสองวัฒนธรรมเป็นตัวอย่างของการสร้างค่านิยม

ความงามที่มีมาแต่อดีตและมีได้หายไปจากสังคม เพียงแต่มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบให้เหมาะสมตามยุคสมัย ในปัจจุบัน แม้จะไม่มีนมัดเท้าหรือเกิดการกลืนหายไปของประเพณีการใส่ห้วงคอแล้ว แต่แรงกดดันทางสังคมเกี่ยวกับความงามยังคงมีอยู่ โดยปรากฏในรูปแบบอื่น เช่น การทำศัลยกรรมความงาม ที่แม้จะไม่เจ็บปวดรุนแรงเท่าในอดีต แต่ยังคงสะท้อนการที่ร่างกายถูกกำหนดโดยค่านิยมทางสังคม งานวิจัยร่วมสมัยหลายชิ้นสนับสนุนแนวคิดนี้ เช่น Kosuwan (2014) พบว่าแม้แต่บุคคลที่มีรูปร่างหน้าตาดีก็ยังมีควมวิตกกังวลเกี่ยวกับร่างกายตนเองในระดับสูง อันเป็นผลจากแรงกดดันทางสังคมและมาตรฐานความงามที่นำเสนอในสื่อ เช่นเดียวกับที่ Stewardson et al. (2020) และ Anderson-Fye (2017) แสดงให้เห็นถึงอิทธิพลของวัฒนธรรมต่อการสร้างภาพลักษณ์ร่างกาย

ประเด็นสำคัญอีกประการจากการศึกษา คือความแตกต่างของผลลัพธ์ระยะยาวระหว่างสองวัฒนธรรม กรณีการใส่ห้วงคอของชาวกะเหรี่ยงคอยาวยังคงดำรงอยู่ โดยถูกปรับเปลี่ยนเพื่อรองรับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม แม้ว่าความหมายดั้งเดิมอาจเลือนหายไปบ้าง แต่ยังคงมีคุณค่าบางประการในสังคมปัจจุบัน ในขณะที่การมัดเท้าของสตรีจีนถูกยกเลิกไปโดยสิ้นเชิงเนื่องจากผลกระทบเชิงลบที่รุนแรงต่อสุขภาพและเสรีภาพของผู้หญิง ความแตกต่างนี้สะท้อนให้เห็นว่าสังคมมีการประเมินคุณค่าและผลกระทบของประเพณีวัฒนธรรม และพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงหรือปรับตัวตามความเหมาะสม

อย่างไรก็ตาม ตามทฤษฎีปฏิบัติการทางวัฒนธรรม (Cultural Practice Theory) ของ Ortner (2006) ผู้หญิงในทั้งสองวัฒนธรรมไม่ได้เป็นเพียงผู้รับวัฒนธรรมอย่างไร้อำนาจ แต่มีการต่อรองและปรับใช้ประเพณีตามบริบทที่เปลี่ยนไป ดังจะเห็นได้จากการที่สตรีในสังคมจีนเริ่มต่อต้านการมัดเท้าเมื่อแนวคิดเรื่องสิทธิสตรีแพร่หลายมากขึ้น และกลุ่มกะเหรี่ยงรุ่นใหม่ที่มีการศึกษาเริ่มตั้งคำถามกับประเพณีการใส่ห้วงคอ แสดงให้เห็นถึงพลังในการมีส่วนร่วมกำหนดและเปลี่ยนแปลงวิถีปฏิบัติทางวัฒนธรรมของพวกเธอเอง

โดยสรุป การศึกษาเปรียบเทียบนี้ทำให้เข้าใจถึงความซับซ้อนของวัฒนธรรมและบทบาทของค่านิยมที่มีต่อร่างกายของสตรี วัฒนธรรมไม่ได้หยุดนิ่ง แต่มีพลวัตและปรับเปลี่ยนไปตามบริบททางสังคมและเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไป การศึกษานี้ชี้ให้เห็นว่าการอนุรักษ์วัฒนธรรมควรตั้งอยู่บนพื้นฐานของความสมัครใจและการเคารพสิทธิของแต่ละบุคคล มากกว่าการบังคับให้ปฏิบัติตามเพียงเพื่อรักษาขนบธรรมเนียม สอดคล้องกับงานวิจัยของ Boonreung (2017) ที่แสดงให้เห็นว่าการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมเป็นกระบวนการต่อเนื่องที่เกิดจากหลายปัจจัย ส่งผลให้เกิดการผสมผสานและปรับตัวของโครงสร้างทางสังคมและวัฒนธรรมตามยุคสมัย

ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยหวังว่างานวิจัยนี้จะเสริมความเข้าใจเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรม ร่างกาย และอัตลักษณ์ พร้อมนำเสนอแนวทางสำหรับ

การศึกษาต่อยอดที่รักษาคุณค่าทางวัฒนธรรม การดัดแปลงร่างกายในวัฒนธรรมต่าง ๆ ทั่วโลก
 ควบคู่กับการเคารพสิทธิมนุษยชนและสุขภาวะ เพื่อเข้าใจปัจจัยสากลและปัจจัยเฉพาะที่ส่งผลต่อ
 ของปัจเจกบุคคล ผู้ที่สนใจศึกษาต่อยอดงานวิจัย การคงอยู่หรือการเปลี่ยนแปลงของประเพณีเหล่านี้
 ในอนาคตอาจขยายขอบเขตสู่การศึกษาเปรียบเทียบ

REFERENCES

- Anderson-Fye, E. (2017). Cultural influences on body image and eating disorders. In W. S. Agras & A. Robinson (Eds.), **Oxford: Oxford University Press**, vol. 1. Benedict, R. (1934). **Patterns of culture**. USA: Houghton Mifflin Company.
- Boonreung, P. (2017). Social, cultural, and economic changes of border communities in relation to the ASEAN Economic Community (AEC): The emergence of the Phu Du border checkpoint and local responses in Ban Khok District, Uttaradit Province. **Prawaphapsin Academic Journal**, 4(1). (In Thai)
- Bordo, S. (1993). **Unbearable weight: Feminism, Western culture, and the body**. Berkeley: University of California Press.
- Bourdieu, P. (1986). **The forms of capital**. In J. Richardson (Ed.), **Handbook of Theory and Research for the Sociology of Education** (pp. 241–258). New York: Greenwood.
- Champabung, N., Dechhamat, R., & Phirumleertomorn, P. (2023). The foot-binding culture in the translated novel “Secret Letters of Bai He.” **Fah Nua Journal**, 14(1). (In Thai)
- Duangwises, N. (2022). **Anthropology of beauty and body**. Sirindhorn Anthropology Centre Research Database. (In Thai)
- Durkheim, É. (1912). **The elementary forms of religious life**. France: Alcan.
- He, T. (2018). **The status and roles of women in the early Tang Dynasty (618-754 CE)**. Master’s Thesis, Srinakharinwirot University, Bangkok. (In Thai)
- Kanjanasuphan, J. (2020). Participatory action research for the sustainable preservation of Karen culture: A case study of the Karen ethnic group in Ratchaburi Province. **Thonburi Rajabhat University Journal**, 14(2). (In Thai)
- Ko, D. (2005). **Cinderella’s sisters: A revisionist history of footbinding**. University of California Press.

- Kongsaeng, K. (2016). “Body under control”: The changing meaning of “beauty” of Thai-Chinese women in the modern way of life. *Lampang Rajabhat University Journal*, 5(2), 239-242. (In Thai)
- Kosuwan, K. (2014). **A study of physically fit individuals’ physical anxiety and beauty concern.** Thammasat University. (In Thai)
- Kraiwijit, B. (2016). **Confronting representations of the Phlow Karen in the Huai Kha Khaeng Wildlife Sanctuary.** Doctoral Dissertation, Thammasat University, Pathum Thani. (In Thai)
- Lapo, P. (2018). **The effect of wearing neck rings on cardiovascular function and blood flow to the brain in Karen Kayin women in Thailand.** Doctoral Dissertation, Chulalongkorn University, Bangkok. (In Thai)
- Lawitts, D. R. (2008). **Between two selves: Politics of identity and negotiation of rights for Kayan refugees in Mae Hong Son Province, Thailand.** Master’s Thesis in Arts, Sustainable Development Program, Graduate School, Chiang Mai University.
- Mei, Q., Gu, Y., Kim, J., Xiang, L., Shim, V., & Fernandez, J. (2023). Understanding the form and function in Chinese bound foot from last-generation cases. *Frontiers in Physiology*, 14.
- Naksuk, A. (2022). **Foot binding and the oppression of women in Chinese society from the Song to Ming Dynasties.** Master’s Thesis, Silpakorn University, Bangkok. (In Thai)
- Ortner, S. B. (2006). **Anthropology and Social Theory: Culture, Power, and the Acting Subject.** Durham, NC: Duke University Press.
- Panthawutthiyanon, W. (2001). **Padong: Maya-power in the brass circle.** Bangkok: Sarnkadee Publishing. (In Thai)
- Phalomanee, S., & Satyopaph, S. (2019). **The status and roles of Chinese women in the short story collection “Silent Voices from the Mainland.”** *Phiknethsawat Journal*, 15(1). (In Thai)
- Reischl, U., Nandikolla, V., Colby, C., & Mijović, B. (2008). A case study of Chinese bound feet: Application of footprint analysis. *Collegium Antropologicum*, 32(2).
- Rogers, E. M. (1962). *Diffusion of innovations.* New York: Free Press.

- Santasombat, Y. (1997). **Human beings and culture (2nd ed.)**. Bangkok: Thammasat University Press. (In Thai)
- Statista. (2022). **Share of South Korean women who have undergone cosmetic surgery as of 2020**, by age group. Retrieved May 4, 2025, from <https://www.statista.com/statistics/1104046/south-korea-female-cosmetic-surgery-share-by-age-group/>
- Stewardson, L., Nolan, J., & Talleyrand, R. (2020). Eating disorders and body image concerns in men of color: Cultural considerations. **Journal of Mental Health Counseling, 42**(2).
- Sukkasame, S. (2021). Livelihoods and dwellings security: The challenges of indigenous Karen people. **Journal of Community Development Research (Humanities and Social Sciences), 14**(4).
- Wongsoongchan, K., Pengampai, K., Sonsupap, P., Thongthap, L., Emyaem, S., Bansan, S., & Chotawan, P. (2017). **Cultural adaptation in the modern world of the Karen people in the Karen waterfall village**, Khlong Lan Phatthana Subdistrict, Khlong Lan District, Kamphaeng Phet Province. Proceedings of the 4th National Academic Conference. (In Thai)
-

Research Article

แนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวภายใต้การประยุกต์ใช้แนวคิด PAMS-POSDCoRB
กรณีศึกษาพื้นที่การท่องเที่ยวอำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก

GUIDELINES FOR TOURISM INDUSTRY DEVELOPMENT
UNDER THE APPLICATION OF PAMS-POSDCoRB CONCEPT:
A CASE STUDY OF TOURISM AREA
IN MUEANG NAKHON NAYOK DISTRICT, NAKHON NAYOK PROVINCE

วิภาดา พวงคำ^{1*} และ วลัยพร ชินศรี²

¹หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยนานาชาติแสตมฟอร์ด

²คณะรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยนานาชาติแสตมฟอร์ด

Wipada Pongkam^{1*} and Walaiporn Chinnasri²

¹Master of Public Administration Program, Faculty of Public Administration, Stamford International University

²Faculty of Public Administration, Stamford International University

*E-mail: wipada.pk@gmail.com

Received: 2025-01-22

Revised: 2025-04-07

Accepted: 2025-07-17

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัจจัยในการบริหารจัดการ PAMS-POSDCoRB และระดับการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวภายใต้การประยุกต์ใช้แนวคิด PAMS-POSDCoRB กรณีศึกษาพื้นที่การท่องเที่ยวในอำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก 2) เปรียบเทียบการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวภายใต้การประยุกต์ใช้แนวคิด PAMS-POSDCoRB จำแนกตามลักษณะส่วนบุคคล 3) ศึกษาปัจจัยในการบริหารจัดการ PAMS-POSDCoRB ที่มีความสัมพันธ์เชิงเหตุ-ผลต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว 4) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวภายใต้การประยุกต์ใช้แนวคิด PAMS-POSDCoRB กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ข้าราชการ เจ้าหน้าที่หน่วยงานราชการ ประชาชนทั่วไป และผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก จำนวน 400 คน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 8 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสถิติเชิงอนุมาน โดยใช้สถิติ t-test และ One-Way ANOVA และค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณ

ผลการศึกษา พบว่า 1) การบริหารจัดการตามแนวคิด PAMS-POSDCoRB อยู่ในระดับมาก โดยการบริหารคุณธรรมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด และระดับการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในระดับมาก โดยสิ่งดึงดูดใจและกิจกรรมท่องเที่ยวมีค่าเฉลี่ยสูงสุด 2) เปรียบเทียบการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ภายใต้การประยุกต์ใช้แนวคิด PAMS-POSDCoRB จำแนกตามลักษณะส่วนบุคคล พบว่าอายุ ระดับการศึกษา และรายได้ มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในอำเภอเมืองนครนายก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ขณะที่เพศและสถานภาพไม่มีความสัมพันธ์ 3) ปัจจัยในการบริหารจัดการ PAMS-POSDCoRB ที่มีความสัมพันธ์เชิงเหตุ-ผล ต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวพบว่าการบริหารนโยบาย การบริหารที่เกี่ยวข้องกับสังคม และการวางแผน มีผลต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยปัจจัยทั้งหมดอธิบายความแปรปรวนของการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวได้ถึงร้อยละ 75.4 และ 4) แนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว พบว่า ควรมีการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวก การส่งเสริมกิจกรรมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม การพัฒนาการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว และการบูรณาการความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน

คำสำคัญ: การพัฒนา, การท่องเที่ยว, อุตสาหกรรมท่องเที่ยว, แนวคิด PAMS-POSDCoRB

ABSTRACT

The objectives of this research were to (1) study the factors in PAMS-POSDCoRB management and the level of tourism industry development under the application of the PAMS-POSDCoRB concept, using a case study of tourism areas in Mueang Nakhon Nayok District, Nakhon Nayok Province; (2) compare the development of the tourism industry under the application of the PAMS-POSDCoRB concept categorized by personal characteristics; (3) study the causal relationship between PAMS-POSDCoRB management factors and tourism industry development; and (4) explore guidelines for tourism industry development under the application of the PAMS-POSDCoRB concept.

The sample group for the research consisted of 400 individuals, including government officials, public agency staff, the general public, and tourism entrepreneurs in Mueang Nakhon Nayok District, Nakhon Nayok Province, along with 8 key informants. Data were analyzed using descriptive statistics, including frequency distribution, percentage, and standard deviation, as well as inferential statistics using t-test, One-Way ANOVA, and multiple regression analysis.

The study found that: 1) The management according to the PAMS-POSDCoRB concept is rated at a high level, with ethical management having the highest average score. The level of tourism industry development is also rated highly, with attractions and tourism activities having the highest average score. 2) When comparing the development of the tourism industry under the application of the PAMS-POSDCoRB concept, categorized by personal characteristics, it was found that age, education level, and income are statistically significantly related to opinions on the development of the tourism industry in Mueang Nakhon Nayok District at a 0.05 significance level. In contrast, gender and marital status showed no significant relationship. 3) Factors in the PAMS-POSDCoRB management that are causally related to the development of the tourism industry include policy management, social-related management, and planning. These factors significantly impact the development of the tourism industry in Mueang Nakhon Nayok District, Nakhon Nayok Province, with all factors explaining 75.4% of the variance in tourism industry development. 4) Recommendations for the development of the tourism industry include improving facilities, promoting environmentally friendly activities, developing access to tourist destinations, and fostering collaboration between the public and private sectors.

Key Words: Development, Tourism, Tourism Industry, PAMS-POSDCoRB concept

บทนำ

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจโลก โดยมีมูลค่าการส่งออกเป็นอันดับ 3 ของโลก คิดเป็น 1.7 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือร้อยละ 7 ของมูลค่าการส่งออกทั้งหมด อย่างไรก็ตาม ตั้งแต่ปี 2562 อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเผชิญกับการชะลอตัวจากผลกระทบของโควิด-19 ทำให้การท่องเที่ยวระหว่างประเทศลดลงกว่าร้อยละ 75 ในปี 2563 สำหรับประเทศไทย อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจ โดยในปี 2562 มีผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศด้านการท่องเที่ยว (TGDP) สูงถึง 3,005,552 ล้านบาท หรือร้อยละ 17.79

ของ GDP ในปี 2566 รัฐบาลตั้งเป้าหมายสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวให้กลับมาที่ร้อยละ 80 ของช่วงก่อนโควิด-19 โดยคาดการณ์จำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติไม่ต่ำกว่า 20 ล้านคน (Public Relations Department, 2022)

จังหวัดนครนายกเป็นจังหวัดที่มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยว ด้วยทำเลที่ตั้งใกล้กรุงเทพฯ และมีแหล่งท่องเที่ยวสำคัญอย่างเขื่อนขุนด่านปราการชล รวมถึงเส้นทางเชื่อมโยงสู่เขาใหญ่ซึ่งเป็นมรดกโลก จากสถิติพบว่าในปี 2566 มีนักท่องเที่ยว 1,671,413 คน สร้างรายได้ 3,905.81 ล้านบาท (Ministry of Tourism and Sports, 2023) อย่างไรก็ตามการขยายตัว

ของการท่องเที่ยวอาจส่งผลกระทบต่อสังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม จึงจำเป็นต้องมีการปรับ มุมมองการบริหารจัดการที่เน้นการท่องเที่ยวอย่าง ยั่งยืน กลไกการจัดการการท่องเที่ยวของไทยในอดีต ประกอบด้วย 2 ภาคส่วนหลัก คือ ภาครัฐ เช่น กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กรมการท่องเที่ยว และองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชน เช่น ผู้ประกอบการท่องเที่ยว มัคคุเทศก์ และสมาคม ต่าง ๆ โดยภาครัฐมีบทบาทในการกำหนดนโยบาย และกำกับดูแล ขณะที่ภาคเอกชนเป็นผู้ดำเนินการ อย่างไรก็ตาม การดำเนินการแบบแยกส่วนที่ผ่านมา ทำให้ขาดการบูรณาการการทำงานร่วมกัน เกิดช่องว่างหรือมีทิศทางการทำงานที่ไม่สอดคล้องกัน ส่งผลให้อุตสาหกรรมท่องเที่ยวไม่สามารถดำเนินการ ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจ ศึกษาแนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ภายใต้การประยุกต์ใช้แนวคิด PAMS-POSDCoRB ในพื้นที่อำเภอเมืองนครนายก ซึ่งมีศักยภาพ ทั้งด้านทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรมที่โดดเด่น และความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อให้เกิด การบริหารจัดการการท่องเที่ยวที่สมดุลระหว่าง การพัฒนาเศรษฐกิจและการอนุรักษ์ทรัพยากร ธรรมชาติ ตลอดจนการเตรียมความพร้อมของทุก ภาคส่วนในการรองรับนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้น อันจะ นำไปสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนที่สอดคล้องกับ การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยในการบริหารจัดการ PAMS-POSDCoRB และระดับการพัฒนาอุตสาหกรรม การท่องเที่ยวภายใต้การประยุกต์ใช้แนวคิด PAMS-POSDCoRB กรณีศึกษาพื้นที่การท่องเที่ยว ในอำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก
2. เพื่อเปรียบเทียบการพัฒนาอุตสาหกรรม การท่องเที่ยวภายใต้การประยุกต์ใช้แนวคิด PAMS-POSDCoRB กรณีศึกษาพื้นที่การท่องเที่ยว ในอำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก จำแนกตามลักษณะส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาปัจจัยในการบริหารจัดการ แพมส์-โพสคอร์บ (PAMS-POSDCoRB) ที่มี ความสัมพันธ์เชิงเหตุ-ผล ต่อการพัฒนาอุตสาหกรรม การท่องเที่ยว กรณีศึกษาพื้นที่การท่องเที่ยวในอำเภอ เมืองนครนายก จังหวัดนครนายก
4. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนา อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวภายใต้การประยุกต์ใช้ แนวคิด PAMS-POSDCoRB กรณีศึกษาพื้นที่ การท่องเที่ยวในอำเภอเมืองนครนายก จังหวัด นครนายก

สมมติฐานการวิจัย

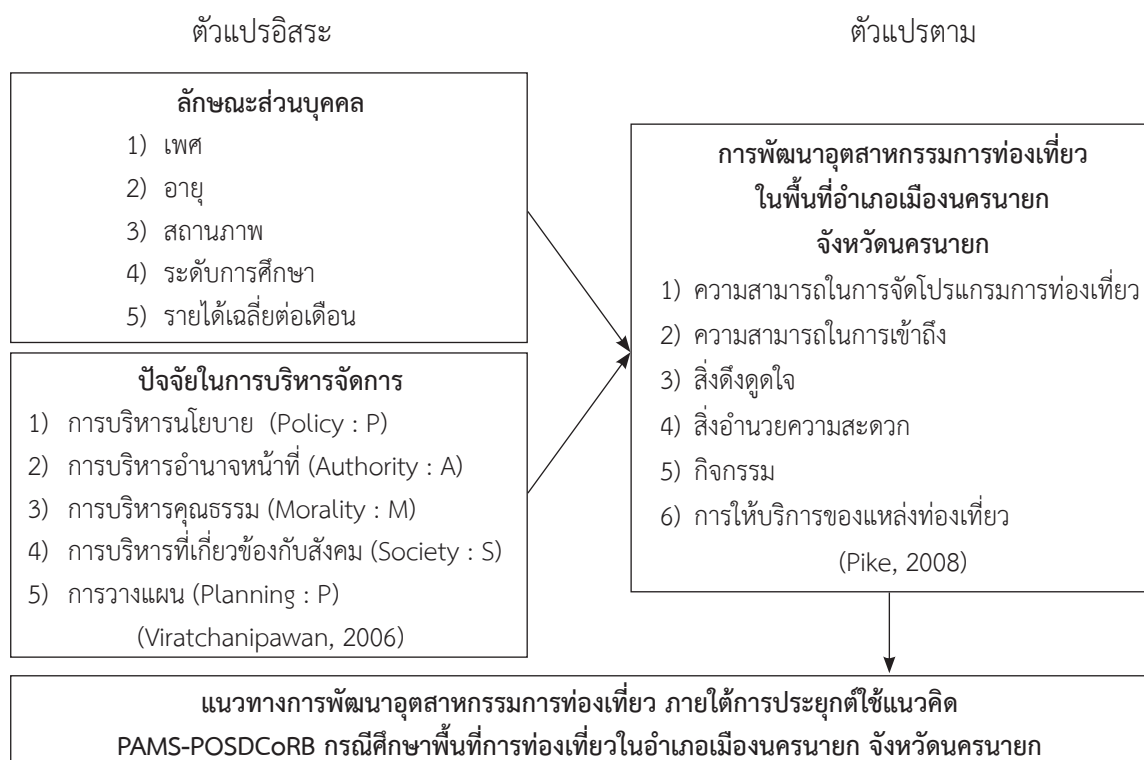
1. สมมติฐานที่ 1 ลักษณะส่วนบุคคลที่ แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาอุตสาหกรรม การท่องเที่ยวภายใต้การประยุกต์ใช้แนวคิด PAMS- POSDCoRB กรณีศึกษาพื้นที่การท่องเที่ยวในอำเภอ เมืองนครนายก จังหวัดนครนายก แตกต่างกัน

2. สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยในการบริหารจัดการ แฟ้มส์-โพสคอร์ด (PAMS-POSDCoRB) มีความสัมพันธ์เชิงเหตุผล ต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว กรณีศึกษาพื้นที่การท่องเที่ยวในอำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้า รวบรวมเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และประยุกต์แนวคิดปัจจัยในการบริหารจัดการ แฟ้มส์-โพสคอร์ด (PAMS-POSDCoRB) ของ วิรัช วิรชนิภาวรรณ (Viratchanipawan, 2006) โดยได้คัดเลือกมา 5 ปัจจัย ได้แก่ (1) การบริหารนโยบาย (Policy : P) (2) การบริหารอำนาจหน้าที่

(Authority : A) (3) การบริหารคุณธรรม (Morality : M) (4) การบริหารที่เกี่ยวข้องกับสังคม (Society : S) และ (5) การวางแผน (Planning : P) แนวคิดการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของ Pike Steven ได้แก่ (1) ความสามารถในการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยว (2) ความสามารถในการเข้าถึง (3) สิ่งดึงดูดใจ (4) สิ่งอำนวยความสะดวก (5) กิจกรรม (6) การให้บริการของแหล่งท่องเที่ยว รวมทั้งแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้แนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวภายใต้การประยุกต์ใช้แนวคิด PAMS-POSDCoRB จึงสรุปปัจจัยและตัวแปรที่จะนำมาศึกษาซึ่งสอดคล้องตามความมุ่งหวังของงานวิจัยครั้งนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทบทวนแนวคิด

การศึกษาวិจัยแนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวภายใต้การประยุกต์ใช้แนวคิด PAMS-POSDCoRB กรณีศึกษาพื้นที่การท่องเที่ยวในอำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี รวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมที่ผู้คนเดินทางไปยังสถานที่ที่แตกต่างจากถิ่นฐานเดิม โดยมีจุดประสงค์ที่ไม่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพ เช่น การพักผ่อนและธุรกิจ (National Tourism Policy Committee, 2023) ทั้งนี้ องค์การท่องเที่ยวโลก (UNWTO) ได้กำหนดการท่องเที่ยวให้หมายถึงการเดินทางชั่วคราวที่ไม่เกิน 1 ปี การท่องเที่ยวจึงมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ โดยช่วยสร้างงาน กระจายรายได้ และพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ ของประเทศ

ไลเปอร์ (Leiper, 1979) ได้เสนอว่า องค์ประกอบที่สำคัญในการสร้างประสบการณ์ที่ดีแก่ผู้ท่องเที่ยว ได้แก่ ทรัพยากรธรรมชาติ บริการที่มีคุณภาพ และการตลาดที่สอดคล้องกัน ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ช่วยยกระดับคุณภาพการท่องเที่ยว โดยการเพิ่มความสะดวกในการเดินทางและที่พัก ในทำนองเดียวกัน เบิร์คการ์ด และ เมดิลิก (Burkart & Medilk, 1981) ได้เน้นถึงศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวที่เกิดจากความดึงดูดใจ ความสะดวกสบาย และการเข้าถึงที่ง่าย ซึ่งช่วยส่งเสริมให้แหล่งท่องเที่ยว

พัฒนาและดึงดูดนักท่องเที่ยวได้อย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว (Office of Tourism Development, 2003) ยังได้แบ่งประเภทของแหล่งท่องเที่ยวออกตามลักษณะเฉพาะ คือ แหล่งธรรมชาติ วัฒนธรรม และนันทนาการ โดยการจัดการต้องคำนึงถึงการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและการส่งเสริมจิตสำนึกในกลุ่มนักท่องเที่ยวและชุมชน เพื่อให้เกิดความยั่งยืนในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในการวางแผน การอนุรักษ์ และการใช้ทรัพยากรอย่างสมดุลเพื่อประโยชน์สูงสุดในปัจจุบันและอนาคต

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยว

การส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวจำเป็นต้องดำเนินการอย่างรอบคอบเพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม ลี และ แบค (Lee & Back, 2003) ได้เสนอว่าการวางแผนการท่องเที่ยวควรเริ่มจากการพิจารณาความคิดเห็นของชุมชนเป็นสำคัญ เพื่อให้การพัฒนาสามารถบรรลุผลสำเร็จและได้รับการสนับสนุนจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในท้องถิ่น แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวควรเน้นการบูรณะมรดกวัฒนธรรม การเพิ่มรูปแบบการท่องเที่ยวใหม่ เช่น การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และการท่องเที่ยวเชิงเกษตร การเสริมสร้างมาตรการความปลอดภัย รวมถึงการเชื่อมโยงกิจกรรมการท่องเที่ยวกับชุมชนเพื่อให้เกิดความยั่งยืนในระยะยาว

ในทำนองเดียวกันกรมการปกครองท้องถิ่น (Department of Local Administration, 2007) ได้เน้นถึงความสำคัญของการใช้ทรัพยากรเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยการพัฒนาควรให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการดูแลและบริหารทรัพยากร เพื่อสร้างความรู้สึกรับผิดชอบและส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือในการพัฒนา นอกจากนี้ เกา และคณะ (Gao et al., 2009) ยังได้กล่าวถึงบทบาทของการท่องเที่ยวในการพัฒนาทักษะใหม่ ๆ ให้กับชุมชน ตลอดจนการกระตุ้นการเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจในชนบทอย่างยั่งยืน ซึ่งช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนและสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจในระดับท้องถิ่น จากแนวคิดดังกล่าว สามารถสรุปได้ว่าการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนจำเป็นต้องคำนึงถึงความสมดุลระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจ การอนุรักษ์ทรัพยากร และการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อให้การท่องเที่ยวมีความยั่งยืนทั้งในระยะสั้นและระยะยาว

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนมีเป้าหมายเพื่อใช้ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมอย่างรอบคอบ พร้อมทั้งเสริมสร้างศักยภาพของคนในชุมชนให้สามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมได้ (Department of Local Administration, 2007) การท่องเที่ยวในชนบทถูกมองว่าเป็นเครื่องมือสำคัญในการเพิ่มพูนทักษะด้านการบริการและเทคโนโลยีให้แก่คนท้องถิ่น ซึ่งช่วยยกระดับขีดความสามารถของชุมชน (Shao, 2007)

นอกจากนี้เกาและคณะ (Gao et al., 2009) ได้ชี้ให้เห็นว่าการมีส่วนร่วมของภาครัฐในกระบวนการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวในท้องถิ่นเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดความยั่งยืนในระยะยาว ความร่วมมือนี้ช่วยสร้างความสมดุลระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และการส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ดีของประชากร

แนวคิดและทฤษฎีกระบวนการบริหาร

การบริหารเป็นกระบวนการจัดการทรัพยากรเพื่อบรรลุเป้าหมายขององค์กรอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นระบบ โดยครอบคลุมถึงชุดของหน้าที่ต่าง ๆ ที่กำหนดทิศทางในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทั้งหลาย เพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์การจากการทำงานร่วมกัน โดยใช้บุคคลและทรัพยากรอื่น ๆ รวมถึงกระบวนการออกแบบและรักษาสภาพแวดล้อมที่บุคคลทำงานร่วมกันในกลุ่มให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ (Yossomsakdi, 2004) ทั้งนี้แกนนอน (Gannon, 1977) ชี้ว่ากระบวนการบริหารประกอบด้วยกิจกรรมที่ซับซ้อน ซึ่งต้องอาศัยการจัดการที่เหมาะสมเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จ แนวคิดและทฤษฎีกระบวนการบริหารที่สำคัญถูกนำเสนอโดย วิรัช วิรัชนิภาวรรณ (Viratchanipawan, 2006) ได้พัฒนาแนวคิด POSDCoRB ของ Luther Gulick (1937) ซึ่งเดิมมี 7 ขั้นตอน เช่น การวางแผน และการจัดองค์กร ให้ครอบคลุมมากขึ้นในรูปแบบ PAMS-POSDCoRB โดยเพิ่มการบริหารด้านนโยบาย อำนาจหน้าที่ จริยธรรม และการจัดการสังคม รวมเป็น 11 ขั้นตอน เพื่อให้ตอบสนองต่อความซับซ้อนของการจัดการในปัจจุบัน แนวคิด

เหล่านี้สะท้อนถึงความสำคัญของการจัดการที่มีโครงสร้างชัดเจน โดยเน้นจริยธรรม ความโปร่งใส และการตอบสนองต่อความต้องการของสังคม ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพ และสร้างความเชื่อมั่นในองค์กร โดยเฉพาะในภาครัฐ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ณัฐพร บรมคุณากร (Boramkunakorn, 2020) วิจัยเรื่องการวิเคราะห์องค์ประกอบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จังหวัดนครนายก ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ ในนครนายกมีอุปสรรคจากปัญหาพื้นที่ทับซ้อน และการขาดความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน ทำให้แหล่งท่องเที่ยวใหม่ไม่สามารถพัฒนาได้

นัตยา บุตรอยู่ (Butyu, 2014) วิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน อำเภอเมืองประจวบคีรีขันธ์ ผลการวิจัยพบว่า อำเภอเมืองประจวบคีรีขันธ์มีจุดแข็งในทรัพยากรท่องเที่ยว แต่ประสบปัญหาการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวและการขาดความรู้ด้านการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน แนวทางพัฒนาคือการสร้างเอกลักษณ์แหล่งท่องเที่ยวและบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน

กรกนก เกิดแสง และณัฐมน ราชรักษ์ (Kerdsang & Ratcharak, 2017) วิจัยเรื่องการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเชิงกลยุทธ์ ตำบลบางโป้ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวในตำบลบางโป้ เกิดจากการสนับสนุนขององค์การบริหารส่วนตำบล

และความร่วมมือระหว่างชุมชนกับภาคธุรกิจ โดยเน้นการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ตามสูตรของ Yamane (1967) โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จากข้าราชการเจ้าหน้าที่หน่วยงานราชการ ประชาชนทั่วไป และผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวในอำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก จำนวน 400 คน และสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 8 คน จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในจังหวัดนครนายก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ประกอบด้วยสองส่วน คือ ส่วนแรกแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองจากแนวคิดและทฤษฎีซึ่งผ่านการหาคุณภาพของเครื่องมือ โดยค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา มีค่าระหว่าง 0.67 – 1.00 และความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.983 และส่วนที่สองคือแบบสัมภาษณ์

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ การแจกแจงความถี่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับสถิติเชิงอนุมาน โดยใช้สถิติ t-test, One-Way ANOVA และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 226 คน คิดเป็นร้อยละ 56.5 มีอายุไม่เกิน 30 ปี จำนวน 281 คน คิดเป็นร้อยละ 70.3 สถานภาพโสด จำนวน 308 คน คิดเป็นร้อยละ 77.0 ระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 249 คน คิดเป็นร้อยละ 62.3 และมีรายได้ต่อเดือนไม่เกิน 15,000 บาท จำนวน 285 คน คิดเป็นร้อยละ 71.3

2. ปัจจัยในการบริหารจัดการ PAMS-POSDCoRB และระดับการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวภายใต้การประยุกต์ใช้แนวคิด PAMS-POSDCoRB กรณีศึกษาพื้นที่การท่องเที่ยวในอำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก พบว่า 1) ปัจจัยในการบริหารจัดการ PAMS-POSDCoRB ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ปัจจัยในการบริหารจัดการ (PAMS-POSDCoRB) กรณีศึกษาพื้นที่การท่องเที่ยวในอำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.78$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับ ดังนี้ ด้านการบริหารคุณธรรม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.87$) รองลงมาคือ การวางแผน ($\bar{X} = 3.81$) การบริหารที่เกี่ยวข้องกับสังคม ($\bar{X} = 3.77$) การบริหารอำนาจหน้าที่ ($\bar{X} = 3.74$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การบริหารนโยบาย ($\bar{X} = 3.72$) และ 2) ระดับการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว กรณีศึกษาพื้นที่การท่องเที่ยวในอำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก พบว่า ในภาพรวมมีระดับการพัฒนาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.81$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีการพัฒนาอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับ ดังนี้ ด้านสิ่งดึงดูดใจ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.90$) รองลงมา คือ กิจกรรม ($\bar{X} = 3.87$) สิ่งอำนวยความสะดวก ($\bar{X} = 3.85$) ความสามารถในการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยว ($\bar{X} = 3.78$) ความสามารถในการเข้าถึง ($\bar{X} = 3.77$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การให้บริการของแหล่งท่องเที่ยว ($\bar{X} = 3.73$)

3. การเปรียบเทียบการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวภายใต้การประยุกต์ใช้แนวคิด PAMS-POSDCoRB กรณีศึกษาพื้นที่การท่องเที่ยวในอำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก จำแนกตามลักษณะส่วนบุคคล โดยใช้สถิติ t-test และ F-test พบว่า พบว่าเพศและสถานภาพไม่มีผลต่อความคิดเห็นในการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในอำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก ส่วนอายุ ระดับการศึกษา และรายได้มีผลต่อความคิดเห็นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยประชาชนที่อายุต่ำกว่า 30 ปี และกลุ่มอายุ 51-60 ปีมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวสูงกว่ากลุ่มอื่น และผู้มีการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีมีความคิดเห็นแตกต่างจากกลุ่มปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรี นอกจากนี้ ประชาชนที่มีรายได้ไม่เกิน 15,000 บาท มีความคิดเห็นต่างจากกลุ่มรายได้ที่สูงกว่า (15,001–25,000 บาท, 25,001–35,000 บาท และมากกว่า 35,001 บาท) อย่างมีนัยสำคัญ

4. การศึกษาปัจจัยในการบริหารจัดการแพมส์-โพสคอรบ (PAMS-POSDCoRB) ที่มีความสัมพันธ์เชิงเหตุ-ผล ต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว กรณีศึกษาพื้นที่การท่องเที่ยว

ในอำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก ด้วยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณพบว่า การบริหารนโยบาย การบริหารที่เกี่ยวข้องกับสังคม และการวางแผน มีผลต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยปัจจัยที่มีผลมากที่สุดคือ การวางแผน รองลงมาคือ การบริหารที่เกี่ยวข้องกับสังคม และ การบริหารนโยบาย ตามลำดับ โดยปัจจัยทั้งหมดอธิบายความแปรปรวนของการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวได้ถึง 75.4% ดังตารางที่ 1

5. แนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรม การท่องเที่ยวภายใต้การประยุกต์ใช้แนวคิด PAMS-POSDCoRB กรณีศึกษาพื้นที่การท่องเที่ยวในอำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก จากการสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่า นโยบายมีความสำคัญในการกำหนดทิศทางและสร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน ในขณะที่การบริหารอำนาจหน้าที่ ต้องการการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาที่เหมาะสม การบริหารคุณธรรมได้รับการเน้นย้ำเพื่อสร้างความโปร่งใสและการเคารพต่อชุมชน ส่วนการบริหารที่คำนึงถึงสังคม และการวางแผน

ตารางที่ 1 แสดงการวิเคราะห์ปัจจัยการบริหารจัดการ แพมส์-โพสคอร์ด (PAMS-POSDCoRB) ที่ส่งผลต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก

ปัจจัยในการบริหารจัดการ	การพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่ อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก			t	sig
	B	SE	β		
ค่าคงที่ (a)	.424	.102		4.167	.000*
การบริหารนโยบาย	.240	.041	.259	5.877	.000*
การบริหารอำนาจหน้าที่	.060	.050	.059	1.202	.230
การบริหารคุณธรรม	.046	.049	.047	.940	.348
การบริหารที่เกี่ยวข้องกับสังคม	.272	.050	.289	5.419	.000*
การวางแผน	.281	.046	.296	6.053	.000*

Adjust R Square = .754 R Square = .757 R = .870 Dubin-Watson = 1.919

ช่วยส่งเสริมความยั่งยืนและการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว สำหรับ แนวทางพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ผู้ให้สัมภาษณ์ แนะนำให้พัฒนาความหลากหลายของโปรแกรมท่องเที่ยว และเพิ่มการเข้าถึง โดยปรับปรุงระบบขนส่งสาธารณะ การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ควรเพิ่มสถานที่ที่มนุษย์สร้างขึ้นและส่งเสริมเอกลักษณ์ท้องถิ่น เช่น มะยมจิตในด้านสิ่งอำนวยความสะดวก พัฒนามาตรฐานที่พักและสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐาน ด้านกิจกรรม มีความสำคัญต่อการสร้างความหลากหลายและความยั่งยืน และสุดท้าย ในด้านบริการสนับสนุน และควรพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกเช่น ห้องน้ำและที่จอดรถ เพื่อปรับปรุงประสบการณ์การท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว ดังตัวอย่างคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“นโยบายของจังหวัดมีความสำคัญ ในการสร้างจุดดึงดูดนักท่องเที่ยว และการมีนโยบายที่ชัดเจนจะช่วยให้การทำการตลาดง่ายขึ้น”

สันติ นุชหอม (Nuchhom, 2024)

“การกระจายอำนาจหน้าที่ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะช่วยให้การพัฒนาท่องเที่ยว ตรงเป้าหมายมากขึ้น”

นายกองโท อิศรา สุขแจ่มใส (Sukjaemsai, 2024)

“การบริหารที่มีคุณธรรมเป็นสิ่งสำคัญ ในการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ควรมีความโปร่งใสในการจัดสรรงบประมาณและการดำเนินงาน”

คมสันต์ สุมะนาถ (Sumanat, 2024)

“ควรเพิ่มสถานที่ท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น เช่น จุดชมวิว หรือพิพิธภัณฑ์ ที่สามารถเป็นแลนด์มาร์คของจังหวัดได้”

สุชาธิษฐ์ รุ่งประพันธ์ (Runpraphan, 2024)

“ควรมีมาตรฐานที่พักและสิ่งอำนวยความสะดวกที่ดี เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว”

ดวงรชต์ พยัฆวิเชียร (Phayakwichian, 2024)

“ควรมีกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อตอบสนองนักท่องเที่ยวทุกกลุ่ม และส่งเสริมความยั่งยืนในการท่องเที่ยว”

ไอรินทร์ อมรสินศิริรัฐ (Amornsinsirarat, 2024)

อภิปรายผล

1. ผลการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนา อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในอำเภอเมืองนครนายก ภายใต้แนวคิด PAMS-POSDCoRB พบว่า ภาพรวม การพัฒนามีระดับสูง โดยเฉพาะด้านสิ่งดึงดูดใจ (Attraction) ซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงสุด และได้รับการยืนยัน จากการสัมภาษณ์ว่าจังหวัดมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่หลากหลายและดึงดูดนักท่องเที่ยว สอดคล้องกับแนวคิดของ Pike (2008) ที่ให้ความสำคัญกับสิ่งดึงดูดใจ นอกจากนี้ ด้านกิจกรรม ก็อยู่ในระดับสูงเช่นกัน โดยมีกิจกรรมหลากหลาย ที่ตอบสนองกลุ่มนักท่องเที่ยวได้ดี ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Pike (2008) ที่เน้นถึงความสำคัญของกิจกรรมในการเพิ่มประสบการณ์การท่องเที่ยว อย่างไรก็ตาม ความสามารถในการเข้าถึง และการให้บริการ ยังมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าเนื่องจากปัญหาการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว เช่น ขาดแคลนรถสาธารณะ

และปัญหาการจราจรติดขัด รวมถึงมาตรฐานการบริการที่ไม่สม่ำเสมอ ปัญหาดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ Pike (2008) ที่เน้นความสำคัญของการเข้าถึงและการให้บริการในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว การปรับปรุงในด้านนี้จะช่วยยกระดับคุณภาพการท่องเที่ยวและเพิ่มความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว

2. ผลการวิจัยเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในอำเภอเมืองนครนายก พบว่า อายุ ระดับการศึกษา และรายได้มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของประชาชนต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Lee & Back, (2003) และงานวิจัยของนาตยา บุตรอยู่ (Butyu, 2014) ที่เน้นความสำคัญของการรับรู้และทัศนคติของผู้อยู่อาศัยที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว โดยกลุ่มคนที่มีอายุต่ำกว่า 30 ปีมีความคิดเห็นในเชิงบวกต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมากกว่ากลุ่มอายุอื่น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุกัญญา พวงสนธิ (Puaksanit, 2020) ที่พบว่ากลุ่มคนรุ่นใหม่มักมีเวลาและความยืดหยุ่นในการท่องเที่ยวมากกว่าในส่วนของการศึกษาศึกษา ผู้ที่มีการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีมีความคิดเห็นเชิงบวกต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวมากกว่าผู้ที่มีการศึกษต่ำกว่าปริญญาตรี ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Shao (2007) ที่กล่าวว่าผู้ที่มีการศึกษาสูงมักมีทักษะและความเข้าใจในการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมากกว่าในด้านรายได้ ผลการวิจัยพบว่า ผู้ที่มีรายได้มากกว่า 15,000 บาท มีความคิดเห็นเชิงบวกต่อการพัฒนา

อุตสาหกรรมท่องเที่ยวมากกว่าผู้ที่มีรายได้น้อยกว่า 15,000 บาท ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐพร บรมคุณากร (Boramkunakorn, 2020) ที่พบว่ากลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีกำลังซื้อสูงมักมีความสนใจในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและคาดหวังประสบการณ์ที่มีคุณภาพมากกว่า สุดท้ายผลการวิจัยพบว่าเพศและสถานภาพไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว เนื่องจากการท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมที่เปิดกว้างสำหรับทุกเพศทุกวัยและไม่จำกัดเฉพาะกลุ่มบุคคลใด ๆ

3. การวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยในการบริหารจัดการ PAMS-POSDCoRB พบว่าโดยรวมการบริหารจัดการอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะด้านการบริหารคุณธรรมซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดที่เน้นความสำคัญของจริยธรรมและความโปร่งใสในการบริหารจัดการภาครัฐ ซึ่งส่งผลต่อความเชื่อมั่นในการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในพื้นที่ โดยการวางแผน และการบริหารอำนาจหน้าที่ก็ได้รับคะแนนสูงแสดงถึงการบริหารจัดการที่มีระบบ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สัมฤทธิ์ ยศสมศักดิ์ (Yossomsakdi, 2004) และของ ณัฐพร บรมคุณากร (Boramkunakorn, 2020) ที่เน้นความสำคัญของการวางแผนและการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ส่วนการบริหารนโยบายและการบริหารที่เกี่ยวข้องกับสังคม ยังต้องการการพัฒนาาร่วมกับชุมชนและภาคเอกชนเพื่อให้การพัฒนาท่องเที่ยวมีประสิทธิภาพและยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของทิพาพร ไตรบรรณ (Traibun, 2014) และ สุทธิ

เสริฐศรี (Sertsri, 2014) ที่เน้นถึงสำคัญของการมีส่วนร่วมของชุมชนและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในการพัฒนาการท่องเที่ยว

4. การวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวตามกรอบ PAMS-POSDCoRB พบว่าการบริหารจัดการใน 3 ด้าน ได้แก่ การบริหารนโยบาย การบริหารที่เกี่ยวข้องกับสังคม และการวางแผน มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่อำเภอเมืองนครนายก โดยเฉพาะการวางแผน ที่มีอิทธิพลมากที่สุด การบริหารนโยบายมีผลเชิงบวกตามแนวคิดของ Leiper (1979) ในการกำหนดทิศทางและกรอบการดำเนินงาน การบริหารที่เกี่ยวข้องกับสังคมสนับสนุนการพัฒนาที่ยั่งยืนผ่านการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Colman (1989) และการวางแผนถือเป็นขั้นตอนสำคัญในการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ตามแนวคิดของสัมฤทธิ์ ยศสมศักดิ์ (Yossomsakdi, 2004) และของณัฐพร บรมคุณากร (Boramkunakorn, 2020) ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยเชิงคุณภาพที่ผู้ให้สัมภาษณ์ทุกคนเห็นว่าการร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชนเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ขอค้นพบจากการวิจัย ซึ่งสามารถนำมาสร้างข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวภายใต้การประยุกต์ใช้แนวคิด PAMS-POSDCoRB กรณีศึกษาพื้นที่การท่องเที่ยวในอำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก ดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมเพิ่มแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น เช่น สวนสนุก พิพิธภัณฑ์ และจัดกิจกรรมประจำปีที่หลากหลายเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวกลุ่มใหม่ ๆ

2) การบริหารจัดการ สร้างนโยบายท่องเที่ยวที่ชัดเจนและต่อเนื่อง รวมถึงส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการพัฒนา

3) การเข้าถึงและสิ่งอำนวยความสะดวกปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนน ระบบขนส่งสาธารณะ และสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวให้ได้มาตรฐาน

4) การตลาด ประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวผ่านช่องทางออนไลน์และสื่อสิ่งพิมพ์ สร้างแบรนด์การท่องเที่ยวที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว

5) พัฒนาบุคลากร จัดฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะบริการและความรู้ของบุคลากรในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวอย่างสม่ำเสมอ

ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติ

1) ปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ห้องน้ำ ที่พัก ร้านอาหาร และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการพัฒนา

2) แก้ปัญหาการเข้าถึงและยกระดับมาตรฐานที่พัก ระบบขนส่งสาธารณะ รวมถึงจัดกิจกรรมใหม่ ๆ เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรมีการศึกษาเชิงลึกเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยในการบริหารจัดการ PAMS-POSDCoRB กับการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในพื้นที่อื่น ๆ เพื่อเปรียบเทียบและวิเคราะห์ความแตกต่าง

2) ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัจจัยอื่น ๆ ที่อาจมีผลต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่ เช่น ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

3) ควรมีการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ เพื่อให้สามารถปรับปรุงและพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

4) ควรมีการศึกษาเชิงเปรียบเทียบผลกระทบของการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวต่อชุมชนในพื้นที่ โดยศึกษาจากมุมมองของคน

ในชุมชนและนักท่องเที่ยว เพื่อให้เข้าใจถึงผลกระทบทั้งในด้านบวกและด้านลบ และนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

5) ควรมีการศึกษาเพื่อพัฒนารอบแนวคิด PAMS-POSDCoRB ให้ครอบคลุมมิติอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เช่น มิติสิ่งแวดล้อม มิติเทคโนโลยี หรือมิติเศรษฐกิจ เพื่อให้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการวิเคราะห์และพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวได้อย่างครอบคลุมและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

REFERENCES

- Amornsinsirarat, I. (2024, August 15). Interview. President of the Nakhon Nayok Chamber of Commerce. Nakhon Nayok Chamber of Commerce.
- Boramkunakorn, N. (2020). Analysis of ecotourism management factors in Nakhon Nayok Province for Generation Y tourists Srinakharinwirot University. (In Thai)
- Burkart, A. J., & Medlik, S. (1981). *Tourism: Past, present, and future*. Heinemann.
- Butyu, N. (2014). *Guidelines for sustainable tourism development in Mueang Prachuap Khiri Khan district, Prachuap Khiri Khan province*. (Master's thesis). Silpakorn University.
- Colman, A. M. (1989). *Social psychology of tourism: Issues and findings*. Academic Press.
- Department of Local Administration. (2007). *Tourism promotion standards*. Retrieved from https://www.dla.go.th/work/e_book/eb1/std210550/22/22.htm (In Thai)
- Gannon, M. J. (1977). *Management: A situational analysis*. Harper & Row.
- Gao, S., Zhang, Y., & Huang, S. (2009). Tourism as a rural economic development tool: Evidence from China. *Journal of Hospitality & Tourism Research*, 33(2), 132–147. <https://doi.org/10.1177/1096348008330231>
- Kerdsang, K., & Ratcharak, N. (2017). Strategical Sustainable Tourism Development: Bang Bai Mai District, Surat Thani. *Suratthani Rajabhat Journal*, 4(2), 231–250. (In Thai)

- Lee, J., & Back, K. J. (2003). Examining structural relationships among perceived service quality, perceived value, satisfaction, and revisit intentions in upscale hotels. **Journal of Hospitality & Tourism Research**, 27(4), 422–437. <https://doi.org/10.1177/10963480030274003>
- Leiper, N. (1979). The framework of tourism: Towards a definition of tourism, tourist, and the tourist industry. **Annals of Tourism Research**, 6(4), 390–407. [https://doi.org/10.1016/0160-7383\(79\)90003-3](https://doi.org/10.1016/0160-7383(79)90003-3)
- Ministry of Tourism and Sports. (2023). **Tourism economic situation report, year 3, issue 1/2022** Office of the Permanent Secretary, Ministry of Tourism and Sports. (In Thai)
- National Tourism Policy Committee. (2023). **National tourism development plan 2021-2022**. Office of the Permanent Secretary, Ministry of Tourism and Sports. (In Thai)
- Nuchhom, S. (2024, August 10). **Interview**. President of the Nakhon Nayok Tourism Promotion Association. Nakhon Nayok Tourism Promotion Association.
- Office of Tourism Development. (2003). **The meaning of tourism**. Retrieved from <https://www.tourism.go.th>. (In Thai)
- Phayakwichian, D. (2024, August 15). **Interview**. President of the Nakhon Nayok Tourism Industry Council. Nakhon Nayok Tourism Industry Council.
- Pike, S. (2008). **Destination marketing: An integrated marketing communication approach**. Butterworth-Heinemann.
- Puaksanit, S. (2020). **Cultural tourism behavior in Chachoengsao Province**. Nakhon Pathom: Silpakorn University. (In Thai)
- Public Relations Department. (2022). **The government expects tourism revenue in 2023 to reach 2.38 trillion baht, regaining its role as a key driver of the Thai economy**. Retrieved from <https://www.prd.go.th/th/content/page/index/id/121788> (In Thai)
- Runraphan, S. (2024, August 11). **Interview**. President of the Young Entrepreneurs Chamber of Commerce, Nakhon Nayok. Nakhon Nayok Chamber of Commerce.
- Sertsri, S. (2014). **Guidelines for sustainable tourism management in Khlong Khon community, Mueang district, Samut Songkhram province**. (Master's thesis, Service and Tourism Industry Management Program). Bangkok University. (In Thai)

- Shao, Y. (2007). Tourism development in rural areas: A case study of the role of tourism in supporting rural development in China. **Tourism Management**, 28(5), 1273–1283. <https://doi.org/10.1016/j.tourman.2006.05.011>
- Sukjaemsai, K. (2024, August 10). **Interview**. District Chief of Mueang Nakhon Nayok. Ministry of Interior.
- Sumanat, K. (2024, August 11). **Interview**. Nakhon Nayok Provincial Tourism and Sports. Nakhon Nayok Provincial Office of Tourism and Sports.
- Traibun, T. (2014). **Guidelines for developing historical tourism potential: A case study of Aranyik Village, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province**. Bangkok University. (In Thai)
- Viratchanipawan, V. (2006). **Sustainable local development through management**. Thammasat University Press. (In Thai)
- Yamane, T. (1967). **Statistics: An introductory analysis** (2nd ed.). Harper & Row.
- Yossomsakdi, S. (2004). **Public administration**. Chulalongkorn University. (In Thai)
-

Research Article

พื่อนนาฏยบุชารอยพระพุทธรูปน้ำทิพย์

DANCE OF NADTAYABUCHA: LOY PRAPUTTABAT NAMTHIP

ประจักษ์ ไม้เจริญ^{1*}

สาขาวิชานาฏศิลป์และการละคร คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

Prajhak Maicharoen

Dramatic Arts and Drame Faculty of Humanities & Social Sciences Phranakhon Rajabhat University

*E-mail: prajakmai5@gmail.com

Received: 2025-05-14

Revised: 2025-07-04

Accepted: 2025-07-17

บทคัดย่อ

รอยพระพุทธรูปน้ำทิพย์ ตำบลสร้างค้อ อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นรอยพระพุทธรูปแห่งเดียวในประเทศไทยที่มีทั้งหมด 7 รอย ซึ่งถือเป็นสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจของประชาชนรูปแบบหนึ่ง รอยพระพุทธรูปน้ำทิพย์นี้ น่าสนใจว่าเหตุใดจึงมีถึง 7 รอย และควรส่งเสริมให้เป็นที่รู้จักทั่วไป ผู้วิจัยจึงได้ทำการวิจัยสร้างสรรค์โดยกำหนดวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของรอยพระพุทธรูปน้ำทิพย์ วัดพระพุทธรูปน้ำทิพย์ ตำบลสร้างค้อ อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ 2) เพื่อสร้างสรรค์การแสดงนาฏศิลป์ชุด ระบำนาฏยบุชารอยพระพุทธรูปน้ำทิพย์ ในการวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยวิธีการเก็บข้อมูลรวบรวมจากเอกสาร การสัมภาษณ์ และการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ประวัติความเป็นมาของรอยพระพุทธรูปน้ำทิพย์ พระอาจารย์บุญมี เขมธัมโม ได้มีนิมิตเห็นรอยพระพุทธรูปจึงเดินธุดงค์ตามหาและพบรอยพระพุทธรูป 7 รอย ที่อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยมีลักษณะก้าวเดินไปข้างหน้าด้วยเท้าเท้าซ้ายแล้วเท้าขวาสลับกันไป บางรอยมีลักษณะเดินด้วยสันเท้า แต่รอยที่ 7 มีลักษณะเดินเต็มเท้าออกมาจากปากถ้ำและน้ำไหลตามรอยพระพุทธรูปชาวบ้านได้นำน้ำที่ไหลผ่านรอยพระพุทธรูปทั้ง 7 รอยไปดื่มกินรักษาโรคปรากฏว่า โรคต่างๆหายจึงได้เรียกกันว่า รอยพระพุทธรูปน้ำทิพย์ พระอาจารย์จึงสร้างมณฑปครอบไว้ การสร้างสรรค์การแสดงนาฏศิลป์ชุด ระบำนาฏยบุชารอยพระพุทธรูปน้ำทิพย์ พบว่าชื่อชุดการแสดงมาจาก ชื่อของรอยพระพุทธรูปน้ำทิพย์ ใช้เพลงดนตรีทำนองสมัยใหม่ผสมกับเพลงภูไทกาฬสินธุ์ กำหนดรูปแบบการแสดงออกเป็น 2 ช่วง ช่วงแรก เล่าถึงการสักการบูชารอยพระพุทธรูปน้ำทิพย์ช่วงที่สอง เล่าถึงการรับบูชารอยพระพุทธรูปน้ำทิพย์ เชิญชวนให้ประชาชนชาวไทยมาสักการะบูชา

รอยพระพุทธรูปน้ำทิพย์ การสร้างสรรค์ทำรำที่ผสมผสานทำรำฟ้อนภูไทกับทำรำสมัยใหม่เข้าด้วยกัน จัดรูปแบบการแปรแถวในรูปแบบต่าง ๆ ตามทฤษฎีนาฏยประดิษฐ์ จำนวนทั้งหมด 37 ทำรำ 17 แถว การแต่งกายแบบชาวบ้านที่ใส่ไปให้สักการะบูชารอยพระพุทธรูปน้ำทิพย์ในวันสำคัญทางพุทธศาสนา ซึ่งเป็นคนภูไทโดยแท้ จะสวมเสื้อแขนกระบอกสีขาว ผ้าถุงคราม สไบขาว ต่างหู สร้อยคอ ข้อมือและเข็มขัด ทำด้วยเงิน ศีรษะประดับด้วยกระสวยไหม ทัดดอกอินทนิลสีม่วง การแต่งหน้าเน้นความสวยงาม ทรงผม แสกกลางมัดรวบขึ้นตรงกลางศีรษะและมวยผมขึ้น ผู้แสดงทั้งหมด 8 คน เป็นผู้หญิง การแสดงชุดนี้สามารถ แสดงได้ในงานต่างๆ

คำสำคัญ: รอยพระพุทธรูปน้ำทิพย์ นาฏยบูชา วัฒนธรรมภูไท

ABSTRACT

The Nam Thip Buddha Footprint, located in Tambon Sang Kho, Phu Phan District, Sakon Nakhon Province, is the sole Buddha footprint in Thailand featuring a total of seven imprints. This is regarded as a spiritual foundation for the populace. The Nam Thip Buddha Footprint, including seven imprints, warrants further recognition and promotion. Consequently, the researcher undertook innovative research with the aims of: 1) examining the historical context of the Nam Thip Buddha Footprint at Wat Phra Phutthabat Nam Thip, Tambon Sang Kho, Phu Phan District, Sakon Nakhon Province, and 2) developing a dance performance entitled “Nataya Bucha Roi Phra Phutthabat Nam Thip Dance.” This study utilized a qualitative research methodology, gathering data via documents, critiques, and data analysis. It was discovered that in relation to the history of the Phra Phutthabat Namthip (Footprint of the Buddha with Holy Water), Phra Ajarn Boonmee Khemthammo experienced a vision of the Buddha’s footprint, prompting him to undertake a journey to locate it. He uncovered seven footprints in Phu Phan District, Sakon Nakhon Province. The tracks indicated a forward ambulation, alternating between the left and right foot. Several footprints suggested heel walking, while the seventh footprint displayed a complete foot impression originating from a cave entrance, accompanied by water coursing along the footprint. Villagers consumed the water from all seven imprints to remedy ailments, resulting in the notable disappearance of numerous maladies. Consequently, it was designated as Phra Phutthabat Namthip. Phra Ajarn subsequently erected a mondop (pavilion) to enclose it. The dance performance “Rabam Natayabucha Roi Phra Phutthabat Namthip” derives its name from the imprint of the Buddha, Roi Phra Phutthabat Namthip.

It incorporates contemporary musical melodies blended with Phuthai Sakon Nakhon music. The performance consists of two segments: the first segment narrates the homage paid to Roi Phra Phutthabat Namthip, while the second segment depicts a dance dedicated to worshipping Roi Phra Phutthabat Namthip, encouraging Thai individuals to pay their respects to Roi Phra Phutthabat Namthip. The choreography integrates Phuthai dance motions with contemporary dance techniques. The formation alterations are organized in diverse configurations based on the principles of dance composition, comprising a total of 37 dance moves and 17 rows. The garments are customary village dress donned by individuals attending the worship of Roi Phra Phutthabat Namthip during significant Buddhist festivals. The individuals described are genuine Phuthai people adorned in white long-sleeved blouses, indigo sarongs, white sashes, and silver jewelry including earrings, necklaces, bracelets, and belts. Their heads are embellished with silk bobbins and purple Inthanin blossoms. The cosmetics accentuate attractiveness. The hair is centrally parted, secured at the crown, and fashioned into a bun. All eight performers are female. This performance is suitable for a variety of events.

Keywords: Loy Praputtabat Namthip (Buddha's Footprint), Nadtayabuch Dance, Phu Thai Culture

บทนำ

ในโลกปัจจุบันมนุษย์มีความเชื่อและแสวงหาที่จะทำให้ตนเองมีความสุขจากสิ่งต่าง ๆ ที่ตนเองเคารพนับถือและยึดเหนี่ยว นั่นคือ ศาสนา ศาสนาที่มีศาสดาต่าง ๆ ได้กำหนดหรือแนะนำแนวทางในการดับทุกข์ของปัญหาที่เกิดขึ้นกับมนุษย์ ศาสนาหมายถึงลัทธิความเชื่อของมนุษย์ เกี่ยวกับการกำเนิดความเป็นไป และสิ้นสุดของโลก หลักศีลธรรม หลักธรรมคำสอน ตลอดจนลัทธิพิธีกรรมที่กระทำตามความเชื่อนั้น ๆ หลายศาสนามีการบรรยายสัญลักษณ์ ประวัติศาสตร์ และความศักดิ์สิทธิ์ซึ่งเจตนาอธิบายความหมายของชีวิตหรืออธิบายกำเนิดชีวิตหรือเอกภพ จากความเชื่อของศาสนา

เกี่ยวกับจักรวาล ธรรมชาติ มนุษย์ และศีลธรรม จริยศาสตร์ กฎหมายหรือวิถีชีวิต ความเชื่อในโลก โดยพิจารณาตามจำนวนประมาณการของกลุ่มชาติพันธุ์ชนเผ่าต่าง ๆ

ศาสนามีความสำคัญและมีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์เพราะศาสนาจะเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจของมนุษย์ให้ปฏิบัติตนอยู่ในกรอบและกฎระเบียบในสังคมสร้างความสันติสุขแห่งโลกไม่เบียดเบียนซึ่งกันและกัน ศาสนาในโลกนี้มีอย่างหลากหลายแต่ทุกศาสนาล้วนสอนให้คนทำดีทั้งสิ้น เมื่อพระศาสดาสันไปมนุษย์ก็ได้สร้างตัวแทนหรือสัญลักษณ์ที่แทนตัวพระศาสดาขึ้นเพื่อบูชา

และรำลึกถึง ศาสนาพุทธก็เช่นกัน มีผู้ที่นับถือ ศาสนาพุทธในประเทศต่าง ๆ มากมาย ได้มีการบูชา และสร้างสิ่งที่แทนพระพุทธรูป อาทิพระพุทธรูป เพื่อน้อมรำลึกถึงพระพุทธรูป นอกจากนี้ก็ยังมีรูป และรอยพระพุทธรูปที่สร้างขึ้นเพื่อเป็นสัญลักษณ์ แทนพระพุทธรูป ให้ชาวพุทธได้กราบไหว้บูชา กัน อย่างแพร่หลาย รอยพระพุทธรูปที่พระพุทธรูป ประทับลงไว้ มีความหมายว่าพระพุทธรูปได้เสด็จไป ประกาศคำสอนทางพระพุทธศาสนาไว้ ณ ที่แห่งนั้นแล้ว ชาวพุทธจึงสร้างรอยพระพุทธรูปเพื่อให้ เป็นพยาน ต่อชาวโลกว่า พระพุทธรูปได้เสด็จมาประกอบ พุทธกิจ ณ สถานที่แห่งนั้น (Kongkaew, 2016)

ประเทศไทยมีประชากรส่วนใหญ่นับถือ ศาสนาพุทธเป็นหลักประชากรเหล่านี้นับว่านับถือ พระพุทธรูปแต่เนื่องจากพระพุทธรูปได้เสด็จ ปรีนิพพานไปนานแล้ว เพื่อเป็นการรำลึกถึง และเพื่อบูชาพระพุทธรูปจึงได้มีการสร้างสิ่ง แทนองค์พระพุทธรูปในรูปแบบต่าง ๆ ตามความเชื่อ ความศรัทธาเช่น พระพุทธรูปปางต่าง ๆ อันประกอบด้วย ปางมารวิชัย ปางสมาธิ ปางถวายเนตร ปางนาคปรก และปางอื่น ๆ นอกเหนือจากพระพุทธรูป เพื่อน้อมรำลึกถึงพระพุทธรูปยังมีสัญลักษณ์อื่น ๆ ที่แทนองค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้อีกด้วย เช่น รอยพระพุทธรูป ซึ่งก็เป็นสัญลักษณ์แทน องค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ที่ชาวพุทธได้กราบไหว้ บูชากันอย่างแพร่หลาย รอยพระพุทธรูปที่ พระพุทธรูปประทับลงไว้ มีความหมายว่า พระพุทธรูปได้เสด็จมาประกาศคำสอนทาง พระพุทธศาสนาไว้ ณ ที่แห่งนั้นแล้ว ชาวพุทธจึง สร้างรอยพระพุทธรูปเพื่อให้ เป็นพยานต่อชาว โลกว่า พระพุทธรูปได้เสด็จมาประกอบพุทธกิจ

ณ สถานที่แห่งนั้น หลังจากพระพุทธรูปปรีนิพพานแล้ว เมื่อศาสนาเผยแผ่เข้าไปถึงประเทศไหน พุทธศาสนิกชนในประเทศนั้นก็ได้อ้างรอย พระพุทธรูปขึ้น เป็นพุทธรูปเจดีย์ ประหนึ่งว่า ดินแดนแห่งนี้พระพุทธรูปได้เสด็จเข้ามาเหยียบแล้ว รอยพระพุทธรูปที่เกิดจากธรรมชาติที่มีการพบอยู่ บนภูเขา บนหิน หรือพื้นอื่น ๆ มีผู้เชื่อกันว่าเป็น รอยพระพุทธรูปที่พระพุทธรูปได้ประทับไว้ เมื่อเสด็จมา ณ ที่นั้น จัดอยู่ในพระพุทธรูปเจดีย์ ประเภทบริโกตเจดีย์ อันได้แก่ สถานที่ที่พระพุทธรูป เคยประทับและวัตถุอันพระองค์ได้เคยใช้สอย หรือสัมผัส เช่น ต้นโพธิ์ศรีสุ พระโพธิ์บัลลังก์ บาตร ไม้เท้า และเครื่องบริวารอื่น ๆ นอกจากนี้ ยังมีรอยพระพุทธรูปที่มนุษย์ได้สร้างขึ้นด้วย วัสดุต่าง ๆ เพื่อเลียนแบบรอยพระพุทธรูป อันเชื่อกันว่าพระพุทธรูปได้ประทับพระบาทประทานไว้ รอยพระพุทธรูป จำลองเหล่านี้จัดได้ว่าเป็น ปุชนียวัตถุ ประเภทบริโกตเจดีย์โดยสมมติ คือ ถึงแม้ว่าจะทำขึ้นโดยมีมนุษย์แต่โดยเจตนานั้น สมมติให้เป็นรอยพระพุทธรูปอันแท้จริงของ พระพุทธรูป

ประเทศไทยมีประชากรส่วนใหญ่นับถือ ศาสนาพุทธเป็นหลัก ประชากรนิยมกราบไหว้ บูชารูปสัญลักษณ์ของพระพุทธรูปที่ประกอบด้วย พระพุทธรูป ธรรมจักร ภาพวาดต่าง ๆ และรอย พระพุทธรูป รอยพระพุทธรูปมีความสำคัญ ต่อประชาชนที่มีใจรักมั่นในพระพุทธศาสนา ซึ่งมีความเชื่อว่าพระพุทธรูปประทับรอยพระบาทไว้ เพื่อความเป็นสิริมงคล ประชาชนจึงกราบไหว้ บูชารอยพระพุทธรูป ซึ่งมีอยู่ในสังคมไทย อยู่มากกว่า 491 แห่ง ตามวัดและ ศาสนสถานต่าง ๆ

รอยพระพุทธรูปและรูปมณฑล 108 รอยพระพุทธรูป ถือว่าเป็นสิ่งแทนพระพุทธรูปเจ้าที่รวบรวมองค์ความรู้ไว้หลายด้าน และมีพัฒนาการ แนวคิด ความเชื่อ ที่ผู้สร้างได้คิด สร้างสรรค์ไว้ด้วยพลังแห่งศรัทธา และเจตนาเพื่อบอกเล่าเรื่องราวหรือเผยแพร่พุทธธรรมอย่างเป็นระเบียบแบบแผน จากอดีตสู่ปัจจุบัน ซึ่งปัจจุบันสถานที่หลายสถานที่ในประเทศไทยที่ได้ขุดค้นพบรอยพระพุทธรูป ได้แก่ รอยพระพุทธรูปวัดพระบาทปู่ผาแดง จังหวัดลำปาง, รอยพระพุทธรูป จังหวัดสระบุรี, รอยพระพุทธรูป เขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี, รอยพระพุทธรูปเมืองศรีมโหสถ จังหวัดปราจีนบุรี และรอยพระพุทธรูปน้ำทิพย์ จังหวัดสกลนคร เป็น (Kongkaew, 2016)

จังหวัดสกลนครตั้งอยู่บริเวณภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน มีประวัติศาสตร์มายาวนาน ตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ โดยมีการขุดพบ ฟอสซิลไดโนเสาร์ บริเวณแนวทิวเขาภูพาน อำเภวาริชภูมิ ภาพเขียนสีก่อนประวัติศาสตร์ ชุมชนโบราณในพื้นที่จังหวัดสกลนครอยู่ร่วมสมัยเดียวกับอารยธรรมบ้านเชียงในจังหวัดอุดรธานี จากการสำรวจแหล่งชุมชนโบราณในพื้นที่อำเภอสกลนคร บริเวณลุ่มแม่น้ำสงคราม ครอบคลุมพื้นที่บางส่วนของอำเภอบ้านดุง อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี อำเภอสว่างแดนดิน อำเภวาริชภูมิ อำเภอพังโคน อำเภอวานรนิวาส อำเภอพรรณานิคม และรอบ ๆ หนองหาน เมืองสกลนคร พบแหล่งโบราณคดี ก่อนประวัติศาสตร์ จำนวน 83 แห่ง ชุมชนโบราณของอำเภอสกลนครนี้มีอายุประมาณ 600 ปีก่อนพุทธกาลจนถึงพุทธศตวรรษที่ 8 (ระหว่าง 3,000-1,800 ปีมาแล้ว)

จากหลักฐานการค้นพบต่าง ๆ ของที่นี้พบว่า ชุมชนโบราณในอำเภอสกลนครได้มีการรวมตัวกันเป็นสังคมขนาดใหญ่และอาจจะพัฒนาเป็นสังคมเมืองในสมัยต่อมา นอกจากนี้ยังมีสถานที่สำคัญที่เป็นซอฟต์แวร์ (Soft Power) ของจังหวัดสกลนครซึ่งมีหนึ่งเดียวในประเทศไทยนั่นคือ รอยพระพุทธรูป 7 รอย ตั้งอยู่ที่วัดพระพุทธรูปน้ำทิพย์ ตำบลสร้างค้อ อำเภอกุวาน จังหวัดสกลนคร

ผู้วิจัยได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของ รอยพระพุทธรูปน้ำทิพย์ ที่วัดพระพุทธรูปน้ำทิพย์ ตำบลสร้างค้อ อำเภอกุวาน จังหวัดสกลนคร และมีข้อสงสัยว่าเหตุใดรอยพระพุทธรูปน้ำทิพย์ ที่วัดพระพุทธรูปน้ำทิพย์ แห่งนี้จึงปรากฏรอยพระพุทธรูปถึง 7 รอย อีกทั้งในปัจจุบันประชาชนส่วนใหญ่ในประเทศไม่ทราบว่ามียอยพระพุทธรูป 7 รอย ปรากฏอยู่ในจังหวัดสกลนคร ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาหาข้อมูลเพื่อนำออกเผยแพร่ให้ประชาชนได้รับทราบ รวมถึงจะสร้างสรรค์การแสดง ชุกระบำนาฏยบูชา รอยพระพุทธรูปน้ำทิพย์ เพื่อเผยแพร่ชื่อเสียงให้กับวัดพระพุทธรูปน้ำทิพย์ พร้อมทั้งเป็นสื่อในการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนชาวไทยได้รู้จัก รอยพระพุทธรูป 7 รอย ของวัดพระพุทธรูปน้ำทิพย์ ตำบลสร้างค้อ อำเภอกุวาน จังหวัดสกลนคร ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมา รอยพระพุทธรูปน้ำทิพย์ วัดพระพุทธรูปน้ำทิพย์ ตำบลสร้างค้อ อำเภอกุวาน จังหวัดสกลนคร
2. เพื่อสร้างสรรค์การแสดงนาฏศิลป์ ชุกระบำนาฏยบูชา รอยพระพุทธรูปน้ำทิพย์

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ผลการวิจัยนี้ทำให้ทราบประวัติความเป็นมาของรอยพระพุทธรูปหน้าทิพย์ วัดพระพุทธรูปหน้าทิพย์ ตำบลสร้างค้อ อำเภอกุพาน จังหวัดสกลนคร และนำออกเผยแพร่ต่อสังคม

2. ผลการวิจัยนี้ได้ชุดการแสดงระบำนาฏยบูชารอยพระพุทธรูปหน้าทิพย์ และนำออกเผยแพร่ต่อสังคม เพื่อประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับทราบถึงรอยพระพุทธรูปหน้าทิพย์ วัดพระพุทธรูปหน้าทิพย์ ตำบลสร้างค้อ อำเภอกุพาน จังหวัดสกลนคร

3. ผลการวิจัยนี้สามารถส่งเสริมการท่องเที่ยวให้กับวัดพระพุทธรูปหน้าทิพย์ ตำบลสร้างค้อ อำเภอกุพาน จังหวัดสกลนคร โดยผู้ที่ได้ศึกษาและได้ชมการแสดงชุดนี้แล้วสามารถเดินทางไปท่องเที่ยวตามรอยพระพุทธรูปหน้าทิพย์ได้

ขอบเขตของการวิจัย

ด้านระยะเวลา ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดระยะเวลาในการดำเนินงานวิจัย 12 เดือน

ด้านพื้นที่ พื้นที่ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการสำรวจและเลือกพื้นที่ ได้แก่ วัดพระพุทธรูปหน้าทิพย์ ตำบลสร้างค้อ อำเภอกุพาน จังหวัดสกลนคร การเลือกพื้นที่ในการศึกษานั้นใช้วิธีเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling)

ด้านประชากรกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากรที่ศึกษาได้แก่ปราชญ์พื้นบ้านเจ้าอาวาส นักวิชาการ วัฒนธรรมจังหวัดสกลนคร ผู้เชี่ยวชาญด้านนาฏศิลป์ ผู้เชี่ยวชาญด้านดนตรี

ผู้เชี่ยวชาญด้านการแต่งกาย ผู้เชี่ยวชาญด้านการแต่งหน้า ทำผม และชาวบ้านตำบลสร้างค้อ อำเภอกุพาน จังหวัดสกลนคร

2) กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้คัดเลือกมาแบบเจาะจงโดยกำหนดรวมทั้งสิ้น 23 คนซึ่งแบ่งออกได้ดังนี้ กลุ่มบุคคลที่ให้ข้อมูลหลักเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของรอยพระพุทธรูปหน้าทิพย์และกลุ่มบุคคลที่ให้ข้อมูลในการสร้างสรรค์การแสดงระบำนาฏยบูชารอยพระพุทธรูปหน้าทิพย์ แบ่งออกเป็น 1. ผู้เชี่ยวชาญด้านประวัติความเป็นมาของรอยพระพุทธรูปหน้าทิพย์ จำนวน 10 คน 2. ผู้เชี่ยวชาญด้านการสร้างสรรค์การแสดงระบำนาฏยบูชารอยพระพุทธรูปหน้าทิพย์จำนวน 8 คน 3. ผู้ทรงคุณวุฒิวิพากษ์การแสดงระบำนาฏยบูชารอยพระพุทธรูปหน้าทิพย์ 5 คน

ทบทวนแนวคิด

แนวคิดการผสมผสานทางวัฒนธรรมเป็นแนวทางในการวิเคราะห์หาคำตอบที่เกี่ยวกับการเกิดขึ้นและคงอยู่ตลอดจนการสืบทอดต่อไป นอกจากนี้แนวคิดของบุญยงค์ เกศเทศ กล่าวไว้ว่า ธรรมชาติของวัฒนธรรมย่อมมีการสืบทอดกันอยู่เสมอ โดยเฉพาะในสังคมที่มีการคมนาคมติดต่อกันอย่างกว้างขวางและรวดเร็วการแลกเปลี่ยนหรือผสมผสานทางวัฒนธรรมไม่จำกัดเฉพาะในห้องถิ่นหรือภายในประเทศเท่านั้น หากยังขยายขอบเขตไปในต่างประเทศด้วย (Kettes, 1993) กล่าวได้ว่า ในทุกรูปแบบเมื่อมีผู้สร้างย่อมมีผู้สืบทอดและถ่ายทอดให้แก่คนรุ่นหลังผู้วิจัยจึงได้สอบถามข้อมูลจากปราชญ์พื้นบ้าน เจ้าอาวาส นักวิชาการ วัฒนธรรมจังหวัดสกลนคร ผู้เชี่ยวชาญด้านนาฏศิลป์

ผู้เชี่ยวชาญด้านดนตรี ผู้เชี่ยวชาญด้านการแต่งกาย ผู้เชี่ยวชาญด้านการแต่งหน้า ทำผม และชาวบ้าน ตำบลสร้างคือ อำเภอภูพาน จังหวัดสกลนคร เพื่อหาคำตอบในเรื่องของประวัติความเป็นมาของ รอยพระพุทธรูปหน้าทิพย์และการสร้างสรรค์ระบำ นาฏยบูชารอยพระพุทธรูปหน้าทิพย์ เพื่อนำไป ถ่ายทอดต่อไป

แนวคิดการเกิดและคงอยู่ของวัฒนธรรม พื้นบ้าน แนวคิดเกี่ยวกับการเกิดและคงอยู่ของ วัฒนธรรมพื้นบ้าน พัทยา สายหู กล่าวไว้ว่า วัฒนธรรมพื้นบ้านคือ แบบฉบับร่วมนกันของกลุ่มชนหรือสังคมชาวบ้าน ซึ่งเกิดขึ้นด้วยความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถ ความพอใจ จากค่านิยม 4 ประการ รวมกันจึงเกิดเป็นสิ่งที่เรียกว่า วัฒนธรรม เมื่อสิ่งทั้งหลายที่นำมาสร้างใช้ร่วมกันสามารถสนอง ความต้องการ ความพอใจของกลุ่มคน ภายใน เงื่อนไขและปัจจัยทั้งหลายที่เกี่ยวข้องกัน (Saihu, 1978) กล่าวไว้ว่า แบบร่างของสังคมที่เกิดขึ้นมีทั้ง ความรู้ ความเข้าใจ ความพอใจและการสร้างสรรค์ จึงเกิดงานวัฒนธรรมเพื่อสนองตอบความต้องการ การทำวิจัยระบำนาฏยบูชารอยพระพุทธรูปหน้าทิพย์ ในครั้งนี้ ได้เกิดความคิดในการศึกษางานท้องถิ่น ซึ่งเป็นวัฒนธรรมของชุมชนชาวบ้านตำบลสร้างคือ อำเภอภูพาน จังหวัดสกลนคร นำเสนอประวัติ ความเป็นมาของพระพุทธรูปหน้าทิพย์ และการแสดง สร้างสรรค์ระบำนาฏยบูชารอยพระพุทธรูปหน้าทิพย์ สู่สาธารณชนโดยใช้แนวคิดการเกิดและคงอยู่ของ วัฒนธรรมพื้นบ้าน

ทฤษฎีการประดิษฐ์หรือสร้างสรรค์ ชุดการแสดงนาฏศิลป์ไทย

การประดิษฐ์หรือสร้างสรรค์ชุดการแสดง นาฏศิลป์ไทยเป็นผลงานที่เกิดขึ้นจาก ความคิด สร้างสรรค์ ก่อนที่จะกล่าวถึงหลักการประดิษฐ์ หรือสร้างสรรค์ชุดการแสดงนาฏศิลป์ไทย ซึ่งเป็น ผลงานเฉพาะของศาสตร์ด้านนาฏศิลป์ไทย ความคิดสร้างสรรค์ เป็นความสามารถของบุคคล ในการคิดการทำให้เกิดบางสิ่งบางอย่างขึ้นมา ซึ่งเป็นสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ ที่เกิดจากการคิด หลายทิศทาง การค้นพบวิธีแก้ปัญหาและการพัฒนา วิธีการใหม่ ๆ ได้สำเร็จ แม้ว่าความคิดสร้างสรรค์ จะเน้นที่ความคิดริเริ่มก็ตาม แต่ความสำเร็จของ การสร้างสรรค์จะต้องอาศัยลักษณะความคิดอื่น ๆ ดังนั้น บุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์ จึงไม่เพียงแต่ มีความคิดใหม่เท่านั้น แต่ต้อง พยายามคิด และประสานความคิดติดตามให้ตลอด หรือให้เกิด ความสำเร็จจากโครงสร้างทฤษฎีดังกล่าว สรุปได้ว่า องค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์ เป็น ความคิด ที่มีลักษณะเอนกนัย ที่ต้องพัฒนาการความคิดให้ หลากหลาย มีลักษณะแปลกใหม่แตกต่างจากของเดิม หรือคิดดัดแปลงประยุกต์โดยไม่ซ้ำ คิดอย่างอิสระ คิดรอบคอบ สวยงาม มีความประณีต การคิด สร้างสรรค์จึงเป็นกลไกสำคัญของการสร้างสรรค์ ผลงานที่แปลกใหม่และมีคุณค่า การประดิษฐ์ทำรำ หรือการสร้างสรรค์ชุดการแสดงนาฏศิลป์ไทย เป็นการสร้างผลงานโดยอาศัยองค์ประกอบของ ความคิดสร้างสรรค์ดังกล่าว แต่มีหลักอันเป็น องค์ประกอบ ที่สอดคล้องกับศาสตร์เฉพาะด้าน ดังนี้

การประดิษฐ์หรือการสร้างสรรค์ชุดการแสดงนาฏศิลป์ หมายถึง การคิด การออกแบบ การเลือกสรรท่ารำ ท่าทาง หรือท่าเต้น และนำมาประดิษฐ์เรียงร้อยขึ้นใหม่ โดย ผสมผสานกับองค์ประกอบอื่น ๆ ทั้งเพลง ดนตรี การแต่งกาย ทิศทางการเคลื่อนไหวของลีลาท่ารำ การกำหนดรูปแบบการแปรแถวที่เหมาะสมกลมกลืน สอดคล้องกับกระบวนท่า ที่สร้างสรรค์ การประดิษฐ์หรือการสร้างสรรค์ชุดการแสดงนาฏศิลป์ไทย มีวิธีดำเนินการอยู่ 2 วิธี คือ

1) การประดิษฐ์ท่ารำเพื่อสื่อท่าตามความหมายของบทร้อง

2) การประดิษฐ์ท่ารำประกอบทำนองเพลงและหน้าทับดนตรี โดยนำท่ารำมาเรียงร้อยเป็นกระบวนท่ารำที่เรียงร้อยหรือสร้างสรรค์ อาจแฝงด้วยการสื่อความหมายของท่ารำที่ประดิษฐ์ หรือท่ารำที่นำเสนอ เช่น เริ่มท่ารำด้วยท่าไหว้ ตามท่วงทำนองเพลงเพื่อสื่อถึงความเคารพสักการะ หรือท่ารำที่แสดงขั้นตอนสื่อความหมายถึงการทำอะไรสิ่งหนึ่งเป็นต้นว่า การประกอบอาชีพหาปลา เริ่มด้วยท่าพายเรือ เหยี่ยงแห เก็บปลาใส่ตะข้อง เป็นต้น หรืออาจเป็นการนำเสนอกระบวนท่ารำที่ คำนึงถึงความวิจิตรงดงาม ความสอดคล้องของท่ารำกับจังหวะและท่วงทำนองเพลง โดยไม่ได้มุ่งการสื่อความหมายของท่ารำก็ได้

1. ขั้นตอนการประดิษฐ์หรือการสร้างสรรค์ชุดการแสดงนาฏศิลป์ การประดิษฐ์หรือการสร้างสรรค์ชุดการแสดงนาฏศิลป์ มีขั้นตอนในการ ดำเนินงานดังนี้

1.1 กำหนดความคิดหลักคือการกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ และแนวคิด ในการสร้างสรรค์ไว้อย่างชัดเจนว่าชุดนาฏศิลป์ที่คิดขึ้นเพื่ออะไร

1.2 ประมวลข้อมูล คือ การรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ที่เป็นปัจจุบันซึ่งเกี่ยวกับการสร้างผลงานชุดนั้นๆ ซึ่งมี 2 ลักษณะ คือ ข้อมูลที่เป็นจริง คือ ความรู้ต่าง ๆ ที่เป็นข้อมูลที่ได้จากการสืบค้นเพื่อนำมาใช้เป็นหลักฐานอ้างอิงหรือใช้เป็นข้อมูลประกอบการสร้างสรรค์ผลงาน ข้อมูลที่เป็นแรงบันดาลใจ คือ ข้อมูลที่เสริม กระตุ้น หรือช่วยให้เกิดจินตนาการในการสร้างสรรค์ผลงานได้ดียิ่งขึ้น

1.3 กำหนดขอบเขตในการดำเนินงาน หมายถึง การกำหนดกรอบของการ สร้างสรรค์ ในด้านต่างๆ เช่น เนื้อหาสาระ จำนวนผู้แสดง ช่วงเวลาของการแสดง (ถ้ามี) งบประมาณ ที่ต้องใช้

1.4 กำหนดรูปแบบการแสดง คือ กำหนดว่าชุดนาฏศิลป์ที่สร้างสรรค์นั้นจะมีรูปแบบการแสดงในลักษณะหนึ่งจารีต ผสมผสานหลายจารีต ประยุกต์จากจารีตเดิม หรือคิดรูปแบบใหม่ที่แตกต่างจากจารีตเดิม

1.5 กำหนดองค์ประกอบอื่น ๆ ได้แก่ เพลงดนตรี เครื่องแต่งกาย สื่อผสม แสง เสียง ฉาก ฯลฯ องค์ประกอบย่อมแตกต่างกัน แล้วแต่ผลงานสร้างสรรค์แต่ละชุด การกำหนดสิ่งเหล่านี้ จะเป็นการสร้างเอกภาพของงานตามแนวคิด และรูปแบบที่ผู้สร้างสรรค์กำหนด

1.6 ออกแบบท่ารำเป็นการเลือกสรรท่ารำ เรียงร้อยขึ้นใหม่ให้มีลำดับความ ต่อเนื่อง แสดงกลวิธี เทคนิค วิธีนำเสนอที่มีความเป็นเอกภาพตามแนวคิดที่กำหนด การออกแบบรำตามหลักการประดิษฐ์นาฏศิลป์ไทยมี 3 ส่วน คือ กระบวนท่ารำ การแปรแถว และการตั้งซุ่ม

2. คุณสมบัติของผู้ ประดิษฐ์ หรือ สร้างสรรค์งานนาฏศิลป์

การประดิษฐ์หรือการสร้างสรรค
ชุดการแสดงนาฏศิลป์ นาฏศิลป์เป็นศาสตร์เฉพาะด้าน
ซึ่งผู้ที่ประดิษฐ์หรือสร้างสรรคชุดการแสดง
นาฏศิลป์ได้นั้นจะต้องมีพื้นฐานความรู้ด้านการพ่อนรำ
และเข้าใจมิติต่าง ๆ ของศิลปะ แต่ต้องมีคุณสมบัติ
พิเศษ คือ สามารถคิดสิ่งใหม่ ๆ ได้ดี ดังนั้น
ผู้ประดิษฐ์หรือสร้างสรรคงานนาฏศิลป์ควรมี
คุณสมบัติสำคัญ ดังนี้

2.1 มีความรู้และประสบการณ์ด้าน
นาฏศิลป์ในแง่มุมต่าง ๆ

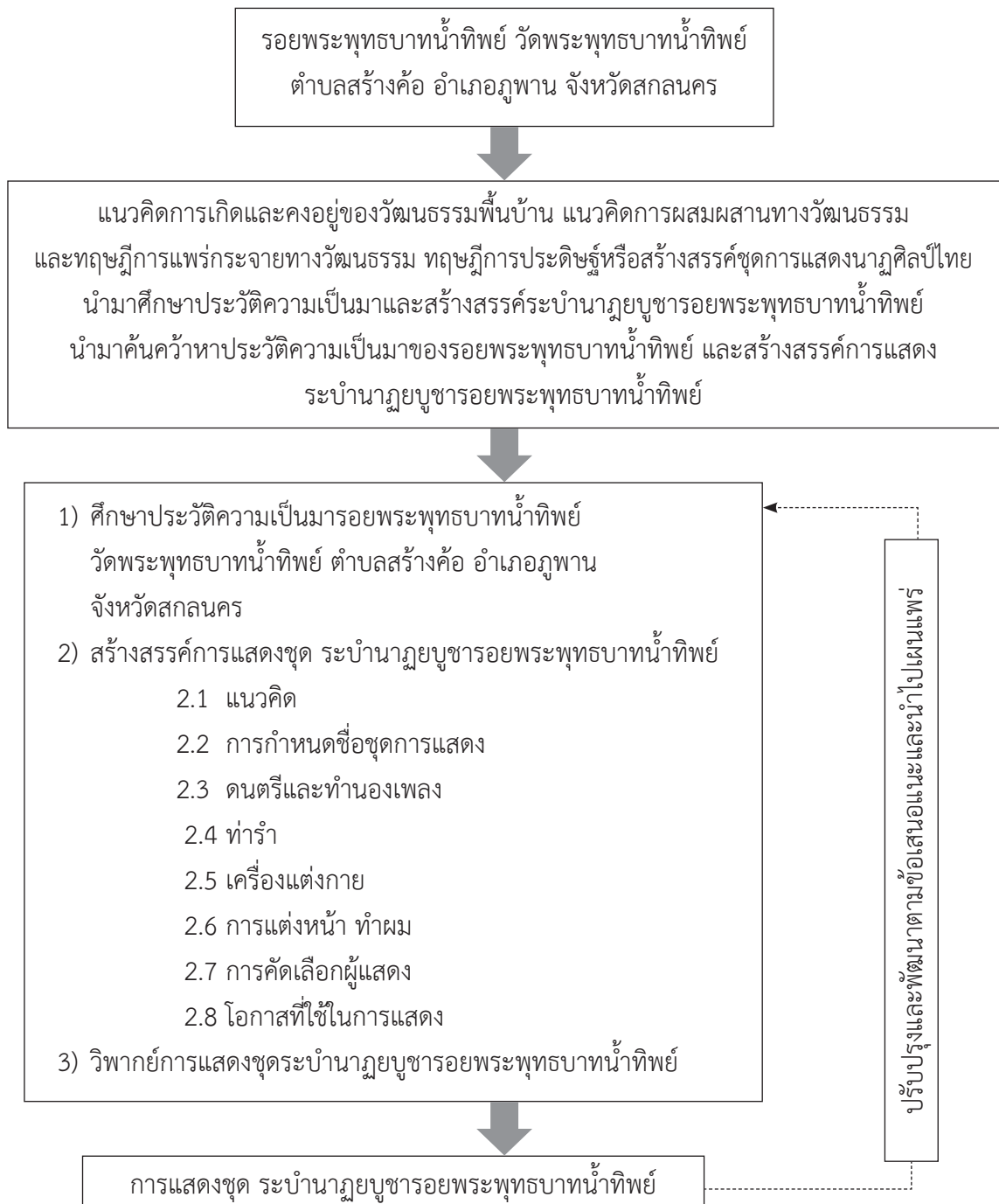
2.2 รู้วิธีการสร้างสรรคงานนาฏศิลป์
อย่างมีขั้นตอนและเป็นระบบ

2.3 มีความมั่นใจ ใฝ่รู้ ช่างสังเกต
และจดจำ หมั่นศึกษาค้นคว้าและสังสม ประสบการณ์
เพื่อนำข้อมูลมาบูรณาการในการสร้างสรรค

2.4 เปิดใจกว้างเพื่อรับฟังความคิดเห็น
ติชม แต่มีจุดยืนในการดำเนินงานดังนั้น กล่าวได้ว่า
การประดิษฐ์หรือสร้างสรรคชุดการแสดงนาฏศิลป์
เป็นการ ประมวลข้อมูลและปัจจัยด้านต่าง ๆ

มาสร้างสรรคผลงานใหม่อย่างมีระบบ โดยอาศัย
ปัจจัยของจารีต นาฏศิลป์แต่อดีตมาเป็นต้นแบบ
ในการพัฒนา ผู้ประดิษฐ์หรือสร้างสรรคผลงาน
ชุดการแสดงนาฏศิลป์ ต้องเป็นคนที่กล้าคิดกล้าลอง
มีจินตนาการและมีความคิดหลายแง่มุม เมื่อลงมือ
สร้างสรรคงานต้องมี ขั้นตอนในการดำเนินงาน
เริ่มจากการกำหนดความคิดหลัก ประมวลข้อมูล
กำหนดขอบเขตในการ ดำเนินงาน กำหนดรูปแบบ
การแสดง กำหนดองค์ประกอบอื่น ๆ และออกแบบ
ท่ารำ ซึ่งต้องมีเอกภาพของการนำเสนอตามกรอบ
แนวคิด ซึ่งผู้ประดิษฐ์หรือสร้างสรรคต้องคำนึงถึง
เพื่อสร้างงานให้มีคุณภาพต่อไป ทฤษฎีการประดิษฐ์
หรือสร้างสรรคชุดการแสดงนาฏศิลป์ไทยความคิด
สร้างสรรคเป็นความสามารถของบุคคลในการคิด
การทำให้เกิดการสร้างสรรคบางสิ่ง บางอย่างขึ้นมา
ซึ่งเป็นสิ่งแปลกใหม่ที่เกิดจากการนำเอาแนวคิด
และทฤษฎีนี้มาประดิษฐ์เป็นท่ารำให้เกิดเป็น
การแสดงชุด ระเบียบนาฏยบูชารอยพระพุทธรบาท
น้ำทิพย์

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ภาพที่ 1 ภาพกรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

1. วิธีการวิจัยชุด ระเบียบานาถยบุชา รอยพระพุทธรบาทน้ำทิพย์ ใช้วิธีการสร้างสรรค์ ด้วยวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารเก็บรวบรวม ข้อมูลจากภาคสนาม มีขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลประวัติ ความเป็นมาของ รอยพระพุทธรบาทน้ำทิพย์ ที่วัด พระพุทธรบาทน้ำทิพย์ ตำบลสร้างค้อ อำเภอกุพาน จังหวัดสกลนคร

1) ศึกษาประวัติความเป็นมาของ รอยพระพุทธรบาทน้ำทิพย์ ที่วัดพระพุทธรบาทน้ำทิพย์ ตำบลสร้างค้อ อำเภอกุพาน จังหวัดสกลนคร จากหนังสือ ตำราเอกสารทางวิชาการและงานวิจัย ลักษณะเด่นและความสำคัญของรอยพระพุทธรบาท น้ำทิพย์ ที่วัดพระพุทธรบาทน้ำทิพย์ ตำบลสร้างค้อ อำเภอกุพาน จังหวัดสกลนคร และกำหนดเป็น ขอบเขตที่จะนำมาศึกษาสร้างสรรค์เป็นการแสดง

2) ศึกษารูปแบบและวิธีการสร้างสรรค์ การแสดงตามทฤษฎีการประดิษฐ์หรือสร้างสรรค์ ชุดการแสดงนาฏศิลป์ไทย และทฤษฎีนาฏยประดิษฐ์

3) การเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับ ประวัติความเป็นมาของรอยพระพุทธรบาทน้ำทิพย์ ที่วัดพระพุทธรบาทน้ำทิพย์ ตำบลสร้างค้อ อำเภอกุพาน จังหวัดสกลนคร ทั้งหมดมาวิเคราะห์ เพื่อสร้างสรรค์เป็นชุดการแสดง โดยทำการลงพื้นที่ สัมภาษณ์เก็บข้อมูล สัมภาษณ์นักวิชาการ ผู้รู้ ปรชาญชาวบ้านและเจ้าอาวาสและผู้ที่เกี่ยวข้อง ในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับรอยพระพุทธรบาทน้ำทิพย์ สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญทางด้าน

นาฏศิลป์ไทย ดนตรีไทย เครื่องแต่งกาย การแต่งหน้า ทำผม

ขั้นตอนที่ 2 สังเคราะห์ประวัติ ความเป็นมาของรอยพระพุทธรบาทน้ำทิพย์ ที่วัด พระพุทธรบาทน้ำทิพย์ ตำบลสร้างค้อ อำเภอกุพาน จังหวัดสกลนคร และออกแบบพัฒนาการแสดง ชุดระบันานาถยบุชา รอยพระพุทธรบาทน้ำทิพย์ โดย แต่งเพลง ออกแบบท่ารำ ออกแบบเครื่องแต่งกาย ออกแบบการแต่งหน้าทำผม ถ่ายทอดท่ารำ ฝึกซ้อม ตามกระบวนการจนสำเร็จ เชิญผู้ทรงคุณวุฒิวิพากย์ และตรวจสอบความสอดคล้องของท่ารำ องค์ประกอบ การแสดง ด้านต่างๆ และปรับปรุงตามคำแนะนำ ของผู้ทรงคุณวุฒิ

ขั้นตอนที่ 3 นำชุดการแสดงระบันานาถยบุชา รอยพระพุทธรบาทน้ำทิพย์ ออกแสดง เผยแพร่โดยจัดการแสดงเผยแพร่ต่อสาธารณชน พร้อมทั้งจัดทำเป็นวิดีโอทัศน์ และนำเผยแพร่ลงใน ยูทูบ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแบบสัมภาษณ์ แบบมีโครงสร้าง แบบสนทนากลุ่ม แบบสอบถาม ความคิดเห็นเกี่ยวกับการแสดงชุด ระเบียบานาถยบุชา รอยพระพุทธรบาทน้ำทิพย์ การวิพากย์จากผู้ทรง คุณวุฒิ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล การสัมภาษณ์ เชิงลึกเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรง คุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญถึงประวัติความเป็นมาของ รอยพระพุทธรบาทน้ำทิพย์ สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ทางด้านนาฏศิลป์ไทยเกี่ยวกับ การสร้างงาน ทางด้านนาฏศิลป์ สรุปรูปแบบ ลักษณะรายละเอียด ของการแสดง การออกแบบและพัฒนาการแสดง

ชุดระบำนาฏยบุชารอยพระพุทธรูปน้ำทิพย์ ผู้ทรงคุณวุฒิ วิทยาการการแสดง ตรวจสอบความสอดคล้องของบทร้องและองค์ประกอบสร้างสรรค์ขึ้น แล้วปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ จากนั้นนำไปจัดการแสดงเผยแพร่ การแสดงระบำนาฏยบุชารอยพระพุทธรูปน้ำทิพย์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ประวัติความเป็นมาของรอยพระพุทธรูปน้ำทิพย์ รูปแบบและองค์ประกอบของการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) วิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ

5. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบบสำรวจเบื้องต้น เป็นการลงพื้นที่ที่รอยพระพุทธรูปน้ำทิพย์ ที่วัดพระพุทธรูปน้ำทิพย์ ตำบลสร้างค้อ อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดสกลนคร โดยใช้แนวทางการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกเป็นแบบสัมภาษณ์ที่ไม่มีโครงสร้าง การสนทนากลุ่ม การวิพากษ์ เพื่อวิเคราะห์ถึงประวัติความเป็นมา และการสร้างสรรค์การแสดงชุดระบำนาฏยบุชารอยพระพุทธรูปน้ำทิพย์

ข้อเสนอแนะ

1) องค์ความรู้เกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของรอยพระพุทธรูปน้ำทิพย์ วัดพระพุทธรูปน้ำทิพย์ ตำบลสร้างค้อ อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดสกลนคร ได้รับการสืบค้นและรวบรวมเป็นครั้งแรกในลักษณะผลงานวิชาการที่เป็นมาตรฐานสามารถเผยแพร่ให้แก่ผู้ที่สนใจ นิสิต นักศึกษา นักวิชาการ นำความรู้ไปใช้ในการอ้างอิงเชิงวิชาการ

2) ระบำนาฏยบุชารอยพระพุทธรูปน้ำทิพย์เป็นผลงานวิจัยที่พบข้อมูลใหม่ที่สมบูรณ์แบบ

สามารถนำไปถ่ายทอดให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ และวางแผนไปสู่การอนุรักษ์ที่ยั่งยืน รวมถึงสามารถประชาสัมพันธ์เพื่อการท่องเที่ยวได้อีกด้วย

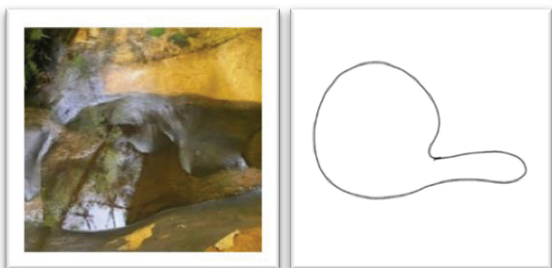
3) นักวิชาการด้านการศึกษา ด้านวัฒนธรรม รวมไปถึงผู้เกี่ยวข้องได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการแสดงระบำนาฏยบุชารอยพระพุทธรูปน้ำทิพย์ และสามารถให้การส่งเสริม สนับสนุน รอยพระพุทธรูปน้ำทิพย์ให้เป็นที่รู้จักได้มากยิ่งขึ้น

สรุปผลการวิจัย

ประวัติความเป็นมารอยพระพุทธรูปน้ำทิพย์ ตำบลสร้างค้อ อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดสกลนครพบว่า รอยพระพุทธรูปน้ำทิพย์อยู่ในความดูแลของวัดพระพุทธรูปน้ำทิพย์ พระอาจารย์บุญมี เขมธัมโม เป็นเจ้าอาวาส วัดพระพุทธรูปน้ำทิพย์ สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2547 มีความสำคัญในการประกอบพิธีทางศาสนา ภายในวัดประกอบด้วย พระพุทธรูปพระสมเด็จจองค์ปฐมปางสะดุ้งมาร สีขาวสูงใหญ่ นอกจากนี้ด้านหน้าวัดยังมีพระพุทธรูปสีทองอร่ามปางสะดุ้งมาร สมเด็จจองค์ปฐมหลายองค์ ประดิษฐานเรียงรายอย่างงดงามเป็นแถวสองฝั่ง บริเวณศูนย์กลางเป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปปางพระนิพพานประทับนั่งอยู่บนบัลลังก์ และเป็นเอกลักษณ์ของวัด มีรอยพระพุทธรูปน้ำทิพย์ ที่อยู่ในอุทยานแห่งชาติภูแลโดยวัดพระพุทธรูปน้ำทิพย์ โดยมีประวัติความเป็นมาซึ่งพระอาจารย์บุญมี เขมธัมโม ได้เล่าว่า มีพระจากประเทศลาว ได้เดินธุดงค์มาพบรอยพระพุทธรูปบนโขดหินแต่ไม่ได้มีการบูรณะและเรื่องการพบรอยพระพุทธรูปก็เงียบหายไป จนกระทั่งพระอาจารย์บุญมี เขมธัมโม ได้เดินธุดงค์ มาจากจังหวัดนครพนม คืนหนึ่งท่าน

นิมิตว่าเหวดตามาบอกว่าให้เดินทางไปอำเภอกุพานจะพบรอยพระพุทธรูปบาท เมื่อท่านเดินทางมาถึงที่อำเภอกุพาน ก็ไม่พบรอยพระพุทธรูปบาทดังที่นิมิตท่านได้สอบถามชาวบ้าน มีผู้ใหญ่บ้านคนหนึ่งบอกว่ามีถ้ำหนึ่งชื่อ ถ้ำว่าถ้ำเสียงของ ตรงนั้นจะมีลูกแก้วลอยออกมาทุกวัน พระอาจารย์บุญมี เขมธัมโม จึงอยากเห็นและได้เดินธุดงค์มาที่ถ้ำ ท่านได้พบเห็นลานหินเป็นแอ่งหลุมเล็ก ๆ คิดว่าเป็นที่ที่ลูกแก้วลอยลงมา เลยก้มกราบเอาหน้าผากแนบพื้นแต่ไม่มีนิมิตอะไรให้ทราบ ท่านจึงได้เดินทางต่อไปจนถึงอุทยานแห่งชาติกุพาน ได้ปักกลดพักค้างแรม ตกค่ำพระอาจารย์ได้นั่งสมาธิและได้นิมิตเห็นรอยพระพุทธรูปบาท เช้าวันรุ่งขึ้น พระอาจารย์จึงได้ไปตามให้ชาวบ้านมาช่วยกันถากหญ้าที่รอกอก ก็พบถ้ำและมีน้ำไหลออกมาจากปากถ้ำไหลไปตามลานหินได้สายน้ำหน้าปากถ้ำนั้นปรากฏเป็นรอยพระพุทธรูปบาท 7 รอย ที่มีลักษณะแตกต่างกันไป โดยเหยียบด้วยเท้าซ้ายสักรอยเท้าขวาสามรอย ดังนี้

รอยที่ 1 เป็นรอยเท้าข้างซ้าย มีลักษณะเป็นรอยเท้าเหยียบด้วยจมูกเท้าลงที่พื้น

ภาพที่ 2 รอยพระพุทธรูปน้ำทิพย์ รอยที่ 1
รอยลายเส้นภาพจำลอง รอยที่ 1

รอยที่ 2 เป็นรอยเท้าข้างขวา มีลักษณะเป็นรอยเท้าเหยียบลงบนพื้นเต็มเท้าไม่มีนิ้วเท้า

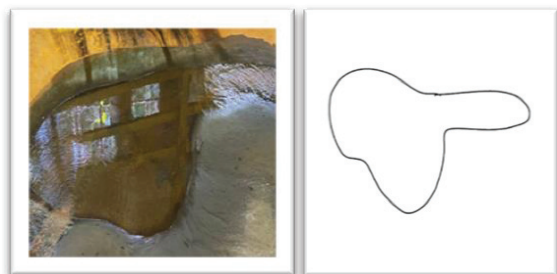
ภาพที่ 3 รอยพระพุทธรูปน้ำทิพย์ รอยที่ 2
รอยลายเส้นภาพจำลอง รอยที่ 2

รอยที่ 3 เป็นรอยเท้าข้างซ้าย มีลักษณะเหยียบลงน้ำหนักที่ส่วนบนของเท้า

ภาพที่ 4 รอยพระพุทธรูปน้ำทิพย์ รอยที่ 3
รอยลายเส้นภาพจำลอง รอยที่ 3

รอยที่ 4 เป็นรอยเท้าข้างขวา มีลักษณะ
เหยียบลงน้ำหนักที่ส่วนบนของเท้า

ภาพที่ 5 รอยพระพุทธรบาทน้ำทิพย์ รอยที่ 4
รอยลายเส้นภาพจำลอง รอยที่ 4

รอยที่ 5 เป็นรอยเท้าข้างซ้าย มีลักษณะ
เหยียบลงเท้าเต็ม มีรอยนิ้วหัวแม่โป้ง 1 นิ้ว

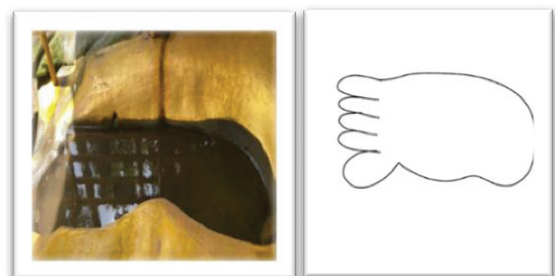
ภาพที่ 6 รอยพระพุทธรบาทน้ำทิพย์ รอยที่ 5
รอยลายเส้นภาพจำลอง รอยที่ 5

รอยที่ 6 เป็นรอยเท้าข้างซ้าย มีลักษณะ
เหยียบลงเท้าเต็ม มีรอยหัวแม่โป้ง 1 นิ้ว กับ นิ้วก้อย
1 นิ้ว

ภาพที่ 7 รอยพระพุทธรบาทน้ำทิพย์ รอยที่ 6
รอยลายเส้นภาพจำลอง รอยที่ 6

รอยที่ 7 เป็นรอยเท้าข้างขวา มีลักษณะ
เป็นเหยียบเต็มรอยเท้าลงพื้นที่สมบูรณ์

ภาพที่ 8 รอยพระพุทธรบาทน้ำทิพย์ รอยที่ 7
รอยลายเส้นภาพจำลอง รอยที่ 7

พระอาจารย์บุญมี เขมธัมโม ได้เล่าต่ออีกว่า ชาวบ้านทุกคนมีความเชื่อว่ารอยพระพุทธรูปที่ น้ำทิพย์นั้นเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เพราะชาวบ้านได้มา รอน้ำที่ไหลผ่านรอยพระพุทธรูปนำไปดื่มกิน เพื่อรักษาโรคต่าง ๆ และหายจากโรคที่เป็น ต่อมา มีพระรูปหนึ่งชื่อ หลวงพ่อบุญมี ธัมจาโร อยากได้ ลูกแก้ววิเศษจึงได้ไปขุดรอยพระพุทธรูปเพื่อจะหา ลูกแก้ว ซึ่งเป็นรอยพระพุทธรูปเท้าข้างซ้าย ได้ขุด ไปเรื่อยๆ ต่อมาท่านได้มีอาการเจ็บปวดฝ่าเท้าข้างซ้าย ตรงกับรอยพระพุทธรูปที่ท่านไปขุด ได้เจ็บปวด จนทนไม่ไหวท่านจึงได้มรณภาพลง หลังจากนั้น ชาวบ้านจึงไม่กล้าเข้าใกล้รอยพระพุทธรูปน้ำทิพย์ นั้นอีกเลย ต่อมาพระอาจารย์บุญมี เขมธัมโม ได้มี การบูรณะรอยพระพุทธรูปขึ้นใหม่อีกครั้ง แล้วล้อม ด้วยรั้วราวเหล็ก ทาสีเหลืองทอง และกำลังสร้างมณฑป ครอบรอยพุทธรูปน้ำทิพย์ทั้ง 7 รอย เพื่อเป็น แหล่งท่องเที่ยวให้ประชาชนมากราบไหว้บูชา รอยพระพุทธรูปน้ำทิพย์ แต่ก็ไม่ได้มีชื่อเสียง มากนัก

ภาพที่ 9 รอยพระพุทธรูปน้ำทิพย์ 7 รอย กำลังสร้างมณฑปครอบรอยพุทธรูปน้ำทิพย์ ทั้ง 7 รอย

การสร้างสรรค์การแสดงนาฏศิลป์ ชุด ระเบ้านาฏยุบucarอยพระพุทธรูปน้ำทิพย์ พบว่า แนวคิดการแสดงชุดนี้ได้มาจากการตั้งคำถาม ที่ว่าเหตุใดรอยพระพุทธรูปที่นี้จึงมีถึง 7 รอย ความต้องการที่จะศึกษาหาข้อสงสัยและต้องการ ที่จะนำความรู้ที่ได้มาสร้างสรรค์งานด้านการแสดง เพื่อประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทั่วไปได้รับทราบ และช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวให้กับวัดพระพุทธรูป น้ำทิพย์ องค์ประกอบของการสร้างสรรค์การแสดง นาฏศิลป์ชุด ระเบ้านาฏยุบucarอยพระพุทธรูป น้ำทิพย์ ประกอบด้วยการกำหนดชื่อชุดการแสดง ระเบ้านาฏยุบucarอยพระพุทธรูปน้ำทิพย์ พบว่า การตั้งชื่อการแสดงเป็นส่วนสำคัญในการสื่อสาร ให้ผู้ชมการแสดงทราบถึงแนวคิด ที่มาของ การสร้างสรรค์การแสดง สำหรับชื่อการแสดง ระเบ้านาฏยุบucarอยพระพุทธรูปน้ำทิพย์ เป็นชื่อ การแสดงที่จะสื่อให้ผู้ชมการแสดง ทราบถึง การสักการะบูชารอยพระพุทธรูปน้ำทิพย์ ทั้ง 7 รอย ที่อำเภอภูพาน จังหวัดสกลนครโดยผู้วิจัยได้ทำการคิด ชื่อชุดการแสดงได้มาจากชื่อของรอยพระพุทธรูป น้ำทิพย์ที่วัดพระพุทธรูปน้ำทิพย์ อำเภอภูพาน จังหวัดสกลนคร เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจ ดนตรี เนื้อเพลง และทำนองเพลง ระเบ้านาฏยุบucarอยพระพุทธรูป น้ำทิพย์พบว่า สร้างสรรค์ขึ้นใหม่โดยใช้ คือ ทำนอง เพลงลำเดิน ทำนองลำพื้นดินกลอน และฉญา ประกอบการบรรเลง เนื้อเพลงประพันธ์ ขึ้นใหม่ โดยศึกษาจากประวัติความเป็นมาของ รอยพระพุทธรูปน้ำทิพย์

เนื้อเพลง ระเบ้านาญบูชารอยพระพุทบาท น้ำทิพย์

ทำนองลำเติน

พระสงฆ์สาวกของพระศาสดา
 ธุตงค์ออกจากเมืองลาวจระลา
 มาปรักกรตภาวนาอยู่อำเภอกุพาน
 พระผู้เลิศในธรรมเห็นแจ้ง
 จึงได้สำแดงแสงออกอุบาย
 ให้กลุ่มชาวบ้านทั้งหลาย
 ทั้งหญิงและชายให้ทำตามคำตน
 ให้ทุกคนถางดงไพรป่า จะพบธรรมา บ่อน้ำชีวี
 เมื่อชาวบ้านได้ยินดังนั้นก็เริ่มจรรีพากันทำตาม
 สอนยามสามยามไม่มีเหนื่อย ทำไปเรื่อย ๆ
 ด้วยความศรัทธา ไม่ทันใดปรากฏขึ้นทันตา
 รอยพระบาทพระพุทธา ให้รักษาสืบไป

ทำนองลำพื้นดินกลอน

ฮอยพระบาทเปื่องประเทืองเทิงภูใหญ่
 นทีไหลเย็นพัน ส่องสอดป้องหิน
 ไหลปลิ้นเวียนวนชลนา
 กาลเวลาผ่านไปเปลี่ยนไหล บ่วายมัม
 คนกราบก้มประพรมน้ำทิพย์
 เจ็ดพระบาทศักดิ์สิทธิ์ดีแท้ไทเฮา
 เลยได้ไว้ต่อเติมพรรณนา
 จนศรัทธาส่งถึงบ่อนเลิงดียิ่ง
 สรรพสิ่งล้นมณฑลล้ำค่า
 พุทบาทนั้นนา สยอไว้บ่อนสูง
 สาธุชนมุ่งหลิงต่อนอพุทธา
 ขอให้มาปกคุ้มชุมประชาพื้นอง...

ผญา

แสงสุริย์เบิกฟ้า สักกุนาออกบินขึ้น
 แสงพระธรรมส่องเอ็นให้มาพื บ่อนสบาย
 ฮอยพระพุทบาทน้ำทิพย์ได้
 จารนัยเป็นที่เพ็ง สาธุชนนพเก็งเกล้า
 มาโฮมเต้าหน่อพุทธา รัตนาวยแก้ว
 ดีแล้วแนวประเสริฐ ดลมาเกิดบ่อนผา
 ศรัทธาไหลหลั่งล้น
 สาธุชนน้อมบูชาฮอยพระพุทบาทน้ำทิพย์
 นี่แหลว พุพังเอ้ย พุพังเอ้ย...

ทำราระบำนาญบูชารอยพระพุทบาท
 น้ำทิพย์ พบว่า ใช้กระบวนการทำรำจากรำแม่บท
 อีสาน การรำภูไทสามเผ่า รำภูไทสกลนคร รวมถึง
 เป็นท่าประดิษฐ์ขึ้นใหม่ปรับปรุงให้ทันสมัย และทำรำ
 มีการเลียนแบบตามธรรมชาติการตีบทตามคำร้อง
 มีจำนวนทั้งสิ้น 37 ท่า การแปรแถวเพื่อความสวยงาม
 17 รูปแบบ กำหนดรูปแบบการแสดงออกเป็น
 2 ช่วง **ช่วงแรก** เป็นการแสดงเล่าถึงการสักการบูชา
 รอยพระพุทบาท **ช่วงที่สอง** เป็นการแสดงเล่าถึง
 การรำบูชารอยพระพุทบาทน้ำทิพย์ เชิญชวนให้
 ประชาชนชาวไทยมาสักการะบูชารอยพระพุทบาท
 น้ำทิพย์ ตัวอย่างท่ารำ ดังนี้

ภาพที่ 10 ท่ารำ พระสงฆ์สาวก ของพระศาสดา

ภาพที่ 11 ทำรำให้ทุกคนกลางดงไพรป่า

ภาพที่ 12 ทำรำให้รักษาสืบไป

ภาพที่ 13 ทำรำสอยพระบาท
เบื่องประเทืองเทิงภูใหญ่

เครื่องแต่งกายระบำนาฏยบูชา
รอยพระพุทธรูปน้ำทิพย์ พบว่า แนวคิดประดิษฐ์
เครื่องแต่งกายการแสดงชุดนี้ให้สอดคล้องจาก

การแต่งกายของชาวบ้านที่ไปไหว้พระในจังหวัด
สกลนคร ซึ่งเป็นคนภูไท โดยจะใช้เป็นสีขาวกับ
สีครามเป็นหลัก เนื่องจากสีขาวเป็นสีที่สุภาพ
เสื้อแขนกระบอกสีขาว เพราะเป็นเสื้อที่คนในชุมชน
หรือท้องถิ่นใส่ไปทำบุญที่วัด ผ้าถุงใช้เป็น ผ้าถุง
ผ้าคราม ลายบายศรี เป็นลายผ้าของชาวภูไท
สไบสีขาว ชาวบ้านจะพาดสไบ ส่วนสไบสีน้ำเงิน
พับเป็นลายผ้าคราม ใช้เป็นลายเดี่ยวและสีเดียวกับ
ผ้าถุงเครื่องประดับจะใช้เป็นเครื่องเงินเป็นหลัก
โดยเครื่องประดับมี ต่างหู สร้อย ข้อมือ และเข็มขัด
เครื่องประดับศีรษะ จะใช้เป็นกระสวย ที่ใช้สำหรับ
ทอผ้าคราม ที่นำมาไว้บนศีรษะเพราะเป็นบรมครู
ของการทอผ้าไหม ใช้เป็นสีขาวกับสีคราม เพื่อให้
แสดงถึงสีผ้าถุงของการแสดงที่เป็นผ้าคราม ดอกไม้
ใช้เป็นดอกอินทนิล คือ ดอกไม้ประจำจังหวัด
สกลนคร

ภาพที่ 14 ภาพการแต่งกายด้านหน้า
และด้านหลัง

การแต่งหน้าระบำนาฏยบูชา
รอยพระพุทธรูปน้ำทิพย์ พบว่า แต่งหน้าแบบ
สวยงามโดยให้เข้มกว่าปกติเพราะเพื่อความสวยงาม
ในเวลาแสดง ส่วนการทำผม พบว่า ได้แบบมาจาก
ชาวบ้านที่ไปร่วมงานบรวงสรวงพระธาตุเชิงชุม

จึงได้สอบถามคุณยายท่านหนึ่งว่าทำไมถึงทำแบบนี้ คุณยายตอบว่าเป็นทรงที่ชาวภูไททำกันเวลาไปวัดโดยรวบตึงเกล้ามวยสูงแล้วม้วนผมปักปิ่น ทัดดอกไม้ ผู้วิจัยนำมาปรับปรุงประยุกต์ให้เข้ากับการแสดงโดยใช้เส้นไหมพันรอบผมแล้วใช้กระสวยปักลงไปแทนปิ่นแล้วติดดอกอินทนิลสีม่วงติดข้างหลังหูข้างซ้าย

ภาพที่ 15 ภาพการทำผมด้านหน้าและด้านหลัง

การคัดเลือกผู้แสดง พบว่า กำหนดผู้แสดงเป็นหญิงสาวชาวบ้านที่มากราบไหว้บูชา รอยพระพุทธรูปที่วัดพระพุทธรูปน้ำทิพย์ โดยกำหนดผู้แสดงทั้งหมด 8 คน โดยคัดเลือกนักแสดงที่มีรูปร่างสง่างาม สัดส่วนพอเหมาะ ไม่อ้วนเกินไปไม่ผอมไป ส่วนสูงอยู่ในระดับเดียวกัน โอกาสที่แสดงพบว่า การแสดงชุดนี้สามารถแสดงได้ในงานบูชารอยพระพุทธรูปน้ำทิพย์ งานทอดกฐิน เข้าพรรษา ออกพรรษา และงานต่าง ๆ

อภิปรายผล

จากการศึกษาวิจัยชุดระบำนาฎบูชา รอยพระพุทธรูปน้ำทิพย์ ผลของการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัยนำไปสู่การอภิปรายผล พบว่า รอยพระพุทธรูปน้ำทิพย์ ตำบลสร้างค้อ อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดสุรินทร์

เป็นรอยพระพุทธรูปที่มีทั้งหมด 7 รอย รอยพระพุทธรูปเป็นสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจของประชาชนรูปแบบหนึ่ง รอยพระพุทธรูปน้ำทิพย์นี้ น่าสนใจว่าเหตุใดจึงมีถึง 7 รอย และควรส่งเสริมให้เป็นที่รู้จักทั่วไป ประวัติความเป็นมาของ รอยพระพุทธรูปน้ำทิพย์ พระอาจารย์บุญมี เขมธัมโม ได้นิมิตเห็นรอยพระพุทธรูปจึงเดินธุดงค์ตามหา รอยพระพุทธรูปและได้มาพบรอยพระพุทธรูป 7 รอย ที่อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดสุรินทร์ โดย รอยพระพุทธรูปมีลักษณะก้าวเดินไปข้างหน้า ด้วยเท้าซ้ายแล้วเท้าขวาสลับกันไป บางรอยมีลักษณะเดินด้วยสันเท้าแต่รอยที่ 7 มีลักษณะเดินเต็มเท้าออกมาจากปากถ้ำและมีน้ำไหลตามรอยพระพุทธรูปชาวบ้านได้นำน้ำที่ไหลผ่าน รอยพระพุทธรูปทั้ง 7 รอย ไปดื่มกินรักษาโรค ปรากฏว่าโรคต่าง ๆ หายจึงได้เรียกกันว่า รอยพระพุทธรูปน้ำทิพย์ และสร้างมณฑปครอบไว้ การสร้างสรรค์การแสดงนาฎศิลป์ ชุดระบำนาฎบูชา รอยพระพุทธรูปน้ำทิพย์ พบว่า ชื่อชุดการแสดงมาจาก ชื่อของรอยพระพุทธรูปน้ำทิพย์ ใช้เพลงดนตรีทำนองสมัยใหม่ผสมกับ เพลงภูไทสุรินทร์ กำหนดรูปแบบการแสดง ออกเป็น 2 ช่วง ช่วงแรก เล่าถึงการสักการบูชา รอยพระพุทธรูปน้ำทิพย์ ช่วงที่สอง เล่าถึงการรำบูชา รอยพระพุทธรูปน้ำทิพย์ เชิญชวนให้ประชาชนชาวไทยมาสักการบูชา รอยพระพุทธรูปน้ำทิพย์ ทำรำผสมผสานทำรำฟ้อนภูไทกับทำรำสมัยใหม่ เข้าด้วยกัน จัดรูปแบบการแปลแถวในรูปแบบต่าง ๆ ตามทฤษฎีการแปลแถว จำนวนทั้งหมด 37 ทำรำ 17 แถว แต่งกายแบบชาวบ้าน ซึ่งเป็นคนภูไท จะสวมเสื้อแขนกระบอกสีขาว ผ้าถุงคราม สไบขาว

ต่างหู สร้อยคอ ข้อมือและเข็มขัดทำด้วยเงิน ศีรษะประดับด้วยกระสวยไหม ทัดดอกอินทนิลสีม่วง การแต่งหน้าเน้นความสวยงาม ทรงผมแสกกลางมัดรวบขึ้นตรงกลางศีรษะและมวยผมขึ้น ผู้แสดงทั้งหมด 8 คน เป็นผู้หญิง การแสดงชุดนี้สามารถแสดงได้ในงานต่าง ๆ นอกจากนี้ระบำนาฏยบุชารอยพระพุทธรูปน้ำทิพย์ เป็นการสร้างสรรค์ผลงานชุดการแสดงนาฏศิลป์ที่กำหนดแนวคิดเกี่ยวข้องกับเกี่ยวกับคติความเชื่อในพิธีกรรมของคนชาวไทยในจังหวัดสกลนคร ที่สัมพันธ์กับวิถีชีวิตของชาวบ้าน สอดคล้องกับความคิดของ พัทยา สายหู (Saihu, 1988) กล่าวว่า แนวคิดเกี่ยวกับ การเกิด และคงอยู่ของวัฒนธรรมพื้นบ้าน ซึ่งศาสตราจารย์ ดร.พัทยา สายหู ซึ่งได้กำหนดไว้ว่า วัฒนธรรมพื้นบ้านคือ แบบฉบับร่วมกันของกลุ่มชนหรือสังคมชาวบ้าน ซึ่งเกิดขึ้นด้วยความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถสร้างสรรค์ ความพอใจ ค่านิยมปัจจัยทั้ง ๔ ประการนี้รวมกันจึงเกิดสิ่งที่เรียกว่า “วัฒนธรรม” เมื่อสิ่งทั้งหลายที่นำมาสร้างใช้ร่วมกันสามารถสนองความต้องการ ความพอใจของกลุ่ม คน ดนตรี เนื้อเพลง และทำนองเพลงของผลงานสร้างสรรค์ชุดระบำนาฏยบุชารอยพระพุทธรูปน้ำทิพย์ได้สร้างดนตรีขึ้นมาใหม่ โดยใช้ทำนองดนตรีสมัยใหม่ผสมกับดนตรีภูไท ซึ่งจะถ่ายทอดให้เห็นการสักการบูชา รอยพระพุทธรูปสอดคล้องกับความคิดของ นายสิทธิพร เจริญสิงห์ ครูสอนรายวิชาดนตรีประจำโรงเรียนเทศบาลนาด้วง กล่าวว่า การสร้างสรรค์งานด้านนาฏศิลป์ไม่ควรนำเพลงที่มีอยู่แล้วมาสวมแล้วใส่ทำรำลงไป ควรประพันธ์เพลงใหม่ เนื้อร้องใหม่ถึงจะเรียกว่าการสร้างสรรค์ ปัจจุบันบางครั้ง

ผู้สร้างสรรค์คิดชุดการแสดงขึ้นมาแต่ใช้เพลงที่มีอยู่แล้วมาใส่ในทำรำ ซึ่งไม่เหมาะสมเพราะบางทีเพลงที่นำมาใช้อาจจะมีทำรำอยู่แล้ว จึงไม่ควรนำเพลงเก่ามาสร้างสรรค์ในงานใหม่ ด้านทำรำใช้ทำรำแม่บทอีสานและท่าแม่บทเขมรหรือทำรำที่เลียนแบบพฤติกรรมการประกอบพิธีกรรมมาประดิษฐ์คิดค้นทำรำขึ้นใหม่สอดคล้องกับทฤษฎี นาฏยประดิษฐ์ กล่าวว่า ทฤษฎีนี้จะต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนาฏศิลป์ ทำนอง ดนตรี และ องค์ประกอบต่าง ๆ ในนาฏศิลป์จึงจะสามารถคิดออกแบบทำรำให้สอดคล้องกับเนื้อเพลง ข้อมูลต่าง ๆ ได้ผู้สร้างสรรค์จึงได้ศึกษานาฏยประดิษฐ์จากแหล่งข้อมูลโดยตรงคือเข้าพบผู้เชี่ยวชาญด้านนาฏศิลป์ ด้านดนตรี หาข้อมูลต่าง ๆ ในการสร้างสรรค์การแสดง การจัดรูปแบบแถวของชุดระบำนาฏยบุชารอยพระพุทธรูปน้ำทิพย์ ปรับแถวใหม่ทั้งหมด 17 รูปแบบแถว เพื่อเพิ่มความน่าสนใจให้กับชุดการแสดงมากขึ้น สอดคล้องกับ จวน คงแก้ว (Kongkaew, 2016) กล่าวว่า การเคลื่อนไหวสำหรับสร้างชุดระบำจะต้องเคลื่อนไหวหรือ แปรแถวอย่างเป็นกระบวนการ คือ เคลื่อนไหวอย่างต่อเนื่องและพร้อมเพรียงกันของนักแสดงที่ปฏิบัติทำรำอยู่ การเคลื่อนไหวหรือการแปรแถวที่ดีจะต้องเคลื่อนไหวที่แผ่วไว้ด้วยท่ารำและเคลื่อนไปตามธรรมชาติ เพราะจะทำให้ดูแล้วเป็นลีลาการรำรำ นอกจากนี้การแปรแถวอาจจะเปลี่ยนขณะที่เปลี่ยนท่าการปฏิบัติทำรำอย่างต่อเนื่อง ไม่แสดงอาการจงใจที่จะเปลี่ยนแถวให้ผู้ชมทราบ การแต่งกายอ้างอิงจากการแต่งกายของชาวบ้านที่จังหวัดสกลนคร ซึ่งเป็นคนภูไทโดยใช้สีขาวกับสีครามเป็นหลัก เนื่องจากสีขาว

เป็นสีที่สุภาพ มีเสื้อแขนกระบอกสีขาว เพราะเป็นเสื้อที่คนในชุมชนใส่ไปทำบุญที่วัด ผ้าถุงใช้เป็นผ้าถุงผ้าคราม ลายบายศรี เป็นลายผ้าของชาวภูไท สไบสีขาวชาวบ้านจะพาดสไบ สไบสีน้ำเงินทับเป็นลายผ้าคราม ใช้เป็นลายเดียวและสีเดียวกับผ้าถุงเครื่องประดับจะใช้เป็นเครื่องเงิน โดยเครื่องประดับมี ต่างหู สร้อยคอ ข้อมือ และเข็มขัด เครื่องประดับศีรษะ จะใช้เป็นกระสวย ที่ใช้สำหรับทอผ้าครามที่นำมาไว้บนศีรษะเพราะเป็นบรมครูของการทอผ้าไหม ใช้เป็นสีขาวกับสีคราม เพื่อให้แสดงถึงสีผ้าถุงของการแสดงที่เป็นผ้าคราม ดอกไม้ใช้เป็นดอกอินทนิล เป็นดอกไม้ประจำจังหวัดสกลนคร การแต่งหน้าทำผม ผู้หญิงจะเน้นความสวยงามและความเป็นชาวบ้าน ทรงผมจะแซกกลาง

มัดรวบขึ้นตรงกลางศีรษะและย้อมให้เป็นหม้อตรงกลางศีรษะ ใส่ไหมบริเวณตรงกลางพันรอบแล้วนำกระสวยปักบนศีรษะตามด้วยดอกอินทนิลประดับติดข้างหลังหูข้างซ้าย สื่อให้เห็นถึงการทอผ้าครามของจังหวัดสกลนคร ผู้สร้างสรรค์กำหนดผู้แสดงเป็นตัวแทนของหญิงสาวชาวบ้านที่มากราบไหว้สักการะบูชารอยพระพุทธรูป โดยกำหนดผู้แสดงทั้งหมด 8 คน เป็นผู้หญิงทั้งหมด ในการคัดเลือกนักแสดง โดยคัดเลือกนักแสดงที่มีรูปร่างสง่างาม สัดส่วนพอเหมาะไม่อ้วนเกินไปผิวอมไป ส่วนสูงอยู่ในระดับเดียวกันการแสดงชุดนี้สามารถแสดงได้ในงาน ทอดกฐินเข้าพรรษา ที่จัดขึ้นที่วัดพระพุทธรูปน้ำทิพย์ จังหวัดสกลนครทุกปี

REFERENCES

- Adulyanukosol, K. (2008). **Sea-Cow**. Bangkok: Marine and Coastal Resources Research and Development Institute.
- Butda, K.. (2005). **Apsara worship Sri Sikhresuan**. Thesis for the degree of Education. Graduate of Rajamangala University of Technology Thanyaburi Kriangsak
- Charoenwongsak. (2002). **Creative thinking**. Bangkok: Success Media.
- Ketsadet, B. (1993). **Concepts related to cultural integration**. Ubon Ratchathani: Yongsawat Printing.
- Kongkaew, J. (2016). **Buddhist art in the footprints of the Buddha**. Department of Buddhism. Graduate School, Chulalongkorn University.
- Kettes, B. (1993). **Lae Lod Wannakham**. Bangkok: O.S. Printing House.
- Kapklon, P. (1995). **Aesthetic Theory**. Bangkok: Thai Wattana Panich.
- Phromnophas, K.. (2003). **Traiphath Buangswang Dance**. a thesis for the degree of Education. Graduate of Rajamangala University of Technology Thanyaburi
- Roger, M. (1962). **Diffusion of Innovation**. New York: The Free Press.

- Saihu, P. (1978). **Beneficial Values and Harmful in Thai Society**. Bangkok: TU Digital Collections
- Saihu, P. (1988). **Guidelines** for Promoting and Disseminating Local Culture Council.
- Sensai, P. (2004). “**The Stream of Isan Dance**”. Khon Kaen, Nanawitthaya Archive.
- Srisuwan, R. (2003). **The Study of Creation of Southern Folk Dance**. Songkhla Rajabhat University
- Thepnarong, K.. (2021). **Dance of worship of the Kuhaphimuk**. Thesis for the degree of Education. Graduate of Yala Rajabhat University
- Viroonrak, S. (2005). **Dancing Arts in the Reign of King Rama the IX**. Bangkok: Chulalongkorn University.
- Wiradet, N. (2004). **Dance in Worship of the Buddha’s Image**. Thesis for the degree of Education. Graduate of Rajamangala University of Technology Thanyaburi
-

Research Article

อิทธิพลของคุณภาพและสมรรถนะระบบสารสนเทศทางบัญชี ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการใช้งานของกองทัพอากาศ

THE INFLUENCE OF ACCOUNTING INFORMATION SYSTEMS QUALITY AND PERFORMANCE ON USAGE EFFICIENCY IN THE ROYAL THAI AIR FORCE

ปิยวรรณ มีทรัพย์* และ จิตาภรณ์ สินจรรย์ศักดิ์
คณะบัญชี มหาวิทยาลัยศรีปทุม

Piyawan Meesab* and Titaporn Sincharoonsak
School of accountancy, Sripatum University

*E-mail: piyawan01.m@gmail.com

Received: 2025-05-20

Revised: 2025-07-06

Accepted: 2025-07-22

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เพื่อศึกษาคุณภาพระบบสารสนเทศทางบัญชีที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการใช้ระบบสารสนเทศทางบัญชีของกองทัพอากาศ และ (2) เพื่อศึกษาสมรรถนะระบบสารสนเทศทางบัญชีที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการใช้ระบบสารสนเทศทางบัญชีของกองทัพอากาศ การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิเคราะห์เชิงปริมาณ โดยมีเครื่องมือในการวิจัย คือ แบบสอบถาม มีกลุ่มตัวอย่าง คือ เจ้าหน้าที่การเงินและบัญชีของกองทัพอากาศ จำนวน 304 คน ที่มาจากการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตร Yamane (1967) ที่ระดับความคลาดเคลื่อน 0.05 และใช้การวิเคราะห์สถิติการถดถอยเชิงพหุคูณทดสอบสมมติฐาน ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า ระบบสารสนเทศทางบัญชีที่มีคุณภาพและสมรรถนะระบบสารสนเทศทางบัญชีที่ดี และมีการพัฒนาอยู่ตลอดเวลา ย่อมส่งผลให้ข้อมูลที่ได้จากการประมวลมีความเชื่อมั่นในการใช้ประโยชน์ รวมถึงส่งผลให้ประสิทธิภาพในการใช้ระบบสารสนเทศทางบัญชีของเจ้าหน้าที่การเงินและบัญชีมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ยกเว้น คุณภาพและสมรรถนะระบบสารสนเทศทางบัญชีด้านการตรวจสอบได้ของข้อมูล โดยเจ้าหน้าที่การเงินและบัญชีของกองทัพอากาศมองว่าความสามารถในการตรวจสอบได้ของข้อมูลเป็นคุณสมบัติพื้นฐานที่ระบบพึงมี (Hygiene Factor) ซึ่งการมีอยู่ไม่ได้

ช่วยเพิ่มระดับความพึงพอใจ แต่หากขาดหายไปอาจสร้างความไม่พึงพอใจได้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ 0.01

คำสำคัญ: ระบบสารสนเทศทางบัญชี คุณภาพ สมรรถนะ ประสิทธิภาพ

ABSTRACT

This quantitative study aimed (1) to investigate the impact of accounting information system quality on the utilization efficiency of accounting information systems within the Royal Thai Air Force , and (2) to examine the influence of accounting information system competency on the utilization efficiency of accounting information systems within the RTAF. Data were collected through questionnaires from 304 finance and accounting officers of the RTAF, determined using Yamane (1967) sample size calculation formula at a 0.05 margin of error. Hypotheses were tested using multiple regression analysis. The findings revealed that high-quality and competent accounting information systems, characterized by continuous development, significantly enhance the reliability of processed data for utilization, thereby improving the efficiency of accounting information system usage among finance and accounting officers. This holds true with statistical significance at the 0.05 and 0.01 levels. However, an exception was noted regarding the auditability aspect of accounting information system quality and competency. The finance and accounting officers of the RTAF perceive data auditability as a fundamental requirement (Hygiene Factor), the presence of which does not necessarily increase satisfaction but its absence could lead to dissatisfaction.

Keywords: Accounting information system Quality Performance Efficiency

บทนำ

ในปัจจุบันเทคโนโลยีมีความก้าวหน้าและพัฒนาอย่างรวดเร็วในการเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินชีวิต รวมถึง การเข้ามามีบทบาทในทุกภาคส่วนของสังคม ทั้งส่วนงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาครัฐวิสาหกิจโดยเข้ามามีบทบาททั้งในด้านการศึกษา การติดต่อสื่อสาร การคมนาคมขนส่ง การจัดเก็บข้อมูล การสร้างฐานข้อมูล

และการวิเคราะห์แนวโน้มการเจริญเติบโตของบริษัทอันนำไปสู่ความสำเร็จและประสิทธิภาพขององค์กร ซึ่งความก้าวหน้าของเทคโนโลยีมีส่วนทำให้ข้อมูลข่าวสารและความรู้ต่างๆ ซึ่งประกอบกันเป็นสารสนเทศนั้นสามารถอำนวยความสะดวกได้อย่างรวดเร็วจนสามารถประยุกต์ใช้ได้อย่างกว้างขวางในการทำงานในระบบหน่วยงานต่าง ๆ

ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น (Tuaytaisong, 2022)

การบริหารจัดการข้อมูลในหน่วยงานภาครัฐ รวมถึงกองทัพอากาศได้มีการนำระบบสารสนเทศที่มีความรวดเร็ว และทันสมัยเข้ามา มีบทบาทในงานด้านต่าง ๆ ของกองทัพอากาศ ตามภารกิจที่ว่า กองทัพอากาศมีภารกิจในการเตรียมความพร้อมของกำลังทหารเพื่อปกป้องราชอาณาจักร และสนับสนุนการพัฒนาประเทศ รวมถึงการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในระยะต่าง ๆ โดยมุ่งรักษาระดับความพร้อมของขีดความสามารถอย่างต่อเนื่อง ผ่านการเสริมสร้างศักยภาพทางอากาศให้มีคุณภาพ และการพัฒนาเทคโนโลยีที่ทันสมัย นอกจากนี้ยังให้ความสำคัญกับการรักษาความสัมพันธ์ที่ดีกับประเทศเพื่อนบ้าน และปฏิบัติตามภารกิจตามกฎหมาย โดยเฉพาะในการรักษาผลประโยชน์ของชาติและส่งเสริมการพัฒนาประเทศตามแนวทางยุทธศาสตร์ที่กำหนดไว้ (Royal Thai Air Force, 2020) ทั้งทางด้านการเฝ้าตรวจระวังภัยทางอากาศ การควบคุมเส้นทางสัญจรเข้าออกรอบประเทศ การแก้ไขปัญหาสำคัญของชาติในยามวิกฤตต่าง ๆ รวมถึงการจัดทำเอกสารของงานด้านธุรการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในงานด้านการเงินและบัญชี ที่ต้องการความถูกต้อง แม่นยำ มีความน่าเชื่อถือ และรวดเร็วในการประมวลผลข้อมูล ส่งผลให้ระบบสารสนเทศทางบัญชีเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการช่วยให้การจัดทำบัญชีของกองทัพอากาศให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น ซึ่งการใช้ระบบสารสนเทศทางบัญชีไม่เพียงแต่ช่วยลด

ความผิดพลาดที่เกิดจากปฏิบัติงาน แต่ยังช่วยให้สามารถตรวจสอบข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว มีความโปร่งใส สามารถเปิดเผยและตรวจสอบได้

ระบบสารสนเทศทางการบัญชี คือ เป็นระบบที่รวบรวม จัดระบบ และนำเสนอให้เป็นสารสนเทศที่มีประโยชน์ในการตัดสินใจต่อผู้ใช้งาน ระบบสารสนเทศทางการบัญชี (Saosoon, 2023) ซึ่งในการใช้งานระบบสารสนเทศทางด้านบัญชี เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานนั้น ย่อมเผชิญกับปัจจัยในหลาย ๆ ด้านที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของระบบสารสนเทศทางบัญชี ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในหน่วยงานด้านความมั่นคงอย่างกองทัพอากาศ

ดังนั้น ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาอิทธิพลของคุณภาพและสมรรถนะระบบสารสนเทศทางบัญชีที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการใช้งานของกองทัพอากาศ เพื่อเป็นหน่วยต้นแบบในการวิจัย และนำผลการศึกษาที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนเพื่อพัฒนาและส่งเสริมประสิทธิภาพให้กับผู้ที่เกี่ยวข้องกับระบบสารสนเทศทางบัญชี

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาคุณภาพระบบสารสนเทศทางบัญชีที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการใช้ระบบสารสนเทศทางบัญชีของกองทัพอากาศ
2. เพื่อศึกษาสมรรถนะระบบสารสนเทศทางบัญชีที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการใช้ระบบสารสนเทศทางบัญชีของกองทัพอากาศ

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ทำการศึกษาในครั้งนี้ ได้แก่ เจ้าหน้าที่การเงินและบัญชีของกองทัพอากาศ จากการศึกษากองทัพอากาศมีหน่วยขึ้นตรงทั้งหมด 6 ส่วน จำนวน 52 หน่วยขึ้นตรงมีกำลังพลรวมทั้งสิ้น 45,000 คน โดยเจ้าหน้าที่การเงินและบัญชีมีจำนวนทั้งสิ้น 1,259 คน (Directorate of Personnel Royal Thai Air Force, 2024)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ เจ้าหน้าที่การเงินและบัญชีของกองทัพอากาศ จำนวน 304 คน โดยใช้สูตรของ Yamane (1967) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และค่าความคลาดเคลื่อนที่ระดับร้อยละ 0.05

2. ขอบเขตด้านตัวแปร

2.1 ตัวแปรต้น ได้แก่

1. คุณภาพระบบสารสนเทศทางบัญชี ได้แก่ 1) ด้านความถูกต้อง ครบถ้วนของข้อมูล, 2) ด้านความสะดวกต่อการใช้งาน และ 3) ด้านการตรวจสอบได้ของข้อมูล

2. สมรรถนะระบบสารสนเทศทางบัญชี ได้แก่ 1) ด้านความรวดเร็วในการประมวลผล, 2) ด้านการรักษาความปลอดภัยของข้อมูล และ 3) ด้านความยืดหยุ่นของระบบสารสนเทศทางบัญชี

2.2 ตัวแปรตาม คือ ประสิทธิภาพในการใช้ระบบสารสนเทศทางบัญชี ได้แก่ 1) ด้านความทันเวลาในการทำงาน, 2) ด้านความพึงพอใจของผู้ใช้งาน และ 3) ด้านความน่าเชื่อถือได้ของข้อมูล

ทบทวนแนวคิด

แนวคิดเกี่ยวกับระบบสารสนเทศทางการบัญชี

Department of Business Development (n.d.) ได้ให้ความหมายของระบบสารสนเทศทางการบัญชี (AIS) คือระบบที่ใช้ประมวลผลข้อมูลทางการเงินเพื่อสร้างสารสนเทศสำหรับการวางแผน ควบคุม และตัดสินใจ โดยมีพัฒนาการ 4 ระยะ ได้แก่ 1) การบันทึกด้วยมือ 2) การประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์ และ ACCPAC 3) ระบบ ERP ที่เชื่อมโยงข้อมูลทั้งองค์กรแบบเรียลไทม์ เช่น SAP และ Oracle 4) ระบบบนเว็บที่สามารถใช้งานผ่าน Web Browser ได้ ช่วยลดต้นทุนและเพิ่มความสะดวกในการเข้าถึงข้อมูล

แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพระบบสารสนเทศทางบัญชี

Jaionnom (1999) ได้ให้คำนิยามไว้ว่า คุณภาพของระบบสารสนเทศทางการบัญชีหมายถึง ความถูกต้องและความเชื่อถือได้ ซึ่งสามารถตรวจสอบและยืนยันได้จากแหล่งข้อมูลหลายแห่ง ว่ามีความถูกต้องตรงกัน นอกจากนี้ยังต้องมีความสมบูรณ์ในเนื้อหาที่สำคัญและทันสมัย เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ใช้งานและผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนการตัดสินใจ การวางแผน และการบริหารจัดการองค์กร ให้สามารถบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Klungthong, Chaisiripaibool and Chotipurk (2020) ทำการศึกษา ปัจจัยเชิงสาเหตุด้านคุณภาพข้อมูลทางการบัญชี คุณภาพระบบสารสนเทศทางการบัญชี

คุณภาพการบริการอิเล็กทรอนิกส์ การรับรู้คุณค่าของบัญชีอิเล็กทรอนิกส์ และความพึงพอใจของผู้ใช้บัญชีอิเล็กทรอนิกส์ที่ส่งต่อผลประสิทธิภาพการใช้งานบัญชีอิเล็กทรอนิกส์ของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในประเทศไทย ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า คุณภาพของข้อมูลและระบบสารสนเทศ รวมถึงการบริการอิเล็กทรอนิกส์มีความสำคัญต่อการรับรู้คุณค่าของบัญชีอิเล็กทรอนิกส์และความพึงพอใจของผู้ใช้ซึ่งส่งผลต่อการใช้งานบัญชีอิเล็กทรอนิกส์อย่างมีประสิทธิภาพ

แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะระบบสารสนเทศทางบัญชี

Gelinas, Dull and Wheeler (2018) ได้ชี้ให้เห็นว่า สมรรถนะของระบบสารสนเทศทางบัญชี (AIS) มีความสำคัญต่อการจัดการข้อมูลทางการเงินขององค์กร โดยประกอบด้วย 5 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) ความแม่นยำของข้อมูล เพื่อความถูกต้องในการตัดสินใจ 2) ความเร็วในการประมวลผล เพื่อให้ข้อมูลมีความทันสมัย 3) การจัดการความเสี่ยง โดยป้องกันข้อบกพร่องและการเข้าถึงที่ไม่พึงประสงค์ 4) ความปลอดภัยของข้อมูล เพื่อรักษาความลับและป้องกันการสูญหายหรือเปลี่ยนแปลงข้อมูลโดยมิชอบ และ 5) ความยืดหยุ่นในการปรับเปลี่ยนระบบเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงและเทคโนโลยีใหม่ ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Rapina, Carolina, Joni and Ridwan (2023) ทำการศึกษา ผลกระทบของสมรรถนะระบบสารสนเทศทางการบัญชีต่อคุณภาพข้อมูลทางการบัญชี ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า การนำระบบ

สารสนเทศทางการบัญชีที่บูรณาการ ยืดหยุ่น และเข้าถึงได้ง่ายมาใช้ ทำให้คุณภาพของข้อมูลทางการบัญชีในธนาคารพาณิชย์เพิ่มขึ้น ระบบสารสนเทศทางการบัญชีที่มีประสิทธิภาพจะให้ข้อมูลทางการบัญชีที่มีคุณภาพสูง ซึ่งถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ระบบประสบความสำเร็จ ซึ่งจะนำไปใช้ในการตัดสินใจของผู้ใช้งานอีกด้วย

แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิภาพการใช้ระบบสารสนเทศทางบัญชี

Peterson and Plowman (1958) ได้ให้คำนิยามเกี่ยวกับประสิทธิภาพการใช้ระบบสารสนเทศไว้ว่า ผลลัพธ์ที่ผู้ใช้งานได้รับประโยชน์อย่างคุ้มค่าและมีความเต็มใจในข้อมูลที่ได้รับ มีความตรงกับข้อเท็จจริง ครบถ้วน รวดเร็ว และมีคุณภาพตามเกณฑ์ อีกทั้ง ต้องสอดคล้องกับเป้าหมายขององค์กร โดยพิจารณาจาก 1) การบูรณาการคุณภาพและสมรรถนะระบบให้เชื่อมโยงข้อมูลข้ามหน่วยงานได้ไร้รอยต่อเพื่อให้ได้ข้อมูลภาพรวมและสนับสนุนการตัดสินใจเชิงกลยุทธ์ 2) การวิเคราะห์และการคาดการณ์ที่น่าเชื่อถือ โดยนำเทคโนโลยีในปัจจุบันมาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึกเพื่อคาดการณ์ความต้องการบริหารความเสี่ยง และจัดสรรงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ และ 3) ประสิทธิภาพผู้ใช้งานระบบที่ใช้งานง่าย ตอบโจทย์ และน่าดึงดูด จะเพิ่มความพึงพอใจ ลดข้อผิดพลาด และกระตุ้นการใช้งานเต็มศักยภาพ

สมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 คุณภาพระบบสารสนเทศทางบัญชีส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการใช้

ระบบสารสนเทศทางบัญชีของกองทัพอากาศ
ด้านความทันเวลาในการใช้งาน

สมมติฐานที่ 2 คุณภาพระบบสารสนเทศ
ทางบัญชีส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการใช้
ระบบสารสนเทศทางบัญชีของกองทัพอากาศ
ด้านความพึงพอใจของผู้ใช้งาน

สมมติฐานที่ 3 คุณภาพระบบสารสนเทศ
ทางบัญชีส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการใช้
ระบบสารสนเทศทางบัญชีของกองทัพอากาศ
ด้านความน่าเชื่อถือได้ของข้อมูล

สมมติฐานที่ 4 สมรรถนะระบบสารสนเทศ
ทางบัญชีส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการใช้
ระบบสารสนเทศทางบัญชีของกองทัพอากาศ
ด้านความทันเวลาในการใช้งาน

สมมติฐานที่ 5 สมรรถนะระบบสารสนเทศ
ทางบัญชีส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการใช้
ระบบสารสนเทศทางบัญชีของกองทัพอากาศ
ด้านความพึงพอใจของผู้ใช้งาน

สมมติฐานที่ 6 สมรรถนะระบบสารสนเทศ
ทางบัญชีส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการใช้
ระบบสารสนเทศทางบัญชีของกองทัพอากาศ
ด้านความน่าเชื่อถือได้ของข้อมูล

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาเกี่ยวกับ อิทธิพลของคุณภาพ
และสมรรถนะระบบสารสนเทศทางบัญชีที่ส่งผล
ต่อประสิทธิภาพในการใช้งานของกองทัพอากาศ
ผู้ศึกษาได้กำหนดระเบียบวิธีการวิจัยไว้ ดังต่อไปนี้
ดังนี้

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

1. ประชากร (Population) ที่ใช้ในการ
ศึกษาค้นคว้าอิสระ ได้แก่ เจ้าหน้าที่การเงิน
และบัญชีของกองทัพอากาศ จำนวน 1,259 คน
(Directorate of Personnel Royal Thai Air
Force, 2024)

2. กลุ่มตัวอย่าง ในการศึกษาค้นคว้า
นี้ ผู้ศึกษาใช้กลุ่มตัวอย่างตามสูตรของ Yamane (1973)
โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างเป็นจำนวน 304 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม
เกี่ยวกับอิทธิพลของคุณภาพและสมรรถนะระบบ
สารสนเทศทางบัญชีที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพ
ในการใช้งานของกองทัพอากาศ ซึ่งแบ่งออกเป็น
ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูล
ด้านลักษณะประชากร และข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ
แบบสอบถาม จำนวน 3 ข้อ ได้แก่ ระดับชั้นยศ
ระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็น
ด้านคุณภาพของระบบสารสนเทศทางบัญชี
จำนวน 9 ข้อ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็น
ด้านสมรรถนะของระบบสารสนเทศทางบัญชี
จำนวน 9 ข้อ

ตอนที่ 4 แบบสอบถามความคิดเห็น
ด้านประสิทธิภาพในการใช้ระบบสารสนเทศ
ทางบัญชี จำนวน 9 ข้อ

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative Data) ผู้ศึกษาได้กำหนดขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ผู้ศึกษาทำการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล เพื่อทำการค้นคว้าอิสระจากมหาวิทยาลัยศรีปทุม เพื่อขอรับการสนับสนุนจากกองทัพอากาศ จำนวน 304 คน ตามกลุ่มตัวอย่าง

2. ผู้ศึกษาส่งแบบสอบถาม พร้อมหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลถึงกองทัพอากาศที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทางออนไลน์ เพื่อตอบแบบสอบถามการค้นคว้าอิสระ เมื่อผู้ตอบแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว ผู้ศึกษาได้เก็บรวบรวมแบบสอบถามจำนวน 304 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

3. ผู้ศึกษานำแบบสอบถามมาวิเคราะห์เพื่อนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลมากำหนดเป็นประเด็นในการดำเนินการขั้นตอนต่อไป

การตรวจสอบเครื่องมือ

ผู้ศึกษาได้นำแบบสอบถามมาทดสอบความเชื่อมั่นโดยการทดลองนำไปใช้ (Pre -Test) กับกลุ่มประชากร จำนวน 40 ชุด โดยตรวจสอบความเชื่อมั่น มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ 0.98

และตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา มีค่าดัชนีความสอดคล้อง เท่ากับ 0.91

การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากเก็บข้อมูลครบถ้วน ผู้ศึกษาได้ทำการตรวจสอบความถูกต้องและครบถ้วนของแบบสอบถาม จากนั้นผู้ศึกษาจึงนำแบบสอบถามมาลงรหัส (Coding) ตามวิธีการศึกษาทางสถิติ และดำเนินการประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ (SPSS) โดยการวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติดังนี้

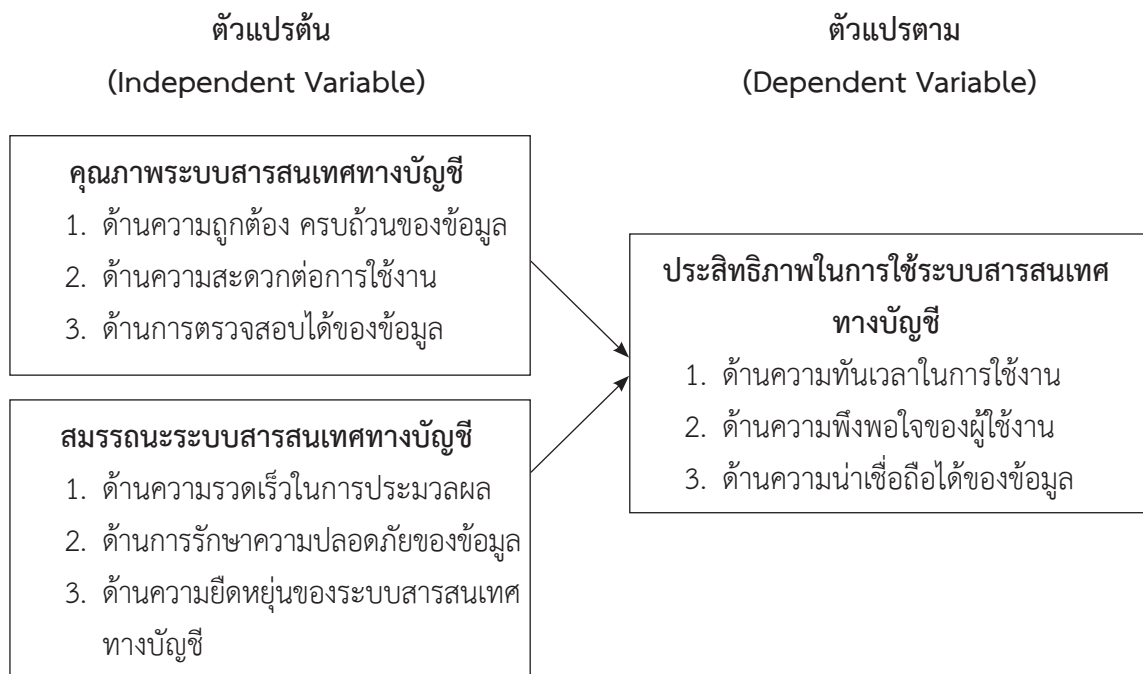
1. สถิติวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Statistics Analysis) เพื่ออธิบายข้อมูล และสรุปข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม โดยใช้ค่าร้อยละ (Percentage) ความถี่ (Frequency) ค่าเฉลี่ย (Average) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. การวิเคราะห์สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ซึ่งประกอบไปด้วย

2.1 การวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ตามวิธีการของเพียร์สัน (Pearson's Correlation Coefficient)

2.2 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression) เพื่อวิเคราะห์สมมติฐานที่กำหนดไว้

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณเกี่ยวกับคุณภาพระบบสารสนเทศทางบัญชีส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการใช้ระบบสารสนเทศทางบัญชี ด้านความทันเวลาในการใช้งาน

Variable	β	t-value	Sig.
1. ความถูกต้อง ครบถ้วนของข้อมูล	0.489	9.067	0.000**
2. ความสะดวกต่อการใช้งาน	0.188	2.995	0.003**
3. การตรวจสอบได้ของข้อมูล	0.163	2.650	0.008**

หมายเหตุ ; n = 304, R = 0.581, Adjusted R² = 0.577, SE_{est} = 0.49788, F = 138.783

** นัยสำคัญทางสถิติ 0.01

จากตารางที่ 1 ผลจากการทดสอบปรากฏว่า ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (Adjusted R^2) มีค่าเท่ากับ 0.577 แสดงว่า อิทธิพลของคุณภาพระบบสารสนเทศทางบัญชีส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการใช้ระบบสารสนเทศทางบัญชี ด้านความทันเวลาในการใช้งาน คิดเป็นร้อยละ 58 สำหรับการทดสอบสมมติฐานสามารถสรุปผลได้ ดังนี้

คุณภาพระบบสารสนเทศทางบัญชีด้านความถูกต้อง ครบถ้วนของข้อมูล, ด้านความสะดวกต่อการใช้งาน และด้านการตรวจสอบได้ของข้อมูล มีอิทธิพลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการใช้ระบบสารสนเทศทางบัญชี ด้านความทันเวลาในการใช้งาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 2 ผลจากการทดสอบปรากฏว่า ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (Adjusted R^2) มีค่าเท่ากับ 0.633 แสดงว่า อิทธิพลของคุณภาพระบบสารสนเทศทางบัญชีส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการใช้ระบบสารสนเทศทางบัญชี ด้านความพึงพอใจของผู้ใช้งาน คิดเป็นร้อยละ 63 สำหรับการทดสอบสมมติฐานสามารถสรุปผลได้ ดังนี้

คุณภาพระบบสารสนเทศทางบัญชีด้านความถูกต้อง ครบถ้วนของข้อมูล และด้านความสะดวกต่อการใช้งาน มีอิทธิพลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการใช้ระบบสารสนเทศทางบัญชี ด้านความพึงพอใจของผู้ใช้งาน ยกเว้นด้านการตรวจสอบได้ของข้อมูล ไม่มีอิทธิพลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการใช้ระบบสารสนเทศทางบัญชี ด้านความพึงพอใจของผู้ใช้งาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณเกี่ยวกับคุณภาพระบบสารสนเทศทางบัญชีส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการใช้ระบบสารสนเทศทางบัญชี ด้านความพึงพอใจของผู้ใช้งาน

Variable	β	t-value	Sig.
1. ความถูกต้อง ครบถ้วนของข้อมูล	0.568	11.307	0.000**
2. ความสะดวกต่อการใช้งาน	0.208	3.553	0.000**
3. การตรวจสอบได้ของข้อมูล	0.092	1.616	0.107

หมายเหตุ ; n = 304, R = 0.637, Adjusted R^2 = 0.633, SE^{est} = 0.46536, F = 175.289

** นัยสำคัญทางสถิติ 0.01

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณเกี่ยวกับคุณภาพระบบสารสนเทศทางบัญชีส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการใช้ระบบสารสนเทศทางบัญชี ด้านความน่าเชื่อถือได้ของข้อมูล

Variable	β	t-value	Sig.
1. ความถูกต้อง ครบถ้วนของข้อมูล	0.524	10.104	0.000**
2. ความสะดวกต่อการใช้งาน	0.201	3.337	0.001**
3. การตรวจสอบได้ของข้อมูล	0.134	2.281	0.023*

หมายเหตุ ; n = 304, R = 0.614, Adjusted R² = 0.610, SE_{est} = 0.47954, F = 158.818

* นัยสำคัญทางสถิติ 0.05, ** นัยสำคัญทางสถิติ 0.01

จากตารางที่ 3 ผลจากการทดสอบปรากฏว่า ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (Adjusted R²) มีค่าเท่ากับ 0.610 แสดงว่า อิทธิพลของคุณภาพระบบสารสนเทศทางบัญชีส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการใช้ระบบสารสนเทศทางบัญชี ด้านความน่าเชื่อถือได้ของข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 61 สำหรับการทดสอบสมมติฐานสามารถสรุปผลได้ ดังนี้

คุณภาพระบบสารสนเทศทางบัญชี ด้านความถูกต้อง ครบถ้วนของข้อมูล และด้าน

ความสะดวกต่อการใช้งาน มีอิทธิพลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการใช้ระบบสารสนเทศทางบัญชี ด้านความน่าเชื่อถือได้ของข้อมูล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และด้านการตรวจสอบได้ของข้อมูลมีอิทธิพลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการใช้ระบบสารสนเทศทางบัญชี ด้านความน่าเชื่อถือได้ของข้อมูล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4 การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณเกี่ยวกับสมรรถนะระบบสารสนเทศทางบัญชีส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการใช้ระบบสารสนเทศทางบัญชี ด้านความทันเวลาในการใช้งาน

Variable	β	t-value	Sig.
1. ความรวดเร็วในการประมวลผล	0.265	5.550	0.000**
2. การรักษาความปลอดภัยของข้อมูล	0.140	2.987	0.003**
3. ความยืดหยุ่นของระบบสารสนเทศทางบัญชี	0.550	12.888	0.000**

หมายเหตุ ; n = 304, R = 0.772, Adjusted R² = 0.770, SE_{est} = 0.36720, F = 338.983

** นัยสำคัญทางสถิติ 0.01

จากตารางที่ 4 ผลจากการทดสอบปรากฏว่าค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (Adjusted R²) มีค่าเท่ากับ 0.770 แสดงว่า อิทธิพลของสมรรถนะระบบสารสนเทศทางบัญชีส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการใช้ระบบสารสนเทศทางบัญชี ด้านความทันเวลาในการใช้งาน คิดเป็นร้อยละ 77 สำหรับการทดสอบสมมติฐานสามารถสรุปผลได้ ดังนี้

สมรรถนะระบบสารสนเทศทางบัญชี ด้านความรวดเร็วในการประมวลผล, ด้านการรักษาความปลอดภัยของข้อมูล และด้านความยืดหยุ่นของระบบสารสนเทศทางบัญชี มีอิทธิพลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการใช้ระบบสารสนเทศทางบัญชี ด้านความทันเวลาในการใช้งาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ตารางที่ 5 การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณเกี่ยวกับสมรรถนะระบบสารสนเทศทางบัญชีส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการใช้ระบบสารสนเทศทางบัญชี ด้านความพึงพอใจของผู้ใช้งาน

Variable	β	t-value	Sig.
1. ความรวดเร็วในการประมวลผล	0.205	4.064	0.000**
2. การรักษาความปลอดภัยของข้อมูล	0.189	3.838	0.000**
3. ความยืดหยุ่นของระบบสารสนเทศทางบัญชี	0.546	12.133	0.000**

หมายเหตุ ; n = 304, R = 0.747, Adjusted R² = 0.744, SE_{est} = 0.38860, F = 294.785

** นัยสำคัญทางสถิติ 0.01

จากตารางที่ 5 ผลจากการทดสอบปรากฏว่าค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (Adjusted R²) มีค่าเท่ากับ 0.744 แสดงว่า อิทธิพลของสมรรถนะระบบสารสนเทศทางบัญชีส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการใช้ระบบสารสนเทศทางบัญชี ด้านความพึงพอใจของผู้ใช้งาน คิดเป็นร้อยละ 74 สำหรับการทดสอบสมมติฐานสามารถสรุปผลได้ ดังนี้

สมรรถนะระบบสารสนเทศทางบัญชี ด้านความรวดเร็วในการประมวลผล, ด้านการรักษาความปลอดภัยของข้อมูล และด้านความยืดหยุ่นของระบบสารสนเทศทางบัญชี มีอิทธิพลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการใช้ระบบสารสนเทศทางบัญชี ด้านความพึงพอใจของผู้ใช้งาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ตารางที่ 6 การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณเกี่ยวกับสมรรถนะระบบสารสนเทศทางบัญชีส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการใช้ระบบสารสนเทศทางบัญชี ด้านความน่าเชื่อถือได้ของข้อมูล

Variable	β	t-value	Sig.
1. ความรวดเร็วในการประมวลผล	0.252	4.830	0.000**
2. การรักษาความปลอดภัยของข้อมูล	0.175	3.417	0.001**
3. ความยืดหยุ่นของระบบสารสนเทศทางบัญชี	0.505	10.851	0.000**

หมายเหตุ ; n = 304, R = 0.729, Adjusted R² = 0.726, SE_{est} = 0.40179, F = 268.684

** นัยสำคัญทางสถิติ 0.01

จากตารางที่ 6 ผลจากการทดสอบปรากฏว่า ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (Adjusted R²) มีค่าเท่ากับ 0.726 แสดงว่า อิทธิพลของสมรรถนะระบบสารสนเทศทางบัญชีส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการใช้ระบบสารสนเทศทางบัญชี ด้านความน่าเชื่อถือได้ของข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 73 สำหรับการทดสอบสมมติฐานสามารถสรุปผลได้ ดังนี้

สมรรถนะระบบสารสนเทศทางบัญชี ด้านความรวดเร็วในการประมวลผล, ด้านการรักษาความปลอดภัยของข้อมูล และด้านความยืดหยุ่นของระบบสารสนเทศทางบัญชี มีอิทธิพลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการใช้ระบบสารสนเทศทางบัญชี ด้านความน่าเชื่อถือได้ของข้อมูล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

ข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าอิสระครั้งนี้ เป็นไปตามสมมติฐานและวัตถุประสงค์ในการค้นคว้าอิสระ โดยผลที่ได้จากการค้นคว้าอิสระมีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. อิทธิพลของคุณภาพระบบสารสนเทศทางบัญชีที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการใช้ระบบสารสนเทศทางบัญชีของกองทัพอากาศ ผลการวิจัยพบว่า อิทธิพลคุณภาพระบบสารสนเทศทางบัญชี ด้านความถูกต้อง ครบถ้วนของข้อมูล, ด้านความสะดวกต่อการใช้งาน และด้านการตรวจสอบได้ของข้อมูล มีอิทธิพลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการใช้ระบบสารสนเทศทางบัญชี ด้านความทันเวลาในการทำงาน และด้านความน่าเชื่อถือได้ของข้อมูล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ยกเว้น อิทธิพลคุณภาพระบบสารสนเทศทางบัญชีด้านการตรวจสอบได้ของข้อมูล มีอิทธิพลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการใช้ระบบสารสนเทศทางบัญชีด้านความน่าเชื่อถือได้ของข้อมูล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และอิทธิพลคุณภาพระบบสารสนเทศทางบัญชี ด้านความถูกต้อง ครบถ้วนของข้อมูล และด้านความสะดวกต่อการใช้งาน มีอิทธิพลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการใช้ระบบสารสนเทศทางบัญชี ด้านความพึงพอใจของผู้ใช้งาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 กล่าวคือ ระบบสารสนเทศทางบัญชีที่มีคุณภาพย่อมส่งผลให้การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่การเงินและบัญชีมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยเฉพาะด้านความถูกต้อง ครบถ้วนของข้อมูล และด้านความสะดวกต่อการใช้งาน ถือเป็นหัวใจสำคัญของระบบสารสนเทศทางบัญชี หากข้อมูลตั้งต้นผิดพลาดหรือไม่ถูกต้องตามกฎหมาย ระเบียบของกองทัพอากาศ อาจทำให้ผลลัพธ์ที่ได้มีผลกระทบต่อการใช้งาน และยังสร้างภาระให้ผู้ใช้งานในการตรวจสอบแก้ไขอีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Klungthong, Chaisiripaibool and Chotipurk (2020) ทำการศึกษา ปัจจัยเชิงสาเหตุด้านคุณภาพข้อมูลทางการบัญชี คุณภาพระบบสารสนเทศทางการบัญชี คุณภาพการบริการอิเล็กทรอนิกส์ การรับรู้คุณค่าของบัญชีอิเล็กทรอนิกส์ และความพึงพอใจของผู้ใช้บัญชีอิเล็กทรอนิกส์ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการใช้งานบัญชีอิเล็กทรอนิกส์ของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในประเทศไทย ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า คุณภาพของข้อมูล ระบบสารสนเทศ และการบริการอิเล็กทรอนิกส์ มีผลต่อการรับรู้คุณค่าและ

ความพึงพอใจของผู้ใช้ ซึ่งส่งผลต่อประสิทธิภาพการใช้งาน AIS ในธุรกิจ SMEs และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Krongten (2022) ทำการศึกษา ปัจจัยด้านองค์กรและการยอมรับนวัตกรรมด้านเทคโนโลยีที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการใช้งานระบบสารสนเทศในงานตรวจสอบบัญชีของสำนักงานสอบบัญชีในเขตจังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยการยอมรับนวัตกรรมด้านเทคโนโลยี มีอิทธิพลทางบวกต่อประสิทธิภาพการใช้งานระบบสารสนเทศในงานตรวจสอบบัญชีของสำนักงานสอบบัญชีในเขตจังหวัดนนทบุรี และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Manjit (2022) ทำการศึกษา อิทธิพลของคุณภาพระบบสารสนเทศทางการบัญชี คุณภาพงานบริการบัญชีอิเล็กทรอนิกส์ และคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานด้านบัญชี และความเจริญเติบโตของธุรกิจขนาดกลาง และขนาดย่อมในประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า คุณภาพระบบสารสนเทศทางการบัญชี คุณภาพงานบริการบัญชีอิเล็กทรอนิกส์ คุณภาพข้อมูลทางการบัญชีมีผลอยู่ในเกณฑ์ระดับมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ 0.01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Prayanthi (2020) ทำการศึกษา ผลกระทบของคุณภาพระบบ คุณภาพข้อมูล และประโยชน์ที่รับรู้ต่อความพึงพอใจของผู้ใช้ระบบสารสนเทศทางการบัญชี ผลการวิจัยพบว่า คุณภาพของระบบมีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญต่อความพึงพอใจของผู้ใช้ระบบสารสนเทศทางการบัญชี ในขณะที่คุณภาพของ ข้อมูลและประโยชน์ที่รับรู้ ไม่มีผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อความพึงพอใจของผู้ใช้ระบบสารสนเทศทางการบัญชี

ยกเว้น อิทธิพลคุณภาพระบบสารสนเทศทางบัญชี ด้านการตรวจสอบได้ของข้อมูล ไม่ส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการใช้ระบบสารสนเทศทางบัญชี ด้านความพึงพอใจของผู้ใช้งาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 กล่าวคือ เจ้าหน้าที่การเงินและบัญชีของกองทัพอากาศมองว่าความสามารถในการตรวจสอบได้ของข้อมูลเป็นคุณสมบัติพื้นฐานที่ระบบพึงมี (Hygiene Factor) อีกทั้ง ยังเพิ่มภาระงานมากกว่าจะเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้การปฏิบัติงานสะดวกมากขึ้น ซึ่งการมีอยู่ไม่ได้ช่วยเพิ่มระดับความพึงพอใจ แต่หากขาดหายไปอาจสร้างความไม่พึงพอใจได้

2. อิทธิพลของสมรรถนะระบบสารสนเทศทางบัญชีที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการใช้ระบบสารสนเทศทางบัญชีของกองทัพอากาศ ผลการวิจัยพบว่า อิทธิพลสมรรถนะระบบสารสนเทศทางบัญชีด้านความรวดเร็วในการประมวลผล, ด้านการรักษาความปลอดภัยของข้อมูล และด้านความยืดหยุ่นของระบบสารสนเทศทางบัญชี มีอิทธิพลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการใช้ระบบสารสนเทศทางบัญชี ด้านความทันต่อเวลาในการใช้งาน, ด้านความพึงพอใจของผู้ใช้งาน และด้านความน่าเชื่อถือได้ของข้อมูล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 กล่าวคือ สมรรถนะระบบสารสนเทศทางบัญชีที่ดี และการพัฒนาอยู่ตลอดเวลา ย่อมส่งผลให้ข้อมูลที่ได้จากการประมวลมีความเชื่อมั่นในการใช้ประโยชน์ รวมถึงส่งผลให้การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่การเงินและบัญชีมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ถือเป็นปัจจัยขับเคลื่อนสำคัญต่อประสิทธิภาพการใช้งานระบบของกองทัพอากาศ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความรวดเร็วในการประมวลผลที่เป็นหัวใจสำคัญต่อการได้รับ

ข้อมูลที่ทันต่อสถานการณ์, การรักษาความปลอดภัยของข้อมูลที่สร้างความเชื่อมั่นในการตัดสินใจ และความยืดหยุ่นของระบบที่รองรับการเปลี่ยนแปลงและความต้องการที่หลากหลายของผู้ใช้งาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Klungthong, Chaisiripaibool and Chotipurk (2020) ทำการศึกษา ปัจจัยเชิงสาเหตุด้านคุณภาพข้อมูลทางการบัญชี คุณภาพการบริการอิเล็กทรอนิกส์ การรับรู้คุณค่าของบัญชีอิเล็กทรอนิกส์ และความพึงพอใจของผู้ใช้บัญชีอิเล็กทรอนิกส์ที่ส่งผลต่อผลประสิทธิภาพการใช้งานบัญชีอิเล็กทรอนิกส์ของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในประเทศไทย ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า คุณภาพของข้อมูล ระบบสารสนเทศ และการบริการอิเล็กทรอนิกส์ มีผลต่อการรับรู้คุณค่าและความพึงพอใจของผู้ใช้ ซึ่งส่งผลต่อประสิทธิภาพการใช้งาน AIS ในธุรกิจ SMEs และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Mala, Srimung and Intiso (2024) ทำการศึกษา ผลกระทบของการประยุกต์ใช้ระบบสารสนเทศทางการบัญชีที่มีต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของธุรกิจโรงแรมกลุ่มจังหวัดสสุภ ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า องค์กรมีการใช้ระบบสารสนเทศทางการบัญชีในระดับสูง ซึ่งช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานโดยรวม โดยการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและตอบสนองผู้บริโภคได้ดี ทั้งนี้ ความสมบูรณ์ ทันเวลา และความสามารถในการเปรียบเทียบของข้อมูลทางบัญชีมีผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพองค์กรอย่างชัดเจน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Gunawan and Nengzih (2023) ทำการศึกษา อิทธิพลของคุณภาพระบบสารสนเทศทางการบัญชี

คุณภาพข้อมูลทางการบัญชี และความปลอดภัยของระบบสารสนเทศทางการบัญชีที่มีต่อความพึงพอใจของผู้ใช้ปลายทางต่อผลิตภัณฑ์แอปพลิเคชันระบบ SAP ใน PT Hakaaston ผลการวิจัยพบว่า คุณภาพระบบสารสนเทศทางการบัญชี คุณภาพข้อมูลทางการบัญชีและความปลอดภัยของระบบสารสนเทศทางการบัญชีมีผลในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญต่อความพึงพอใจของผู้ใช้งาน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้

1.1 กองทัพอากาศสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางสำหรับการนำไปปรับปรุง และพัฒนาในการใช้ระบบสารสนเทศทางบัญชีได้อย่างเหมาะสม

1.2 เจ้าหน้าที่การเงินและบัญชีของกองทัพอากาศสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการใช้งานระบบสารสนเทศทางบัญชีให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาค้นคว้าอิสระในครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาถึงอิทธิพลในด้านอื่น ๆ ที่มีส่งผลต่อประสิทธิภาพในการใช้ระบบสารสนเทศทางบัญชี หรือเพิ่มตัวแปรที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดความสมบูรณ์และครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

2.2 ควรศึกษากลุ่มตัวอย่างอื่น ๆ ซึ่งจะทำได้สามารถวิเคราะห์อิทธิพลของ คุณภาพระบบสารสนเทศทางการบัญชี และสมรรถนะระบบสารสนเทศทางบัญชีได้ครอบคลุม และขนาดกว้างขึ้นทุกกลุ่มตัวอย่าง

REFERENCES

- Department of Business Development. (n.d.). **Accounting information system**. Retrieved from <http://61.19.244.7/dbdacademy.com/dbdlms/file.php/10/moddata/scorm/20/Resource/LearningModule/Unit01/doc.html> [2024, 9 Oct.].
- Directorate of Personnel Royal Thai Air Force. (2024). **Air force personnel manual**. Retrieved from <https://person.rtaf.mi.th/web/images.pdf>.
- Gelinas, U. J., Dull, R. B. & Wheeler, P. (2018). **Accounting information systems**. Retrieved from https://books.google.co.th/books/about/Accounting_Information_Systems.html?id=5_HWtwEACAAJ&redir_esc=y [2024, 12 Oct.].
- Gunawan, S. & Nengzih, N. (2023). The influence of accounting information system quality, accounting information quality and accounting information system security on end user satisfaction of S4/Hana System Application Product (SAP) with perceived usefulness as a moderating variable at PT Hakaaston. **Journal of Economics and Finance**, 7(1), 22-32.

- Jaionnom, N. (1999). **Concept of Accounting Information System**. (7th ed). Nonthaburi: Sukhothai Thammathirat Open University.
- Klungthong, S., Chaisiripaibool, S. & Chotipurk, A. (2020). Causal factors, for Accounting data quality, Accounting information system quality, E- services quality, Perceived value of e- accounting, and User satisfaction of e-accounting affecting the efficiency of e-accounting for small and medium enterprises (SMEs) in Thailand. **Journal of Accountancy and Management: Mahasarakham University Thailand**, **12**(2), 100-116. (In Thai)
- Krongten, M. (2022). organizational factors and technological innovation adoption affecting the effectiveness of information system utilization in audit work of audit firms in Nonthaburi province. **Mahachula Academic Journal: Mahachulalongkornrajavidyalaya University**, **10**(3), 209-221. (In Thai)
- Mala, P., Srimung, N. & Intiso, B. (2024). Impact of the application of accounting information systems on operational efficiency of the hotel business Sanook Province group. **Journal of Management Science Research: Surindra Rajabhat University**, **8**(2), 290-301. (In Thai)
- Manjit, P. (2022). **Influence of accounting information system Quality of electronic accounting services And the quality of accounting information that Effectiveness accounting practices and growth of Smes in thailand**. (Master dissertation). Sripatum University, Bangkok.
- Peterson, E. & Plowman, G. E. (1958). **Business organization and management** (4th ed). United States: R.D. Irwin.
- Prayanthi, I. (2020). The effect of information system quality and information quality on user satisfaction accounting information system. **International Journal of Applied Finance and Business Studies**, **9**(3), 100-106.
- Rapina, R., Carolina, Y., Joni, J. & Ridwan, R. (2023). Accounting information system quality's effect on accounting information quality. **International Journal of Entrepreneurship, Business and Creative Economy**, **3**(2), 122-134.

- Royal Thai Air Force. (2020). **Royal Thai Air Force 20-year strategy (B.E. 2561-2580) (Revised B.E. 2563)**. Retrieved from https://welcome-page.rtaf.mi.th/web/content/4716?unique=e63f91a0815400e116328309bd3685f69b029f26&access_token=61fd221b-29bb-4313-a641-3333b8be5f09 [2024, 9 Oct].
- Saosoong, S. (2023). **Good accounting information system and accounting performance quality**. Retrieved from <https://www.spu.ac.th/fac/account/9307> [2025, 28 Jun].
- Tuaytaisong, N. (2022). **Advancement of technology**. Retrieved from <https://anyflip.com/spven/sihl/basic> [2024, 9 Oct].
- Yamane, T. (1973). **Statistics: an introductory analysis**. New York: New York: Har-per & Row.
-

Research Article

การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนของปัจจัยด้านโลจิสติกส์
ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการของบริษัทขนส่ง
ในเขตจังหวัดนนทบุรี

STEPWISE MULTIPLE REGRESSION ANALYSIS
Of LOGISTICS FACTORS AFFECTING THE DECISION
TO CHOOSE TRANSPORTATION SERVICES IN NONGTHABURI PROVINCE

เศรษฐภูมิ เกษชาวี*

สาขาวิชาการจัดการโลจิสติกส์ คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

Sedthapoom Thoucharee*

Program in Logistics Management, Faculty of Industrial Technology, Phranakhon Rajabhat University,
Bangkok, Thailand

*E-mail: sedthapoom@pnru.ac.th

Received: 2025-04-28

Revised: 2025-07-25

Accepted: 2025-08-15

บทคัดย่อ

ปัจจุบันได้เข้าสู่สังคมยุคดิจิทัล การขนส่งสินค้าจึงได้เข้ามาช่วยทำให้การซื้อ-ขายสินค้าผ่านระบบออนไลน์ได้อย่างสะดวกและรวดเร็วมากยิ่งขึ้น โดยจังหวัดนนทบุรีก็มีบริษัทบริการขนส่งสินค้าจำนวนมาก งานวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการขนส่งสินค้าต่อปัจจัยด้านโลจิสติกส์ในจังหวัดนนทบุรี 2. วิเคราะห์ปัจจัยด้านโลจิสติกส์ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการขนส่ง และ 3. เสนอแนวทางการบริหารจัดการโลจิสติกส์อย่างมีประสิทธิภาพ เครื่องมือวิจัยประกอบด้วย แบบสอบถาม และการสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา การวิเคราะห์ถดถอยแบบพหุคูณ (Stepwise Multiple Regression Analysis) และการทดสอบ Paired Samples t-test ผลการวิจัยพบว่า ผู้ใช้บริการมีระดับความพึงพอใจโดยรวมต่อปัจจัยด้านโลจิสติกส์ในระดับมาก โดยปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ ปัจจัยด้านต้นทุน และด้านการบริการลูกค้า ซึ่งสามารถรวมกันพยากรณ์การตัดสินใจได้ร้อยละ 8.4 แนวทางการจัดการโลจิสติกส์การขนส่งสินค้าของบริษัทขนส่งในเขต

จังหวัดนนทบุรี ควรมุ่งเน้นบริหารจัดการต้นทุนให้มีความเหมาะสมเมื่อเทียบกับผู้ให้บริการรายอื่น ให้มีความเหมาะสมกับคุณภาพการให้บริการ และควรมีการกำหนดราคาที่หลากหลาย

คำสำคัญ: การวิเคราะห์ถดถอยแบบพหุคูณ ปัจจัยด้านโลจิสติกส์ บริษัทขนส่ง จังหวัดนนทบุรี

ABSTRACT

Since we are now in the digital age, freight transport has helped make buying and selling products online more convenient and faster. Nonthaburi Province also has many freight transport companies. This research aims to 1. Study the satisfaction level of freight transport service users towards logistics factors in Nonthaburi Province, 2. Analyze the logistics factors that affect the decision to use the freight transport service, and 3. Propose guidelines for efficient logistics management. The research instruments consisted of questionnaires and interviews. Data were analyzed using descriptive statistics, stepwise multiple regression analysis, and paired samples t-test. The results of the research found that service users had a high level of overall satisfaction with logistics factors. Factors that significantly affected the decision to use the service were cost and customer service, which together could predict the decision by 8.4 percent. The logistics management guidelines for freight transport companies in Nonthaburi Province should focus on cost management to be appropriate compared to other service providers, to be appropriate for the quality of service, and to set a variety of prices.

Keywords: Stepwise Multiple Regression Analysis, Logistics Factors, Transportation Companies, Nonthaburi Province

บทนำ

เนื่องจากในปัจจุบันได้เข้าสู่สังคมยุคดิจิทัลอย่างเต็มรูปแบบ ระบบเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทในการดำเนินชีวิต ทำให้กิจกรรมในชีวิตประจำวันเกิดความสะดวกรวดเร็ว และการเข้าถึงระบบดิจิทัลผ่านอุปกรณ์สมาร์ตโฟนได้เปลี่ยนพฤติกรรมของผู้บริโภคอย่างมีนัยสำคัญ โดยสามารถทำให้เข้าถึงข้อมูลข่าวสาร การติดต่อสื่อสาร รวมถึงการซื้อขายสินค้า หรือบริการได้

ทั่วโลก นอกจากนี้การก้าวเข้าสู่ยุคดิจิทัล ส่งผลให้ธุรกิจต้องมีการปรับตัวเพื่อรองรับกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งธุรกิจอีคอมเมิร์ซ เพื่อตอบสนองความต้องการอย่างต่อเนื่อง การชำระค่าบริการผ่าน E-payment / Internet Banking และระบบการขนส่งสินค้าจึงเข้ามาช่วยทำให้การซื้อขายสินค้าผ่านระบบออนไลน์ได้อย่างสะดวกและรวดเร็วมากยิ่งขึ้น

โดยในปี พ.ศ. 2566 มูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจของธุรกิจให้บริการโลจิสติกส์ของประเทศไทยมีแนวโน้มขยายตัวเพิ่มขึ้น มีมูลค่า 555.2 พันล้านบาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 5.7 จากปีก่อนหน้า (Office of the National Economic and Social Development Council, 2023) ส่งผลให้เกิดการแข่งขันกันเพื่อการเป็นผู้นำในตลาดการให้บริการขนส่งสินค้า ทั้งของผู้ประกอบการรายเก่า อย่างไปรษณีย์ไทย และการเข้ามาของผู้ประกอบการรายใหม่ โดยเฉพาะต่างชาติ เช่น Kerry Express จากฮ่องกง DHL จากเยอรมนี SCG Express เป็นการร่วมมือเอสซีจี และ Yamato ประเทศญี่ปุ่น Flash Express และ Best Express ได้รับเงินทุนสนับสนุนจาก Alibaba จากจำนวนผู้ประกอบการที่เข้ามาแข่งขันในตลาดการขนส่งสินค้าแบบด่วนในปัจจุบันถือว่าธุรกิจการให้บริการขนส่งสินค้านี้เริ่มก้าวเข้าสู่ช่วงแข่งขันกันอย่างรุนแรง (Keawsanenani, 2021) ซึ่งผู้ประกอบการต้องให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านโลจิสติกส์คือ ต้นทุน การบริการลูกค้า ระบบเทคโนโลยีที่ใช้ในการบริการ ระยะเวลาในการขนส่งและความปลอดภัยของสินค้า เนื่องจากการบริหารจัดการโลจิสติกส์ที่มีประสิทธิภาพถือเป็นสิ่งที่ผู้บริโภคคาดหวังว่าจะได้รับจากการใช้บริการ หากสามารถทำให้ผู้บริโภคเกิดความประทับใจพึงพอใจจะทำให้ตัดสินใจเลือกใช้บริการซ้ำ (Suwannahong, 2021) และเนื่องจากจังหวัดนนทบุรีมีบริษัทบริการขนส่งจำนวนมากโดยที่สำคัญจะประกอบด้วย 3 บริษัท คือ บริษัทไปรษณีย์ไทย จำกัด บริษัท Kerry Express จำกัด และบริษัท Flash Express จำกัด มีการจัดส่ง

ไปรษณีย์ภัณฑ์ จำนวน 40,864,577 ชิ้น โดยแบ่งเป็น ไปรษณีย์ภัณฑ์ธรรมดา 28,150,407 ชิ้น พัสดุไปรษณีย์ จำนวน 403,267 ชิ้น และบริการพิเศษ จำนวน 12,310,903 ชิ้น นอกจากนี้จังหวัดนนทบุรี ยังมีอาณาเขตติดต่อกับกรุงเทพมหานครถึง 2 ด้าน คือ ด้านทิศตะวันออกและทิศใต้ รวมทั้งเป็นจังหวัดในเขตปริมาณพลที่มีระบบโครงข่ายการคมนาคมขนส่งทางบกที่ค่อนข้างสมบูรณ์ ทำให้การเดินทางภายในจังหวัดจังหวัด กรุงเทพมหานคร และสู่จังหวัดใกล้เคียงเป็นไปโดยสะดวก ส่งผลให้เกิดการแข่งขันกันอย่างรุนแรงทางด้านกลยุทธ์ทางการตลาดและกลยุทธ์ทางด้านโลจิสติกส์ของบริษัทที่ให้บริการขนส่งสินค้า (Nonthaburi Province, 2022) และจากการทบทวนวรรณกรรมที่ผ่านมาก็พบว่า ยังไม่มีการวิจัยเพื่อวัดระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการขนส่งต่อปัจจัยด้านโลจิสติกส์ วิเคราะห์ปัจจัยด้านโลจิสติกส์ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการขนส่ง และเสนอแนวทางการบริหารจัดการโลจิสติกส์อย่างมีประสิทธิภาพ

ดังนั้นงานวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาระดับความพึงพอใจต่อปัจจัยด้านโลจิสติกส์ของผู้ใช้บริการขนส่งสินค้าของบริษัทขนส่งในเขตจังหวัดนนทบุรี ศึกษาปัจจัยด้านโลจิสติกส์ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการขนส่งสินค้าของบริษัทขนส่งในเขตจังหวัดนนทบุรี และเสนอแนวทางการจัดการโลจิสติกส์การขนส่งสินค้าของบริษัทขนส่งในเขตจังหวัดนนทบุรีที่มีประสิทธิภาพเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการของบริษัทบริการขนส่งและเพิ่มคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตจังหวัดนนทบุรี

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจต่อปัจจัยด้านโลจิสติกส์ของผู้ใช้บริการขนส่งสินค้าของบริษัทขนส่งในเขตจังหวัดนนทบุรี
2. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านโลจิสติกส์ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการขนส่งสินค้าของบริษัทขนส่งในเขตจังหวัดนนทบุรี
3. เพื่อเสนอแนวทางการจัดการโลจิสติกส์การขนส่งสินค้าของบริษัทขนส่งในเขตจังหวัดนนทบุรีที่มีประสิทธิภาพ

ประโยชน์ที่ได้รับการวิจัย

1. ได้ทราบระดับความพึงพอใจต่อปัจจัยด้านโลจิสติกส์ของผู้ใช้บริการขนส่งสินค้าของบริษัทขนส่งในเขตจังหวัดนนทบุรี
2. ได้ทราบปัจจัยด้านโลจิสติกส์ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการขนส่งสินค้าของบริษัทขนส่งในเขตจังหวัดนนทบุรี
3. ได้แนวทางการจัดการโลจิสติกส์การขนส่งสินค้าของบริษัทขนส่งในเขตจังหวัดนนทบุรีที่มีประสิทธิภาพ

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

1. วัดปัจจัยด้านโลจิสติกส์ที่สัมพันธ์กับการตัดสินใจเลือกใช้บริการโลจิสติกส์ขนส่งสินค้าของบริษัทขนส่งในเขตจังหวัดนนทบุรีใน 5 ด้าน คือ ด้านต้นทุน ด้านการบริการลูกค้า ด้านระบบเทคโนโลยีที่ใช้ในการบริการ ด้านระยะเวลาในการขนส่ง และด้านความปลอดภัยของสินค้า

ขอบเขตด้านประชากร

1. กลุ่มตัวอย่าง เป็นลูกค้าผู้ใช้บริการบริษัทบริการขนส่งในจังหวัดนนทบุรีจำนวน 140 คน โดยใช้สูตรคำนวณของ Krejcie & Morgan จากจำนวนประชากร 220 คน (Jungsiriphonpakorn, 2018)

ขอบเขตด้านพื้นที่

1. ใช้บริษัทบริการขนส่งที่สำคัญ 3 บริษัท ได้แก่ บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด บริษัท Kerry Express จำกัด และบริษัท Flash Express จำกัด ที่เปิดให้บริการในเขตจังหวัดนนทบุรี

ทบทวนแนวคิด

แนวคิดเกี่ยวกับโลจิสติกส์

จะกล่าวถึง ความหมายของโลจิสติกส์ การพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ และปัจจัยด้านโลจิสติกส์ที่มีผลการตัดสินใจเลือกใช้บริการบริษัทขนส่งสินค้า โดยมีรายละเอียดที่สำคัญดังต่อไปนี้

Uthakrit (2524) ได้ให้ความหมายของโลจิสติกส์ (Logistics) ว่าเป็นแนวคิด กิจกรรม และกระบวนการทำงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวางแผน การดำเนินการและการควบคุมการทำงานขององค์กรให้เกิดการเคลื่อนย้ายการจัดเก็บ การรวบรวม และการกระจายสินค้าวัตถุดิบ ชิ้นส่วนประกอบ หรืออาจรวมถึงการบริการที่มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลสูงสุด โดยคำนึงถึงความต้องการและความพึงพอใจของลูกค้าเป็นสำคัญ

Rangsit Business School. (2025). ได้กล่าวว่า การพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Commerce) คือ การทำธุรกิจโดยซื้อขายสินค้าหรือโฆษณาผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และสื่อกลางในการใช้งานที่มากที่สุดในปัจจุบัน คือ อินเทอร์เน็ต

การทำธุรกิจแบบ E-commerce สามารถเข้าถึงลูกค้าได้อย่างกว้างขวาง และทำให้ลดค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ในการดำเนินธุรกิจได้เป็นอย่างดี ซึ่งการทำธุรกิจต้องประกอบด้วยอย่างน้อย 2 ฝ่ายคือผู้ซื้อและผู้ขาย โดยมีรูปแบบการทำธุรกิจของ E-Commerce ที่สำคัญคือ ธุรกิจกับธุรกิจ (Business to Business (B2B)) ธุรกิจกับผู้บริโภค (Business to Consumer (B2C)) ธุรกิจกับภาครัฐ (Business to Government (B2G)) ผู้บริโภคกับผู้บริโภค (Consumer to Consumer (C2C)) และภาครัฐกับประชาชน (Government to Consumer (G2C))

Asawawibul et al (2025) ได้ศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้ระบบโลจิสติกส์อีคอมเมิร์ซ (e-commerce logistics) จากผู้ขายออนไลน์ (Online Sellers) จำนวน 316 คนในประเทศไทย พบว่าความมุ่งเน้นใช้กลยุทธ์ในการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีและการสร้างความมั่นใจในความสมบูรณ์ของผลิตภัณฑ์

Suwannahong (2021) ได้ศึกษาปัจจัยด้านโลจิสติกส์ที่มีผลการตัดสินใจเลือกใช้บริการบริษัทขนส่งสินค้าเอกชนของผู้ประกอบการผ่านช่องทางออนไลน์ พบว่า ประกอบด้วย 5 ปัจจัยที่สำคัญคือ ด้านต้นทุน ด้านการบริการลูกค้า ด้านระบบเทคโนโลยีที่ใช้ในการบริการ ด้านระยะเวลาในการขนส่ง และด้านความปลอดภัยของสินค้า

Kamolkitiwong & Suwannasap (2022) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจต่อการใช้บริการบริษัทขนส่งสินค้าเอกชนของผู้ประกอบการจำหน่ายเสื้อผ้าออนไลน์ในเขตพื้นที่กรุงเทพฯ และปริมณฑล ผลการศึกษาพบว่าปัจจัยส่วนบุคคล อันได้แก่ เพศ และรายได้

ที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อระดับความพึงพอใจต่อการใช้บริการ บริษัทขนส่งสินค้าเอกชน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญ และปัจจัยด้านโลจิสติกส์ทุกด้าน มีความสัมพันธ์ในระดับสูงกับระดับความพึงพอใจต่อการใช้บริการบริษัทขนส่งสินค้าเอกชน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 โดยปัจจัยด้านการให้บริการ มีความสำคัญมากที่สุด ตามด้วยต้นทุนโลจิสติกส์ ความปลอดภัยของสินค้า ระยะเวลาในการขนส่งสินค้า และระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ที่ใช้ในการให้บริการ ตามลำดับ

Nunthong, Suvannin, & Ployjun (2021) ได้ศึกษาปัจจัยคุณภาพการบริการโลจิสติกส์ที่ส่งผลต่อความภักดีของผู้ใช้บริการธุรกิจผู้ให้บริการโลจิสติกส์ในประเทศไทย ผลการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุพบว่า ปัจจัยคุณภาพการบริการโลจิสติกส์ส่งผลต่อความภักดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ อย่างไรก็ตามด้านความยืดหยุ่นไม่มีผลต่อความภักดี

โดยได้นำมาใช้กับงานวิจัยนี้คือ ทำให้เข้าใจความหมายของโลจิสติกส์ การพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ ปัจจัยด้านโลจิสติกส์ที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการขนส่งสินค้า 5 ปัจจัยคือ ด้านต้นทุน ด้านการบริการลูกค้า ด้านระบบเทคโนโลยีที่ใช้ในการบริการ ด้านระยะเวลาในการขนส่ง และด้านความปลอดภัยของสินค้า และแนวทางการวัดความพึงพอใจต่อปัจจัยด้านโลจิสติกส์

พฤติกรรมผู้บริโภค

จะกล่าวเกี่ยวกับพฤติกรรมผู้บริโภค แนวทางการตัดสินใจเลือกใช้บริการ โดยมีรายละเอียดที่สำคัญดังต่อไปนี้

Nuengchamnon (2022) ได้กล่าวว่า พฤติกรรมผู้บริโภค เป็นพฤติกรรมในการตัดสินใจซื้อสินค้าและบริการ ซึ่งกระบวนการดำเนินการเพื่อให้ได้สินค้าและบริการนั้น ได้แก่ การค้นหาและวิเคราะห์ข้อมูลก่อนตัดสินใจซื้อ เพื่อตอบสนองความต้องการของบุคคล จึงทำให้มีความแตกต่างกัน ซึ่ง Chomshom (2015) ได้วิเคราะห์พฤติกรรมการเลือกใช้บริการส่งสินค้าในช่องทางไปรษณีย์ บริษัทขนส่งและรถทัวร์ พบว่า ในช่องทางไปรษณีย์ ผู้ใช้บริการส่งสินค้าให้ระดับความสำคัญกับปัจจัยด้านความน่าเชื่อถือของผู้ให้บริการมากที่สุด ส่วนในช่องทางบริษัทขนส่งและรถทัวร์ผู้ให้บริการส่งสินค้าให้ระดับความสำคัญเกี่ยวกับสินค้าส่งถึงที่หมายตามเวลาที่กำหนดมากที่สุด

แนวทางการตัดสินใจเลือกใช้บริการ

Junlawong (2022) ได้กล่าวว่า “การตัดสินใจซื้อหรือใช้บริการ เป็นกระบวนการเลือกทางเลือกเพียงทางเลือกเดียวจากทางเลือกที่มีอยู่ทั้งหมด ซึ่งประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ การรับรู้ความต้องการ การค้นหาข้อมูล การประเมินทางเลือก การตัดสินใจซื้อ และความรู้สึกละหลังการซื้อ”

Tinnaphop (2022) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยคุณภาพการให้บริการกับการตัดสินใจใช้บริการขนส่งเอกชนของผู้ขายสินค้าออนไลน์ ในกรุงเทพมหานคร พบว่าปัจจัยคุณภาพการบริการ ซึ่งประกอบด้วย ด้านการตอบสนองและความเข้าใจลูกค้า มีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจใช้บริการขนส่งเอกชนในด้านการรับรู้ถึงความต้องการ การประเมินทางเลือก การตัดสินใจใช้บริการ และความรู้สึกละหลังการซื้อของผู้ขายสินค้า

ออนไลน์ในกรุงเทพมหานคร อย่างมีระดับนัยสำคัญที่ .05

โดยได้นำมาใช้กับงานวิจัยนี้คือ ทำให้เข้าใจความหมายพฤติกรรมผู้บริโภค และแนวทางการตัดสินใจเลือกใช้บริการ ซึ่งประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ การรับรู้ความต้องการ การค้นหาข้อมูล การประเมินทางเลือก การตัดสินใจซื้อ และความรู้สึกละหลังการซื้อ

การวิเคราะห์เชิงสถิติ

จะกล่าวถึงการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ โดยมีรายละเอียดที่สำคัญดังต่อไปนี้

Phengsawat (2007) ได้กล่าวว่า การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นที่ทำหน้าที่พยากรณ์ตั้งแต่ 2 ตัวขึ้นไปกับตัวแปรตาม 1 ตัว เช่น ต้องการพยากรณ์ผลการเรียนของนักศึกษาแผนกคอมพิวเตอร์ (Y) โดยใช้ตัวพยากรณ์ 3 ตัว ประกอบด้วย ความสนใจของผู้เรียน (X_1) ความรู้พื้นฐานของผู้เรียน (X_2) และคุณภาพการสอนของผู้สอน (X_3) เป็นต้น ในการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณนั้นจะต้องหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (Multiple Correlation Coefficient) เพื่อให้ทราบถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นจำนวนทั้ง 3 ตัวกับตัวแปรตามว่ามีความสัมพันธ์กันเช่นใด สำหรับการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ จะต้องหาสมการถดถอยเพื่อใช้ในการพยากรณ์ของตัวแปรตาม (Y) และหาค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน รวมทั้งหาค่าสหสัมพันธ์พหุคูณ (Multiple Correlation) เพื่อหาความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงที่เป็นไปได้สูงสุดระหว่างตัวแปรอิสระหรือตัวแปรต้นกับตัวแปรตาม

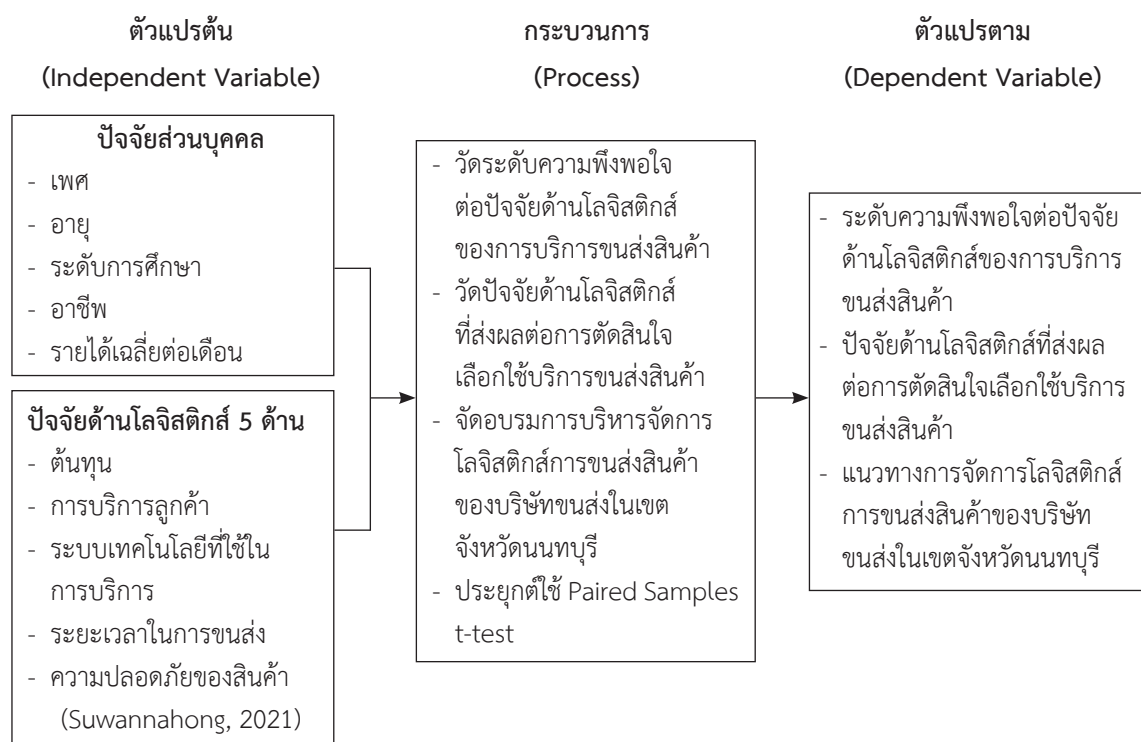
โดยมีวิธีการคัดเลือกตัวแปรเข้าสมการ เพื่อให้สมการสามารถพยากรณ์ตัวแปรเกณฑ์ได้สูงสุด โดยมีวิธีการคัดเลือกตัวแปรที่สำคัญ 4 วิธี ได้แก่ วิธีการเลือกแบบคัดเลือกเข้า (Enter Selection) วิธีการเลือกแบบก้าวหน้า (Forward Selection) วิธีการเลือกแบบถอยหลัง (Backward Selection) และ วิธีการคัดเลือกแบบขั้นตอน (Stepwise Selection)

Suwannahong (2021) ได้ศึกษาปัจจัยด้านโลจิสติกส์ที่มีผลการตัดสินใจเลือกใช้บริการบริษัทขนส่งสินค้าเอกชนของผู้ประกอบการผ่านช่องทางออนไลน์ ด้วยการวิเคราะห์การถดถอย

พหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) พบว่า ปัจจัยด้านระบบเทคโนโลยีที่ใช้ในการบริการ ด้านระยะเวลาในการขนส่ง และด้านความปลอดภัยของสินค้าส่งผลการตัดสินใจเลือกใช้บริการ บริษัทขนส่งสินค้าเอกชนของผู้ประกอบการผ่านช่องทางออนไลน์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

โดยได้นำมาใช้กับงานวิจัยนี้คือ ทำให้เข้าใจและสามารถประยุกต์ใช้หลักการการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน เพื่อหาปัจจัยด้านโลจิสติกส์ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการขนส่งสินค้า

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 ผู้วิจัยใช้การวิจัยเชิงปริมาณ โดยการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับธุรกิจอีคอมเมิร์ซ ปัจจัยด้านโลจิสติกส์ที่มีผลการตัดสินใจเลือกใช้บริการบริษัทขนส่งสินค้า การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่ 2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเก็บข้อมูลทั่วไป เช่น เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ย และวัดระดับความพึงพอใจต่อปัจจัยด้านโลจิสติกส์ของผู้ใช้บริการขนส่งสินค้าของบริษัทขนส่งในเขตจังหวัดนนทบุรี และวัดปัจจัยด้านโลจิสติกส์ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการขนส่งสินค้าของบริษัทขนส่งในเขตจังหวัดนนทบุรีใน 5 ด้าน คือ ด้านต้นทุน ด้านการบริการลูกค้า ด้านระบบเทคโนโลยีที่ใช้ในการบริการ ด้านระยะเวลาในการขนส่ง และด้านความปลอดภัยของสินค้า

ซึ่งจะตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามโดยวัดค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item - Objective Congruence (IOC)) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านประเมินค่า IOC พบว่า แบบสอบถามมีค่า IOC เท่ากับ 0.86 ซึ่งมากกว่า 0.5 และเข้าใกล้ 1 แสดงว่าแบบสอบถามมีความตรงตามเนื้อหา และมีการตรวจสอบค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) ด้วยค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) พบว่ามีค่าเท่ากับ 0.813 ซึ่งมากกว่า 0.7 แสดงว่าแบบสอบถามมีความเชื่อมั่นสูง

ขั้นตอนที่ 3 การเก็บรวบรวมข้อมูลของการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเพื่อวัดระดับความพึงพอใจต่อปัจจัยด้านโลจิสติกส์ของผู้ใช้บริการขนส่งสินค้าของบริษัทขนส่งในเขตจังหวัดนนทบุรี และวัดปัจจัยด้านโลจิสติกส์ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการขนส่งสินค้าของบริษัทขนส่งในเขตจังหวัดนนทบุรีใน 5 ด้านจากลูกค้า โดยเลือกแบบเจาะจงจำนวน 140 คน โดยใช้สูตรคำนวณของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) ที่ระดับความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ 5% และระดับความเชื่อมั่น 95% จากจำนวนประชากร 220 คนที่มาใช้บริการ 3 บริษัทโดยเลือกบริษัทละหนึ่งแห่งในวันอาทิตย์ที่ 29 กันยายน พ.ศ. 2567 แล้วจะวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาโดยใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

โดยมีระดับมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ 1 = น้อยที่สุด 2 = น้อย 3 = ปานกลาง 4 = มาก และ 5 = มากที่สุด ระดับค่าเฉลี่ยกำหนด 1.00 – 1.50 น้อยที่สุด 1.51 – 2.50 น้อย 2.51 – 3.50 ปานกลาง 3.51 – 4.50 มาก และ 4.51 – 5.00 มากที่สุด

ขั้นตอนที่ 4 จัดอบรมหัวข้อ แนวทางการบริหารจัดการปัจจัยด้านโลจิสติกส์ โดยมุ่งเน้นปัจจัยด้านต้นทุน และด้านการบริการลูกค้า ให้แก่พนักงานของบริษัทผู้ให้บริการขนส่งสินค้าในเขตจังหวัดนนทบุรีโดยใช้เวลารวม 3 ชั่วโมง

ขั้นตอนที่ 5 ติดตามผล เก็บรวบรวมข้อมูลความพึงพอใจต่อปัจจัยด้านโลจิสติกส์ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการขนส่งสินค้าของบริษัทขนส่งในเขตจังหวัดนนทบุรีใน 2 ด้าน คือ

ด้านต้นทุน และด้านการบริการลูกค้า จากลูกค้า โดยการเลือกแบบเจาะจงจำนวน 140 คนในวันอาทิตย์ที่ 16 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2568 แล้ววิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาหลังการอบรมโดยใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ Paired Samples t- test ของค่าเฉลี่ยของระดับความพึงพอใจระหว่าง ก่อนกับหลังการอบรม

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

ผลการวัดระดับความพึงพอใจต่อปัจจัยด้านโลจิสติกส์ของผู้ใช้บริการขนส่งสินค้าของบริษัทขนส่งในเขตจังหวัดนนทบุรี

โดยสามารถแสดงผลการเก็บข้อมูลทั่วไป คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยจากลูกค้าโดยการเลือกแบบเจาะจงจำนวน 140 คน ดังต่อไปนี้คือ

เพศ

พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงจำนวน 89 คน คิดเป็นร้อยละ 63.60 รองลงมาเป็นเพศชาย จำนวน 51 คนคิดเป็นร้อยละ 36.40

อายุ

พบว่า ส่วนใหญ่มีอายุ 21 ปีขึ้นไป - 40 ปี จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 41.40 รองลงมา 41 ปีขึ้นไป - 60 ปี จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 31.40 ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 20 ปี จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 19.30 และ 61 ปีขึ้นไป จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 7.90

ระดับการศึกษา

พบว่า ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษา ต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 47.10

รองลงมา ปริญญาตรี หรือเทียบเท่า จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 39.30 ปริญญาโท หรือเทียบเท่า จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 11.40 และสูงกว่าปริญญาโท จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 2.10

อาชีพ

พบว่า ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 33.60 ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 23.60 ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 15.70 นักเรียน/นักศึกษา จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 12.90 รับจ้าง/ลูกจ้าง จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 10.70 และประกอบอาชีพ เกษตรกร/ประมง จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 3.60

รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

พบว่า ส่วนใหญ่มีรายได้ 15,001 - 30,000 บาท จำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 47.90 รองลงมา มีรายได้ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 15,000 บาท จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 27.10 มีรายได้ 30,001 - 45,000 บาท จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 16.40 มีรายได้ 45,001 - 60,000 บาท จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 6.40 และมีรายได้ 60,001 บาทขึ้นไป จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 2.10

โดยสามารถแสดงผลการวัดระดับความพึงพอใจต่อปัจจัยด้านโลจิสติกส์ของผู้ใช้บริการโลจิสติกส์ขนส่งสินค้าของบริษัทขนส่งในเขตจังหวัดนนทบุรีใน 5 ปัจจัย คือ 1. ต้นทุน 2. การบริการลูกค้า 3. ระบบเทคโนโลยีที่ใช้ในการบริการ 4. ระยะเวลาในการขนส่ง และ 5. ความปลอดภัยของสินค้า ได้ดังแสดงในตารางที่ 1 ข้างล่างนี้

ตารางที่ 1 ผลการวัดระดับความพึงพอใจต่อปัจจัยด้านโลจิสติกส์ของผู้ใช้บริการโลจิสติกส์ขนส่งสินค้าของบริษัทขนส่งในเขตจังหวัดนนทบุรี

องค์ประกอบของความพึงพอใจที่มีต่อปัจจัยด้านโลจิสติกส์	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความพึงพอใจ
1. ต้นทุน (X_1)	4.51	0.33	มากที่สุด
1.1 ผู้ให้บริการขนส่งโลจิสติกส์มีต้นทุนค่าขนส่งที่เหมาะสมเมื่อเทียบกับผู้ให้บริการรายอื่น	4.52	0.50	มากที่สุด
1.2 ผู้ให้บริการขนส่งโลจิสติกส์มีต้นทุนที่เหมาะสมกับคุณภาพการให้บริการ	4.70	0.47	มากที่สุด
1.3 ผู้ให้บริการขนส่งโลจิสติกส์มีการกำหนดราคาที่หลากหลาย	4.31	0.58	มาก
2. การบริการลูกค้า (X_2)	4.42	0.29	มาก
2.1 ผู้ให้บริการขนส่งโลจิสติกส์มีบริการที่อำนวยความสะดวกหลังการขายให้แก่ท่าน	3.97	0.67	มาก
2.2 ผู้ให้บริการขนส่งโลจิสติกส์มีการให้บริการด้านการขนส่งที่ตรงตามเวลา	4.55	0.54	มากที่สุด
2.3 ผู้ให้บริการขนส่งโลจิสติกส์มีพนักงานที่มีมนุษยสัมพันธ์ทางด้านการต้อนรับที่ดี มีมารยาท	4.75	0.43	มากที่สุด
3. ระบบเทคโนโลยีที่ใช้ในการให้บริการ (X_3)	4.15	0.19	มาก
3.1 สามารถเรียกใช้บริการผ่านระบบอินเทอร์เน็ตได้	3.60	0.57	มาก
3.2 มีการเข้ารับและส่งสินค้ายังสถานที่นัดหมายผ่านระบบแอปพลิเคชัน	3.96	0.59	มาก
3.3 ระบบการติดตามการจัดส่งสินค้าแบบเป็นปัจจุบัน	4.67	0.47	มากที่สุด
3.4 มีอุปกรณ์และเครื่องมือที่ทันสมัย มาเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน	4.21	0.65	มาก
3.5 มีระบบการจัดเก็บเงินปลายทาง	3.58	0.50	มาก
3.6 มีระบบการออกใบเสร็จ และเลขตรวจสอบสินค้าให้กับผู้บริการทุกครั้ง	4.87	0.33	มากที่สุด
4. ระยะเวลาในการขนส่ง (X_4)	4.61	0.27	มากที่สุด
4.1 มีระบบการส่งสินค้าถึงปลายทางที่แน่นอนตามวันเวลาที่กำหนด	4.45	0.59	มาก
4.2 มีระยะเวลาในการขนส่งที่เหมาะสม	4.62	0.48	มากที่สุด
4.3 ผู้ให้บริการขนส่งโลจิสติกส์มีการส่งมอบสินค้าในเวลาที่ท่านต้องการหรือในกรณีเร่งด่วนได้	4.76	0.42	มากที่สุด

ตารางที่ 1 (ต่อ)

องค์ประกอบของความพึงพอใจที่มีต่อปัจจัยด้านโลจิสติกส์	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความพึงพอใจ
5. ความปลอดภัยของสินค้า (X_5)	4.56	0.26	มาก
5.1 มีการประกันสินค้า	4.47	0.56	มาก
5.2 มีความปลอดภัยในการขนส่ง	4.72	0.44	มากที่สุด
5.3 ไม่มีสินค้าสูญหาย/เสียหาย ระหว่างการขนส่ง	4.37	0.52	มาก
5.4 สามารถตรวจสอบสถานะของสินค้าได้ตลอดเวลา	4.68	0.46	มากที่สุด
รวม	4.45	0.13	มาก

จากตารางที่ 1 จะพบว่า ระดับความพึงพอใจโดยรวมต่อปัจจัยด้านโลจิสติกส์ของผู้ใช้บริการโลจิสติกส์ขนส่งสินค้าของบริษัทขนส่งในเขตจังหวัดนนทบุรี มีค่าเฉลี่ย 4.45 อยู่ในระดับมาก โดยสามารถเรียงลำดับด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด คือ ด้านระยะเวลาในการขนส่ง (X_4) มีค่าเฉลี่ย 4.61 ระดับมากที่สุด ด้านความปลอดภัยของสินค้า (X_5) มีค่าเฉลี่ย 4.56 ระดับ มากที่สุด ด้านต้นทุน (X_1) มีค่าเฉลี่ย 4.51 ระดับ มากที่สุด ด้านการบริการลูกค้า (X_2) มีค่าเฉลี่ย 4.42 ระดับ มาก และด้านระบบเทคโนโลยีที่ใช้ในการให้บริการ (X_3) มีค่าเฉลี่ย 4.15 ระดับมาก

ผลการศึกษาปัจจัยด้านโลจิสติกส์ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการขนส่งสินค้าของบริษัทขนส่งในเขตจังหวัดนนทบุรี

สามารถแสดงผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านโลจิสติกส์ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการของบริษัทขนส่งในเขตจังหวัดนนทบุรี โดยใช้สถิติสหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านโลจิสติกส์ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการของบริษัทขนส่งในเขตจังหวัดนนทบุรี โดยใช้สถิติสหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient)

ปัจจัยด้านโลจิสติกส์ (X)	การตัดสินใจเลือกใช้บริการ (Y)	
ด้านต้นทุน (X_1)	Pearson Correlation	.236**
	Sig. (2-tailed)	.005
	N	140
ด้านการบริการลูกค้า (X_2)	Pearson Correlation	.176*
	Sig. (2-tailed)	.038
	N	140
ด้านระบบเทคโนโลยีที่ใช้ในการให้บริการ (X_3)	Pearson Correlation	.001
	Sig. (2-tailed)	.993
	N	140
ด้านระยะเวลาในการขนส่ง (X_4)	Pearson Correlation	.116
	Sig. (2-tailed)	.174
	N	140
ด้านความปลอดภัยของสินค้า (X_5)	Pearson Correlation	-.032
	Sig. (2-tailed)	.705
	N	140

**Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

*Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

จากตารางที่ 2 จะพบว่าตัวแปรอิสระ (independent variable) ของปัจจัยด้านโลจิสติกส์ คือ ด้านต้นทุน (X_1) และด้านการบริการลูกค้า (X_2) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Correlation Coefficient) เท่ากับ .236 และ .176 แสดงว่ามีความสัมพันธ์เชิงเส้นกับการตัดสินใจเลือกใช้บริการของบริษัทขนส่งในเขตจังหวัดนนทบุรี

และมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 0.05 ตามลำดับ

สามารถแสดงผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ดีที่สุดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการของบริษัทขนส่งในเขตจังหวัดนนทบุรี โดยใช้สถิติวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) ดังในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ดีที่สุดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการของบริษัทขนส่งในเขตจังหวัดนนทบุรี โดยใช้สถิติวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

ปัจจัยด้านโลจิสติกส์	B	Std. Error	β	t	Sig.	Tolerance	VIF
Constant	.120	1.118		.107	.915		
ด้านต้นทุน (X_1)	.476	.168	.232	2.832	.005	.999	1.001
ด้านการบริการลูกค้า (X_2)	.393	.190	.169	2.065	.041	.999	1.001
R = .291 Adjusted R Square = .071 F = 6.317 (Sig. = .002)							
R Square = .084 Std. Error of the Estimate = .65905							

จากตารางที่ 3 จะพบว่าตัวแปรอิสระ (independent variable) ของปัจจัยด้านโลจิสติกส์ จำนวน 2 ตัวแปร คือ ด้านต้นทุน (X_1) และด้านการบริการลูกค้า (X_2) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) เท่ากับ 0.291 และกำลังสองของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R Square) เท่ากับ 0.084 แสดงว่า ตัวแปรพยากรณ์ทั้ง 2 ตัวร่วมกันพยากรณ์การตัดสินใจใช้บริการ โลจิสติกส์ขนส่งสินค้าของบริษัทขนส่งในเขตจังหวัดนนทบุรี ได้ร้อยละ 8.4 ซึ่งเมื่อวิเคราะห์ค่า F จะพบว่าค่า F เท่ากับ 6.317 และมีค่า Sig. เท่ากับ 0.002 แสดงว่า ตัวแปรอิสระทั้ง 2 มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจใช้บริการโลจิสติกส์ขนส่งสินค้าของบริษัทขนส่งในเขตจังหวัดนนทบุรี อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และเมื่อวิเคราะห์ค่า Tolerance

และ VIF จะพบว่า ค่า Tolerance มีค่าอยู่ระหว่าง 0.999 - 1.000 > 0.10 และค่า VIF มีค่าอยู่ระหว่าง 1.000 - 1.001 < 10 แสดงว่าตัวแปรอิสระทั้ง 2 ตัวแปรมีความเป็นอิสระต่อกัน

ทำให้ได้ สมการพยากรณ์ คือ

$$Y = 0.120 + 0.476X_1 + 0.393X_2$$

โดยที่

X_1 คือ ตัวแปรด้านต้นทุน

X_2 คือ ตัวแปรด้านการบริการลูกค้า

ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่า ปัจจัยด้านโลจิสติกส์

ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการของบริษัทขนส่งในเขตจังหวัดนนทบุรีประกอบด้วย 2 ปัจจัยที่สำคัญคือ ด้านต้นทุน (X_1) และด้านการบริการลูกค้า (X_2)

แนวทางการจัดการโลจิสติกส์การขนส่งสินค้าของบริษัทขนส่งในเขตจังหวัดนนทบุรีที่มีประสิทธิภาพ

ผู้วิจัยได้ฝึกอบรมแนวทางการบริหารจัดการปัจจัยด้านโลจิสติกส์ โดยมุ่งเน้นปัจจัยด้านต้นทุน และด้านการบริการลูกค้า ให้แก่พนักงานของบริษัทผู้ให้บริการขนส่งสินค้าในเขตจังหวัดนนทบุรี โดยสามารถแสดงผลการวิเคราะห์ Paired Samples t-test ของค่าเฉลี่ยระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการระหว่างก่อนกับหลังการฝึกอบรม ดังแสดงในตารางที่ 4 ข้างล่างนี้

จากตารางที่ 4 จะพบว่าค่าเฉลี่ยระดับความพึงพอใจโดยรวมของผู้ใช้บริการระหว่างก่อนกับหลังการฝึกอบรมแนวทางการบริหารจัดการปัจจัยด้านโลจิสติกส์ โดยมุ่งเน้นปัจจัยด้านต้นทุน และด้านการบริการลูกค้า มีค่าแตกต่างกันอย่างมีระดับนัยสำคัญที่ 0.05 หรือที่ช่วงความเชื่อมั่น 95%

ด้านต้นทุน (X_1) ค่าความแตกต่างค่าเฉลี่ยระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการโลจิสติกส์ขนส่งสินค้าของบริษัทขนส่งในเขตจังหวัดนนทบุรี มีค่าไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีระดับนัยสำคัญที่ 0.05 หรือที่ช่วงความเชื่อมั่น 95% และเมื่อ

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ Paired Samples t-test ของค่าเฉลี่ยระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการระหว่างก่อนกับหลังการฝึกอบรมแนวทางการบริหารจัดการปัจจัยด้านโลจิสติกส์ โดยมุ่งเน้นปัจจัยด้านต้นทุนและด้านการบริการลูกค้า

รายการ	ค่าเฉลี่ยก่อน	ค่าเฉลี่ยหลัง	Sig. (2-tailed)
ด้านต้นทุน (X_1)	4.51	4.54	0.311
- ผู้ให้บริการขนส่งโลจิสติกส์มีต้นทุนค่าขนส่งที่เหมาะสมเมื่อเทียบกับผู้ให้บริการรายอื่น	4.52	4.55	0.614
- ผู้ให้บริการขนส่งโลจิสติกส์มีต้นทุนที่เหมาะสมกับคุณภาพการให้บริการ	4.70	4.72	0.368
- ผู้ให้บริการขนส่งโลจิสติกส์มีการกำหนดราคาที่หลากหลาย	4.31	4.35	0.537
ด้านการบริการลูกค้า (X_2)	4.42	4.49	0.025*
- ผู้ให้บริการขนส่งโลจิสติกส์มีบริการที่อำนวยความสะดวกหลังการขายให้แก่ท่าน	3.97	4.00	0.601
- ผู้ให้บริการขนส่งโลจิสติกส์มีการให้บริการด้านการขนส่งที่ตรงตามเวลา	4.55	4.58	0.495
- ผู้ให้บริการขนส่งโลจิสติกส์มีพนักงานที่มีมนุษยสัมพันธ์ทางด้านการต้อนรับที่ดี มีมารยาท	4.75	4.88	0.001*
รวม	4.47	4.51	0.020*

* หมายถึง มีค่าความแตกต่างอย่างมีระดับนัยสำคัญที่ $\alpha = 0.05$

วิเคราะห์เป็นรายข้อก็จะพบว่า แต่ละข้อไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีระดับนัยสำคัญที่ 0.05 หรือที่ช่วงความเชื่อมั่น 95%

ด้านการบริการลูกค้า (X_2) ค่าความแตกต่างค่าเฉลี่ยระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการโลจิสติกส์ขนส่งสินค้าของบริษัทขนส่งในเขตจังหวัดนนทบุรี มีความแตกต่างกันอย่างมีระดับนัยสำคัญที่ 0.05 หรือที่ช่วงความเชื่อมั่น 95% และเมื่อวิเคราะห์เป็นรายข้อจะพบว่า ข้อผู้ให้บริการขนส่งโลจิสติกส์มีพนักงานที่มีมนุษยสัมพันธ์ทางการต้อนรับที่ดี มีมารยาท มีค่าความแตกต่างค่าเฉลี่ยระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการโลจิสติกส์ขนส่งสินค้าของบริษัทขนส่งในเขตจังหวัดนนทบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 หรือที่ช่วงความเชื่อมั่น 95% ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Atthawiwet (2019) ที่พบว่า พนักงานผู้ให้บริการของบริษัท เคอรี่ เอ็กซ์เพรส (ประเทศไทย) จำกัด ควรมีความเห็นอกเห็นใจ มีมนุษยสัมพันธ์ มีมารยาทที่ดีกับผู้รับบริการ เพื่อสร้างความพึงพอใจให้กับผู้รับบริการ

ดังนั้นแนวทางการจัดการโลจิสติกส์การขนส่งสินค้าของบริษัทขนส่งในเขตจังหวัดนนทบุรี ควรมุ่งเน้นบริหารจัดการต้นทุนให้มีความเหมาะสมเมื่อเทียบกับผู้ให้บริการรายอื่น ให้มีความเหมาะสมกับคุณภาพการให้บริการ และควรมีการกำหนดราคาที่หลากหลาย ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Suwansantawee (2019) ที่พบว่า ผู้ประกอบการธุรกิจอาหารในเขตกรุงเทพมหานคร

และปริมณฑล จะตัดสินใจเลือกผู้ให้บริการขนส่งโลจิสติกส์ที่มีการบริการลูกค้าที่ดี การตอบสนองอย่างรวดเร็ว มีราคาที่หลากหลายและมีราคาที่เหมาะสมเป็นสำคัญ

ข้อเสนอแนะ

แนวทางสำหรับองค์กร ธุรกิจที่จะประสบความสำเร็จในการบริหารจัดการโลจิสติกส์การขนส่งสินค้า

1. ผู้บริหารจะต้องกำหนดเป็นนโยบายหลัก และบังคับใช้อย่างเข้มงวด
2. ผู้บริหาร พนักงานจะต้องไม่ยึดติดกับรูปแบบการทำงานแบบเดิมจะต้องพร้อมปรับปรุงการทำงานตลอดเวลา

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรใช้การวิจัยเชิงคุณภาพร่วมด้วย ไม่ควรใช้การวิจัยเชิงปริมาณที่มุ่งเน้นใช้แบบสอบถามเพียงอย่างเดียว เช่น การสัมภาษณ์
2. ควรเพิ่มจำนวนลูกค้าที่จะใช้สอบถามให้มีจำนวนมากกว่า 140 คน เพื่อความครอบคลุมครบถ้วนของผลการวิจัย

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้ให้บริการโลจิสติกส์ขนส่งสินค้าของบริษัทขนส่งในเขตจังหวัดนนทบุรี พนักงานและผู้ประกอบการขนส่งสินค้าในเขตจังหวัดนนทบุรีที่ได้ให้ความร่วมมือและช่วยเหลือเป็นอย่างดี

REFERENCES

- Asawawibul, S., Na-Nan, K., Pinkajay, K., Jaturat, N., Kittichotsatsawat, Y. & Hu, B. (2025). The influence of cost on customer satisfaction in e-commerce logistics: Mediating roles of service quality, technology usage, transportation time, and production condition. **Journal of Open Innovation: Technology, Market, and Complexity**, 11(2025), 100482.
- Atthawiwet, P. (2019). **Service Quality that Affecting Customer Satisfaction of Kerry Express (Thailand) Company Limited in Bangkok.** (Thesis). Mahidol University, Nakhon Pathom.
- Chomshom, N. (2015). **An analysis of behavior In selecting of shipping service In postal of freight forwarding company and tour coach company.** (Thesis). Burapha University, Chon Buri.
- Jungsiriphonpakorn, A. (2018). **Research pattern, Population and sample.** Retrieved from <http://pioneer.netserv.chula.ac.th/~jaimorn/re5.htm> [2025, 19 January.]
- Office of the National Economic and Social Development Council. (2023). **Thailand's Logistics Report 2023.** Retrieved from <https://www.nesdc.go.th/download/logistics/report/LogisticsReportTH.pdf> [2025, 21 July.]
- Junlawong, S. (2022). **Factors affecting purchase decision on rice via online channels of consumers in thailand.** (Independent study). Ubon Ratchathani University, Ubon Ratchathani.
- Kamolkitiwong, K. & Suwannasap, N. (2022). A study of logistics factors affecting the satisfaction in using private freight service company of online clothing store in bangkok and metropolitan areas. **Management Sciences Valaya Alongkorn Review**, 3(3), 53-63.
- Keawsanenani, T. (2021). **FACTORS INFLUENCING CUSTOMER DECISIONS WHO CHOSE TO USE EXPRESS DELIVERY IN BANGKOK.** (Thesis). Srinakharinwirot University, Bangkok.
- Nunthong, K., Suvannin, W. & Ployjun, D. (2021). Logistics Service Quality Factors Influencing Customer Loyalty to Logistics Service Businesses in Thailand. **Journal of Business Administration and Social Sciences Ramkhamhaeng University**, 4(3), 42-63.

- Phengsawat, W. (2007). **Research Methodology**. Sakon Nakhon: Sakon Nakhon Rajabhat University.
- Nuengchamnong, A. (2022). **Customers behaviours affecting plant-based meat purchasing decisions: A case study of meat zero**. (Independent study). Graduate School, Thammasat University, Pathum Thani.
- Rangsit Business School. (2025). **e-commerce-what are the formats?**. Retrieved from <https://rbs.rsu.ac.th/e-commerce-มีรูปแบบใดบ้าง/> [2025, 7 April.]
- Nonthaburi Province. (2022). **Nonthaburi Provincial Development Plan 5 years (2018 – 2022)**. Retrieved from <https://www.nonthaburi.go.th/ita/2565/แผนพัฒนา%2065pdf> [2025, 22 July.]
- Suwannahong, N. (2021). **Logistics factors affecting the decision to choose a logistics service provider for entrepreneurs via online channels**. (Thesis). Graduate School, Rangsit University, Pathum Thani.
- Suwansantawee, B. (2016). **Factors Affecting the Decisions on Choosing Logistics Service Providers in Food Business Entrepreneur in Bangkok Metropolitan Region**. (Independent study). Graduate School, Bangkok University, Pathum Thani.
- Tinnaphop, T. (2022). Relationship between Service Quality Factors and the Decision to a Selection of the Parcel Provider Delivery Service of Online Seller in Bangkok. **Journal of Management Science Review**, 24(1), 85-96.
- Uthakrit, N. (2524). **Logistics and Supply Chain**. Retrieved from <https://mis.itd.kmutnb.ac.th/logistics-ep01/> [2025, 20 July.]
-

Research Article

TRANSLATION AND VALIDATION OF THE FLOURISHING SCALE IN THAI CONTEXT: EVIDENCE FROM PARENTS OF NEURODIVERGENT CHILDREN

Anjna Sachdev^{1*} and Santhosh Ayathupady Mohanan²

Counseling Psychology, Graduate School of Human Sciences, Assumption University

*E-mail: anjna.sachdev@gmail.com

Received: 2025-07-23

Revised: 2025-09-08

Accepted: 2025-09-16

ABSTRACT

This study aimed to translate and validate the Flourishing Scale (FS) for Thai parents of neurodivergent children. Originally developed to measure social-psychological prosperity across domains such as purpose, engagement, competence, and positive relationships, the FS had not been previously validated for this population in Thailand. Cross-cultural validation enhances the utility of flourishing as a construct in Southeast Asian health research. The translation followed the World Health Organization's forward-backward method and was reviewed a panel of three bilingual experts. The Thai version was first administered to a sample of 200 parents, and Exploratory Factor Analysis (EFA) supported a unidimensional structure. Internal consistency was excellent ($\alpha = .92$). Confirmatory Factor Analysis (CFA) conducted on a separate sample of 659 participants confirmed the model with strong standardized loadings (.736–.880) and good fit indices (CFI = .989, TLI = .981, RMSEA = .062). Convergent validity was further supported by moderate positive correlations with validated Thai versions of the CD-RISC-10 (resilience) and GQ-6 (gratitude). These findings indicate that the Thai version of the Flourishing Scale is a psychometrically robust tool and culturally relevant tool that can be applied not only in research, program evaluation,

and clinical practice for caregiving populations but also in broader Thai contexts, policy development, and cross-cultural studies on well-being.

Keywords: flourishing, scale validation, confirmatory factor analysis, Thai parents, neurodivergent children

INTRODUCTION

In recent years, the construct of flourishing has gained prominence in positive psychology as a representation of optimal well-being, encompassing both hedonic (feeling good) and eudaimonic (functioning well) aspects of life (Keyes, 2002; Huppert & So, 2013; Seligman, 2011; Diener et al., 2010). Unlike deficit-based approaches, flourishing emphasizes strengths, personal growth, and psychosocial prosperity (Keyes, 2002; Seligman, 2011). This strength-based perspective of flourishing is especially relevant for populations facing chronic stress, where a focus on resilience and well-being may provide a more holistic understanding of their mental health (Ryff & Singer, 2003; Wong, 2011).

Despite increasing global research on flourishing, there is limited empirical work in Southeast Asian contexts, particularly in Thailand, where cultural values such as collectivism, emotional restraint, and Buddhist teachings shape well-being differently than in Western settings (Suavansri et al., 2022; Pholphirul

et al., 2024). A small but growing body of studies from neighboring countries has begun to highlight regional perspectives on flourishing (Ilias et al., 2017; De Guzman et al., 2019; Sorrenti et al., 2021). However, within Thailand, flourishing has rarely been examined, and existing tools developed in Western contexts may not fully capture culturally specific dimensions of thriving, including the emphasis on social harmony and relational sensitivity expressed in concepts like *kreng-jai*. This underscores the need for cultural adaptation and validation.

This gap is especially critical among caregiving populations. Parents of neurodivergent children, such as those with autism or ADHD, face substantial psychological and caregiving demands. Thailand is estimated to have one of the highest rates of childhood autism in Southeast Asia, yet only about 15% of those affected receive specialized services. These gaps in access, compounded by workforce shortages and urban-rural disparities, place significant caregiving

responsibility on families (Tangviriyapaiboon et al., 2022; Duang-Chan et al., 2021).

While most Thai research has focused on caregiver stress and burden (Chuthapisith et al., 2015; Narkngam & Phungphol, 2017), there is increasing recognition of the need to explore strengths-based outcomes such as flourishing and resilience (Nelson et al., 2016). A validated measure of flourishing in this population would support more holistic research, as well as inform interventions and clinical practice aimed at promoting caregiver well-being.

RESEARCH OBJECTIVES

This study aimed to:

1. translate the Flourishing Scale (Diener et al., 2010) into Thai using the World Health Organization's forward-backward translation protocol.

2. evaluate the psychometric properties of the Thai version using Exploratory Factor Analysis (EFA) and Confirmatory Factor Analysis (CFA).

3. assess the internal consistency reliability and construct validity of the translated instrument.

4. examine convergent validity by comparing the Flourishing Scale with existing validated Thai versions of

the CD-RISC-10 (resilience) and GQ-6 (gratitude) scales.

EXPECTED BENEFITS

The validated Thai version of the Flourishing Scale is expected to support research and practice by offering a linguistically and contextually adapted tool for assessing flourishing among Thai caregiving populations. It will enable strengths-based psychological assessment, inform interventions, and contribute to the growing body of literature on positive mental health in Southeast Asia. The tool can also be used in future cross-cultural studies and in clinical screening within Thai mental health services.

RESEARCH SCOPE

This study focused on the translation and psychometric validation of the Flourishing Scale for Thai parents of neurodivergent children. The scope included linguistic adaptation of the original English version, followed by empirical testing to evaluate its factor structure, internal consistency, and convergent validity. While the findings are specific to caregiving populations, the validated Thai version may be applicable in broader Thai contexts.

LITERATURE REVIEW

The concept of flourishing has become a central focus in positive psychology, representing the highest state of psychosocial well-being (Keyes, 2002; Seligman, 2011; Huppert & So, 2013). It integrates emotional, psychological, and social components of mental health and is widely considered a marker of optimal human functioning (Keyes, 2002; Huppert & So, 2013). Flourishing individuals are not merely free of mental illness; they report greater purpose, stronger relationships, higher self-worth, and life satisfaction (Schotanus-Dijkstra et al., 2015).

Several theoretical models underpin the construct. Seligman's (2011) PERMA model defines flourishing as a combination of Positive Emotion, Engagement, Relationships, Meaning, and Accomplishment. Keyes (2002) conceptualizes flourishing as the presence of high levels of emotional, psychological, and social well-being. Other perspectives, such as Self-Determination Theory (Ryan & Deci, 2000), explain well-being as the fulfillment of autonomy, competence, and relatedness, while Fredrickson's (2013) Broaden-and-Build Theory highlights the role of positive emotions in expanding psychological resources and fostering

resilience. Together, these models provide a strong theoretical grounding for measuring flourishing across cultural contexts.

Although flourishing has been widely studied in Western contexts, research in Southeast Asia remains limited but is gradually expanding. In Malaysia, Ilias et al. (2017) found that cultural values, family interdependence, and religiosity shaped parental resilience and well-being. In Indonesia, Sorrenti et al. (2021) reported that resilience and gratitude predicted flourishing among university students. In the Philippines, De Guzman et al. (2019) highlighted the central role of family interdependence and spirituality among caregivers. Collectively, these studies suggest that flourishing in Southeast Asia is closely tied to collectivist values, family relationships, and spirituality, reflecting pathways that differ from Western contexts.

Instruments such as the Flourishing Scale (FS) developed by Diener et al. (2010) provide a practical tool to assess flourishing in empirical research. The FS is an 8-item self-report measure capturing perceived success in key domains such as meaning and purpose, social contribution, competence, self-esteem, and optimism. It has demonstrated strong psychometric properties, including

high internal consistency ($\alpha = .87$) and a clear unidimensional factor structure. Its brevity, clarity, and strengths-based framing have made it a widely adopted measure of well-being.

The FS has been translated into more than 30 languages and validated in diverse cultural contexts, including Portugal (Silva & Caetano, 2013), China (Tang et al., 2016), and France (Villieux et al., 2016). Across these validations, the FS has consistently shown reliability and a stable one-factor structure, although cultural differences have influenced how items are interpreted and endorsed.

In Thailand, adapting psychological scales is essential because cultural values shape how individuals interpret and respond to items. Concepts such as social harmony, *kreng-jai* (consideration for others), and Buddhist views of balance and acceptance may not be reflected in instruments developed in Western contexts. Prior Thai adaptations, including the Connor-Davidson Resilience Scale (Vongsirimas et al., 2017) and the Gratitude Questionnaire (Wongpakaran & Wongpakaran, 2017), show that translation alone is insufficient, and cultural nuance must be considered. International guidelines emphasize that scale adaptation

must go beyond linguistic accuracy to ensure conceptual and cultural equivalence (WHO, 2013)

While cultural adaptation ensures conceptual relevance, validity must also be demonstrated through associations with related constructs. Prior research shows that resilience and gratitude are consistently linked with flourishing. Gratitude has been identified as an indicator of flourishing and shown to predict well-being outcomes (Hilton et al., 2019). Resilience has likewise been found to serve as a protective factor that enables individuals to thrive, with studies reporting its positive association with flourishing across different populations (Aivalioti et al., 2020; Barnhart et al., 2022)

In summary, flourishing is a multidimensional, empirically supported construct that has gained global relevance. The Flourishing Scale offers a theoretically grounded and widely adopted measure of this construct. However, its application must be validated for specific cultural contexts, such as Thai caregiving populations, to ensure accurate and meaningful use.

HYPOTHESIS

1. The Thai version of the Flourishing Scale will exhibit a unidimensional factor

structure, as supported by both Exploratory Factor Analysis (EFA) and Confirmatory Factor Analysis (CFA)

2. The Thai version of the Flourishing Scale will demonstrate high internal consistency reliability.

3. The Flourishing Scale will show significant positive correlations with the Thai versions of the CD-RISC-10 (resilience) and

GQ-6 (gratitude), supporting its convergent validity.

Conceptual Framework

This framework in figure 1 outlines the translation and validation process of the Flourishing Scale. The detailed explanation of each stage in this framework is provided in the Methodology section.

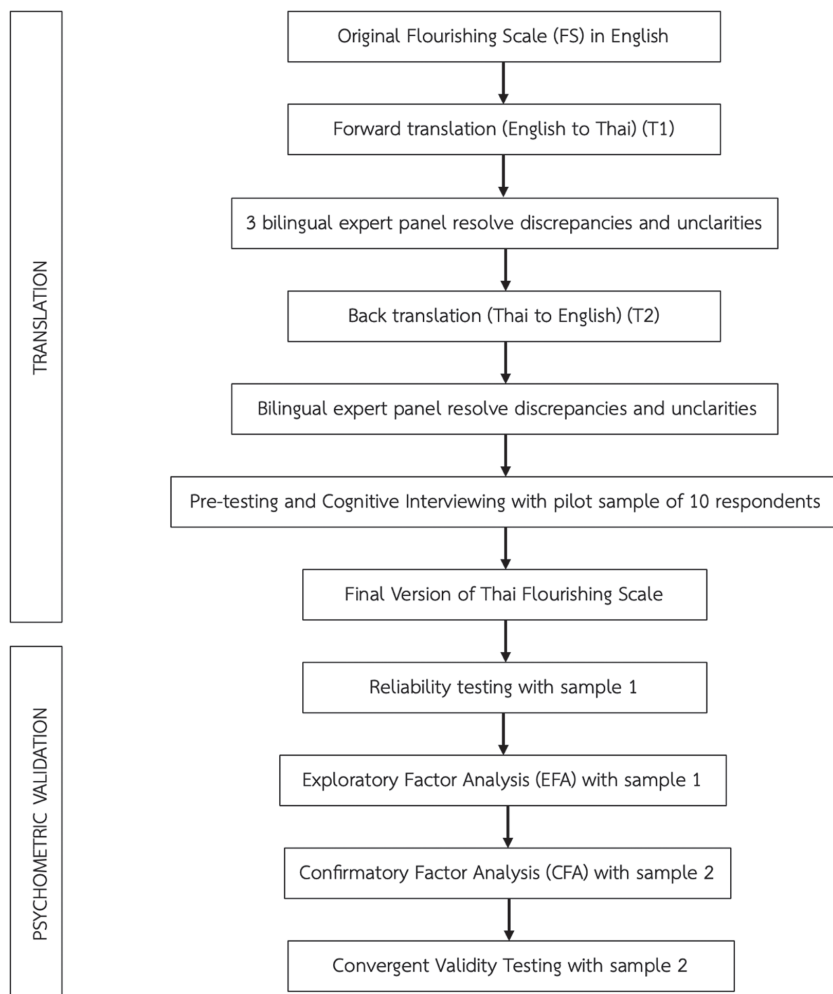

Figure 1 Translation and Validation Process of the Study

Methodology Material

Research Design

This study employed a quantitative cross-sectional design to translate and validate the Flourishing Scale (FS) for Thai parents of neurodivergent children, a design commonly recommended for validation studies as it enables assessment of psychometric properties at a single point in time (Boateng et al., 2018). The process included linguistic translation and expert-based review to ensure semantic and conceptual appropriateness, followed by psychometric validation through reliability analysis, exploratory factor analysis (EFA), confirmatory factor analysis (CFA), and convergent validity testing.

Participants

Participants in this study were Thai parents of neurodivergent children residing in Bangkok and its metropolitan area. Two independent samples were used, sample 1 (n = 200) and sample 2 (n = 659). Participants were recruited using convenience and snowball sampling methods, which were employed because these parents represent a relatively hard-to-reach population, and these approaches allowed efficient access through existing networks. Data was collected through 13 schools, special education centers, clinics,

and non-profit organizations that support children with neurodivergence, selected based on accessibility and institutional approval for data collection. Inclusion criteria required that participants be the parent of a child with a neurodivergence (e.g., autism spectrum disorder, ADHD, or learning disability), be 18 years of age or older, and be able to read and write Thai. Participation was voluntary and anonymous, and all participants provided informed consent.

Research Instruments

Flourishing Scale (Diener et al., 2010) is an 8-item self-report measure designed to assess social-psychological well-being. Each item is rated on a 7-point Likert scale ranging from 1 (Strongly disagree) to 7 (Strongly agree), with total scores ranging from 8 to 56. Higher scores reflect greater perceived flourishing, including domains such as meaning and purpose in life, positive relationships, engagement, and optimism. Example item include “I lead a purposeful and meaningful life”. The original version demonstrated strong internal consistency (Cronbach’s $\alpha = .87$) and a unidimensional factor structure.

Connor-Davidson Resilience Scale 10 items (CD-RISC-10) (Campbell-Sills & Stein, 2007) assesses resilience using 10 items rated on a 5-point Likert scale

(0–4), with higher scores indicating greater resilience. The Thai version, validated by Vongsirimas et al. (2017), demonstrated good internal consistency ($\alpha = .86$) and a unidimensional structure.

Gratitude Questionnaire–6 items (GQ-6) (McCullough et al., 2002) measures dispositional gratitude using 6 items on a 7-point Likert scale. Higher scores indicate higher gratitude. The Thai version by Wongpakaran and Wongpakaran (2017) showed acceptable reliability ($\alpha = .71$) and good model fit in CFA.

Translation Procedure

The translation of the Flourishing Scale followed the four-step guidelines recommended by the World Health Organization (WHO, 2013) to ensure semantic and conceptual equivalence. First, the scale was forward-translated from English to Thai by a bilingual psychologist whose native language is Thai. This version was then reviewed by a panel of three bilingual experts to resolve discrepancies and suggest alternatives. Key revisions included clarifying culturally sensitive terms and adapting wording for greater conceptual accuracy, such as refining items relating to spirituality (“*higher power*”) and clarifying demographic questions (e.g., family structure) for cultural relevance.

Next, the revised Thai version was back-translated into English by an independent bilingual translator unfamiliar with the original scale. The expert panel compared the back-translation with the original version, focusing on conceptual accuracy rather than literal wording. Several discrepancies emerged, such as “feeling down” vs. “despair,” “upset” vs. “annoyed,” and “optimistic” vs. “positive thoughts,” which were revised to better reflect the intended meaning.

Following revisions, the pre-final version was administered to 10 Thai parents of neurodivergent children for pre-testing and cognitive interviewing. Feedback on clarity and comprehension was collected, and further changes were made to sentence structures in some items. Importantly, the wording for “*higher power*” was revised from “พลังเหนือธรรมชาติ” (supernatural power) to “อำนาจสิ่งศักดิ์สิทธิ์” (sacred power) to better reflect cultural meaning.

The finalized Thai version of the Flourishing Scale was then used for testing with the target population.

Data Analysis

Data were analyzed using SPSS and AMOS software. Descriptive statistics, including means, standard deviations, skewness, and kurtosis, were calculated

to examine item distributions and assess the normality of the Flourishing Scale (FS) items.

Internal consistency was evaluated using Cronbach's alpha. An Exploratory Factor Analysis (EFA) was conducted on the first sample using Principal Component Analysis, with factors extracted based on eigenvalues greater than 1.

A Confirmatory Factor Analysis (CFA) was then conducted on the second sample to test the unidimensional model of the FS. Model fit was evaluated using standard

indices: Comparative Fit Index ($CFI \geq .95$), Tucker-Lewis Index ($TLI \geq .95$), Root Mean Square Error of Approximation ($RMSEA \leq .08$), and Standardized Root Mean Square Residual ($SRMR \leq .08$) (Hair et al. 2019).

Convergent validity was assessed using Pearson's correlation coefficients between the FS and two related constructs: resilience (measured by the Thai version of the CD-RISC-10) and gratitude (measured by the Thai version of the GQ-6). All analyses were conducted using a significance level of $p < .05$.

Table 1 Descriptive Statistics of The Thai Version of the Flourishing Scale (n = 200)

Item code	Items	Mean	SD	Skewness	Kurtosis
F1	I lead a purposeful and meaningful life.	6.050	0.898	-1.097	1.879
F2	My social relationships are supportive and rewarding.	5.750	1.050	-0.877	0.669
F3	I am engaged and interested in my daily activities.	5.980	0.953	-1.320	2.532
F4	I actively contribute to the happiness and wellbeing of others.	5.880	0.990	-0.854	0.546
F5	I am competent and capable in the activities that are important to me.	5.900	0.958	-1.206	2.116
F6	I am a good person and live a good life.	5.910	1.087	-1.327	2.563
F7	I am optimistic about my future.	6.060	0.996	-1.232	1.819
F8	People respect me.	5.520	1.125	-0.882	1.154

Note: SD = Standard Deviation

Table 2 KMO and Bartlett's Test

Test	Value
Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy	0.891
Bartlett's Test of Sphericity	$\chi^2(28) = 801.46, p < .001$

Table 3 Factor Loadings and Communalities from Principal Component Analysis of the Thai Version of the Flourishing Scale (n = 200)

Item	Factors	Communality (h^2)
F7	0.836	0.699
F5	0.796	0.634
F6	0.784	0.615
F3	0.769	0.591
F4	0.759	0.576
F2	0.728	0.530
F1	0.709	0.503
F8	0.704	0.496
Eigen value	4.644	
% variance explained	58.049	

Table 4 Reliability Analysis of the Thai Version of the Flourishing Scale (n = 200)

Item	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha If Item Deleted
F1	0.613	0.887
F2	0.634	0.885
F3	0.685	0.881
F4	0.673	0.882
F5	0.719	0.878
F6	0.707	0.878
F7	0.769	0.872
F8	0.615	0.888
Full scale reliability		0.895

Table 5 Standardized Factor Loadings from Confirmatory Factor Analysis of the Thai Version of the Flourishing Scale (n = 659)

Item	Standardized Loading (β)
F1	0.810
F2	0.803
F3	0.880
F4	0.772
F5	0.799
F6	0.788
F7	0.764
F8	0.736

Table 5 Model Fit Indices for the One-Factor CFA Model (n = 659)

Discrepancy χ^2	df	p	Normed χ^2	GFI	TLI	CFI	RMSEA
56.934	16	0.000	3.558	0.98	0.981	0.989	0.062

Note: CFI = Comparative Fit Index; TLI = Tucker-Lewis Index; RMSEA = Root Mean Square Error of Approximation

Table 6 Convergent Validity Indicators for the Thai Version of the Flourishing Scale (n = 659)

Constructs	Convergence		
	AVE	CR	α
FS	0.632	0.932	0.895

Note: AVE = Average Variance Extracted; CR = Composite Reliability;
 α = Cronbach's alpha.

Table 7 Pearson Correlations Between Total Scores of the Thai Version of the Flourishing Scale (FS), Gratitude (GQ-6), and Resilience (CD-RISC-10) (n = 659)

Construct Pair	Pearson Correlation (r)
Flourishing (FS) - Gratitude (GQ-6)	0.610**
Flourishing (FS) - Resilience (CD-RISC)	0.505**

Note: All correlation are based on total scores.

**p < .001

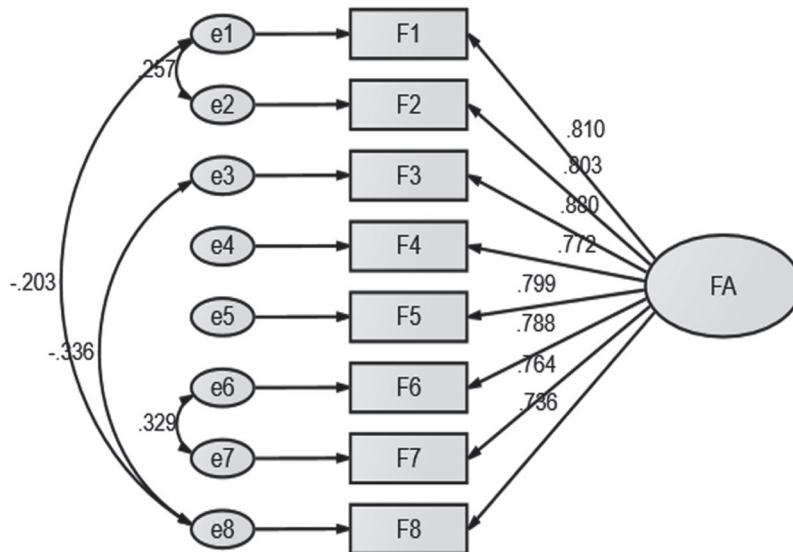

Figure 2 Standardized Path Diagram of the CFA Model
for the Thai Version of the Flourishing Scale

RESULTS CONCLUSION AND DISCUSSION

Results Conclusion

Descriptive statistics (Table 1) showed high mean scores ($M = 5.52-6.06$), indicating strong endorsement of positive experiences across all items. Skewness and kurtosis values for all items were within acceptable ranges (± 2), supporting assumptions of normality (Hair et al., 2019).

The data were deemed suitable for factor analysis, with a Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) value of 0.891 and a statistically significant Bartlett's Test of Sphericity, $\chi^2(28) = 801.46$, $p < .001$ (Table 2), indicating adequate sampling and inter-item correlations (Hair et al., 2019). Exploratory Factor Analysis using principal component extraction

supported a unidimensional structure (Table 3). A single factor explained 58.05% of the total variance, and all items loaded strongly on this factor (range = 0.704 to 0.836). Communalities ranged from 0.496 to 0.699, indicating substantial shared variance among the items (Hair et al., 2019).

Reliability analysis demonstrated excellent internal consistency. Cronbach's alpha for the full scale was 0.895 (Table 4), and corrected item-total correlations exceeded the recommended minimum of 0.33, further supporting the coherence of the scale (Ho, 2014).

Confirmatory Factor Analysis (CFA) using a separate sample ($n = 659$) validated

the unidimensional structure (Table 5, Figure 2). Standardized factor loadings ranged from 0.736 to 0.880, exceeding the acceptable cutoff of 0.50 (Hair et al., 2019). The model showed a good fit to the data: $\chi^2(16) = 56.93$, $p < .001$; CFI = 0.989; TLI = 0.981; RMSEA = 0.062 (Table 6). These values indicate a well-fitting model, with CFI and TLI values exceeding the recommended threshold of 0.95 and RMSEA below the acceptable limit of 0.08 (Hair et al., 2019).

Evidence of convergent validity was established through high values for Average Variance Extracted (AVE = 0.632), Composite Reliability (CR = 0.932), and Cronbach's alpha (α = 0.895), as shown in Table 6. These values support the conclusion that the scale captures a coherent and internally consistent latent construct (Hair et al., 2019).

Pearson correlation analyses demonstrated significant positive correlations between the Flourishing Scale and two conceptually related measures: Gratitude (GQ-6) and Resilience (CD-RISC-10). Specifically, flourishing was moderately and positively correlated with gratitude ($r = 0.610$, $p < .001$) and resilience ($r = 0.505$, $p < .001$), providing strong evidence for convergent

validity (Table 7; Hair et al., 2019). These results are consistent with prior research highlighting the role of gratitude and resilience in supporting well-being and psychological flourishing (Diener et al., 2010; Schotanus-Dijkstra et al., 2015).

Discussion

These findings affirm the psychometric soundness of the Thai version of the Flourishing Scale in this context. The scale maintained its original factor structure, demonstrated excellent internal consistency, and showed meaningful associations with theoretically related constructs. These findings are consistent with previous cross-cultural validations of the Flourishing Scale, which also reported a stable unidimensional structure and strong reliability in diverse contexts, including Portugal, China, and France (Silva & Caetano, 2013; Tang et al., 2016; Villieux et al., 2016). The significant correlations with resilience and gratitude further align with positive psychology research demonstrating that gratitude (Hilton et al., 2019) and resilience (Barnhart et al., 2022) are key contributors to flourishing.

The item "People respect me" yielded the lowest loading but remained above the acceptable threshold. This may reflect cultural nuances in how Thai

caregivers perceive respect and social value, with greater emphasis on harmony and connectedness than on explicit recognition, consistent with collectivist orientations (Somsak & Yolles, 2010). Such nuances are also understandable in light of theoretical models that emphasize social well-being (Keyes, 2002) and positive relationships (Seligman, 2011) as central to flourishing.

The validated Thai Flourishing Scale offers a valuable tool for assessing positive psychological functioning among parents of neurodivergent children. Its strengths-based focus can complement existing assessments of stress and burden in Thai caregiving research and practice (Chuthapisith et al., 2015; Narkngam & Phungphol, 2017).

In applied settings, this scale may support screening, intervention planning, and evaluation in community, clinical, and educational programs aiming to promote well-being. Low FS scores, in particular, could also help identify individuals at risk of languishing or experiencing low levels of psychological and social well-being (Keyes, 2002), signaling a need for additional support or targeted interventions. For researchers, it provides a culturally appropriate measure for advancing

positive psychology and cross-cultural mental health studies in Southeast Asia. Future research should explore the scale's predictive validity and test its use in broader Thai populations, including clinical and longitudinal designs.

SUGGESTIONS AND RECOMMENDATIONS

The present study provides strong support for the reliability and validity of the Thai version of the Flourishing Scale among parents of neurodivergent children. To extend its applicability and contribution to the field, several directions for future research and practice are proposed.

Future studies should consider validating the scale across more diverse Thai populations, including adolescents, university students, healthcare workers, and the general public. Broader validation would help determine the generalizability of the scale across demographic groups and strengthen its role in both research and applied settings.

In addition, longitudinal research is recommended to assess the scale's temporal stability and predictive validity. Investigating how flourishing changes over time, and how it relates to important psychological outcomes such as caregiver stress, mental health, and family functioning,

would enhance the understanding of its practical utility.

The scale may also be integrated into strengths-based intervention programs aimed at supporting caregiver well-being. It can serve as an evaluative tool for assessing the effectiveness of culturally adapted approaches, including positive psychology interventions, mindfulness-based practices, and narrative therapy.

Moreover, future research could explore how flourishing interacts with culturally significant constructs such as

interdependence, compassion, and spiritual well-being. Such inquiry would contribute to a more nuanced understanding of flourishing within Thai sociocultural contexts and promote models of positive mental health that are grounded in Thai cultural values and lived experiences.

Together, these recommendations support the further development and application of the Thai Flourishing Scale in advancing research, intervention, and policy related to psychological well-being in Thailand.

REFERENCES

- Aivalioti, K., Argyropoulou, K., & Flouris, G. (2020). Resilience and flourishing: The mediating role of positive emotions. *Psychology*, *11*(1), 10–22.
- Barnhart, L., Huffman, J. C., & Celano, C. M. (2022). Family resilience and flourishing: A positive psychology perspective. *Journal of Positive Psychology*, *17*(3), 345–356.
- Boateng, G. O., Neilands, T. B., Frongillo, E. A., Melgar-Quinonez, H. R., & Young, S. L. (2018). Best practices for developing and validating scales for health, social, and behavioral research: A primer. *Frontiers in Public Health*, *6*, 149.
- Campbell-Sills, L., & Stein, M. B. (2007). Psychometric analysis and refinement of the Connor-Davidson Resilience Scale (CD-RISC): Validation of a 10-item measure of resilience. *Journal of Traumatic Stress*, *20*(6), 1019–1028.
- Chuthapisith, J., Louthrenoo, O., Boonperm, H., & Narkpongphan, A. (2015). Stress in primary caregivers of autistic children and its association with child characteristics. *Journal of the Medical Association of Thailand*, *98*(Suppl 2), S45–S52.
- De Guzman, M. R. T., Carlo, G., Edwards, C. P., & Orduna, A. M. (2019). Caregiving, spirituality, and flourishing among Filipino families. *Journal of Family Psychology*, *33*(4), 510–520.

- Diener, E., Wirtz, D., Tov, W., Kim-Prieto, C., Choi, D., Oishi, S., & Biswas-Diener, R. (2010). New well-being measures: Short scales to assess flourishing and positive and negative feelings. **Social Indicators Research**, *97*(2), 143–156.
- Duang-Chan, T., Rojjanaprapayon, T., & Kittirattanapaiboon, P. (2021). Service accessibility and quality of care for children with developmental disorders in Thailand: Perspectives from parents and providers. **Journal of Health Research**, *35*(3), 252–262.
- Fredrickson, B. L. (2013). Positive emotions broaden and build. In P. Devine & A. Plant (Eds.), **Advances in Experimental Social Psychology**, *47*, 1–53.
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., & Anderson, R. E. (2019). **Multivariate data analysis** (8th ed.). Cengage Learning.
- Hilton, J. L., Gonzalez, A., & Garcia, R. (2019). Gratitude and flourishing: Exploring the relationship in diverse populations. **Journal of Happiness Studies**, *20*(7), 2341–2358.
- Ho, R. (2014). **Handbook of univariate and multivariate data analysis with IBM SPSS** (2nd ed.). CRC Press.
- Huppert, F. A., & So, T. T. C. (2013). Flourishing across Europe: Application of a new conceptual framework for defining well-being. **Social Indicators Research**, *110*(3), 837–861.
- Ilias, K., Cornish, K., Kummar, A. S., Park, M. S. A., & Golden, K. J. (2017). Parenting stress and resilience in parents of children with autism spectrum disorder (ASD) in Southeast Asia: A systematic review. **Frontiers in Psychology**, *8*, 149.
- Keyes, C. L. M. (2002). The mental health continuum: From languishing to flourishing in life. **Journal of Health and Social Behavior**, *43*(2), 207–222.
- McCullough, M. E., Emmons, R. A., & Tsang, J. (2002). The grateful disposition: A conceptual and empirical topography. **Journal of Personality and Social Psychology**, *82*(1), 112–127.
- Narkngam, N., & Phungphol, Y. (2017). Factors affecting stress among parents of children with autism in Thailand. **Journal of Behavioral Science**, *23*(2), 24–40.
- Nelson, S. K., Kushlev, K., & Lyubomirsky, S. (2016). The pains and pleasures of parenting: When, why, and how is parenthood associated with more or less well-being? **Psychological Bulletin**, *142*(6), 1244–1276.

- Pholphirul, P., Chandoevrit, W., & Rujirabanjong, N. (2024). Well-being and mental health among Thai populations: The role of cultural and social capital. **Journal of Happiness Studies**, 25(1), 77–96.
- Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2000). Self-determination theory and the facilitation of intrinsic motivation, social development, and well-being. **American Psychologist**, 55(1), 68–78.
- Ryff, C. D., & Singer, B. (2003). Flourishing under fire: Resilience as a prototype of challenged thriving. In C. L. M. Keyes & J. Haidt (Eds.), **Flourishing: Positive psychology and the life well-lived** (pp. 15–36). American Psychological Association.
- Schotanus-Dijkstra, M., Pieterse, M. E., Drossaert, C. H., Westerhof, G. J., de Graaf, R., ten Have, M., Walburg, J. A., & Bohlmeijer, E. T. (2015). What factors are associated with flourishing? Results from a large representative national sample. **Journal of Happiness Studies**, 17(4), 1351–1370.
- Seligman, M. E. P. (2011). **Flourish: A visionary new understanding of happiness and well-being**. Free Press.
- Silva, A. J., & Caetano, A. (2013). Validation of the Flourishing Scale and Scale of Positive and Negative Experience in Portugal. **Social Indicators Research**, 110(2), 469–478.
- Somsak, P., & Yolles, M. (2010). Assessing values and value change in Thai organizations. **Journal of Cross-Cultural Psychology**, 41(1), 28–50.
- Sorrenti, G., Brown, M., & Tagliabue, S. (2021). Resilience, gratitude, and flourishing among Indonesian university students. **Journal of Positive Psychology**, 16(5), 613–624.
- Suavansri, N., Limsila, K., & Juntongjin, P. (2022). Cultural determinants of well-being in Thai society: A flourishing perspective. **Asian Journal of Social Psychology**, 25(2), 145–159.
- Tangviriyapaiboon, D., Wongwiwatthanakit, S., Apisarnthanarak, A., & Kamolratanakul, P. (2022). Barriers to early interventions for children with autism in Thailand: A mixed-methods study. **International Journal of Developmental Disabilities**, 68(4), 536–544.

- Tang, X., Duan, W., Wang, Z., & Liu, T. (2016). Psychometric evaluation of the simplified Chinese version of Flourishing Scale. **Research on Social Work Practice, 26**(5), 591–599.
- Villieux, A., Martin-Krumm, C., & Tarquinio, C. (2016). Validation of the French version of the Flourishing Scale and the Scale of Positive and Negative Experience. **Social Indicators Research, 128**, 1–15.
- Vongsirimas, N., Preechawong, S., & Honda, T. (2017). Validity and reliability of the Thai version of the Connor–Davidson Resilience Scale in adolescents with asthma. **Pacific Rim International Journal of Nursing Research, 21**(2), 142–154.
- World Health Organization. (2013). **Process of translation and adaptation of instruments.** <https://www.who.int/publications/m/item/process-of-translation-and-adaptation-of-instruments>
- Wong, P. T. P. (2011). Positive psychology 2.0: Toward a balanced interactive model of the good life. **Canadian Psychology, 52**(2), 69–81.
- Wongpakaran, T., & Wongpakaran, N. (2017). A comparison of item/scale responses and test–retest reliability of the Gratitude Questionnaire (GQ-6) and the Gratitude Resentment and Appreciation Test (GRAT). **Psychology, 8**(2), 194–205.
-

Research Article

ระบบสารสนเทศเพื่อการให้บริการการศึกษา ระดับบัณฑิตศึกษา
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
INFORMATION SYSTEM FOR EDUCATIONAL SERVICES
IN GRADUATE STUDY, FACULTY OF HUMANITIES
AND SOCIAL SCIENCES, PHRANAKHON RAJABHAT UNIVERSITY

ชนมณัฏฐ์ เจริญราช และ ภูวิวัฒน์ จันทรวงษ์
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

Chonnaphat Charoenrat* and Puviwat jantwong
Humanities and Social Sciences Phranakhon Rajabhat University

*E-mail: chonnaphat@pnr.ac.th

Received: 2025-05-22

Revised: 2025-09-30

Accepted: 2025-10-06

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความต้องการในการให้บริการการศึกษาสารสนเทศระดับบัณฑิตศึกษา 2) ศึกษาโครงสร้างระบบสารสนเทศในการให้บริการการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา และ 3) เสนอแนะเชิงนโยบายในการให้บริการการศึกษาด้วยระบบสารสนเทศระดับบัณฑิตศึกษา โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน ได้แก่การเก็บข้อมูลเชิงปริมาณจากนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาจำนวนทั้งหมด 80 คน ด้วยแบบสอบถามและการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 15 คน สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ

ผลวิจัยพบว่า 1) นักศึกษามีความต้องการใช้ระบบสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการจัดทำวิทยานิพนธ์และการค้นคว้าอิสระที่ต้องการ ในเรื่อง คู่มือการจัดทำวิทยานิพนธ์/การค้นคว้าอิสระ จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 95 2) โครงสร้างระบบสารสนเทศระดับบัณฑิตศึกษาของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ด้านการนำเสนอข้อมูลระบบสารสนเทศระดับบัณฑิตศึกษา พบว่า ข้อมูลที่นำเสนอสามารถพิสูจน์ข้อเท็จจริง หรือตรวจสอบได้ว่าเป็นความจริง อยู่ในระดับมาก และการสืบค้นข้อมูลในระบบสารสนเทศระดับบัณฑิตศึกษา พบว่า สืบค้นด้วยการเข้ารหัสนักศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด และ 3) การเสนอแนะเชิงนโยบายในการให้บริการการศึกษาด้วยระบบสารสนเทศระดับบัณฑิตศึกษา พบว่า ควรมี

การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับระบบสารสนเทศให้กับนักศึกษาอย่างชัดเจน ควรมีการจัดทำฐานข้อมูลที่จะเอื้อเกี่ยวกับศิษย์เก่า ควรมีการเชื่อมโยงข้อมูลกับฐานข้อมูลวารสารทั้งในประเทศและต่างประเทศ ควรมีการพัฒนาสารสนเทศให้ทันสมัย ควรมีการฝึกอบรมสำหรับนักศึกษาและบุคลากร และควรกำหนดนโยบายโดยระบบที่พัฒนาควรมีการนำเสนอข้อมูลที่ตรวจสอบได้ เข้าใจง่ายและสามารถสืบค้นได้หลายรูปแบบรวมถึงควรมีนโยบายด้านการประชาสัมพันธ์และการฝึกอบรมผู้ใช้งานอย่างเป็นระบบ

คำสำคัญ : ระบบสารสนเทศ บริการการศึกษา บัณฑิตศึกษา

ABSTRACT

This research aimed to 1) examine the needs for providing graduate-level educational information services, 2) study the structure of the information system for delivering graduate-level educational services, and 3) propose policy recommendations for providing graduate-level education services through an information system. A mixed-methods research approach was employed, which included quantitative data collection from 80 graduate students using questionnaires, as well as qualitative data collection through in-depth interviews with 15 key informants.

The findings revealed that 1) graduate students expressed a high demand for an information system to support thesis and independent study preparation, particularly in the provision of a thesis/independent study manual, with 76 respondents or 95 percent. 2) Regarding the structure of the graduate-level information system in the Faculty of Humanities and Social Sciences, it was found that the information presented by the system could be factually verified or authenticated at a high level. The search function within the graduate information system, using student ID codes, was rated at the highest level. 3) In terms of policy recommendations for providing graduate-level educational services via an information system, it was suggested that Information about the system should be clearly publicized to students. A detailed alumni database should be developed. The system should be linked with both domestic and international journal databases. The information system should be modernized. Training should be provided for both students and staff. Policies should ensure that the system presents verifiable, easy-to-understand information and allows for multiple search methods. Public relations and user training should be implemented systematically.

Keywords: Information System, Educational Services, Graduate Studies

บทนำ

ในปัจจุบันนโยบาย Thailand 4.0 คือ การยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนคนไทย ทุกกลุ่มให้ดีขึ้นในลักษณะการให้แต้มต่อและสร้างโอกาส พร้อมกับการเสริมสร้างศักยภาพไปที่ตัวคน ครอบครัว และชุมชน การพัฒนาไปที่ตัวบุคคล ให้เป็นคนไทย 4.0 หรือคนไทยที่มีศักยภาพและความพร้อมในระดับสูงแล้ว การใช้ประโยชน์จากเรื่องวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีนวัตกรรมหรืองานวิจัยพัฒนา และสร้างความพร้อมในการแสวงหาโอกาสจากภายนอกประเทศเพื่อเป็นกลุ่มผู้นำช่วยขับเคลื่อนประเทศให้หลุดพ้นกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลาง ในกระบวนการการผลิตคนไทย 4.0 รัฐบาลได้ขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ในการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในระบบการศึกษา ตามกรอบนโยบาย Thailand 4.0 ของรัฐบาล ในการทำหน้าที่ในฐานะเป็นผู้สนับสนุนการทำงานของรัฐบาล ก็จะต้องให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่ตั้งอยู่บนฐานของข้อมูลสารสนเทศที่ถูกต้องเชิงลึกและสามารถนำไปปฏิบัติให้บังเกิดผลได้จริง และเกิดความคุ้มค่าการสร้างระบบการให้บริการการศึกษา เป็นการบริหารจัดการข้อมูลสารสนเทศของภาครัฐ โดยการสร้างฐานข้อมูลสารสนเทศขนาดใหญ่ (Big Data) ที่เป็นเอกภาพบูรณาการ และประสานเชื่อมโยงบนดิจิทัลแพลตฟอร์ม เพื่อให้มีการนำข้อมูลสารสนเทศมาประมวลผลผ่านแผนปฏิบัติการ และการจัดการข้อมูลสารสนเทศ การจัดระบบสารสนเทศจึงเป็นงานหนึ่งที่ต้องทำอย่างเร่งด่วนเพื่อตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในยุคปัจจุบัน กระทรวงศึกษาธิการได้จัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579

ขับเคลื่อนนโยบายของรัฐบาล Thailand 4.0 โดยมุ่งเน้นที่จะพัฒนาระบบสารสนเทศเกี่ยวกับข้อมูลรายบุคคลและสารสนเทศทางการศึกษาที่ครอบคลุม ถูกต้อง เป็นปัจจุบัน (Institute for the Promotion of Knowledge Management for Society [IPKMS], 2023)

การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในงานอีกด้านหนึ่งซึ่งมีความสำคัญต่อการพัฒนาบุคลากรของประเทศและได้รับความใส่ใจเป็นอย่างมาก คือ การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในงานด้านการศึกษาซึ่งได้ถูกนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน อย่างไรก็ตาม การดำเนินงานพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการศึกษา ยังมีลักษณะเป็นไปอย่างอิสระทำให้ขาดความเป็นเอกภาพ ประกอบกับขาดความพร้อมทั้งด้านงบประมาณ บุคลากร และอุปกรณ์ต่างๆ ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ อันได้แก่ ปัญหาการผลิตข้อมูลปฐมภูมิที่มีข้อมูลไม่ครบถ้วนตามที่ผู้ต้องการใช้ ปัญหาการจัดเก็บข้อมูลทุติยภูมิ ปัญหาการประสานงานเครือข่าย รวมทั้งปัญหา การดำเนินงานสารสนเทศ ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ส่งผลไปถึงการจัดการศึกษาที่ต้องใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือสำคัญในการดำเนินงาน ซึ่งเป็นการวิจัยกับนวัตกรรมทางการศึกษามีความเกี่ยวเนื่องเชื่อมโยงกัน การนำเอานวัตกรรมทางการศึกษามาปฏิบัติจำเป็นต้องมีการวิจัยทั้งก่อนและหลังการนำมาใช้ ซึ่งเป็นเรื่องที่ต้องทำ เพราะฉะนั้นผู้ที่อยู่ในวงการศึกษาคควรให้ความสนใจในเรื่องนวัตกรรมทางการศึกษาการวิจัยและประเมินคุณภาพการศึกษา (Dulyakasem & Ngamvittayapong, 2007)

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ได้รับนโยบายให้นักศึกษาปริญญาโทที่สังกัดบัณฑิตศึกษาย้ายมาสังกัดคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ เมื่อ พ.ศ. 2562 มีนักศึกษาปริญญาโท จำนวน 2 สาขาวิชา คือ สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ และสาขาวิชานิติศาสตร์ และกำลังจะเปิดรับนักศึกษาระดับปริญญาเอก อีก 2 สาขาวิชา สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ และสาขาวิชานิติศาสตร์ ซึ่งการให้บริการระบบสารสนเทศในระบบบริการการศึกษา เช่น 1) ระบบบริการการศึกษา 2) ข้อมูลรายละเอียดหลักสูตร ระดับบัณฑิตศึกษา 3) คู่มือนักศึกษา 4) เกี่ยวกับวิทยานิพนธ์/การค้นคว้าอิสระ (คู่มือ/ประกาศ/แนวปฏิบัติ) 5) แบบฟอร์มคำร้องสำหรับนักศึกษา (ระดับบัณฑิตศึกษา) 6) ใบรายชื่อนักศึกษา เป็นต้น ไม่มีระบบบริการการศึกษาสำหรับบัณฑิตศึกษา ซึ่งนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาหลายท่านได้สอบถามถึงระบบการค้นหาข้อมูลดังกล่าวในการปฏิบัติงานพบว่า มีนักศึกษาระดับบัณฑิต อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรและอาจารย์ผู้สอน มีความต้องการให้พัฒนาระบบสารสนเทศขึ้นมา เพื่อให้บริการการศึกษา ซึ่งจะเป็นประโยชน์กับผู้ใช้งาน เช่น การทราบถึงระบบบริการการศึกษา ข้อมูลรายละเอียดหลักสูตร ระดับบัณฑิตศึกษา คู่มือนักศึกษา วิทยานิพนธ์/การค้นคว้าอิสระ (คู่มือ/ประกาศ/แนวปฏิบัติ) และ 5) และแบบฟอร์มคำร้องสำหรับนักศึกษา ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญของการจัดทำระบบสารสนเทศในการให้บริการการศึกษาซึ่งเป็นสิ่งอำนวยความสะดวก

ความสะดวก และประโยชน์แก่นักศึกษาและอาจารย์ผู้สอน อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร

จากปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเรื่อง ระบบสารสนเทศเพื่อให้บริการการศึกษา ระดับบัณฑิตศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร โดยการศึกษาความต้องการในการใช้บริการสารสนเทศทางการศึกษา และนำผลการวิจัยระบบสารสนเทศต้นแบบไปสู่การนำไปใช้ในระบบสารสนเทศของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ต่อไป ซึ่งเป็นการพัฒนาคุณภาพการให้บริการสารสนเทศทางการศึกษาของมหาวิทยาลัยที่สามารถตอบสนองความต้องการของบัณฑิต รวมถึงการส่งเสริมให้บัณฑิตของมหาวิทยาลัยสามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศให้เป็นประโยชน์ต่อตนเองได้อย่างเหมาะสม

วัตถุประสงค์

1) เพื่อศึกษาความต้องการในการให้บริการการศึกษาด้วยระบบสารสนเทศระดับบัณฑิตศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร _

2) เพื่อศึกษาโครงสร้างระบบสารสนเทศในการให้บริการการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร_

3) เพื่อเสนอแนะเชิงนโยบายในการให้บริการการศึกษาด้วยระบบสารสนเทศระดับบัณฑิตศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

ได้โครงสร้างระบบสารสนเทศในการให้บริการการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร เพื่อเสนอแนะเชิงนโยบายในการให้บริการการศึกษาด้วยระบบสารสนเทศ นำไปสู่การพัฒนาสร้างเว็บไซต์ให้นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาได้ใช้บริการตามความต้องการ

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านพื้นที่

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

ขอบเขตด้านประชากร

ประชากร ได้แก่ อาจารย์ประจำหลักสูตร อาจารย์ผู้สอน และนักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์จำนวน 50 คน สาขาวิชานิติศาสตร์ จำนวน 18 คน และปริญญาเอก สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ จำนวน 12 คน ของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

ประชากรเชิงปริมาณ ได้แก่ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา จำนวนทั้งหมด 80 คน

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเชิงคุณภาพ ได้แก่ คณบดี รองคณบดีฝ่ายวิชาการ อาจารย์ผู้ประจำหลักสูตร อาจารย์ผู้สอน เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานวิชาการ บัณฑิตศึกษา และหัวหน้าหมู่เรียน จำนวน 15 คน

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยศึกษาแนวคิดทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ดังนี้ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการ ความหมายของข้อมูลสารสนเทศ

และระบบสารสนเทศ ความสำคัญของระบบสารสนเทศ องค์ประกอบของระบบสารสนเทศ คุณสมบัติที่ดีของสารสนเทศ กระบวนการจัดการระบบสารสนเทศ ประโยชน์ของข้อมูลและสารสนเทศ ระเบียบข้อบังคับระดับบัณฑิตศึกษา แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดทำวิทยานิพนธ์และการค้นคว้าอิสระ ข้อมูลพื้นฐานคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ขอบเขตด้านเวลา

ผู้วิจัยกำหนดระยะเวลาในการวิเคราะห์ข้อมูลในการทำวิจัยครั้งนี้ ตั้งแต่เดือน สิงหาคม 2566 ถึง สิงหาคม 2567

ทบทวนแนวคิด

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการ

James (1970, as cited in Asuwatthanakun, 1987) กล่าวถึงแนวคิดในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ประการหนึ่งว่า การพัฒนาของมนุษย์ในองค์กรจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อการพัฒนานั้นสอดคล้องกับความต้องการในชีวิตและศักยภาพของเขา

Phonlakorn (1987) ให้ความหมายของการสำรวจความต้องการการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในองค์กรว่าเป็นการศึกษาเพื่อให้ทราบหน่วยงานไหนต้องการฝึกอบรมบ้างและต้องการการฝึกอบรมเรื่องใดเพียงใดและเมื่อใดจากความหมายดังกล่าว จะพบว่าการสำรวจความต้องการดังกล่าวนี้ครอบคลุมถึงความต้องการของหน่วยงานส่วนรวมและในส่วนของแต่ละบุคคล ทั้งในส่วนที่เป็นความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชาหน่วยงานและบุคลากรแต่ละคน

Wikhanphantharan (1996) ผลการวิจัยผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ยืนยันว่าการหาความจำเป็นหรือการสำรวจความต้องการเป็นสิ่งสำคัญสามารถนำมากำหนดจุดมุ่งหมายและจัดลำดับความสำคัญเพื่อวางแผนการพัฒนาบุคลากรให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา และความต้องการที่แท้จริง

Sripratharn (1994) ได้ขยายความหมายของการสำรวจความต้องการที่ครอบคลุมถึงความหมายของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในองค์กร ซึ่งหมายถึง การศึกษาและค้นคว้าเพื่อให้ทราบถึงปัญหา อุปสรรค ข้อบกพร่องและจุดอ่อนของการปฏิบัติงานของหน่วยงานและบุคลากรเพื่อนำมาใช้พิจารณาหาแนวทางแก้ไขด้วยการพัฒนาบุคลากรด้วยวิธีต่าง ๆ โดยเฉพาะการฝึกอบรมนอกจากนี้การสำรวจยังครอบคลุมไปถึงการสอบถามความต้องการของผู้บังคับหน่วยงานและบุคลากร เกี่ยวกับสาระขอบเขตและช่วงระยะเวลาที่เหมาะสมกับการดำเนินการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในองค์กรอีกด้วย

สรุปได้ว่า ความต้องการของมนุษย์เป็นส่วนหนึ่งที่ต้องทำความเข้าใจ บุคคลมีความต้องการในระดับที่แตกต่างกัน แม้มีตำแหน่งหน้าที่การงานระดับเดียวกันก็ตาม การให้หรือการสนองความต้องการจึงควรให้ในสิ่งที่ผู้รับต้องการจริง ๆ จึงจะเกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์กร นำไปสู่การปฏิบัติงานได้ตรงเป้าหมาย จึงควรได้รับการพัฒนาให้เข้าใจธรรมชาติความต้องการของมนุษย์ ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการสำรวจความต้องการในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในองค์กร

Maslow (1964, as cited in Santiwong, 1976) ได้ตั้งทฤษฎีทั่วไปเกี่ยวกับแรงจูงใจ (Maslow's general theory of human motivation) เป็นที่รู้จักและยอมรับกันแพร่หลายสามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ดีในทุกวัฒนธรรม ทุกลักษณะวิชาชีพของบุคคลในองค์กรทฤษฎีการจูงใจของมาสโลว์มีข้อสมมติฐานเกี่ยวกับความต้องการของมนุษย์ 3 ประการ คือ

1. มนุษย์ทุกคนมีความต้องการและความต้องการนี้มีอยู่ตลอดเวลาไม่มีที่สิ้นสุด
2. ความต้องการที่ได้รับการตอบสนองแล้ว ก็จะเป็นแรงจูงใจสำหรับพฤติกรรมนั้นต่อไปอีก ความต้องการที่ยังไม่ได้รับการตอบสนองเท่านั้นที่มีแรงจูงใจของพฤติกรรม
3. ความต้องการของคนมีลักษณะเป็นลำดับขั้น จากต่ำไปสูง ตามลำดับความสำคัญ เมื่อความต้องการขั้นต่ำได้รับการตอบสนองแล้ว ความต้องการขั้นสูงไปจะตามมา

Maslow (1964, as cited in Santiwong, 1976) ซึ่งชี้ให้เห็นว่าความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์สามารถจัดลำดับความสำคัญของความต้องการ (hierarchy of needs) ออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

1. ความต้องการทางร่างกายขั้นพื้นฐาน (basic physical needs) เป็นความต้องการพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการมีชีวิตอยู่รอด เช่น ต้องการอาหาร น้ำ อุณหภูมิ ที่เหมาะสม ยารักษาโรค ความต้องการพักผ่อน ตลอดจนความต้องการทางเพศ ความต้องการทางด้านร่างกายจะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของคนต่อเมื่อความต้องการทางด้านร่างกายยังไม่ได้มีการตอบสนอง

2. ความต้องการความปลอดภัยและความมั่นคง (safety and security needs) เมื่อความต้องการทางร่างกายขั้นพื้นฐานได้รับการตอบสนองแล้ว มนุษย์จะมีความต้องการขั้นสูงต่อไป คือ ความต้องการทางด้านความปลอดภัยและความมั่นคงต่าง ๆ เช่น ความมั่นคงในงานที่ทำ ไม่ถูกปลดออกหรือถูกย้ายงานบ่อย ๆ แต่จะต้องได้รับการปฏิบัติอย่างยุติธรรมทัดเทียมกัน

3. ความต้องการทางสังคม (social and belonging needs) หมายถึง ความต้องการที่จะให้สังคมยอมรับตนเข้าเป็นสมาชิกต้องการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ เมื่อคนเรารู้สึกว่าสังคมยอมรับแล้วก็จะเกิดความภาคภูมิใจมีความรับผิดชอบรักษาส่วนได้ส่วนเสียของสังคมอย่างเต็มที่

4. ความต้องการมีฐานะเด่นและได้รับการยกย่องในสังคม (esteem and self respect need) เป็นความต้องการความมั่นใจในตนเองเป็นที่ยอมรับนับถือของคนอื่นต้องการมีเกียรติ มีชื่อเสียงในหมู่คนทั่วไป

5. ความต้องการได้รับความสำเร็จ (self actualization needs) ความต้องการขั้นสุดท้ายนี้เป็นความนึกคิดอย่างสูงสุดในชีวิต นั่นคือ มนุษย์อยากมีความสำเร็จทุกสิ่งทุกอย่าง เช่น ต้องการจะเป็นบุคคลที่มีชื่อเสียงของประเทศ ฯลฯ

กล่าวโดยสรุป แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการ คือ การพัฒนาของมนุษย์ในองค์กรจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อการพัฒนานั้นสอดคล้องกับความต้องการในชีวิตและศักยภาพของเขา เป็นการศึกษาเพื่อให้ทราบว่าหน่วยงานไหนต้องการฝึกอบรมบ้าง และต้องการการฝึกอบรมเรื่องใดเพียงใด บุคคลมีความต้องการในระดับที่แตกต่างกัน

แม้มีตำแหน่งหน้าที่การงานระดับเดียวกันก็ตาม การให้หรือการสนองความต้องการจึงควรให้ในสิ่งที่ผู้รับต้องการจริง ๆ จึงจะเกิดความพึงพอใจนำไปสู่การปฏิบัติงานได้ตรงเป้าหมาย จึงควรได้รับการพัฒนาให้เข้าใจธรรมชาติความต้องการของมนุษย์

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ

คำว่าระบบสารสนเทศ มาจากคำ 2 คำ คือคำว่า ระบบ (System) คำว่า ระบบ หมายถึง ชุดขององค์ประกอบหลาย ๆ ส่วน ซึ่งแต่ละส่วนจะมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันเพื่อทำงานให้บรรลุจุดประสงค์หรือเป้าหมายร่วมกันเมื่อมีการนำคำว่า ระบบ ร่วมกับคำว่า สารสนเทศ จึงกลายเป็น ระบบสารสนเทศ (Information System) ซึ่งจัดเป็นกลไกชนิดหนึ่ง ด้วยการนำเอาเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เข้ามาประยุกต์ใช้กับการจัดการข้อมูลในองค์กร ดังนั้นระบบสารสนเทศจึงส่วนประกอบหลายส่วนด้วยกัน

องค์ประกอบของระบบฐานข้อมูล Ketmaneechaiyrat (2013) กล่าวว่า ระบบฐานข้อมูลส่วนใหญ่เป็นระบบที่มีการนำเอาคอมพิวเตอร์เข้ามาช่วยเหลือเป็นเครื่องมือพื้นฐาน โดยมีซอฟต์แวร์หรือโปรแกรมช่วยในการจัดการข้อมูลเหล่านี้เพื่อให้ได้ข้อมูลตามที่ต้องการ ซึ่งองค์ประกอบของระบบฐานข้อมูลสามารถแบ่งออกได้เป็น 5 ประเภท ได้แก่

1) ฮาร์ดแวร์ (Hardware) โดยในระบบฐานข้อมูลที่มีประสิทธิภาพควรมีฮาร์ดแวร์ต่าง ๆ ที่พร้อมจะอำนวยความสะดวกในการบริหารฐานข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2) ซอฟต์แวร์ (Software) เป็นสิ่งที่ใช้เพื่อการประมวลผลฐานข้อมูลเหล่านั้น มักเรียกรวมกันว่าเป็น ระบบจัดการฐานข้อมูล (Database Management System หรือ DBMS) ซึ่งเป็นโปรแกรมที่มีความสามารถในการจัดเก็บข้อมูลอย่างมีระบบ

3) ข้อมูล (Data) เป็นสิ่งที่ผู้ต้องการเรียกใช้ จัดเก็บ แก้ไข เพิ่มเติม ข้อมูลที่มีลักษณะเป็นฐานข้อมูลจะต้องถูกเรียกใช้ร่วมกันได้ระหว่างผู้ใช้

4) บุคลากร (People) ผู้ใช้ฐานข้อมูลย่อมมีระดับที่ใช้แตกต่างกันไป ไม่ใช่ใครจะเข้าไปใช้ฐานข้อมูลได้ เพราะแต่ละระดับย่อมมีขอบเขตของการเข้าใช้ ซึ่งเป็นเรื่องที่ต้องระมัดระวังมากในกรณีที่ใช้ฐานข้อมูลร่วมกันอาจต้องมีการกำหนดระดับของการเข้าใช้และการป้องกันฐานข้อมูลที่เป็น

5) ขั้นตอนการปฏิบัติงาน (Procedure) คือ ขั้นตอนการปฏิบัติงานในระบบฐานข้อมูลควรจะมีการจัดทำเอกสารที่ระบุขั้นตอนการทำงานของหน้าที่ต่าง ๆ ทั้งในสภาวะปกติและสภาวะเกิดปัญหา ลักษณะของฐานข้อมูล (Database Characteristics)

Gordon & Gordon, (1999). ให้ความหมายว่า สารสนเทศ คือ การประมวลผลข้อมูล ซึ่งข้อมูลจะถูกจัดการ แปลความ จัดรูปแบบ วิเคราะห์ และสรุป

Lawdon (2001) ระบบสารสนเทศ หมายถึง ชุดขององค์ประกอบที่ทำหน้าที่ รวบรวม ประมวลผล จัดเก็บ และแจกจ่ายสารสนเทศ

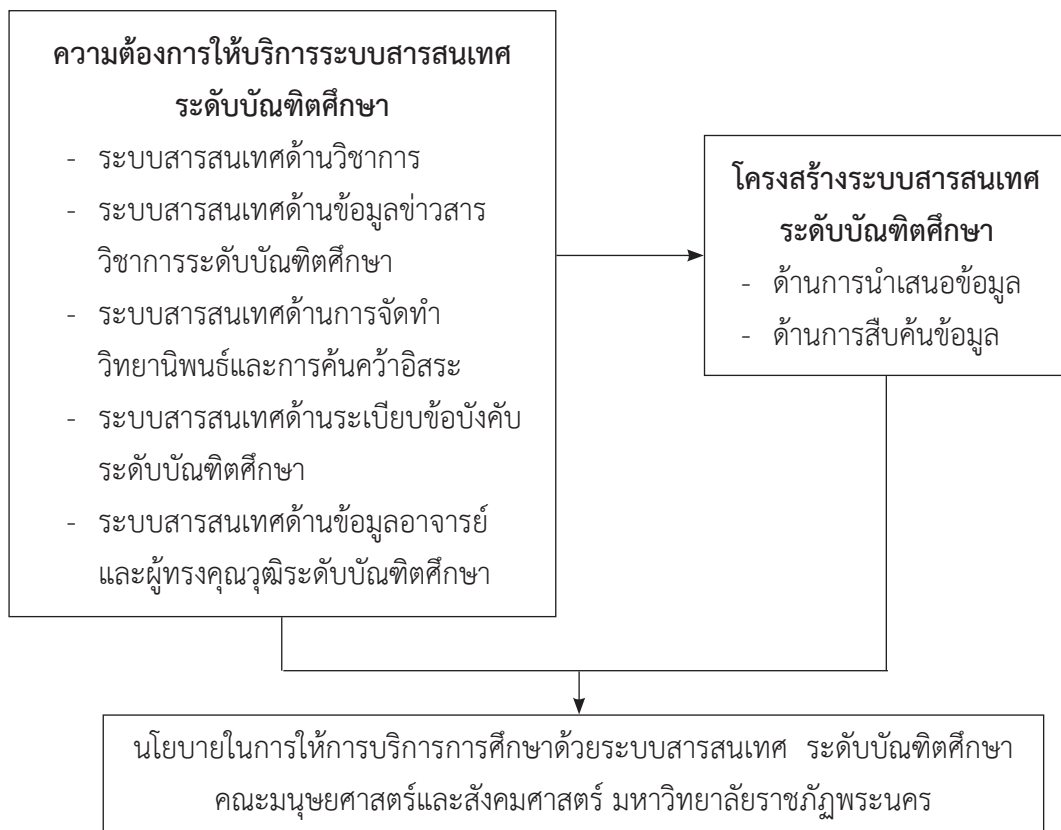
เพื่อช่วยการตัดสินใจ และการควบคุมใน องค์กร การทำงานของระบบสารสนเทศ ประกอบด้วย 3 กิจกรรม คือ การนำ ข้อมูลเข้าสู่ระบบ (Input) การประมวลผล (Processing) และการนำเสนอผลลัพธ์ (Output) ระบบสารสนเทศอาจจะมี การสะท้อนกลับ (Feedback)

Pranonantada (2008) ระบบสารสนเทศ คือ การนำองค์ประกอบที่มี ความสัมพันธ์ของระบบมารวบรวมบันทึก ประมวลผลและแจกจ่าย สารสนเทศเพื่อใช้ในการวางแผน ควบคุม จัดการ และสนับสนุนการตัดสินใจ ช่วยให้ผู้บริหารหรือ พนักงานตัดสินใจได้

Kunnit (2010) ให้ความหมายของคำว่า สารสนเทศ ไว้ว่าหมายถึง ข่าวสาร ข้อมูลนานา ประการ ความรู้ ความรู้สึกลึกซึ้ง ข้อเท็จจริง เรื่องราว ประสบการณ์ รวมถึงจิตนาการของมนุษย์ ซึ่งมีการจัดการแล้วบันทึกลงในสื่อหรือวัสดุสารสนเทศ รูปแบบใด รูปแบบหนึ่งและมีการถ่ายทอดเผยแพร่ อย่างเป็นทางการหรือไม่เป็นทางการ

สรุปได้ว่า องค์ประกอบของระบบสารสนเทศ ฐานข้อมูลที่ประกอบด้วยฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ ข้อมูล บุคลากร และขั้นตอนการปฏิบัติงานฮาร์ดแวร์ ช่วยจัดเก็บข้อมูล ขณะที่ซอฟต์แวร์หรือ DBMS ช่วยในการจัดการข้อมูล ข้อมูลต้องสามารถใช้งาน ร่วมกันได้ และบุคลากรแต่ละระดับต้องมีการกำหนด ขอบเขตการเข้าถึง นอกจากนี้ยังมีการจัดทำเอกสาร ที่ชัดเจนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน โดยลักษณะสำคัญของฐานข้อมูลคือความคงทน การใช้งานร่วมกัน และความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูล

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

รูปแบบของวิจัย (Research Design) เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน ในส่วนของการวิจัยเชิงปริมาณประชากร ได้แก่ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา จำนวน 80 คน เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในส่วนของการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ 1) คณบดี

2) รองคณบดีฝ่ายวิชาการ 3) อาจารย์ประจำหลักสูตร 4) อาจารย์ผู้สอน 5) หัวหน้าหมู่เรียน 6) เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ จำนวน 15 คน เก็บข้อมูลด้วยแบบสัมภาษณ์ นำข้อมูลมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลมาวิเคราะห์เนื้อหาและสรุป และตีความหาประเด็นหลัก ประเด็นรอง แล้วนำข้อมูลที่ได้มาบรรยายสรุปตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย

สรุปผลการวิจัย

1. ความต้องการในการให้บริการ การศึกษาด้วยระบบสารสนเทศระดับบัณฑิตศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

ผลการศึกษาความต้องการในการให้บริการ การบริการการศึกษาด้วยระบบสารสนเทศระดับบัณฑิตศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา จำนวน 80 คน โดยภาพรวมในแต่ละด้าน พบว่า ส่วนใหญ่ต้องการ ข้อมูลด้านการจัดทำวิทยานิพนธ์และการค้นคว้าอิสระที่ต้องการ เรื่อง คู่มือการจัดทำวิทยานิพนธ์/การค้นคว้าอิสระ จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 95 รองลงมาด้านอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาที่ต้องการ เรื่อง รายชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์/การค้นคว้าอิสระจำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 93.75 และน้อยที่สุดข้อมูลด้านข่าวสารการประชาสัมพันธ์ของระดับบัณฑิตศึกษาที่ต้องการ เรื่อง ประกาศฯ ที่เกี่ยวข้อง จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 78.75 ตามลำดับแต่ละด้านสามารถสรุปได้ดังนี้

ด้านวิชาการของระดับบัณฑิตศึกษา ที่ต้องการ ประชากรนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา จำนวนทั้งหมด 80 คน พบว่าส่วนใหญ่ต้องการ ข้อมูลหลักสูตรของระดับบัณฑิตทุกสาขาวิชา จำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 87.50 รองลงมา ข้อมูลตารางเรียนนักศึกษา จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 77.50 และน้อยที่สุดข้อมูลจำนวนนักศึกษาแต่ละรุ่น จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 57.50

ด้านข่าวสารการประชาสัมพันธ์ ของระดับบัณฑิตศึกษาที่ต้องการ พบว่าส่วนใหญ่

ต้องการข้อมูลประกาศมหาวิทยาลัยที่เกี่ยวข้อง จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 78.75 รองลงมา ข้อมูลข่าวประชาสัมพันธ์การตีพิมพ์เผยแพร่ และการนำเสนอผลงานวิชาการระดับชาติ และนานาชาติ จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 71.25 และน้อยที่สุดข้อมูลข่าวกิจกรรมนักศึกษา จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 61.25

ด้านการจัดทำวิทยานิพนธ์ และการค้นคว้าอิสระที่ต้องการ พบว่า ส่วนใหญ่ต้องการ คู่มือการจัดทำวิทยานิพนธ์/การค้นคว้าอิสระ จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 95 รองลงมา ข้อมูลสถานะการสอบเค้าโครงวิทยานิพนธ์/เค้าโครง การค้นคว้าอิสระ จำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 87.50 และน้อยที่สุด ข้อมูลระบบบริการทางอีเมล งานบัณฑิตศึกษา จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 60.00

ด้านระเบียบข้อบังคับระดับบัณฑิตศึกษาที่ต้องการ พบว่า ส่วนใหญ่ต้องการข้อมูล รายละเอียดเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายตลอดหลักสูตร ระดับบัณฑิตศึกษา จำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 88.75 รองลงมา ข้อมูลข้อบังคับ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ว่าด้วยการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. 2551 ประกาศมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร เรื่อง กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมอื่น ๆ สำหรับนักศึกษา พ.ศ. 2566 และประกาศมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร เรื่อง แนวปฏิบัติในการตรวจสอบ และป้องกันการคัดลอกผลงานวิทยานิพนธ์ การค้นคว้าอิสระและผลงานตีพิมพ์เผยแพร่ ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. 2560 จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 68.75 และน้อยที่สุด ข้อมูล ประกาศเกณฑ์มาตรฐานการอุดมศึกษา พ.ศ. 2558 และ พ.ศ. 2565 จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 63.75

ด้านอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษา ที่ต้องการ พบว่า ส่วนใหญ่ต้องการข้อมูลรายชื่อ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์/การค้นคว้าอิสระ จำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 93.75 รองลงมา ข้อมูลรายชื่ออาจารย์ผู้สอน จำนวน 60 คน คิดเป็น ร้อยละ 75.00 และน้อยที่สุด ข้อมูลคุณวุฒิด้าน การศึกษาของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษา จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 58.75

2. โครงสร้างระบบสารสนเทศระดับบัณฑิต ศึกษาของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

ผลการศึกษาโครงสร้างระบบสารสนเทศ ระดับบัณฑิตศึกษาของคณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา จำนวน 80 คน โดยภาพรวมในแต่ละด้าน พบว่า โดยภาพรวมในแต่ละด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.13$, S.D.= 0.883) เมื่อพิจารณาเป็น รายด้าน พบว่า การสืบค้นข้อมูลในระบบสารสนเทศ ระดับบัณฑิตศึกษา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = 0.884) รองลงมา การนำเสนอข้อมูลระบบ สารสนเทศระดับบัณฑิตศึกษา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.10$, S.D.=0.883) ตามลำดับ แต่ละด้าน สามารถสรุปได้ดังนี้

1) ด้านการนำเสนอข้อมูลระบบ

สารสนเทศระดับบัณฑิตศึกษา โดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.10$, S.D. = 0.883) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่ ข้อมูลที่นำเสนอ นั้นสามารถพิสูจน์ข้อ เท็จจริง หรือ ตรวจสอบได้ว่าเป็นความจริง อยู่ใน ระดับมาก ($\bar{X} = 4.19$, S.D. = 0.901) รองลงมา

ข้อมูลที่น่าสนใจตรงประเด็น กระชับ เข้าใจง่าย ได้ใจความ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.15$, S.D. = 0.858) และลำดับสุดท้าย คือ มีความยืดหยุ่นด้าน ระบบสารสนเทศและเป็น ประโยชน์ แก่บุคคล หรือองค์กรอย่างครอบคลุม มากกว่าเป็นสารสนเทศ ที่ใช้ได้เฉพาะบุคคล อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.01$, S.D. = 0.974)

2) ด้านการสืบค้นข้อมูลในระบบ สารสนเทศระดับบัณฑิตศึกษา โดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = 0.884) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าส่วนใหญ่ สืบค้นด้วย การเข้ารหัสนักศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.23$, S.D. = 0.822) รองลงมา สืบค้นด้วย รหัสนักศึกษา / ชื่อ – นามสกุล ระบบสารสนเทศสำหรับนักศึกษา ระดับบัณฑิตศึกษา ตรวจสอบและติดตามสถานการณ์ จัดทำวิทยานิพนธ์และการค้นคว้าอิสระ อยู่ใน ระดับมาก ($\bar{X} = 4.13$, S.D. = 0.917) และลำดับ สุดท้าย คือ สืบค้นด้วยข้อความ เช่น ชื่อ, นามสกุล, ชื่อเรื่อง, ชื่ออาจารย์, หัวข้อ, วันที่สอบ, หลักสูตร, สาขาวิชา, รุ่น เพื่อรายงานข้อมูลสถานะของนักศึกษา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.12$, S.D. = 0.914) สามารถ สรุปได้ดังนี้

2.1) สืบค้นด้วยการเข้ารหัส นักศึกษา โดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.23$, S.D. = 0.822) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าส่วนใหญ่ ผลการเรียนรู้ (เกรด) อยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.792) รองลงมา ตารางเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.31$, S.D. = 0.722) และลำดับสุดท้าย คือ ประวัติ (ส่วนบุคคล) อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.14$, S.D. = 0.924)

2.2) สืบค้นด้วย รหัสนักศึกษา /

ชื่อ – นามสกุล โดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.13$, S.D. = 0.917) เมื่อพิจารณาเป็นข้อ พบว่าส่วนใหญ่ สถานะระยะเวลาในการแก้ไข และวันครบกำหนดการส่งเล่มแก้ไขหลังสอบ วิทยานิพนธ์ (บว 17 ก) / การค้นคว้าอิสระ (บว 17 ข) อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.892) รองลงมา สถานการณ์เสนอวิทยานิพนธ์ฉบับสมบูรณ์ (บว 18 ก) / สถานะการเสนอการค้นคว้าอิสระ ฉบับสมบูรณ์ (บว 18 ข) อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.18$, S.D. = 0.868) และลำดับสุดท้าย คือ การขอ อนุมัติจัดประชุมและแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณา คำโครงวิทยานิพนธ์ (บว 12 ก) / การค้นคว้าอิสระ (บว 12 ข) อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.09$, S.D. = 0.996)

2.3) สืบค้นด้วยข้อความ เช่น ชื่อ,

นามสกุล, ชื่อเรื่อง, ชื่ออาจารย์, หัวข้อ, วันที่สอบ, หลักสูตร, สาขาวิชา, รุ่น เพื่อรายงานข้อมูลสถานะ ของนักศึกษา โดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.12$, S.D. = 0.914) เมื่อพิจารณาเป็นข้อ พบว่าส่วนใหญ่ วัน/เวลา/สถานที่ สอบคำโครง วิทยานิพนธ์/คำโครงการค้นคว้าอิสระ (บว 12) และ สอบวิทยานิพนธ์/การค้นคว้าอิสระ (บว 15) อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = 0.882) รองลงมา ชื่อหัวข้อวิทยานิพนธ์ หรือ การค้นคว้าอิสระ (บว 11) อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.892) และลำดับสุดท้าย คือ ระบบบริการยื่นแบบฟอร์ม คำร้องขอออกหนังสือราชการออนไลน์ (บว. 52) เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจสอบเครื่องมือ วิทยานิพนธ์/การค้นคว้าอิสระ, ขอความอนุเคราะห์ เก็บข้อมูล และอื่น ๆ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.97$, S.D. = 0.914)

3. เสนอแนะเชิงนโยบายในการให้

การบริการการศึกษาด้วยระบบสารสนเทศระดับ บัณฑิตศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

1) ความต้องการให้บริการระบบ สารสนเทศระดับบัณฑิตศึกษาของคณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

ด้านวิชาการของระดับบัณฑิต ศึกษาที่ต้องการ ควรมีการให้บริการระบบ สารสนเทศ เรื่องข้อมูลหลักสูตรของระดับบัณฑิต ทุกสาขาวิชา ข้อมูลตารางเรียนนักศึกษา แผนการเรียน ตลอดหลักสูตรของบัณฑิตทุกรุ่น

ด้านข่าวสารการประชาสัมพันธ์ ของระดับบัณฑิตศึกษาที่ต้องการ ควรมีการให้ บริการระบบสารสนเทศ เรื่อง ข้อมูลประกาศของ มหาวิทยาลัยที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลข่าวประชาสัมพันธ์ การตีพิมพ์เผยแพร่และการนำเสนอผลงานวิชาการ ระดับชาติและนานาชาติ ข่าวโครงการของนักศึกษา ระดับบัณฑิตศึกษา

ด้านการจัดทำวิทยานิพนธ์และ การค้นคว้าอิสระที่ต้องการควรมีการให้บริการ ระบบสารสนเทศ เรื่อง คู่มือการจัดทำวิทยานิพนธ์/ การค้นคว้าอิสระ ข้อมูลสถานะการสอบคำโครง วิทยานิพนธ์/คำโครงการค้นคว้าอิสระ ฐานข้อมูล ที่เกี่ยวข้อง เช่น ฐานการสืบค้นผลงานวิชาการ, วิจัย, วิทยานิพนธ์/การค้นคว้าอิสระ

ด้านระเบียบข้อบังคับระดับ บัณฑิตศึกษาที่ต้องการควรมีให้บริการระบบ สารสนเทศ เรื่อง ข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับ ค่าใช้จ่ายตลอดหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา ข้อมูลข้อบังคับมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

ว่าด้วย การศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. 2551 ประกาศมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร เรื่อง กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมอื่น ๆ สำหรับนักศึกษา พ.ศ. 2566 และประกาศมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร เรื่อง แนวปฏิบัติในการตรวจสอบและป้องกันการคัดลอกผลงานวิทยานิพนธ์ การค้นคว้าอิสระ และผลงานตีพิมพ์เผยแพร่ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. 2560 ประกาศมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร เรื่อง แนวปฏิบัติการจัดรูปแบบของหลักสูตรนิสิตศาสตรมหาบัณฑิต

ด้านอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษา ที่ต้องการควรมีให้บริการระบบสารสนเทศ เรื่อง ข้อมูลรายชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์/ การค้นคว้าอิสระ ข้อมูลรายชื่ออาจารย์ผู้สอน ข้อมูลผลงานวิชาการ 5 ปีย้อนหลัง

2) โครงสร้างระบบสารสนเทศระดับบัณฑิตศึกษาของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

ด้านการนำเสนอข้อมูลระบบสารสนเทศระดับบัณฑิตศึกษาต้องการ ข้อมูลที่นำเสนอสามารถพิสูจน์ข้อเท็จจริง หรือ ตรวจสอบได้ว่าเป็นความจริง ตรงประเด็น กระชับ เข้าใจง่าย ได้ใจความ ความเหมาะสมด้านเนื้อหาสารสนเทศ ตรงต่อความต้องการของผู้ใช้ ความถูกต้องเที่ยงตรงของเนื้อหาที่นำเสนอ รูปแบบที่เหมาะสมทั้งปริมาณ ข้อมูลที่นำเสนอ การจัดเรียงและข้อเสนอแนะเนื้อหาแสดงบนจอภาพในรูปแบบต่าง ๆ เช่น กราฟ ตาราง หรือภาพ

ด้านการสืบค้นข้อมูลในระบบสารสนเทศระดับบัณฑิตศึกษา ต้องการข้อมูลนำเสนอ สืบค้นด้วยการเข้ารหัสนักศึกษา สืบค้นด้วย รหัสนักศึกษา

ในเรื่อง ผลการเรียนรู้ (เกรด) ตารางเรียน การเงิน (Pay-In) การสืบค้นด้วยรหัสนักศึกษา/ชื่อ-นามสกุล ในเรื่อง สถานะระยะเวลาในการแก้ไขและวันครบกำหนดการส่งเล่มแก้ไขหลังสอบวิทยานิพนธ์ (บว 17 ก)/การค้นคว้าอิสระ (บว 17 ข) สถานการณ์เสนอวิทยานิพนธ์ฉบับสมบูรณ์ (บว 18 ก) / สถานะการเสนอการค้นคว้าอิสระฉบับสมบูรณ์ (บว 18 ข) การขออนุมัติสอบและแต่งตั้งคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ (บว 15 ก) / การค้นคว้าอิสระ (บว 15 ข) การสืบค้นด้วยข้อความ เช่น ชื่อ, นามสกุล, ชื่อเรื่อง, ชื่ออาจารย์, หัวข้อ, วันที่สอบ, หลักสูตร, สาขาวิชา, รุ่น, เพื่อรายงานข้อมูลสถานะของนักศึกษา ในเรื่อง วัน/เวลา/สถานที่ สอบเค้าโครงวิทยานิพนธ์/เค้าโครงการค้นคว้าอิสระ (บว 12) และ สอบวิทยานิพนธ์/การค้นคว้าอิสระ (บว 15) ชื่อหัวข้อวิทยานิพนธ์ หรือ การค้นคว้าอิสระ (บว 11) ข้อมูลภาระงานอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์/ การค้นคว้าอิสระ

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ระบบสารสนเทศเพื่อการให้บริการการศึกษา ระดับบัณฑิตศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร มีประเด็นที่นำมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์จากการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ มีดังนี้

จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ต้องการในการให้บริการการศึกษาด้วยระบบสารสนเทศ ระดับบัณฑิตศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร พบว่า 1) ด้านการจัดทำวิทยานิพนธ์และการค้นคว้าอิสระที่ต้องการให้บริการระบบสารสนเทศ ควรให้บริการเรื่อง

คู่มือการจัดทำวิทยานิพนธ์/การค้นคว้าอิสระ ข้อมูลสถานะการสอบเค้าโครงวิทยานิพนธ์/เค้าโครง การค้นคว้าอิสระ ฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้อง เช่น ฐาน การสืบค้นผลงานวิชาการ, วิจัย, วิทยานิพนธ์/ การค้นคว้าอิสระ 2) ด้านอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษา ที่ต้องการให้บริการระบบสารสนเทศ ควรให้บริการ เรื่อง ข้อมูลรายชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์/ การค้นคว้าอิสระ ข้อมูลรายชื่ออาจารย์ผู้สอน ข้อมูล ผลงานวิชาการ 5 ปีย้อนหลัง 3) ด้านระเบียบ ข้อบังคับระดับบัณฑิตศึกษาที่ต้องการให้บริการ ระบบสารสนเทศ ควรให้บริการเรื่อง ข้อมูล รายละเอียดเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายตลอดหลักสูตร ระดับบัณฑิตศึกษา ข้อมูลข้อบังคับมหาวิทยาลัย ราชภัฏพระนครว่าด้วยการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. 2551 (2551) ประกาศมหาวิทยาลัยราชภัฏ พระนคร เรื่อง กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมอื่น ๆ สำหรับนักศึกษา พ.ศ. 2566 และประกาศ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร เรื่อง แนวปฏิบัติ ในการตรวจสอบและป้องกันการคัดลอกผลงาน วิทยานิพนธ์ การค้นคว้าอิสระ และผลงานตีพิมพ์ เผยแพร่ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. 2560 ประกาศมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร เรื่อง แนวปฏิบัติ การจัดรูปแบบของหลักสูตรนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต 4) ด้านวิชาการของระดับบัณฑิตศึกษาที่ต้องการ ให้บริการระบบสารสนเทศ ควรให้บริการเรื่องข้อมูล หลักสูตรของระดับบัณฑิตทุกสาขาวิชา ข้อมูล ตารางเรียนนักศึกษา แผนการเรียนตลอดหลักสูตร ของบัณฑิตทุกรุ่น 5) ด้านข่าวสารการประชาสัมพันธ์ ของระดับบัณฑิตศึกษาที่ต้องการให้บริการระบบ สารสนเทศ ควรให้บริการเรื่องข้อมูลประกาศฯ ที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลข่าวประชาสัมพันธ์การตีพิมพ์

เผยแพร่และการนำเสนอผลงานวิชาการระดับชาติ และนานาชาติ ข่าวโครงการของนักศึกษาระดับ บัณฑิตศึกษา สอดคล้องกับ ข้อบังคับมหาวิทยาลัย ราชภัฏพระนคร ว่าด้วย การศึกษาระดับบัณฑิต ศึกษา พ.ศ. 2551 ซึ่งในข้อบังคับดังกล่าวได้ระบุ ข้อมูลต่าง ๆ เช่น ระบบการจัดการศึกษา หลักสูตร ระดับบัณฑิตศึกษา คุณสมบัติอาจารย์การขึ้นทะเบียน เป็นนักศึกษาและการลงทะเบียนรายวิชา การวัดผล และประเมินผลการศึกษา การสอบพิเศษ และการทำ วิทยานิพนธ์หรือการค้นคว้าอิสระ การสำเร็จการศึกษา และยังสอดคล้องกับแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดทำ วิทยานิพนธ์และการค้นคว้าอิสระ เช่น การขอ อนุมัติหัวข้อและการเสนอแต่งตั้งคณะกรรมการ ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หรือการ ค้นคว้าอิสระ การจัดทำเค้าโครงวิทยานิพนธ์หรือการค้นคว้าอิสระ การเสนอเค้าโครงวิทยานิพนธ์หรือการค้นคว้าอิสระ การแก้ไขหรือขอเปลี่ยนแปลงชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ หรือการค้นคว้าอิสระ การลงทะเบียนวิทยานิพนธ์ หรือการค้นคว้าอิสระ การสอบวิทยานิพนธ์ หรือการค้นคว้าอิสระ การเสนอวิทยานิพนธ์ หรือการค้นคว้าอิสระฉบับสมบูรณ์ การสำเร็จ การศึกษา ไว้เรียบร้อยแล้ว

จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 โครงสร้างระบบ สารสนเทศในการให้บริการการศึกษาระดับ บัณฑิตศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร พบว่า การนำเสนอ ข้อมูลระบบสารสนเทศระดับบัณฑิตศึกษา ส่วนใหญ่ ข้อมูลที่นำเสนอ นั้นสามารถพิสูจน์ข้อเท็จจริง หรือตรวจสอบได้ว่าเป็นความจริง สอดคล้องกับ Wongprasit (2005) ได้อธิบายไว้ว่า การนำ สารสนเทศไปใช้จึงจำเป็นต้องมีการวัดคุณค่าของ

สารสนเทศ ซึ่งมีคุณลักษณะของสารสนเทศที่ดีที่ใช้ประกอบการพิจารณานำไปใช้คือ ความสามารถในการพิสูจน์ได้ สารสนเทศนั้น ต้องสามารถพิสูจน์ข้อเท็จจริงหรือตรวจสอบได้ว่าเป็นความจริง ไม่ว่าจะผ่านการตรวจพิสูจน์กี่ครั้งก็ตาม ต้องไม่ปรับเปลี่ยนสารสนเทศเพื่อให้ผู้ใช้เกิดความคิดโน้มน้าวใจไปในทางที่ไม่ตรงกับข้อเท็จจริง และความถูกต้องเที่ยงตรงคุณสมบัติข้อนี้แสดงถึงคุณค่าและคุณประโยชน์ของสารสนเทศ ซึ่งนับว่ามีความสำคัญมาก เพราะแม้สารสนเทศจะตรงต่อความต้องการและสามารถผลิตได้ทันต่อเวลา แต่ถ้าขาดความถูกต้องแล้วจะหาประโยชน์ไม่ได้เลย วิเคราะห์ได้จากอัตราส่วนของสารสนเทศที่ถูกต้องกับจำนวนสารสนเทศที่ผลิตขึ้นทั้งหมดใน ช่วงเวลาหนึ่งสารสนเทศที่ถูกต้องควรมีความละเอียดแม่นยำให้ความเชื่อถือได้สูง

การสืบค้นข้อมูลในระบบสารสนเทศระดับบัณฑิตศึกษา พบว่า 1) สืบค้นด้วยการเข้ารหัสนักศึกษา ส่วนใหญ่สืบค้นเรื่อง ผลการเรียนรู้ (เกรด) 2) สืบค้นด้วย รหัสนักศึกษา / ชื่อ - นามสกุล ส่วนใหญ่สืบค้นเรื่อง สถานะระยะเวลาในการแก้ไข และวันครบกำหนดการส่งเล่มแก้ไขหลังสอบวิทยานิพนธ์ (บว 17 ก) / การค้นคว้าอิสระ (บว 17 ข) และ 3) สืบค้นด้วยข้อความ เช่น ชื่อ, นามสกุล, ชื่อเรื่อง, ชื่ออาจารย์, หัวข้อ, วันที่สอบ, หลักสูตร, สาขาวิชา, รุ่น, เพื่อรายงานข้อมูลสถานะของนักศึกษา ส่วนใหญ่สืบค้นเรื่อง วัน/เวลา/สถานที่สอบเค้าโครงวิทยานิพนธ์/เค้าโครงการค้นคว้า อิสระ (บว 12) และ สอบวิทยานิพนธ์/การค้นคว้าอิสระ (บว 15) สอดคล้อง กับ แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดทำวิทยานิพนธ์และการค้นคว้าอิสระของสำนัก

ส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียนซึ่งได้ให้ข้อมูลไว้เรียบร้อยแล้ว เช่น การขออนุมัติหัวข้อและการเสนอแต่งตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หรือการ ค้นคว้าอิสระ การจัดทำเค้าโครงวิทยานิพนธ์หรือการค้นคว้าอิสระ การเสนอเค้าโครงวิทยานิพนธ์หรือการค้นคว้าอิสระ การแก้ไขหรือขอเปลี่ยนแปลงชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์หรือการค้นคว้าอิสระ การลงทะเบียนวิทยานิพนธ์หรือการค้นคว้าอิสระ การสอบวิทยานิพนธ์หรือการค้นคว้าอิสระ การเสนอวิทยานิพนธ์หรือการค้นคว้าอิสระฉบับสมบูรณ์ การสำเร็จการศึกษา

จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 การเสนอแนะเชิงนโยบายในการให้บริการการศึกษาด้วยระบบสารสนเทศระดับบัณฑิตศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครพบว่า เมื่อได้ระบบสารสนเทศแล้วให้ประชาสัมพันธ์นักศึกษา เช่น การปฐมนิเทศ การติดประกาศสติ๊กเกอร์ เรื่องการนำเสนอผลงาน และตีพิมพ์วารสารในฐานะข้อมูลที่หลากหลาย การเขียนบทความเพื่อลงตีพิมพ์ในวารสาร เชื่อมโยงฐานข้อมูลวารสารในประเทศ และต่างประเทศ ประวัติข้อมูลศิษย์เก่า ให้มีข้อมูลรายละเอียดสำหรับบัณฑิตศึกษาทั้งหมด เพื่อให้บัณฑิตสามารถตรวจสอบรายละเอียดต่าง ๆ ได้ เช่น แผนการเรียนรู้ สำหรับอาจารย์ตรวจสอบสถานะนักศึกษาได้ทุกเรื่อง มีลิงก์กับฐานข้อมูลห้องสมุด E – book E- Journal มีโปรแกรมอักษรวิสุทธิ์ ไว้ในการตรวจสอบเอกสารและขั้นตอนการใช้งาน มีการขอรหัสเข้าใช้ระบบบริการการศึกษาการเข้าใช้ Wi-Fi การติดต่อกับสำนักเทคโนโลยีสารสนเทศ (ITDS) เพื่อขอใช้ระบบ

บริการการศึกษาของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่เข้ามาใหม่ การประชาสัมพันธ์หลักสูตร การจัดทำคู่มือการจัดทำรูปเล่มวิทยานิพนธ์และสารนิพนธ์ คู่มือชี้แจงรายละเอียดต่าง ๆ ขั้นตอนการขอรับแบบฟอร์มขั้นตอนการลงทะเบียน การเพิ่ม - ถอนการขอสอบเค้าโครงวิทยานิพนธ์และสอบวิทยานิพนธ์ ขั้นตอนการชำระเงิน เพื่อป้องกันการลงทะเบียนของนักศึกษา มีคอมพิวเตอร์ประจำแต่ละสาขาเพื่อประโยชน์การสืบค้น และนโยบายสนับสนุนระบบสารสนเทศที่ครอบคลุมด้านการพัฒนาความพร้อมทางเทคโนโลยี เช่น การพัฒนาระบบให้ทันสมัย และมีการบำรุงรักษาอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ระบบใช้งานได้อย่างราบรื่น นอกจากนี้ควรสนับสนุนด้านการฝึกอบรมให้กับนักศึกษาและบุคลากร เพื่อให้สามารถใช้งานระบบได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ และควรมีการกำหนดนโยบายด้านการรักษาความปลอดภัยของข้อมูลที่เข้มงวดซึ่งในปฏิทินการศึกษาของมหาวิทยาลัยรวมถึงระเบียบข้อบังคับระดับบัณฑิตศึกษาและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดทำวิทยานิพนธ์และการค้นคว้าอิสระได้มีการกำหนดรายละเอียดดังกล่าวไว้บางส่วนแล้ว

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ควรขอเสนองบประมาณโครงการจัดทำระบบสารสนเทศเพื่อให้บริการ

การศึกษา ระดับบัณฑิตศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

1.2 เมื่อมีระบบสารสนเทศเพื่อให้บริการการศึกษาแล้วคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ควรมีการประชาสัมพันธ์ ให้บัณฑิตศึกษารับทราบและใช้ระบบสารสนเทศให้เกิดประโยชน์สูงสุด

1.3 ควรสนับสนุนระบบสารสนเทศที่ครอบคลุมด้านการพัฒนาความพร้อมทางเทคโนโลยี เช่น การพัฒนาระบบให้ทันสมัย และมีการบำรุงรักษาอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ระบบใช้งานได้อย่างราบรื่น

1.4 ควรสนับสนุนการฝึกอบรมการใช้งานระบบสารสนเทศเพื่อให้บริการการศึกษาให้กับนักศึกษาและบุคลากร เพื่อให้สามารถใช้งานระบบได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ

1.5 ควรกำหนดนโยบายด้านความปลอดภัยของข้อมูลที่เข้มงวด เพื่อป้องกันการละเมิดข้อมูลและรักษาความเป็นส่วนตัวของผู้ใช้

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

2.1 พัฒนาการให้บริการระบบสารสนเทศ ระดับบัณฑิตศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

2.2 พัฒนาระบบสารสนเทศ ระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

REFERENCES

- Asuwatthanakun, C. (1987). **The concept of human development in organizations, a new dimension of personnel management in the government sector, politics, values, and resource management in organizations.** Bangkok: Inyenstowe. (In Thai)
- Dulyakasem, U.& Ngamvittayapong O. (2007). **Education system and community: Conceptual framework and research recommendations.** Bangkok: Thailand Research Fund. (In Thai)
- Gordon, J., & Gordon, L. (1999). **Information systems: A management approach.** Boston: Cengage Learning.
- Janes, E. (1970). **Organization and management a system approach.** New York: McGraw-Hil.
- Institute for the Promotion of Knowledge Management for Society (2006). **Knowledge management.** [Online system]. Retrieved From : http://www.bic.moe.go.th/fileadmin/BIC_Document/KM/WedJuly_2005-9-16-35-Introduce_KM.pdf [2024, 20 Dec.]
- Ketmaneechaiyrat, H. (2013). **Components of database system.** Bangkok: Thammasat University Press. (In Thai)
- Kunnit, C. (2010). **Information management.** Bangkok: Bangkok University. (In Thai)
- Laudon, K. C. (2001). **Management Information systems: Organization and technology in the networked enterprise.** Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall.
- Phonlakorn, D. (1987). **Public personnel administration.** Bangkok: Sukhothai Thammathirat University. (In Thai)
- Pranonantada, P. (2008). **Information system management.** Bangkok: Thammasat University Press. (In Thai)
- Santiwong, T. (1987). **Organization and management.** Bangkok: Thai Wattana Panich. (In Thai)
- Sripratharn, P. (1994). **Theory and practice in educational administration, course content summary, Units 1-4.** Nonthaburi: Sukhothai Thammathirat Open University. Press. (In Thai)

- Wikhanphaprahan, K. (1996). **Self-development needs of civil servants at Khon Kaen University**. Master of Education Thesis, Educational Administration Program, Graduate School, Khon Kaen University. (In Thai)
- Wongpravit, C. (2005). **Characteristics of good information**. Bangkok: Chulalongkorn University Press. (In Thai)
-

Research Article

THE IMPACT OF INDUCTIVE TEACHING STRATEGY WITH GEOGEBRA ON MATHEMATICS LEARNING ACHIEVEMENT AND ENGAGEMENT IN GRADE FIVE BHUTANESE STUDENTS

Ugyen Lhendup* and Nipaporn Sakulwongs

Education in Curriculum and Instruction, Suryadhep Teachers College, Rangsit University,
Pathum Thani, Thailand

*E-mail: u.lhendup@education.gov.bt

Received: 2025-08-02

Revised: 2025-09-12

Accepted: 2025-10-10

ABSTRACT

This study employed a mixed method to gather the required data to examine the impact of an Inductive Teaching Strategy with GeoGebra on the grade five Bhutanese students' learning achievement and engagement in mathematics. The sample of the study consisted of 30 grade five students from one of the semi-urban school of Bhutan. The study employed achievement tests (pre-test and post-test) and semi-structured interview as instruments for collecting data and classroom observation as additional evidence to strengthen the results from the achievement test and semi-structured interview. The instruments were validated by three experts and tested for reliability using Kuder Richardson-20 (KR-20) formula having a value of 0.78. The quantitative data were analyzed using a paired sample t-test using statistical software. The result revealed a higher mean score in the post-test (12.78) than that of the pre-test (7.03) with the mean difference of (5.75). The significant (p) value 0.01 indicated that the use of Inductive Teaching Strategy with GeoGebra was effective in teaching and learning mathematics. Qualitative data were analyzed using the thematic analysis technique. The result revealed that integrating the Inductive Teaching Strategy with GeoGebra remarkably enhanced students' engagement

in mathematics. The findings showed that the use of Inductive Teaching Strategy with GeoGebra has a potential to foster improved understanding and enhance students' engagement in teaching mathematics in grade five Bhutanese students.

Keywords: Inductive Teaching Strategy, GeoGebra, Learning Achievement, Engagement, Mathematics

INTRODUCTION

In Bhutan, the educational landscape has been rapidly growing to integrate digital learning tools to enhance student learning and engagement. Paul (2017) states that traditionally, Bhutanese education primarily focused on monastic education, emphasizing the growth of Buddhist studies and spiritual learning. However, in the 1960s, under the guidance of the third king, Jigme Dorji Wangchuk, the country began establishing its first secular schools, shifting toward a more formal education system that emphasized both traditional values and modern subjects. As the years rolled on, Bhutan expanded access to education, aiming to provide free schooling for all Bhutanese children. Sherab (2013) states that the development of the curriculum focused on the inclusion of secular subjects like science, mathematics, and social studies while still preserving the Bhutanese language and cultural values. Thus, Bhutan became one of the youngest countries in modern education in the 60s,

when modern education was first introduced in the country. Since then, mathematics is considered as a core subjects in Bhutan, forming the foundation for higher studies in science, engineering, technology, and economics. Strong mathematical skills are essential for students' academic achievement and career opportunities.

The importance of mathematics is often regarded as the “language of the universe,” while it provides a foundational framework for understanding and describing natural phenomena. The application of mathematics is vast and everywhere, starting from the structure of atoms until the formations of galaxies. Through the global advancement of science, technology, and philosophy, mathematics contributed to the advancement of civilization. For instance, to execute counting as a mathematical idea, early humans employed notched bones, tree incisions, and lines on the ground. Following this, more sophisticated mathematical

activities have been observed in people throughout mathematics history (Denbel, 2023). One of the main aspects of mathematics is that it fosters critical thinking and problem-solving skills, unlike other subjects. According to the National Research Council (2001), engaging in mathematical reasoning can help students develop logical thinking, which is essential for tackling complex real-world problems. The concepts of mathematics begin with our day-to-day life chores, from cooking and traveling to budgeting and managing time. Mathematics problems should encourage and acknowledge the different ways in which people see mathematics and the various approaches they take to problem-solving, and when these changes happen, students become more proficient and extremely engaged in arithmetic (Boaler, 2022).

Despite mathematics being significantly important in our daily life and being one of the major subjects in schools, it is believed that students perform poorly in the subject. As per the Organization for Economic Co-operation and Development (OECD, 2023), the report from the Programme for International Student Assessment (PISA, 2022) shows

that between 2018 and 2022, the mean performance in mathematics across OECD countries fell by a record of 15 points. Similarly, the National Assessment of Educational Progress (NAEP, 2022) of the United States shows that only 26% of 8th grade students have met the proficiency level in mathematics, which is a clear drop from the previous year. Similarly, Bhutan also considers mathematics as a low-performing subject compared to the other subjects. The School Curriculum Division (2023) states that students in the Bhutanese context will be continuously challenged to solve problems, use logical reasoning, draw connections, and represent concepts in a variety of ways.

Additionally, the Curriculum and Professional Support Division (CAPSD, 1996) states that many Bhutanese students have found learning mathematics to be a nightmare, which has caused them to lose interest in the subject. Most of the students of Bhutan have shown poor performance in mathematics. Around 30% of students in Bhutan have failed mathematics exams in recent years, a trend that educational experts link to various factors, including teacher preparation, an outdated curriculum, teaching strategy, and student apprehension towards the subject

(The Bhutanese, 2025). The curriculum framework by the School Curriculum Division, Bhutan (2023) states that the majority of Bhutanese students scored below 50% since mathematics is one of their primary areas of weakness and they dislike learning it. Bhutan Council for School Examinations and Assessment (BCSEA, 2019) reported that the average score for grade VI mathematics for the academic year 2018 was low compared to the other subjects.

To address those continued issues with student motivation, comprehension, and performance, there has been a clear motivation in mathematics education toward creative teaching approaches. Rigzin (2021) states that one of the core factors affecting poor performance in mathematics is the inappropriate use of teaching strategies. The lack of interactive, hands-on activities makes mathematics feel disconnected from students' everyday experiences. Teaching methods that rely heavily on teacher-centered methods fail to stimulate curiosity and motivation, leaving students bored about the subjects. Lham (2017) states that the moment has come to realize that teaching in the twenty-first century involves more than just imparting knowledge.

As a result, incorporating strategies like group work, discussions, and hands-on activities encourages students to participate actively in learning. Bhutan's education system has recognized the importance of adapting to new methodologies to increase student engagement and improve learning outcomes (Ministry of Education [MoE], 2019).

To make mathematics more approachable and interesting for young students, Inductive Teaching Strategy with GeoGebra can be used as it is more student-centered than traditional deductive strategy. According to Misrom et al. (2020), the Inductive Teaching Strategy is one such instructional strategy that has been investigated and has produced excellent results in the teaching and learning of mathematics by fostering higher order thinking skills. Similarly, Singh (n.d) states that the Inductive Teaching Strategy has many advantages that improve conceptual understanding, critical thinking, and student engagement. This method promotes active learning and makes lessons more participatory and engaging by encouraging students' to observe specific examples and draw general principles. Bordia (2021) states that as the Inductive

Teaching Strategy is student-centred, it places more emphasis on an interactive learning environment where students take charge of their education rather than teacher teaching.

On the other hand, initiatives to integrate technology into the classroom have accelerated after the pandemic era. The Ministry of Information and Communication (MoIC, 2004) states that ICT is essential to school education, both in terms of the students' future and in terms of offering resources to enhance teaching and learning. According to Higgins et al. (2017), students' behaviors, such as being inspired to approach learning proactively, emotions in terms of their motivation and engagement, and mental engagement like cognitive investment required to comprehend content are all impacted by the use of technology in the classroom. Simons and Edward (2019) state that the majority of teachers use computers for Google Classroom or PowerPoint presentations, but this is not the same as using a computer as an interactive tool to directly teach and explore a mathematical subject. In this effort, one of the most useful tools is GeoGebra, which is a widely

used digital platform for teaching mathematics. Geogebra is a dynamic mathematics software that was developed by Markus Hohenwarter in 2001.

GeoGebra, which was first created for higher-level mathematics, has been useful at many educational levels, including primary education (Hohenwarter & Lavicza, 2007). According to Dabbagh and Kitsantas (2012), GeoGebra is a useful tool for encouraging deeper understanding and mathematical engagement in students through interactive learning experiences. GeoGebra advances Bhutan's goal of incorporating technology into the classroom, tackling current learning difficulties in subjects like mathematics while preparing students for a digital future. GeoGebra is easy to use, and it can improve mathematical visualization and comprehension.

Therefore, integration of Inductive Teaching Strategy with GeoGebra has a greater impact on students' mathematical learning achievement and engagement. According to Benning (2021), Inductive Teaching Strategies helps students identify patterns, generate hypotheses, and arrive at general principles through investigation and reasoning. This strategy is supported by the dynamic mathematics software

GeoGebra, which promotes deep understanding and discovery learning by enabling dynamic manipulation of mathematics objects. Furthermore, one of the components of Inductive Teaching Strategies is collaborative exploration, where students can share their observations and generate group insights. The features of GeoGebra support this by enabling students to collaborate on dynamic constructions which promotes collaborative learning. Mathematical critical thinking and problem-solving skills have been demonstrated to improve in such collaborative environments (Schaver, 2019).

However, little is known about how Inductive Teaching Strategy with GeoGebra affects mathematics learning achievement and student engagement in the Bhutanese environment. According to Dolma (2016), few studies have been conducted on the effectiveness of the education system in general and mathematics instruction in particular in Bhutan's history of modernizing its educational system. For example, Dukpa (2015) had conducted a study to ascertain the attitude of Bhutanese students towards mathematics learning and a case study was conducted by Utha

et al. (2016) on the quality of school education in Bhutan. Therefore, the purpose of this study was to investigate the impact of Inductive Teaching Strategy with GeoGebra on the learning achievements and engagement of grade five Bhutanese students as they are accessible population for the researcher where researcher can directly reach to them. This research informed teachers and policymakers about the benefits of incorporating Inductive Teaching Strategy with technologies, contributing to a more engaging and supportive learning environment for students. Furthermore, this study aimed to highlight the transformative potential of Inductive Teaching Strategy with technology in primary education after analyzing the students' learning achievement and engagement level before and after using Inductive Teaching Strategy with GeoGebra. This study not only addressed existing gaps in academic literature regarding the use of Inductive Teaching Strategy with digital learning tools in Bhutan but also set the stage for future research on teaching strategy with digital learning tools in enhancing educational achievements.

RESEARCH OBJECTIVES

1) To assess how the Inductive Teaching Strategy with GeoGebra can enhance grade five bhutanese students' learning achievement in mathematics.

2) To evaluate the impact of using Inductive Teaching Strategy with GeoGebra on grade five Bhutanese students' engagement in mathematics.

EXPECTED BENEFITS

The researcher expected:

1) The use of Inductive Teaching Strategy with GeoGebra will exhibit better learning achievements in mathematics in grade five Bhutanese students.

2) The study's conclusions give mathematics teachers another option for using Inductive Teaching Strategy with GeoGebra as one of the creative teaching methods.

RESEARCH SCOPE

The scope of this study consisted of the following:

Location of the Study

This study was conducted in one of the primary schools under Phuentsholing sub-district in southern part of Bhutan. The school is semi-urban and it is a public school with 108 students and 8 teachers.

Population and Sample

This study engaged 30 grade five students from one of the primary schools under Phuentsholing sub-district in Bhutan since the school consisted of only one section of grade five. Students were of mixed abilities in mathematics and gender. The age of the students ranged from 11 to 13 years. They are accessible population for the researcher where researcher can directly reach to them. To put it simply, these students were regarded as the participants of the study.

Time Frame

The researcher conducted this study for four weeks by teaching one lesson each week. Each lesson consisted of 90 minutes while taking two periods of 45 minutes in one week to cover a lesson. The study was carried out from May to June during the first term of the academic year 2025. In total, the researcher taught eight periods in four weeks using Inductive Teaching Strategy with GeoGebra software in Mathematics.

LITERATURE REVIEW

Inductive Teaching Strategy

According to Eggen and Kauchak (2016), the Inductive Teaching Strategy is the approach whereby it progresses

from specific to general since students are first given data, examples, or particular cases from which they draw conclusions about patterns and eventually formulate general rules or principles. This strategy allow students to observe patterns, gather information and formulate generalizations or principles on their own rather than giving students direct instruction or rules at the beginning. One of the main ideas is student-centered learning, which encourages students to actively participate in their own education by observing, exploring, and drawing conclusions rather than just passively absorbing knowledge.

Another important idea is the encouragement of inquiry and exploration, which inspires students to test theories, pose questions, and look for different answers. The teacher in this context is not so much a source of knowledge as a facilitator or guide (Hmelo-Silver, Duncan, & Chinn, 2007). For students to benefit from this method, the idea of scaffolding and support is crucial. Initially, teachers offer guidance in the form of leading questions, structured examples, and appropriate tools. As students develop confidence and independence, teachers gradually withdraw their support, a process known as the gradual release of responsibility

(Fisher & Frey, 2014). Constructivist learning theory, which holds that students actively create their own understanding based on their past knowledge and interactions with the learning environment, serves as the foundation for all of these components (Schunk, 2016). The importance of inductive teaching in creating rich, meaningful learning experiences is supported by this theoretical foundation.

Application of Inductive Teaching Strategy in Mathematics

According to Atta et al. (2015), Inductive Teaching Strategy proceeds from particular examples to general rules of formulae, concrete illustration to abstract rules, known to unknown and simple to complex. He states that following steps are used to implement Inductive Teaching Strategy:

1. Appearance of presentation of examples
2. Observation or reflection
3. Generalization
4. Testing and verification

These steps help students to logically acquire knowledge of the Inductive Teaching Strategy. This is supported by experiential learning theory as it is considered as an ongoing cycle in which students participate in an activity, think critically

about it, gain conceptual understanding, and then use that understanding in practical settings (Kolb, 1984).

GeoGebra as an Educational Tool

Ngyenwa (2015) defines that GeoGebra is a dynamic, free computer program that integrates algebra and geometry into an intuitive, mouse-driven package. Students might be able to explore and experiment with specific mathematical ideas using this software instead of needing the teacher to spoon-feed them. Developed by Markus Hohenwarter in 2001, GeoGebra software helps students acquire lots of mathematical skills like problem-solving, reasoning, critical thinking, and creative thinking. It also keeps students engaged and motivated throughout the course. Because of its versatility, it can be used to draw shapes, take measurements, and use coordinates and equations, all essential for thoroughly investigating geometric concepts. GeoGebra improves overall mathematical fluency by giving students a platform to actively experiment with mathematical concepts.

GeoGebra is a vital tool in the ever-changing field of teaching and learning mathematics because of its special features, which include motion tracking and thoughtful design for meaningful math learning (Gurmu,

Tuge, & Hunde, 2024). This software can be used by teachers to deliver the content to students as well as by the students to explore the mathematical activities and concepts. When a teacher uses this software to present the Mathematical contents to the students, it can create a visual representation of those contents, and when students use the software, it increases student engagement and helps them develop their digital competencies.

Application of GeoGebra in the Classroom

The application of GeoGebra to teach the area measurement of a rectangle can make the concept more interactive and visually engaging for students. Here is how mathematics teachers can incorporate GeoGebra into your lesson in three stages:

1. Preparation Stage: The Teacher can use GeoGebra to prepare interactive resources to teach the area of rectangles effectively before the lesson.
2. Engagement Stage: During the lesson, teachers can project the GeoGebra to facilitate interactive learning.
3. Reflection and Extension Stage: For further exploration and reflection, teachers can share GeoGebra with the students through GeoGebra Classroom or Google Classroom.

According to a study by Yildiz and Kirickilar (2018), GeoGebra, a dynamic mathematics program, serves as an effective tool within the Technological Pedagogical Content Knowledge (TPACK) framework through the integration of technology into Inductive Teaching Strategy in mathematics education. TPACK, which assists teachers in effectively incorporating technology into their lesson plans, emphasizes the intersection of technological, pedagogical, and content knowledge.

Benefits of integrating Inductive Teaching Strategy with GeoGebra

The integration of Inductive Teaching Strategy with GeoGebra into Class Five Mathematics instruction will offer some benefits for both teachers and students. This is supported by most of the research studies that were carried out recently. Therefore, here are some of the key advantages that are supported by the relevant studies:

1. Promotes interactive learning
2. Enhance visual representations
3. Enhance engagement
4. Immediate feedback
5. Supports differentiated instruction
6. Encourage inquiry-based learning

7. Prepares students for advanced learning

HYPOTHESIS

1) Grade five Bhutanese Students' learning achievement in mathematics would significantly be improved after the use of Inductive Teaching Strategy with GeoGebra.

2) Grade five Bhutanese students would exhibit a remarkable engagement in learning mathematics using Inductive Teaching Strategy with GeoGebra.

CONCEPTUAL FRAMEWORK OF THE STUDY

This study investigated the relationship between the independent variable, the use of the Inductive Teaching Strategy with Geogebra, and the dependent variables, namely students' learning achievement and engagement. The Inductive Teaching Strategy with GeoGebra served as the intervention expected to influence and enhance both learning achievement which is tested by the pre-test and post-test and engagement among students which is investigated by semi-structured interview. The framework is illustrated below:

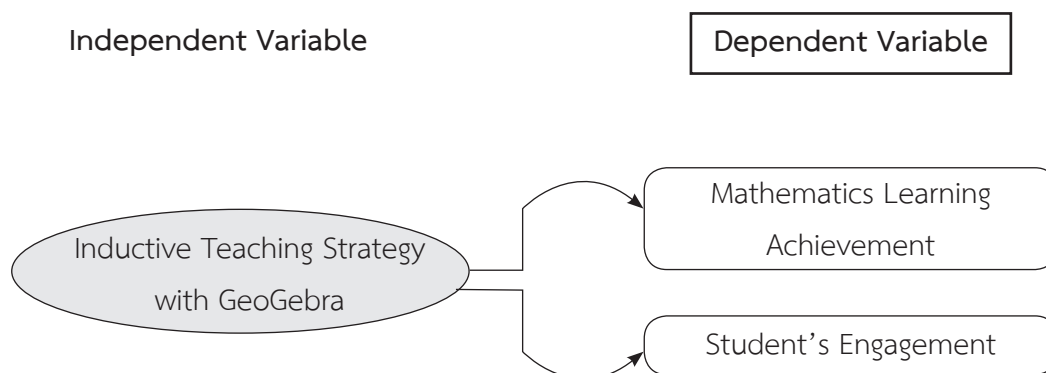

Figure 1 Illustration of the Independent Variable and Dependent Variable

RESEARCH METHODOLOGY

This study adopted a mixed methodology as McKim (2017) states that the overall validity is increased by the improved and broader understanding that mixed methods offer, and it also enhances accuracy and confidence. Additionally, Almaki (2016) states that to gather comprehensive data, researchers use a mixed method, which combines elements of both qualitative and quantitative research approaches.

RESEARCH INSTRUMENTS

The study was conducted with the aim of determining the impact of Inductive Teaching Strategy with GeoGebra on mathematics learning achievement and engagement in grade five Bhutanese students. In this study, researcher included

four different instruments to collect data. Four lesson plans to teach the lessons, learning achievement test to collect quantitative data, semi-structured interview to collect qualitative data and classroom observation to provide additional evidence to strengthen the results from the achievement test and semi-structured interview.

Quantitative Data Collection Instruments

Lesson Plans

In this study, the researcher prepared four lesson plans of 90 minutes each to teach grade five research participants about 'Area and Perimeter' from the mathematics subject. The four lesson plans were validated by three experts (refer table 1 for the IOC result). The lessons were taught over four weeks with two sessions each week

consisting of 45 minutes each. The lessons were designed by incorporating an inductive Teaching Strategy with GeoGebra in lesson activities. Throughout the sessions, participants participated and learned the lesson through Inductive Teaching Strategy with GeoGebra.

Learning Achievement Test

A teacher developed a test, which was conducted before and after the intervention to measure students' learning achievement in the target topics (area and perimeter of a rectangle). The test consisted of a pre-test, which was conducted before the intervention, and a post-test, which was conducted after the intervention. The test was conducted for the same group of students using the same questions. Test questions were developed based on Bloom's Taxonomy and as per the guidelines of the REC curriculum framework of Bhutan and BCSEA guidelines. It included 5 marks multiple choice questions, 5 marks true or false questions, and 10 marks short answer type questions. The learning achievement test questions were validated by three experts and indicated that the learning achievement test questions were valid and accurate (refer table 1 for the IOC result).

Qualitative Data Collection Instrument

Semi-Structured Interview

A semi-structured interview was used as a qualitative research instrument to measure students' engagement in mathematics learning when using Inductive Teaching Strategy with GeoGebra. This method was chosen because it allowed for a flexible and guided exploration of students' experiences. According to Adams (2015), in semi-structured interviews, the interviewee is free to share their opinions and points of view. The semi-structured interview questions were validated by three experts (refer table 1 for the IOC result). During the interview, six questions were asked in a homogenous group of four students each. Students were given the freedom to speak in the language of their choice (English or Dzongkha, the national language of Bhutan). Each interview lasted around 10-15 minutes and was audio-recorded (with permission) to ensure accurate data collection. Each group's responses were recorded in audio during the interview and later translated and transcribed into English.

Classroom Observation

Classroom Observation was conducted during the lessons to assess students' learning achievement and engagement. It provided additional evidence to strengthen the results from the achievement test and semi-structured interview, making the study more credible. According to Satapathy (2019), the researchers uses observation as a data collection tool to gather real-time data using his or her sense of observation in controlled or naturalistic event occurrence scenarios. In this study, the researcher asked help from one of the mathematics teachers from the target school to observe the lesson. The teacher was provided with the observation checklist prepared by the researcher.

Validity

Validity is the instrument's capacity to measure, and content validity is the relationship and connection between

the test items and the related subject matter (Mushtaq, 2018). So, in this study, the research instruments were reviewed by three experts: a professor from Rangsit University, Thailand, and two experienced mathematics teachers from Bhutan and ensured alignment with the curriculum and learning objectives. The validity of the instrument was measured through the Item Objective Congruence Index (IOC), a method used to assess how well an instrument aligned with the desired learning objectives. If an item had a score of 0.67 and above, it was considered valid, whereas the items with IOC scores below 0.67 was considered to be revised or removed as per the feedback from experts. All the instruments for this study were validated and rated with the score of +1 by the validators, which indicated that all the items were congruent and valid for the study.

Table 1 IOC for Research Instruments

Instruments	Expert 1	Expert 3	Expert 3	Average
Lesson Plans	+1	+1	+1	+1
Achievement Test	+1	+1	+1	+1
Semi-Structured Interview	+1	+1	+1	+1
Classroom Observation	+1	+1	+1	+1

Reliability

According to Karnia (2024), reliability is the process of measuring variables so that they can produce consistent measurement and results under repeated circumstances. In this study, Kuder-richardson formula (KR-20) from statistical Package for Social Science (SPSS) software was used to check the reliability coefficient of the learning outcome of the test. The reliability of the achievement test was administered to the 28 students of grade six in the same school on 6th may, 2025. Test questions consisted of 5 marks multiple choice questions, 5 marks true or false questions, and 10 marks short answer questions. The KR-20 coefficient obtained must be at least 0.70 to make the test items reliable. In this study, the KR-20 Coefficient obtained was 0.78 and it indicated that all the items were congruent and valid for the study.

DATA COLLECTION METHODS

Approval and Ethical Consideration

Written consent was obtained from the Research and Development Institute, Rangsit University, Ministry of Education and Skills Development of Bhutan, Chhukha Dzongkhag Administration, School Administration (Research School), concerned subject teachers, parents, and students before the study began.

Participant's Consent Approval

Since the participants were below the legal age, the parents of every research participant were informed and aware of the content of the consent letter before they signed to minimize the violation of rights of the research participants during the study. Research participants were assured that their information would be kept confidential and that it would not affect their course grades.

Data Analysis

Quantitative Data Analysis (Learning Achievement Tests)

Before and after the intervention, 30 Bhutanese students in Grade five took the 14 questions in pre-test and post-test. To determine the impact of using Inductive Teaching Strategy with Geogebra in a Bhutanese classroom, pre-test and post-test scores were compared using a paired sample t-test. The comparisons were made based on the significance value (P-Value), mean, and standard deviation. The comparisons were also carried out “within the group” by comparing the sample group’s pre-test and post-test scores.

Qualitative Data Analysis (Semi-Structured Interview)

At the end of the study, the researcher conducted a semi-structured interview in a homogenous group of 4 participants. The groups were formed considering their post-test scores. Each group had a mixed of high scorer, low scorer, and intermediate scorer students. The responses of the students were recorded and transcribed in English. The collected data were read, analyzed, and coded into themes aligned with the research objectives and research questions (refer Appendix A).

Analysis of Classroom Observation

During the lesson delivery, the researcher requested a school mathematics teacher to observe the lesson. The observations main objective was to supplement and support the result from achievement test and semi-structured interview. Classroom observation was done using checklist to record the observation by observer and later, it was coded into themes aligned with the research objectives and research questions (refer Appendix B).

RESULTS CONCLUSIONS AND DISCUSSION

Result of Learning Achievement Tests

The first objective was to assess how the Inductive Teaching Strategy with GeoGebra can enhance grade five Bhutanese students’ learning achievement in mathematics. Table 2 below showed the comparisons of the sample group’s pre-test and post-test results. The pre-test and post-test scores were analyzed to compare the learning achievement of grade five Bhutanese students before and after the intervention. It showed the results of the descriptive statistical analysis for the achievement test scores

of the sample group. As shown in the table 2 below, the mean score for pre-test was 7.03 and the mean score for post-test was 12.78. The result shown in the table clearly showed that the group's post-test mean score ($\bar{X} = 12.78$) was higher than its pre-test mean score ($\bar{X} = 7.03$), with a mean difference of 5.75. The impact of Inductive Teaching Strategy with Geogebra was demonstrated by the higher mean score on the post-test. Additionally, a paired sample t-test in the table showed a significant (p) value of 0.01, indicating the test's significance as it is lower than 0.05. If $p > 0.05$, the difference is considered statistically significant. The standard deviations for the pre-test and post-test were 2.91 and 2.15 as shown in table 2 below.

Thus, the study came to the conclusion that there was a significant improvement in learning achievement of grade five Bhutanese students when Inductive teaching Strategy with GeoGebra was used to teach mathematics. Accordingly, the first research hypothesis “Grade five Bhutanese Students’ learning achievement in mathematics will significantly be improved after the use of Inductive Teaching Strategy with GeoGebra” was proven to be correct.

Result of Semi-Structured Interview

The second objective was to evaluate the impact of using Inductive Teaching Strategy with geoGebra on grade five bhutanese students' engagement in mathematics. The data collected from semi-structured interviews

Table 2 The comparison of the sample group's pre-test and post-test

Group	Pre-test		Post-test		Mean Difference	T	P-Value
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD			
Sample Group	7.03	2.91	12.78	2.15	12.78-7.03 = 5.75	- 11.425	0.01

Significance level (P): <0.05 - Significant

were analyzed under three themes: 1) Active participation and effort in learning (Behavioral engagement), 2) Enjoyment and interest in learning mathematics (Emotional Engagement), and 3) Deep thinking and conceptual understanding (Cognitive Engagement). Most of the responses were positive in using Inductive Teaching Strategy with GeoGebra in learning mathematics (see Appendix A).

The result revealed that the active participation during the delivery of lessons and exploration of Geogebra at their home and beyond classroom activities showed a strong behavioral engagement. Similarly, the enjoyment and interest they expressed served as the evidence of their emotional engagement. This helped them in fostering motivation and a positive attitude towards mathematics learning. Furthermore, engaging in deeper understanding, problem-solving, and independent discovery of mathematical concepts promoted cognitive engagement.

Overall findings showed that the use of Inductive Teaching Strategy with GeoGebra made mathematics learning more interactive and enjoyable. It encouraged and inspired them to learn mathematics. Most of them shared that learning mathematics through Inductive Teaching Strategy with GeoGebra helped them to learn

mathematics better and they desired to learn other topics through this approach too. Therefore, it was proven that the use of Inductive teaching Strategy with GeoGebra increased the level of engagement of Grade five Bhutanese students in learning mathematics.

Result of Classroom Observation

Classroom Observation was conducted to supplement and support the data findings from the achievement test and semi-structured interview. Classroom observation checklist was used to record the observation by observer and later, it was coded into themes aligned with the research objectives and research questions. The data collected from the classroom observation were analyzed under four themes: 1) Focused attention and serious engagement, 2) Active use of GeoGebra for conceptual understanding, 3) Participation and collaboration, and 4) Interest and motivation toward GeoGebra.

The result revealed that the Inductive Teaching Strategy with GeoGebra encouraged positive learning behaviors and it suggested that the Inductive Teaching Strategy with GeoGebra supported more student-centered, meaningful, and motivating learning experiences (see Appendix B).

Discussion

Students' Learning Achievement

The analysis of pre-test and post-test scores indicated measurable improvement in students' mathematical performance. All the students showed increased scores in the post-test in comparison to the pre-test scores. The students responded that the use of Inductive Teaching Strategy with GeoGebra helped them to understand the content better than the traditional method. The finding is parallel to the research findings of Kllogjeri, and Kllogjeri (2015) on the teaching with GeoGebra versus the traditional method. The findings from his study showed that the use of GeoGebra in teaching and learning processes causes much more increase in the level of knowledge and skills in mathematics than the traditional method used in the process.

This is aligned with the principles of constructivism theory. Owing to the need for a change of teaching strategies from the traditional method (Deductive Teaching Strategy) to more of a constructive method, This study proved that Inductive Teaching Strategy with tools like GeoGebra can be used to facilitate teaching and learning constructively. GeoGebra

when used in Inductive Teaching Strategy provides the students with an opportunity to actively participate and experiment to construct their knowledge with the help of teachers.

According to this study, the use of Inductive Teaching Strategy with GeoGebra had a good influence on students' academic performance. The finding was parallel to the study conducted by Ansong, Wiafe, and Amankwah (2021) on the application of GeoGebra to improve academic performance of students in geometry. Their findings showed that there was a significant difference between the mean score of students who were taught using GeoGebra and those taught without the use of GeoGebra. It revealed that the use of GeoGebra has improved students' mathematics achievement.

Students' Engagement

Classroom observation and student interviews revealed that students were highly engaged when GeoGebra was integrated into inductive lessons. Students displayed curiosity, frequently asked questions, and explored mathematical concepts through interactive and hands-on activities. The finding was parallel to the study by Chalaune (2020). His study

on the effectiveness of GeoGebra in teaching school mathematics revealed that the use of GeoGebra is an effective tool to increase achievement, to promote curiosity, creativity, to make clear sense of concepts, and to encourage overall learning of students in mathematics. This approach promoted a student-centered environment in which learners took ownership of their learning.

Students expressed enthusiasm and interest toward using GeoGebra, indicating intrinsic motivation. Many students reported enjoying the lessons and feeling more confident and connected to the subject. These findings aligned with the constructivist learning theories that emphasize exploration, interaction, and autonomy. Thus, with all the positive opinions expressed by almost all the participants, the researcher concluded that the Inductive Teaching Strategy with GeoGebra was effective in teaching and learning of mathematics to grade five Bhutanese Students.

SUGGESTIONS AND RECOMMENDATIONS

For Teachers

1) As the findings from this study showed a positive impact on mathematics

instruction, teachers may consider integrating GeoGebra into daily mathematics instruction, especially in topics like measurement.

2) This research showed that Inductive teaching strategy promotes engagement. As a result, teachers may apply Inductive Teaching strategies that promote inquiry, exploration, and reasoning rather than direct instruction alone.

3) Teachers may provide opportunities for students to use GeoGebra independently to reinforce learning at home or during free periods.

For School Leaders

1) School leaders may plan for professional development and training on the effective use of GeoGebra and Inductive Teaching Strategy.

2) Try to equip school with an adequate number of digital tools to ensure students have access to GeoGebra.

For Future Researchers

1) The study was limited to a section of 30 grade five Bhutanese students. Similar studies could be conducted with different grade levels, larger sample sizes, and longer duration to strengthen the findings.

2) A similar study can be conducted to investigate the long-term effects

of GeoGebra use on different mathematical contents.

Further research can be conducted to explore how GeoGebra can support learners with diverse needs and learning style.

REFERENCES

- Adams, W. C. (2015). **Conducting Semi-Structured Interviews**. https://www.robertre naud.ca/uploads/2/2/9/6/22962838/chapter_19_-_semi-structured_interviews_2015_.pdf
- Almalki, S. (2016). Integrating quantitative and qualitative data in mixed methods research- challenges and benefits. **Journal of Education and Learning**, 5(3), 288-293. <https://doi.org/10.5539/jel.v5n3p288>
- Ansong, E. L., Wiafe, D. A., & Amankwah, R. (2021). Application of GeoGebra to improve academic performance of students in geometry. **International Journal of computer Applications**, 183(29), 26-32.
- Atta, M. A, Ayaz, M., & Nawaz, Q. (2015). Comparative study of inductive and deductive methods of teaching mathematics at elementary level. **Gomal University Journal of Research**, 31(1), 20-28.
- Benning, I. (2021). Enacting core practices of effective mathematics pedagogy with GeoGebra. **Mathematics Education Research Group of Australasia**, 23(2), 101-127. https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1306877.pdf?utm_source=chatgpt.com
- Bhutan Council for School Examinations and Assessment. (2019). **GRADE VI CBAT 2018**. <https://www.bcsea.bt>
- Boaler, J. (2022). **Mathematical Mindset: Unleashing students' potential through creative math, inspiring messages, and innovative teaching** (2nd ed.). Hobken, New Jersey: Jossey-Bass.
- Bordia, D. (2021). **The Inductive Method of Teaching**. Teachmint. <https://blog.teachmint.com/the-inductive-method-of-teaching>
- Chalaune, V. (2020). Effectiveness of GeoGebra in teaching school mathematics. **Contemporary Research: An Interdisciplinary Academic Journal**, 4(1), 46-58. <https://doi.org/10.3126/CRAIAJ.V4I1.32729>
- Curriculum and Professional Support Division. (1996). **Syllabus for class IV to VI**. Thimphu: Education Division.

- Dabbagh, N., & Kitsantas, A. (2012). Personal Learning Environments, social media, and self-regulated learning: A natural formula for connecting formal and informal learning. **The Internet and Higher Education**, **15**(1), 3-8. <https://doi.org/10.1016/j.iheduc.2011.06.002>
- Denbel, D. G. (2023). History of mathematics (HM) in secondary school mathematics textbook. *Cogent Education*, *10*(2). <https://doi.org/10.1080/2331186X.2023.2228988>
- Dolma, P. (2016). **Investigating Bhutanese mathematics teachers' belief and practices in the context of curriculum reforms**. Doctoral dissertation, Queensland University of technology. https://eprints.qut.edu.au/95624/1/Phuntsho_Dolma_Thesis.pdf
- Dukpa, P. (2015). Bhutanese students attitude towards mathematics: Findings from a cross-sectional survey of grade six students. **Rabsel-the CERD Educational Journal** **16**(2), 37-56.
- Eggen, P., & Kauchak, D. (2016). **Educational Psychology: Windows on Classrooms** (10th ed.). Pearson.
- Fisher, D., & Frey, N. (2014). **Better learning through structured teaching: A framework for the gradual release of responsibility** (2nd ed.). Alexandria, Virginia USA: ASCD.
- Gurmu, F., Tuge, C., & Hunde, A. B (2024). Effects of Geogebra-assisted instructional methods on students' conceptual understanding of geometry. **Cogent Education**, **11**(1), Article 2379745. doi:10.1080/2331186X.2024. 2379745
- Hmelo-Silver, C. E., Duncan, R. G., & Chinn, C. A. (2007). Scaffolding and achievement in problem-based and inquiry learning: A response to Kirschner, Sweller, and Clark. **Educational Psychologist**, **42**(2), 99–107. doi:10.1080/00461520701263368
- Higgins, K., Huscroft-D'angelo, J. & Crawford, L. (2017). Effects of technology in mathematics on achievement, motivation, and attitude: A meta-analysis. **Journal of Educational Computing research**, **57**(2), 1-37. <https://doi.org/10.1177/0735633117748416>
- Hohenwarter, M., & Lavicza, Z. (2007). Mathematics teacher development with ICT: Towards an International Geogebra Institute. **International Journal for Technology in Mathematics Education**, **14**(3), 123-139. https://cloud.3dissue.com/170388/199108/233436/IJTME-Vol14-3_2007/index.html

- Karnia, R. (2024). **Importance of Reliability and Validity in Research, Psychology and Behavioral Sciences**, 13(6), 137–141. <https://doi.org/10.11648/j.pbs.20241306.11>
- Kllogjeri, A. and Kllogjeri, P. (2015) Teaching with GeoGebra versus Traditional Method. **Open Access Library Journal**, 2(e1255). <http://dx.doi.org/10.4236/oalib.1101255>
- Kolb, D. A. (1984). **Experiential learning: Experiences as the source of learning and development**. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.
- Lham, K. (2021). **The effects of using manipulatives in teaching mathematics to enhance learning outcome of grade 5 Bhutanese students**. (master's thesis). Rangsit University. <https://rsuir-library.rsu.ac.th/handle/123456789/1076>
- McKim, A. C. (2017). The value of mixed methods research: Amixed method study. **Journal of Mixed Methods Research**, 11(2), 202-222
- Ministry of Education [MoE], Bhutan. (2019). **ICT in education master plan 2019-2023**. Bhutan, Ministry of Education.
- Ministry of Information and Communication [MoIC]. (2014). **Bhutan e-Government masterplan**, Thimphu: Ministry of information and communication: Department of information technology and telecom.
- Misrom, N.S., Abdurrahman, M. S., Abdullah, A. H., Osman, S., Hamzah, M. H., & Fauzan, A. (2020). Enhancing students' higher order thinking skills (HOTS) through an inductive reasoning strategy using Geogebra. **International Journal of Emerging Technologies in learning**, 15(3), 156-179. <https://doi.org/10.3991/ijet.v15i03.9839>
- Mushtaq, B. (2018). Validity of Tests. **JOJ Nursing and health Care** 9(3), 001-003. <https://doi.org/10.19080/JOJNHC.2018.09.555765>
- National Assessment of Educational Progress: Mathematics. (2022). Retrieved 11, 11, 2024, from <https://www.nationsreportcard.gov/mathematics/nation/achievement/?grade=8>
- National Research Council. (2001). **Adding it up: Helping children learn mathematics**. Washington, DC: National Academy Press. <https://doi.org/10.17226/9822>
- Ngwenya, S. (2015). **An experimental approach to the derivative using GeoGebra**. (Master's thesis). University of Kwazulu-Natal. <https://researchspace.ukzn.ac.za/items/4c95ca11-9042-429f-b2ce-4fc710f4b846>

- Organization for Economic Co-operation and Development [OECD]. (2023). **PISA 2022 results (Volume I): The state of learning and equity in education**. PISA, OECD Publishing, Paris. <https://doi.org/10.1787/53f23881-en>.
- Paul, R. (2017). **The growth and development of modern education in Bhutan**. (Doctoral dissertation). University of North Bengal. <https://ir.nbu.ac.in/server/api/core/bitstreams/ceb00cc7-b189-4ccc-a0d9fff95c540bca/content>
- Rigzin. (2021). **The application of multimedia technology in teaching and learning mathematics of grade 5 Bhutanese students**. (Master's thesis) Rangsit University. <https://rsuir-library.rsu.ac.th/handle/123456789/1455>
- Satapathy, S. (2019). Observation as a tool for collecting data. **International Journal of Multidisciplinary Educational Research**, 8(5), 152-164. https://www.researchgate.net/publication/371475537_Observation_as_a_tool_for_collecting_data
- Schaver, Z. (2019). **The effects of GeoGebra on student achievement, critical thinking/ problem solving skills, and engagement/motivation in high school mathematics**. (Masters' Thesis). Northwestern college. https://nwcommons.nwciowa.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1153&context=education_masters
- School Curriculum Division. (2023). **Mathematics Curriculum Framework, Class PP-XII**. Thimphu: Ministry of Education and skills Development, Royal Government of Bhutan.
- School Curriculum Division. (2023). **Mathematics Curriculum Framework** (2nd Edition). Department of school Education, Thimphu Bhutan.
- Schunk, D. H. (2016). **Learning theories: An educational perspective** (7th ed.). Boston, MA: Pearson.
- Sherab, K. (2013). **Gross national happiness in Bhutanese schools: Understanding the experiences and efficacy of Principals and Teachers**. (Doctoral dissertation). University of New England. https://dorjipenjore.wordpress.com/wpcontent/uploads/2019/11/gross_national-happiness_education_in_bh.pdf
- Simons, J., & Edward, E. (2019). **The effectiveness of dynamic mathematical software in the instruction of the unit circle**. (Master's thesis). California State University. <https://scholarworks.lib.csusd.edu/etd/956>

- Singh, P. (n.d). **Inductive method of teaching to elevate classroom engagement.** Extramarks. <https://www.extramarks.com/blogs/teachers/inductive-method-of-teaching>
- The Bhutanese. (2025). **Low mathematics performance in BHSEC results raises concerns.** The Bhutanese. https://thebhutanese.bt/low-mathematics-performance-in-bhsec-results-raises-concerns/?utm_source=chatgpt.com
- Utha, K., Giri, K., Gurung, B., Giri, N., Kjaer-Rasmussen, L. K., Keller, H. D., Willert, S., & Keller, K. D. (2016). **Quality of School Education in Bhutan: A case studiess in the perspective of Gross National Happiness and assessment practices.** Aalborg Universitetsforlag.
- Yildiz, A., Kirickilar, R. G. (2018). Technological Pedagogical content knowledge (TPACK) craft: Utilization of the TPACK when designing the GeoGebra activities. **Acta Didactica Napocensia**, 11(1). 101-116. <https://doi.org/10.24193/adn.11.1.8>
-

Research Article

การพัฒนาความสามารถในการออกแบบกิจกรรมการสอนดาราศาสตร์ โดยใช้กิจกรรมสะเต็มพลัสแอสโตรสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู

DEVELOPING THE ABILITY TO DESIGN ASTRONOMY TEACHING ACTIVITIES USING STEM PLUS ASTRO ACTIVITIES FOR PRE-SERVICE TEACHERS

อภิชาติ พยัคฆิน* พงศธร กล่อมสกุล อัญชลี นิลสุวรรณ และ วชิราภรณ์ พูนัน
วิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

Apichart Payakkhin* Pongsathorn Klomsakul Anchalee Nilswan and Vachiraporn Funan
Collage of Teacher Education, Phranakhon Rajabhat University

*E-mail: apichart.p@pnru.ac.th

Received: 2025-09-24

Revised: 2025-10-10

Accepted: 2025-10-14

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาความสามารถในการออกแบบกิจกรรมการสอนดาราศาสตร์โดยใช้กิจกรรมสะเต็มพลัสแอสโตรสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู โดยมีผู้เข้าร่วมวิจัยเป็นนักศึกษาวิชาชีพครูระดับปริญญาตรี จำนวน 30 คน ดำเนินการวิจัยในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แผนกิจกรรมสะเต็มพลัสแอสโตรสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู จำนวน 5 แผน รวม 15 ชั่วโมง และแบบประเมินความสามารถในการออกแบบกิจกรรมการสอนดาราศาสตร์ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า หลังจากจบกิจกรรมอบรม นักศึกษาวิชาชีพครูจำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 40 แสดงให้เห็นถึงความสามารถในการออกแบบกิจกรรมการสอนดาราศาสตร์อยู่ในระดับ “ดีเยี่ยม” แสดงออกถึงการมีความเข้าใจในแนวคิดสะเต็มอย่างถ่องแท้ สามารถออกแบบกิจกรรมได้อย่างมีคุณภาพและครบถ้วนตามองค์ประกอบที่กำหนดไว้ ขณะที่นักศึกษาอีก 18 คน คิดเป็นร้อยละ 60 อยู่ในระดับ “ดี” ซึ่งสะท้อนถึงการมีทักษะพื้นฐานในการออกแบบกิจกรรม และสามารถพัฒนาให้มีความเชี่ยวชาญมากยิ่งขึ้นในอนาคต ผลการวิจัยนี้จึงแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า การอบรมโดยใช้กิจกรรมสะเต็มพลัสแอสโตรมีประสิทธิภาพและสามารถส่งเสริมความสามารถในการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนดาราศาสตร์

ของนักศึกษาวิชาชีพครูได้อย่างมีนัยสำคัญ และสามารถประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ในบริบทการศึกษาจริงได้อย่างเหมาะสม

คำสำคัญ: ความสามารถในการออกแบบกิจกรรมการสอนดาราศาสตร์ กิจกรรมสะเต็มพลัสแอสโตร

ABSTRACT

The objective of this research was to develop the ability to design astronomy teaching activities using the STEM Plus Astro activities for pre-service teachers. The participants in this study were 30 undergraduate pre-service teachers. The research was conducted in the first semester of the academic year 2023. The research instruments included five STEM Plus Astro activity plans for pre-service teachers, totaling 15 hours, and an evaluation form for assessing the ability to design astronomy teaching activities. The statistics used in the research were mean and standard deviation.

The research results revealed that after completing the training activities, 12 pre-service teachers (40%) demonstrated an “excellent” level of competence in designing of Astronomy teaching activities. This reflects a deep understanding of STEM concepts and the ability to design high-quality, complete learning activities in accordance with the specified components. Another 18 pre-service teachers (60%) were at a “good” level, indicating a solid foundational skill set in activity design that can be further developed toward greater expertise. The findings clearly show that training using the STEM Plus Astro activities is effective and can significantly enhance the ability of pre-service teachers to design astronomy teaching activities. Furthermore, these activities can be appropriately applied to real educational settings.

Keywords: Ability to Design Astronomy Teaching Activities, STEM Plus Astro activities

บทนำ

ดาราศาสตร์เป็นศาสตร์พื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเอกภพ ปรากฏการณ์ธรรมชาติ และการเคลื่อนที่ของวัตถุท้องฟ้า เช่น ดวงอาทิตย์ ดวงจันทร์ และดาวเคราะห์ ซึ่งมีความสัมพันธ์อย่างลึกซึ้งกับการใช้ชีวิตของมนุษย์ ทั้งในด้านเวลาปฏิทิน และภูมิปัญญาท้องถิ่น อย่างไรก็ตาม งานวิจัย

จำนวนมาก พบว่านักเรียนและนักศึกษาวิชาชีพครูจำนวนมากยังมีแนวคิดที่คลาดเคลื่อน (misconceptions) เกี่ยวกับเนื้อหาดาราศาสตร์ เช่น การเปลี่ยนแปลงฤดูกาล การเกิดข้างขึ้นข้างแรม และการโคจรของวัตถุในระบบสุริยะ (Canlas, Picardal, & Picardal, 2024) ซึ่งแนวคิดที่

ตลาดเคลื่อนเหล่านี้อาจเกิดจากการจัดการเรียนรู้ที่เน้นท่องจำ ไม่เชื่อมโยงกับปรากฏการณ์จริง และขาดโอกาสในการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติ (hands-on learning) จึงจำเป็นต้องพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่สามารถช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาดาราศาสตร์ได้อย่างถูกต้องและลึกซึ้งยิ่งขึ้น

ในยุคที่โลกเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งด้านเทคโนโลยีและวิทยาศาสตร์ การศึกษาจึงจำเป็นต้องปรับตัวเพื่อเตรียมผู้เรียนให้พร้อมรับมือกับความท้าทายใหม่ ๆ โดยเฉพาะในสาขาดาราศาสตร์ ซึ่งเป็นศาสตร์ที่ช่วยสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับโลกและจักรวาล การเรียนการสอนด้านดาราศาสตร์จึงควรเน้นทั้งการสร้างองค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ควบคู่กับการพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ การคิดวิเคราะห์ การสื่อสาร การทำงานร่วมกัน และการสร้างสรรค์นวัตกรรม ซึ่งสามารถส่งเสริมผ่านกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการที่เรียกว่า “สะเต็มศึกษา” (STEM Education)

จากรายงานของโครงการ ABATAC (Astronomy-Based Approach To Advance Competencies) พบว่าการพัฒนานักศึกษาวิชาชีพครูให้สามารถสอนดาราศาสตร์อย่างมีประสิทธิภาพ ต้องอาศัยแนวทางการอบรมที่บูรณาการความรู้ทางดาราศาสตร์เข้ากับวิธีการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เช่น การเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติ การเรียนรู้ผ่านปัญหา และการใช้กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับบริบทจริง (Ampartzaki et al., 2024) ซึ่งจะช่วยให้ นักศึกษาวิชาชีพครูสามารถออกแบบกิจกรรมที่มีคุณภาพและสอดคล้องกับแนวทางสะเต็มศึกษาได้

ดังนั้น การพัฒนากิจกรรม “สะเต็มพลัสแอสโตร” ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ผสมผสานองค์ความรู้ดาราศาสตร์เข้ากับกระบวนการเรียนรู้แบบสะเต็ม จึงเป็นแนวทางที่มีศักยภาพในการยกระดับสมรรถนะของนักศึกษาวิชาชีพครู ทั้งในด้านความเข้าใจทางดาราศาสตร์และความสามารถในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เชิงบูรณาการ ที่สามารถนำไปใช้ได้จริงในห้องเรียน ซึ่งในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยจึงออกแบบกิจกรรม “สะเต็มพลัสแอสโตร” (STEM Plus Astro) ซึ่งเป็นกิจกรรมบูรณาการระหว่างเนื้อหาดาราศาสตร์กับหลักการสะเต็มศึกษาผ่านการเรียนรู้เชิงปฏิบัติจริง โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาความสามารถในการออกแบบกิจกรรมการสอนดาราศาสตร์ของนักศึกษาวิชาชีพครู ทั้งในด้านเนื้อหาวิชาการ ทักษะการวางแผนการเรียนการสอน และความสามารถในการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์

เพื่อประเมินความสามารถของนักศึกษาวิชาชีพครูในการออกแบบกิจกรรมการสอนดาราศาสตร์หลังจากเรียนรู้ด้วยกิจกรรมสะเต็มพลัสแอสโตร

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. นักศึกษาวิชาชีพครูได้รับการพัฒนาความสามารถในการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนดาราศาสตร์อย่างเป็นระบบ โดยเน้นการบูรณาการแนวคิดสะเต็มศึกษาเข้ากับเนื้อหาทางดาราศาสตร์

2. ได้แนวทางในการพัฒนาและประเมินความสามารถของนักศึกษาวิชาชีพครูในการออกแบบกิจกรรมแบบบูรณาการระหว่างสะเต็มศึกษาและเนื้อหาวิชาการ

3. ผลการวิจัยช่วยสนับสนุนการสร้างสรรคกิจกรรมการเรียนรู้ที่เป็นนวัตกรรม ซึ่งสามารถนำไปปรับใช้ในบริบทอื่น ๆ ทั้งในและนอกห้องเรียน เช่น ค่ายวิทยาศาสตร์ การอบรมครู หรือกิจกรรมเสริมหลักสูตร

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตกลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายเป็นนักศึกษาวิชาชีพครูจำนวน 30 คน ที่ได้จากการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster random sampling)

ขอบเขตเนื้อหาหรือตัวแปร

การวิจัยใช้เนื้อหา ได้แก่ ความรู้ที่เกี่ยวข้องในวิชาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรม คณิตศาสตร์ และดาราศาสตร์ ในการจัดกิจกรรมสะเต็มพลัสแอสโตร

ตัวแปรสำคัญในการวิจัย

1) ตัวแปรอิสระ ได้แก่ กิจกรรมสะเต็มพลัสแอสโตร

2) ตัวแปรตาม ได้แก่ ความสามารถในการออกแบบการสอนดาราศาสตร์

ทบทวนแนวคิด

ความสามารถในการออกแบบกิจกรรมการสอนดาราศาสตร์

การออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนถือเป็นทักษะที่สำคัญของนักศึกษาวิชาชีพครู

โดยเฉพาะในรายวิชาดาราศาสตร์ ซึ่งมีลักษณะเป็นนามธรรมและซับซ้อน การเรียนรู้เกี่ยวกับดาราศาสตร์จึงจำเป็นต้องอาศัยการจัดกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจปรากฏการณ์ทางธรรมชาติที่เกิดขึ้นเหนือพื้นโลกได้อย่างถูกต้อง ดังนั้น ความสามารถในการออกแบบกิจกรรมการสอนดาราศาสตร์ของนักศึกษาวิชาชีพครู จึงควรครอบคลุมทั้งความรู้เนื้อหาวิชา วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสม การบูรณาการแนวคิดสะเต็มศึกษา การประเมินผล การเรียนรู้ และการปรับปรุงพัฒนากิจกรรมอย่างต่อเนื่อง

ประการแรก นักศึกษาวิชาชีพครูจำเป็นต้องมีความรู้และความเข้าใจเนื้อหาทางดาราศาสตร์อย่างถูกต้อง เช่น การเคลื่อนที่ของโลกและดวงจันทร์ ระบบสุริยะ การเกิดข้างขึ้นข้างแรม และฤดูกาล เป็นต้น ซึ่งแนวคิดเหล่านี้หากไม่มีความเข้าใจที่ชัดเจนจะทำให้เกิดการถ่ายทอดความรู้ที่คลาดเคลื่อนได้ (Lopez, 2023) ดังนั้น ผู้สอนจึงควรเข้าใจพื้นฐานของเนื้อหาและสามารถอธิบายปรากฏการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างเป็นระบบ

ประการต่อมา การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่บูรณาการกับแนวคิดสะเต็มศึกษา (STEM Education) เป็นอีกองค์ประกอบที่สำคัญ ซึ่งเน้นการบูรณาการความรู้ด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรม และคณิตศาสตร์เข้าด้วยกัน (Hacığlu, 2021) โดยในการสอนดาราศาสตร์นั้นสามารถประยุกต์ใช้แนวทางสะเต็มกับกิจกรรม เช่น การสร้างแบบจำลองวงโคจร การวัดตำแหน่งของดวงดาว หรือการออกแบบกล้องโทรทรรศน์จำลอง ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้ช่วยให้ผู้เรียนมีโอกาส

พัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และทักษะเชิงปฏิบัติ

ความสามารถในการออกแบบกิจกรรม การสอนดาราศาสตร์ของนักศึกษาวิชาชีพรู ไม่ใช่เพียงการมีความรู้ในเนื้อหาวิชาเท่านั้น แต่ต้องสามารถประยุกต์ใช้แนวคิดสะเต็มศึกษา เลือกใช้วิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน สร้างสื่อการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการเข้าใจปรากฏการณ์ทางดาราศาสตร์ และประเมินผลได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งทั้งหมดนี้จะส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในเนื้อหาอย่างลึกซึ้ง และสามารถเชื่อมโยงความรู้ไปใช้ในการชีวิตประจำวันหรือในการเรียนรู้ขั้นสูงต่อไปได้

กิจกรรมสะเต็มพลัสแอสโตร

กิจกรรมสะเต็มพลัสแอสโตร (STEM Plus Astro) เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นบนฐานแนวคิดของสะเต็มศึกษา (STEM Education) ซึ่งประกอบด้วยองค์ความรู้ในสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรม และคณิตศาสตร์โดยกิจกรรมนี้ได้เพิ่มเติมองค์ความรู้ด้านดาราศาสตร์เข้าไปเพื่อเชื่อมโยงปรากฏการณ์ทางธรรมชาติกับทฤษฎีทางวิทยาศาสตร์และหลักการในศาสตร์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง จึงกลายเป็นกิจกรรมที่มีศักยภาพในการสร้างความเข้าใจเชิงลึก และลดแนวคิดที่คลาดเคลื่อนเกี่ยวกับดาราศาสตร์ของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กระบวนการของกิจกรรมสะเต็มพลัสแอสโตรแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่ (1) ขั้นการสำรวจและสร้างความเข้าใจ ซึ่งเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ตั้งคำถามและสำรวจแนวคิดเบื้องต้นที่เกี่ยวข้องกับปรากฏการณ์ทางดาราศาสตร์ (2) ขั้นการทดลองหรือออกแบบโมเดล ที่ผู้เรียนได้นำความรู้ที่ได้

ไปใช้ในการสร้างหรือจำลองสถานการณ์จริง เช่น การสร้างกล้องโทรทรรศน์จำลองหรือแบบจำลองระบบสุริยะ และ (3) ขั้นการสรุปผลและประยุกต์ใช้ ซึ่งเป็นการสะท้อนผลการเรียนรู้และนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์อื่น ๆ ได้ต่อไป

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่บูรณาการดาราศาสตร์เข้ากับแนวคิดสะเต็มสามารถเสริมสร้างทั้งความรู้และทักษะในศตวรรษที่ 21 ให้กับผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะในกลุ่มนักศึกษาวิชาชีพรูที่ต้องนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้จริงในอนาคต (Lopez, 2023) อีกทั้งยังพบว่าผู้เรียนสามารถลดแนวคิดที่คลาดเคลื่อนทางดาราศาสตร์และพัฒนาแนวคิดที่ถูกต้องได้อย่างมีนัยสำคัญหลังจากเข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าว (Hacıglu, 2021)

สมมติฐาน

หลังจัดกิจกรรมสะเต็มพลัสแอสโตรแล้ว ความสามารถของนักศึกษาวิชาชีพรูในการออกแบบกิจกรรมการสอนดาราศาสตร์เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

กรอบแนวคิดของการวิจัย

การวิจัยนี้มีพื้นฐานจากแนวคิดเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มพลัสแอสโตร (STEM Education) ซึ่งเป็นการบูรณาการความรู้ใน 5 สาขาวิชา ได้แก่ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรม คณิตศาสตร์ และดาราศาสตร์ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาแนวคิดที่ถูกต้องทางดาราศาสตร์และเสริมสร้างความสามารถในการออกแบบกิจกรรมที่สอดคล้องกับแนวคิดสะเต็ม

กิจกรรมสะเต็มพลัสแอสโตรมีขั้นตอนการจัดกิจกรรม 3 ขั้นตอน ประกอบด้วย ขั้นตอนการสำรวจและสร้างความเข้าใจ ขั้นตอนการทดลองหรือออกแบบโมเดล และขั้นตอนการสรุปผลและประยุกต์ใช้ โดยกิจกรรมนี้คาดหวังให้สามารถส่งเสริมให้นักศึกษามีความสามารถในการออกแบบกิจกรรมการสอนดาราศาสตร์

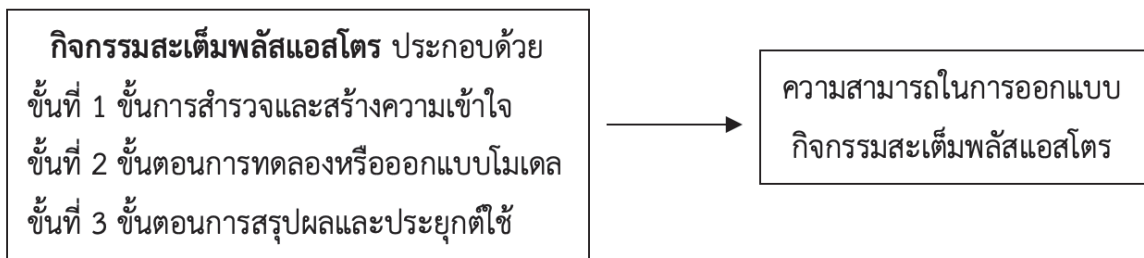
โดย X แทน การจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมสะเต็มพลัสแอสโตร

T_1 แทน การทดสอบความสามารถในการออกแบบกิจกรรมการสอนดาราศาสตร์ก่อนการเรียนรู้

T_2 แทน การทดสอบความสามารถในการออกแบบกิจกรรมการสอนดาราศาสตร์หลังการเรียนรู้

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

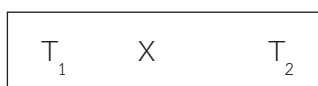

ภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

แบบแผนการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาประเภทกึ่งทดลอง (Quasi Experimental Design) และมีการทดสอบก่อนและหลังการทดลอง (One - Group Pretest - Posttest Design) ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 แสดงแบบแผนการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มี 2 ประเภทคือ

1) เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ดาราศาสตร์ด้วยการใช้กิจกรรมสะเต็มพลัสแอสโตรจำนวน 5 แผน รวม 15 ชั่วโมง ประกอบด้วย

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 การสร้างอุปกรณ์ระบุพิกัดวัตถุท้องฟ้าด้วยตนเอง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 การออกแบบและสร้างเครื่องมือติดตามการเคลื่อนที่ของดวงอาทิตย์

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 การออกแบบ
กล้องโทรทรรศน์จำลอง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 การออกแบบ
และสร้างแบบจำลองระบบสุริยะ

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 การออกแบบ
แบบจำลองการเอียงของแกนโลกและฤดูกาล

2) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
ได้แก่ แบบประเมินความสามารถในการออกแบบ
กิจกรรมการสอนดาราศาสตร์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1) การทดสอบก่อนเรียน (Pretest)
โดยจัดการทดสอบความสามารถในการออกแบบ
กิจกรรมการสอนดาราศาสตร์ก่อนการเรียนรู้โดยใช้
แบบประเมินความสามารถในการออกแบบกิจกรรม
การสอนดาราศาสตร์

2) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้สะสมเต็มพลัง
แอสโตร โดยดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ที่บูรณาการ
สะสมเต็มศึกษาและดาราศาสตร์เพื่อพัฒนาแนวคิด
ที่ถูกต้องทางดาราศาสตร์ของนักศึกษาวิชาชีพครู
พร้อมทั้งบันทึกการสังเกตชั้นเรียนเพื่อวิเคราะห์
พฤติกรรมและการมีส่วนร่วมของนักศึกษา

3) การทดสอบหลังเรียน (Posttest)
โดยจัดการทดสอบความสามารถในการออกแบบ
กิจกรรมการสอนดาราศาสตร์หลังการเรียนรู้โดยใช้
แบบประเมินความสามารถในการออกแบบกิจกรรม
การสอนดาราศาสตร์

4) การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ข้อมูลที่เก็บ
รวบรวมจาก Pretest, Posttest เพื่อวิเคราะห์

ความสามารถในการออกแบบกิจกรรมการสอน
ดาราศาสตร์ของนักศึกษา

ข้อเสนอแนะ

1. ควรบูรณาการกิจกรรมสะสมเต็มพลัง
แอสโตรไว้ในหลักสูตรฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู
เพื่อเสริมสร้างทักษะการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้
แบบบูรณาการ รวมถึงการใช้เครื่องมือเทคโนโลยี
และการประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งจะช่วยให้
ครูฝึกหัดสามารถถ่ายทอดความรู้วิทยาศาสตร์
ได้อย่างลึกซึ้งและเชื่อมโยงกับชีวิตจริงของผู้เรียน

2. ควรพิจารณานำผลการวิจัยนี้ไปใช้
ในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้แบบ STEM
ที่เน้นการแก้ปัญหาจริงในชีวิตประจำวัน รวมถึง
การใช้แบบจำลองหรือกิจกรรมที่สร้างสรรค์
เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหา
อย่างมีระบบ โดยเน้นการวัดผลก่อนและหลัง
การเรียนรู้เพื่อประเมินประสิทธิภาพอย่างชัดเจน

3. ควรมีการวิจัยต่อเนื่องเพื่อติดตามผล
ของผู้เข้าร่วมในระยะยาว เช่น 3-6 เดือน หลังจาก
เข้าร่วมกิจกรรม เพื่อประเมินว่ากิจกรรมดังกล่าว
ส่งผลต่อพฤติกรรมการสอนหรือการเรียนรู้
ในระยะยาวเพียงใด

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัย

ความสามารถในการออกแบบกิจกรรม
การสอนดาราศาสตร์ของนักศึกษาวิชาชีพครูหลังใช้
กิจกรรมสะสมเต็มพลังแอสโตรเปรียบเทียบกับก่อนใช้
กิจกรรมสะสมเต็มพลังแอสโตร เป็นดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงการเปรียบเทียบความสามารถในการออกแบบกิจกรรมการสอนดาราศาสตร์ของนักศึกษา
วิชาชีพครูหลังใช้กิจกรรมสะเต็มพลัสแอสโตรเปรียบเทียบกับก่อนใช้กิจกรรมสะเต็มพลัสแอสโตร

รายการ	N	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	t	p
Pretest	30	8.5	2.1	17.2	.000*
Posttest	30	22.7	1.9		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการสอนดาราศาสตร์ของนักศึกษาวิชาชีพครูก่อนและหลังการจัดกิจกรรมสะเต็มพลัสแอสโตร พบว่า คะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน (Pretest) เท่ากับ 8.5 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.1 ขณะที่คะแนนเฉลี่ยหลังเรียน (Posttest) เพิ่มขึ้นเป็น 15.5 โดยมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.9 ซึ่ง

ผลการวิเคราะห์ด้วยสถิติ t-test dependent แสดงให้เห็นว่าค่าคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = 17.26$, $p = .000$) นอกจากนี้สามารถเปรียบเทียบคะแนนความสามารถในการสอนดาราศาสตร์ของนักศึกษาวิชาชีพครูก่อนและหลังการจัดกิจกรรมสะเต็มพลัสแอสโตรแยกรายด้านได้ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงการเปรียบเทียบคะแนนความสามารถในการออกแบบกิจกรรมการสอนดาราศาสตร์
ของนักศึกษาวิชาชีพครูก่อนและหลังการจัดกิจกรรมสะเต็มพลัสแอสโตรแยกรายด้าน

ความสามารถในการสอนดาราศาสตร์	Pretest	Posttest	t	p
1. การเชื่อมโยงแนวคิดสะเต็มกับดาราศาสตร์	1.85	3.95	11.43	.000
2. การออกแบบกิจกรรมให้เหมาะสมกับผู้เรียน	1.92	4.12	12.01	.000
3. การใช้สื่อและทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ	1.88	3.84	10.76	.000
4. การประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน	1.76	4.38	11.89	.000
5. การแก้ปัญหาและปรับปรุงกิจกรรม	1.70	4.25	13.22	.000
6. การสรุปผลและรายงานผลการดำเนินกิจกรรม	1.80	4.17	12.45	.000

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากผลการวิจัย พบว่า คะแนนเฉลี่ยของ นักศึกษาหลังการเข้าร่วมกิจกรรมสะเต็มพลัสแอสโตร สูงกว่าก่อนการเข้าร่วมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในทุกด้านของการประเมินความสามารถในการสอน ดาราศาสตร์ โดยมีการประเมินแยกเป็น 6 ด้านหลัก ได้แก่ ด้านการเชื่อมโยงแนวคิดสะเต็มกับดาราศาสตร์ ด้านการออกแบบกิจกรรมให้เหมาะสมกับผู้เรียน ด้านการใช้สื่อและทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ด้านการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ด้านการแก้ปัญหาและปรับปรุงกิจกรรม และด้านการสรุปผล และรายงานผลการดำเนินกิจกรรม

ในแต่ละด้านนั้น คะแนนเฉลี่ยหลังการอบรม มีค่าสูงขึ้นอย่างเห็นได้ชัด โดยตัวอย่างเช่น ด้าน การประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน มีค่าเฉลี่ย ก่อนอบรมอยู่ที่ 1.76 และเพิ่มขึ้นเป็น 4.38 หลังอบรม ในขณะที่ด้านการออกแบบกิจกรรม ให้เหมาะสมกับผู้เรียนมีค่าเฉลี่ยจาก 1.92 เพิ่มขึ้น เป็น 4.12 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้เข้าร่วมสามารถพัฒนา ทักษะที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน ได้อย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะด้านการประเมินผล การเรียนรู้ซึ่งมักเป็นจุดที่นักศึกษาวิชาชีพครูยังมี ข้อจำกัด

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยที่แสดงให้เห็นว่านักศึกษา วิชาชีพครูมีคะแนนความสามารถในการออกแบบ กิจกรรมการสอนดาราศาสตร์ภายหลังการใช้กิจกรรม สะเต็มพลัสแอสโตรเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติในทุกด้าน ($p < .05$) สะท้อนให้เห็นว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมที่บูรณาการแนวคิด สะเต็มศึกษา (STEM Education) กับเนื้อหา

ดาราศาสตร์นั้นมีประสิทธิภาพต่อการพัฒนาทักษะ การสอนของนักศึกษาเป็นอย่างมาก

คิมและคณะ (Kim et al. 2018) ชี้ว่า การฝึกนักเรียนหรือครูฝึกผ่านกิจกรรมสะเต็ม แบบบูรณาการช่วยเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ และการแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผลการวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่านักศึกษาสามารถ ออกแบบกิจกรรมที่เหมาะสมกับผู้เรียนได้อย่าง มีประสิทธิภาพ ซึ่งอาจเป็นผลมาจากการเรียนรู้ เชิงปฏิบัติที่ได้รับในระหว่างการฝึกอบรม นอกจากนี้ ปาร์กและคณะ (Park et al. 2021) ยังเน้นว่า การใช้ Rubric ในการประเมินผลช่วยให้นักเรียน ตระหนักถึงจุดแข็งและจุดอ่อนของตนเอง และปรับปรุงการออกแบบกิจกรรมได้อย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับผลการประเมินในงานวิจัยนี้ที่พบว่า นักศึกษาแสดงศักยภาพในการประเมินผล และปรับปรุงกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ ไชและคณะ (Tsai et al. 2022) เสนอว่าการเรียนรู้ เชิงสะท้อนช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาแนวคิด และปรับปรุงกระบวนการออกแบบได้อย่างลึกซึ้ง ซึ่งเห็นได้จากการที่นักศึกษาในงานวิจัยนี้มีคะแนน ที่สะท้อนถึงการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหา และการรายงานผลการดำเนินกิจกรรม ผลลัพธ์นี้ ตอกย้ำถึงประโยชน์ของการฝึกอบรมแบบบูรณาการ ที่ไม่เพียงแต่เสริมสร้างความรู้ในเชิงเทคนิค แต่ยัง ช่วยให้นักศึกษามีมุมมองการเรียนรู้ที่ครอบคลุม และพร้อมสำหรับการประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริง สอดคล้องกับผลการวิจัยของแมนแอล ชอร์ (Al Shorman, 2024) ที่ศึกษาการใช้เทคโนโลยี เสมือนจริง (Immersive Technologies) และ STEM

แบบบูรณาการ ในการเตรียมความพร้อมครูประถม ก่อนประจำการ โดยพบว่า การใช้เครื่องมือหรือ กิจกรรมที่ส่งเสริมประสบการณ์เชิงโต้ตอบ (interactive experiences) เช่น AR (Augmented Reality) ร่วมกับการออกแบบการเรียนรู้แบบ STEM ช่วยเพิ่มทั้ง self-efficacy และทักษะการจัดการ เรียนรู้ของนักศึกษาได้อย่างมีนัยสำคัญ ในทำนอง เดียวกัน การใช้กิจกรรม “สะเต็มพลัสแอสโตร” ซึ่งผสานวิธีการเรียนรู้แบบ Active Learning และ Problem-Based Learning (PBL) เข้าไปในเนื้อหาวิชาดาราศาสตร์ ไม่เพียงเพิ่มพูน ความเข้าใจในสาระวิชานั้น แต่ยังช่วยให้นักศึกษามีความมั่นใจในการออกแบบกิจกรรม ได้อย่างสร้างสรรค์ ตรงกับเป้าหมายผู้เรียน

และสามารถจัดการการเรียนรู้ในสถานการณ์จริง ได้ดียิ่งขึ้น

นอกจากนี้คอสต้าและคณะ (Costa et al., 2022) ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการพัฒนา วิชาชีพครูด้วยสถานการณ์จริงที่ผู้เรียนมีส่วนร่วม ออกแบบกิจกรรมการสอนสะเต็มร่วมกับครูพี่เลี้ยง ในโรงเรียน ช่วยให้ครูในอนาคตมีประสบการณ์ตรง ในการนำแนวคิดสะเต็มไปใช้ในบริบทของตนเอง

สรุปได้ว่า จากผลการวิจัยยืนยันถึง ประสิทธิภาพของกิจกรรมสะเต็มพลัสแอสโตร ที่เน้นบริบทจริงและการมีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์ ว่าเป็นแนวทางสำคัญในการยกระดับสมรรถนะ ของนักศึกษาวิชาชีพครูโดยเฉพาะในด้านการออกแบบ กิจกรรมการเรียนการสอนดาราศาสตร์อย่างมีคุณภาพ

REFERENCES

- Al Shorman, D. A. (2024). **Of immersive technologies in preparing preservice elementary teachers: Augmented reality, integrated STEM, teaching self-efficacy, and technology self-efficacy.** (Doctoral dissertation). University of Jordan. ProQuest Dissertations Publishing. <https://search.proquest.com/openview/e06fa0e3ef3d19d6b7c3f4b44441493e>
- Ampartzaki, M., Chatzoglidou, S., & Kalogiannakis, M. (2024). Training Professional Kindergarten Teachers and Preservice Kindergarten Teachers in Astronomy Education: The Challenges of the ABATAC Project. **European Journal of Education and Pedagogy**, 5(2), 113–122. <https://doi.org/10.24018/ejedu.2024.5.2.818>
- Canlas, I. P., Picardal, M. T., & Picardal, J. P. (2024). Explaining astronomy teaching self-efficacy among pre-service teachers. **International Journal of Science Education**, 1–22.. <https://doi.org/10.1080/09500693.2024.2385760>
- Costa, M. C., Domingos, A. M. D., & Teodoro, V. D. (2022). Teacher professional development in STEM education: An integrated approach with real-world scenarios in Portugal. **Mathematics**, 10(21), 3944. <https://www.mdpi.com/2227-7390/10/21/3944>

- Hacığlu, Y. (2021). The effect of STEM education on 21th century skills: Preservice science teachers' evaluations. **Journal of STEAM Education**, 3(2). <https://dersipark.org.tr/en/pub/steam/issue/60419/912067>
- Kanlı, U. (2014). *A Study on Identifying the Misconceptions of Pre-service and In-service Teachers about Basic Astronomy Concepts*. **Eurasia Journal of Mathematics, Science and Technology Education**, 10(5), 471–479. <https://doi.org/10.12973/eurasia.2014.1120a>
- Kim, J. et al. (2018). The Effect of STEM Activities on Problem-Solving Skills. **Educational Research Quarterly**, 41(1), 22-36. <https://doi.org/10.xxxx/journal-link>
- Lopez, I. (2023). **The Science Disseminators Academy: A teacher training program to use astronomy for implementing phenomenon-based learning**. (Master's thesis). Metropolia University of Applied Sciences. Theseus. <https://www.theseus.fi/handle/10024/805415>
- Park, H. et al. (2021). Using Rubrics to Enhance the Effectiveness of STEM Training. **Teacher Development Quarterly**, 15(4), 300-315. <https://doi.org/10.xxxx/journal-link>
- Tsai, M. et al. (2022). Reflective Learning in STEM Activity Design. **Contemporary Educational Research**, 10(5), 98-112. <https://doi.org/10.xxxx/journal-link>
-

Research Article

สมรรถนะและความต้องการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ ของคนขับรถแท็กซี่ในกรุงเทพมหานคร

ENGLISH COMMUNICATION COMPETENCE AND THE NEED FOR DEVELOPMENT AMONG TAXI DRIVERS IN BANGKOK

อุมพร ยูวจิต^{1*} พรสิน สุภวาลัย² คงลภัส สายลาม³ และ พรรณวิภา มุ่งหมาย⁴

^{1, 3, 4}คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

²คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

Umaporn Yuvajita^{1*}, Pornsin Supawan², Konglapas Sailam³ and Panwipa Mungmai⁴

^{1, 3, 4}Faculty of Humanities and Social Sciences, Phranakhon Rajabhat University

²Faculty of Science and Technology, Phranakhon Rajabhat University

*E-mail: umaporn@pnru.ac.th

Received: 2025-10-15

Revised: 2025-11-30

Accepted: 2025-12-02

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความคิดเห็นด้านสมรรถนะทางการสื่อสารภาษาอังกฤษของคนขับรถแท็กซี่ในกรุงเทพมหานคร 2) ศึกษาความคิดเห็นด้านความต้องการในการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษของคนขับรถแท็กซี่ในกรุงเทพมหานคร และ 3) เปรียบเทียบความคิดเห็นด้านสมรรถนะและความต้องการในการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษของคนขับรถแท็กซี่ในกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กลุ่มตัวอย่าง คือ คนขับรถแท็กซี่ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 371 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามที่มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .973 และค่าสถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย paired t-test

ผลการวิจัยพบว่า

1) สมรรถนะทางทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านการฟังมีคะแนนสูงสุดด้วยค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.67 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.143 ในด้านการเขียนมีคะแนนต่ำสุดด้วยค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.45 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.173

2) ความต้องการในการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านการอ่านมีคะแนนความต้องการพัฒนาสูงสุดด้วยค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.03 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.081 ส่วนในด้านการเขียนมีคะแนนความต้องการต่ำสุดด้วยค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.95 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.183

3) การเปรียบเทียบความคิดเห็นด้านสมรรถนะและความต้องการในการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษของผู้ขับรถแท็กซี่ในกรุงเทพมหานครมีความแตกต่างกันในทุกด้านที่ระดับนัยสำคัญ .05

คำสำคัญ: ทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ ความต้องการพัฒนาภาษาอังกฤษ ผู้ขับรถแท็กซี่

ABSTRACT

This study aimed to investigate English communication competence and the need for skill development among taxi drivers in Bangkok. The specific objectives were to: 1) examine the opinions regarding English communication competence among taxi drivers in Bangkok, 2) investigate their opinions concerning the need for developing English communication skills, and 3) compare their opinions on English communication competence and the need for developing such skills. The sample group consisted of 371 taxi drivers in Bangkok, while the research instrument was a questionnaire demonstrating an overall reliability coefficient of .973. Data were analyzed using frequency, percentage, $\bar{X}$ standard deviation, and paired t-test.

The research findings were as follows:

1) English communication competence in all skill areas was at a moderate level. Listening received the highest mean score ($\bar{X} = 2.67$, S.D. = 1.143), while writing received the lowest mean score ($\bar{X} = 2.45$, S.D. = 1.173);

2) The need for developing English communication skills in all areas was at a high level. Reading showed the highest level of need ($\bar{X} = 4.03$, S.D. = 1.081), whereas writing showed the lowest level of need ($\bar{X} = 3.95$, S.D. = 1.183); and

3) There were statistically significant differences at the .05 level between the opinions on English communication competence and the need for developing English communication skills of taxi drivers in all aspects.

Keywords: English communication competence; English proficiency development; taxi drivers

บทนำ

สมรรถนะทางการสื่อสารภาษาอังกฤษของคนไทยเป็นประเด็นที่สังคมให้ความสนใจอย่างมากมาโดยตลอด ซึ่งแต่ละปีมีการประกาศผลการจัดอันดับความรู้ความสามารถทางภาษาอังกฤษและระบุว่า ระดับความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษของคนไทยยังอยู่ในระดับที่ไม่สูงนัก อย่างไรก็ตามรัฐบาลได้ตระหนักถึงความสำคัญ ในการพัฒนาภาษาอังกฤษให้แก่ประชาชนโดยมอบนโยบายผ่านหน่วยงานต่าง ๆ ให้เร่งดำเนินการ ทั้งนี้เนื่องจากภาษาอังกฤษเป็นเครื่องมือ ที่สำคัญในการแข่งขันและสื่อสารในเวทีสากล จึงเป็นทักษะจำเป็นที่ต้องพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อเพิ่มโอกาสทางการศึกษา การทำงาน และการเข้าถึงองค์ความรู้สากล

นับตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2555 ที่กระทรวงศึกษาธิการได้รณรงค์โครงการ “English Speaking Year” เพื่อให้เกิดการใช้ภาษาอังกฤษให้มากขึ้น และเป็นการพัฒนาทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ โดยเริ่มต้น ที่สถานศึกษา ก่อน (Bureau of International Cooperation, Ministry of Education, 2011) ซึ่งต่อมารัฐบาลมีนโยบายสนับสนุนการใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารในทุกภาคส่วนเพื่อเตรียมพร้อมการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 (Ministry of Foreign Affairs, 2009) แต่สถิติด้านความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษของชาวไทยก็ยังไม่สูงขึ้นเท่าใดนัก เมื่อเปรียบเทียบกับชาติอื่น ๆ ในภูมิภาคเดียวกัน

กระแสของระดับความสามารถในการ ใช้ภาษาอังกฤษในกลุ่มประเทศอาเซียน ทวีความสำคัญมากขึ้น จนกระทั่งเข้าสู่ยุคแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่ความรู้ด้านภาษาอังกฤษถือเป็น

ทักษะเพื่อการดำรงชีวิต ทำให้คนไทยต่างตื่นตัวและประเด็นความสามารถทางการใช้ภาษาอังกฤษกลับมาอยู่ในความสนใจอีกครั้ง ประกอบกับช่วงหลังการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อ โควิด 19 ประเทศไทยเป็นประเทศที่อยู่ในความนิยมของชาวต่างชาติที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยว เป็นจำนวนมาก ทำให้ได้รับความนิยมอันดับที่หนึ่งของความเป็นจุดหมายปลายทางในทวีปเอเชีย ถึงสองปีติดต่อกัน ตั้งแต่ปี พ.ศ.2567 จนถึงปัจจุบันจากข้อมูลของอโกด้า แพลตฟอร์มดิจิทัลด้าน การท่องเที่ยว ซึ่งสิ่งนี้ทำให้ส่งผลดีต่อเศรษฐกิจและชื่อเสียงของประเทศไทยเพิ่มมากขึ้น (Manager Online, 2025) รัฐบาลจึงมีนโยบายกระตุ้นเศรษฐกิจและการเตรียมการรองรับนักท่องเที่ยวจากต่างประเทศอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้คนไทยพร้อมที่จะเป็นเจ้าบ้านที่ดีทั้งในด้านสินค้าและบริการ

อาชีพผู้ขับขีรถยนต์รับจ้างสาธารณะหรือคนขับรถแท็กซี่ (ซึ่งต่อไปจะใช้คำว่า ‘คนขับรถแท็กซี่’ ในบทความวิจัยนี้) เป็นอีกอาชีพหนึ่งที่มีโอกาสได้พบกับผู้โดยสารกลุ่มเป้าหมายที่เป็นนักท่องเที่ยวและชาวต่างชาติเพื่อให้บริการด้านการขนส่งไปยังที่หมายที่ต้องการ ดังนั้น จึงยากที่จะหลีกเลี่ยงการใช้ภาษาอังกฤษสื่อสารระหว่างกัน เช่น การทักทาย การสอบถามสถานที่ที่ต้องการเดินทางไป การบอกทิศทางของเส้นทางหรือจุดสำคัญต่าง ๆ และการแจ้งอัตราค่าโดยสาร เป็นต้น ซึ่งจากการสอบถามความคิดเห็นจากผู้ประกอบอาชีพดังกล่าวและรับทราบข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ พบว่าคนขับรถแท็กซี่ยังมีความกังวลในด้านการสื่อสารด้วยภาษาอังกฤษกับลูกค้า จึงเป็น

เหตุผลและความสนใจในการทำวิจัยเกี่ยวกับสมรรถนะและความต้องการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษของคนขับรถแท็กซี่ในกรุงเทพมหานคร ในฐานะผู้ใช้ภาษาอังกฤษกับกลุ่มเป้าหมายโดยตรง เพื่อให้ได้ผลการวิจัยที่จะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนพัฒนาภาษาอังกฤษให้ตรงกับความต้องการของผู้ใช้ภาษาที่ประกอบอาชีพคนขับรถแท็กซี่

วัตถุประสงค์

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

- 1) ศึกษาความคิดเห็นด้านสมรรถนะทางการสื่อสารภาษาอังกฤษของคนขับรถแท็กซี่ใน กรุงเทพมหานคร
- 2) ศึกษาความคิดเห็นด้านความต้องการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษของคนขับรถแท็กซี่ ในกรุงเทพมหานคร
- 3) เปรียบเทียบความคิดเห็นด้านสมรรถนะและความต้องการในการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษของคนขับรถแท็กซี่ในกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ประโยชน์ที่ได้รับการวิจัย

ผลที่ได้จากการวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งที่จะทำให้ทราบระดับสมรรถนะและทักษะการใช้ภาษาอังกฤษของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นคนขับรถแท็กซี่ ในกรุงเทพมหานคร ซึ่งจะได้นำไปเป็นแนวทางสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับแรงงานหรือการบริการ เพื่อจัดทำหลักสูตรหรือโครงการต่างๆ ช่วยพัฒนาทักษะการใช้ภาษา ภาษาอังกฤษให้แก่ผู้ประกอบการอาชีพขับรถแท็กซี่ หรืองานบริการอื่น

ให้มีความสามารถที่สูงขึ้นและเป็นแรงงานที่มีคุณภาพมาตรฐานในวิชาชีพ

ขอบเขตของการวิจัย

งานวิจัยนี้จะศึกษาประเด็นด้านสมรรถนะทางการสื่อสารภาษาอังกฤษและความต้องการในการพัฒนาภาษาอังกฤษทั้ง 4 ทักษะ ของคนขับรถแท็กซี่ในเขตกรุงเทพมหานครเท่านั้น

ทบทวนแนวคิด

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยนี้จะนำเสนอ 4 ประเด็นหลัก ได้แก่ 1) บทบาทและความสำคัญของภาษาอังกฤษในบริบทสังคมและวัฒนธรรมไทย 2) ภาษาอังกฤษสำหรับการทำงานในศตวรรษที่ 21 3) การใช้ภาษาอังกฤษในอุตสาหกรรมบริการของไทย และ 4) สมรรถนะในการสื่อสาร ดังต่อไปนี้

1. บทบาทและความสำคัญของภาษาอังกฤษในบริบทสังคมและวัฒนธรรมไทย

ภาษาอังกฤษเป็นหนึ่งในประเด็นสำคัญของนโยบายรัฐบาลทุกยุคสมัยที่เสนอให้มีการพัฒนา โดยเริ่มจากสถานศึกษาเป็นหลัก และขยายไปยังภาครัฐและเอกชนด้วย ทั้งนี้ เพื่อสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษอย่างครอบคลุมหลังจากมีรายงานผลสำรวจความสามารถทางภาษาอังกฤษของคนไทยอยู่ในกลุ่มที่มีขีดความสามารถต่ำ (ThaiPBS, 2023) ซึ่งรัฐบาลได้เร่งพัฒนาทั้งผู้เรียนในสถานศึกษา และพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้สามารถแข่งขัน ในตลาดแรงงาน และยังรวมไปถึงการยกระดับการประกอบอาชีพให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี

ในด้านการค้า การลงทุน การท่องเที่ยว การศึกษา การวิจัยและอื่นๆ (Public Relations Department, 2024)

อย่างไรก็ตาม แม้รัฐบาลจะพยายามผลักดันให้ประชาชน มีทักษะการใช้ภาษาอังกฤษที่สูงขึ้นแต่ยังขาด การดำเนินการที่เป็นรูปธรรม ซึ่ง Soonsinpai (2020) ได้สรุปไว้ว่า หากต้องการให้เกิดการพัฒนา รัฐบาลต้องเป็นผู้นำในการส่งเสริมสภาพแวดล้อมในการใช้ภาษาอังกฤษและส่งเสริมให้เกิดกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยวิธีการฝึกปฏิบัติจริง จึงจะเห็นผล

2. ภาษาอังกฤษสำหรับการทำงานในศตวรรษที่ 21

การดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 เป็นการเตรียมทักษะต่าง ๆ โดยต้องมีความสามารถในการสื่อสาร เทคโนโลยีสารสนเทศ และการรู้เท่าทันสื่อ (Communications, Information & Media literacy) ซึ่ง Panich (2015) ได้อธิบายไว้ว่า โลกปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วมาก ส่งผลให้การดำเนินชีวิตในช่วงศตวรรษนี้ต้องเผชิญกับความพลิกผันที่คาดการณ์ได้ยาก มีเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ ๆ เกิดขึ้นมากมาย ดังนั้นผู้ที่ดำรงชีวิตอยู่ในยุคดังกล่าวนี้ต้องมีทักษะสูงในการปรับตัวและเรียนรู้วิทยาการต่าง ๆ อย่างเท่าทัน นอกจากนี้ ทักษะการใช้ภาษาที่ดียังเป็นส่วนสำคัญเพื่อสื่อสารในโลกไร้พรมแดนอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทักษะการใช้ภาษาสากลหรือภาษาอังกฤษทั้ง 4 ทักษะ ได้แก่ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ที่จะทำให้ง่ายสู่สังคมยุคใหม่เพื่อความอยู่รอด เนื่องจากมีวิทยาการต่าง ๆ

เผยแพร่อีกมากมาย หรือแม้กระทั่งการใช้ชีวิตปกติก็ต้องมีโอกาสได้สัมผัสหรือใช้ภาษาอังกฤษอย่างแน่นอน ถือได้ว่าสมรรถนะทางภาษาจะเป็นข้อได้เปรียบ ในการดำรงชีพหรือปฏิบัติงานไม่ว่าจะประกอบอาชีพใดก็ตาม

3. การใช้ภาษาอังกฤษในอุตสาหกรรมบริการของไทย

อุตสาหกรรมบริการของไทยมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง ยกตัวอย่างเช่น การให้บริการด้านการท่องเที่ยว โรงแรม หรือการขนส่งสาธารณะ เป็นต้น ซึ่งส่วนใหญ่ต้องใช้ทั้งความรู้ ทักษะด้านการบริการ ร่วมกับการสื่อสาร และบางประเภทอาจต้องมีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษด้วย หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการจ้างงานต่างก็ตระหนักถึงความสำคัญของทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ จึงได้จัดการให้ความรู้ด้านการพัฒนาภาษาอังกฤษแก่แรงงานในสายงานบริการต่าง ๆ เช่น กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน ได้จัดหลักสูตรภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวและบริการ ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ และจัดหลักสูตรภาษาอังกฤษเพื่อการทำงานให้แก่แรงงานเข้าร่วมอบรม เป็นต้น นอกจากนี้ สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (มหาชน) ก็ได้กำหนดมาตรฐานคุณวุฒิวิชาชีพสำหรับผู้ขับเคลื่อนภาคบริการไว้ว่า ความรู้ภาษาอังกฤษด้านการสื่อสารเป็นองค์ประกอบสำคัญในหน่วยสมรรถนะที่ต้องพัฒนาให้ได้มาตรฐานในการให้บริการ ซึ่งเป็นการส่งเสริมคุณค่าในมาตรฐานอาชีพสู่ความเป็นมืออาชีพ โดยจะรับรองสมรรถนะตามมาตรฐานอาชีพ เมื่อมีคุณสมบัติตามเกณฑ์ของหน่วยสมรรถนะ

ที่กำหนดไว้ (TPQI, 2025) ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่าภาษาอังกฤษเป็นสิ่งจำเป็นในการประกอบอาชีพและเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้อาชีพนั้นมีมาตรฐานที่สูงขึ้น

4. สมรรถนะในการสื่อสาร

สมรรถนะในการสื่อสาร (communicative competence) หมายถึงความสามารถของผู้ใช้ภาษาที่ไม่เพียงแต่มีความรู้กฎทางโครงสร้างของภาษา (grammatical rules) แต่ยังสามารถใช้ภาษาได้อย่างเหมาะสมตามบริบททางสังคม วัฒนธรรม และสถานการณ์การสื่อสารอีกด้วย (Hymes, 1972) กล่าวคือ ผู้ที่มีสมรรถนะในการสื่อสารจะต้องทราบว่า “จะพูดอะไร พูดอย่างไร พูดกับใคร และพูดเมื่อใด” เพื่อให้การสื่อสารเกิดประสิทธิผลและเหมาะสมกับผู้รับสารมากที่สุด

Canale and Swain (1980) ได้อธิบายเพิ่มเติมว่าสมรรถนะในการสื่อสารครอบคลุมองค์ประกอบ 4 ด้าน ได้แก่

1. สมรรถนะทางไวยากรณ์ (grammatical competence) หมายถึงความรู้เกี่ยวกับโครงสร้างทางภาษา เช่น ไวยากรณ์ คำศัพท์ และการออกเสียง

2. สมรรถนะทางสังคมภาษาศาสตร์ (sociolinguistic competence) หมายถึงความสามารถในการใช้ภาษาให้เหมาะสมกับบริบททางสังคมและวัฒนธรรม

3. สมรรถนะด้านข้อความหรือวาทกรรม (discourse competence) หมายถึงความสามารถในการเชื่อมโยงประโยคและข้อความให้มีความต่อเนื่องและสอดคล้องกัน

4. สมรรถนะเชิงกลยุทธ์ (strategic competence) หมายถึง ความสามารถในการใช้กลยุทธ์เพื่อแก้ไขหรือชดเชยข้อบกพร่องในการสื่อสาร

ต่อมา Bachman, L.F. (1990) ได้เสนอกรอบแนวคิด Communicative Language Ability (CLA) ซึ่งอธิบายไว้ว่าสมรรถนะในการสื่อสารเป็นความสามารถทางภาษาที่ประกอบด้วยสมรรถนะทางโครงสร้าง (organizational competence) และ สมรรถนะทางการใช้ภาษา (pragmatic competence) รวมถึง สมรรถนะเชิงกลยุทธ์ (strategic competence) ที่ช่วยให้ผู้ใช้ภาษาสามารถวางแผนและควบคุมการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งประเด็นสมรรถนะทางการใช้ภาษานี้ Herrera & Murry, 2005 as cited in Suengthonglang, Kochasit, Nilnopkoon, & Nuansri (2020) ได้เสนอแนวความคิดที่สัมพันธ์กันว่า การสื่อสารต้องมีทั้งความรู้ทางไวยากรณ์และยังต้องมีสมรรถนะในการสื่อสาร (communicative competence) ประกอบกันด้วย โดยเฉพาะความสามารถในการใช้ภาษาในสถานการณ์จริงและนำไปใช้ได้ ในสถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งจำแนกได้ดังนี้

1. ความรู้ทางไวยากรณ์ (Grammatical competence)

2. การใช้ภาษาให้เหมาะสมกับบริบททางสังคม (Sociolinguistic competence)

3. การเชื่อมโยงข้อความให้ต่อเนื่อง (Discourse competence)

4. การใช้กลยุทธ์เพื่อให้การสื่อสารบรรลุผล (Strategic competence)

ดังนั้น “สมรรถนะในการสื่อสาร” จึงเป็นความสามารถแบบองค์รวมที่ประกอบไปด้วยความรู้ทางภาษาและความสามารถในการใช้ภาษาในบริบทจริงจึงจะสัมฤทธิ์ผล หากขาดส่วนใดส่วนหนึ่งก็อาจทำให้เกิดอุปสรรคในการสื่อสารได้

งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการใช้ภาษาอังกฤษที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพบริการหรือพนักงานต่าง ๆ แบ่งออกได้เป็น 2 กลุ่มใหญ่ ๆ ได้แก่ การใช้ภาษาอังกฤษของพนักงานในองค์กรกับภาษาอังกฤษของผู้ขับชั๊รถโดยสารหรือรถรับจ้างสาธารณะ

การศึกษาเกี่ยวกับการใช้ภาษาอังกฤษของพนักงานในองค์กรหลายแห่ง มีผลการศึกษาที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน อาทิ งานวิจัยของ Arun-chai (2020) สรุปว่า ความแตกต่างด้านสำเนียงการออกเสียง การใช้คำศัพท์ ที่แตกต่างกันของแต่ละเชื้อชาติเป็นปัญหาในการสื่อสารของพนักงานคนไทยกับชาวต่างชาติ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Buncharoen, Luangnapha, & Yodchim (2019) และ Thirabunjoungcharoen (2017) ที่ให้ความเห็นว่าการใช้ภาษาอังกฤษได้ดีแสดงถึงควมมีประสิทธิภาพของพนักงานและองค์กร ซึ่งจะส่งผลให้ลูกค้าพึงพอใจและกลับมาใช้บริการอีก นอกจากนี้ ได้สรุปว่าพนักงานต้องการการพัฒนาด้านการใช้ภาษาอังกฤษในทุกทักษะ

สำหรับการศึกษาเกี่ยวกับการใช้ภาษาอังกฤษของผู้ขับชั๊รถโดยสารหรือรถรับจ้างสาธารณะพบในงานวิจัยของ Thadphoothon (2018) ซึ่งให้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นคนขับรถแท็กซี่ชาวไทยจำนวน 342 คน ทำแบบทดสอบภาษาอังกฤษ

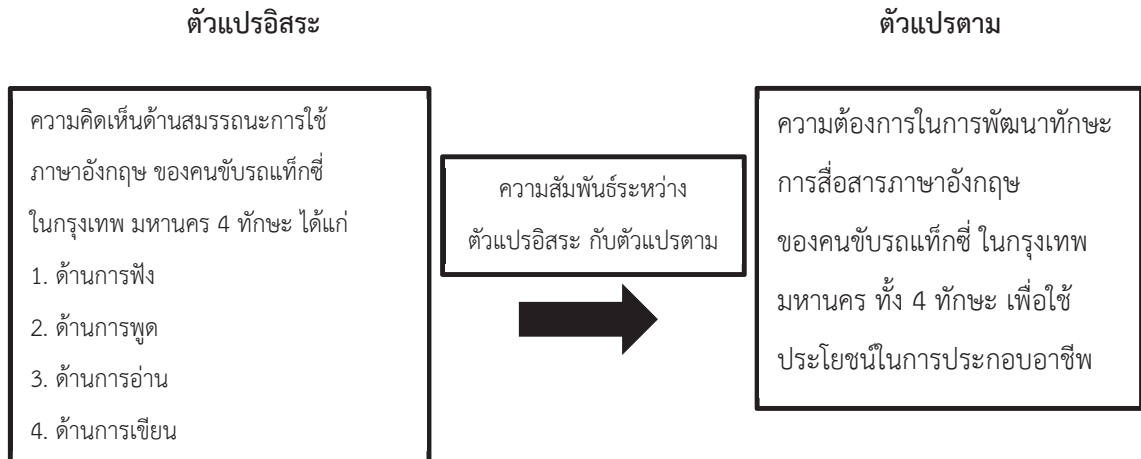
สรุปว่า ภาษาอังกฤษของคนขับรถแท็กซี่ในภาพรวมอยู่ในระดับพื้นฐานซึ่งเน้นการสื่อสารได้เป็นหลัก โดยไม่ได้ให้ความสำคัญกับรูปแบบภาษาและไวยากรณ์มากนัก และปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับสมรรถนะทางภาษาขึ้นอยู่กับภูมิหลังทางการศึกษาและการฝึกอบรมของกลุ่มตัวอย่างด้วย นอกจากนี้ Pounsomjit, Yamtim, & Suwan (2016) เสนอผลการศึกษาไว้ว่า ผู้ให้บริการรถโดยสารรับจ้างต้องการพัฒนาทักษะ การใช้ภาษาอังกฤษของตนเองอย่างมากในทุกทักษะและต้องการนวัตกรรมที่ศึกษได้ด้วยตนเองได้เพื่อความสะดวก เช่นเดียวกับงานวิจัยของ Thongsai P., Sittipragan, Jantawong, & Thongsai S. (2020) ที่สรุปว่า ผู้ขับชั๊รถสาธารณะมีความต้องการใช้ภาษาอังกฤษอยู่ในระดับมาก และต้องการคู่มือหรือตำราเพื่อฝึกฝนเพิ่มเติมด้วยตนเองให้สามารถสื่อสารได้อย่างราบรื่น

สมมติฐาน

สมมติฐานงานวิจัยนี้ คือ กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นด้านสมรรถนะและความต้องการในการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญที่ .05

กรอบแนวคิดของการวิจัย

จากการศึกษางานวิจัย แนวคิด และหลักทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาด้านสมรรถนะและทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ และความต้องการในการพัฒนาทักษะดังกล่าว ผู้วิจัยได้นำมาแสดงเป็นกรอบแนวคิดของการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

กรอบแนวคิดการวิจัยนี้อธิบายได้ว่า ตัวแปรต้นและตัวแปรตามมีความเชื่อมโยงกัน กล่าวคือผู้ขับรถแท็กซี่ในกรุงเทพมหานคร แสดงความคิดเห็นต่อระดับความสามารถหรือสมรรถนะในการใช้ภาษาอังกฤษของตนเองที่มีอยู่ ส่งผลให้เกิดความต้องการในการพัฒนาการสื่อสารภาษาอังกฤษในการประกอบอาชีพ ซึ่งต้องการพัฒนาในทุกทักษะลดหลั่นกันตามการใช้จริง และจะเกิดประโยชน์โดยตรงต่อการทำงาน และการดำรงชีวิต

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้มีวิธีดำเนินการวิจัยโดยมีการกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ใช้เครื่องมือในการวิจัยเพื่อเก็บข้อมูลแล้วนำมาวิเคราะห์ผล เพื่อสรุปรายงานผล ดังต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ คนขับรถแท็กซี่ในเขตกรุงเทพมหานครที่ไม่ทราบจำนวน

ที่แน่นอน โดยมีกลุ่มตัวอย่าง คือ คนขับรถแท็กซี่ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 371 คน ซึ่งมีอัตราการตอบกลับเท่ากับ ร้อยละ 92.75 จากการแจกแบบสอบถามจำนวน 400 คน โดยการเลือกตัวอย่างแบบสะดวก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบ สอบถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามตั้งแต่ 0.67 ขึ้นไป และมีความเชื่อมั่นของ ข้อคำถามทั้งฉบับโดยวิธีครอนบาคด้วยค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาเท่ากับ 0.973

แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย ได้ผ่านการพิจารณาเห็นชอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ สถานภาพสมรส ช่วงอายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาในการขับแท็กซี่ และจำนวนครั้งที่รับผู้โดยสารชาวต่างชาติ ซึ่งเป็นคำถามปลายปิดให้เลือกตอบ จำนวน 6 ข้อ

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นด้านสมรรถนะในการสื่อสารภาษาอังกฤษ จำนวน 13 ข้อ เป็นมาตรอัตราส่วนแบบประมาณค่า 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นด้านความต้องการในการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ จำนวน 13 ข้อ เป็นมาตรอัตราส่วนแบบประมาณค่า 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด ตามลำดับ

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเกี่ยวกับการสื่อสารภาษาอังกฤษ

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาแล้ว คณะผู้วิจัยได้นำมาตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลทั้งหมด และทำการลงรหัส จากนั้นวิเคราะห์ข้อมูลโดยแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ

1. สถิติเชิงพรรณนา

1.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยใช้ความถี่ และร้อยละ

1.2 ข้อมูลความคิดเห็นด้านสมรรถนะในการใช้ภาษาอังกฤษ และความต้องการในการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้เกณฑ์การแปลความหมาย ของค่าเฉลี่ยตามแนวคิดของเบส (Best, 1997: 147) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00 หมายถึงมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49 หมายถึงมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49 หมายถึงปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายถึงน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายถึงน้อยที่สุด

2. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานในการเปรียบเทียบความคิดเห็นด้านสมรรถนะทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ และความต้องการในการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษคือ paired t-test

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ 78.9) สถานภาพโสด (ร้อยละ 49.7) มีอายุต่ำกว่า 30 ปี (ร้อยละ 37.4) วุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 29.8) มีประสบการณ์ในการขับรถแท็กซี่ต่ำกว่า 5 ปี (ร้อยละ 38.6) และรับผู้โดยสารชาวต่างชาติน้อยกว่า 5 ครั้งต่อวัน (ร้อยละ 62.0)

สำหรับข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่

1) ความคิดเห็นด้านสมรรถนะในการสื่อสารภาษาอังกฤษ 2) ความคิดเห็นด้านความต้องการในการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ และ 3) การเปรียบเทียบความคิดเห็นด้านสมรรถนะ การสื่อสารภาษาอังกฤษและความต้องการ ในการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสมรรถนะในการสื่อสารภาษาอังกฤษ

ข้อคำถาม	ระดับความสามารถ		
	$\bar{X}$	SD	แปลผล
ด้านการฟัง			
1. การฟังจุดหมายปลายทางที่ชัดเจน	2.73	1.172	ปานกลาง
2. การฟังเกี่ยวกับการบอกเส้นทางที่จะไปยังจุดหมายปลายทาง	2.67	1.167	ปานกลาง
3. การฟังบทสนทนาระหว่างทาง	2.62	1.154	ปานกลาง
รวม	2.67	1.143	ปานกลาง
ด้านการพูด			
1. การบอกราคาค่าโดยสารให้แก่ผู้ใช้บริการชาวต่างชาติ	2.71	1.146	ปานกลาง
2. การถามเกี่ยวกับเส้นทางที่จะไป	2.59	1.141	ปานกลาง
3. การแนะนำเส้นทางที่สะดวกหรือรวดเร็วกว่าให้แก่ผู้โดยสาร	2.50	1.129	ปานกลาง
4. การพูดเพื่อสร้างบรรยากาศที่ดีในการเดินทางกับผู้โดยสาร	2.54	1.149	ปานกลาง
รวม	2.58	1.087	ปานกลาง
ด้านการอ่าน			
1. การอ่านชื่อสถานที่ในกรณีที่ชื่อสถานที่เป็นภาษาอังกฤษ	2.60	1.181	ปานกลาง
2. การอ่านข้อความจากผู้โดยสารชาวต่างชาติในกรณีที่ผู้โดยสารใช้บริการผ่านแอปพลิเคชัน	2.56	1.158	ปานกลาง
3. การอ่านชื่อผู้โดยสารเพื่อตรวจสอบความถูกต้องว่าตรงกับชื่อผู้โดยสารที่เรียกรถผ่านแอปพลิเคชันหรือไม่	2.58	1.172	ปานกลาง
รวม	2.58	1.149	ปานกลาง
ด้านการเขียน			
1. การพิมพ์ข้อความเพื่อสื่อสารในการรับผู้โดยสารผ่านแอปพลิเคชัน	2.42	1.192	ปานกลาง
2. การเขียนเพื่อบอกทางผู้โดยสาร	2.43	1.198	ปานกลาง
3. การเขียนเพื่อบอกค่าโดยสารแก่ผู้โดยสาร	2.50	1.243	ปานกลาง
รวม	2.45	1.173	ปานกลาง

จากตารางที่ 1 พบว่า สมรรถนะในการสื่อสารภาษาอังกฤษทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านการฟังมีคะแนนสูงสุดด้วยค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.67 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.143 และด้านการเขียนมีคะแนนต่ำสุดด้วยค่าเฉลี่ย 1. ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามต่อสมรรถนะในการสื่อสารภาษาอังกฤษ

1. ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามต่อสมรรถนะในการสื่อสารภาษาอังกฤษเท่ากับ 2.45 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.173

2. ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามต่อความต้องการในการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความต้องการในการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ

ข้อคำถาม	ระดับความต้องการ			
	$\bar{X}$	SD	แปลผล	
ด้านการฟัง				
1. การฟังจุดหมายปลายทางที่ชัดเจน	4.03	1.119	มาก	
2. การฟังเกี่ยวกับการบอกเส้นทางที่จะไปยัง จุดหมายปลายทาง	4.02	1.135	มาก	
3. การฟังบทสนทนาระหว่างทาง	3.99	1.181	มาก	
รวม	4.01	1.122	มาก	
ด้านการพูด				
1. การบอกราคาค่าโดยสารให้แก่ผู้ใช้บริการชาวต่างชาติ	4.05	1.131	มาก	
2. การถามเกี่ยวกับเส้นทางที่จะไป	4.06	1.115	มาก	
3. การแนะนำเส้นทางที่สะดวกหรือรวดเร็วกว่า ให้แก่ผู้โดยสาร	4.00	1.158	มาก	
4. การพูดเพื่อสร้างบรรยากาศที่ดีในการเดินทาง กับผู้โดยสาร	4.00	1.198	มาก	
รวม	4.02	1.115	มาก	

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ข้อคำถาม	ระดับความต้องการ		
	$\bar{X}$	SD	แปลผล
ด้านการอ่าน			
1. การอ่านชื่อสถานที่ในกรณีชื่อสถานที่เป็นภาษาอังกฤษ	4.03	1.108	มาก
2. การอ่านข้อความจากผู้โดยสารชาวต่างชาติ	4.04	1.092	มาก
3. การอ่านชื่อผู้โดยสารเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง	4.02	1.124	มาก
ว่าตรงกับชื่อผู้โดยสารที่เรียกรถผ่านแอปพลิเคชันหรือไม่			
รวม	4.03	1.081	มาก
ด้านการเขียน			
1. การพิมพ์ข้อความเพื่อสื่อสารในการรับผู้โดยสาร	3.94	1.192	มาก
ผ่านแอปพลิเคชัน			
2. การเขียนเพื่อบอกทางผู้โดยสาร	3.96	1.198	มาก
3. การเขียนเพื่อบอกค่าโดยสารแก่ผู้โดยสาร	3.97	1.120	มาก
รวม	3.95	1.183	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ความต้องการในการพัฒนาทักษะการสื่อสารทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านการอ่านมีคะแนนความต้องการสูงสุดด้วยค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.03 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.081 และด้านการเขียนมีคะแนน

ความต้องการต่ำสุดด้วยค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.95 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.183

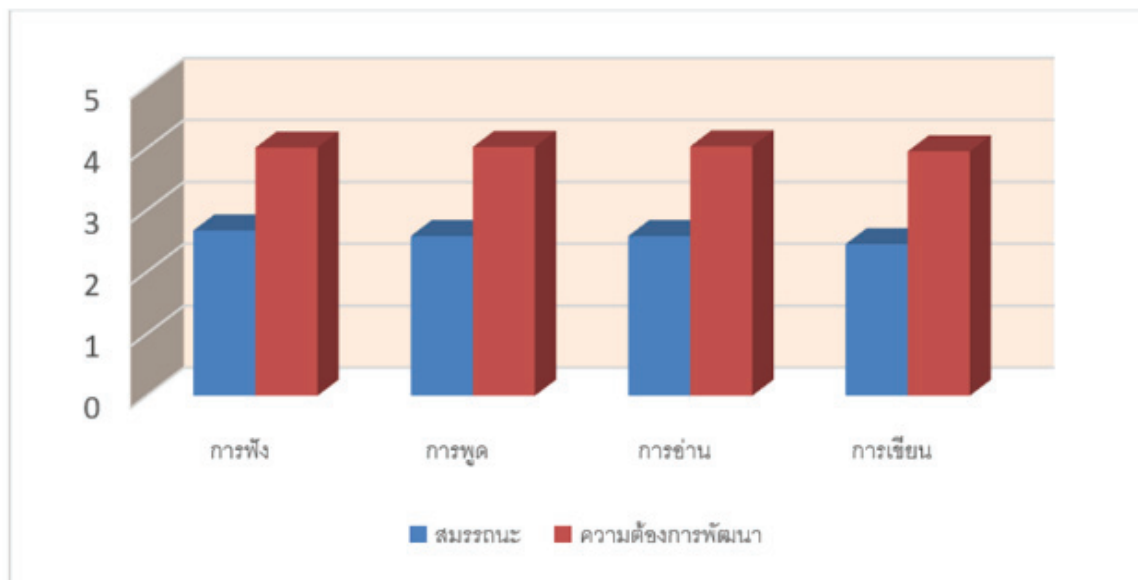
3. การเปรียบเทียบความคิดเห็นด้านสมรรถนะและความต้องการในการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นด้านสมรรถนะและความต้องการในการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ

ข้อคำถาม	t	p-value
ด้านการฟัง		
1. การฟังจุดหมายปลายทางที่ชัดเจน	10.752	.000
2. การฟังเกี่ยวกับการบอกเส้นทางที่จะไปยังจุดหมายปลายทาง	11.429	.000
3. การฟังบทสนทนาระหว่างทาง	11.299	.000
ด้านการพูด		
1. การบอกราคาค่าโดยสารให้แก่ผู้ใช้บริการชาวต่างชาติ	11.412	.000
2. การถามเกี่ยวกับเส้นทางที่จะไป	12.729	.000
3. การแนะนำเส้นทางที่สะดวกหรือรวดเร็วกว่าให้แก่ผู้โดยสาร	12.687	.000
4. การพูดเพื่อสร้างบรรยากาศที่ดีในการเดินทางกับผู้โดยสาร	12.363	.000
ด้านการอ่าน		
1. การอ่านชื่อสถานที่ในกรณีชื่อสถานที่เป็นภาษาอังกฤษ	12.197	.000
2. การอ่านข้อความจากผู้โดยสารชาวต่างชาติในกรณีที่ผู้โดยสารใช้บริการผ่านแอปพลิเคชัน	12.398	.000
3. การอ่านชื่อผู้โดยสารเพื่อตรวจสอบความถูกต้องว่าตรงกับชื่อผู้โดยสารที่เรียกรถผ่านแอปพลิเคชันหรือไม่	12.370	.000
ด้านการเขียน		
1. การพิมพ์ข้อความเพื่อสื่อสารในการรับผู้โดยสารผ่านแอปพลิเคชัน	13.116	.000
2. การเขียนเพื่อบอกทางผู้โดยสาร	12.861	.000
3. การเขียนเพื่อบอกค่าโดยสารแก่ผู้โดยสาร	12.663	.000

จากตารางที่ 3 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นด้านความสามารถและความต้องการในการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษแตกต่างกันในทุกด้านที่ระดับนัยสำคัญ .05

ผลการวิจัยสามารถสรุปเป็นข้อมูลแสดงผลด้วยกราฟแท่ง เปรียบเทียบข้อมูลระหว่างความคิดเห็นด้านสมรรถนะและความต้องการในการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ตามแผนภาพที่ 1 ดังนี้

แผนภาพที่ 1 ผลการเปรียบเทียบข้อมูลระหว่างความคิดเห็นด้านสมรรถนะและความต้องการในการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษของผู้ขับรถแท็กซี่ในกรุงเทพมหานคร

ข้อมูลจากกราฟแผนภาพที่ 1 แสดงให้เห็นผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของสมรรถนะทักษะการใช้ภาษาอังกฤษของผู้ขับรถแท็กซี่ซึ่งมีความแตกต่างกับค่าเฉลี่ยความคิดเห็นด้านความต้องการพัฒนาทักษะการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้อย่างมีนัยสำคัญ

การอภิปรายผล

ผลการศึกษาความคิดเห็นด้านสมรรถนะการใช้ภาษาอังกฤษของกลุ่มตัวอย่างคนขับรถแท็กซี่ในกรุงเทพมหานคร พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีระดับสมรรถนะการใช้ภาษาอังกฤษโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยเมื่อแยกตามด้าน พบว่า ด้านการฟังมีค่าเฉลี่ย 2.67 ด้านการพูด 2.58 ด้านการอ่าน 2.58 และด้านการเขียน 2.45 ซึ่งทั้งสี่ด้าน มีสมรรถนะอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษา

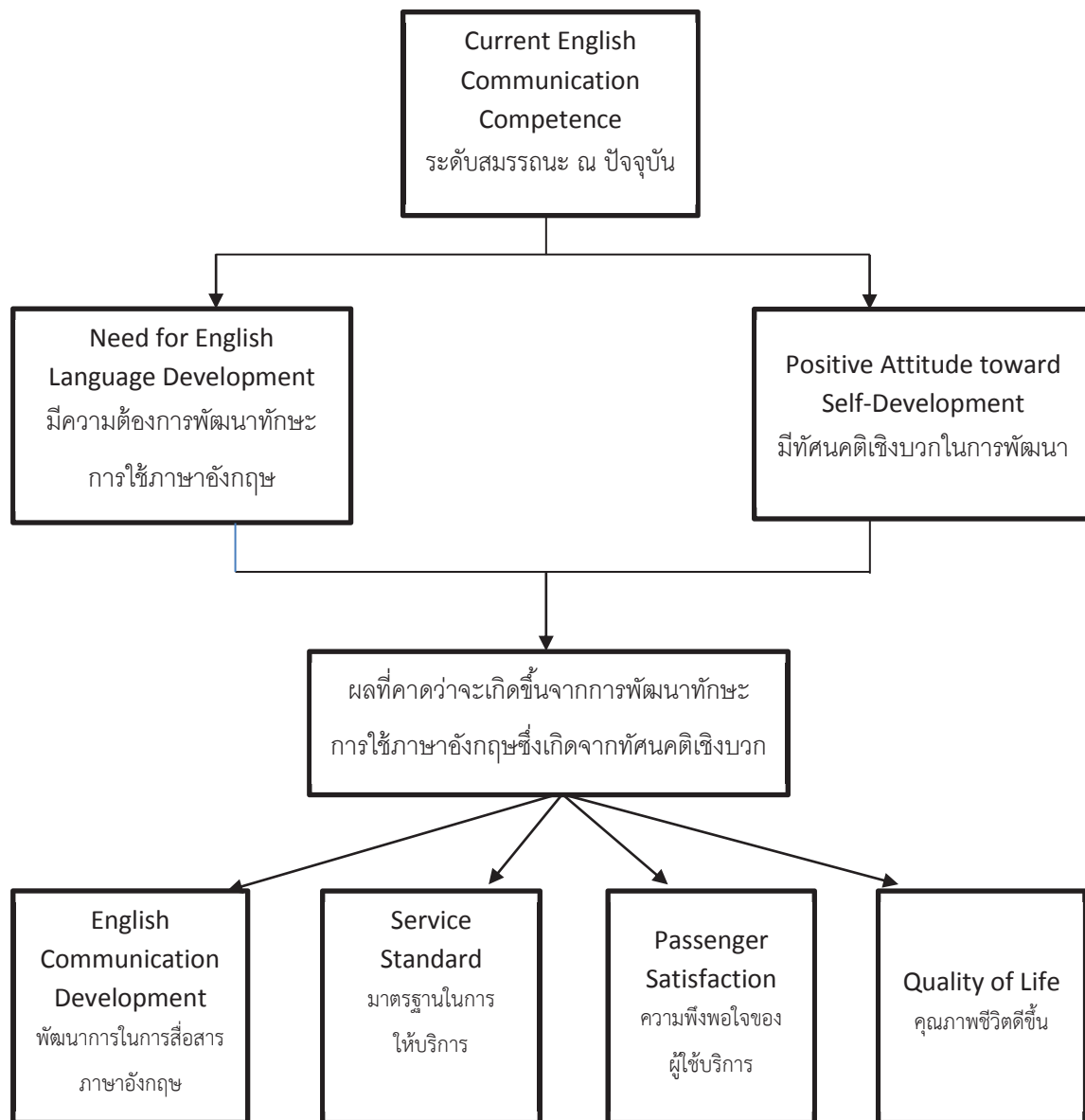
ของ Thadphoothon (2018) ที่พบว่า ผู้ขับรถแท็กซี่ไทยยังมีสมรรถนะภาษาอังกฤษในระดับกลางถึงต่ำ และมีความลำบากในการสื่อสารกับผู้โดยสารชาวต่างชาติ

สำหรับด้าน ความต้องการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษ พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความต้องการพัฒนา ในระดับมาก ทั้งสี่ด้าน โดยด้านการฟังมีค่าเฉลี่ย 4.01 ด้านการพูด 4.02 ด้านการอ่าน 4.03 และด้านการเขียน 3.95 แสดงให้เห็นว่าคนขับรถแท็กซี่ตระหนักถึงความสำคัญของทักษะภาษาอังกฤษในการให้บริการผู้โดยสาร และต้องการอ่านภาษาอังกฤษได้ดีขึ้น ส่วนด้านการเขียนมีความต้องการพัฒนาลดหลั่นลงมา อาจเพราะเป็นทักษะที่มีโอกาสใช้น้อยกว่าวิธีอื่น เนื่องจากรูปแบบการทำงานคือการขับรถเป็นส่วนใหญ่จึงต้องสื่อสารด้วยการฟัง พูด หรืออ่าน เป็นหลัก

เมื่อนำผลการวิเคราะห์มาเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างสมรรถนะในการใช้ภาษาอังกฤษกับความต้องการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษด้วย t-test พบว่าทุกข้อมี ค่า t ที่มีค่าทางสถิติที่ระดับ .000 แสดงว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญระหว่างสมรรถนะกับความต้องการพัฒนาภาษาอังกฤษ โดยค่าเฉลี่ย ความต้องการพัฒนาสูงกว่าค่าเฉลี่ยสมรรถนะในทุกด้าน ซึ่งเป็นไปตามผลการศึกษาของ Thirabunjoungcharoen (2017) ที่สรุปว่า ผู้เข้ารับจ้างสาธารณะต้องการพัฒนาทักษะการใช้ภาษาอังกฤษของตนเองในระดับมาก นอกจากนี้ ยังต้องการสื่อดิจิทัลหรือบทเรียนที่สามารถศึกษาด้วยตนเองได้สะดวกเพื่อจะเป็นเครื่องมือช่วยให้การทำงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น และเป็นที่พึงพอใจต่อผู้รับบริการ

ผลการวิจัยนี้สะท้อนให้เห็นว่า จากการที่คนขับรถแท็กซี่ตระหนักถึงสมรรถนะในการใช้ภาษาอังกฤษของตนที่ยังคงอยู่ในระดับไม่สูงนัก

และต้องการที่จะพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นเพราะเป็นผู้นำภาษาไปใช้งานจริงกับกลุ่มเป้าหมายที่เป็นชาวต่างชาติโดยตรง ทั้ง 4 ทักษะจึงมีความจำเป็นอย่างมากที่ควรจัดให้มีการอบรมให้ความรู้ทักษะการใช้ภาษาอังกฤษเพื่ออาชีพสำหรับผู้ขับรถแท็กซี่อย่างสม่ำเสมอ รวมถึงการจัดทำแอปพลิเคชันหรือสื่อสนับสนุนการเรียนรู้ภาษาอังกฤษที่สามารถศึกษาด้วยตนเองได้ตลอดเวลา และให้เหมาะกับบริบทอาชีพและลักษณะการดำเนินชีวิตเฉพาะของกลุ่มคนขับรถแท็กซี่จะเกิดประโยชน์สูงสุด ดังที่ Panich, 2015 กล่าวว่า การดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ต้องเรียนรู้ศาสตร์หรือนวัตกรรมใหม่เพื่อความอยู่รอดไม่ว่าจะประกอบอาชีพใด ซึ่งอาจแสดงเป็นแบบจำลองสมรรถนะและความต้องการในการพัฒนาภาษาอังกฤษของผู้ขับรถแท็กซี่ที่ได้จากผลการวิจัยนี้มีรูปแบบดังนี้

ภาพที่ 2 แบบจำลองสมรรถนะและความต้องการในการพัฒนาภาษาอังกฤษของผู้ขับรถแท็กซี่
ในกรุงเทพมหานคร (Model of English Communication Competence
for Taxi Drivers in Bangkok)

แบบจำลองการพัฒนาสมรรถนะภาษาอังกฤษของคนขับรถแท็กซี่ที่ได้จากการวิจัยนี้สรุปได้ว่าผู้ขับรถแท็กซี่มีความเข้าใจว่าระดับสมรรถนะการใช้ภาษาอังกฤษปัจจุบันของตนเองอยู่ในระดับปานกลาง จึงต้องการพัฒนาทักษะ

การใช้ภาษาอังกฤษให้ดียิ่งขึ้นซึ่งเป็นทัศนคติเชิงบวก ที่ดีต่อการประกอบอาชีพ อันจะนำไปสู่ระดับสมรรถนะที่สูงขึ้น การบริการที่มีมาตรฐานเป็นที่พึงพอใจต่อผู้รับบริการ และเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนขับรถแท็กซี่ในภาพรวม

REFERENCES

- Bachman, L. F. (1990). **Fundamental considerations in language testing**. Oxford: Oxford University Press.
- Best, J. W. (1997) **Research in education**. Englewood Cliffs. New Jersey: Prentice-Hall.
- Bureau of International Cooperation. (2011). **English Speaking Year 2012**. Retrieved from https://bic.moe.go.th/index.php/news-movement-menu/1856-2013-10-14-23-08-53-167?utm_source=chatgpt.com [2025, 23 Sept.]
- Canale, M., & Swain, M. (1980). Theoretical bases of communicative approaches to second language teaching and testing. **Applied Linguistics**, 1(1), 1-47.
- Booncharoen C., Angwara Luangnapa, & Suwaree Yodchim. (2019). English language needs of IKEA employees: A case study of IKANO Thailand. **Proceedings of the 2nd National Conference on Humanities and Social Sciences Student Research**, 313–322. (In Thai)
- Herrera, G. S., & Murry, G. K. (2005). **Mastering ESL and Bilingual Methods: Differentiated Instruction for Culturally and Linguistically Diverse (CLD) Students**. Boston: Allyn and Bacon.
- Hymes, D.H. (1972). **On Communicative Competence**. Philadelphia. University of Pennsylvania Press: in J.B. Pride and J. Holmes (eds). (1972). *Sociolinguistics. Selected Readings*. London: Penguin. (Part 2)
- Arun-chai, K. (2020) **A Case Study on the problems of using English among receptionists of a hotel in Sutthisan area Bangkok**. [Master's Thesis]. Bangkok University. Retrieved from http://dspace.bu.ac.th/bitstream/123456789/4560/3/gonthorn_arun.pdf [2025, 15 Oct.]

- Manager Online. (2025). **Thailand ranked top popular destination as Europeans travel to Asia during summer**. Retrieved September 9, 2025, Retrieved from <https://mgronline.com/travel/detail/9680000052308> [2025, 23 Sept.]
- Ministry of Foreign Affairs, 2009. **Annual Report: Thailand's Role in ASEAN**. Bangkok: Policy and Planning Division. Retrieved from <https://www.mfa.go.th/th/content/%E0%B8%A3%E0%B8%B2%E0%B8%A2%E0%B8%87%E0%B8%B2%E0%B8%99%E0%B8%9B%E0%B8%A3%E0%B8%B0%E0%B8%88%E0%B8%B3%E0%B8%9B%E0%B8%B5-2552?cate=60337a272058a26bda176902> [2025, 11 Oct.]
- Suenthonglang, O., Kochasit, S., Nilnopkoon, P., & Nuansri M., (2020). The study of english communication competency components for careers according to national strategy 20 years of students grade 9, **Journal of Education and Social Development**, 15(2) 47-60. (In Thai)
- Thongsai, P., Sittipragan, K., Jantawong, L., & Thongsai, S. (2020). Development of an English handbook for public transport drivers in Khanom District. Nakhon Si Thammarat Province. **Journal of Social Science and Buddhistic Anthropology**, 5(9), P.370-380. (In Thai)
- Public Relations Department. (2024). **Policy on enhancing English language standards in higher education institutions B.E. 2567** Retrieved from <https://www.prd.go.th/th/content/category/detail/id/39/iid/253582> [2025, 6 Sept.]
- Thirabunjoungcharoen, S. (2017). **The need in developing english language skills to the supervisors and the junior manages in the private organizations in Chonburi province**. [Master's Thesis]. Burapha University.
- Soonsinpai, T. (2020). Reconsidering Thailand's English education. **Nakhon Lampang Buddhist College's Journal**, 9(1), 86-97. (In Thai)
- ThaiPBS, (2023). **Prime minister orders urgent measures to address english proficiency problems after survey finds Thailand ranked among the lowest in the world**. Retrieved From <https://www.thaipbs.or.th/news/content/334394> [2025, 23 Sept.]
- Thadphoothon, J. (2018). Factors affecting thai taxi drivers' English competence. **International Journal of Education & Literacy Studies**. IJELS, 6(2).79-88

- TPQI, (2025) **Occupational Standard and Professional Qualifications**. Retrieved from <https://tpqi-net.tpqi.go.th/qualifications/standard/book?id=14> [2025, 16 Sept.]
- Panich, V. (2015). Thai teachers' skills for students in the 21st century. **Journal of Learning Innovation**, 1(2), 3–14. (In Thai)
- Poungsomjit, W., Yamtim, V., & Suwan, S. (2016). **Guidelines for the promoting of English for communication usage of mini bus driver in Koh-Samui Surat Thani province**. Proceedings of the 13th KU-KPS Conference. P: 964-977. (In Thai)
-

Academic Article

องค์ประกอบของการเปลี่ยนผ่านสู่ดิจิทัลต่อการจัดการโรงแรมในสถาบันการศึกษา DIGITAL TRANSFORMATION KEY COMPONENTS OF HOTEL MANAGEMENT IN EDUCATIONAL INSTITUTIONS

พงศ์ภูมิ สรชมแก้ว* เชาวฤทธิ์ เชาว์แสงรัตน์ และ สุนันทา เสถียรมาศ
วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

Phongphoom Sornchomkaew* Chaowalit Chaowsangrat and Sunanta Satieramas
Rattanakosin College of Innovation Management, Rajamangala University of Technology Rattanakosin

*E-mail: phongphoom.sorn@rmutr.ac.th

Received: 2025-03-25

Revised: 2025-07-16

Accepted: 2025-08-20

บทคัดย่อ

ในยุคของการเปลี่ยนผ่านสู่ดิจิทัล (Digital Transformation) องค์กรต่าง ๆ กำลังเผชิญกับปัญหาในการดำเนินงานให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงนี้ รวมถึงการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา (โควิด-19) ส่งผลกระทบต่อทุกภาคส่วน องค์กรต้องเผชิญหน้ากับแนวทางวิถีใหม่ (New Normal) ต้องปรับตัวด้านเทคโนโลยีดิจิทัลและเทคโนโลยีต่าง ๆ นักวิชาการหลายท่านมองว่าความสามารถในการเปลี่ยนผ่านสู่ดิจิทัลเป็นหัวใจสำคัญที่จะช่วยให้องค์กรสามารถก้าวผ่านการเปลี่ยนแปลงได้อย่างรวดเร็ว โรงแรม ในสถาบันการศึกษาเป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นสถานที่ฝึกภาคปฏิบัติสำหรับนักศึกษาหลักสูตร การโรงแรม หรือสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องให้มีความรู้ความชำนาญในการดำเนินธุรกิจโรงแรม เป็นสถานที่ในการปฏิบัติสหกิจศึกษาและการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงาน (CWIE) นอกจากนี้ยังเป็นหน่วยงานที่ดำเนินธุรกิจและจัดหารายได้ที่สำคัญของสถาบันการศึกษาอีกด้วย องค์กรจึงต้องมีการปรับตัวและยกระดับให้มีความสามารถในการแข่งขันทางธุรกิจในยุคของการเปลี่ยนผ่านสู่ดิจิทัล

บทความฉบับนี้เป็นการปริทัศน์และสังเคราะห์วรรณกรรมอย่างละเอียดเกี่ยวกับแนวคิดการเปลี่ยนผ่านสู่ดิจิทัล การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในอุตสาหกรรมบริการ และการจัดการโรงแรมในสถาบันการศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อระบุองค์ประกอบของการเปลี่ยนผ่านสู่ดิจิทัลที่มีผลกระทบต่อโรงแรม ในสถาบันการศึกษาแก่ผู้บริหารให้สามารถนำไปใช้ในการตัดสินใจและเตรียมความพร้อมองค์กร

ในการเปลี่ยนผ่านสู่ดิจิทัลอย่างมีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จ ผู้เขียนได้เสนอกรอบแนวคิดที่ระบุ 6 องค์ประกอบที่สำคัญในการเปลี่ยนผ่านสู่ดิจิทัล ประกอบด้วย 1) ประสิทธิภาพลูกค้า 2) กระบวนการทำงาน 3) การจัดการข้อมูลและการวิเคราะห์ 4) เทคโนโลยีและโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัล 5) การพัฒนาบุคลากรและวัฒนธรรมดิจิทัล และ 6) การมีส่วนร่วมของนักศึกษาสู่องค์กรดิจิทัล

คำสำคัญ: องค์กรดิจิทัล การเปลี่ยนผ่านสู่ดิจิทัล การจัดการ

ABSTRACT

In the era of digital transformation, various organizations are facing challenges in struggling to keep pace with these changes, including the impact of the coronavirus (COVID-19) pandemic affecting all sectors. Organizations must confront the New Normal approach and adapt to digital technology and various technologies. Many academics believe that digital transformation capability is a crucial key that will help organizations navigate through changes rapidly. Educational institution hotels are established to serve as practical training for students in hotel management, or related fields, providing them with the expertise to run hotel businesses. This serves as venues for Cooperative and Work-Integrated Education (CWIE). Furthermore, these hotels operate as business entities, generating substantial revenue for their affiliated educational institutions. Therefore, organizations must adapt and elevate their capabilities to remain competitive in the business landscape during the digital transformation era.

This article is a comprehensive review and synthesis of the literature on the concept of digital transformation, the application of digital technology in the hotel industry, and the management of educational institution hotels. The objective is to identify the components of digital transformation that impact educational institution hotels, enabling administrators to make informed decisions and prepare their organizations for an effective and successful digital transformation. The author proposes a conceptual framework identifying six key components of digital transformation: 1) Customer Experience, 2) Operational processes, 3) Data Management & Analytics, 4) Digital Technology & Infrastructure, 5) Digital People & Culture, and 6) Student Digital Engagement in Organizational Transformation.

Keywords: Digital Organization, Digital Transformation, Management

บทนำ

เทคโนโลยีดิจิทัลกำลังส่งผลกระทบอย่างรุนแรงในวงกว้าง กำลังแผ่ขยายกระจายไปทั่วทุกมุมโลก ได้เข้ามาเปลี่ยนแปลงการดำเนินงานในหลายส่วนของภาคอุตสาหกรรมประเภทต่าง ๆ และสร้างความท้าทายให้กับองค์กรที่มีการดำเนินงานรูปแบบเก่าอย่างมาก (Lansiti & Lakhani, 2014) องค์กรที่มองข้ามการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีดิจิทัลหรือบริหารจัดการองค์กรรูปแบบเดิม อาจไม่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลง และอาจถูกองค์กรอื่นที่ปรับตัวแล้วเข้ามาท้าทายและอาจสูญเสียความสามารถในการแข่งขันหรืออาจหยุดชะงัก (Disruption) จนต้องหยุดการดำเนินธุรกิจนั้นไป ส่วนองค์กรที่ผู้บริหารมีการวางกลยุทธ์และยอมรับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีดิจิทัลจะมีโอกาสในการดำเนินธุรกิจขององค์กรมากขึ้นโดยการพัฒนาหรือสร้างธุรกิจรูปแบบใหม่ การปรับเปลี่ยนโครงสร้างพื้นฐานภายในองค์กร และการใช้ประโยชน์จากการนำเทคโนโลยีดิจิทัลเหล่านั้นไปใช้ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการอยู่รอดขององค์กร (Hess et al. 2016) การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา (โควิด-19) เมื่อไม่นานมานี้ ส่งผลกระทบต่อภาคธุรกิจและอุตสาหกรรมภาคธุรกิจหลายแห่งสูญเสียรายได้ บางแห่งต้องลดจำนวนพนักงาน บางแห่งต้องปิดกิจการและขายธุรกิจ ผู้ประกอบการต้องเผชิญหน้ากับแนวทางวิถีใหม่ (New Normal) ธุรกิจไม่ว่าจะขนาดเล็กหรือขนาดใหญ่ ล้วนเร่งปรับตัวเพื่อให้ธุรกิจสามารถดำเนินต่อไปได้ นอกจากนี้การปรับตัวด้านเทคโนโลยีดิจิทัลและเทคโนโลยีต่าง ๆ ทำให้การทำงานผ่านระบบดิจิทัลสร้างความสะดวกรวดเร็ว ซึ่งเป็นการสร้าง

ข้อได้เปรียบทางธุรกิจ (Prapasa & Dokchan, (2022) ระบบเทคโนโลยีดิจิทัลช่วยสนับสนุนการบริหารความเสี่ยงและการตัดสินใจ การบริหารความเสี่ยงที่มีประสิทธิภาพควรใช้ทั้งข้อมูลในอดีตและปัจจุบัน ข้อมูลในอดีตเป็นการแสดงผลการปฏิบัติงานที่เกิดขึ้นจริงเปรียบเทียบกับเป้าหมายแสดงแนวโน้มของเหตุการณ์และช่วยคาดการณ์การปฏิบัติงานในอนาคต อีกทั้งยังให้สัญญาณเตือนล่วงหน้าเกี่ยวกับเหตุการณ์ความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น (Thaweethong, 2022) องค์กรในยุคดิจิทัลจะต้องยึดรูปแบบการบริหารองค์กรที่ประสบความสำเร็จ เพื่อช่วยให้องค์กรมีวิสัยทัศน์และแนวทางการจัดการองค์กรที่เหมาะสม มีวัฒนธรรมองค์กรที่แข็งแกร่งและก่อให้เกิดแรงกระตุ้นครั้งใหญ่ให้กับองค์กรในทางที่ดีขึ้น ส่วนปัจจัยด้านเทคนิคนับเป็นปัจจัยสำคัญต่อการจัดการองค์กรในยุคดิจิทัลที่มีผลต่อระดับภาวะผู้นำสมัยใหม่ของผู้บริหาร เพื่อช่วยให้องค์กรพร้อมปรับตัวรับสิ่งใหม่อยู่เสมอ (Wongdusitburi, 2023)

การเปลี่ยนผ่านสู่ดิจิทัล (Digital Transformation) เป็นแนวคิดที่ได้รับความนิยมไปทั่วโลก และมีความสำคัญมากในการนำไปใช้ในการดำเนินงานพัฒนาองค์กรธุรกิจ เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงด้านลูกค้าสัมพันธ์ กระบวนการในภายในองค์กร และการสร้างมูลค่า (Zaoui & Souissi, 2020) ปัจจุบันการเปลี่ยนผ่านสู่ดิจิทัล ได้รับการนิยามไว้หลากหลายตามบริบทของนักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญ การเปลี่ยนผ่านสู่ดิจิทัลเป็นความต้องการให้องค์กรจัดการกับปรากฏการณ์ของการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ให้ดีขึ้น โดยให้การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นนั้น

เป็นสมรรถนะหลักขององค์กร เนื่องจากองค์กรกำลังเปลี่ยนแปลงไปสู่การให้บริการลูกค้าหรือผลิตภัณฑ์ ความคล่องตัวต่อการเปลี่ยนแปลงนี้จะช่วยให้การเปลี่ยนผ่านสู่ดิจิทัลทำได้อย่างต่อเนื่อง (Bloomberg, 2018) สอดคล้องกับ Maopraman & Pooripakdee (2023) ได้สรุปว่าการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจเกิดการริเริ่มสิ่งใหม่ ๆ หรือการสร้างสรรค์แนวคิดใหม่ถูกนำมาใช้ในภาคธุรกิจและอุตสาหกรรมเพื่อปรับตัวให้เข้ากับสถานะการณ์ในปัจจุบัน โดยอาศัยแนวคิดด้านนวัตกรรมทางเทคโนโลยีในการเพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขันทางธุรกิจ ดังนั้นภาคธุรกิจและอุตสาหกรรมต่าง ๆ จึงได้รับผลกระทบตามไปด้วย ส่งผลให้องค์กรต่าง ๆ จำเป็นต้องปฏิรูปองค์กรสู่ดิจิทัล มีการเตรียมความพร้อมให้องค์กรมีขีดความสามารถ ศักยภาพ ซึ่งเป็นการปฏิรูปองค์กรจากองค์กรรูปแบบเดิมสู่การเป็นองค์กรดิจิทัล เพื่อให้องค์กรมีศักยภาพในการแข่งขันสามารถดำเนินธุรกิจไปได้อย่างเท่าทันเทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลง รวมทั้งสามารถตอบสนองความต้องการและความคาดหวังของลูกค้าหรือผู้บริโภค หลีกเลียงจากการถูกทำลาย ที่เรียกว่าการทำลายล้างในยุคดิจิทัล (digital disruption) ในภาคอุตสาหกรรมบริการได้มีแนวคิดในการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการดำเนินธุรกิจ เนื่องจากการพัฒนาเทคโนโลยี แรงกดดันด้านต้นทุนและความคาดหวังของผู้ใช้บริการที่สูงขึ้น ทำให้องค์กรต้องให้ความสำคัญกับกลยุทธ์ด้านเทคโนโลยีดิจิทัล และต้องปรับสมดุลระหว่างการดำเนินการระบบเดิมกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ ทางเลือกเชิงกลยุทธ์ในการทำให้เป็นดิจิทัลจึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับ

องค์กรที่จะได้รับความได้เปรียบในการแข่งขันและการอยู่รอดในอุตสาหกรรมบริการ (Wynn & Lam, 2023)

จากที่ได้กล่าวมาจะเห็นได้ว่า การพัฒนาองค์กรในภาคอุตสาหกรรมบริการยุคการเปลี่ยนผ่านสู่ดิจิทัล ซึ่งรวมถึงธุรกิจโรงแรมมีความสำคัญเป็นอย่างมาก เป็นการพัฒนาองค์กรให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยีดิจิทัล ส่งผลต่อการพัฒนากระบวนการทำงานภายในองค์กรให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของ Chantane & Saengthong-dee (2022) ได้สรุปว่า ผู้บริหารองค์กรที่ต้อง การสร้างความเปลี่ยนแปลงและประสบความสำเร็จในการเปลี่ยนผ่านสู่องค์กรดิจิทัล นอกจากการตัดสินใจในการนำเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาปรับปรุงรูปแบบการดำเนินงานขององค์กรแล้ว ต้องให้ความสำคัญกับวัฒนธรรมองค์กร ชุดความคิดทางด้านดิจิทัลในทุกระดับ สนับสนุนการทำงานเป็นทีม การสร้างความพึงพอใจและประสบการณ์ที่ดีให้ลูกค้า และสร้างความร่วมมือหรือเครือข่ายระหว่างธุรกิจให้แข็งแกร่งเพื่อทำให้องค์กรประสบความสำเร็จในการขับเคลื่อนไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้

โรงแรมในสถาบันการศึกษาเป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นสถานที่ฝึกภาคปฏิบัติสำหรับนักศึกษาหลักสูตรการโรงแรม บริหารธุรกิจโรงแรมหรือสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง ให้มีความรู้ความชำนาญในการดำเนินธุรกิจโรงแรม เป็นการฝึกปฏิบัติสหกิจศึกษาและการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงาน (CWIE) ของสถาบันการศึกษา ซึ่งเป็นแนวคิดของการจัดการศึกษาเชิงประสบการณ์ บนฐานสมรรถนะ ใช้การเรียนรู้หน้างานควบคู่กับ

กระบวนการปฏิบัติและวัตถุประสงค์อีกด้านหนึ่ง เป็นสถานที่สำหรับให้บริการอย่างมืออาชีพ รวมทั้งการจัดหารายได้ให้กับสถาบันการศึกษา

บทความนี้นำเสนอสาระเกี่ยวกับการจัดการโรงแรมของสถาบันการศึกษายุคเปลี่ยนผ่านสู่ดิจิทัล โดยเริ่มจากการประมวลเอกสาร ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับการเปลี่ยนผ่านสู่ดิจิทัล การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในอุตสาหกรรมบริการโรงแรม และการจัดการโรงแรมในสถาบันการศึกษา นำมาจัดการให้องค์กรด้านธุรกิจโรงแรมของสถาบันการศึกษามีความสามารถในการเปลี่ยนผ่านสู่องค์กรดิจิทัล จากนั้นกำหนดองค์ประกอบแล้วจึงเชื่อมโยงเป็นกรอบแนวคิด เพื่อการศึกษาวิจัยต่อไป

แนวคิดเกี่ยวกับการเปลี่ยนผ่านสู่ดิจิทัล (Digital Transformation)

ในช่วงเปลี่ยนคริสต์ศตวรรษจากปี ค.ศ.1990s ถึงปี ค.ศ.2000s หลังจากที่เครื่องคอมพิวเตอร์เริ่มเข้ามามีบทบาทในภาคธุรกิจและอุตสาหกรรม ซึ่งคอมพิวเตอร์เป็นมากกว่าเครื่องมือที่ช่วยในการคำนวณ จัดการและประมวลผลข้อมูล ทำให้เกิดคำว่า การเปลี่ยนผ่านสู่ดิจิทัล (Digital Transformation) ขึ้นและเป็นกระแสอย่างมากอยู่ในปัจจุบัน ในช่วงแรกของยุคดิจิทัลได้มีการพัฒนาเว็บไซต์เพื่อใช้เป็นช่องทางสื่อสารกับลูกค้า ต่อมาเมื่อเทคโนโลยีดิจิทัลได้พัฒนาอุปกรณ์ต่าง ๆ โดยเฉพาะการพัฒนาโทรศัพท์สมาร์ทโฟนก็เริ่มมีการทำการตลาดกับลูกค้าผ่านช่องทางออนไลน์ จนเกิดรูปแบบธุรกิจใหม่ ๆ ผ่านแพลตฟอร์มบนสมาร์ทโฟน ซึ่งถือว่าเป็นโอกาสสร้างช่องทางการหารายได้ของธุรกิจที่เกิดขึ้นใหม่ การเปลี่ยนผ่าน

สู่ดิจิทัล จึงเป็นเป้าหมายหลักขององค์กรที่ต้องแข่งขันและสร้างธุรกิจให้เติบโตโดยอาศัยเทคโนโลยีดิจิทัล ซึ่งเป็นสิ่งที่ท้าทายของผู้บริหารยุคดิจิทัลนี้ (Thailand Productivity Institute, 2019) จากวิวัฒนาการความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีดิจิทัล จะเห็นได้ว่าเป็นปรากฏการณ์ที่ส่งผลกระทบต่อทุกภาคส่วน การปฏิรูปทางดิจิทัลได้เปลี่ยนพื้นฐานวิธีการดำเนินธุรกิจและการจัดการองค์กร ควบคู่ไปกับความต้องการของบุคลากรในองค์กรและผู้บริโภคที่กำลังเปลี่ยนแปลงไปซึ่งเป็นคุณลักษณะขององค์กรดิจิทัล (Hartl & Hess, 2017) การเปลี่ยนผ่านสู่ดิจิทัลเป็นกลยุทธ์สำหรับใช้ขับเคลื่อนองค์กรให้บรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ซึ่งปัจจุบันมีนักวิชาการ และหน่วยงานต่าง ๆ ให้ความสำคัญกับการเปลี่ยนผ่านสู่ดิจิทัล โดยมีการกำหนดองค์ประกอบไว้ มีรายละเอียดดังนี้

1. องค์ประกอบของการเปลี่ยนผ่านสู่ดิจิทัลของศูนย์ธุรกิจดิจิทัล MIT Sloan Center for Information Systems Research โดย Westerman et al. (2011) ได้มีแนวทางมาจากพื้นฐานความเข้าใจด้านเทคโนโลยีดิจิทัล และข้อมูลดิจิทัลที่มีความสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงองค์กรธุรกิจขนาดใหญ่ใน 3 ประการสำคัญ คือ (1) ประสบการณ์ลูกค้า (Customer Experience) (2) กระบวนการทำงาน (Operational Process) และ (3) รูปแบบธุรกิจ (Business Model) โดยยังต้องมีการปรับเปลี่ยนส่วนอื่น ๆ ในองค์กรควบคู่กัน นอกเหนือจากประเด็นสำคัญ 3 ด้านดังกล่าว พบว่ายังมีอีก 1 ประเด็นสำคัญ คือ ความสามารถทางดิจิทัล (Digital Capability)

ที่เป็นพื้นฐานสำคัญในการขับเคลื่อนการเปลี่ยนผ่านสู่ดิจิทัลของ 3 ประเด็นสำคัญข้างต้น

2. องค์ประกอบหลักของการเปลี่ยนผ่านสู่ดิจิทัล 5 ประการ ของ David Rogers นักวิชาการด้านการเปลี่ยนผ่านสู่ดิจิทัลแห่งมหาวิทยาลัยโคลัมเบีย Rogers, D. L. (2016) ได้อธิบายว่า แนวคิดใหม่ทางธุรกิจสำหรับยุคดิจิทัล สามารถใช้เป็นแนวทางสำหรับการเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจแบบดั้งเดิมไปสู่เศรษฐกิจดิจิทัล ซึ่งการเปลี่ยนสู่ดิจิทัลไม่ใช้การเปลี่ยนทางด้านเทคโนโลยีดิจิทัลเท่านั้น แต่เป็นการปรับปรุงวิธีการคิดเชิงกลยุทธ์ ซึ่งองค์ประกอบหลัก 5 ประการของการเปลี่ยนผ่านสู่ดิจิทัล ประกอบด้วย (1) ลูกค้า (Customers) (2) การแข่งขัน (Competition) (3) ข้อมูล (Data) (4) นวัตกรรม (Innovation) และ (5) ค่านิยม (Value)

3. องค์ประกอบหลักของการเปลี่ยนผ่านสู่องค์กรดิจิทัล 6 ประการของบริษัท McKinsey & Company ซึ่งเป็นบริษัทที่ปรึกษาด้านการจัดการองค์กร โดย Desmet et al. (2015) ได้อธิบายว่า องค์กรหลายแห่งรู้ถึงข้อดีของการเป็นองค์กรดิจิทัลในยุคปัจจุบัน แต่มีองค์กรจำนวนไม่มากนักที่จะประสบความสำเร็จในการเปลี่ยนผ่านสู่องค์กรดิจิทัล ซึ่งองค์ประกอบหลัก 6 ประการในการเป็นองค์กรดิจิทัลที่มีประสิทธิภาพสูง ประกอบด้วย (1) กลยุทธ์และนวัตกรรม (Strategy and Innovation) (2) วิธีการตัดสินใจของลูกค้า (Customer Decision Journey) (3) กระบวนการแบบอัตโนมัติ (Process Automation) (4) องค์กร (Organization) (5) เทคโนโลยี (Technology)

และ (6) ข้อมูลและการวิเคราะห์ (Data and Analytics)

กล่าวโดยสรุป การเปลี่ยนผ่านสู่ดิจิทัลส่งผลกระทบต่อองค์กรธุรกิจและกระทบต่อวิถีชีวิตของประชากรทั่วโลก ทำให้องค์กรต้องพยายามปรับเปลี่ยนรูปแบบการดำเนินงานให้สามารถดำรงอยู่ได้ด้วยการสร้างกลยุทธ์ทางดิจิทัลเพื่อเป็นตัวขับเคลื่อนให้องค์กรดำเนินการอยู่ได้ในสภาพปัจจุบัน การพัฒนากลยุทธ์จึงเป็นสิ่งที่สำคัญที่องค์กรจะต้องเร่งดำเนินการ องค์กรจะต้องมีความเข้าใจอย่างแท้จริงในการเปลี่ยนผ่านสู่ดิจิทัล โดยเฉพาะองค์ประกอบของการเปลี่ยนผ่านสู่ดิจิทัล

การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในอุตสาหกรรม การโรงแรม

การเปลี่ยนผ่านสู่ดิจิทัลขององค์กรโรงแรมเริ่มต้นด้วยการนำเอาเทคโนโลยีต่าง ๆ มาใช้ในทุกส่วนของโรงแรมตั้งแต่กระบวนการดำเนินงานผลิตภัณฑ์หรือบริการ และการจัดการอาคารโรงแรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและความพึงพอใจของลูกค้า (Busulwa et al. 2022) ปัจจุบันนี้ งานด้านการบริการกำลังเผชิญกับพฤติกรรมของลูกค้าที่เปลี่ยนแปลงไปด้วยการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เช่น การเช็คอินผ่านโทรศัพท์มือถือ การชำระเงินออนไลน์ การควบคุมทำงานด้วยเสียงและลายนิ้วมือ ส่วนลูกค้าที่ปลดล็อกสมาร์ตโฟนและแล็ปท็อปด้วยการใช้ระบบจดจำใบหน้าและลายนิ้วมือ มักจะคาดหวังความสะดวกสบายเช่นเดียวกันในการเข้าถึงห้องพักของโรงแรม (EHL Insights, 2022) เทคโนโลยีดิจิทัลช่วยให้การปรับปรุงประสบการณ์

และจดจำความชอบของลูกค้าเป็นเรื่องง่ายมากขึ้น ส่วนใหญ่เว็บไซต์จะมีการโต้ตอบด้วยการแจ้งเตือนแบบป๊อปอัพและ แชนบอต (SiteMinder, 2022) การสนทนาด้วยแชทบอตเป็นประโยชน์อย่างมากในการให้คำตอบในทันที โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อพนักงานไม่สามารถให้บริการได้ หลายครั้งการโต้ตอบดังกล่าวช่วยในการแก้ไขปัญหาแบบง่าย ๆ

ในเบื้องต้นได้ (Ukpabi, et al. 2019) ท่ามกลางโอกาสและความท้าทายในยุคเทคโนโลยีดิจิทัล การเปลี่ยนแปลงและการยกระดับถือเป็นสิ่งจำเป็นเร่งด่วนสำหรับองค์กรโรงแรม เทคโนโลยีดิจิทัลได้รับการพัฒนาและสนับสนุนโดยนำมาใช้ในการให้บริการของโรงแรมในหลายส่วน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการให้บริการของโรงแรม (Lui & Zhang, 2021)

ประเภทการบริการ	ลักษณะการให้บริการของโรงแรม	เทคโนโลยีดิจิทัล
การบริการลูกค้า	ระบบการจองห้องพัก	เทคโนโลยีการชำระเงินออนไลน์
	การเช็คอินและเช็คเอาท์	ระบบการเลือกห้องด้วยตนเอง
		เทคโนโลยีจองจำใบหน้า
	การนำลูกค้าเข้าห้องพัก	เทคโนโลยีจองจำใบหน้า ระบบลิฟต์อัจฉริยะ
ประสบการณ์ในห้องพัก	การสั่งอาหารด้วยตนเอง	เทคโนโลยีจองจำใบหน้า
	และการจัดส่งอาหารโดยหุ่นยนต์	ระบบการสั่งอาหารอัจฉริยะ
	ห้องพักอัจฉริยะ	อุปกรณ์ห้องพักอัจฉริยะ
		เทคโนโลยีโลกเสมือนจริง ความเป็นจริงเสมือน
การประชุมสัมมนา	การแปลคำพูดเป็นคำบรรยาย	เทคโนโลยีการสังเคราะห์เสียง
	การแปลต่อเนื่องในทันที	ระบบแปลภาษาอัจฉริยะ
	การไลฟ์สดเสมือนจริง	เทคโนโลยีโลกเสมือนจริง ความเป็นจริงเสมือน
		เทคโนโลยีสั่งการด้วยเสียง
การจัดการความปลอดภัยและสุขภาพของลูกค้า	การรักษาความปลอดภัย	กล้องวงจรปิดอัจฉริยะ เทคโนโลยีจองจำใบหน้า
		ระบบตรวจจับควันอัจฉริยะ
	การตรวจวัดฝุ่นละอองในอากาศ	ระบบตรวจวัดฝุ่น PM.2.5
	การตรวจวัดอุณหภูมิร่างกาย	ระบบเซ็นเซอร์อินฟราเรดอุณหภูมิอัจฉริยะ
การตลาด	การปรึกษาแพทย์ออนไลน์	ระบบการแพทย์ระยะไกลผ่านเครือข่าย 5G
	ข้อมูลการขายผลิตภัณฑ์และบริการ	การวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่
	การตัดสินใจและการวางแผนการตลาด	การวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่
การบริหารจัดการทางการเงิน	การตรวจสอบกระบวนการบริหาร	เทคโนโลยีการรู้จำภาพอัจฉริยะ
	จัดการทางการเงิน	เทคโนโลยีการรู้เสียงและการระบุความหมาย
	การตรวจสอบข้อมูลทางการเงิน	ระบบบริหารจัดการทางการเงินอัจฉริยะ

กล่าวโดยสรุป การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ได้นำพาโอกาสและความท้าทายใหม่ ๆ มาสู่องค์กรโรงแรมและสิ่งเปลี่ยนแปลง การรับรู้ของผู้คนที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรม การโรงแรม จากมุมมองของลูกค้าไม่เพียงเพิ่มประสบการณ์ใหม่และเป็นเอกลักษณ์ให้กับลูกค้าเท่านั้น แต่ยังเป็นการให้บริการแบบมีอาชีพ และสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับองค์กร ส่วนมุมมองด้านการจัดการขององค์กรโรงแรม เทคโนโลยีดิจิทัลช่วยลดการใช้ทรัพยากรบุคคลและลดค่าใช้จ่าย ในด้านแรงงานได้ ขณะที่การให้บริการระหว่างลูกค้า และระบบอัตโนมัติร่วมกับการบริการของพนักงาน ช่วยสร้างประสบการณ์ใหม่กับลูกค้า อีกทั้งพนักงานได้ใช้เวลาในการพัฒนาตนเองในด้านอื่น ได้มากขึ้น

การจัดการโรงแรมในสถาบันการศึกษา

สถาบันการศึกษาหลายแห่งได้เปิดการเรียนการสอนสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับการจัดการธุรกิจโรงแรม โดยจัดทำหลักสูตรให้ครอบคลุมงานส่วนใหญ่ของโรงแรม นอกจากนี้ยังจัดหลักสูตรให้เป็นสหกิจศึกษาและการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงาน (CWIE) ซึ่งเป็นแนวคิดของการจัดการศึกษาเชิงประสบการณ์บนฐานสมรรถนะ เพื่อให้นักศึกษาได้รับประสบการณ์จากการทำงานจริงที่โรงแรมของสถาบันการศึกษาคบคู่กับการเรียนในห้องเรียน ในประเทศไทยมีโรงแรมในสถาบันการศึกษาหลายแห่งที่กำหนดวัตถุประสงค์ในการฝึกปฏิบัติงานสำหรับนักศึกษาสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. โรงแรมของกลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏธุรกิจโรงแรมของมหาวิทยาลัยราชภัฏในประเทศไทย ก่อตั้งขึ้นระหว่างปี พ.ศ.2534-2536 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นสถานที่พักให้บุคลากรทางการศึกษาและนักศึกษาที่เข้ามาศึกษาต่อที่วิทยาลัยครูในสมัยนั้น ปัจจุบันธุรกิจโรงแรมของมหาวิทยาลัยราชภัฏได้เปิดให้บริการห้องพัก ห้องประชุมสัมมนา ห้องอาหาร และธุรกิจบริการอื่น ๆ เพื่อเป็นแหล่งในการสร้างรายได้สำคัญให้กับมหาวิทยาลัย เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการศึกษา หรือการดำเนินการในกิจการต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัย รวมทั้งเป็นสถานประกอบการภายในสำหรับรองรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพให้กับนักศึกษาทุกสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อได้ฝึกปฏิบัติงานในสถานการณ์จริง (Onchaiya, 2012) ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างศูนย์ฝึกประสบการณ์วิชาชีพธุรกิจโรงแรมของมหาวิทยาลัยราชภัฏที่มีห้องพักและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เพื่อการให้บริการเชิงพาณิชย์ ได้แก่ (1) โรงแรมวังจันทร์เฮอร์วิม มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จังหวัดพิษณุโลก (2) ศูนย์ฝึกประสบการณ์วิชาชีพ จันทระเกษมปาร์ค มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม กรุงเทพมหานคร (3) ศูนย์ฝึกปฏิบัติการโรงแรมวังสวนสุนันทา (แก้วเจ้าจอม) มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา กรุงเทพมหานคร เป็นต้น

2. โรงแรมสวนดุสิตเพลส เป็นสถานที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพนักศึกษา และเป็นแหล่งศึกษาค้นคว้าวิจัย เพื่อพัฒนาโรงแรมให้มีการดำเนินงานอย่างมีมาตรฐานทั้งด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ รวมถึงเป็นหน่วยธุรกิจที่สร้างรายได้แก่สถาบันและเป็นต้นแบบทางวิชาการ รวมทั้งสร้างเป็น

ศูนย์ปฏิบัติการในการฝึกนักศึกษาในสาขาวิชา
อุตสาหกรรมท่องเที่ยว คหกรรมศาสตร์ การบริการ
ธุรกิจ และสาขาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ลักษณะ
การฝึกนักศึกษาเหมือนการปฏิบัติงานจริง จึงมี
ความจำเป็นต้องเปลี่ยน แปลงลักษณะของ
ศูนย์ปฏิบัติการให้มีลักษณะเหมือนโรงแรมจริง
มากที่สุด (Mangsiri, 2010) โดยมีบริการห้องพัก
เปิดให้บริการ 24 ชั่วโมง การบริการอาหาร
และเครื่องดื่ม การบริการห้องอาหารดุสิตา บริการ
ห้องประชุมสัมมนา และห้องเลี้ยงรับรอง นอกจากนี้
ยังเผยแพร่วิชาการความรู้ด้านการโรงแรม
และบริการฝึกอบรมในส่วนงานที่เกี่ยวข้องกับ
การดำเนินงานโรงแรม (Thongkong, 2014)

3. วิทยาลัยดุสิตธานี เป็นสถาบันอุดม-
ศึกษาเอกชน เริ่มแรกนั้นได้รับการก่อตั้งในชื่อ
“โรงเรียนการโรงแรมดุสิตธานี” เมื่อปี พ.ศ. 2536
โดย ท่านผู้หญิณชนัตถ์ ปิยะอุย ผู้ก่อตั้งและอดีต
ประธานกรรมการบริษัท ดุสิตธานี จำกัด (มหาชน)
และอดีตสมาชิกวุฒิสภา ได้เปิดสอนหลักสูตร
การพัฒนาธุรกิจโรงแรมและการประกอบอาหาร
ต่อมาในปี พ.ศ. 2539 นั้น โรงเรียนการโรงแรม
ดุสิตธานีได้รับอนุมัติจากทบวงมหาวิทยาลัย
ให้มีฐานะเป็นวิทยาลัยเปิดสอนระดับปริญญาตรี
ปัจจุบันเปิดการเรียนการสอนระดับปริญญาตรี
ปริญญาโท และหลักสูตรอบรมระยะสั้นใน 1 วิทยาเขต
และ 1 ศูนย์การศึกษา คือ วิทยาเขตกรุงเทพมหานคร
และศูนย์การศึกษาเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี
การจัดการเรียนการสอนมีการลงนามความร่วมมือ
กับสถาบันการศึกษาในต่างประเทศหลายแห่ง
และได้ศึกษาต้นแบบการจัดการเรียนการสอน
วิชาการโรงแรมในสถาบันการศึกษาระดับโลก

เพื่อนำมาเปรียบเทียบและวิเคราะห์แปลงรูปแบบ
มาใช้ เช่น มหาวิทยาลัยคอร์แนล มหาวิทยาลัย
ฮอว์กิงส์เทคโนโลยี โรงเรียนการโรงแรมประเทศ
สวีตเซอร์แลนด์ เป็นต้น (Kuprasert, 2013)

4. ศูนย์ปฏิบัติการโรงแรมและการท่องเที่ยว
ราชชมงคลมคธ หรือราชชมงคลมคธหัวหิน
ได้มีการบริหารจัดการภายใต้การดำเนินงานของ
คณะกรรมการบริหารจัดการอาคารปฏิบัติการ
โรงแรมและการท่องเที่ยว (ราชชมงคลมคธมคธ)
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์
อำเภอดุสิต จังหวัดพระจวบคีรีขันธ์ เพื่อใช้เป็น
สถานที่ฝึกปฏิบัติของนักศึกษาในสาขาวิชาการ
โรงแรมและสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ โดยมี
วัตถุประสงค์เพื่อเป็นศูนย์กลางการพัฒนา
ประสิทธิภาพ การเรียนการสอนด้านอุตสาหกรรม
การบริการและการจัดการโรงแรม และเพื่อเป็น
การบริหารทรัพยากรสินของมหาวิทยาลัยให้เกิด
ประโยชน์สูงสุดซึ่งได้เปิดดำเนินการเมื่อปี พ.ศ. 2558
ให้นักศึกษาสาขาวิชาการโรงแรม คณะอุตสาหกรรม
การโรงแรมและการท่องเที่ยว ใช้เป็นสถานที่ประกอบ
การเรียนการสอนรายวิชาต่าง ๆ อีกทั้งให้บริการ
ด้านที่พัก สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เพื่อสนับสนุน
การฝึกอบรมทางวิชาการ การจัดประชุม สัมมนา
การอภิปรายทางวิชาการและกิจกรรมอื่น ๆ ของ
มหาวิทยาลัยและหน่วยงานภายนอกมหาวิทยาลัย
การจัดการศึกษาด้านการโรงแรม
ในต่างประเทศมีสถาบันการศึกษาด้านการโรงแรม
ชั้นนำหลายแห่งเปิดให้บริการห้องพักเพื่อให้
นักศึกษาได้ใช้เป็นห้องเรียนและห้องปฏิบัติการ
ดังนี้

1. โรงแรมสเตเลอร์ เป็นสถานที่ฝึกปฏิบัติการของนักศึกษา เพื่อเสริมหลักสูตรวิชาการบริการของโรงเรียนสอนการโรงแรม มหาวิทยาลัยคอร์เนลที่มีชื่อเสียงระดับโลก ตั้งอยู่บนวิทยาเขตที่สวยงาม มองเห็นวิวทิวทัศน์ทะเลสาบยูกะและเมืองอิทาก้า ซึ่งเป็นภูมิภาคที่สวยงามมากในมลรัฐนิวยอร์ก (Kuprasert, 2013) การบริหารโรงแรมก่อตั้งขึ้นที่มหาวิทยาลัยคอร์เนลในปี ค.ศ.1922 โดยสมาคมโรงแรมอเมริกันเพื่อตอบสนองต่อความต้องการที่เพิ่มขึ้นสำหรับบุคลากรโรงแรมที่ผ่านการฝึกอบรม หลักสูตรนี้รวมถึงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ บรรยายโดยผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในอุตสาหกรรมและหลักสูตรที่ครอบคลุมวิชาต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการโรงแรม เช่น การบัญชี วิศวกรรม และกฎหมาย (Manes, 1948)

2. โรงแรมไอคอน มหาวิทยาลัยโพลีเทคนิคฮ่องกง เป็นโรงแรมการสอนและการวิจัยแบบบูรณาการแห่งแรกของโลกที่มีเป้าหมายที่จะกลายเป็นโรงแรมแบบจำลองบทบาทเพื่อความยั่งยืนในอุตสาหกรรม เปิดตัวในประเทศฮ่องกงในปี ค.ศ.2011 หลักสูตรและระบบการศึกษาของมหาวิทยาลัยโพลีเทคนิคฮ่องกงในระดับอุดมศึกษาด้านการท่องเที่ยว (Hyemin et al., 2020) โดยเน้นหลักสูตรและระบบการศึกษาที่สมบูรณ์แบบ ซึ่งได้สร้างผู้เชี่ยวชาญที่มีคุณภาพออกไปสู่อุตสาหกรรมโรงแรมและการท่องเที่ยว จุดเน้นของมหาวิทยาลัยที่มุ่งเน้นไปที่อาจารย์ผู้สอนที่มีประสบการณ์ หลักสูตรที่ทันสมัย และแนวคิดการศึกษาเชิงปฏิบัติทำให้สามารถปลูกฝังผู้บริหารอาวุโสด้วยมุมมอง ทักษะ และความรับผิดชอบต่อสังคมระหว่างประเทศ ส่วนหลักสูตรการเรียน

มุ่งเน้นไปที่ความสามารถในการปฏิบัติของนักเรียน และให้ความสำคัญของการจัดการเรียนแบบบูรณาการในกับการทำงาน (WIE; Zhong & Tang, 2015)

กล่าวโดยสรุป โรงแรมในสถาบันการศึกษาไม่ว่าจะเป็นในประเทศและต่างประเทศ ต่างมุ่งเน้นผลิตกำลังคนในทุกกระดับ เพื่อสนองความต้องการของตลาดแรงงาน อีกทั้งสมรรถนะวิชาชีพการโรงแรมเริ่มจากการจัดเตรียมความพร้อมของห้องปฏิบัติการให้นักศึกษาได้ฝึกปฏิบัติ โดยใช้เวลาศึกษาส่วนใหญ่ในการฝึกปฏิบัติจริงจากโรงแรมที่อยู่ภายในสถาบันการศึกษา นอกจากนี้โรงแรมในสถาบันการศึกษายังเป็นหน่วยงานจัดหารายได้ที่สำคัญของสถาบันการศึกษาก็ด้วย หน่วยงานจึงต้องมีการปรับตัวและยกระดับให้มีความสามารถในการแข่งขันทางธุรกิจในยุคปัจจุบันได้

สรุปองค์ความรู้

บทความนี้มุ่งเน้นการพัฒนาแนวทางการจัดการโรงแรมในสถาบันการศึกษาสำหรับการเริ่มต้นการเปลี่ยนผ่านสู่องค์กรดิจิทัล ซึ่งผู้เขียนได้ตั้งชื่อว่า “องค์ประกอบของการเปลี่ยนผ่านสู่ดิจิทัล” ชื่อดังกล่าวสื่อให้เข้าใจว่า วิธีการเชิงกรอบแนวคิดนี้เปรียบเสมือนเข็มทิศนำพาองค์กรรูปแบบเดิม ให้ดำเนินธุรกิจขององค์กรเข้าสู่สภาวะของยุคเปลี่ยนผ่านสู่ดิจิทัล เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงดังที่กล่าวมาโรงแรมในสถาบันการศึกษาจำเป็นต้องปรับตัวตามสภาพแวดล้อมทางธุรกิจแบบดิจิทัล กรอบแนวคิดการวิจัยครั้งนี้ ได้นำแนวคิดการเปลี่ยนผ่านสู่ดิจิทัลของนักวิชาการที่ได้กล่าวถึงองค์ประกอบ ที่จะนำพาองค์กรไปสู่การเป็นองค์กร

ดิจิทัล ผสมผสานกับหลักการจัดการธุรกิจโรงแรม ในสถาบันการศึกษาและการจัดการเรียนการสอน มาสร้างความสัมพันธ์ เชื่อมโยงกัน สังเคราะห์เป็น แนวทางในการกำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ครั้งนี้ องค์ประกอบของการเปลี่ยนผ่านสู่องค์กร ดิจิทัลของโรงแรมในสถาบันการศึกษา ประกอบด้วย

1. ประสบการณ์ลูกค้า (Customer Experience) การสร้างประสบการณ์ส่วนบุคคล ผ่านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล รวมทั้งการใช้เทคโนโลยี สมาร์ทโฟน และระบบบริการตนเองช่วยเพิ่ม ประสิทธิภาพการให้บริการและการสื่อสารกับลูกค้า การสร้างประสบการณ์ลูกค้าที่ไร้รอยต่อผ่านช่องทาง ดิจิทัลต่าง ๆ เป็นกลยุทธ์สำคัญที่ช่วยเพิ่มความพึงพอใจ และความภักดีของลูกค้าในระยะยาว

2. กระบวนการทำงาน (Operational Processes) การบูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัล กับกระบวนการปฏิบัติงานต่าง ๆ ภายในองค์กร ก่อให้เกิดประโยชน์ในการช่วยลดขั้นตอนของ การทำงาน ปฏิบัติงานได้สะดวกรวดเร็ว และตอบสนอง ต่อรูปแบบธุรกิจใหม่ขององค์กร เพื่อให้เกิด กระบวนการทำงานที่มีประสิทธิภาพสูง ช่วยใน การลดต้นทุนภายในองค์กร

3. การจัดการข้อมูลและการวิเคราะห์ (Data Management & Analytics) การวิเคราะห์ ข้อมูลขนาดใหญ่ช่วยให้เข้าใจพฤติกรรมและ ความต้องการของลูกค้าได้อย่างลึกซึ้ง ในขณะที่ การประมวลผลข้อมูลแบบเรียลไทม์ทำให้โรงแรม สามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้ทันที นอกจากนี้ การนำข้อมูลจากระบบบริการตนเอง มาวิเคราะห์ยังช่วยในการพัฒนาคุณภาพการให้ บริการ รวมถึงการบูรณาการข้อมูลในระบบที่ช่วย

ในการคาดการณ์แนวโน้มตลาดและพัฒนากลยุทธ์ ทางธุรกิจ

4. เทคโนโลยีและโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัล (Digital Technology & Infrastructure) การบริการอัจฉริยะเน้นการเชื่อมต่อระหว่างอุปกรณ์ และระบบต่าง ๆ ผ่านเทคโนโลยี IoT รวมถึง การใช้ระบบอัตโนมัติและปัญญาประดิษฐ์ในการ ให้บริการ ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและลดการสัมผัส ระหว่างบุคคล ทั้งยังเป็นการสนับสนุนการตัดสินใจ ในการบริหารจัดการ และเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้ โรงแรมสามารถให้บริการที่ทันสมัยและตอบสนอง ความต้องการของลูกค้าในยุคดิจิทัลได้อย่างมี ประสิทธิภาพ

5. การพัฒนาบุคลากรและวัฒนธรรม ดิจิทัล (Digital People & Culture) แนวทาง การจัดการทรัพยากรมนุษย์ในยุค การเปลี่ยนผ่าน สู่ดิจิทัล ที่มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะดิจิทัลและ การสร้างภาวะผู้นำ ซึ่งวัฒนธรรมองค์กรมีผลโดยตรง ต่อการยอมรับและการใช้เทคโนโลยีของพนักงาน ในขณะที่การพัฒนาทักษะดิจิทัลมีความจำเป็น อย่างยิ่งสำหรับการปรับตัวในสถานการณ์ที่ เปลี่ยนแปลง

6. การมีส่วนร่วมของนักศึกษาสู่องค์กร ดิจิทัล (Student Digital Engagement in Organizational Transformation) การใช้ เทคโนโลยีดิจิทัลในการเรียนการสอนอย่างมี ประสิทธิภาพ โดยการรับฟังความคิดเห็นและ ประสบการณ์ของนักศึกษาช่วยให้สถานศึกษา สามารถพัฒนาระบบดิจิทัลที่ตอบสนอง ความต้องการของผู้เรียนได้อย่างแท้จริง การสร้าง การมีส่วนร่วมของนักศึกษาควรครอบคลุมทั้งด้าน

การพัฒนาทักษะดิจิทัล การออกแบบการเรียนรู้ การสอน การสร้างชุมชนการเรียนรู้ออนไลน์ และการประเมินผลการเรียนรู้ในรูปแบบดิจิทัล

ภาพที่ 1 องค์ประกอบของการเปลี่ยนผ่านสู่ดิจิทัลของโรงแรมในสถาบันการศึกษา

จากการสังเคราะห์ชี้ให้เห็นว่า หากองค์กรดำเนินการเปลี่ยนสู่ดิจิทัลทุกคนในองค์กรทั้งฝ่ายบริหารและฝ่ายปฏิบัติการต้องมีการวางแผนที่ชัดเจน มุ่งเน้นการเปลี่ยนแปลงระบบนิเวศองค์กรในทุกภาคส่วน โดยต้องได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารระดับสูงและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียขององค์กรที่เปิดใจยอมรับการเปลี่ยนผ่านสู่ดิจิทัลขององค์กร ซึ่งมีส่วนสำคัญต่อการพัฒนากลยุทธ์การสร้างแรงจูงใจให้บุคลากร รวมถึงการจัดสรรงบประมาณด้านเทคโนโลยีดิจิทัล บทความวิชาการนี้จะเสนอประโยชน์ต่อผู้บริหารขององค์กรภาครัฐและภาคเอกชน ในการวางแผนปรับกระบวนการทำงานและยกระดับองค์กรเพื่อก้าวสู่องค์กรในยุคการเปลี่ยนผ่านสู่ดิจิทัล

REFERENCES

- Bloomberg, J. (2018). **Digitization, digitalization, and digital transformation: confuse them at your peril.** Retrieved from <https://www.forbes.com/sites/jasonbloomberg/2018/04/29/digitization-digitalization-and-digital-transformation-confuse-them-at-your-peril/#2dd1ce842f2c>, December 15, 2023.
- Busulwa, R., Pickering, M., Mao, I. (2022). Digital transformation and hospitality management competencies: toward an integrative framework. *International Journal of Hospitality Management*, 102, 1–16.
- Chantane, A., & Saengthongdee, P. (2022). Corporate Culture in the Digital Era. *Journal of MCU Languages and Cultures*, 2(1), 52–62.
- Desmet, D., Duncan, E., Scanlan, J., & Singer, M. (2015). **Six building blocks for creating a high-performing digital enterprise.** McKinsey & Company.

- EHL Insights. (2022). **2022 Top hospitality industry trends**. Retrieved from <https://hospitalityinsights.ehl.edu/hospitality-industry-trends>., December 15, 2023.
- Hartl, E., & Hess, T. (2017). The role of cultural values for digital transformation: Insights from a Delphi study. **The 23rd Americas Conference on Information Systems**, Boston, MA.
- Hess, T., Matt, C., Benlian, A., & WiesBock, F. (2016). Options for formulating a digital transformation strategy. **MIS Quarterly Executive**, 15(2), 123-139.
- Hyemin, V. N., Ada, L., Patrick, Y. and Richard, H. (2020). Hotel ICON: towards a role-model hotel pioneering sustainable solutions. **Asia Pacific Journal of Tourism Research**, 25(5), 572-582.
- Kuprasert, N. (2013). **Hotel Management Model in Educational Institutes under the Office of Vocational Education Commission**. Thesis Ph.D. in Educational Administration. Naresuan University.
- Lansiti, M., & Lakhani, K. R. (2014). Digital ubiquity: How connections, sensors, and data are revolutionizing business. **Harvard business review**, 92(11), 19.
- Liu, Y., & Zhang, N. (2021). Study of Hotel AI Application and Development Trends in 5G Era. **2021 4th International Conference on Advanced Electronic Materials, Computers and Software Engineering (AEMCSE)**, 1051-1054.
- Manes, A. (1948). American university instruction in hotel administration. **Tourism Review**, 3(1), 1-3.
- Mangsiri, N. (2010). **Development of Competition Potential for Business Unit in Higher Education : A Case Study of the Suan Dusit Place, Suan Dusit Rajabhat University**. The Degree of Doctoral of Management in Business Management Graduate School. Suan Dusit Rajabhat University.
- Maopraman, N., & Pooripakdee, S. (2023). Service Innovations That Affect Hotel Selection in Phuket. **Journal of MCU Buddhapanya Review**, 8(2), 14-26.
- Onchaiya, S. (2012). **A Causal Relationship Model of Factors Affecting the Performance of Rajabhat Universities' Hotel Business in Thailand**. Doctor of Management (Business Management). Graduate College of Management. Sripatum University.
- Prapasa., W & Dokchan., P. (2022). Impact of Covid-19 to the hotel business. **Interdisciplinary Academic and Research Journal**, 2(5), 345-358.

- Rogers, D. L. (2016). **The digital transformation playbook: rethink your business for the digital age**. New York: Columbia University Press.
- SiteMinder. (2022). **2022 Hotel industry trends to watch out for**. Retrieved from <https://www.siteminder.com/r/hoteltrends-hotel-hospitality-industry/> [2023, 7 Jan.]
- Thailand Productivity Institute. (2019). **Lessons to Learn in Embracing Digital Transformation**. Retrieved from <https://www.ftpi.or.th/en/2019/32386> [2023, 7 Jan.]
- Thaweethong, H. (2022). Thailand's Labor Policy Preparation to Support the Adoption of Digital Technology in Operations. **Journal of MCU Buddhapanya Review**, 8(2), 110-120.
- Thongkong, M. (2014). Marketing Mix Factors Affecting the Decision Making in Using the Services of Rajabhat University Hotels in Bangkok Metropolitan Area. **Research Report**. Suan Dusit Rajabhat University.
- Ukpabi, D.C., Aslam, B. & Karjaluoto, H. (2019), "Chatbot adoption in tourism services: a conceptual exploration", Ivanov, S. and Webster, C. (Ed.) **Robots, Artificial Intelligence, and Service Automation in Travel, Tourism and Hospitality**, Emerald Publishing Limited, Leeds, 105-121.
- Westerman, G., Calm ejane, C., Bonnet, D., Ferraris, P., & McAfee, A. (2011). **Digital transformation: A road-map for billion-dollar organizations**. Capgemini Consulting & MIT Center for Digital Business.
- Wongdusitburi, S. (2023). Management of Modern Leaders in the Digital Era of Pattaya Municipality. **Journal of MCU Buddhapanya Review**, 8(1), 136-148.
- Wynn, M., & Lam, C. (2023). Digitalisation and IT strategy in the hospitality industry. **Systems**, 11(10), 501.
- Zaoui, F., & Souissi, N. (2020). Roadmap for digital transformation: A literature review. **Procedia Computer Science**, 175, 621-628.
- Zhong, L., & Tang, J. (2015). **The Curriculum and Education System of Hong Kong Tourism Higher Education -- Taking Hong Kong Polytech University as an example**. 576-579.

Academic Article

เขตอำนาจของศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ (ICJ)
กับสถานะของประเทศไทยภายใต้หลักความยินยอมของรัฐ:
การวิเคราะห์เชิงกฎหมายระหว่างประเทศ

THE JURISDICTION OF THE INTERNATIONAL COURT OF JUSTICE (ICJ) AND THAILAND'S STATUS UNDER THE PRINCIPLE OF STATE CONSENT: A LEGAL ANALYSIS UNDER INTERNATIONAL LAW

นภัสรพี เตฆางกูร*

สาขานิติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

Nabhasrabi Tejangkura*

Laws Program, Faculty of Humanities and Social Sciences, Phranakhon Rajabhat University

*E-mail: nabhasrabi@outlook.com

Received: 2025-06-24

Revised: 2025-08-13

Accepted: 2025-08-20

บทคัดย่อ

สถานะของประเทศไทยต่อเขตอำนาจของศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ (International Court of Justice – ICJ) เป็นประเด็นสำคัญภายใต้หลัก “ความยินยอมของรัฐ” (consensual jurisdiction) ซึ่งเป็นหลักการพื้นฐานในระบบกฎหมายระหว่างประเทศที่เน้นความเสมอภาคและอธิปไตยของรัฐ การศึกษานี้วิเคราะห์ระเบียบวิธีวิจัยทางกฎหมาย โดยวิเคราะห์บทบัญญัติในธรรมนูญศาล ICJ คำพิพากษาสำคัญ และพฤติกรรมของประเทศไทยเกี่ยวกับการให้หรือปฏิเสธเขตอำนาจศาล โดยเฉพาะการถอนคำแถลงยอมรับตามมาตรา 36 วรรคสอง การตั้งข้อสงวนในสนธิสัญญา และการเลือกใช้กลไกทวิภาคีในการระงับข้อพิพาท

กรณีคดีปราสาทพระวิหาร (Preah Vihear Case) ถูกพิจารณาว่าเป็นข้อยกเว้นจากหลักการทั่วไป โดยอาศัยความยินยอมเฉพาะราย มิใช่การยอมรับเขตอำนาจทั่วไปของศาล ขณะเดียวกัน กลไกคณะกรรมการเขตแดนร่วม (Joint Boundary Commission – JBC) ภายใต้บันทึกความเข้าใจ พ.ศ. 2543 ระหว่างไทยกับกัมพูชา มีสถานะเป็น “กฎหมายเฉพาะ” (lex specialis) ซึ่งมีผลเหนือกลไกทั่วไปตามกฎหมายระหว่างประเทศ เช่น การยื่นคดีต่อ ICJ โดยลำพัง

ผู้เขียนเห็นควรว่า ประเทศไทยควรจัดทำฐานข้อมูลข้อสงวนและพันธกรณีระหว่างประเทศอย่างเป็นระบบ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการกำหนดยุทธศาสตร์กฎหมายระหว่างประเทศในระยะยาว ทั้งนี้ควรมีการพัฒนาศักยภาพของเจ้าหน้าที่ด้านกฎหมายและการทูตควบคู่กันไป เพื่อให้สามารถบริหารข้อพิพาทระหว่างประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพและเคารพต่อหลักอธิปไตย

คำสำคัญ: ศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ, เขตอำนาจ, ความยินยอมของรัฐ, คดีปราสาทพระวิหาร, คณะกรรมการเขตแดนร่วม

ABSTRACT

Thailand's status regarding the jurisdiction of the International Court of Justice (ICJ) is a significant issue under the principle of "state consent," which serves as a fundamental concept in international law that emphasizes state sovereignty and equality. This study employs a legal research methodology, analyzing provisions in the ICJ Statute, key judgments, and Thailand's conduct in granting or withholding jurisdiction—particularly its withdrawal of the declaration under Article 36(2), reservations to international treaties, and its preference for bilateral mechanisms in dispute resolution.

The Preah Vihear Case is treated as an exception to the general rule, based on ad hoc consent rather than acceptance of the Court's general jurisdiction. At the same time, the Joint Boundary Commission (JBC), established under the 2000 Memorandum of Understanding between Thailand and Cambodia, is regarded as a form of "lex specialis," which takes precedence over general international legal mechanisms, such as unilateral submission to the ICJ.

The author recommends that Thailand establish a systematic database of treaty reservations and international obligations to guide the long-term development of its international legal strategy. Moreover, enhancing the capacity of legal and diplomatic personnel is essential for managing international disputes effectively while upholding the principle of state sovereignty.

Keywords: International Court of Justice, jurisdiction, state consent, Preah Vihear Case, Joint Boundary Commission

บทนำ

ข้อพิพาทเกี่ยวกับเส้นเขตแดนระหว่างรัฐถือเป็นประเด็นที่มีความอ่อนไหวสูงและเกี่ยวข้องกับโดยตรงกับหลักอธิปไตยของรัฐ ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของกฎหมายระหว่างประเทศสมัยใหม่ในการจัดการข้อพิพาทลักษณะนี้ รัฐต่าง ๆ จำเป็นต้องอาศัยกลไกระงับข้อพิพาทที่ได้รับการยอมรับในระดับสากล ทั้งในรูปแบบการเจรจาทางการทูต การใช้อำนาจอตุลาการ และการนำคดีเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ (International Court of Justice – ICJ) ซึ่งเป็นองค์กรตุลาการหลักขององค์การสหประชาชาติ ตามมาตรา 92 ของกฎบัตรสหประชาชาติ (United Nations Charter, Art. 92) อย่างไรก็ตาม เขตอำนาจของศาล ICJ ไม่ได้เกิดขึ้นโดยอัตโนมัติ แต่ต้องอยู่บนพื้นฐานของหลัก “ความยินยอมของรัฐ” (consensual jurisdiction) อันสะท้อนความเคารพต่ออำนาจอธิปไตยและความเสมอภาคระหว่างรัฐ ซึ่งเป็นหลักการพื้นฐานในระบบกฎหมายระหว่างประเทศ (ICJ Statute, Art. 36). การแสดงความยินยอมดังกล่าวสามารถทำได้โดยการแถลงยอมรับล่วงหน้า (optional clause), การให้ความยินยอมเฉพาะกรณี (ad hoc consent), หรือผ่านบทบัญญัติในสนธิสัญญาที่ระบุให้ศาล ICJ เป็นกลไกระงับข้อพิพาท (compromissory clause)

ในบริบทของประเทศไทย มีท่าทีที่ชัดเจนในการรักษามิตรอธิปไตยผ่านการควบคุมขอบเขตเขตอำนาจของศาล ICJ อย่างระมัดระวัง โดยเฉพาะการ ถอนคำแถลงยอมรับเขตอำนาจทั่วไปตามมาตรา 36 วรรคสอง ของธรรมนูญ ICJ

เมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2505 ภายหลังคำพิพากษาในคดีปราสาทพระวิหาร (Preah Vihear Case, ICJ Reports 1962, p. 6) ซึ่งประเทศไทยไม่เห็นด้วย ส่งผลให้ประเทศไทยไม่มีพันธกรณีทั่วไปในการยอมรับเขตอำนาจของ ICJ อีกต่อไป และได้แสดงแนวทางดังกล่าวอย่างต่อเนื่องผ่านการตั้งข้อสงวนในสนธิสัญญาระหว่างประเทศหลายฉบับ เพื่อกำหนดข้อผูกพันในการเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของศาลเว้นแต่จะมีความยินยอมเฉพาะกรณี

หลักความยินยอมของรัฐ ได้รับการรับรองในแนวคำวินิจฉัยของศาล ICJ อย่างชัดเจน อาทิ คดี *Monetary Gold Removed from Rome in 1943* (Italy v. France, United Kingdom and United States) ซึ่งศาลปฏิเสธเขตอำนาจเนื่องจากประเทศแอลเบเนียไม่ได้ให้ความยินยอม และคดี *East Timor* (Portugal v. Australia) ที่ศาลยกคำร้องโดยเห็นว่าอินโดนีเซีย ซึ่งไม่ได้ยินยอมเข้าสู่กระบวนการ มีสิทธิประโยชน์ที่ได้รับผลกระทบโดยตรงจากคดี (ICJ Reports 1954, p. 19; ICJ Reports 1995, p. 90)

การที่เขตอำนาจของ ICJ ต้องอาศัยความยินยอมของรัฐ ยังเปิดโอกาสให้รัฐเลือกใช้กลไกทางเลือกในการระงับข้อพิพาทได้อย่างเสรี เช่น การเจรจาทวิภาคี การไกล่เกลี่ย หรือการจัดตั้งอนุญาโตตุลาการ ซึ่งล้วนเป็นกลไกที่ได้รับการยอมรับภายใต้หลักการ peaceful settlement of disputes ตามกฎบัตรสหประชาชาติ (UN Charter, Art. 33). การไม่ให้ความยินยอมทั่วไปต่อ ICJ จึงไม่ถือเป็นการปฏิเสธระบบตุลาการระหว่างประเทศ หากแต่

สะท้อนถึงการใช้สิทธิอธิปไตยในการเลือกวิธีการที่เหมาะสมกับบริบทของรัฐแต่ละแห่ง

กรณีของประเทศไทยจึงเป็นตัวอย่างของรัฐที่ให้ความสำคัญต่อการปกป้องอธิปไตยผ่านการใช้กลไกระงับข้อพิพาทแบบทวิภาคี เช่น คณะกรรมการเขตแดนร่วม (Joint Boundary-Commission JBC) ซึ่งจัดตั้งขึ้นตาม **บันทึกความเข้าใจ พ.ศ. 2543** ระหว่างไทยกับกัมพูชา โดยมีสถานะเป็น “กฎหมายเฉพาะ” (lex specialis) ที่รัฐภาคียินยอมใช้แทนกลไกตุลาการทั่วไป กลไก JBC จึงไม่ใช่เพียงคณะทำงานทางเทคนิค หากแต่มีผลผูกพันทางกฎหมายตามหลัก pacta sunt servanda ภายใต้อนุสัญญากรุงเวียนนา ว่าด้วยกฎหมายสนธิสัญญา ค.ศ. 1969 มาตรา 26 (Vienna Convention on the Law of Treaties, Art. 26)

การวิเคราะห์สถานะของประเทศไทยต่อเขตอำนาจของ ICJ จึงเป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักความยินยอมของรัฐ อำนาจอธิปไตย และพันธกรณีทางกฎหมายระหว่างประเทศ ซึ่งมีนัยสำคัญต่อการกำหนดยุทธศาสตร์กฎหมายระหว่างประเทศและความมั่นคงทางภูมิรัฐศาสตร์ในระยะยาว

ในช่วงหลังปี 2013 ท่าทีของประเทศไทยต่อกลไกตุลาการระหว่างประเทศยังคงสอดคล้องกับหลักความยินยอมของรัฐอย่างต่อเนื่อง ตัวอย่างเช่น ในกรณี *South China Sea arbitration* ปี 2016 ซึ่งไทยมิใช่คู่กรณี รัฐบาลไทยมิได้ออกแถลงการณ์สนับสนุนหรือคัดค้านคำชี้ขาดของคณะอนุญาโตตุลาการ แต่คงท่าทีเป็นกลางและเน้นการแก้ไขปัญหาผ่านการเจรจาทวิภาคีหรือพหุภาคี ในกรอบอาเซียน สอดคล้องกับแนวปฏิบัติของหลายรัฐ

ในภูมิภาคที่ให้ความสำคัญต่อการระงับข้อพิพาทผ่านวิธีการอื่นนอกเหนือจากกระบวนการพิจารณาของศาลระหว่างประเทศ

นอกจากนี้ กลไกคณะกรรมการเขตแดนร่วมไทย-กัมพูชา (Joint Boundary Commission: JBC) ยังคงเป็นองค์ประกอบสำคัญในยุทธศาสตร์การจัดการข้อพิพาทเขตแดน แม้ความคืบหน้าของการเจรจาจะมีข้อจำกัดจากเงื่อนไขภายใน แต่การคงสถานะของ JBC แสดงถึงการยึดมั่นในแนวทาง “กฎหมายเฉพาะ” (lex specialis) และการระงับข้อพิพาทโดยสันติวิธีตามที่ทั้งสองฝ่ายยอมรับร่วมกัน แนวปฏิบัติดังกล่าวสะท้อนถึงความต่อเนื่องของนโยบายแบบ “เขตอำนาจโดยความยินยอม” (consensual jurisdiction) ที่ไทยยึดถือในเวทีระหว่างประเทศ

ดังนั้น ในบริบทดังกล่าว บทความจึงตั้งคำถามทางกฎหมายว่า การที่ประเทศไทยไม่ให้ความยินยอมทั่วไปต่อศาลยุติธรรมระหว่างประเทศเป็นแนวนโยบายที่สอดคล้องกับหลักกฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยเขตอำนาจศาลเพียงใด และมีความเหมือนหรือแตกต่างจากแนวนโยบายของรัฐอื่นอย่างไร

กรอบในการวิเคราะห์

การศึกษานี้อยู่ภายใต้กรอบการวิเคราะห์ทางกฎหมายระหว่างประเทศ โดยมุ่งเน้นการตีความหลัก “ความยินยอมของรัฐ” (consensual jurisdiction) ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญที่กำหนดเขตอำนาจของศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ (ICJ) ตามมาตรา 36 แห่งธรรมนูญศาล ICJ และหลักกฎหมายจารีตประเพณีระหว่างประเทศ การวิเคราะห์

จะดำเนินการโดยอาศัยระเบียบวิธีเชิงเอกสาร (doctrinal legal method) ที่เน้นการพิจารณากฎหมายปฐมภูมิ เช่น ธรรมนูญ ICJ, กฎบัตรสหประชาชาติ และอนุสัญญากรุงเวียนนา ว่าด้วยกฎหมายสนธิสัญญา ค.ศ. 1969 ควบคู่กับคำพิพากษาของศาล ICJ ในคดีที่เกี่ยวข้อง รวมถึงเอกสารทางการของประเทศไทย

กรอบการวิเคราะห์ประกอบด้วย 3 มิติหลัก ได้แก่

1. มิติทางกฎหมายระหว่างประเทศ

วิเคราะห์โครงสร้างของเขตอำนาจศาล ICJ ภายใต้หลักความยินยอมของรัฐในเชิงทฤษฎีและแนวปฏิบัติ พร้อมกับการศึกษาขอบเขตของเขตอำนาจที่ชอบด้วยกฎหมายตามคำพิพากษาในคดีสำคัญ เช่น Monetary Gold Case และ East Timor Case

2. มิติของสถานะประเทศไทยในทางปฏิบัติ

วิเคราะห์พฤติการณ์แห่งรัฐของไทย ได้แก่ การถอนคำแถลงตามมาตรา 36 วรรคสอง การตั้งข้อสงวนในสนธิสัญญาระหว่างประเทศ และการให้ความยินยอมเฉพาะราย พร้อมศึกษากรณี ปราสาทพระวิหาร (Preah Vihear) เพื่อแยกข้อยกเว้นออกจากหลักทั่วไป

3. มิติของกลไกทวิภาคีและหลักกฎหมายเฉพาะ

วิเคราะห์บทบาทของคณะกรรมการเขตแดนร่วม (JBC) ภายใต้บันทึกความเข้าใจ ปี พ.ศ. 2543 ว่าเป็นกลไกที่มีสถานะเป็น “กฎหมายเฉพาะ” (lex specialis) ซึ่งอาจมีผลเหนือกว่ากลไกทั่วไปในทางกฎหมาย และศึกษาว่าการไม่ใช้กลไกนี้อาจขัดต่อหลัก pacta sunt servanda หรือไม่

เนื้อหา

การวิเคราะห์สถานะของประเทศไทยต่อเขตอำนาจของศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ

การพิจารณาข้อพิพาทระหว่างรัฐโดยศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ (International Court of Justice – ICJ) ถือเป็นกลไกสำคัญภายใต้ระบบกฎหมายระหว่างประเทศที่มุ่งเน้นการระงับข้อพิพาทอย่างสันติ โดยเฉพาะในกรณีที่มีการเจรจาทางการทูตไม่สามารถบรรลุข้อตกลงได้ อย่างไรก็ตาม ศาล ICJ จะมีเขตอำนาจพิจารณาคดีได้ก็ต่อเมื่อมี “ความยินยอมของรัฐ” (consensual jurisdiction) ซึ่งเป็นหลักการพื้นฐานที่ยึดโยงกับอธิปไตยของรัฐภาคี ทั้งนี้ เขตอำนาจของศาลไม่อาจถือว่าเกิดขึ้นโดยอัตโนมัติ แม้ว่ารัฐนั้นจะเป็นภาคีธรรมนูญ ICJ แล้วก็ตาม (Statute of the ICJ, Art. 36).

นับตั้งแต่มีการจัดตั้งศาล ICJ ภายใต้กฎบัตรสหประชาชาติ เขตอำนาจของศาลขึ้นอยู่กับเจตจำนงของรัฐ ซึ่งอาจแสดงออกได้หลากหลายรูปแบบ ได้แก่ การตกลงเฉพาะกรณี (compromis), การยอมรับล่วงหน้าโดยคำแถลงตามมาตรา 36 วรรคสอง (optional clause declaration) หรือผ่านข้อบทในสนธิสัญญาที่กำหนดให้ใช้ ICJ เป็นกลไกระงับข้อพิพาท (compromissory clause) หลักการนี้เป็นกลไกเชิงโครงสร้างในการดำรงสมดุลระหว่างองค์กรระหว่างประเทศกับอำนาจอธิปไตยของรัฐ (Charter of the United Nations, Art. 92).

ในบริบทของประเทศไทย แนวปฏิบัติของรัฐสะท้อนจุดยืนที่ไม่ยอมรับเขตอำนาจทั่วไปของศาล ICJ โดยถือว่าการเข้าสู่เขตอำนาจศาลต้องเป็นการแสดงเจตนายินยอมเป็นรายกรณี

เท่านั้น ตัวอย่างที่ชัดเจนคือ การถอนคำแถลงตามมาตรา 36 วรรคสอง ของธรรมนูญ ICJ เมื่อปี พ.ศ. 2505 ภายหลังคำพิพากษาในคดีปราสาทพระวิหาร ซึ่งตัดสินให้กัมพูชาเป็นผู้มีอธิปไตยเหนือพื้นที่พิพาท (ICJ, 1962, p. 6) แม้ว่าคำพิพากษาจะมีผลผูกพันตามกฎหมายระหว่างประเทศ แต่รัฐบาลไทยในขณะนั้นเห็นว่าการดำรงคำแถลงไว้ต่อไปอาจนำไปสู่ความเสี่ยงเชิงยุทธศาสตร์ในอนาคต

นับแต่นั้นมา ประเทศไทยมีพฤติกรรมที่สอดคล้องกัน เช่น การตั้งข้อสงวน (reservations) ในสนธิสัญญาระหว่างประเทศที่มีบทบัญญัติให้ใช้ ICJ เป็นกลไกระงับข้อพิพาท ซึ่งเป็นการยืนยันแนวทางการปฏิเสธเขตอำนาจศาลแบบทั่วไป การเลือกใช้กลไกทางเลือก เช่น การเจรจาทวิภาคี หรือการจัดตั้งกลไกเฉพาะอย่าง คณะกรรมาธิการเขตแดนร่วม (Joint Boundary Commission – JBC) จึงเป็นแนวทางที่ไทยให้ความสำคัญ โดยเฉพาะในกรณีที่เกี่ยวข้องกับประเด็นเขตแดนและความมั่นคงของชาติ

ยิ่งไปกว่านั้น กลไก JBC ซึ่งจัดตั้งขึ้นตามบันทึกความเข้าใจระหว่างไทย-กัมพูชา พ.ศ. 2543 ถือเป็น “กฎหมายเฉพาะ” (lex specialis) ที่มีผลเหนือกลไกทั่วไปอย่างศาล ICJ และอาจตีความได้ว่าเป็น special agreement ตามกฎหมายระหว่างประเทศ หากรัฐภาคีใดเลือกใช้กลไกตุลาการระหว่างประเทศโดยไม่ดำเนินการตามกลไกที่ตกลงกันไว้ก่อน อาจขัดต่อหลัก pacta sunt servanda ตามมาตรา 26 ของอนุสัญญากรุงเวียนนา (Vienna Convention on the Law of Treaties, 1969, Art. 26)

กรณีการยื่นคำร้องขอตีความคำพิพากษาในคดีปราสาทพระวิหารเมื่อปี พ.ศ. 2554 โดยกัมพูชา เป็นอีกตัวอย่างที่สะท้อนความซับซ้อนของสถานะไทยต่อเขตอำนาจ ICJ แม้ไทยจะมีได้คัดค้านเขตอำนาจของศาล เนื่องจากกระบวนการดังกล่าวเป็นเพียงการตีความคำพิพากษาเดิมภายใต้มาตรา 60 ของธรรมนูญศาล (ICJ, 2013, p. 281) แต่ในเชิงนโยบาย ประเทศไทยก็ยังไม่แสดงเจตนารมณ์ว่าจะยอมรับเขตอำนาจใหม่ใดเพิ่มเติม และยังคงใช้กลไกทางเลือกเป็นแนวทางหลักในการบริหารความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

การวิเคราะห์สถานะของประเทศไทยต่อเขตอำนาจของ ICJ ต้องตั้งอยู่บนการพิจารณาทั้งในเชิงกฎหมายและยุทธศาสตร์ระหว่างประเทศ กล่าวคือ แม้ประเทศไทยจะเคารพหลักกฎหมายระหว่างประเทศและคำพิพากษาที่ตนให้ความยินยอมแล้ว แต่ก็ยังคงรักษาจุดยืนที่ให้ความสำคัญกับอำนาจอธิปไตยและการเลือกใช้กลไกระงับข้อพิพาทที่ยืดหยุ่น สอดคล้องกับบริบทในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งมีความละเอียดอ่อนทั้งทางประวัติศาสตร์และการเมืองระหว่างประเทศ

1. หลักความยินยอมของรัฐและข้อจำกัดของเขตอำนาจศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ (ICJ)

หลักความยินยอมของรัฐ (State Consent) ถือเป็นรากฐานสำคัญของระบบกฎหมายระหว่างประเทศสมัยใหม่ โดยตั้งอยู่บนหลักอธิปไตยแห่งรัฐ (State Sovereignty) ซึ่งยอมรับว่ารัฐมีอำนาจเด็ดขาดภายในดินแดนของตน และไม่มีองค์กรภายนอกใดสามารถใช้อำนาจบังคับหรือชี้ขาดต่อรัฐได้โดยปราศจาก

ความยินยอมอย่างชัดแจ้ง หลักการนี้จึงมีบทบาทสำคัญในการกำหนดเขตอำนาจของศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ (International Court of Justice – ICJ) ซึ่งเป็นองค์กรตุลาการหลักขององค์การสหประชาชาติ (United Nations – UN)

แม้ว่ารัฐสมาชิกขององค์การสหประชาชาติจะเป็นภาคีโดยอัตโนมัติของธรรมนูญศาล ICJ ตามมาตรา 93 แห่งกฎบัตรสหประชาชาติ แต่การที่ศาลจะมีเขตอำนาจพิจารณาข้อพิพาทระหว่างรัฐได้นั้น ต้องอาศัยการแสดงเจตนายินยอมอย่างชัดแจ้งของรัฐคู่กรณี ซึ่งสามารถปรากฏในสามลักษณะหลักได้แก่ (1) การตกลงเฉพาะกรณี (compromis)

ที่รัฐทั้งสองฝ่ายตกลงนำข้อพิพาทเข้าสู่ ICJ เป็นกรณี ๆ ไป; (2) การแถลงยินยอมล่วงหน้า (optional clause declaration) ตามมาตรา 36 วรรคสอง ของธรรมนูญศาล ICJ ซึ่งเปิดโอกาสให้รัฐประกาศยอมรับเขตอำนาจของศาลในข้อพิพาททั่วไปได้ แต่สามารถตั้งข้อสงวน (reservations) เพื่อจำกัดขอบเขตของการยินยอม; และ (3) ข้อบทในสนธิสัญญา (compromissory clause) ที่กำหนดให้การตีความหรือการปฏิบัติตามสนธิสัญญาต้องตกอยู่ภายใต้การวินิจฉัยของ ICJ หากเกิดข้อพิพาท

ตารางที่ 1 ประเภทของการให้ความยินยอมของรัฐต่อเขตอำนาจของศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ (ICJ)

ประเภทความยินยอม	คำอธิบาย	กรณีตัวอย่าง	สถานะของประเทศไทย
ความยินยอมล่วงหน้า (Optional Clause Declaration)	การแถลงโดยสมัครใจของรัฐภาคีภายใต้มาตรา 36 วรรคสอง แห่งธรรมนูญศาล ICJ เพื่อยอมรับเขตอำนาจของศาลอย่างทั่วไปและล่วงหน้า	คดี <i>Norwegian Loans Case</i> (France v. Norway)	ประเทศไทยเคยแถลงยอมรับแต่ได้ถอนคำแถลงเมื่อ พ.ศ. 2505 ภายหลังคำพิพากษาคดีปราสาทพระวิหาร
ความยินยอมเฉพาะกรณี (Compromis)	การตกลงร่วมกันระหว่างรัฐคู่กรณีเพื่อยื่นข้อพิพาทต่อ ICJ เป็นกรณีเฉพาะ	คดี <i>Pulp Mills on the River Uruguay</i> (Argentina v. Uruguay)	ไทยอาจใช้วิธีนี้หากมีการเจรจาและตกลงร่วมกันกับรัฐคู่กรณี

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ประเภทความยินยอม	คำอธิบาย	กรณีตัวอย่าง	สถานะของประเทศไทย
ข้อบทในสนธิสัญญา (Compromissory Clause)	ข้อกำหนดในสนธิสัญญาที่ระบุว่า หากเกิดข้อพิพาท ให้ยื่นต่อ ICJ โดยถือเป็นการให้ความยินยอมล่วงหน้าแบบมีเงื่อนไข	ICERD Case (Georgia v. Russian Federation), อ้างอิง ICERD, มาตรา 22	ไทยมักตั้งข้อสงวนต่อสนธิสัญญาที่มีบทบัญญัตินี้ โดยไม่ถือว่าเป็นการยินยอมอัตโนมัติต่อเขตอำนาจของ ICJ
การยินยอมโดยปริยาย (Tacit Consent)	การที่รัฐยอมรับเขตอำนาจของศาลโดยพฤตินัย เช่น การเข้าร่วมในกระบวนการโดยไม่คัดค้านเขตอำนาจของศาล	คดี Oil Platforms (Iran v. United States)	ไทยโดยทั่วไปคงเข้าร่วมกระบวนการใด ๆ โดยคงทำที่ไม่แสดงจุดยืนอย่างชัดเจน จึงไม่อาจถือได้ว่ามีการยินยอมโดยปริยาย

เอกสารอ้างอิง: Adapted from Statute of the International Court of Justice, Article 36; Vienna Convention on the Law of Treaties, 1969, Article 26.

ในแง่หลักการ ความยินยอมของรัฐจึงมีลักษณะเป็นกลไก “สมัครใจ” (voluntary) ที่รัฐเป็นผู้กำหนดขอบเขตของเขตอำนาจศาลได้อย่างเต็มที่ และสามารถเพิกถอนหรือเปลี่ยนแปลงได้ตามสถานการณ์การเมืองหรือยุทธศาสตร์ระหว่างประเทศ ตราบใดที่ยังไม่มีข้อพิพาทใดถูกเสนอเข้าสู่การพิจารณาของศาล

แนวคำวินิจฉัยของ ICJ ได้ตอกย้ำหลักการดังกล่าวมาโดยตลอด ตัวอย่างเช่น ในคดี Monetary Gold Removed from Rome in 1943 (Italy v. France, United Kingdom and United States) ศาลปฏิเสธที่จะพิจารณาคดีเนื่องจากประเทศแอลเบเนีย ซึ่งเป็นรัฐที่มีผลประโยชน์เกี่ยวข้องโดยตรง มิได้ให้ความยินยอมเข้าสู่

กระบวนการพิจารณา (ICJ Reports 1954, p. 19) อีกทั้งในคดี East Timor (Portugal v. Australia) ศาลระบุว่า การพิจารณาคดีจะกระทบต่อสิทธิของสาธารณรัฐอินโดนีเซียซึ่งมิใช่คู่กรณีโดยตรง และไม่ได้ให้ความยินยอม ดังนั้น ศาลจึงไม่อาจดำเนินกระบวนการพิจารณาต่อไปได้ (ICJ Reports 1995, p. 90) คดีเหล่านี้จึงแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า ศาลไม่สามารถใช้อำนาจเหนือรัฐที่ไม่ได้ยินยอมเข้าสู่ขอบเขตเขตอำนาจของศาล

ในเชิงทฤษฎี หลักความยินยอมของรัฐมีบทบาทในการรักษาสันติภาพระหว่างประเทศและการระหว่างประเทศกับหลักอธิปไตยของรัฐ หลักการนี้สะท้อนถึงมนทัศน์แบบ dualism ที่มองว่าระบบกฎหมายภายในและกฎหมายระหว่างประเทศ

มีขอบเขตแยกจากกันโดยชัดแจ้ง รัฐมีสิทธิตัดสินใจโดยอิสระว่าจะผูกพันตนภายใต้เขตอำนาจขององค์กรระหว่างประเทศหรือไม่ หลักการนี้จึงทำหน้าที่เสมือน “กลไกคุ้มกัน” ต่อการใช้อำนาจตุลาการที่เกินขอบเขตและอาจกระทบต่อเสถียรภาพทางการเมืองหรือความมั่นคงของรัฐ

ในด้านปฏิบัติ หลายรัฐเลือกที่จะไม่แถลงยินยอมล่วงหน้า หรือถอนคำแถลงเมื่อมีข้อพิพาทสำคัญ เช่น สหรัฐอเมริกาได้ถอนคำแถลง optional clause ภายหลังคำพิพากษาคดี Military and Paramilitary Activities in and against Nicaragua (Nicaragua v. United States of America) ปี ค.ศ. 1986 (ICJ Reports 1986, p. 14) ซึ่งศาลตัดสินว่าสหรัฐฯ ละเมิดกฎหมายระหว่างประเทศจากการแทรกแซงกิจการของนิการากัวโดยใช้กำลังทหาร ในทำนองเดียวกัน อินเดียได้ถอนคำแถลงยินยอมในปี ค.ศ. 1974 โดยให้เหตุผลเกี่ยวกับผลประโยชน์ด้านความมั่นคงแห่งรัฐ โดยเฉพาะในประเด็นดินแดนแคชเมียร์

หลักความยินยอมของรัฐจึงไม่เพียงเป็นหลักเทคนิคทางกฎหมาย แต่ยังเป็นเครื่องมือทางยุทธศาสตร์ในการควบคุมขอบเขตของการระงับข้อพิพาทระหว่างประเทศ ตลอดจนเป็นหลักประกันว่าศาล ICJ จะไม่กลายเป็นกลไกแทรกแซงการใช้อำนาจอธิปไตยของรัฐภาคีโดยมิได้สมัครใจ ทั้งนี้ ความสมัครใจของรัฐในการยินยอมเข้าสู่เขตอำนาจของ ICJ ต้องได้รับการเคารพตามหลัก pacta sunt servanda ตามมาตรา 26 แห่งอนุสัญญากรุงเวียนนา ว่าด้วยกฎหมายสนธิสัญญา ค.ศ. 1969 ซึ่งระบุว่าสนธิสัญญาที่มีผลใช้บังคับต้องได้รับการปฏิบัติโดยสุจริต

หลักความยินยอมของรัฐยังคงเป็นองค์ประกอบพื้นฐานในการกำหนดขอบเขตอำนาจของศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ (ICJ) ทั้งในเชิงกฎหมายและการเมืองระหว่างประเทศ โดยเฉพาะในบริบทที่รัฐต่าง ๆ ให้ความสำคัญกับการอ้างอธิปไตย ความมั่นคง และยุทธศาสตร์ภายในของตน หลักการนี้จึงมีบทบาทสำคัญในการสร้างดุลยภาพระหว่างการรักษาอำนาจอธิปไตยของรัฐกับการยอมรับกลไกระงับข้อพิพาทระหว่างประเทศที่มีความชอบธรรม เชื่อถือได้ และได้รับการยอมรับร่วมกันในระดับสากล

2. รูปแบบของการให้ความยินยอมและบทบาทของประเทศไทย

การที่ศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ (International Court of Justice – ICJ) จะมีเขตอำนาจในการพิจารณาข้อพิพาทระหว่างรัฐได้นั้น จำเป็นต้องมีการแสดงเจตนายินยอมอย่างชัดแจ้งจากรัฐคู่กรณี โดยความยินยอมนี้สามารถปรากฏในสามรูปแบบหลักซึ่งได้รับการยอมรับในกฎหมายระหว่างประเทศ ได้แก่

(1) การยินยอมเฉพาะกรณี (ad hoc consent) ซึ่งเกิดจากการที่รัฐทั้งสองฝ่ายตกลงเฉพาะรายในการเสนอข้อพิพาทต่อศาล เช่น การจัดทำข้อตกลง (compromis) ที่บัญญัติให้ ICJ เป็นผู้วินิจฉัย

(2) การแถลงยินยอมล่วงหน้า (optional clause declaration) ตามมาตรา 36 วรรคสอง แห่งธรรมนูญศาล ICJ ซึ่งเปิดโอกาสให้รัฐภาคีประกาศยอมรับเขตอำนาจทั่วไปของศาลล่วงหน้า โดยสามารถตั้งข้อสงวนหรือเงื่อนไขเฉพาะได้

(3) การยินยอมโดยผ่านข้อบทในสนธิสัญญา (compromissory clause) ซึ่งบัญญัติว่า หากเกิดข้อพิพาทในการตีความหรือการใช้สนธิสัญญานั้น ให้ส่งเรื่องเข้าสู่ ICJ เพื่อวินิจฉัย

กรณีของราชอาณาจักรไทย (Kingdom of Thailand) สะท้อนถึงแนวปฏิบัติที่ระมัดระวังและมีจุดยืนชัดเจนในการไม่ให้ความยินยอมทั่วไปต่อเขตอำนาจของศาล ICJ โดยเฉพาะภายหลังการถอนคำแถลงยินยอมล่วงหน้าตามมาตรา 36 วรรคสอง เมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2505 ภายหลังคำพิพากษาในคดีปราสาทพระวิหาร (Preah Vihear Case, ICJ Reports 1962, p. 6) ซึ่งประเทศไทยไม่เห็นด้วยต่อผลการตัดสิน การถอนคำแถลงดังกล่าวถือเป็นการยุติพันธกรณีทั่วไปในการยอมรับเขตอำนาจของ ICJ อย่างชัดเจน

นับตั้งแต่นั้น ประเทศไทยได้ดำเนินนโยบายอย่างสม่ำเสมอในการตั้ง ข้อสงวนในสนธิสัญญาระหว่างประเทศ ที่มีข้อบทให้นำข้อพิพาทเข้าสู่ ICJ ตัวอย่างเช่น การตั้งข้อสงวนไม่รับเขตอำนาจ ICJ ใน อนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติทุกรูปแบบ (International Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination – ICERD) โดยเฉพาะในส่วนของบทบัญญัติมาตรา 22 ที่ระบุให้ ICJ เป็นกลไกชี้ขาดข้อพิพาท

แนวทางดังกล่าวของประเทศไทย ไม่ได้เป็นข้อยกเว้น หากแต่สะท้อนถึงลักษณะของรัฐที่เลือกใช้กลยุทธ์ทางกฎหมายระหว่างประเทศอย่างระมัดระวัง ซึ่งสามารถเห็นได้ในแนวปฏิบัติของประเทศอื่น เช่น

สหรัฐอเมริกา (United States of America) ได้ถอนคำแถลง optional clause ในปี ค.ศ. 1986 ภายหลังคำพิพากษาในคดี Military and Paramilitary Activities in and against Nicaragua (Nicaragua v. United States, ICJ Reports 1986, p. 14) โดยไม่ยอมรับอำนาจของศาลอีกต่อไป

สาธารณรัฐอินเดีย (Republic of India) ถอนคำแถลงในปี ค.ศ. 1974 เพื่อป้องกันการแทรกแซงจากองค์กรตุลาการระหว่างประเทศ ในกรณีที่อ่อนไหวด้านความมั่นคง เช่น กรณีแคชเมียร์

สาธารณรัฐประชาชนจีน (People's Republic of China) ซึ่งแม้เป็นสมาชิกถาวรของคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ แต่ไม่เคยยอมรับเขตอำนาจทั่วไปของ ICJ และไม่เคยเข้าร่วมกระบวนการพิจารณาใด ๆ ต่อหน้าศาลนี้

การดำเนินการของประเทศไทย จึงไม่อาจถือเป็นการต่อต้านระบบตุลาการระหว่างประเทศ หากแต่เป็นการใช้สิทธิภายใต้หลักอธิปไตยแห่งรัฐ ซึ่งได้รับการรับรองในกฎหมายจารีตประเพณีระหว่างประเทศและหลัก pacta sunt servanda ตามมาตรา 26 แห่งอนุสัญญากรุงเวียนนา ว่าด้วยกฎหมายสนธิสัญญา ค.ศ. 1969 ซึ่งเน้นความเคารพต่อพันธกรณีตามที่ได้ให้ความยินยอมไว้เท่านั้น

ในเชิงเปรียบเทียบ การที่ประเทศไทย เลือกไม่ให้ความยินยอมทั่วไปต่อ ICJ ไม่ถือเป็นข้อบกพร่องทางจริยธรรมหรือกฎหมาย หากแต่เป็นแนวทางที่มี ความชอบธรรมตามกฎหมายระหว่างประเทศ และสอดคล้องกับแบบอย่างของรัฐมหาอำนาจหลายประเทศ การเลือกกลไก

ระจับข้อพิพาทอย่างเหมาะสม เช่น การเจรจา การใช้กลไกทวิภาคี หรืออนุญาโตตุลาการ ยังสะท้อน ยุทธศาสตร์ที่คำนึงถึงบริบททางภูมิรัฐศาสตร์ และความสัมพันธ์ระหว่างรัฐในระยะยาว

3. คดีปราสาทพระวิหาร: ข้อยกเว้นเฉพาะกรณี

คดีปราสาทพระวิหาร (Temple of Preah Vihear Case) ซึ่งตัดสินโดยศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ (International Court of Justice – ICJ) เมื่อวันที่ 15 มิถุนายน พ.ศ. 2505 เป็นกรณีตัวอย่างที่แสดงให้เห็นว่าราชอาณาจักรไทยได้แสดงความยินยอมเฉพาะราย (ad hoc consent) ต่อเขตอำนาจของ ICJ โดยชัดแจ้ง อันเป็นเงื่อนไขจำเป็นให้ศาลสามารถมีอำนาจวินิจฉัยข้อพิพาทเกี่ยวกับกรรมสิทธิ์เหนือปราสาทพระวิหารระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชาได้อย่างชอบด้วยกฎหมาย ตามบทบัญญัติในมาตรา 36 แห่งธรรมนูญศาล ICJ

คำพิพากษาของศาลเมื่อปี พ.ศ. 2505 ได้วินิจฉัยว่า พื้นที่ปราสาทพระวิหารตั้งอยู่ภายใต้อธิปไตยของกัมพูชา และให้ไทยถอนกำลังทหารและเจ้าหน้าที่ออกจากพื้นที่ดังกล่าว (Temple of Preah Vihear (Cambodia v. Thailand), Judgment, I.C.J. Reports 1962, p. 6) ศาลได้ให้ความสำคัญกับแผนที่แนบท้ายสนธิสัญญา ค.ศ. 1904 และพฤติการณ์แห่งรัฐที่แสดงว่าไทยมิได้คัดค้านแผนที่ Annex I Map ซึ่งเป็นหลักฐานที่นำมาใช้ยืนยันเขตแดนอย่างเป็นทางการ แม้จะไม่มีกรับรองเป็นเอกสารทวิภาคีโดยชัดแจ้งก็ตาม

ต่อมาในปี พ.ศ. 2554 กัมพูชาได้ยื่นคำร้องขอต่อศาล ICJ ให้ตีความคำพิพากษาเดิม

ตามมาตรา 60 ของธรรมนูญศาล โดยอ้างว่ามีความไม่ชัดเจนเกี่ยวกับขอบเขตของพื้นที่ซึ่งไทยมีพันธกรณีต้องถอนกำลังทหารออกไป ศาลรับคำร้องไว้พิจารณาในฐานะการตีความ ไม่ใช่การฟ้องคดีใหม่ ทั้งนี้ การตีความคำพิพากษาเป็นกระบวนการที่ศาลสามารถใช้อำนาจได้โดยไม่ต้องอาศัยการยินยอมใหม่จากรัฐภาคี หากปรากฏว่าคำพิพากษาดั้งเดิมมีข้อความที่อาจตีความได้มากกว่าหนึ่งแนว (Request for Interpretation of the Judgment of 15 June 1962 in the Case concerning the Temple of Preah Vihear (Cambodia v. Thailand), Judgment, I.C.J. Reports 2013, p. 281)

ในคำพิพากษาคำพิพากษาเมื่อปี พ.ศ. 2556 ศาล ICJ ยืนยันว่าส่วนพื้นที่โดยรอบปราสาทซึ่งอยู่บนแนวสันปันน้ำเป็นส่วนหนึ่งของพื้นที่ที่ไทยต้องถอนกำลังออกไป การตีความดังกล่าวยังคงอยู่ภายในขอบเขตของคำพิพากษาเดิมปี 2505 และได้ขยายเขตอำนาจของศาลให้ครอบคลุมข้อพิพาทอื่นเพิ่มเติม นอกจากนี้ ศาลยังได้ย้ำว่าผลของคำพิพากษามีลักษณะผูกพันถาวร และการตีความมีเป้าหมายเพื่อชี้แจงความหมายทางกฎหมายของข้อคำวินิจฉัยที่เคยมีผลแล้วเท่านั้น ไม่ใช้การสร้างพันธกรณีใหม่แต่อย่างใด

กรณีนี้ถือเป็นข้อยกเว้นที่เกิดจากการแสดงความยินยอมเฉพาะรายในอดีต ซึ่งมีผลเพียงครั้งเดียวและไม่สามารถขยายผลเป็นความยินยอมทั่วไปได้โดยอัตโนมัติ กรณีนี้จึงตอกย้ำถึงข้อจำกัดในโครงสร้างเขตอำนาจของศาล ICJ ที่ยึดหลักความยินยอมของรัฐอย่างเคร่งครัด ศาล ICJ เคยวินิจฉัยในคดี Monetary Gold (1954) และ

East Timor (1995) ว่าไม่สามารถใช้อำนาจชี้ขาดในคดีที่มีผลกระทบต่อสิทธิของรัฐที่ไม่ได้ยินยอมเป็นคู่ความได้ (ICJ Reports 1954, p. 19; ICJ Reports 1995, p. 90)

นอกจากนี้ กรณีนี้ยังสะท้อนให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างการตีความคำพิพากษา กับการฟ้องคดีใหม่ในสาระสำคัญ และแสดงให้เห็นว่าศาลมิได้ใช้อำนาจเหนือเจตจำนงของรัฐ หากแต่เป็นการอาศัยกลไกที่คู่ภาคีได้ตกลงไว้ล่วงหน้า ซึ่งสอดคล้องกับหลัก *pacta sunt servanda* และแนวทางปฏิบัติโดยสุจริตภายใต้อนุสัญญากรุงเวียนนา ว่าด้วยกฎหมายสนธิสัญญา ค.ศ. 1969 มาตรา 26

ด้วยเหตุนี้ คดีปราสาทพระวิหาร จึงมิใช่กรณีที่ประเทศไทยแสดงออกถึงการยอมรับเขตอำนาจทั่วไปของ ICJ หากแต่เป็นการยินยอมเฉพาะรายในกรณีที่มีพฤติการณ์ทางการเมืองและกฎหมายเฉพาะเจาะจง ทั้งนี้ ท่าทีของไทยภายหลังจากคดีนี้ รวมถึงการถอนคำแถลงตามมาตรา 36 วรรคสอง เมื่อปี พ.ศ. 2505 แสดงให้เห็นถึงความชัดเจนของแนวนโยบายรัฐในการสงวนสิทธิ์ไม่ให้เขตอำนาจของ ICJ ขยายโดยอัตโนมัติในอนาคต

4. MOU ปี 2543 และกลไก JBC: กฎหมายเฉพาะเหนือกฎหมายทั่วไป

การจัดตั้งคณะกรรมการการเขตแดนร่วม (Joint Boundary Commission – JBC) ระหว่างราชอาณาจักรไทยและราชอาณาจักรกัมพูชา ภายใต้บันทึกความเข้าใจว่าด้วยการจัดทำแผนที่ร่วม (Memorandum of Understanding – MOU) ที่ลงนามเมื่อวันที่ 14 มิถุนายน พ.ศ. 2543 ถือเป็นกลไกทวิภาคีที่มีลักษณะเฉพาะและต่อเนื่อง

ซึ่งสามารถพิจารณาได้ว่าเป็น “กฎหมายเฉพาะ” (*lex specialis*) ที่มีผลเหนือกว่ากลไกทั่วไป ตามกฎหมายระหว่างประเทศ เช่น การนำข้อพิพาทเข้าสู่ศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ (International Court of Justice – ICJ) โดยฝ่ายเดียว (MOU 2000, Arts. 2–5)

แม้ว่า MOU ดังกล่าวจะไม่จัดเป็น “สนธิสัญญา” ในความหมายโดยเคร่งครัด ตามอนุสัญญากรุงเวียนนา ว่าด้วยกฎหมายสนธิสัญญา ค.ศ. 1969 (Vienna Convention on the Law of Treaties, 1969) แต่เมื่อพิจารณาถึงลักษณะของการลงนามโดยผู้แทนที่มีอำนาจเต็ม การจัดตั้งกลไกถาวรอย่าง JBC และการดำเนินการในระดับทางการอย่างต่อเนื่อง ก็สามารถสรุปได้ว่าเป็นความตกลงที่มีพันธกรณีในทางกฎหมายภายใต้หลัก *pacta sunt servanda* ตามมาตรา 26 ของอนุสัญญาดังกล่าว ซึ่งระบุว่าสนธิสัญญาที่มีผลใช้บังคับแล้วต้องได้รับการปฏิบัติโดยสุจริต (Vienna Convention, 1969, Art. 26)

กลไก JBC ที่จัดตั้งขึ้นไม่ใช่เพียงคณะทำงานเชิงเทคนิค แต่มีสถานะเป็นกลไกถาวรระดับรัฐ มีอำนาจหน้าที่ในการจัดทำแผนที่ร่วมสำรวจแนวเขตแดน และเสนอนโยบายเกี่ยวกับเขตแดนให้ทั้งสองประเทศพิจารณา โดยมีการประชุมอย่างเป็นทางการในระดับรัฐมนตรีและเจ้าหน้าที่ระดับสูง มีการจัดตั้งคณะอนุกรรมการ และมีรายงานผลการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการยอมรับร่วมกันในระดับนิติสัมพันธ์อย่างชัดเจน (JBC Terms of Reference, 2000)

ในปี พ.ศ. 2554 ราชอาณาจักรกัมพูชาได้ยื่นคำร้องต่อ ICJ เพื่อขอตีความคำพิพากษา

ในคดีปราสาทพระวิหาร ค.ศ. 1962 ภายใต้อำนาจมาตรา 60 ของธรรมนูญ ICJ โดยอ้างว่ามีข้อไม่ชัดเจนเกี่ยวกับขอบเขตของพื้นที่ที่ไทยต้องถอนกำลัง (ICJ Statute, Art. 60). แม้การดำเนินการดังกล่าวจะไม่ถือเป็นการเปิดคดีใหม่โดยอัตโนมัติ แต่ในทางหลักการหากมีการขยายขอบเขตข้อพิพาทไปยังประเด็นใหม่โดยมิได้ใช้กลไกเฉพาะที่มีอยู่แล้ว เช่น JBC อาจถือได้ว่าเป็นการละเมิดหลัก *lex specialis derogat legi generali* และขัดต่อหลัก *pacta sunt servanda* ซึ่งเป็นหัวใจของระบบสนธิสัญญาระหว่างประเทศ

นอกจากนี้ MOU ปี 2543 อาจตีความได้ว่าเป็น “ความตกลงพิเศษ” (special agreement) ตามความหมายในกฎหมายระหว่างประเทศ ที่มีผลในการจำกัดเขตอำนาจของ ICJ ในข้อพิพาทที่ได้ตกลงให้กลไกเฉพาะอย่าง JBC ดำเนินการ หากรัฐภาคีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งนำประเด็นเดียวกันไปสู่กลไกตุลาการระดับสากลโดยไม่ผ่าน JBC อาจถือได้ว่าเป็นการละเมิดเจตนารมณ์แห่งความร่วมมือ (United Nations Treaty Series, 2000)

การเลือกใช้กลไกเฉพาะเช่นนี้ยังสะท้อนถึงแนวโน้มของรัฐอธิปไตยในระบบระหว่างประเทศ เช่น อินเดีย-บังกลาเทศ และอินโดนีเซีย-มาเลเซีย ซึ่งใช้กลไกเจรจาพิพาทในการจัดการข้อพิพาทเขตแดน และมีได้นำคดีเข้าสู่ ICJ หากยังไม่มีคามยินยอมร่วมกัน แนวทางดังกล่าวสะท้อนการรักษาเสถียรภาพระหว่างรัฐควบคู่กับการคงความยืดหยุ่นทางการทูต

เขตอำนาจของศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ (ICJ) จึงยังคงถูกจำกัดอย่างมีนัยสำคัญ

ภายใต้กรอบของหลัก “ความยินยอมของรัฐ” ซึ่งเป็นองค์ประกอบพื้นฐานที่กำหนดขอบเขตการใช้อำนาจขององค์กรตุลาการระหว่างประเทศ การเคารพในหลักการนี้ไม่เพียงสะท้อนถึงการยึดมั่นในอธิปไตยแห่งรัฐ แต่ยังแสดงถึงความสมดุลระหว่างพันธกรณีทางกฎหมายกับความยืดหยุ่นในเชิงนโยบายระหว่างประเทศ

5. ข้อวินิจฉัยทางกฎหมาย

เขตอำนาจของศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ (International Court of Justice – ICJ) ตั้งอยู่บนพื้นฐานของหลัก “ความยินยอมของรัฐ” (consensual jurisdiction) อันเป็นกลไกสำคัญในการรักษาอำนาจอธิปไตยของรัฐ และเป็นหลักการพื้นฐานของกฎหมายระหว่างประเทศ แม้รัฐสมาชิกขององค์การสหประชาชาติจะถือเป็นภาคีโดยอัตโนมัติของธรรมนูญศาล ICJ ตามมาตรา 93 ของกฎบัตรสหประชาชาติ แต่เขตอำนาจของศาลจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อรัฐคู่กรณีได้แสดงเจตนายินยอมอย่างชัดแจ้ง โดยอาจอยู่ในรูปแบบของข้อตกลงเฉพาะกรณี (compromis), การแถลงยอมรับล่วงหน้า (optional clause declaration) ตามมาตรา 36 วรรคสอง ของธรรมนูญศาล หรือการบัญญัติไว้ในข้อบทของสนธิสัญญา (compromissory clause)

ราชอาณาจักรไทยไม่มีพันธกรณีทั่วไปต่อศาล ICJ นับตั้งแต่การถอนคำแถลงยอมรับเขตอำนาจตามมาตรา 36 วรรคสอง เมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2505 ภายหลังกาพิพาทปราสาทพระวิหาร (Preah Vihear Case, ICJ Reports 1962, p. 6) การถอนดังกล่าวมีผล

อย่างชัดเจนในการปฏิเสธเขตอำนาจทั่วไปของศาล และเป็นการตอกย้ำถึงนโยบายของไทยในการรักษาสีทธิในการเลือกกลไกระงับข้อพิพาทระหว่างประเทศอย่างมีอิสระและควบคุมได้ โดยเฉพาะในกรณีที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงและประวัติศาสตร์ เช่น ข้อพิพาทพรมแดนไทย-กัมพูชา

แม้กรณีปราสาทพระวิหารจะถือเป็นข้อยกเว้นซึ่งประเทศไทยได้แสดงความยินยอมเฉพาะต่อศาล ICJ แต่การยินยอมดังกล่าวมีขอบเขตจำกัด และไม่สามารถขยายผลเป็นความยินยอมทั่วไปได้ โดยอัตโนมัติ ภายหลังในปี พ.ศ. 2554 ราชอาณาจักรกัมพูชาได้ยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อขอตีความคำพิพากษา ปี พ.ศ. 2505 ตามมาตรา 60 ของธรรมนูญ ICJ ซึ่งศาลได้พิจารณาแล้วว่าเป็นกระบวนการตีความคำวินิจฉัยเดิม ไม่ใช่การเปิดคดีใหม่ และยังคงอยู่ภายในกรอบของเขตอำนาจเดิมเท่านั้น (Interpretation of the Judgment of 15 June 1962 in the Case concerning the Temple of Preah Vihear (Cambodia v. Thailand), ICJ Reports 2013, p. 281)

หลักความยินยอมของรัฐในฐานะเงื่อนไขของเขตอำนาจได้รับการยืนยันอย่างต่อเนื่องผ่านแนวคำวินิจฉัยของศาล ICJ เช่น คดี Monetary Gold Removed from Rome in 1943 (Italy v. France, United Kingdom and United States), ICJ Reports 1954, p. 19 ซึ่งศาลปฏิเสธการพิจารณาคดีเนื่องจากประเทศแอลเบเนียซึ่งเป็นภาคีที่เกี่ยวข้องโดยตรงไม่ได้ให้ความยินยอม และคดี East Timor (Portugal v. Australia), ICJ Reports 1995, p. 90 ซึ่งศาลระบุว่า การพิจารณาคดีจะกระทบสิทธิของประเทศ

อินโดนีเซียที่ไม่ได้เข้าร่วมในกระบวนการ จึงไม่มีเขตอำนาจในการดำเนินการต่อ

ในบริบทของประเทศไทย การไม่มีพันธกรณีทั่วไปต่อ ICJ มิใช่การปฏิเสธระบบกฎหมายระหว่างประเทศ แต่เป็นการใช้สิทธิแห่งรัฐอธิปไตยภายใต้หลัก pacta sunt servanda ตามมาตรา 26 ของอนุสัญญากรุงเวียนนา ว่าด้วยกฎหมายสนธิสัญญา ค.ศ. 1969 ซึ่งระบุว่า “สนธิสัญญาใด ๆ ที่มีผลใช้บังคับแล้ว ต้องได้รับการปฏิบัติโดยสุจริต” ทำให้ของไทยจึงสอดคล้องกับกฎหมายระหว่างประเทศในแง่ของการเลือกพันธกรณีอย่างมีเจตนาและรอบคอบ

ยิ่งไปกว่านั้น การมีอยู่ของกลไกทางเลือก เช่น คณะกรรมาธิการเขตแดนร่วม (Joint Boundary Commission – JBC) ภายใต้บันทึกความเข้าใจ (MOU) ปี พ.ศ. 2543 ระหว่างราชอาณาจักรไทยและราชอาณาจักรกัมพูชา เป็นการสะท้อนถึงการเลือกใช้กลไก *lex specialis* ที่รัฐทั้งสองฝ่ายตกลงร่วมกันใช้เพื่อจัดการข้อพิพาทอย่างสันติ และควบคุมได้ภายในกรอบที่ทั้งสองรัฐเห็นชอบ กลไกนี้จึงมีผลทางกฎหมายในการจำกัดการใช้กลไกทั่วไปอย่างศาล ICJ โดยฝ่ายเดียว หากปราศจากความยินยอมใหม่ร่วมกัน

ด้วยเหตุนี้ ท่าทีของประเทศไทยจึงเป็นแนวปฏิบัติที่สะท้อนความพยายามในการรักษาดุลยภาพระหว่างการคุ้มครองอธิปไตยของรัฐกับการปฏิบัติตามพันธกรณีระหว่างประเทศอย่างระมัดระวัง โดยอยู่บนพื้นฐานของหลักกฎหมายระหว่างประเทศและการใช้กลไกที่ออกแบบมาเฉพาะสำหรับบริบทที่มีความอ่อนไหวเชิงภูมิรัฐศาสตร์

สรุป

การศึกษานี้ได้วิเคราะห์สถานะของประเทศไทยต่อเขตอำนาจของศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ (International Court of Justice – ICJ) โดยเน้นให้เห็นถึงความสำคัญของหลัก “ความยินยอมของรัฐ” (consensual jurisdiction) ซึ่งเป็นหลักการพื้นฐานในระบบกฎหมายระหว่างประเทศทั่วไป โดยเฉพาะในแง่ที่ว่าศาลจะมีเขตอำนาจได้ก็ต่อเมื่อรัฐคู่กรณีได้แสดงเจตนายินยอมโดยชัดแจ้ง ทั้งนี้อาจอยู่ในรูปแบบของการยินยอมเฉพาะราย การแถลงยินยอมล่วงหน้า หรือการบัญญัติไว้ในสนธิสัญญา (Statute of the ICJ, Art. 36).

กรณีของราชอาณาจักรไทยสะท้อนถึงการใช้สิทธิแห่งรัฐอธิปไตยอย่างระมัดระวัง โดยภายหลังการถอนคำแถลงยินยอมล่วงหน้าตามมาตรา 36 วรรคสอง เมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2505 ภายหลังคำพิพากษาคดีปราสาทพระวิหาร ประเทศไทยได้ดำเนินแนวทางสม่ำเสมอในการไม่อยู่ภายใต้เขตอำนาจทั่วไปของ ICJ รวมถึงการตั้งข้อสงวนในสนธิสัญญาระหว่างประเทศหลายฉบับ เช่น อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติทุกรูปแบบ (ICERD) เพื่อไม่ให้ข้อพิพาทถูกนำเข้าสู่ ICJ โดยอัตโนมัติ (United Nations Treaty Series, Vol. 660).

ในเชิงเปรียบเทียบ แนวทางของไทยไม่ได้แปลกแยกจากแนวปฏิบัติของรัฐอื่น เช่น สหรัฐอเมริกาได้ถอนคำแถลง optional clause ในปี ค.ศ. 1986 หลังไม่ยอมรับคำพิพากษาในคดีนิการากัว (Military and Paramilitary Activities in and against Nicaragua Case) ส่วนอินเดีย

ได้ถอนคำแถลงในปี ค.ศ. 1974 ด้วยเหตุผลด้านความมั่นคง และจีนก็ไม่เคยให้ความยินยอมทั่วไปต่อศาล ICJ เลย (ICJ Reports 1986; United Nations, 1974).

ในขณะเดียวกัน ผู้เขียนเห็นว่า บทบาทของกลไกทางเลือก เช่น คณะกรรมาธิการเขตแดนร่วม (Joint Boundary Commission – JBC) ภายใต้บันทึกความเข้าใจ (Memorandum of Understanding – MOU) ปี พ.ศ. 2543 ระหว่างไทยกับกัมพูชา อาจสะท้อนถึงการใช้กลไกเฉพาะเป็นทางเลือกแทนกระบวนการตุลาการ ทั้งนี้ อาจตีความได้ว่า MOU ดังกล่าวมีลักษณะเป็น ‘กฎหมายเฉพาะ’ (lex specialis) ซึ่งอาจมีผลเหนือกลไกทั่วไป เช่น ICJ ได้ หากรัฐทั้งสองตกลงกันไว้ ตามหลัก pacta sunt servanda (Vienna Convention on the Law of Treaties, 1969, Art. 26) แม้ยังไม่มีคำวินิจฉัยของ ICJ ที่ยืนยันประเด็นนี้โดยตรง

สถานะของประเทศไทยจึงไม่ใช่การปฏิเสธ ICJ โดยสิ้นเชิง แต่เป็นการเลือกใช้สิทธิอย่างชอบธรรมตามหลักอธิปไตย โดยมุ่งรักษาดุลยภาพระหว่างพันธกรณีระหว่างประเทศกับผลประโยชน์แห่งรัฐ ความยืดหยุ่นทางกฎหมาย และการบริหารความสัมพันธ์ทางการทูต โดยเฉพาะในบริบททางภูมิรัฐศาสตร์ของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ผู้เขียนมีข้อเสนอแนะเพื่อให้การกำหนดนโยบายด้านกฎหมายระหว่างประเทศของประเทศไทยมีความชัดเจน รอบคอบ และสอดคล้องกับหลักกฎหมายระหว่างประเทศ โดยเฉพาะในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับเขตอำนาจของศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ ดังนี้

1. การทบทวนแนวทางการให้ความยินยอม ต่อ ICJ อย่างเป็นระบบ

ประเทศไทยควรจัดทำการศึกษาสถานะทางกฎหมายของตนต่อเขตอำนาจของ ศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ (International Court of Justice – ICJ) อย่างครอบคลุม โดยควร พิจารณาองค์ประกอบทั้งในด้านผลประโยชน์แห่งรัฐ (national interest) ความเสี่ยงทางยุทธศาสตร์ (strategic risk) และพัฒนาการของกฎหมายจารีต ประเพณีระหว่างประเทศ ตลอดจนแนวคำวินิจฉัย ลำสุดของ ICJ เพื่อจัดทำแนวทางนโยบายที่ชัดเจน และสอดคล้องกัน ทั้งนี้ เพื่อป้องกันความไม่แน่นอน ทางกฎหมายหากเกิดข้อพิพาทขึ้นในอนาคต อันเป็น การเสริมความมั่นคงทางนโยบายต่างประเทศ และลดโอกาสความขัดแย้งเชิงอธิปไตย

2. การสนับสนุนกลไกระงับข้อพิพาท ทางเลือกในระดับทวิภาคี

ประเทศไทยควรส่งเสริมกลไกทางเลือก ที่มีใช้ตุลาการ (non-judicial mechanisms) โดยเฉพาะคณะกรรมการเขตแดนร่วม (Joint Boundary Commission – JBC) ซึ่งจัดตั้งขึ้น ภายใต้บันทึกความเข้าใจระหว่างราชอาณาจักรไทย และราชอาณาจักรกัมพูชา พ.ศ. 2543 โดยควร ได้รับการสนับสนุนด้านโครงสร้าง บุคลากร และบทบาทเชิงนโยบาย เพื่อให้สามารถดำเนินการ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นที่ยอมรับตาม หลักกฎหมายระหว่างประเทศ ทั้งนี้ เพื่อดึง ความจำเป็นในการเข้าสู่กระบวนการวินิจฉัย โดยศาลฝ่ายเดียว ซึ่งอาจไม่สอดคล้องกับ เจตนารมณ์ของหลัก *pacta sunt servanda*

ตามมาตรา 26 แห่งอนุสัญญากรุงเวียนนา ว่าด้วย กฎหมายสนธิสัญญา ค.ศ. 1969

กรณีศึกษา ประเทศอินเดีย สาธารณรัฐ ประชาชนจีน ประเทศสหรัฐอเมริกา และข้อเสนอ ประเทศไทยในเชิงเปรียบเทียบ

ประเทศอินเดีย (India) อินเดีย ถอนคำแถลงยอมรับเขตอำนาจทั่วไปของ ICJ ในปี 1974 เพื่อป้องกันการแทรกแซงในข้อพิพาท แคชเมียร์กับปากีสถาน และยึดหลักการแก้ไข ข้อพิพาทผ่านกลไกทวิภาคีที่กำหนดไว้ใน Simla Agreement 1972 ซึ่งระบุชัดว่าต้องใช้การเจรจา ระหว่างสองประเทศเท่านั้น แนวทางนี้ทำให้อินเดีย สามารถควบคุมกระบวนการแก้ไขปัญหาได้เอง และงดเว้นการนำคดีเข้าสู่ศาลระหว่างประเทศ

ประเทศจีน (China) จีนไม่เคยยอมรับ เขตอำนาจทั่วไปของ ICJ และปฏิเสธเข้าร่วม ในกระบวนการพิจารณาคดี South China Sea Arbitration โดยยึดแนวทางจัดการข้อพิพาท ผ่านการเจรจาทวิภาคีกับประเทศที่เกี่ยวข้อง และการใช้กรอบพหุภาคี เช่น Declaration on the Conduct of Parties in the South China Sea (DOC) และการเจรจา Code of Conduct (COC) ร่วมกับอาเซียน เพื่อลดความตึงเครียด และควบคุมวาระการเจรจา

ประเทศสหรัฐอเมริกา (United States) สหรัฐอเมริกาถอนคำแถลงยอมรับเขตอำนาจทั่วไป ของ ICJ หลังคำตัดสินในคดี Nicaragua v. USA (1986) และหันมาใช้ข้อตกลงทวิภาคีหรือพหุภาคี ด้านความมั่นคง เช่น NATO หรือสนธิสัญญา ป้องกันร่วมกับพันธมิตร เพื่อจัดการข้อขัดแย้ง

และคงอิทธิพลเชิงยุทธศาสตร์ แนวทางนี้ทำให้
สหรัฐฯ คงความยืดหยุ่นในการดำเนินนโยบาย
ต่างประเทศและงดเว้นจากข้อผูกพันทางกฎหมาย
ในศาลสากล

ประเทศไทยควรรักษาท่าทีที่ไม่ยอมรับ
เขตอำนาจทั่วไปของ ICJ ควบคู่กับการพัฒนา
และสถาปนากลไกทวิภาคีถาวรกับประเทศเพื่อนบ้าน
ที่ครอบคลุมด้านการเมือง การทูต และกฎหมาย
คล้ายกับกรณีอินเดีย-ปากีสถานหรือจีน-อาเซียน
โดยจัดทำ MOU หรือข้อตกลงพิเศษในประเด็น
อ่อนไหว เช่น ทรัพยากรทางทะเล เส้นเขตแดน
หรือการใช้แม่น้ำข้ามพรมแดน พร้อมจัดตั้ง
โครงสร้างสถาบันถาวร เช่น คณะกรรมการร่วม
คณะอนุญาโตตุลาการ หรือศูนย์ประสานงาน เพื่อให้
การแก้ไขข้อพิพาทมีความต่อเนื่องและไม่ขึ้นกับ
สถานการณ์การเมืองเฉพาะช่วง ควรวางไว้ตรงไหน

3. การจัดทำฐานข้อมูลข้อสงวนและ
พันธกรณีระหว่างประเทศของไทย

ภายใต้หลักความโปร่งใสและหลัก
ความมั่นคงทางพันธกรณี ประเทศไทยควรมี
การจัดทำ “ฐานข้อมูลข้อสงวน” ที่ชัดเจน
ครอบคลุม และเป็นระบบ เพื่อรวบรวม วิเคราะห์
และประเมินข้อสงวนที่ได้ให้ไว้ในสนธิสัญญา
ต่างประเทศแต่ละฉบับ โดยเฉพาะข้อบทที่เกี่ยวข้อง
กับการยินยอมต่อเขตอำนาจของ ICJ การมี
ฐานข้อมูลดังกล่าวจะช่วยส่งเสริมการกำหนด
นโยบายระหว่างประเทศอย่างมีประสิทธิภาพ
และเป็นการลดความเสี่ยงต่อการแปลความผิดพลาด
ในอนาคต

4. การส่งเสริมองค์ความรู้ด้านกฎหมาย
ระหว่างประเทศแก่ผู้กำหนดนโยบาย

การพิจารณาให้ความยินยอมต่อกลไก
ตุลาการระหว่างประเทศจำเป็นต้องอาศัย
ความเข้าใจเชิงลึกในหลักกฎหมายระหว่างประเทศ
เชิงเนื้อหา (substantive law) และกระบวนการ
(procedural law) รัฐควรสนับสนุนการพัฒนา
องค์ความรู้ด้านกฎหมายระหว่างประเทศแก่เจ้าหน้าที่
ที่เกี่ยวข้อง ผ่านการจัดฝึกอบรม การศึกษาต่อระดับสูง
หรือการแลกเปลี่ยนความรู้กับองค์กรระหว่างประเทศ
เพื่อให้ผู้กำหนดนโยบายมีเครื่องมือที่เพียงพอ
ในการวิเคราะห์และตัดสินใจบนฐานของเหตุผล
ทางกฎหมายและผลประโยชน์แห่งรัฐ

5. การสร้างกลไกติดตามแนวคำพิพากษา
และท่าทีของศาล ICJ

เพื่อเตรียมพร้อมสำหรับพัฒนาการ
ของกฎหมายระหว่างประเทศ ประเทศไทยควรจัดตั้ง
หรือมอบหมายหน่วยงานที่มีความเชี่ยวชาญ
เฉพาะทางในการติดตามแนวคำพิพากษา แนววินิจฉัย
และท่าทีทางตุลาการของ ICJ อย่างต่อเนื่อง
พร้อมวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อพันธกรณี
ของไทยในอนาคต ข้อมูลดังกล่าวจะเป็นฐานสำคัญ
ในการประเมินว่านโยบายของไทยควรคงสถานะ
การไม่ยินยอมทั่วไปไว้เช่นเดิม หรือจะเปิดช่อง
ให้เกิดการมีส่วนร่วมในกลไกศาลมากขึ้นในกรณี
ที่เห็นว่าจำเป็นและสอดคล้องกับยุทธศาสตร์
ทางการทูตของชาติ

REFERENCES

- International Court of Justice. (1954). **Monetary gold removed from Rome in 1943 (Italy v. France, United Kingdom and United States)**, judgment of 15 June 1954. I.C.J. Reports, 1954, 19.
- International Court of Justice. (1962). **Temple of Preah Vihear (Cambodia v. Thailand)**, judgment of 15 June 1962. I.C.J. Reports, 1962, 6.
- International Court of Justice. (1995). **East Timor (Portugal v. Australia)**, judgment of 30 June 1995. I.C.J. Reports, 1995, 90.
- International Court of Justice. (2013). **Request for interpretation of the judgment of 15 June 1962 in the case concerning the Temple of Preah Vihear (Cambodia v. Thailand)**, judgment of 11 November 2013. I.C.J. Reports, 2013, 281.
- International Court of Justice. (n.d.-a). **Declarations recognizing the jurisdiction of the Court as compulsory**. Retrieved from <https://www.icj-cij.org/en/declarations>
- International Court of Justice. (n.d.-b). **Rules of Court**. Retrieved from <https://www.icj-cij.org/en/rules>
- International Court of Justice. (n.d.-c). **Statute of the International Court of Justice, Articles 36 & 60**. Retrieved from <https://www.icj-cij.org/en/statute>
- International Law Commission. (n.d.). **Draft articles on the law of treaties with commentaries**, 1966. Retrieved from https://legal.un.org/ilc/texts/instruments/english/commentaries/1_1_1966.pdf
- Joint Boundary Commission. (2000). **Terms of Reference**. Phnom Penh–Bangkok. Retrieved from <https://sokheounpang.files.wordpress.com/2010/08/mou-2000-eng.pdf>
- Memorandum of Understanding between the Government of the Kingdom of Thailand and the Government of the Kingdom of Cambodia on the Survey and Demarcation of Land Boundary. (2000, June 14). **Phnom Penh–Bangkok**. Retrieved from <https://sokheounpang.files.wordpress.com/2010/08/mou-2000-eng.pdf>
- United Nations. (1945). **Charter of the United Nations, Article 92**. Retrieved from <https://www.un.org/en/about-us/un-charter>

United Nations. (1965). **International Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination**, Article 22. United Nations Treaty Series, 660. Retrieved from <https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/international-convention-elimination-all-forms-racial>

United Nations. (1969). **Vienna Convention on the Law of Treaties**, Article 26. United Nations Treaty Series, 1155. Retrieved from <https://treaties.un.org/doc/publication/unts/volume%201155/volume-1155-i-18232-english.pdf>

.....

Academic Article

ความยุติธรรมในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย
กับกฎแห่งกรรมตามหลักคำสอนของศาสนาพุทธ
กับสถานการณ์ภายในประเทศไทย

JUSTICE IN DEMOCRATIC RULERS AND THE LAW
OF KARMA ACCORDING TO THE TEACHINGS OF BUDDHISM
AND THE SITUATION WITHIN THAILAND

ภิญญาพัชญ์ ตีบวงษา*
สาขานิติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

Pinyapat Tibwongsa*
Laws Program, Faculty of Humanities and Social Sciences, Phranakhon Rajabhat University

*E-mail: pinyapat@pnru.ac.th

Received: 2025-07-26

Revised: 2025-08-13

Accepted: 2025-08-20

บทคัดย่อ

ความยุติธรรมจะเกิดขึ้นในรัฐได้นั้น นอกจากการปกครองในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย อันเป็นส่วนสำคัญแล้ว หลักคำสอนว่าด้วยกฎแห่งกรรมในทางพุทธศาสนาเป็นส่วนสำคัญยิ่งที่ทำให้ความยุติธรรมปรากฏ ซึ่งกฎแห่งกรรมที่ว่าด้วยศีลธรรมคือความสุจริตในการกระทำใด ๆ ย่อมก่อให้เกิดความยุติธรรมในเรื่องต่าง ๆ ภายในรัฐได้ซึ่งในการกระจายทรัพยากรของรัฐและการบริหารทรัพยากรของรัฐให้เป็นไปอย่างทั่วถึงประชาชนและเป็นธรรมนั้น ความยุติธรรมจะเกิดขึ้นได้ต่อเมื่อผู้ปกครองมีศีลธรรมอย่างแท้จริง ทั้งนี้ความยุติธรรมจะปรากฏในรัฐได้นั้นชนชั้นผู้ปกครองต้องเชื่อถือกฎแห่งกรรมและกฎแห่งกรรมคือการกระทำที่ชนชั้นปกครองได้กระทำลงในการกระจายทรัพยากรเพื่อประชาชนให้ได้รับประโยชน์อย่างเท่าเทียมกันมากที่สุด เมื่อชนชั้นผู้ปกครองเชื่อถือและกฎหมายคล้อยตามกฎแห่งกรรม ความยุติธรรมในสังคมจะแสดงผลเป็นความผาสุกของประชาชนและประชาชนทุกคนจะอยู่อย่างเท่าเทียมและมีความยุติธรรมในทุก ๆ ด้านความเจริญรุ่งเรืองทั้งด้านวัตถุและจิตใจก็จะเกิดขึ้นแก่รัฐหรือประเทศอย่างแน่นอน

คำสำคัญ: ความยุติธรรม, ประชาธิปไตย, กฎแห่งกรรม, ศาสนาพุทธ

ABSTRACT

For justice to be achieved in a state, in addition to the democratic form of government, which is an important part, the Buddhist teachings on the law of karma are an extremely important part in making justice manifest. The law of karma concerning good karma and morality, namely honesty in any action, will create justice in various matters within the state, of state resources and the management of state resources to be widespread and fair to the people. Justice can only be achieved when rulers are truly moral. For justice to be realized in the state, the ruling class must believe in the law of karma, and the law of karma is the actions taken by the ruling class in distributing resources to benefit the people as equally as possible. When the ruling class believes and the law obeys the law of karma, there is justice in society. It will be reflected in the happiness of the people and all people will live equally and have justice in all aspects. Both material and spiritual prosperity will certainly come to the state or country.

Keywords: Justice, Doctrine, Law of Karma, Buddhist Law

บทนำ

ความยุติธรรมตามหลักกฎหมายในระบอบประชาธิปไตยนั้นหากพิจารณาจากการที่มีการตรากฎหมายเพื่อใช้บังคับในปัจจุบันนี้ ประเทศไทยปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตย ซึ่งระบอบประชาธิปไตยนั้นประเทศไทย (Kriengkrai Charoentanawat, 2001) ทรงมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ประชาชนในประเทศสามารถเข้าถึงสิ่งอำนวยความสะดวกที่เรียกว่า สิทธิขั้นพื้นฐานของสังคมได้อย่างเท่าเทียมกัน ซึ่งเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าความยุติธรรมในการเข้าถึงทรัพยากรโดยประชาชนทั่วไปสามารถเข้าถึงสิ่งสาธารณูปโภคและประชาชนสามารถรักษาพยาบาลจากโรงพยาบาลของรัฐได้ฟรีในบางกรณี และรัฐดูแลคนชราที่อายุเกิน 60 ปี โดยให้เงินทุกเดือน

การปกครองของประเทศไทยนั้นตั้งแต่ในรัตนโกสินทร์ศกเป็นต้นมารวมประมาณ 200 ปีเศษ การพัฒนาประเทศมีความเจริญรุดหน้าไปแต่ความเจริญก้าวหน้าเป็นความเจริญที่มุ่งเน้นไปทางวัตถุนิยมตามประเทศในฝั่งตะวันตก และการรับอิทธิพลทางความคิดจากทางตะวันตกเกี่ยวกับการให้คุณค่ากับวัตถุนิยมเป็นหลัก ด้วยความที่ประเทศไทยนั้นเป็นประเทศที่กำลังพัฒนาหรือยังเป็นประเทศที่ไม่เป็นประเทศอุตสาหกรรมเต็มตัว ประเทศไทยเราจึงต้องพึ่งพาภาคการเกษตรประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพภาคการเกษตร ทำให้ประเทศต้องพึ่งพาการลงทุนจากต่างประเทศเป็นหลักในการพัฒนาประเทศซึ่งทำให้ประเทศไทยต้องอาศัยผู้อื่นในการพัฒนา

ประเทศของตนเองและให้ทรัพยากรของประเทศออกนอกประเทศไปแลกกับคนในประเทศมีอาชีพ แต่ทรัพยากรธรรมชาติลดน้อยลง ประชากรในประเทศส่วนใหญ่เป็นคนชนชั้นล่าง กล่าวคือเป็นคนจนและเป็นคนชนชั้นกลาง การปกครองของประเทศไทยนั้นมีระบบที่ชัดเจน แบ่งการปกครองเป็นสามฝ่าย (Luanchawee, 2007) ในการปกครองระบอบประชาธิปไตย แต่เมื่อเทียบกับประเทศข้างเคียงของประเทศไทยนั้น ไม่ว่าจะเป็นประเทศกัมพูชา เวียดนาม ลาวและพม่า ประเทศไทยก็ยังคงมีการพัฒนาการและมีคุณภาพที่ดีกว่าประชากรในประเทศข้างเคียงเพราะประเทศไทยไม่เกิดภาวะสงครามในช่วงระยะเวลา 100 ปีที่ผ่านมา ถ้าประชากรในประเทศสามารถพัฒนาสิ่งปลูกสร้าง อาคาร ห้างร้าน ต่าง ๆ ไปได้ด้วยดี การค้าขายติดต่อกับต่างประเทศกว้างไกล แต่ด้วยการปกครองในระบอบประชาธิปไตยนั้น กลับทำให้จิตใจประชาชนและชนชั้นผู้ปกครองคิดแต่แสวงหาผลประโยชน์แต่ฝ่ายเดียวเพื่อตนเองและเป็นประโยชน์ด้านวัตถุ ไม่คำนึงถึงเรื่องอื่น ๆ ที่มีสาระสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน โดยความคิดในการปกครองระบอบประชาธิปไตยกลับเป็นส่วนหนึ่งของปัญหาที่น่าตัวแทนเสียงข้างมากไปกระทำการแสวงหาผลประโยชน์ให้ตนเองแทนที่จะให้ผลประโยชน์เกิดแก่ประชาชน จึงกลับขัดขวางการเจริญก้าวหน้าทางด้านจิตใจและขัดขวางการพัฒนาประเทศในระดับจิตใจกับวัตถุให้สมดุลกัน

โดยนักคิดร่วมสมัยกล่าวถึงความยุติธรรมคือ John Rawls เสนอว่า สังคมที่ยุติธรรมคือสังคมที่ยึดหลักการความยุติธรรมในฐานะความเป็นธรรม ซึ่งหมายถึงการสร้างระบบที่ให้ความสำคัญกับ

เสรีภาพและความเสมอภาคของทุกคน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่ด้อยโอกาสที่สุดในสังคม เป็นเรื่องสำคัญโดยเน้นใส่ใจประการในมุมมองที่ความยุติธรรมที่ให้ประชาชนในรัฐต้องได้รับจากรัฐ

การแสวงหาความยุติธรรมในประเทศในการเข้าถึงทรัพยากรของประชาชนค่อนข้างยากลำบาก ผู้ปกครองรัฐที่ใช้กฎหมายนั้น ใช้เพื่อประโยชน์ตนเองและพวกพ้องเป็นหลัก จึงมีความเหลื่อมล้ำต่อการเข้าถึงทรัพยากรของประชาชนในประเทศอย่างมาก หากจะมีเฉพาะบางกรณีเท่านั้นที่เห็นได้ว่าความยุติธรรมในการเข้าถึงทรัพยากรของรัฐปรากฏเด่นชัดขึ้นเกี่ยวกับ การที่ผู้ปกครองถูกดำเนินคดีเพื่อยึดทรัพย์กลับคืนสู่รัฐเท่านั้น ความยุติธรรมในรัฐโดยทั่วไปจะมุ่งเน้นไปถึงความเสมอภาคและสิทธิขั้นพื้นฐานเท่านั้น โดยเหตุผลที่ความไม่ยุติธรรมทำให้เกิดจากความเหลื่อมล้ำในสังคมที่เกิดปัญหาขึ้นในปัจจุบันนี้ การที่ประชาชนต้องแสวงหาความยุติธรรมมีอยู่หลายระดับซึ่งความยุติธรรมนั้นแบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ ซึ่งผู้เขียนเห็นว่าความยุติธรรมโดยแก่นแท้แล้วมีอยู่ในธรรมชาติของสังคมมนุษย์ ซึ่งขออธิบายเป็นสองลักษณะกล่าวคือ ความยุติธรรมทางเนื้อหากับความยุติธรรมในขั้นตอน

ข้อแรก ความยุติธรรมในทางเนื้อหา โดยในเนื้อหาในการที่จะแสวงหาความจริงที่เป็นความยุติธรรมให้กับสังคมในประเทศเรานั้นขับเคลื่อนโดยระบอบประชาธิปไตยมีองค์กรหลากหลายองค์กรในประเทศในการปกครองแบบประชาธิปไตย ซึ่งองค์กรสำคัญในการขับเคลื่อนประเทศอันได้แก่ องค์กรทั้ง 3 ตามหลักการของม็องเตสกีเอร์ ซึ่งองค์กรทั้ง 3 ในการขับเคลื่อน

ประเทศได้แก่องค์กรฝ่ายนิติบัญญัติ องค์กรฝ่ายบริหาร และองค์กรฝ่ายตุลาการ องค์กรทั้ง 3 องค์กร ถ่วงดุลอำนาจซึ่งกันและกัน (Sirisamphan, 1992) ในการใช้อำนาจในองค์กรฝ่ายบริหารมีความกว้างขวาง ในการบริหารและมีความกว้างขวางที่จะใช้อำนาจ ตามอำเภอใจและใช้อำนาจแสวงหาประโยชน์ เพื่อตนเอง สองอีกสององค์กรเพียงกำกับดูแล การให้ความยุติธรรมของฝ่ายบริหารประเทศหรือรัฐ

ในประเทศไทยนั้นความยุติธรรมที่สำคัญ เกิดขึ้นจากการร่างกฎหมายอันนำไปสู่ปัญหาสำคัญ คือ 1. ผู้ใช้กฎหมายก็คือฝ่ายบริหารและข้าราชการ นั่นเอง ต้นทางของปัญหาเนื่องจากความไม่มี ศีลธรรมเนื่องจากต้องการแสวงหาผลประโยชน์อยู่ แต่ฝ่ายเดียวทำให้สังคมเกิดปัญหาขึ้นจากการที่เงิน ของรัฐนั้นถูกนำไปใช้โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งสามารถตรวจสอบได้และองค์กรที่ตรวจสอบ ซึ่งเป็นองค์กรอิสระของประเทศในปัจจุบันนี้ ไม่สามารถตรวจสอบได้เนื่องจากองค์กรอิสระ เหล่านั้นเองก็มีเจตนาไม่สุจริตหรือไม่โปร่งใส หรือถึงขนาดเจตนาทุจริตงบประมาณแผ่นดิน เช่นเดียวกันดังที่เป็นข่าวอยู่ในทุกวันนี้

ดังนั้นในการตรวจสอบฝ่ายบริหารและการให้อำนาจรัฐแก่องค์กรอิสระต่าง ๆ (Singhaneti, 2001) ประชาชนไม่สามารถตรวจสอบได้ว่า องค์กรต่าง ๆ ที่ได้รับอำนาจไปนั้นใช้อำนาจไปในทาง ที่ถูกต้องหรือไม่อย่างไร อย่างรวดเร็วและยังมี หน่วยงานของรัฐอีกมากมายรวมถึงกระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ และหน่วยงานที่ไม่ใช่กระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ รัฐวิสาหกิจและองค์กรเอกชนที่อยู่ ภายใต้อำนาจกำกับดูแลของรัฐมีการฉ้อโกงหรือมี การทุจริตเป็นการทั่วไปทำให้เงินที่สมควรจะได้

แก่ท้องถิ่นหรือองค์กรต่าง ๆ ที่เป็นของรัฐหรือ รัฐมีส่วนหรือมีหุ้นส่วนอยู่ด้วยกับเอกชนนั้น เกิดความเสียหายขึ้นจนถึงปัจจุบันนี้อันมีผลให้ ความยุติธรรมไม่ปรากฏขึ้นในสังคม สิ่งที่เป็นไปได้ ในระบอบประชาธิปไตยของเรานั้นแม้ว่ามี การดำเนินทางคดีและมีคดีขึ้นสู่ศาลจำนวนมาก แต่การกระทำผิดกฎหมายยังคงมีอยู่โดยทั่วไป ในส่วนความยุติธรรมในชั้นตอนนั้น ประชาชน เข้าถึงขั้นตอนการได้ประโยชน์ยากกว่าชั้นชน ปกครองซึ่งสามารถข้ามชั้นได้ง่ายดายเพราะอาศัย อำนาจที่ปกครองนั้น

ความยุติธรรมที่เกิดขึ้นในประเทศไทย เพื่อให้ประชาชนกินดีอยู่ดีนั้นจึงเป็นเพียงแค่ ภาพลวงตาเท่านั้นเอง สำหรับประเทศไทยสิ่งหนึ่ง ที่ประเทศไทยมีก็คือบุคคลส่วนใหญ่ยังรำลึกถึง ศีลธรรมอันดีจากการที่นับถือศาสนาว่าการกระทำ บางอย่างหรือต้องทำบางอย่างต้องอยู่ในกรอบ หรือในศีลธรรม แต่เนื่องด้วยปัจจุบันประเทศไทย ประชาชนทั่วไป มองสังคมร่วมกันว่าเป็นระบบ วัตถุนิยม เสรีนิยม ประชาธิปไตย ที่เน้นวัตถุ ในความเจริญก้าวหน้าหรือการมุ่งสู่การกดขี่ ข่มเหงกันด้วยวัตถุว่าบุคคลใดมีทรัพย์สินมากกว่ากัน ทำให้สังคมไม่ว่าสังคมในเมืองหรือในชนบทต้องมีการต่อสู้แย่งชิงหรืออิจฉาริษยากันทำให้เกิด ความไม่เป็นธรรมเป็นการทั่วไปเนื่องจากบุคคล มีแต่ความอยากได้ อยากมี อยากเป็นกันทั้งสิ้น กฎแห่งกรรม คือหลักการกระทำกรรมดี ซึ่งผู้เขียน ชี้ลงไปทีศีลธรรมซึ่งเป็นส่วนสำคัญ ซึ่งชนชั้นปกครอง จะให้ความยุติธรรมเกิดขึ้นในการที่จะให้ประชาชน อยู่ดีกินดี เมื่อชนชั้นปกครองไม่มีศีลธรรม ความเป็นธรรมจึงไม่เป็นไปโดยทั่วถึงกันนั่นเอง

ทำให้ประชาชนในรัฐได้รับความยากลำบากในการใช้ชีวิตประกอบกับประเทศของเรานั้นในแต่ละภาคภูมิภาควัฒนธรรมก็แตกต่างกันด้วยประชาชนในแต่ละท้องถิ่นก็มีความคิดแตกต่างกันแต่ประชาชนในประเทศส่วนใหญ่มีความโลภโมโหสันหรือมีความอยากมีอยากได้อยากเป็นเหมือน ๆ กันและคิดว่าเงินคือสิ่งสำคัญที่สุดทำให้ระบบองค์กรทุกองค์กรแสวงหาเงินทองเพื่อความเจริญก้าวหน้าและใช้เงินทองเป็นเกณฑ์หลัก ในการแสดงถึงความยุติธรรมและมาตรฐานทางสังคมและการอยู่ร่วมกันของบุคคลในสังคมซึ่งมีปัญหาหลายประการและการขับเคลื่อนระบบองค์กรโดยระบบธนาคารซึ่งเป็นอยู่ปัจจุบันนี้ของประเทศก็มีปัญหาเนื่องจากประชาชนทั่วไปที่ไม่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้ไม่สามารถหาเงินได้ ไม่มีเครดิตทางสังคม ก็ไม่สามารถที่จะกู้ยืมเงินได้ทำให้เกิดปัญหามากมายและปัญหาในระบบอีกมากมายเกี่ยวกับการกู้ยืมเงินก็มีปัญหา โดยเมื่อกู้ไปแล้วประชาชนไม่สามารถจ่ายเงินได้ก็มีการยึดที่ดินของประชาชนทำให้เกิดปัญหาเป็นวงจรมองไม่จบไม่สิ้น

ความยุติธรรมมีอยู่จริงหรือไม่

สังคมของมนุษย์พยายามจะหาความยุติธรรมให้ได้โดยบัญญัติศัพท์ต่าง ๆ ที่แสดงถึงความยุติธรรมซึ่งพอจะหาคำนิยามของคำว่ายุติธรรมได้คือ **ความยุติธรรม (justice)** หมายถึงความเที่ยงธรรม (rectitude); ความชอบธรรม (righteousness); ความชอบด้วยเหตุผล (fairness); ความถูกต้อง (rightness) แต่ถึงแม้จะบัญญัติศัพท์นี้ให้พิสดารอย่างไร สังคมมนุษย์ก็ยังไม่เกิดความยุติธรรมขึ้นอยู่ดี ดังเช่นความวุ่นวายในสังคมที่เกิดขึ้นเป็นประจำ เช่นเพราะต้องการให้เกิดความชอบธรรม

นักศึกษาจึงเดินขบวนประท้วง กรรมการที่ตัดสินกีฬาต้องมีความเป็นกลางเป็นสำคัญ แต่ก็มี การประท้วงการตัดสินของกรรมการเกิดขึ้นเป็นประจำ เป็นต้น ยิ่งกว่านั้นสุภาวิชกัญญาหมายังกล่าวไว้ด้วยว่า ความยุติธรรมที่ล่าช้าก็คือความไม่ยุติธรรม (Justice delayed is justice denied) แสดงให้เห็นว่า แม้สังคมมนุษย์จะปกครองด้วยหลักนิติรัฐก็ตาม แต่มนุษย์ก็ยังคงไม่สามารถค้นพบหาความยุติธรรมที่ชอบธรรมได้ บทความนี้มีอาจสรุปว่าความยุติธรรมนั้นคืออะไรกันแน่ แล้วความยุติธรรมที่แท้จริงนั้นมีอยู่หรือไม่ แต่จะขอน้อมแบ่งปันเรื่องราวที่ได้อ่านมาเพื่อเล่าสู่กันฟังแล้วพวกเราอาจจะยอมรับ “ความยุติธรรม” ที่ปรากฏว่ามีอยู่จริงในโลกปัจจุบันของมนุษย์ได้ดีขึ้นอีกระดับหนึ่ง

“เท่าเทียม” ไม่ได้หมายความว่า “ยุติธรรม”

คำพูด 2 คำที่มักจะถูกนำมาใช้อ้าง คือ “เท่าเทียม” กับ “ยุติธรรม” โดยตีความหมายอย่างผิด ๆ ว่า การทำให้คนได้รับอะไรเท่า ๆ กัน ก็คือความเท่าเทียม และเท่าเทียมก็คือความยุติธรรม ถ้าวเช่นนั้นโปรดพิจารณารูปข้างต้นโดยละเอียด เพื่อจะได้ร่วมกันพิจารณาให้เห็นว่า “ความเท่าเทียม (Fund for Educational Equality, 2019) ไม่ได้หมายความว่ายุติธรรม” การพิจารณาถึงความยุติธรรมนั้นสามารถพิจารณาได้ว่า

1. หากเรายึดถือความเท่าเทียม โดยตีความว่าจะต้องให้สิ่งของให้ผลประโยชน์แก่คนในสังคมเท่า ๆ กันทุกคน โดยไม่ต้องดูพื้นฐานของแต่ละคนนี้อาจไม่เท่ากันอยู่เดิม ในที่สุดสังคมก็อาจจะเกิดปัญหาที่เรียกว่า “ไม่ยุติธรรม”

2. ขณะเดียวกันมีการแบ่งผลประโยชน์ไม่เท่ากัน โดยเอาผลประโยชน์ไปให้คนหนึ่งคนมากที่สุด อาจจะถูกกล่าวหาว่า “ไม่เท่าเทียม” แต่กลับช่วยทำให้เกิด “ความยุติธรรม” หรือ “ความเป็นธรรม”

3. ในความเป็นจริงคนเราเลือกเกิดไม่ได้ มีทรัพย์สิน เงินทองฐานะครอบครัว มรดก เงินทุน การศึกษา มีโอกาส มีความสามารถมากน้อย แตกต่างกัน ดังนั้น เมื่อพื้นฐานของคนในสังคมไม่เท่ากัน มีความแตกต่างหลากหลายแต่ต้องอยู่ร่วมกัน รัฐควรจัดการกับทรัพยากรของประเทศอย่างไร จะจัดเก็บภาษีและจัดสรรภาษีอย่างไร เพื่อให้เกิดความยุติธรรมในสังคมรัฐมีทางเลือกดังต่อไปนี้

ก. รัฐเก็บภาษีจากทุกคนในจำนวนเท่ากัน ไม่ว่าจะยากดีมีจนก็เรียกเก็บเท่ากันหมด แล้วก็จัดสรรผ่านงบประมาณ แจกจ่ายให้ทุกคนเท่า ๆ กัน

ข. รัฐเก็บภาษีจากคนที่มีกำลังความสามารถสูงในจำนวนที่มากแล้วเอาไปใช้ให้คนในสังคมเท่า ๆ กันทุกคน

ค. รัฐเก็บจากคนที่มีกำลังมาก มีรายได้มาก ในอัตราภาษีที่สูงทำให้คนกลุ่มนี้ต้องแบกรับการจ่ายภาษีมามากกว่าคนกลุ่มอื่น ๆ แล้วนำไปจ่ายให้คนที่ด้อยโอกาสในสังคมมากกว่าคนกลุ่มอื่น ๆ

หากสังคมที่พึงปรารถนาคือสังคมที่มีความยุติธรรม มีความเป็นธรรม เฉลี่ยทุกข์ เฉลี่ยสุข ช่วยเหลือให้คนด้อยโอกาสให้มีโอกาสมากขึ้น สามารถมีโอกาสพัฒนาตนเองให้มีความสามารถมากขึ้น มีรายได้มากขึ้น รัฐก็ควร

จะต้องดำเนินการตามแนวทางข้อ ค. แต่ตามความเป็นจริงในปัจจุบันปรากฏว่า

1. ปัจจุบันรัฐแสวงหารายได้จากภาษีทางอ้อม ได้แก่ ภาษีมูลค่าเพิ่ม (VAT) ภาษีสรรพสามิต ภาษีศุลกากร มูลค่ารวมคิดเป็นสัดส่วนมากกว่า 70% ของรายได้ของรัฐทั้งหมด ซึ่งภาระภาษีเหล่านี้จะไปตกอยู่กับผู้บริโภค เรียกว่า เก็บจากคนรวย-คนจนในอัตราเท่ากัน คือ 7% ของราคาสินค้า ไม่ว่าจะสูง-ต่ำ ดำ-ขาว หรือยากดีมีจน ก็ถูกเก็บภาษีในอัตราเท่ากัน เช่นเดียวกับภาษีสรรพสามิต รัฐเก็บภาษีเหล้าและบุหรี่ต่อขวดต่อซองในจำนวนเท่ากันจากคนรวยและคนจน

2. ปัจจุบันรัฐบาลจัดเก็บภาษีทางตรงที่คำนวณบนฐานของรายได้ประชาชนประเภทที่ใครมีรายได้มากก็จ่ายภาษีมาก ใครมีรายได้น้อยก็จ่ายภาษีน้อย ขณะนี้รัฐจัดเก็บภาษีประเภทนี้คิดเป็นสัดส่วนน้อยกว่า 30% ของรายได้ทั้งหมดของรัฐ ที่มาของรายได้มาจาก 5 แบบ ได้แก่ เงินเดือน ค่าจ้าง ค่าเช่า ดอกเบี้ย กำไร การเก็บภาษีปัจจุบันเฉพาะรายได้ที่มาจากเงินเดือน ค่าจ้าง ค่าเช่า ที่รัฐจัดเก็บภาษีในอัตราที่เพิ่มสูงขึ้นตามปริมาณรายได้ แต่ดอกเบี้ยและกำไร รัฐยังเก็บอัตราคงที่ รายได้จากดอกเบี้ย รัฐยังเก็บภาษีในอัตราคงที่ 15% ส่วนรายได้จากกำไรผลประโยชน์ประกอบการรัฐเคยจัดเก็บภาษีร้อยละ 30 แต่รัฐยังมีนโยบายลดภาษีรายได้นิติบุคคลเหลือร้อยละ 23 และจะลดเหลือร้อยละ 20 ต่อไป กำไรจากการซื้อขายหุ้นในตลาดหลักทรัพย์ยังคงยกเว้นไม่ต้องจ่ายภาษี

จะเห็นว่าประชาชนผู้มีรายได้ดีมักเป็นบุคคลที่มีรายได้จากค่าเช่า ดอกเบี้ย และกำไร

มีสิทธิประโยชน์ในด้านภาษีอากรได้หลายวิธี ต่างกับคนที่มียรายได้จากเงินเดือนและค่าจ้างที่มีภาระภาษีที่มากกว่า จำต้องถูกหักภาษี ณ ที่จ่ายไว้ตั้งแต่ต้น

3. รัฐยังคงนโยบายหารายได้จากหวย ซึ่งถูกเรียกว่าเป็น “ภาษีคนจน” เพราะรวมเอาเงินค่าหวยของผู้ซื้อทุกคน นำเพียง 60% มาแบ่งเป็นเงินรางวัลให้แก่ผู้ชนะซึ่งเป็นคนส่วนน้อยของผู้เล่นหวยทั้งหมด ขณะเดียวกันนำ 28% เป็นรายได้ให้รัฐบาล อีก 12% เป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ โดยที่คนเล่นหวยส่วนมากก็เป็นคนจน แต่เมื่อเทียบกับคนเล่นหุ้น บุคคลเหล่านี้รัฐกลับยกเว้นภาษีให้คนเล่นหุ้น ทั้ง ๆ ที่บุคคลเหล่านี้ส่วนใหญ่เป็นคนมีฐานะค่อนข้างดีอยู่แล้ว

4. การใช้จ่ายเงินภาษีของรัฐ รัฐบาลใช้จ่ายไปกับเงินเดือนและค่าจ้างของเจ้าหน้าที่รัฐมากกว่าร้อยละ 50 ของงบประมาณรายจ่ายทั้งหมดในแต่ละปี ที่เหลือก็จ่ายเป็นค่าวัสดุ อุปกรณ์ การเดินทาง ฯลฯ อีกจำนวนมาก นโยบายที่จัดสรรเงินลงไปสู่ชุมชนหมู่บ้าน เช่น นโยบายกองทุนหมู่บ้าน เอสเอ็มแอล กองทุนสตรีฯ เป็นนโยบายที่ดี แต่มีคำถามว่า เมื่อศักยภาพของแต่ละหมู่บ้านแตกต่างกัน แต่เหตุใดจึงจัดสรรให้เท่า ๆ กัน

5. นโยบายของรัฐในด้านกระตุ้นเศรษฐกิจและประชานิยม รถเมล์ฟรี รถไฟฟ้าฟรี ยังมีการคืนภาษีรถยนต์แรก บ้านหลังแรกเป็นการจ่ายภาษีให้แก่กลุ่มคนที่มีกำลัง มีโอกาส มียรายได้ในระดับที่สามารถจะจ่ายภาษีได้เองอยู่แล้ว แทนที่จะเอาเงินภาษีส่วนนี้ไปช่วยเสริมศักยภาพของส่วนรวมหรือช่วยเหลือกลุ่มคนยากไร้จริง ๆ

แม้แต่นโยบายการรับจำนำพืชผล เช่น จำนำข้าว ก็ยังเป็นปัญหาว่าเป็นการช่วยเหลือเกษตรกรชาวนาได้รับประโยชน์จริงหรือไม่ เกิดความเท่าเทียมและมีความยุติธรรมจริงหรือไม่ ส่วนนโยบายภาษีทรัพย์สิน ภาษีที่ดิน รวมถึงบ้านนาถุประชาชนที่เป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติโดยตรง ทางรัฐเองกลับไม่ได้สานต่อหรือผลักดันให้เกิดขึ้นจริง (Pinthong, n.d., as cited in Wongkampat Plus Media, n.d.)

หากเริ่มต้นที่ทำความเข้าใจของความหมายของความยุติธรรมจากภูมิปัญญาของตะวันตกในสมัยโบราณเราจะพบว่ารูปคำศัพท์ของคำว่ายุติธรรมจะผูกติดกับความเชื่อทางศาสนาและสิ่งที่อยู่เหนือธรรมชาติเช่นเดียวกับเรื่องกฎหมายหรือศีลธรรมในครั้งนั้นในยุคต้นของประวัติศาสตร์อารยธรรมตะวันตกซึ่งมีกรีกเป็นชาติบุกเบิกสำคัญ เมื่อพิจารณาในเชิงปรัชญาความยุติธรรมถูกมองว่าเป็นเสมือนพระประสงค์ของพระเจ้าเป็นความจรรงของพลังแห่งจักรวาล เป็นเรื่องโชคชะตาหรือพรหมลิขิต ซึ่งเป็นสิ่งกำหนดควบคุมยับยั้งปิดผนึกหรือลบล้างความปรารถนาใด ๆ ของมนุษย์

ลักษณะเหนือธรรมชาติของความยุติธรรมเช่นความสัมพันธ์กับความเชื่อว่ามีมนุษย์เป็นเพียงเศษเสี้ยวธุลีน้อยนิดหนึ่ง ซึ่งไร้อำนาจเปลี่ยนแปลงใด ๆ ในจักรวาลอันไพศาลท่ามกลางอวกาศและกาลเวลาความเป็นไปต่าง ๆ ของสังคมล้วนเป็นสิ่งที่อยู่นอกเหนือเจตจำนงหรือการกำหนดตัดสินใจของปัจเจกชนใด ๆ โดยความยุติธรรมในทัศนคติเริ่มแรกจะเป็นเสมือนหลักการครอบจักรวาลแบบอภิปรัชญาซึ่งกำหนด

ควบคุมการทำงานของพลังงานแห่งธรรมชาติทั้งหลายในจักรวาลให้มีความสมดุลและกลมกลืนกันทั้งสิ้น

การเข้าถึงความหมายในเชิงปรัชญาซึ่งเป็นนามธรรมอย่างมากของความยุติธรรมข้างต้นคงเป็นเรื่องยากลำบากพอสมควรเมื่อเปรียบเทียบกับวิธีคิดในปัจจุบันอย่างไรก็ตามก่อนหน้ายุคบุกเบิกความเข้าใจเรื่องความยุติธรรมในเชิงปรัชญาดังกล่าวอารยธรรมกรีกโบราณก็มีปรากฏคำอธิบายเรื่องความยุติธรรมแต่กล่าวในเชิงบุคลาภิธานในรูปเทพนิยายกล่าวคือตกประมาณศตวรรษที่ 10 ก่อนคริสตกาลโฮเมอร์ได้เขียนมหากาพย์เกี่ยวกับเทพนิยายของกรีกขึ้นบทบาทความสัมพันธ์ระหว่างตัวละครสำคัญในเทพนิยายนี้คือ เดมิสที่ปรึกษาของเทพซีอุสเทพธิดาแห่งการตัดสินพิพากษารวมทั้งความสัมพันธ์ของเทพธิดาดังกล่าวกับเทพอื่น ๆ แสดงนัยอุปมาถึงความคิดเรื่องความยุติธรรมของกรีกโบราณ ซึ่งแสดงเป็นบุคคลให้เห็นถึงลักษณะของความยุติธรรมในเชิงอุปมาว่ามีลักษณะอย่างไร เพื่อให้เห็นถึงลักษณะของความยุติธรรมได้อย่างชัดเจนในแนวคิดของความยุติธรรมของโลกตะวันตกยุคโบราณโดยอธิบายถึงเทพเจ้าแห่งความยุติธรรมได้ ดังนี้

เดมิสเป็นธิดาของยูเรนัสเทพแห่งท้องฟ้าและไกอาซึ่งเป็นเทพธิดาแห่งพื้นดินเดมิสได้หลอมรวมภูมิปัญญาเรื่องความมั่นคงจากบิดาของเธอพร้อม ๆ กับรูปแบบและความลึกซึ้งจากมารดาเดมิสมีรูปร่างใหญ่โตและความใหญ่โตของเธอนี้เองที่สร้างบทบาทสำคัญในเทพนิยายดังกล่าว อย่างไรก็ตามภายหลังได้มีการแก้ไขดัดแปลงเทพนิยายนี้ให้หันมาเน้นบทบาทเธอ

ด้านจริยธรรมและความมีเหตุมีผลแทนเดมิสที่เป็นที่ปรึกษาของซีอุสซึ่งเป็นเจ้าแห่งเทพเจ้าทั้งปวงโดยเป็นผู้ชี้แนะความคิดความอ่านซึ่งมีเหตุผลแก่เทพเจ้าผู้นี้ นอกจากนี้ยังทำหน้าที่เป็นทั้งมารดาบุญธรรมและชายาของซีอุสด้วย เดมิสมิธิดาอยู่ 4 องค์ 3 องค์แรกมีชื่อว่าไอรินยูโนเมียไทซี ซึ่งถือว่าเป็นเทพธิดาแห่งสันติภาพรัฐบาลที่ดีหรือความมั่นคงเป็นระเบียบและความผันแปรที่ซ่อนเร้นตามลำดับ ส่วนที่ดาวองค์ที่ 4 คือ ไดคหรือเทพธิดาแห่งความยุติธรรม (Goddess of Justice) เมื่อแปลความเชิงบุคลาภิธานจากเทพนิยายของกรีกโบราณแล้วความยุติธรรมจึงมีฐานะเป็นธิดาของอำนาจและการแนะนำปรึกษาที่ดี (เหตุผลที่ชอบ) อีกทั้งเป็นน้องสาวของสันติภาพรัฐบาลที่ดี (ความเป็นระเบียบ) และโอกาส (ความผันแปรที่ไม่ปรากฏ) ซึ่งทั้งหมดล้วนมีลักษณะแตกต่างกัน แต่มีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด ขณะเดียวกันความยุติธรรมหรือเทพธิดาแห่งความยุติธรรมก็มีศัตรูซึ่งเป็นเทพธิดาอยู่หลายคนคือ

ไฮบรีส (ความเลเยิดและบิดเบือน)

อีริส (ความขัดแย้ง)

ไดโนเมีย (ความไม่เป็นระเบียบ)

ลีซี (ความหลงลืมและการปกปิดซ่อนเร้น)

และแอมกิโลเจีย (ความผิดพลาดและคำพูดคลุมเครือ)

โดยเทพเจ้าซึ่งเป็นเทพธิดาทั้ง 3 คนสุดท้ายเป็นธิดาของอีริส

ส่วนเพื่อนและผู้ช่วยของเทพธิดาไดค ก็ได้แก่ สไต้ย เนทีซิส อีรินเยส และพลาซีไดโค

เรื่องทั้งหมดนี้เกี่ยวข้องกับบางส่วนของเรื่องการบังคับใช้กฎหมายหรือการลงโทษผู้ฝ่าฝืนกฎหมาย เพื่อนคนสุดท้ายเป็นบุคคลที่ถูกกำหนดให้เป็นผู้ดำเนินการตามคำพิพากษาของเทพิดาโคคโดยตรงคำพิพากษาดัดสินของโคคนี้แตกต่างจากของเดมิสผู้เป็นมารดาของเธอ ตรงที่ว่ามักไม่ใช่คำพิพากษาที่ไม่อาจโต้แย้งได้หรือไม่อาจจะเมิดได้อีกทั้งยังเปิดช่องให้เข้าใจผิดหรือโต้แย้งได้ และขณะที่โคคให้ความช่วยเหลือโดยปราศจากความกลัวหรืออคติใด ๆ แก่บรรดาผู้เดือดร้อนซึ่งมาเรียกร้องสิทธิของตนผลลัพธ์สุดท้ายที่ปรากฏแก่ผู้ร้องขอก็ยังคงขึ้นอยู่กับเทพิดาไทซี หรือเทพิดาแห่งโอกาสซึ่งแสดงบทบาทในที่นี้เช่นเดียวกับเทพิดาไม่ว่าผู้เป็นยักษ์ซาเทพแห่งโชคชะตาซึ่งไม่อาจหยั่งรู้ได้

เมื่อวิเคราะห์จากตัวละครสำคัญในมหากาพย์ของโฮเมอร์ข้างต้น แม้ว่าเทพินายกรีกโบราณนี้ไม่ให้อธิบายที่เป็นระบบใด ๆ เกี่ยวกับแนวคิดเรื่องความยุติธรรมตัวละครที่แฝงความหมายในเชิงบุคลาธิษฐานก็พออบอกให้แปลความ แม้เมื่อเกือบ 3,000 ปีก่อนเคยมีความเข้าใจกันว่าความยุติธรรมเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการใช้อำนาจอย่างมีเหตุผลโดยสัมพันธ์ใกล้ชิดกับสันติภาพความเป็นระเบียบมั่นคงและโอกาสหรือความผันแปร ขณะเดียวกันความยุติธรรมก็เป็นสิ่งตรงข้ามกับความเกินเลยและความบิดเบือน

คำอธิบายเรื่องความยุติธรรมของโฮเมอร์ก็อาจถือว่าก้าวหน้ากว่านักคิดรุ่นถัดมาในการที่เขาไม่อธิบายเรื่องความยุติธรรมโดยตรงในเชิงปรัชญา แต่กลับมีลักษณะอภิปรัชญา หรือยึดอยู่กับหลักสมบูรณภาพจนยากแก่การทำความเข้าใจ

ซึ่งจุดที่น่าสังเกตอีกข้อก็คือ ความสัมพันธ์อย่างยิ่งระหว่างความยุติธรรมและกฎหมายจนอาจกล่าวได้ว่า รวมตัวเป็นอินทรีย์อันเดียวกัน กฎหมายทำหน้าที่เป็นแขนขาหรือเครื่องมือของความยุติธรรมโดยที่ทั้งสองสิ่งล้วนมีกำเนิดจากองค์การของเทพเบื้องบน น่าสนใจว่าวิธีการอธิบายและตีความหมายในเทพินายกรีกเช่นนี้สอดคล้องกันอย่างน่าสงวนกับคำอธิบายเรื่องกฎหมายและความยุติธรรมในคัมภีร์มานะธรรมศาสตร์ของอินดูโบราณ ซึ่งอ้างว่า ทัณท์ หรือเทพโอรสของพระอิศวรก็คือตัวกฎหมายและขณะเดียวกันก็ถือว่าทัณท์กับความยุติธรรมคือสิ่งเดียวกัน (Changkwan-yuen, 1986)

นอกจากนี้ลักษณะร่วมของความยุติธรรมยังแสดงออกที่การเน้นเรื่องเอกภาพหรือความกลมกลืนซึ่งเป็นข้อตรงกันข้ามกับเรื่องความขัดแย้งหรือความรุนแรงหรือความไม่เป็นระเบียบต่าง ๆ ตรงจุดนี้นับว่ามีข้อสังเกตอีกครั้งที่แก่นสารเรื่องความยุติธรรมของกรีกโบราณสอดคล้องกับความคิดของขงจื้อและลัทธิเต๋า อันเป็นภูมิปัญญาของตะวันออกโบราณที่เน้นความสำคัญของเรื่องความกลมกลืนเช่นกันในฐานะเป็นสาระสำคัญของความถูกต้องหรือความดีงามต่าง ๆ (Kamenke, 1976)

หันกลับมาพิจารณาความยุติธรรมในเชิงปรัชญาอีกครั้งหนึ่ง พิทากอรัส (580-500 B.C)

นับเป็นผู้เริ่มต้นอธิบายแนวคิดเรื่องความยุติธรรมในแง่ของความเสมอภาคโดยเฉพาะในประเด็นเรื่องความยุติธรรมในการลงโทษ แนวคิดสายนี้ได้เชื่อมต่oprปรัชญากับคณิตศาสตร์เข้าด้วยกันโดยอธิบายว่าความยุติธรรมนั้นเปรียบได้กับตัวเลข

ยกกำลัง 2 กล่าวคือมันให้ความเท่าเทียมกันแก่สิ่งที่เท่ากัน และดังนั้นจึงมีลักษณะเป็นตัวคูณ 2 ตัวที่เหมือนกัน ความไม่ทำจึงบังคับให้ตอบแทนหรือให้รางวัลกรรมดีในระดับหรือปริมาณเดียวกับการผิดนั้นหรือในแง่ตรงข้ามหมายถึงการลงโทษบุคคลให้สาสมเท่าเทียมกับความผิดที่ก่อขึ้น

เมื่อมาถึงยุคสมัยของเพลโต (427-347 B.C.)

ปรัชญากรีกได้เริ่มต้นมาพิจารณาแนวคิดเรื่องความยุติธรรมในฐานะเป็นหลักการทางจริยธรรมสำหรับการกระทำของมนุษย์หรือคุณธรรมโดยเฉพาะของมนุษย์ในงานเขียนเรื่องอูมมรัฐ (The Republic)

ของเพลโตเขาได้คำนึงถึงความยุติธรรมว่าหมายถึงการทำให้สิ่งที่ถูกต้อง เมื่อปรับหลักนี้เข้ากับปัจเจกบุคคล จุดสำคัญของความหมายคำว่าความยุติธรรมของเพลโตจึงหมายถึงการที่แต่ละคนกระทำสิ่งที่ตนเกี่ยวข้องให้เป็นไปอย่างเหมาะสมในสายตาของเพลโต ความยุติธรรมเป็นเสมือนองค์รวมของคุณธรรม

(The whole of. Virtue) และถือเป็นคุณธรรมสำคัญที่สุดยิ่งกว่าคุณธรรมอื่นใด แต่โดยทั่วไปแล้วถือว่าคำตอบเกี่ยวกับความยุติธรรมจะถูกค้นพบได้โดยอาศัยปัญญาหรือการไตร่ตรองเชิงปัญญาอย่างลึกซึ้ง

คราวนี้แล้วความยุติธรรมเป็นคุณธรรมหรือสัจธรรมที่บุคคลผู้มีปัญญาเท่านั้นจึงจะค้นพบได้โดยเป็นสิ่งที่อยู่เหนือเหตุผลทางตรรกะแม้ว่าจะมีการกล่าวถึงกรอบกว้าง ๆ เกี่ยวกับความยุติธรรมข้างต้น การทำความดีก็ตาม การพิจารณาว่าอะไรเป็นกรรมดี หรืออะไรคือการกระทำที่ถูกต้องก็เป็นสิ่งที่ไม่ว่าจะอธิบายหรือแสดงออกด้วยคำพูด

มีเพียงเฉพาะผู้เป็นราชาปราชญ์หรือชนชั้นราชาปราชญ์เท่านั้น ที่สามารถให้คำตอบดังกล่าวได้โดยไม่พึงพากฎหมายลายลักษณ์อักษรใด ๆ (Friedmann, 1967)

นอกจากนี้จุดอ่อนสำคัญในเรื่องความยุติธรรมดังกล่าวยังสัมพันธ์กับการที่เพลโตพยายามอยู่ประเด็นเรื่องความยุติธรรมเข้ากับเรื่องรัฐในอุดมคติหรืออุดมรัฐซึ่งปกครองโดยราชาปราชญ์และมีการแบ่งแยก

ชนชั้นต่าง ๆ กันอย่างแน่นนอน ด้วยเหตุนี้เมื่อปรับความหมายกว้าง ๆ ของความยุติธรรมในแง่ที่เป็นการกระทำดีหรือการกระทำสิ่งที่ถูกต้องเข้ากับแกนกลางความคิดเรื่องอูมมรัฐดังกล่าวในจุดหนึ่งทำให้เพลโต สรุปนิยามคำว่าความยุติธรรมในเชิงรายละเอียดมากขึ้นว่า หมายถึงผลของการแบ่งแยกชนชั้น และการแบ่งหน้าที่ หมายถึงการที่ทุกคนตามส่วนที่จะพึงได้รับ และส่วนที่พึงได้รับจะได้รับมอบภาระหน้าที่เฉพาะ ซึ่งตนมีคุณสมบัติเหมาะสมสมควรตามความถนัด และการอบรมศึกษาที่จะปฏิบัติ (Harmon, 1964/1979)

จากข้อสรุปนี้เห็นได้ชัดว่าความยุติธรรมได้แนบแน่นอยู่กับความชอบธรรม เรื่องการแบ่งแยกชนชั้น หรือระบบชนชั้นในสังคมผูกพันกับความเชื่อของเพลโต เรื่องความไม่เสมอภาคโดยธรรมชาติของมนุษย์ซึ่งรวมทั้งการยอมรับเรื่องความชอบธรรมของระบบทาสในสังคมการยืนยันเรื่องให้ทุกคนยอมรับในสถานภาพทางชนชั้นของตนโดยเคร่งครัด ความยุติธรรมในแบบฉบับของเพลโตเช่นนี้จึงหนีไม่พ้นข้อวิจารณ์เรื่องความเป็นทฤษฎีความยุติธรรมที่สนับสนุนสังคมชนชั้น หรือสังคมชาติ และจากนี้เองที่เราอาจกำหนดทำที่ ว่าเห็นด้วยหรือไม่ต่อข้อเขียน

เพิ่มเติมของเพลโต ที่ว่าความยุติธรรมคือการสนใจแต่หน้าที่การงานของตนโดยไม่ยุ่งเกี่ยวแทรกแซงกับธุรกิจการงานของผู้อื่น

ความหมายของความยุติธรรมข้างต้นของเพลโต จะเห็นได้ชัดว่าไม่ผูกพันและไม่มียุทธศาสตร์ทางกฎหมายหรือนิติศาสตร์ ตรงกันข้ามการเน้นความสำคัญในเรื่องของราชาปราชญ์และท่าทีของเพลโตที่ไม่ยึดมั่นติดพันในคุณค่าของกฎหมายด้วยเห็นว่าเป็นกฎเกณฑ์ที่เป็นนามธรรมและหยาบเกินไปที่จะจัดการกับเรื่องมนุษย์ที่ละเอียดอ่อนกลับทำให้เพลโตเชื่อในการประสาทความยุติธรรมโดยปราศจากกฎหมาย ตรงจุดนี้เองที่ทำให้เกิดข้อโต้แย้งตีความกันในหมู่นักคิดพุดหลัง ๆ ว่าแท้จริงแล้วเพลโตเป็นนักปราชญ์เมธีฝ่ายอำนาจนิยมการแบ่งชนชั้นวรรณะหรือไม่ อย่างไรก็ตามแม้การให้ความหมายความยุติธรรมดังกล่าวจะไม่สัมพันธ์กับเรื่องกฎหมายนิยามดังกล่าวจึงอาจพิจารณาได้ว่าเป็นการอธิบายสิ่งที่เรียกว่าความยุติธรรมในการแบ่งสรรปันส่วนหรือความยุติธรรมทางสังคมในแบบฉบับของเพลโตที่มีลักษณะล้ำหลังบนบริบททางประวัติศาสตร์หรือสังคมขณะนั้น

ในชั้นของอริสโตเติลมหาปราชญ์อีกท่านหนึ่งของกรีกโบราณ (384-322 B.C) ซึ่งเป็นลูกศิษย์ของเพลโต ภาพรวมของความยุติธรรมในทัศนคติของอริสโตเติลได้เปลี่ยนแปลงไปจาก peto กล่าวคือขณะที่เพลโตมองว่าความยุติธรรมเป็นเสมือนองค์กรรวมของเหล่าคุณธรรมทั้งปวงซึ่งเป็นการตีค่าคุณธรรมเรื่องความยุติธรรมยิ่งใหญ่สูงสุดในลักษณะครอบจักรวาล อริสโตเติลกลับมองความยุติธรรมว่าเป็นคุณธรรมเฉพาะเรื่องหรือ

คุณธรรมพิเศษเรื่องหนึ่งในท่ามกลางคุณธรรมหลากหลายในสังคมความยุติธรรมคือคุณธรรมทางสังคมประหนึ่งซึ่งเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและคุณธรรม เรื่องความยุติธรรมนี้จะใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ต่อเมื่อมนุษย์ได้ปลดปล่อยตัวเองออกจากแรงผลักดันของความเห็นแก่ตัวอย่างยิ่ง

เมื่อเปรียบเทียบแนวคิดของกรีกเรื่องความยุติธรรมอื่น ๆ ก่อนหน้านั้นกล่าวได้ว่าอริสโตเติลได้นำทฤษฎีว่าด้วยความยุติธรรมอย่างเป็นระบบและมีอิทธิพลมากที่สุดในงานเขียนคลาสสิกของอริสโตเติลชื่อ nichomachean Ethics ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเป็นงานเขียนที่สำคัญยิ่งเล่มหนึ่งเท่าที่เคยปรากฏ ซึ่งกล่าวถึงปัญหาเรื่องความยุติธรรมอย่างเป็นระบบ อริสโตเติลได้แบ่งความยุติธรรมออกเป็น 2 ประเภทคือ (Aristotle, n.d.)

ความยุติธรรมตามธรรมชาติ natural justice หมายถึงความยุติธรรมซึ่งมีลักษณะเป็นสากลใช้ได้ต่อมนุษย์ทุกคนไม่มีขอบเขตจำกัดและอาจค้นพบได้โดยเหตุผลบริสุทธิ์ของมนุษย์

ความยุติธรรมตามแบบแผน (Conventional Justice) หมายถึง ความยุติธรรมซึ่งเป็นไปตามตัวบทกฎหมายของบ้านเมืองหรือเป็นธรรมเนียมปฏิบัติของแต่ละสังคมหรือชุมชน ความยุติธรรมลักษณะนี้อาจเข้าใจแตกต่างกันตามแต่ละสถานที่และอาจเปลี่ยนแปลงได้ตามกาลเวลาหรือตามความเหมาะสม

สาระสำคัญในทฤษฎีความยุติธรรมของอริสโตเติลคงอยู่ที่เรื่องความยุติธรรมโดยธรรมชาติหรือความยุติธรรมเฉพาะเรื่อง ซึ่งในรายละเอียดเขาได้จำแนกความแตกต่างระหว่างความยุติธรรม

ในการแบ่งสรรปันส่วนและความยุติธรรมในการแก้ไขข้อใช้ความเสียหาย กล่าวโดยจำเพาะถึงความยุติธรรมในการแบ่งสรรปันส่วนหมายถึง ความยุติธรรมที่เกี่ยวข้องกับการแบ่งปันส่วนทรัพย์สิน สิทธิหน้าที่ เกียรติยศ หรืออำนาจในสังคมภายใต้หลักความเสมอภาค แต่ความเสมอภาคที่นี้หลักใหญ่ใจความหมายถึง ความเสมอภาคตามสัดส่วน กล่าวคือ สำหรับอันนี้ตัวตนแล้วการแบ่งสรรบรรดาสิ่งอันบุคคลทั่วไปประการนั้นมิใช่กระทำต่อคนทุกคนเสมอภาคกันหมดแต่ต้องคำนึงถึงความแตกต่างของแต่ละบุคคลทั้งในแง่ของคุณธรรม ความสามารถ และผลของงานต่าง ๆ

ด้วยเหตุนี้การจัดสรรทรัพยากรเกียรติยศ ตำแหน่งหรืออำนาจต่าง ๆ แก่สมาชิกในสังคมจึงย่อมแตกต่างกันที่มีความสามารถหรือผลงานเสมอเหมือนกันเท่านั้นที่สมควรได้รับผลตอบแทนเท่ากัน ในแง่นี้คงเห็นได้ว่าหลักความยุติธรรมในการแบ่งสรรปันส่วนตามทัศนคติของอริสโตเติลจะคำนึงถึงเรื่องคุณค่าผลงานหรือความเหมาะสมของคนเป็นหลักมากกว่าจะเป็นหลักความยุติธรรมแนวที่เน้นเรื่องความเสมอภาคของบุคคล

การตีความเรื่องความยุติธรรมของอริสโตเติลเช่นนี้แสดงให้เห็นว่าลึก ๆ ลงไปแล้วเขาไม่เชื่อเรื่องความเสมอภาคโดยธรรมชาติของมนุษย์ ด้วยเหตุนี้เองที่ทำให้เขาเน้นว่าในการพิจารณาปัญหาเรื่องความยุติธรรมในการแบ่งสรรปันส่วนไม่อาจละเลยการพิจารณาปัญหาเรื่องความยากกว่า หรือความเหนือกว่า ซึ่งความสามารถของมนุษย์หากกล่าวโดยสรุปความยุติธรรมกำหนดบังคับให้มีการปฏิบัติโดยเท่าเทียมกันต่อคนที่เท่ากัน และปฏิบัติอย่าง

ไม่เท่าเทียมกันต่อคนที่ไม่เท่าเทียมกัน ความยุติธรรมจึงเป็นเรื่องของเหตุผลและกฎเกณฑ์และเกิดขึ้นจากการให้สิ่งใดสิ่งหนึ่งแก่บุคคลแต่ละคนตามที่เหมาะสมแก่บุคคลนั้น ๆ

สาระสำคัญในทฤษฎีความยุติธรรมของอริสโตเติลคงอยู่ที่เรื่องความยุติธรรมโดยธรรมชาติและความยุติธรรมเฉพาะเรื่องซึ่งในรายละเอียดเขาได้จำแนกความแตกต่างระหว่างเรื่องความยุติธรรมในการแบ่งสรรปันส่วนและความยุติธรรมในการแก้ไขข้อใช้ความเสียหาย

กล่าวโดยเฉพาะถึงความยุติธรรมในการแบ่งสรรปันส่วน หมายถึง ความยุติธรรมที่เกี่ยวข้องกับการแบ่งสรรปันส่วนทรัพย์สิน สิทธิหน้าที่ เกียรติยศ หรืออำนาจในสังคมภายใต้หลักเรื่องความเสมอภาคและความเสมอภาคในที่นี้หลักใหญ่ใจความหมายถึง ความเสมอภาคตามสัดส่วน กล่าวคือ สำเนาที่เกิดขึ้นแล้วการแบ่งสรรปันส่วนบรรดาสิ่งทั้งบุคคลทั่วไปปรารถนาอันมิใช่การกระทำต่อคนทุกคนเสมอกันหมดแต่คำนึงถึงความแตกต่างของแต่ละบุคคลทั้งในแง่ของคุณธรรม ความสามารถ และผลงานต่าง ๆ ด้วยเหตุนี้การจัดสรรทรัพย์สิน เกียรติยศ ตำแหน่ง หรืออำนาจต่าง ๆ แก่สมาชิกในสังคมจึงย่อมแตกต่างกัน คนที่มีความสามารถ หรือผลงานเสมอเหมือนกันเท่านั้นที่สมควรได้รับผลตอบแทนเท่ากัน (Dias, 1976)

กฎแห่งกรรม คือ หลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาที่ว่า การกระทำทุกอย่าง (กรรม) ของคนเรา ไม่ว่าจะเป็นทางกาย วาจา หรือใจ จะส่งผลให้เกิดวิบากกรรม (ผลของกรรม) ทั้งในปัจจุบันและอนาคต เปรียบเสมือนกฎแห่งธรรมชาติที่ไม่มีใครหลีกเลี่ยงได้

กรรม: การกระทำทุกอย่างของคนเรา ซึ่งแบ่งออกเป็นกรรมดี

(กุศลกรรม) และกรรมชั่ว (อกุศลกรรม)

วิบากกรรม: ผลของกรรมที่ผู้กระทำจะได้รับ ไม่ว่าจะเป็นความสุข หรือความทุกข์

กฎแห่งกรรม เป็นกฎสากลที่ควบคุมความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผลของกรรม สรุปคือ กฎแห่งกรรมเป็นหลักธรรมที่สอนให้คนเราตระหนักถึงผลที่จะตามมาจากการกระทำของตนเอง และส่งเสริมให้ประพฤติตนในทางที่ดีงาม เพื่อผลลัพธ์ที่ดีที่สุดในที่สุด

ความเชื่อมโยง ทั้งสองแนวคิดต่างก็มีเป้าหมายเดียวกันคือการสร้างความยุติธรรมและสมดุลในสังคม กฎแห่งกรรมเป็นเหมือนหลักการทางศีลธรรมและจิตวิญญาณ ส่วนความยุติธรรมเป็นหลักการทางสังคมและกฎหมาย

การกระทำในทางโลกที่ส่งผลต่อความยุติธรรมก็อาจสอดคล้องกับกฎแห่งกรรมได้เช่นกัน การเข้าใจทั้งสองแนวคิด จะช่วยให้เราเข้าใจถึงความรับผิดชอบในการกระทำของตนเอง และสร้างสังคมที่ยุติธรรมและเป็นธรรมได้มากขึ้น

กฎแห่งกรรม กฎแห่งการกระทำ เป็นกฎแห่งเหตุและผล เป็นกฎของธรรมชาติ คือ ธรรมฝ่ายใดเกิดขึ้นในใจก็ทำกรรมฝ่ายนั้น เกิดกุศลธรรมก็ประกอบกุศลกรรม เกิดอกุศลธรรมก็ประกอบอกุศลกรรม อย่างนี้เรียกว่า ธรรมชาติกฎแห่งกรรม เป็นเรื่องราวความเป็นจริงของชีวิตคือ ประกอบเหตุอย่างนี้ต้องไปมีผลอย่างนั้น ประสพผล อย่างนี้ เพราะประกอบเหตุมาอย่างนั้น กรรม คือ การกระทำทางกาย ทางวาจา และทางใจ จะดีหรือชั่ว เจตนาหรือไม่ จะน้อยหรือมาก ทุกเพศทุกวัย ล้วนมีผล

ทั้งสิ้นที่ไม่มีผลไม่มีเลยผล บางอย่างปรากฏในปัจจุบันทันตาเห็นบางอย่างเห็นผลตอนตายไปแล้ว กฎแห่งกรรมนี้ไร้ความปรานี ไม่มีข้อยกเว้นให้กับใคร ๆ ไม่จำกัดเชื้อชาติ ภาษา ศาสนาใดก็ตามในโลก จะอยู่บนดิน บนน้ำ บนอากาศ ดวงจันทร์ ดวงดาว ก็หนีกฎแห่งกรรมไม่พ้น แม้แต่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าในสมัยที่ยังเป็นพระบรมโพธิสัตว์ นักสร้างบารมีก็ยังคงต้องเสวยวิบากกรรม เพราะกรรมติดตามตัวเราไปทุกที่ทุกสถานเหมือนเงาติดตามตัว เมื่อเรายังหนีตัวเราไม่พ้น เราก็หนีกฎแห่งกรรมไม่พ้นเหมือนกัน กฎหมายหรือกฎเกณฑ์อะไรบางอย่างในโลกที่มนุษย์สมมติกันขึ้นมา ยังหลีกเลี่ยงเปลี่ยนแปลงได้ ปีนี้ใช้อย่างนี้ปีหน้าเปลี่ยนไปอีกอย่าง แต่กฎแห่งกรรมไม่เคยเปลี่ยนแปลง พระพุทธศาสนาใช้คำเรียก กฎแห่งกรรม ว่า “กรรมนิยาม” คือ ความแน่นอนของกรรม หมายความว่า กรรมที่เกิดจากการตัดสินใจทำลงไปแล้วย่อมให้ผล การเกิดผลของกรรม ทั้งดีและชั่ว เรียกว่าวิบาก ซึ่งมีกฎเกณฑ์แน่นอนตายตัว ท่านจึงเรียกกฎเกณฑ์แห่งวิบากกรรมว่า “กฎแห่งกรรม” ดังที่พระพุทธองค์ตรัสว่า สัมมาทิฐิที่เป็นเบื้องต้นของกุศลธรรมนั้นมี 10 ประการ ได้แก่ 1. ทานที่ให้แล้วมีผล 2. การสงเคราะห์กันมีผล 3. การยกย่องบูชาบุคคลที่ควรบูชามีผล 4. ผลแห่งกรรมดีและกรรมชั่วมีจริง 5. โลกนี้มี (ที่มา) 6. โลกหน้ามี (ที่ไป) 7. คุณของมารดา มี 8. คุณของบิดา มี 9. สัตว์ที่เกิดแบบโอปปาติกะมี และ 10. พระอรหันต์ผู้หมดกิเลสแล้วมีสัมมาทิฐิทั้ง 10 ประการนี้โดยเนื้อแท้คือ เรื่องของกฎแห่งกรรม ซึ่งการที่พระพุทธองค์ตรัสสอนเรื่องสัมมาทิฐิ 10 ประการนี้ก่อนอย่างอื่น ไม่ลักลัทธิ ไม่ประพฤติดิฉินคาม เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า กายสุจริต

แปลว่าประพัตติชอบทาง กาย วชิกรรม หมายถึง การกระทำทางวาจา วชิกรรมที่เป็นกุศล มี 4 อย่าง คือ ไม่พูดเท็จ, ไม่พูด ส่อเสียด, ไม่พูดคำหยาบคาย และไม่พูดเพื่อเจ้อ ส่วนวชิกรรมที่เป็นอกุศล จะตรงกันข้าม มโนกรรม หมายถึง การกระทำทางใจ คือ ทำกรรมด้วยการคิด ไม่ว่าจะทำกรรมชั่ว หรือกรรมดี มโนกรรมทางชั่ว มี 3 อย่าง คือ โลกอยากได้ของเขา พยาบาทปองร้ายเขา เห็นผิดจากคลองธรรม เรียกอีกอย่างว่า มโน 19 ทุจริต (แปลว่า ประพัตติชั่วด้วยใจ) มโนกรรมทางดี มี 3 อย่าง คือ ไม่โลภอยากได้ของเขา ไม่พยาบาทปองร้ายเขา เห็นชอบตามคลองธรรม เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า มโนสุจริต (แปลว่า ประพัตติชอบด้วยใจ)

สรุปความยุติธรรมภายในประเทศหรือภายในรัฐจะเกิดขึ้นได้นั้นนอกจากระบอบการปกครอง

แบบประชาธิปไตยอันเป็นส่วนสำคัญแล้ว ศีลธรรม คือความสุจริตยังเป็นสิ่งที่สำคัญยิ่ง หากชนชั้นปกครองประสงค์ให้เกิดความยุติธรรมภายในประเทศขึ้น ในการกระจายทรัพยากรของรัฐ และการบริหารทรัพยากรของรัฐให้ทั่วถึงประชาชน อย่างเป็นธรรมนั้น ความยุติธรรมจะเกิดขึ้นได้ เมื่อผู้ชนชั้นปกครองมีศีลธรรมอย่างแท้จริง ความยุติธรรมที่แท้จริงจะปรากฏในรัฐได้ชนชั้นผู้ปกครองต้องศรัทธาและเชื่อถือกฎแห่งกรรม คือการกระทำ ตามความเชื่อนั้น เมื่อชนชั้นผู้ปกครองเชื่อถือและกฎหมายคล้อยตามกฎแห่งกรรมว่าด้วยศีลธรรม ความยุติธรรมในสังคมจะแสดงผลเป็นความผาสุกของประชาชน และทุกคนจะอยู่อย่างเท่าเทียม และมีความยุติธรรมในทุก ๆ ด้าน ในความเป็นจริงของสังคมอย่างแน่นอน

REFERENCES

- Luanchawee, P. (2007). **Constitutional law and political institutions**. Bangkok: Dhurakij Pundit University Press.
- Changkwan-yuen. P. (1986). **Political Philosophy System in Manawathammasat**. Bangkok: Chulalongkorn University Press.
- Harmon, J. M. (1979). **Political Thought from Plato to the Present** (4th ed., S. Lamrik. Trans.). Bangkok: Thammasat University Press. (Original work published 1964)
- Singhaneti, B. (2001). Problems of independent constitutional organizations. **Administrative Court Academic Journal**, 1(3), 1-49.
- Sirisamphan, T. (1992). Control of Government Administration. **Parliamentary Bulletin**, 40(11), 20.
- Fund for Educational Equality. (2019). **Positive thinking is the seed of prosperity. Restructuring Thai education**. Retrieved from <https://www.eef.or.th>. [2025, 15 July]

Wongkarnpat Plus Media. (n.d.). **What is justice?**. Retrieved from <https://www.wongkarnpat.com/viewya.php?id=396> [2025, 15 Jul.]

Charoentanawat, K.. (2001). **Concepts of sovereignty in Thailand**. Retrieved from <http://www.pub-law.net/article/ac231044.html>. [2025, 14 Jul.]

Aristotle. (n.d.). **Nicomachean Ethics**. Columbia University Press, New York. Kamenke, E. (1976). **What is Justtice?**. London: Buttorworths, OP.cit.

Dias, R.W.M.. (1976). **Jurisprudence**. London: Buttorworths.

Friedmann, W. (197). **Lugal Theory**. New York: Columbia University Press,. <https://opentextbc.ca/ethicsinlawenforcement/chapter/rawls-theory-of-justice/Search> comments 8 August 2025.

<https://www.dpu.ac.th/dpurdi/upload/public/c5cz7s77ggocogsgw.pdf>. Search comments 8 August 2025.

.....

Academic Article

กลยุทธ์ส่วนประสมทางการตลาดในธุรกิจพื้นที่ทำงานร่วมกัน

THE MARKETING MIX STRATEGY IN CO-WORKING SPACE BUSINESS

ดวงธิดา ทารพันธ์ สุพัตรา ยอดสุรางค์ และ ชัยฤทธิ์ ทองรอด
วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

Duangthida Tarapun, Suphattra Yodsurang and Chairit Thongrawd
College of Innovation Management, Rajamangala University of Technology Rattanakosin

*E-mail: duangthida.tar@rmutar.ac.th

Received: 2025-03-25

Revised: 2025-07-18

Accepted: 2025-09-03

บทคัดย่อ

ในยุคดิจิทัล มีการเปลี่ยนแปลงวิธีการทำงานอย่างรวดเร็ว เนื่องมาจากการพัฒนาของเทคโนโลยีอย่างต่อเนื่อง การทำงานในสำนักงานแบบดั้งเดิม จึงถูกแทนที่ด้วยรูปแบบการทำงานที่ยืดหยุ่นและหลากหลาย ส่งผลให้พนักงานมีอิสระในการเลือกสถานที่ เวลา และวิธีการทำงานมากขึ้น ซึ่งสัมพันธ์กับธุรกิจพื้นที่ทำงานร่วมกันซึ่งเป็นธุรกิจที่มีรูปแบบการแบ่งปันทางเศรษฐกิจ และใช้ประโยชน์ของทรัพยากรเพื่อลดต้นทุนการทำธุรกรรม รวมทั้งมีรูปแบบที่หลากหลายของพื้นที่ทำงานร่วมกัน โดยบทความวิชาการนี้ ผู้เขียนได้นำเสนอกลยุทธ์ส่วนประสมทางการตลาดในธุรกิจพื้นที่ทำงานร่วมกัน โดยมีเนื้อหา ดังนี้ แนวโน้มการเติบโตของธุรกิจพื้นที่ทำงานร่วมกัน รูปแบบของธุรกิจพื้นที่ทำงานร่วมกันในปัจจุบัน และกลยุทธ์ส่วนประสมทางการตลาดกับธุรกิจพื้นที่ทำงานร่วมกัน ทั้งนี้กลยุทธ์ส่วนประสมทางการตลาดเป็นปัจจัยที่ส่งผลถึงการลงทุนที่ให้ผลกำไรที่คุ้มค่าและเกิดประสิทธิภาพต่อการจัดการธุรกิจพื้นที่ทำงานร่วมกัน และเป็นแนวทางให้ผู้ประกอบการสามารถนำข้อมูลไปใช้ในการจัดการธุรกิจพื้นที่ทำงานร่วมกัน หรือนำไปใช้เพื่อการปรับปรุงกลยุทธ์ทางธุรกิจของผู้ประกอบการธุรกิจพื้นที่ทำงานร่วมกันเพื่อให้ตรงกับความต้องการของผู้ใช้บริการอย่างสูงสุด

คำสำคัญ: ธุรกิจพื้นที่ทำงานร่วมกัน กลยุทธ์ส่วนประสมทางการตลาด แนวโน้มการเติบโตของธุรกิจพื้นที่ทำงานร่วมกัน ธุรกิจพื้นที่ทำงานร่วมกันในปัจจุบัน

ABSTRACT

In today's digital age, the nature of work is rapidly evolving due to continuous technological advancements. More flexible and diverse work styles replace traditional office setups, allowing employees to choose where, when, and how they work. This shift has given rise to the co-working space business, which operates on a sharing economy model, allowing individuals to leverage resources and reduce transaction costs across various co-working space options. In an academic article, the author outlines a marketing mix strategy for the co-working space business, covering growth trends, today's business model, and marketing strategies. The marketing mix strategy is a factor that results in a profitable investment which is worthwhile and effective in managing the co-working space business. The strategy provides a guideline for entrepreneurs to apply the information in managing their co-working space business or improves the business strategies of co-working space operators to connect the needs of service users.

Keywords: Co-Working Space Business, Marketing Mix Strategy, Co-Working Space Business Growth Trends, Current Co-Working Space Business

บทนำ

ด้วยเทคโนโลยีที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วผลักดันให้รูปแบบการทำงานเปลี่ยนแปลงไปอย่างมีนัยสำคัญในด้านความสมดุลระหว่างการดำเนินชีวิตและวิธีการทำงาน ซึ่งในปัจจุบันพนักงานสามารถทำงานได้โดยไม่จำกัดสถานที่ทำงาน เนื่องจากเทคโนโลยีก่อให้เกิดการทำงานระยะไกลที่มีประสิทธิภาพ พนักงานจึงสามารถบริหารจัดการเวลาทำงานได้ด้วยตนเอง และมีอิสระในการทำงาน มุ่งเน้นไปที่การสื่อสารผ่านช่องทางออนไลน์ ประหยัดเวลาและลดค่าใช้จ่าย โดยข้อมูลพบว่าในปี พ.ศ. 2563 – 2565 ธุรกิจที่กำหนดให้พนักงานทำงานในสำนักงานแบบดั้งเดิมเต็มเวลา มีรายได้เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 5 ในขณะที่ธุรกิจที่มีนโยบายให้มีการบริหารจัดการเวลาทำงาน

แบบผสมผสาน (Hybrid) ระหว่าง การทำงานที่สำนักงานและการทำงานระยะไกล มีรายได้เพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 25 (Boyle, 2023) ซึ่งสัมพันธ์กับกรอบของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 ที่เน้นการเข้าสู่โลก ยุคดิจิทัล ส่งผลให้เกิดความยืดหยุ่นในการทำงาน และการทำงานนอกระบบของวัยทำงาน โดยเฉพาะบัณฑิตจบใหม่ที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัด (Jongsukklai et al, 2022)

การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้พื้นที่ทำงานร่วมกัน (Co-working Space) กลายเป็นธุรกิจที่มีการเติบโตอย่างรวดเร็ว โดยมีการขยายขนาดของตลาดที่เติบโตขึ้นอย่างรวดเร็วในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา ในปีพ.ศ. 2566 มีมูลค่าประมาณ

695,325 ล้านบาท ในปีพ.ศ. 2567 ได้เพิ่มมูลค่าเป็น 819,060 ล้านบาทและมีอัตราการเติบโตต่อปี (CAGR) ที่ร้อยละ 17.8 ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลของสำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ (2564) ระบุว่าตลาดของพื้นที่ทำงานร่วมกันมีการเติบโตขึ้นโดยมีมูลค่ามากกว่า 8.24 พันล้านบาท โดยการเติบโตของพื้นที่ทำงานร่วมกันในประเทศไทยมีแนวโน้มไปในทิศทางเดียวกับตลาดโลก ประเทศไทยมีจำนวนพื้นที่ทำงานร่วมกันเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องและคาดการณ์ว่าจำนวนพื้นที่ทำงานร่วมกันในประเทศไทยจะเพิ่มขึ้นเป็น 2,000 แห่งภายในปี พ.ศ. 2573 (Statista Research Department, 2022) ทั้งนี้อัตราการเติบโตของธุรกิจพื้นที่ทำงานร่วมกันเป็นผลมาจากความก้าวหน้าของเทคโนโลยีการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมทำงาน และการขยายตัวของเมือง

นอกจากนี้การจัดการธุรกิจพื้นที่ทำงานร่วมกันจำเป็นต้องใช้ชุดเครื่องมือทางการตลาดเพื่อตอบสนองความต้องการจากกลุ่มเป้าหมายซึ่งส่วนประสมการตลาดเป็นเครื่องมือสำคัญในการวางแผนในการจัดการธุรกิจเนื่องจากกลยุทธ์ส่วนประสมทางการตลาดประกอบด้วยเครื่องมือสำหรับการตลาดที่เกี่ยวข้องกับข้อเสนอของธุรกิจและโน้มน้าวให้ลูกค้าซื้อด้วยกลยุทธ์ที่ขับเคลื่อนด้วยข้อมูล เพื่อให้เข้าถึงลูกค้าและกระตุ้นยอดขายส่วนประสมทางการตลาดจึงเป็นองค์ประกอบสำคัญของรูปแบบการตลาด ซึ่งเป็นแรงผลักดันให้นักการตลาดปรับการค้นหาคำตอบที่สามารถทำให้ธุรกิจประสบความสำเร็จอันถือเป็นรากฐานสำคัญของกลยุทธ์ทางการตลาดที่ใช้กันมาจนถึงปัจจุบัน (Borden, 1984) อย่างไรก็ตามธุรกิจพื้นที่

ทำงานร่วมกันมีการแข่งขันทางธุรกิจสูง จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการ โดยมีการเลือกใช้กลยุทธ์ทางการตลาดที่มีประสิทธิภาพเพื่อดึงดูดลูกค้า สร้างฐานลูกค้าที่มั่นคง และบรรลุเป้าหมายทางธุรกิจ ส่วนประสมทางการตลาดจึงเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยให้ธุรกิจบรรลุเป้าหมายดังกล่าว

ความสำคัญของธุรกิจพื้นที่ทำงานร่วมกันในยุคดิจิทัล

บทความนี้นำเสนอ กลยุทธ์ส่วนประสมทางการตลาดในธุรกิจพื้นที่ทำงานร่วมกัน โดยมีเนื้อหา ดังนี้ แนวโน้มการเติบโตของธุรกิจพื้นที่ทำงานร่วมกัน รูปแบบของธุรกิจพื้นที่ทำงานร่วมกันในปัจจุบัน และกลยุทธ์ส่วนประสมทางการตลาดกับธุรกิจพื้นที่ทำงานร่วมกัน ทั้งนี้การศึกษานี้มีประโยชน์อย่างยิ่งต่อการพัฒนาองค์ความรู้ด้านการจัดการธุรกิจบริการ โดยเฉพาะในบริบทของธุรกิจพื้นที่ทำงานร่วมกันซึ่งมีการขยายตัวอย่างรวดเร็วในยุคดิจิทัล เนื่องจากบทความนำเสนอกรอบแนวคิดเชิงกลยุทธ์ด้านส่วนประสมทางการตลาด (Marketing Mix: 7Ps) ที่สามารถประยุกต์ใช้ได้จริงในการบริหารจัดการธุรกิจพื้นที่ทำงานร่วมกัน อีกทั้งยังช่วยให้ผู้ประกอบการสามารถกำหนดกลยุทธ์ทางการตลาดให้สอดคล้องกับพฤติกรรมของผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลงไป ส่งผลให้สามารถเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันในตลาดและสร้างความภักดีของผู้ใช้บริการได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ งานศึกษานี้ยังสามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนานโยบายหรือแผนธุรกิจสำหรับนักลงทุนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในอุตสาหกรรมบริการสมัยใหม่ได้อีกด้วย

1. แนวโน้มการเติบโตของธุรกิจพื้นที่ทำงานร่วมกัน

พื้นที่ทำงานร่วมกัน คือ แนวคิดของการทำงานอย่างอิสระในสภาพแวดล้อมที่มีการใช้งานร่วมกัน โดยคำจำกัดความนี้ครอบคลุมถึงความหลากหลายของผู้ใช้บริการ ขนาดพื้นที่การจัดวางผังพื้นที่ แรงจูงใจ รูปแบบการทำงานทำเลที่ตั้ง การให้บริการ และบรรยากาศโดยสามารถอธิบายได้ว่าเป็นสำนักงานเปิดโล่งที่สะท้อนปรากฏการณ์ซับซ้อน ซึ่งเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานสามารถทำงานได้อย่างอิสระในพื้นที่ที่แบ่งปันร่วมกันนอกจากนี้ยังเป็นมากกว่าการเข้าถึงสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก เพราะยังมุ่งเน้นการทำงานร่วมกันแบบอิสระที่ดึงดูดผู้สนใจมาใช้บริการ โดยผสมผสานสมบัติที่ดีที่สุดของสภาพแวดล้อมสำนักงาน ชุมชน การทำงานร่วมกัน และการเข้าถึงเครื่องมือที่จำเป็น ในขณะที่เดียวกันยังตอบโจทย์การทำงานด้วยตัวเอง ที่มีความสะดวกสบาย และเกิดความยืดหยุ่น ทั้งนี้พื้นที่ดังกล่าวยังให้ความสำคัญกับการสร้างชุมชน การส่งเสริมความร่วมมือ การเปิดกว้าง ความยั่งยืน และการเข้าถึงพื้นที่ได้ง่าย ซึ่งแตกต่างจากสำนักงานให้เช่าแบบเดิมเนื่องจากพื้นที่ทำงานร่วมกันมุ่งเน้นการรวมตัวของผู้คนในสภาพแวดล้อมที่ใช้งานร่วมกันอย่างแท้จริง (Memud & Tabibi, 2023)

ในระยะแรก พื้นที่ทำงานร่วมกันหมายถึงแนวคิดด้านการทำงานรูปแบบอิสระที่แบ่งปันสภาพแวดล้อมร่วมกันโดยบุคคลที่ได้รับการจ้างงานหลากหลายสามารถทำงานในพื้นที่เดียวกันเพื่อปฏิบัติงานของตนเองเต็มใจแลกเปลี่ยนความรู้และทรัพยากรร่วมกัน แนวคิดนี้เริ่มต้นขึ้น

ในปี พ.ศ. 2532 ภายใต้ชื่อพื้นที่ที่สาม เพื่อแยกความแตกต่างระหว่างการทำงานจากที่บ้านและการทำงานในสถานที่ทำงานทั่วไป พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้เชี่ยวชาญจากหลากหลายสาขารวมตัวในพื้นที่เดียวกันเพื่อทำงานหรือร่วมมือในโครงการเดียวกัน โดยในช่วงแรกพื้นที่ที่สามมักเป็นร้านกาแฟหรือร้านอาหารจานด่วนในสหรัฐอเมริกา ซึ่งสะท้อนถึงรูปแบบการทำงานที่ยืดหยุ่น แตกต่างจากการทำงานในองค์กรแบบดั้งเดิม มีการเปลี่ยนแปลงลักษณะการทำงาน เป็นการทำงานนอกสถานที่ มีผู้ประกอบการอาชีพอิสระ และทำธุรกิจขนาดเล็กเพิ่มมากขึ้น จึงเกิดพื้นที่ทำงานใหม่เพื่อใช้ทำงานแบบไม่เป็นทางการ และสร้างปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (Papageorgiou, 2019)

โดยทั่วไป ที่ตั้งของพื้นที่ทำงานร่วมกัน (Co-working Space) มักอยู่ในเขตเมือง เนื่องจากสภาพแวดล้อมในเมืองเหมาะสมกับการดำเนินธุรกิจที่หลากหลาย และสอดคล้องกับลักษณะการทำงานแบบยืดหยุ่นที่ส่งเสริมการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม รวมถึงการพึ่งพาระบบดิจิทัลเป็นหลักในการดำเนินงาน ธุรกิจพื้นที่ทำงานร่วมกันจึงมีแนวโน้มขยายตัวตามการเติบโตของเมือง ซึ่งเชื่อมโยงกับหลายปัจจัยที่เอื้อต่อการเติบโตของธุรกิจ ในภาพรวม

จากข้อมูลในช่วงปี พ.ศ. 2564–2568 ธุรกิจพื้นที่ทำงานร่วมกันมีอัตราการเติบโตเฉลี่ยร้อยละ 11 ต่อปี โดยในปี พ.ศ. 2567 มีผู้ใช้บริการมากกว่า 5 ล้านคนทั่วโลก การเติบโตดังกล่าวได้รับแรงสนับสนุนจากระบบเศรษฐกิจท้องถิ่น ขนาดของตลาด และความพร้อมของกำลังแรงงานที่มีทักษะ รวมถึงความต้องการใช้พื้นที่ทำงาน

ที่ตอบโจทย์ด้านความสะดวก ความยืดหยุ่น และคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ทั้งในกลุ่มอาชีพอิสระ สตาร์ทอัพ และองค์กรยุคใหม่ นอกจากนี้ โอกาสทางธุรกิจในยุคดิจิทัลและพฤติกรรมของผู้บริโภคที่มุ่งเน้นการทำงานในรูปแบบเฉพาะบุคคล ส่งผลให้ความต้องการพื้นที่ทำงานร่วมกันเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง (Mahajan, 2023)

ในขณะเดียวกันราคาของอสังหาริมทรัพย์ก็เป็นอีกปัจจัยที่มีผลต่อการวางแผนทางธุรกิจ เช่นเดียวกับแนวโน้มการใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตการทำงาน และการเปลี่ยนแปลงของชุมชนเมืองให้กลายเป็นศูนย์กลางของการปฏิสัมพันธ์ในลักษณะมีอาชีพ ส่งผลให้รูปแบบของพื้นที่ทำงานร่วมกันมีความหลากหลายมากขึ้น ทั้งในด้านขนาด ราคา และระดับความยืดหยุ่นของการใช้งาน โดยไม่จำเป็นต้องมีข้อผูกพันระยะยาว กลายเป็นทางเลือกใหม่ที่สอดคล้องกับความต้องการของแรงงานยุคดิจิทัล (Kumetad, 2022)

เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่น ๆ จะพบว่าตลาดพื้นที่ทำงานร่วมกันในประเทศไทยยังมีขนาดเล็กกว่าเมื่อเทียบกับประเทศที่มีการเติบโตสูง เช่น สหรัฐอเมริกา ซึ่งมีจำนวนมากกว่า 6,000 แห่ง และมีผู้ใช้บริการกว่า 1.1 ล้านคนในปี 2023 โดยมีแบรนด์ระดับโลกอย่าง WeWork และ Industrious เป็นผู้นำตลาด (Statista, 2024) ในขณะที่รัฐบาลสหรัฐอเมริกามีมาตรการจูงใจภาษีและเงินทุนสนับสนุนผู้ประกอบการสตาร์ทอัพในช่วงเริ่มต้น รวมถึงนโยบายสนับสนุนแรงงานอิสระและวิสาหกิจขนาดย่อมล้วนส่งผลต่อการใช้ พื้นที่ทำงานร่วมกัน

อย่างเห็นได้ชัด (Spinuzzi, Bodrozic & Ivanova, 2024)

ประเทศสิงคโปร์ก็เป็นอีกตัวอย่างที่น่าสนใจ รัฐบาลได้จัดตั้งโครงการ “Startup SG” โดยสนับสนุนเงินทุนและให้การเข้าถึงพื้นที่ Co-Working Space ที่จัดตั้งขึ้นโดยหน่วยงานของรัฐ เช่น JTC LaunchPad และ Block71 เพื่อส่งเสริมให้เกิดระบบนิเวศสตาร์ทอัพที่แข็งแกร่ง ซึ่งสามารถดึงดูดนักลงทุนและผู้ประกอบการจากทั่วโลก (Enterprise Singapore, 2023)

นอกจากนี้ในประเทศจีน ธุรกิจพื้นที่ทำงานร่วมกัน ก็มีการเติบโตอย่างรวดเร็วตามการขยายตัวของอุตสาหกรรมดิจิทัล โดยเฉพาะในเมืองใหญ่อย่างปักกิ่ง เซี่ยงไฮ้ และเซินเจิ้น รัฐบาลท้องถิ่นให้การสนับสนุนด้านภาษีและการจัดสรรพื้นที่ให้กับผู้ประกอบการพื้นที่ทำงานร่วมกันให้สามารถขยายสาขาได้รวดเร็วจากนโยบายดังกล่าว (Zhang et al, 2024)

สรุปได้ว่าธุรกิจพื้นที่ทำงานร่วมกันเป็นธุรกิจที่มีการเจริญเติบโตอย่างมีนัยสำคัญในอนาคต โดยเฉพาะในการทำงานที่ต้องเปลี่ยนแปลงตามลักษณะงานและการใช้ชีวิตประจำวันของคนในชุมชนและองค์กรต่าง ๆ ทั่วโลก จากการเพิ่มขึ้นของธุรกิจขนาดเล็กและขนาดกลาง รวมถึงการทำงานระยะไกลที่เป็นที่นิยม การมองหาพื้นที่ทำงานที่ยืดหยุ่นและสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความต้องการของธุรกิจ จึงเป็นการเปิดโอกาสให้คนทำงานได้เลือกที่จะทำงานในสถานที่และเวลาปฏิบัติงานได้ด้วยตนเอง

2. รูปแบบของธุรกิจพื้นที่ทำงานร่วมกันในปัจจุบัน

พื้นที่ทำงานร่วมกัน เกิดจากแนวคิดการทำงานอย่างอิสระในสภาพแวดล้อมที่ใช้ร่วมกัน ซึ่งตอบโจทย์การทำงานยุคใหม่ที่เน้นความยืดหยุ่น การแบ่งปันทรัพยากร และการสร้างเครือข่ายทางสังคม โดยมีลักษณะเด่นคือพื้นที่ที่เปิดโล่ง สิ่งอำนวยความสะดวกที่เข้าถึงได้ง่าย การใช้เทคโนโลยีสนับสนุนการทำงาน และการออกแบบพื้นที่ที่เอื้อต่อการทำงานร่วมกัน ทั้งยังเป็นพื้นที่ที่สร้างชุมชนของผู้มีองค์ความรู้ที่สามารถเรียนรู้ แลกเปลี่ยน และร่วมพัฒนานวัตกรรมได้อย่างต่อเนื่อง (Swaney, 2018)

ในด้านการให้บริการ พื้นที่ทำงานร่วมกันมักรวมบริการด้านอสังหาริมทรัพย์ การจัดการความรู้ และโอกาสในการสร้างเครือข่ายเข้าไว้ด้วยกัน โดยเน้นการพัฒนาแบบบริการให้ยืดหยุ่นและตอบโจทย์กลุ่มเป้าหมายที่หลากหลาย เช่น อาชีพอิสระ สตาร์ทอัพ หรือบริษัทขนาดเล็กถึงกลาง (Appel-Meulenbroek et al., 2021)

โดยมีการแบ่งรูปแบบของพื้นที่ทำงานร่วมกันออกเป็น 4 ประเภทหลัก (Bouncken et al., 2018) ดังนี้

1. พื้นที่ทำงานร่วมกันขององค์กร (Corporate Co-working Space) เป็นพื้นที่ภายในที่สงวนไว้สำหรับพนักงานในองค์กรเท่านั้น เช่น Google Campus ที่สนับสนุนให้ทีมงานใช้พื้นที่ร่วมกันเพื่อสร้างนวัตกรรม ลดความตึงเครียดในการทำงาน และเพิ่มความยืดหยุ่นในองค์กร

2. พื้นที่ทำงานร่วมกันขององค์กรรูปแบบเปิด (Open Corporate Co-working Space) คือ องค์กรเปิดพื้นที่ให้บุคคลภายนอกเข้ามาใช้งานร่วมกับพนักงาน เพื่อแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ เช่น Microsoft Reactor ที่เปิดให้ผู้พัฒนาแอปพลิเคชันภายนอกเข้ามาทำงานและสร้างเครือข่ายร่วมกับพนักงานของไมโครซอฟต์

3. พื้นที่ทำงานร่วมกันเพื่อการให้คำปรึกษา (Consultancy Co-working Space) เน้นการให้บริการแก่บริษัทที่ปรึกษา หรือผู้เชี่ยวชาญ เช่น Second Home ในลอนดอน ที่จัดพื้นที่เฉพาะให้บริษัทที่ปรึกษาด้านธุรกิจและเทคโนโลยี พร้อมมีพื้นที่ส่วนกลางเพื่อสร้างความสัมพันธ์ข้ามองค์กร

4. พื้นที่ทำงานร่วมกันแบบอิสระ (Independent Co-working Space) เป็นพื้นที่เปิดสำหรับบุคคลทั่วไปที่สมัครสมาชิก เช่น WeWork หรือ Hubba Thailand ที่รองรับอาชีพอิสระ ผู้ประกอบการ และกลุ่มสตาร์ทอัพ โดยเน้นความยืดหยุ่น ความคุ้มค่า และการเชื่อมโยงผู้ใช้งานหลากหลายอาชีพในลักษณะของชุมชนสร้างสรรค์

นอกจากนี้ พื้นที่ทำงานร่วมกันยังมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมเศรษฐกิจท้องถิ่น และกระตุ้นนวัตกรรม โดยเฉพาะในบริบทที่ต้องการการปรับตัวกับความไม่แน่นอนของสภาพแวดล้อมทางสังคมและเศรษฐกิจ เช่น การเปลี่ยนผ่านสู่เศรษฐกิจดิจิทัล และการทำงานแบบผสมผสาน

สรุป รูปแบบของธุรกิจพื้นที่ทำงานร่วมกันในปัจจุบันมีความหลากหลายและสามารถปรับให้เหมาะสมกับบริบทขององค์กรหรือผู้ใช้

บริการ โดยมีเป้าหมายเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน ลดต้นทุน และสร้างเครือข่ายทางวิชาชีพที่เข้มแข็งในระยะยาว (Capdevila, 2017)

3. กลยุทธ์ส่วนประสมทางการตลาดกับธุรกิจพื้นที่ทำงานร่วมกัน

กลยุทธ์ส่วนประสมทางการตลาด (7Ps) เป็นเครื่องมือทางการตลาด ที่องค์กรใช้ควบคุมเพื่อสนองความต้องการของตลาดเป้าหมายอย่างไม่มีที่สิ้นสุด ถือว่าเป็นชุดเครื่องมือทางการตลาดที่เจ้าของธุรกิจใช้ควบคุมเพื่อสร้างการตอบสนองตามที่ต้องการในตลาดเป้าหมายโดยเป็นชุดเครื่องมือที่ผู้ประกอบการเลือกใช้เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ทางการตลาดของกลุ่มเป้าหมาย โดยผู้ประกอบการต้องทำการวิเคราะห์จาก ตัวแปรที่หลากหลายเพื่อจัดเรียงองค์ประกอบทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อผลลัพธ์ทางการตลาด ทั้งนี้การบูรณาการตัวชีวิตที่สำคัญต่อธุรกิจพื้นที่ทำงานร่วมกัน ผู้ประกอบการสามารถนำกลยุทธ์ส่วนประสมทางการตลาดเพื่อใช้จัดการธุรกิจพื้นที่ทำงานร่วมกันได้ในทุกองค์ประกอบ (Kotler, et al, 2005)

ซึ่งกลยุทธ์ดังกล่าวสนับสนุนให้ธุรกิจพื้นที่ทำงานร่วมกันสามารถตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการธุรกิจพื้นที่ทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยสามารถดำเนินการได้ ดังนี้

1. ผลิตภัณฑ์ (Product)

ผลิตภัณฑ์ในบริบทของธุรกิจพื้นที่ทำงานร่วมกันหมายถึงบริการและสภาพแวดล้อมที่ธุรกิจจัดเตรียมไว้สำหรับผู้ให้บริการ กล่าวคือพื้นที่ทำงาน อินเทอร์เน็ตความเร็วสูง ห้องประชุม เครื่องดื่ม เครื่องใช้หรือสิ่งอำนวยความสะดวกที่ช่วยตอบสนองต่อรูปแบบการทำงานยุคใหม่

โดยผลิตภัณฑ์ถือเป็นองค์ประกอบสำคัญในการสร้างภาพลักษณ์ ความภักดี และความแตกต่างของแบรนด์ในตลาดที่มีการแข่งขันสูง

ในยุคดิจิทัล ธุรกิจจำเป็นต้องพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้ทันต่อเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะการนำ เทคโนโลยี AI และ IoT มาใช้ในการบริหารจัดการพื้นที่ เช่น ระบบจองห้องประชุมอัตโนมัติ การควบคุมอุณหภูมิและแสงสว่างผ่านแอปพลิเคชัน รวมถึงระบบรักษาความปลอดภัยอัจฉริยะที่ช่วยสร้างประสบการณ์ผู้ใช้ที่ราบรื่นและปลอดภัยยิ่งขึ้น นอกจากนี้ แนวโน้มของแพลตฟอร์มเสมือน (Virtual Co-working Space) ที่ให้บริการผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัล เช่น Gather, Teamflow หรือ Meta Workrooms ยังเป็นอีกหนึ่งรูปแบบผลิตภัณฑ์ที่ตอบสนองกลุ่มผู้ใช้งานที่ต้องการความยืดหยุ่นโดยไม่ต้องเดินทาง (CBRE, 2025)

ดังนั้น ธุรกิจควรออกแบบผลิตภัณฑ์ที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการเฉพาะของกลุ่มเป้าหมายได้อย่างครอบคลุม ทั้งในมิติของพื้นที่จริงและแพลตฟอร์มเสมือน เพื่อสร้างคุณค่าให้กับผู้ใช้บริการและรักษาความสามารถในการแข่งขัน (Kotler & Armstrong, 2018)

2. ราคา (Price) คือ จำนวนเงินที่ผู้บริโภคต้องจ่ายเพื่อซื้อผลิตภัณฑ์ ซึ่งองค์ประกอบด้านราคาจะส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคโดยตรง ผู้ประกอบการธุรกิจควรพิจารณาปัจจัยต่าง ๆ เช่น ต้นทุน การแข่งขัน และมูลค่าที่ผู้บริโภคได้รับเพื่อกำหนดราคาที่เหมาะสม ผล รวมทั้งพิจารณาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดราคาอย่างรอบคอบเพื่อให้สามารถกำหนดราคาที่เหมาะสมและบรรลุ

เป้าหมายทางการตลาดได้ โดยกลยุทธ์การกำหนดราคาต้องพิจารณาปัจจัยด้านต้นทุนการผลิต เพื่อให้สามารถกำหนดราคาที่ครอบคลุมต้นทุนและสร้างกำไรได้ รวมถึงการพิจารณาปัจจัยด้านความต้องการของตลาด ปัจจัยด้านการแข่งขันในตลาด และปัจจัยด้านเป้าหมายทางการตลาดที่ชัดเจน (Albrecht, 2023) ธุรกิจพื้นที่ทำงานร่วมกัน จำเป็นต้องกำหนดราคาที่สามารถแข่งขันกับพฤติกรรมของผู้บริโภคในยุคดิจิทัล โดยรูปแบบราคาที่หลากหลาย จึงกลายเป็นกลยุทธ์ที่ได้รับความนิยมอย่างกว้างขวาง

ในยุคดิจิทัล เทคโนโลยีสมัยใหม่ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญต่อกลไกราคา โดยเฉพาะการนำปัญญาประดิษฐ์ (AI) มาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรมของผู้ใช้งานและคาดการณ์ความต้องการในแต่ละช่วงเวลา ส่งผลให้เกิดระบบการกำหนดราคาที่สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามปริมาณความต้องการและช่วงเวลา (Dynamic Pricing) เช่น การกำหนดราคาสำหรับห้องประชุมที่สูงขึ้นในช่วงเวลาเร่งด่วน หรือการลดราคาพื้นที่ทำงานในช่วงเวลาที่มีผู้ใช้น้อย (Morgan Stanley, 2025)

นอกจากนี้ เทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตในทุกสรรพสิ่ง (IoT) ยังถูกนำมาใช้ในการจัดการพื้นที่ทำงานอัจฉริยะ เช่น การติดตั้งเซนเซอร์ตรวจสอบการเข้าใช้ห้องประชุม การควบคุมระบบแสงสว่างและอุณหภูมิอัตโนมัติ รวมถึงการตรวจสอบปริมาณการใช้ไฟฟ้าแบบเรียลไทม์ ซึ่งช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารต้นทุนและช่วยให้สามารถกำหนดราคาที่เหมาะสมกับต้นทุนที่แท้จริงได้อย่างแม่นยำยิ่งขึ้น (Nappi & de Campos Ribeiro, 2020) โดยรูปแบบ

บริการดังกล่าวมักมาพร้อมกับกลยุทธ์การกำหนดราคาแบบสมาชิกหรือ ผู้ติดตาม (Subscription) ซึ่งช่วยให้ผู้ใช้งานสามารถเลือกแพ็คเกจที่เหมาะสมกับทำงานของตนเองได้

3. ช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) คือ ช่องทางธุรกิจที่ใช้เพื่อนำผลิตภัณฑ์ไปสู่ผู้บริโภค ผู้ประกอบการธุรกิจควรพิจารณาในหลายปัจจัย เพื่อเลือกช่องทางการจัดจำหน่ายที่เหมาะสม นำส่งบริการให้เข้าถึงลูกค้าเป้าหมายอย่างสะดวก รวดเร็ว คุ่มค่าสร้างมูลค่า และสร้างสัมพันธ์ที่ดีกับลูกค้า จึงต้องพิจารณาเลือกใช้ช่องทางที่เหมาะสมกับ กลุ่มเป้าหมาย รวมถึงธุรกิจต้องปรับตัว และนำนวัตกรรมมาใช้เพื่อสร้างความได้เปรียบและลดความเสียเปรียบในด้านการตลาดดิจิทัล ระบบโลจิสติกส์ และแพลตฟอร์มใหม่ ๆ ที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของช่องทางการจัดจำหน่าย (Kotler et al, 2005) ธุรกิจพื้นที่ทำงานร่วมกันจึงต้องเลือกช่องทางการจัดจำหน่ายที่เหมาะสมกับพฤติกรรมผู้บริโภคของผู้บริโภคในยุคดิจิทัล โดยใช้สื่อออนไลน์และโซเชียลมีเดียให้เป็นประโยชน์

4. การส่งเสริมการตลาด (Promotion) คือ กิจกรรมที่ธุรกิจใช้เพื่อสื่อสารกับผู้บริโภค และกระตุ้นให้เกิดความต้องการในการใช้บริการ เพื่อเป็นการกำหนดกลยุทธ์ส่งเสริมการตลาดที่เหมาะสม ธุรกิจจึงควรพิจารณาหลายปัจจัย ได้แก่ เป้าหมายทางการตลาด งบประมาณ และกลุ่มเป้าหมาย เป็นต้น ทั้งนี้การส่งเสริมการตลาด (Promotion) มีความสัมพันธ์กับการโฆษณา (Advertising) และการประชาสัมพันธ์ (Public relations) เป็นส่วนสำคัญในการเพิ่มยอดขาย

และสร้างความต้องการในการซื้อสินค้าหรือบริการ (Albrecht, 2023) ธุรกิจพื้นที่ทำงานร่วมกันจำเป็นต้องใช้ช่องทางการสื่อสารและกิจกรรมส่งเสริมการตลาดที่มีประสิทธิภาพในยุคดิจิทัล โดยการเน้นการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อดิจิทัลจะสามารถดึงดูดผู้ให้บริการได้มากขึ้น

5. บุคลากร (People) บุคคลที่มีส่วนร่วมในการส่งมอบสินค้าหรือบริการ ได้แก่ พนักงานบริการลูกค้า พนักงานขาย และพนักงานขนส่ง เป็นต้น เป็นบุคคลที่มีความสำคัญต่อการสร้างประสบการณ์ที่ดีของลูกค้า ถือเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างความสำเร็จและสร้างความแตกต่าง ผู้ประกอบธุรกิจจึงจำเป็นต้องมีกลยุทธ์พัฒนาบุคลากรอย่างยั่งยืน เพื่อสร้างประสบการณ์ที่ดีให้เกิดขึ้นกับลูกค้านำไปสู่ความภักดีในระยะยาว ทั้งนี้บุคลากร ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค เพื่อตอบสนองความต้องการเฉพาะของลูกค้าได้ดีขึ้น จะนำไปสู่การปรับปรุงประสบการณ์ของลูกค้า เกิดการเพิ่มยอดขายและผลกำไรที่สูงขึ้น (Dell'Aversana & Miglioretti, 2024) ธุรกิจพื้นที่ทำงานร่วมกันจำเป็นต้องพัฒนาทักษะและความสามารถของบุคลากรให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภคในยุคดิจิทัล โดยบุคลากรจำเป็นต้องมีความเข้าใจและพัฒนาทักษะด้านการให้บริการลูกค้าที่มีความหลากหลายในยุคดิจิทัล

6. กระบวนการ (Process) คือ กระบวนการที่ใช้ในการส่งมอบสินค้าหรือบริการ มีความสำคัญต่อประสิทธิภาพในการให้บริการของลูกค้า และสำคัญในการสร้างประสบการณ์ที่ดีให้เกิดขึ้นกับลูกค้า ผู้ประกอบธุรกิจจึงจำเป็นต้อง

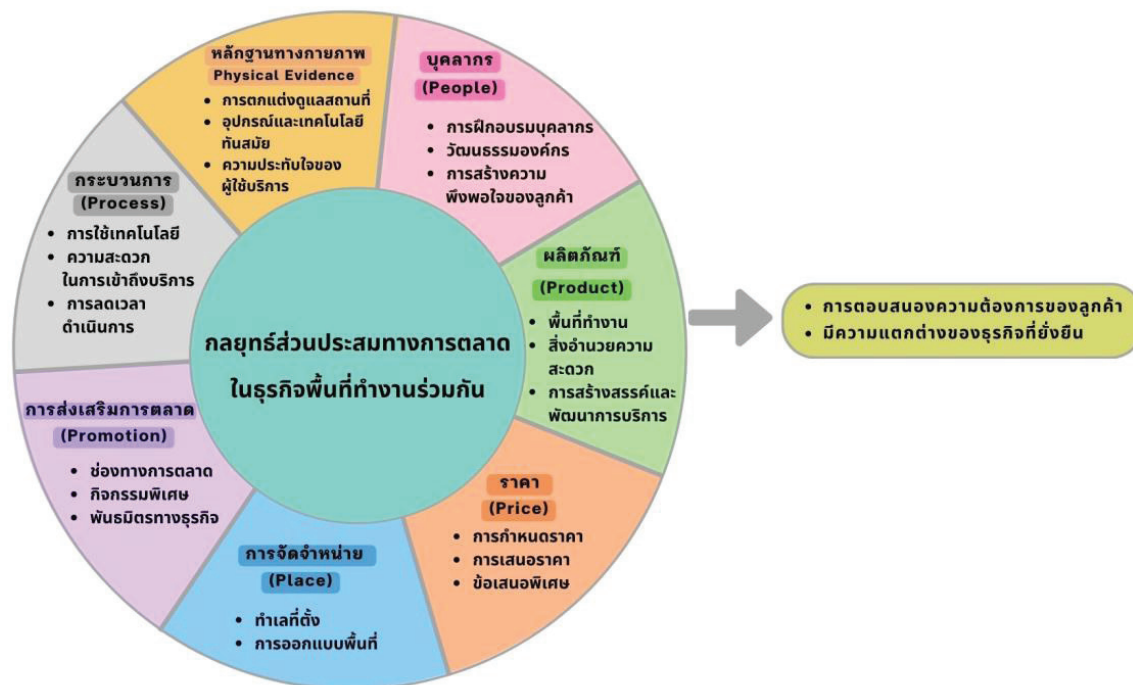
ต้องมีการทำความเข้าใจเส้นทางลูกค้าเพื่อวางแผนปรับปรุงกระบวนการการให้บริการที่ตรงจุด โดยการเพิ่มประสิทธิภาพและประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการทำงาน ความสำคัญของกระบวนการ จะเพิ่มความได้เปรียบทางการแข่งขันให้กับธุรกิจ หากกระบวนการให้บริการเป็นไปอย่างราบรื่น รวดเร็ว และน่าเชื่อถือ ลูกค้าจะรู้สึกพึงพอใจและตัดสินใจเลือกใช้บริการต่อไป (Darmawan & Grenier, 2021) ธุรกิจพื้นที่ทำงานร่วมกันจำเป็นต้องออกแบบกระบวนการที่มีประสิทธิภาพและสะดวกต่อผู้บริโภคในยุคดิจิทัล โดยเฉพาะการให้บริการเบื้องต้นกับผู้ให้บริการผ่านช่องทางออนไลน์

7. หลักฐานทางกายภาพ (Physical Evidence) คือ สภาพแวดล้อมทางกายภาพโดยรอบสินค้าหรือบริการ มีความสำคัญต่อการสร้างภาพลักษณ์และสร้างความรู้สึกรับรู้ของลูกค้า หลักฐานทางกายภาพรวมถึงประสบการณ์การใช้งาน ทั้งนี้ในยุคดิจิทัล รีวิวออนไลน์และโซเชียลมีเดีย กลายเป็นหลักฐานทางกายภาพที่มีอิทธิพลมากต่อผู้บริโภคในปัจจุบัน นอกจากนี้ลูกค้าต่างมีความต้องการและคาดหวังที่สูงขึ้น ดังนั้นธุรกิจจึงจำเป็นต้องปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้เพื่อประสบความสำเร็จในยุคดิจิทัล (The Chartered Institute of Marketing: CIM., 2023) ธุรกิจพื้นที่ทำงานร่วมกันจำเป็นต้องออกแบบหลักฐานทางกายภาพเพิ่มกระตุ้นความสนใจและดึงดูดผู้บริโภคในยุคดิจิทัล และการออกแบบแอปพลิเคชันที่ใช้งานง่าย นอกจากนี้การออกแบบพื้นที่ทำงานร่วมกันที่มี

ความโดดเด่น เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคได้อย่างตรงจุด จะสร้างประสบการณ์ที่ดีให้กับลูกค้าให้เกิดความภักดีต่อการเข้าใช้งานพื้นที่ทำงานร่วมกันและเลือกใช้บริการในระยะยาว รวมถึงการรักษาความสะอาดและการดูแลรักษาพื้นที่ให้ดูดีอยู่เสมอ โดยองค์ประกอบด้านหลักฐานทางกายภาพเป็นสิ่งที่ช่วยสร้างความประทับใจและความเชื่อมั่นให้กับผู้เข้าใช้บริการพื้นที่ทำงานร่วมกัน (Bamrungsang & Thanaiudompat, 2024)

จึงกล่าวได้ว่าการใช้กลยุทธ์ส่วนประสมทางการตลาดเป็นกรอบการทำงานที่สำคัญในการวางแผนบริหารจัดการธุรกิจและการดำเนินกลยุทธ์การตลาดสำหรับธุรกิจในยุคปัจจุบัน ทั้งนี้การปรับใช้แต่ละองค์ประกอบให้มีความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมในยุคดิจิทัล จะช่วยสร้างความโดดเด่นให้กับธุรกิจ เพิ่มความสามารถในการแข่งขัน และตอบสนองต่อความต้องการของลูกค้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความเกี่ยวข้องกับการสร้างความภักดีในกลุ่มผู้ใช้บริการเดิมให้กลับมาใช้บริการซ้ำในพื้นที่ในธุรกิจที่ทำงานร่วมกัน ซึ่งถือเป็นเรื่องสำคัญมาก

ในการประกอบธุรกิจ โดยผู้ประกอบการควรใช้กลยุทธ์ส่วนประสมทางการตลาดทุกกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับผู้ให้บริการ เริ่มจากขั้นตอนการเลือกใช้บริการ ระหว่างการใช้บริการ และหลังจากการใช้บริการ เพื่อให้เกิดความไว้วางใจในการเลือกใช้บริการในครั้งต่อไป (Kloisaengarthit & Pariwongkhuntorn, 2023) โดยตัวอย่างบริษัทที่ประยุกต์ใช้ กลยุทธ์ส่วนประสมทางการตลาด (7Ps) ได้อย่างครอบคลุมและมีประสิทธิภาพ ได้แก่ บริษัท WeWork โดยเฉพาะในด้านผลิตภัณฑ์และกระบวนการ เช่น การออกแบบพื้นที่ให้มีความยืดหยุ่นทันสมัย และการพัฒนาแอปพลิเคชันเพื่ออำนวยความสะดวกแก่สมาชิก นอกจากนี้ WeWork ยังเน้นการส่งเสริมการตลาดผ่านสื่อดิจิทัล และจัดกิจกรรมสร้างชุมชน เช่น งานสร้างเครือข่าย (Networking) และเวิร์กช็อป เพื่อเสริมสร้างความผูกพันของผู้ใช้บริการ อีกทั้งมีบุคลากรที่ทำหน้าที่เชื่อมโยงและสนับสนุนผู้ให้บริการอย่างมีประสิทธิภาพ กลยุทธ์เหล่านี้มีส่วนช่วยธุรกิจให้แข็งแกร่งและขยายฐานสมาชิกได้ทั่วโลก

ภาพที่ 1 องค์ประกอบที่จำเป็นต่อการบริหารจัดการธุรกิจพื้นที่ทำงานร่วมกัน

สรุปองค์ความรู้

บทความนี้ได้ข้อค้นพบว่าธุรกิจพื้นที่ทำงานร่วมกันกำลังเติบโตอย่างรวดเร็ว และมีแนวโน้มขยายตัวอย่างต่อเนื่องในอนาคต โดยได้รับความนิยมเพิ่มขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตและรูปแบบการทำงานที่เน้นความยืดหยุ่น ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน และสร้างสมดุลระหว่างชีวิตส่วนตัวกับการทำงาน โดยเฉพาะในกลุ่มคนรุ่นใหม่ที่มีมองหาพื้นที่ทำงานที่สะดวกสบาย เข้าถึงง่าย และสนับสนุนความคิดสร้างสรรค์

พื้นที่ทำงานร่วมกันมักมีสิ่งอำนวยความสะดวกครบครัน เช่น อินเทอร์เน็ตความเร็วสูง ห้องประชุม พื้นที่พักผ่อน รวมถึงบริการเสริมอื่น ๆ ที่ตอบโจทย์การทำงานแบบยืดหยุ่น ซึ่งนอกจากจะเป็นสถานที่ทำงาน ยังทำหน้าที่เป็นศูนย์กลาง

ของการสร้างเครือข่ายระหว่างผู้ประกอบการ ธุรกิจสตาร์ทอัพ และผู้เชี่ยวชาญจากหลากหลายสาขา อันเป็นการส่งเสริมการแลกเปลี่ยนความรู้และเปิดโอกาสทางธุรกิจใหม่ ๆ

ตัวอย่างที่ชัดเจนในประเทศไทย คือ Hubba Thailand ซึ่งถือเป็นหนึ่งในผู้บุกเบิกธุรกิจในประเทศ โดยมีแนวคิดในการสร้างชุมชนของผู้ประกอบการสมัยใหม่และธุรกิจสตาร์ทอัพ โดยผ่านกิจกรรม เช่น Networking, Startup Pitch และเวิร์กช็อป ที่ช่วยเสริมสร้างความร่วมมือทางธุรกิจ ขณะที่ในต่างประเทศ บริษัท WeWork ซึ่งแม้จะเผชิญความท้าทายทางการเงิน แต่ยังคงขยายสาขาในเมืองใหญ่ทั่วโลก เช่น นิวยอร์ก ลอนดอน โตเกียว และโซล โดยเน้นการออกแบบพื้นที่ที่ตอบโจทย์การทำงานแบบผสมผสาน

และการใช้แพลตฟอร์มดิจิทัลในการบริหารจัดการพื้นที่

ตัวอย่างเหล่านี้สะท้อนว่า พื้นที่ทำงานร่วมกันมิใช่เพียงการแบ่งปันสถานที่ แต่เป็นการสร้างระบบนิเวศของการทำงาน ที่ตอบสนองความต้องการในยุคดิจิทัล ผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมนี้จึงจำเป็นต้องปรับตัวให้ทันกับพฤติกรรมผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและพัฒนาโมเดลธุรกิจให้สอดคล้องกับแนวโน้มการทำงานในอนาคตอย่างยั่งยืน

ทั้งนี้ผู้ประกอบการหรือองค์กรจะต้องวิเคราะห์รูปแบบของธุรกิจว่ากลยุทธ์ทางธุรกิจในรูปแบบที่เหมาะสมกับองค์กรหรือธุรกิจของตนเองเป็นเช่นไร โดยให้ความสำคัญกับความต้องการของผู้ใช้บริการเป็นอันดับแรก ซึ่งกลยุทธ์ส่วนประสมทางการตลาด 7Ps เป็นกลยุทธ์ที่มุ่งเน้นถึงความต้องการของผู้ใช้บริการเป็นสำคัญ และสามารถปรับใช้กับธุรกิจพื้นที่ทำงานร่วมกัน โดยมีมิติที่มีความจำเป็นสำหรับการบริหารจัดการธุรกิจพื้นที่ทำงานร่วมกัน ดังนี้

1. มิติด้านสินค้าและบริการในธุรกิจพื้นที่ทำงานร่วมกัน สินค้าหมายถึงบริการที่เกี่ยวข้องกับสถานที่ทำงานและสิ่งอำนวยความสะดวกที่สนับสนุนการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น พื้นที่นั่งทำงาน อินเทอร์เน็ตความเร็วสูง ห้องประชุม พื้นที่พักผ่อน บริการเครื่องดื่ม หรือแม้แต่การจัดกิจกรรม เสริมความรู้และการสร้างเครือข่าย สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นผลิตภัณฑ์ที่ผู้ใช้บริการคาดหวังจากธุรกิจประเภทนี้

เพื่อให้ตอบสนองต่อความต้องการของลูกค้าได้อย่างรอบด้าน ธุรกิจจำเป็นต้อง

สร้างสรรค์และพัฒนาบริการให้ทันสมัยอยู่เสมอ รวมถึงต้องวิเคราะห์ตลาด คู่แข่ง และพฤติกรรมของผู้บริโภคอย่างต่อเนื่อง

ตัวอย่างในประเทศไทย เช่น True Digital Park ซึ่งเป็นพื้นที่ทำงานร่วมกันแบบครบวงจร ที่ให้บริการทั้งพื้นที่ทำงาน ห้องประชุม พื้นที่พักผ่อน ฟิตเนส คาเฟ่ และมีการสนับสนุนด้านเทคโนโลยี เช่น ห้องประชุมอัจฉริยะ พร้อมระบบจองออนไลน์ และบริการเวิร์กช็อปหรือสัมมนาสำหรับผู้ประกอบการ ทำให้เป็นแหล่งรวมของทั้งสตาร์ทอัพและบริษัทเทคโนโลยีระดับโลก

ขณะที่ในต่างประเทศ บริษัท Spaces ในเครือ IWG Group มีสาขาทั่วโลก ได้พัฒนาแพลตฟอร์มออนไลน์ให้สมาชิกสามารถจองพื้นที่ล่วงหน้า จัดการบัญชี หรือค้นหาสาขาได้ทันทีผ่านแอปพลิเคชัน รวมถึงมีบริการเสริม เช่น พื้นที่กิจกรรม พื้นที่จัดแสดงสินค้า และร้านกาแฟภายใน เพื่อสร้างประสบการณ์ที่เหนือกว่าการเช่าโต๊ะทำงานธรรมดา

ทั้งนี้ สินค้าและบริการของธุรกิจพื้นที่ทำงานร่วมกันในปัจจุบันไม่ได้จำกัดอยู่เพียงสิ่งที่จับต้องได้ แต่ยังรวมถึงประสบการณ์ผู้ใช้ที่ออกแบบมาให้ตอบโจทย์การทำงานยุคใหม่อย่างแท้จริง

2. มิติด้านการเสนอราคาที่เหมาะสมสำหรับการเข้าใช้บริการให้สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มผู้ใช้บริการที่มีความหลากหลาย และเหมาะสมกับผู้ใช้บริการ ควรสร้างความรู้สึกรักและคุ้มค่าให้เกิดขึ้นกับลูกค้า นอกจากนี้การออกแบบโปรโมชั่นและส่วนลดพิเศษ มีส่วนสำคัญในการดึงดูดลูกค้าใหม่ และสร้างความผูกพันในระยะยาวให้กับกลุ่มลูกค้าเดิมเช่นกัน ซึ่งกลุ่มลูกค้าในธุรกิจนี้มีความหลากหลาย

ในอาชีพ และเงินทุนซึ่งมีตั้งแต่ผู้ประกอบการอาชีพอิสระ ผู้ประกอบการขนาดเล็ก บริษัทสตาร์ทอัพ ไปจนถึงองค์กรขนาดใหญ่ที่มองหาทางเลือกในการทำงานที่ปรับเปลี่ยนได้

ดังนั้น การกำหนดราคาจึงต้องมีความยืดหยุ่นและสอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้บริการแต่ละกลุ่ม เพื่อให้เกิดความรู้สึกว่าการลงทุนในบริการนี้คุ้มค่า ทั้งนี้การเสนอราคาที่เหมาะสมควรสะท้อนถึงมูลค่าของบริการที่ลูกค้าจะได้รับ การออกแบบแพ็คเกจราคาให้มีความหลากหลาย จะเป็นการช่วยเพิ่มทางเลือกให้กับผู้ใช้บริการ รวมทั้งการเสนอราคาพิเศษสำหรับกลุ่มลูกค้าที่ต้องการใช้พื้นที่ในระยะยาว หรือการมอบสิทธิพิเศษสำหรับกลุ่มลูกค้าองค์กรที่ต้องการใช้พื้นที่ร่วมกันหลายคน จะช่วยสร้างความรู้สึกประทับใจให้กับลูกค้าและทำให้ลูกค้ากลุ่มดังกล่าวรู้สึกถึงความคุ้มค่าที่ได้รับ โดยกลยุทธ์ที่สามารถช่วยดึงดูดลูกค้าใหม่และรักษาลูกค้าเดิมได้ คือ การมอบโปรโมชั่นและส่วนลดพิเศษ สำหรับลูกค้าที่ใช้บริการครั้งแรก เพื่อช่วยให้ลูกค้าตัดสินใจทดลองใช้บริการได้ง่ายขึ้น

ในขณะที่สิทธิพิเศษสำหรับสมาชิกที่ใช้บริการเป็นประจำ จะช่วยสร้างความผูกพันในระยะยาว ส่งผลให้ลูกค้ารู้สึกถึงคุณค่าของการเป็นสมาชิกและมีแนวโน้มที่จะเข้าใช้บริการอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ การสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับลูกค้าโดยกระพือต้นทุนที่ไม่สูงนัก เช่น การจัดกิจกรรมพิเศษ การให้บริการเครื่องดื่มฟรี หรือการมีพื้นที่พักผ่อนที่ออกแบบมาอย่างสวยงาม ก็สามารถช่วยให้ลูกค้ารู้สึกถึงความคุ้มค่าในการใช้บริการมากขึ้น สิ่งเหล่านี้

สามารถเพิ่มโอกาสการแข่งขันในตลาด และสร้างความประทับใจให้ลูกค้ากลับมาใช้บริการซ้ำ

3. มิติด้านสถานที่ตั้งของพื้นที่ทำงานร่วมกัน ถือเป็นประเด็นด้านการจัดจำหน่ายที่ส่งผลโดยตรงต่อความสำเร็จของธุรกิจประเภทนี้ ทำเลที่ตั้ง ควรอยู่ในพื้นที่ที่สะดวกต่อการเดินทาง โดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องมีการเชื่อมต่อกับระบบขนส่งสาธารณะ เช่น รถไฟฟ้า รถไฟใต้ดิน หรือเส้นทางรถโดยสารสาธารณะ เพื่อให้ผู้ใช้บริการสามารถเข้าถึงได้ง่าย รวมไปถึงย่านที่มีการเคลื่อนไหวทางธุรกิจสูง เช่น ใจกลางเมือง ย่านเศรษฐกิจ หรือพื้นที่ที่มีอาคารสำนักงานและแหล่งธุรกิจที่สำคัญของประเทศ ซึ่งเอื้อต่อการสร้างเครือข่ายและส่งเสริมความร่วมมือของภาคธุรกิจ นอกเหนือจากทำเลแล้ว การออกแบบภายในของพื้นที่ทำงานร่วมกันควรต้องให้ความสำคัญกับความสะอาดสบายของผู้ใช้งาน โดยเน้นการใช้พื้นที่ให้มีประสิทธิภาพ ครอบคลุมความต้องการที่หลากหลาย ซึ่งการตกแต่งภายในควรมีบรรยากาศที่กระตุ้นความคิดสร้างสรรค์ และการทำงาน รวมถึงมีการจัดพื้นที่ส่วนกลางที่เป็นระบบ ดังนั้นการเลือกทำเลประกอบธุรกิจพื้นที่ทำงานร่วมกันจึงควรพิจารณาสภาพแวดล้อมโดยรอบ เพื่อสนับสนุนการใช้ชีวิตประจำวันของผู้ใช้บริการในพื้นที่ทำงานร่วมกันอย่างครบวงจร

4. มิติด้านการทำการตลาดผ่านช่องทางที่หลากหลาย การใช้แพลตฟอร์มยอดนิยม สามารถช่วยสื่อสารถึงจุดเด่นของพื้นที่ทำงานร่วมกัน และดึงดูดกลุ่มเป้าหมายผ่านการใช้โซเชียลมีเดีย นำไปสู่การแชร์ข้อมูล รูปภาพ หรือวิดีโอคลิปที่แสดงบรรยากาศภายในพื้นที่ รวมถึงการตอบคำถามแบบ

ทันทีทันใด (Real time) เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับลูกค้า การสร้างโซเชียลมีเดียแพลตฟอร์มที่ทันสมัย ใช้งานง่าย และให้ข้อมูลครบถ้วน เช่น รายละเอียดสิ่งอำนวยความสะดวก ค่าใช้บริการ และขั้นตอนการจอง สามารถเพิ่มความสะดวกให้กับผู้ที่สนใจและส่งเสริมภาพลักษณ์ที่เป็นมืออาชีพ

รวมถึงการจัดการพบปะเครือข่าย (Networking) ก็สามารถช่วยสร้างการรับรู้ในชุมชนและเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมได้สัมผัสบรรยากาศและสิ่งอำนวยความสะดวกของพื้นที่โดยตรง นอกจากนี้ การสร้างความร่วมมือกับพันธมิตรทางธุรกิจ ยังสามารถเพิ่มความน่าสนใจและสร้างคุณค่าเพิ่มเติมให้กับลูกค้า ก็เป็นกลยุทธ์ที่ช่วยดึงดูดลูกค้าใหม่และกระตุ้นให้ลูกค้าเก่าใช้บริการซ้ำ ดังนั้นการผสมผสานกลยุทธ์การตลาดข้างต้นอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถสร้างความสัมพันธ์ระยะยาวกับกลุ่มเป้าหมาย และเพิ่มความสำเร็จให้กับธุรกิจพื้นที่ทำงานร่วมกันอย่างยั่งยืน

5. มิติด้านบุคลากร มิติด้านบุคลากรมีบทบาทสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้บริโภค นอกจากการให้บริการพื้นฐานแล้ว พนักงานมีบทบาทในการสร้างบรรยากาศที่เป็นมิตร สนับสนุนการสร้างเครือข่ายทางธุรกิจ และช่วยแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในระหว่างการใช้บริการ เมื่อเกิดปัญหาด้านเทคนิค เช่น การเชื่อมต่อสัญญาณอินเทอร์เน็ต ข้อขัดข้องเกี่ยวกับอุปกรณ์สำนักงาน หรือปัญหาในการจองห้องประชุม หากพนักงานสามารถให้ความช่วยเหลือและตอบสนองต่อข้อร้องเรียนของลูกค้าได้อย่างรวดเร็ว จะช่วยลดความไม่สะดวกและสร้างความไว้วางใจให้กับผู้ใช้

บริการ ซึ่งมีผลต่อการตัดสินใจกลับมาใช้บริการอีกครั้ง พนักงานที่มีทักษะการสื่อสารที่ดีและให้บริการด้วยความเป็นมืออาชีพสามารถทำให้ลูกค้ารู้สึกสะดวกสบายและมีความสุขกับการทำงาน ซึ่งถือเป็นหนึ่งในจุดแข็งของธุรกิจพื้นที่ทำงานร่วมกัน

นอกจากนี้บุคลากร ยังมีหน้าที่สำคัญในการเชื่อมโยงสมาชิกภายในพื้นที่ ให้สามารถพบปะและสร้างโอกาสทางธุรกิจร่วมกันได้ การจัดกิจกรรม เช่น เวิร์กช็อป หรือ Networking Event ที่ได้รับการดูแลจากทีมงานที่มีคุณภาพสามารถช่วยให้ผู้ใช้บริการได้รับประโยชน์มากกว่าการใช้พื้นที่ทำงานเพียงอย่างเดียว

6. มิติด้านกระบวนการในการให้บริการ ในธุรกิจพื้นที่ทำงานร่วมกันเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ส่งผลโดยตรงต่อประสบการณ์ของลูกค้า การพัฒนาการบริการ โดยสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่มุ่งเน้นการสร้างความรู้สึที่ดีให้เกิดขึ้นกับลูกค้า ผู้ประกอบธุรกิจควรมีการออกแบบและดำเนินการ การให้บริการที่มีประสิทธิภาพและสร้างความสะดวกสบาย อันเป็นปัจจัยที่ช่วยสร้างความพึงพอใจและความเชื่อมั่นในตัวธุรกิจ สำหรับธุรกิจที่ต้องการตอบสนองความต้องการของลูกค้าในยุคดิจิทัล

การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบวนการบริหารจัดการช่วยลดความยุ่งยากในการจัดการระบบข้อมูลและลดระยะเวลาของลูกค้า ช่วยให้ลูกค้าตัดสินใจได้ง่ายขึ้น การมีช่องทางการชำระเงินที่หลากหลาย ช่วยให้ธุรกิจสามารถตรวจสอบและบันทึกการชำระเงินได้อย่างเป็นระบบ การใช้เทคโนโลยีในกระบวนการบริหารจัดการช่วยลดขั้นตอนที่ไม่จำเป็นเพิ่มความแม่นยำในการดำเนินงาน และปรับปรุงประสิทธิภาพโดยรวมของธุรกิจ

ในยุคที่ลูกค้ามีความคาดหวังสูงต่อความเร็วและความง่ายในการเข้าถึงบริการ การพัฒนากระบวนการให้บริการที่ตอบสนองความต้องการเหล่านี้จึงเป็นกลยุทธ์สำคัญที่ช่วยสร้างความพึงพอใจและความภักดีของลูกค้า รวมถึงส่งเสริมการเติบโตอย่างยั่งยืนของธุรกิจพื้นที่ทำงานร่วมกัน

7. มิติด้านการสร้างที่น่าเชื่อถือผ่านหลักฐานทางกายภาพเป็นกลยุทธ์สำคัญที่ช่วยเสริมภาพลักษณ์และสร้างความมั่นใจให้กับผู้ใช้บริการในธุรกิจพื้นที่ทำงานร่วมกัน การให้บริการที่ผู้ใช้สามารถมองเห็นและจับต้องได้จะช่วยสะท้อนถึงมาตรฐานการบริการและความใส่ใจของธุรกิจในทุกรายละเอียด รวมทั้งการตกแต่งสถานที่ที่ช่วยกระตุ้นการทำงานและการสร้างสรรค์ แสดงถึงความใส่ใจในความต้องการของผู้ใช้บริการ การเลือกใช้เครื่องมือสำนักงานที่มีคุณภาพสูงช่วยเพิ่มความสะดวกและรองรับการทำงานของผู้ใช้บริการ

จุดเน้นการใช้เทคโนโลยีที่สนับสนุนการทำงานตอบสนองความต้องการของลูกค้าในยุคดิจิทัล สะท้อนถึงคุณภาพและความเป็นมืออาชีพ เพิ่มความเชื่อมั่นและความไว้วางใจในธุรกิจ และสร้างความแตกต่างที่โดดเด่นเมื่อเปรียบเทียบกับคู่แข่งในตลาด หลักฐานทางกายภาพจึงเป็นส่วนสำคัญในการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีและความสัมพันธ์ที่แข็งแกร่งระหว่างธุรกิจกับลูกค้า

จากการศึกษากลยุทธ์ส่วนประสมทางการตลาด (7Ps) ในบริบทของธุรกิจพื้นที่ทำงานร่วมกัน พบว่าแนวทางดังกล่าวสามารถนำมา

ประยุกต์ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพในการออกแบบบริการที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภคในยุคดิจิทัล โดยเฉพาะในยุคที่รูปแบบการทำงานมีความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและหลากหลาย ทั้งในแง่ของสถานที่ วิธีการ และเวลาทำงาน องค์ประกอบทั้งเจ็ด ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ ราคา ช่องทางจัดจำหน่าย การส่งเสริมการตลาด บุคลากร กระบวนการ และหลักฐานทางกายภาพ ต่างมีบทบาทสำคัญในการสร้างประสบการณ์ที่ดีแก่ลูกค้า สร้างความแตกต่างทางธุรกิจ และเพิ่มศักยภาพในการแข่งขัน

1. การออกแบบผลิตภัณฑ์และบริการควรคำนึงถึงพฤติกรรมของผู้ใช้บริการที่เปลี่ยนไป โดยเฉพาะการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย เช่น ระบบอัตโนมัติ ปัญญาประดิษฐ์ (AI) อินเทอร์เน็ตของสรรพสิ่ง (IoT) และการให้บริการในรูปแบบเสมือน (Virtual Co-working Space) ที่สามารถขยายขอบเขตการบริการไปไกลกว่าพื้นที่ทางกายภาพเพียงอย่างเดียว ขณะเดียวกันการกำหนดราคาควรมีความยืดหยุ่น รองรับกลุ่มผู้ใช้งานที่หลากหลาย ทั้งแบบรายวัน รายเดือน หรือรายปี รวมถึงข้อเสนอพิเศษเพื่อสร้างความรู้สึกคุ้มค่าให้แก่ลูกค้า

2. ด้านสถานที่ตั้งและสภาพแวดล้อมควรเอื้อต่อการเข้าถึงและการใช้งานอย่างสะดวกสบาย โดยเฉพาะในเขตเมืองหรือแหล่งธุรกิจที่มีศักยภาพสูง ขณะที่การส่งเสริมการตลาดควรมุ่งเน้นการสื่อสารผ่านช่องทางดิจิทัล การสร้างกิจกรรมชุมชน และการใช้กลยุทธ์ทางโซเชียลมีเดียเพื่อสร้างความสัมพันธ์และการมีส่วนร่วม与客户 นอกจากนี้การบริหารจัดการบุคลากรและกระบวนการให้บริการต้องมีความเป็นมืออาชีพ รวดเร็ว

และสอดคล้องกับความคาดหวังของผู้ใช้บริการ
ยุคใหม่ สุดท้าย การสร้างหลักฐานทางกายภาพ
และดิจิทัล เช่น การออกแบบพื้นที่ให้โดดเด่น
รีวิวกาลูกค้า และการสร้างแบรนด์ที่น่าเชื่อถือ
เป็นปัจจัยสำคัญในการเสริมสร้างความเชื่อมั่น

ดังนั้น ผู้ประกอบการในธุรกิจพื้นที่
ทำงานร่วมกันควรให้ความสำคัญกับการพัฒนา

องค์ประกอบทั้ง 7 ประการนี้อย่างเป็นระบบ
และสอดคล้องกัน โดยมุ่งเน้นการสร้างคุณค่า
ให้กับลูกค้าในทุกจุดสัมผัส ทั้งก่อน ระหว่าง
และหลังการใช้บริการ เพื่อสร้างความพึงพอใจ
ความภักดี และการบอกต่อในเชิงบวก ซึ่งเป็นหัวใจ
สำคัญของความยั่งยืนในตลาดที่มีการแข่งขันสูง
เช่นในปัจจุบัน

REFERENCES

- Albrecht, D. M. G. (2023). **Principles of Marketing**. OpenStax College.
- Appel-Meulenbroek, R., Weijs-Perrée, M., Orel, M., Gauger, F., & Pfnür, A. (2021). User preferences for coworking spaces; A comparison between the Netherlands, Germany and the Czech Republic. **Review of Managerial Science** 15(7), 2025–2048.
- Bamrungsang, C., & Thanaiudompat, T. (2024). The Marketing Mix Factors Affecting Loyalty in A Badminton Court Service in Chon Buri Province. **The Journal of MCU Buddhapanya Review**, 9(2), 14-29.
- Borden, N. H. (1984). The Concept of the Marketing Mix. **Journal of Advertising Research**, 2. 7-12
- Bouncken, R. B., Laudien, S. M., Fredrich, V., & Görmann, L. (2018). Coopetition in coworking-spaces: Value creation and appropriation tensions in an entrepreneurial space. **Review of Managerial Science** 12(2), 385–410.
- Boyle, M. (2023). **Letting People Work from Home Is Good for Companies' Revenue Growth**. Retrieved from <https://www.bloomberg.com/news/articles/2023-11-14/>
- Capdevila, I. (2017). **A typology of localized spaces of collaborative innovation. Entrepreneurial neighbourhoods – towards an understanding of the economies of neighbourhoods and communities**. Edward Elgar.
- CBRE. (2025). **The role of AI in workplace technology: 10 ways companies are maximizing its impact**. Retrieved from <https://www.cbre.com/insights/articles/the-role-of-ai-in-workplace-technology-10-ways-companies-are-maximizing-its-impact>
- Darmawan, D., & Grenier, E. (2021). Competitive Advantage and Service Marketing Mix. **Journal of Social Science Studies (JOS3)**, 1(2), 75-80.

- Dell'Aversana, G., & Miglioretti, M. (2024). Coworking spaces for remote workers: an inclusive solution? Advantages and challenges from affiliated workers' perspectives. **Review of Managerial Science**, 19, 1131–1160.
- Enterprise Singapore. (2023). **Startup SG: Supporting the entrepreneurial ecosystem**. Retrieved from <https://www.enterprisesg.gov.sg>
- Jongsukklai, K., & Arunotai, N., Subsing, B., & Komin, W. (2022). **Research project to survey the situation of informal workers: Network survey chapter. Status of knowledge, risks, and guidelines (Under budget support from the Health Promotion Foundation)**
- Khan, M. T. (2014). The concept of 'marketing mix' and its elements. **International Journal of Information, Business and Management**, 6(2), 95-107.
- Kloisaengarthit, M., & Pariwongkhuntorn, N. (2023). A Study of Foreign Passengers' Travel Experience toward The Service Marketing Mix of The Mass Rapid Transit System in Bangkok. **Journal of MCU Buddhapanya Review**, 8(3), 84-97.
- Kotler, P., & Armstrong, G. (2018). **Principles of Marketing**. Harlow, United Kingdom: Pearson Education.
- Kotler, P., Armstrong, G., Saunders, J., & Wong, V. (2005). **Principles of Marketing** (4th European Edition). Pearson.
- Kumetat, G. (2022). Coworking spaces: **The next economy, equity and city policy** (Master's thesis, University of California, Davis). ProQuest Dissertations Publishing. Retrieved from <https://escholarship.org/uc/item/02x4k3r5>
- Mahajan, A. (2023). **The Future of Coworking: 10 Trends That Will Shape 2024 and Beyond**. Retrieved from <https://trendvisionz.com/trending/future-trends-2024-coworking-space-near-me/>
- Mariotti, I., Pacchi, C., & Vita, S. (2017). Coworking Spaces in Milan: Location Patterns and Urban Effects. **Journal of Urban Technology**, 24(6), 1-20.
- Memud, M., & Tabibi, B. (2023). Effective Design of Coworking Spaces to Improve Users' Experience in Lagos State, Nigeria. **Art and Design Review**, 11, 82-83
- Morgan Stanley. (2025, March 15). **AI and the future of real estate**. Retrieved from <https://www.morganstanley.com/insights/articles/ai-in-real-estate-2025>

- Nappi, I. and de Campos Ribeiro, G. (2020), Internet of Things technology applications in the workplace environment: a critical review, **Journal of Corporate Real Estate**, 22 (1), pp. 71-90.
- Papageorgiou, A. A. (2019). Managing the Start-up Working Life: The Emergence of Creative Labour, Coworking Spaces and Hubs in Athens. PhD thesis, University of Leeds.
- Spinuzzi, C., Bodrozic, Z., & Ivanova, M. (2024). Coworking spaces and workplaces of the future: Critical perspectives on community, context and change. **European Management Review**. 2024,1–19.
- Statista Research Department. (2022). **Market size of global coworking space market in 2021, with forecasts from 2022 to 2030**. Retrieved from <https://www.statista.com/statistics/1294298/coworking-spaces-global-market-size-2021-2030/>
- Statista. (2024). **Number of co-working spaces and users worldwide**. Retrieved from <https://www.statista.com>
- Swaney, C. (2018). **Communication, information, and knowledge in a coworking space**. (Theses and Dissertations). 993. Pepperdine University.
- The Chartered Institute of Marketing: CIM (2023). **The 7Ps of marketing.: The Chartered Institute of Marketing**. Retrieved from: <https://www.cim.co.uk/content-hub/quick-read/the-7ps-of-marketing/>
- Zhang, S., Méndez-Ortega, C., & Mariotti, I. (2024). Location dynamics of coworking spaces in China: insights from Beijing metropolitan. Regional Studies, **Regional Science**, 11(1), 523-541
-

แนวทางในการจัดการคุณภาพการบริการโรงแรมที่เป็นมิตรกับสัตว์เลี้ยง

GUIDELINES FOR SERVICE QUALITY MANAGEMENT IN PET – FRIENDLY HOTEL

สาวิตรี ใจแจ้* กาญจนา พันธุ์เอี่ยม และ ชัยฤทธิ์ ทองรอด
วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

Sawittree Jaijaeng*, Kanjana Punoiam and Chairit Thongrawd
College of Innovation Management, Rajamangala University of Technology Rattanakosin

*E-mail: Sawittree.jai@rmutr.ac.th

Received: 2025-03-25

Revised: 2025-07-16

Accepted: 2025-09-03

บทคัดย่อ

การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวิถีชีวิตในปัจจุบันส่งผลให้แนวคิด Pet Humanization หรือการมีสัตว์เลี้ยงเหมือนเป็นสมาชิกในครอบครัวได้รับความนิยมเพิ่มขึ้น ส่งผลให้ธุรกิจโรงแรมที่เป็นมิตรกับสัตว์เลี้ยง (Pet-Friendly Hotels) มีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง การสร้างความสามารถในการแข่งขันจึงควรคำนึงถึง ความสำคัญกับการจัดการคุณภาพการบริการที่ตอบสนองความต้องการของกลุ่มผู้ใช้บริการ บทความวิชาการนี้นำเสนอแนวทางในการจัดการคุณภาพการบริการโรงแรมที่เป็นมิตรกับสัตว์เลี้ยง มีเนื้อหา ดังนี้ โรงแรมที่เป็นมิตรกับสัตว์เลี้ยง คุณภาพการบริการ ช่องว่างคุณภาพการบริการ การวัดคุณภาพบริการโดยใช้แบบจำลองคุณภาพการบริการ และ คุณภาพการบริการกับโรงแรมที่เป็นมิตรกับสัตว์เลี้ยง การจัดการคุณภาพการบริการเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างความแตกต่างและความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจโรงแรม คุณภาพบริการดีขึ้นการรักษาลูกค้าจะเพิ่มขึ้น คุณภาพการบริการถูกกำหนดให้เป็นวิธีในการจัดการ การดำเนินงานขององค์กรธุรกิจเพื่อให้บรรลุความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ และการกลับมาใช้บริการซ้ำของลูกค้า อันจะนำไปสู่การเติบโตของธุรกิจโรงแรมช่วยให้ธุรกิจต่าง ๆ สามารถแข่งขันได้มากขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: คุณภาพการบริการ โรงแรมที่เป็นมิตรกับสัตว์เลี้ยง การให้บริการของโรงแรม

ABSTRACT

Social changes and lifestyles today have led to the increasing popularity of the concept of Pet Humanization, or having pets as family members. As a result, the pet-friendly hotel business has continuously expanded. In order to create competitiveness, the importance of managing service quality that meets the needs of service users should be considered. This academic article presents guidelines for managing the service quality of pet-friendly hotels, considering the following contents: pet-friendly hotels, service quality, service quality gaps, measuring service quality using service quality models, and service quality and pet-friendly hotels. In addition, service quality management is an important factor in creating differences and competitiveness in the hotel business. Better service quality will increase customer retention. Service quality is defined as a method for managing the operations of a business organization to achieve customer satisfaction and repeat customer service, which will lead to the growth of the hotel business and help businesses compete more effectively.

Keywords: service quality, pet-friendly hotels, hotel services

บทนำ

กระแสสังคมปัจจุบัน การเลี้ยงสัตว์เลี้ยงเหมือนเป็นสมาชิกในครอบครัว หรือ Pet Humanization จากสัตว์เลี้ยงสู่เพื่อนรักจากเพื่อนรักสู่สมาชิกในครอบครัว (Bangsombun & Vorapatr, 2023) กำลังได้รับความนิยมและมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง สะท้อนได้จากตลาดโลกเกี่ยวกับสัตว์เลี้ยงเติบโตขึ้น อัตราการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสัตว์เลี้ยงเพิ่มขึ้น จากรูปแบบการดำเนินชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไป มนุษย์ได้ใช้ชีวิตร่วมกับสัตว์เลี้ยงมากขึ้น ดังนั้นเมื่อผู้เลี้ยงสัตว์เลี้ยงจะเดินทางท่องเที่ยว จึงไม่สามารถทิ้งสัตว์เลี้ยงไว้ตามลำพังได้ และเมื่อไม่มีคนดูแลจึงต้องหาสถานที่เพื่อฝากเลี้ยง แต่สัตว์เลี้ยงอาจเกิดความเครียดได้ อีกทั้งต้องมีการจองคิวล่วงหน้าโดยเฉพาะอย่างยิ่ง

ช่วงเทศกาลมีสถานที่รับฝากเลี้ยงไม่เพียงพอ และบางสถานที่ไม่น่าไว้วางใจในการเข้ารับบริการ (Phirompoon, 2018) ความต้องการด้านโรงแรมที่เป็นมิตรกับสัตว์เลี้ยงจึงเพิ่มขึ้นด้วย

การเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์และสัตว์เลี้ยงนี้เกิดขึ้นอย่างมีนัยยะสำคัญต่อรูปแบบใหม่ของการท่องเที่ยวโดยเฉพาะโรงแรมมีการให้คำจำกัดความตัวเองว่า “เป็นมิตรกับสัตว์เลี้ยง” เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวไปพร้อมกับสัตว์เลี้ยง (Ying, Tang, Wen, Ye, Zhou, & Li, 2021) ทั้งนี้โรงแรมที่เป็นมิตรกับสัตว์เลี้ยงมีหัวใจสำคัญต้องคำนึงถึงคือการปรับตัวเพื่อพัฒนาคุณภาพการบริการหรือการสร้างภาพลักษณ์ คุณภาพการบริการจึงเป็นสิ่งที่ผู้ใช้บริการคาดหวังที่จะได้รับ

และจะรับรู้ถึงคุณภาพการบริการในสถานการณ์จริงเมื่อเข้ารับบริการ (Parasuraman, Zeithaml, & Berry, 1985) อย่างไรก็ตามธุรกิจโรงแรมควรมีการสร้างกระบวนการในการรักษาความจงรักภักดีแก่ลูกค้ารายเก่าและสร้างฐานลูกค้ารายใหม่เพิ่มศักยภาพทางการแข่งขันให้สูงขึ้นสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน และเพื่อความอยู่รอดของธุรกิจ (Siriwilailerdanun, 2022) โรงแรมจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการให้บริการลูกค้าอย่างรอบด้านนอกจากนี้ ผู้ประกอบการโรงแรมควรมีแนวปฏิบัติที่มุ่งเน้นการรักษาฐานลูกค้าในระยะยาว ผ่านการสร้างประสบการณ์ที่หลากหลายและน่าจดจำ เพื่อส่งเสริมให้ลูกค้ากลับมาใช้บริการซ้ำ ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความไว้วางใจของลูกค้า ได้แก่ ความซื่อสัตย์ ทัศนคติขององค์กรที่ชัดเจน และการดูแลเอาใจใส่ลูกค้าเป็นรายบุคคล (Chodchuang, Sanguankam, Pethsuk, Chuchauysuwan, & Thitathan, 2023) ทั้งนี้คุณภาพการบริการเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน ซึ่งส่งผลต่อความอยู่รอดและความยั่งยืนของธุรกิจโรงแรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในระยะยาว ธุรกิจที่มีภาพลักษณ์ที่ดีไม่เพียงแต่ช่วยเสริมสร้างความเชื่อมั่นของลูกค้าแต่ยังส่งผลต่อการสร้างภาพจำเชิงบวกในหมู่ผู้ใช้บริการอีกด้วย (Binsaeed, Yousaf, Grigorescu, Chitescu, Nassani, & Samoila, 2023)

กล่าวได้ว่าการมุ่งเน้นคุณภาพบริการเป็นกลยุทธ์สำคัญในการสร้างความแตกต่างในอุตสาหกรรมโรงแรมที่มุ่งเน้นการพัฒนาและปรับปรุงรูปแบบและกระบวนการบริการใหม่ ๆ

เพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้าที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ทั้งนี้การยกระดับคุณภาพการบริการถือเป็นปัจจัยพื้นฐานที่ช่วยเพิ่มความพึงพอใจและความภักดีของผู้ใช้บริการ (Maopraman, 2023) มีการตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการและตอบสนองความคาดหวังของผู้ใช้บริการได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นองค์ประกอบสำคัญในการสร้างและรักษาความสัมพันธ์ระยะยาวระหว่างผู้ใช้บริการและผู้ให้บริการ ถ้าคุณภาพบริการดีขึ้นการรักษาลูกค้าก็จะเพิ่มขึ้น ซึ่งคุณภาพการบริการถูกกำหนดให้เป็นวิธีในการจัดการดำเนินงานขององค์กรธุรกิจเพื่อให้บรรลุความพึงพอใจของผู้ใช้บริการช่วยให้ธุรกิจต่าง ๆ สามารถแข่งขันได้มากขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ (Yodyiam & Posin, 2021)

บทความวิชาการนี้นำเสนอแนวทางในการจัดการคุณภาพการบริการโรงแรมที่เป็นมิตรกับสัตว์เลี้ยงแสดงให้เห็นถึงคุณภาพการบริการที่เป็นปัจจัยสำคัญในการตอบสนองความต้องการของลูกค้า และส่งผลต่อความภักดีในระยะยาว สถานประกอบการจึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับคุณภาพการบริการ เป็นสิ่งสำคัญที่สุดที่จะสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน โดยมีเนื้อหา ดังนี้ โรงแรมที่เป็นมิตรกับสัตว์เลี้ยง คุณภาพการบริการ ช่องว่างคุณภาพการบริการ การวัดคุณภาพบริการ โดยใช้แบบจำลองคุณภาพการบริการ และคุณภาพการบริการกับโรงแรมที่เป็นมิตรกับสัตว์เลี้ยง

โรงแรมที่เป็นมิตรกับสัตว์เลี้ยง

ปัจจุบันทั่วโลกมีความนิยมในการเลี้ยงสัตว์ และมีกลุ่มคนที่มีความสนใจต่อสัตว์เลี้ยงเหมือนสมาชิก

ในครอบครัวเพิ่มสูงขึ้น นับว่าเป็นส่วนหนึ่งที่สัตว์เลี้ยงกำลังมีบทบาทสำคัญมากขึ้นในชีวิตของผู้คนในสังคม (Phirompoon, 2018) วิถีชีวิตของคนยุคใหม่ที่มีแนวโน้มอยู่เป็นโสดมากขึ้น ไม่นิยมแต่งงาน หรือไม่มีบุตร ส่งผลให้สัตว์เลี้ยงกลายเป็นตัวแทนของสมาชิกในครอบครัว ขณะเดียวกัน ผู้สูงอายุจำนวนมากยังเลี้ยงสัตว์เพื่อเป็นเพื่อนคลายเหงา ด้วยเหตุนี้จึงมีความต้องการบริการด้านดูแลหรือที่พักสำหรับสัตว์เลี้ยงเพิ่มขึ้นด้วย

ในอุตสาหกรรมบริการเกี่ยวกับธุรกิจโรงแรมที่เป็นมิตรกับสัตว์เลี้ยงทั่วโลกได้รับอิทธิพลจากค่านิยมของลูกค้าที่กำลังเปลี่ยนแปลงไป เจ้าของสัตว์เลี้ยงมองหาที่พักที่ต้อนรับสัตว์เลี้ยงอย่างจริงจัง ความคาดหวังของผู้เลี้ยงสัตว์ต่อการบริการจึงสะท้อนความสัมพันธ์ระหว่างเจ้าของกับสัตว์เลี้ยงด้วย (Carr, 2017) โรงแรมจึงต้องมีการปรับตัวทั้งรูปแบบและการให้บริการที่ตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการ ซึ่งทำให้เกิดความสุขความผ่อนคลายไปพร้อม ๆ กัน โรงแรมที่เป็นมิตรกับสัตว์เลี้ยงอนุญาตให้สัตว์เลี้ยงเข้าพักห้องเดียวกับเจ้าของได้ตลอดจนได้รับบริการ สิ่งอำนวยความสะดวก และบรรยากาศโดยรวมยังคำนึงถึงลูกค้าที่ไม่มีสัตว์เลี้ยงให้สามารถเข้าพักร่วมกันได้อย่างสะดวกสบายและปลอดภัยเช่นกัน (Verified Market Report, 2024)

การเติบโตของธุรกิจโรงแรมที่เป็นมิตรกับสัตว์เลี้ยง ระหว่างปี พ.ศ. 2567 – 2573 มีอัตราการเติบโตต่อปีร้อยละ 9.69 ปัจจัยสำคัญที่ขับเคลื่อนการเติบโต คือ อัตราของประชากรที่รับเลี้ยง

สัตว์เลี้ยงมากขึ้น ประมาณร้อยละ 52 ของนักท่องเที่ยวที่เดินทางพร้อมสัตว์เลี้ยงที่จะเข้าพักโรงแรมที่เป็นมิตรกับสัตว์เลี้ยง ซึ่งต่างจากวันหยุดยาวในอดีตนักท่องเที่ยวพอใจอยู่บ้านมากกว่าจะนำสัตว์เลี้ยงไปฝาก หรือ ปล่อยให้อยู่บ้านโดยไม่รับการดูแล (Research and Markets, 2024)

ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา กระแสการเดินทางท่องเที่ยวพร้อมสัตว์เลี้ยงในประเทศไทยมีแนวโน้มเติบโตขึ้นอย่างต่อเนื่อง ผู้ประกอบการโรงแรมเริ่มปรับตัวเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้มากขึ้น โดยเฉพาะการให้บริการที่อนุญาตให้นำสัตว์เลี้ยงเข้าพักร่วมกับเจ้าของ ซึ่งถือเป็นการขยายฐานลูกค้าและสร้างจุดขายใหม่ในตลาดที่มีศักยภาพสูง

ข้อมูลจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ระบุว่า ปัจจุบันประเทศไทยมีสัตว์เลี้ยงประมาณ 12 ล้านตัว โดยมีแนวโน้มว่าสัตว์เลี้ยงราว 7.5 ล้านตัวจะร่วมเดินทางกับเจ้าของ นอกจากนี้จากการสำรวจกลุ่มตัวอย่าง Pet Lover จำนวน 800 คน พบว่าร้อยละ 62 มีความสนใจท่องเที่ยวพร้อมสัตว์เลี้ยง และนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อทริปสูงขึ้นประมาณร้อยละ 20 ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มที่มีกำลังซื้อสูงและยินดีจ่ายเพื่อความสะดวกสบายของสัตว์เลี้ยง (Sanook, 2024)

ความผูกพันระหว่างเจ้าของกับสัตว์เลี้ยงที่เพิ่มสูงขึ้นส่งผลให้เกิดความต้องการบริการที่เอื้อต่อการใช้ชีวิตร่วมกับสัตว์เลี้ยงระหว่างการเดินทาง ส่งผลให้เกิดความต้องการห้องพักที่ไม่เพียงรองรับสัตว์เลี้ยงเท่านั้น แต่ให้บริการที่เข้าใจบริบทของการดูแลสัตว์เลี้ยงระหว่างการเข้าพักอย่างจริงจัง (Williams, 2021) นักท่องเที่ยว

จำนวนมากเริ่มเลือกใช้บริการจากโรงแรมที่เข้าใจความต้องการของผู้เลี้ยงสัตว์อย่างแท้จริง ส่งผลให้ผู้ประกอบการ ปรับกลยุทธ์เชิงบริการเพื่อสร้างความแตกต่าง ตลอดจนการวางตำแหน่งทางการตลาดว่าเป็น “โรงแรมที่เป็นมิตรกับสัตว์เลี้ยง” อย่างชัดเจนผู้ประกอบการโรงแรมจำเป็นต้องพัฒนาและยกระดับคุณภาพการบริการที่เป็นมิตรกับสัตว์เลี้ยง ไม่ว่าจะเป็นการจัดเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวก กิจกรรมเฉพาะ รวมถึงบรรยากาศที่ตอบสนองทั้งผู้เข้าพักที่มีและไม่มีสัตว์เลี้ยง ความใส่ใจต่อคุณภาพการบริการ

แนวโน้มตลาดและโอกาสทางธุรกิจของโรงแรมที่เป็นมิตรกับสัตว์เลี้ยง

การเติบโตของตลาดสัตว์เลี้ยงในประเทศไทย และทั่วโลกสะท้อนถึงการเปลี่ยนแปลงเชิงค่านิยมของสังคม โดยเฉพาะในกลุ่มคนเมืองที่นิยมเลี้ยงสัตว์เหมือนสมาชิกในครอบครัว ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด “Pet Humanization” ที่ผู้บริโภคมองว่าสัตว์เลี้ยงมีคุณค่าทางจิตใจและสมควรได้รับการดูแลในระดับเดียวกับมนุษย์ พฤติกรรมดังกล่าวนำไปสู่ความต้องการด้านบริการที่เป็นมิตรกับสัตว์เลี้ยงในทุกมิติ รวมถึงบริการที่พักในระหว่างการเดินทาง

ความท้าทายที่ธุรกิจ Pet tourism ต้องเผชิญ คือการรักษาสมดุลระหว่างกลุ่มลูกค้ารักสัตว์และไม่คุ้นเคยกับสัตว์ อีกทั้งภาคธุรกิจต้องนำเสนอบริการที่ได้มาตรฐาน พร้อมทั้งประชาสัมพันธ์เพื่อดึงดูดกลุ่มนักท่องเที่ยว

1) การรักษาสมดุลระหว่างกลุ่มลูกค้ารักสัตว์และไม่คุ้นเคยกับสัตว์ เป็นความท้าทายที่ธุรกิจต้องบริหารจัดการ

2) ต้นทุนค่าใช้จ่ายมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากการยกระดับการให้บริการแก่กลุ่ม Pet tourist ซึ่งทำได้โดยการแยกพื้นที่ให้ชัดเจน และกำหนดมาตรฐานความสะอาดเพื่อสร้างความเชื่อมั่น

แนวโน้มเชิงเศรษฐกิจและสังคมเหล่านี้ได้สร้าง “ช่องว่างในตลาด” ให้แก่ธุรกิจโรงแรมที่สามารถรองรับสัตว์เลี้ยงได้อย่างมืออาชีพ โรงแรมที่เป็นมิตรกับสัตว์เลี้ยงไม่ใช่เพียงการอนุญาตให้สัตว์เลี้ยงเข้าพักได้เท่านั้น แต่ยังหมายถึงการออกแบบประสบการณ์การเข้าพักที่เหมาะสม สะดวกปลอดภัย และสร้างความพึงพอใจทั้งในระดับเจ้าของและสัตว์เลี้ยง เสนอบริการที่ได้มาตรฐาน มีกฎระเบียบชัดเจนตรงตามความคาดหวัง เพิ่มการประชาสัมพันธ์ พัฒนาการบริการเพื่อดึงดูดลูกค้ารักสัตว์กำลังซื้อสูง (Boromchat & Tuntipitak, 2023) ต้องอาศัยการพัฒนาคุณภาพการบริการในทุกมิติ ทั้งด้านสถานที่ บุคลากร ระบบบริการ และการสื่อสาร

ชี้ให้เห็นว่าโรงแรมที่เป็นมิตรกับสัตว์เลี้ยงสอดคล้องกับกระแส “Wellness Tourism” ซึ่งเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่เน้นการพักผ่อนฟื้นฟูสุขภาพแบบองค์รวม โดยสัตว์เลี้ยงมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมสุขภาพจิตของเจ้าของ โดยเฉพาะการช่วยลดความเครียด ความเหงา และเพิ่มคุณภาพชีวิต ควรออกแบบบริการที่ตอบสนองได้ทั้งในมิติของคุณภาพและประสบการณ์ การฝึกอบรมบุคลากร การจัดการพื้นที่ หรือการใช้เทคโนโลยีในการบริหารโรงแรม ซึ่งจะช่วยยกระดับภาพลักษณ์ของโรงแรม สร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน (Persistence Market Research, 2025)

คุณภาพการบริการ

คุณภาพการบริการเป็นหัวใจสำคัญของธุรกิจโรงแรม ต้องตอบสนองต่อความคาดหวังที่ซับซ้อนและเฉพาะเจาะจงของผู้ใช้บริการ ความสามารถในการส่งมอบบริการที่มีคุณภาพไม่เพียงส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้า แต่ยังสะท้อนถึงความสามารถในการแข่งขันขององค์กร (Parasuraman, Zeithaml, & Berry, 1988)

คุณภาพการบริการเป็นความสามารถของผู้ให้บริการที่สามารถตอบสนองคาดหวังหรือเกินความคาดหวังของผู้ใช้บริการ จึงทำให้การเติบโตของธุรกิจในอนาคตของธุรกิจมีการเปลี่ยนแปลงไปตามความคาดหวังของลูกค้า การบริการที่มีคุณภาพจึงกลายเป็นกุญแจสำคัญในการประสบความสำเร็จของธุรกิจ คุณภาพการบริการเป็นปัจจัยที่ช่วยสร้างความแตกต่างและความโดดเด่นให้กับองค์กร

คุณภาพการบริการที่ดีนำมาสู่การสร้าง ความแตกต่างและข้อได้เปรียบทางการแข่งขัน ซึ่ง AbuKhalifeh และ Som (2012) ระบุว่า คุณภาพการบริการเป็นการประเมินจากลูกค้า เกี่ยวกับความเป็นเลิศในการให้บริการ โดยพิจารณาจากความคาดหวัง คุณภาพการบริการเป็นการประเมินโดยลูกค้าเกี่ยวกับความเป็นเลิศด้านบริการ โดยที่คุณภาพของบริการที่ดี ขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งที่ลูกค้าคาดหวัง กับบริการที่ได้รับ สอดคล้องกับ Parasuraman, Zeithaml and Berry (1988) ที่นิยามคุณภาพการบริการไว้ว่า คือระดับความพึงพอใจของลูกค้า โดยพิจารณาจากปัจจัยหลายประการ เช่น ความสามารถของผู้ให้บริการในการตอบสนองความต้องการของ

ลูกค้า ความน่าเชื่อถือของผู้ให้บริการและความใส่ใจต่อลูกค้า เป็นต้น โดยมีตัวแบบสำหรับวัดคุณภาพการบริการที่ได้รับการศึกษาวิจัยอย่างแพร่หลายคือ SERVQUAL

คุณภาพการบริการจะอยู่บนพื้นฐานของการรับรู้ของลูกค้า ซึ่งเป็นผู้ประเมินความสำเร็จของการให้บริการนั้น ๆ การปรับปรุงคุณภาพการบริการอย่างต่อเนื่องจึงเป็นสิ่งสำคัญเพื่อให้ได้ความพึงพอใจสูงสุดและสามารถสร้างความไว้วางใจให้กับลูกค้าได้อย่างยั่งยืนซึ่งได้รับการยอมรับในระดับสากล (Apfiasari & Rimawan, 2023)

อย่างไรก็ตามรูปแบบที่มีประสิทธิภาพของการจัดการคุณภาพการบริการเป็นกรอบการทำงานที่ออกแบบมาเพื่อประเมินและเพิ่มประสิทธิภาพของการให้บริการ การสร้างคุณภาพการบริการที่ประสบความสำเร็จและเป็นที่พอใจของลูกค้า โดยต้องคำนึงถึงสองปัจจัยสำคัญเสมอ คือ การเพิ่มผลผลิต และคุณภาพ รูปแบบนี้ช่วยให้โรงแรมที่เป็นมิตรกับสัตว์เลื้อยคลานสามารถระบุจุดแข็งและจุดอ่อนในการให้บริการนำไปสู่การเพิ่มความพึงพอใจของลูกค้าและประสิทธิภาพในการดำเนินงาน โดยมีปัจจัยในการรูปแบบกำหนดแนวทางและทิศทางของความสำเร็จของการบริการ ดังนี้ (Spechler, 1988)

1) การมุ่งเน้นความพึงพอใจของลูกค้า การให้บริการที่มีคุณภาพควรมุ่งตอบสนองความต้องการของลูกค้าอย่างแท้จริง โดยให้บริการอย่างรวดเร็ว สุภาพ และเข้าใจลูกค้า

2) การประกันคุณภาพโรงแรมที่เป็นมิตรกับสัตว์เลื้อยคลานควรกำหนดมาตรฐานบริการที่ชัดเจน พนักงานเชี่ยวชาญ และตรวจสอบคุณภาพ

อย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้การบริการสอดคล้องกับ ความคาดหวังของลูกค้า

3) วิธีการ ระบบ และเทคโนโลยี การใช้ระบบและเทคโนโลยี เช่น การจองออนไลน์ ช่วยให้โรงแรมให้บริการได้รวดเร็ว แม่นยำ และตอบโจทย์ลูกค้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4) การตระหนักถึงคุณภาพปลูกฝังให้พนักงานเห็นความสำคัญของคุณภาพการบริการ โดยเฉพาะในบริบทที่ต้องดูแลลูกค้าอย่างใส่ใจ และปลอดภัย

5) การฝึกอบรม การพัฒนาทักษะการบริการและความรู้พื้นฐานด้านสัตรีเลี้ยงให้กับพนักงาน ช่วยให้โรงแรมสามารถให้บริการได้อย่างเหมาะสมและสร้างความมั่นใจแก่ผู้เข้าพัก

6) การมีส่วนร่วม การเปิดโอกาสให้พนักงานและลูกค้ามีส่วนร่วมในการเสนอแนะ และปรับปรุงบริการ ช่วยให้โรงแรมสามารถตอบสนองความต้องการได้ตรงจุดและพัฒนาต่อเนื่อง

7) การยอมรับและแรงจูงใจ การยกย่องและสร้างแรงจูงใจให้กับพนักงานที่มีผลงานดี ช่วยส่งเสริมบรรยากาศการทำงานที่ดี

สรุปได้ว่าคุณภาพการบริการเป็นหัวใจสำคัญในการสร้างความพึงพอใจและความภักดีของลูกค้า โดยเฉพาะในบริบทของโรงแรมที่เป็นมิตรกับสัตว์เลี้ยงซึ่งต้องตอบสนองความคาดหวังที่ซับซ้อน ทั้งนี้คุณภาพที่ดีต้องครอบคลุมทุกด้านการส่งมอบบริการที่สอดคล้องกับความคาดหวังจะช่วยลดช่องว่างด้านบริการ ซึ่งการบริการที่ดียังเป็นกุญแจสำคัญในการเพิ่มผลผลิตและความสามารถในการแข่งขันขององค์กรอีกด้วย

ช่องว่างคุณภาพการบริการ

การประเมินคุณภาพการบริการเป็นกระบวนการสำคัญสำหรับองค์กรที่ต้องการพัฒนาและรักษามาตรฐานการบริการให้ดียิ่งขึ้น ข้อมูลที่ได้จากการประเมินช่วยระบุจุดแข็ง จุดอ่อน และโอกาสในการปรับปรุงการบริการ (Gronroos, 2015) คุณภาพการบริการที่ลูกค้ารับรู้เกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบ 4 ประการ ดังนี้

- 1) คุณภาพที่ลูกค้าคาดหวังจะได้รับจากผู้ให้บริการ เช่น การให้บริการอย่างดียิ่ง เป็นต้น
- 2) คุณภาพที่เกิดจากประสบการณ์ในการใช้บริการของลูกค้า เช่น การให้บริการอย่างสุภาพ เป็นต้น

3) คุณภาพที่ลูกค้ารับรู้ทั้งหมด ลูกค้ารับรู้จากการเปรียบเทียบคุณภาพที่คาดหวังกับคุณภาพที่เกิดจากประสบการณ์ในการใช้บริการ

4) คุณภาพที่ลูกค้าได้รับ พิจารณาจากปัจจัยภายนอกต่อผู้ให้บริการ เช่น สภาพเศรษฐกิจ สภาพแวดล้อม การแข่งขัน เป็นต้น

คุณภาพการบริการได้รับการประเมินจากการเปรียบเทียบระหว่างความคาดหวังของลูกค้ากับประสบการณ์ที่ได้รับจริง หากประสบการณ์การใช้บริการของลูกค้าสอดคล้องหรือเหนือกว่าความคาดหวัง ย่อมส่งผลต่อระดับความพึงพอใจ ความภักดี และการเผยแพร่ผ่านการบอกต่อในเชิงบวก

ปัจจุบันนักการตลาดมุ่งพัฒนากลยุทธ์และเครื่องมือการจัดการที่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเน้นการสร้างความสะดวกสบาย ประสบการณ์เชิงบวก และความสัมพันธ์ในระยะยาวระหว่าง

ธุรกิจกับลูกค้า ซึ่งล้วนเป็นองค์ประกอบสำคัญในการเสริมสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันในธุรกิจบริการ(Muneekaew, Pariwongkulatforn, Namwong, Puripakdee, & Jittithavorn, 2023) ทั้งนี้ SERVQUAL เป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ธุรกิจสามารถวางแผนและให้บริการเพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้อย่างถูกต้อง สร้างความพึงพอใจ และช่วยให้ธุรกิจบริการบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ และได้อธิบายคุณภาพการบริการโดยอาศัยช่องว่างระหว่างความคาดหวังและการรับรู้ของลูกค้า ทั้งนี้ช่องว่างที่สำคัญที่สุดคือ ช่องว่างระหว่างบริการลูกค้าได้รับจริงกับความคาดหวังในการบริการของลูกค้า (Parasuraman, Zeithaml, & Berry, 1985) โดยแบบจำลองคุณภาพการบริการ SERVQUAL แบ่งได้ 5 ช่องว่างคุณภาพ ได้แก่

ช่องว่างที่ 1 ช่องว่างระหว่างความคาดหวังของลูกค้าและการรับรู้ของผู้บริหาร ผู้บริหารไม่เข้าใจถึงความต้องการที่แท้จริงลูกค้าไม่รับรู้ถึงความสำคัญของการมีบริการเช่นนี้ หรือไม่มี ความเข้าใจเพียงพอเกี่ยวกับความต้องการของลูกค้าที่มีสิทธิ์เสียง

ช่องว่างที่ 2 เป็นความคลาดเคลื่อนระหว่างการรับรู้ของผู้บริหารเกี่ยวกับความคาดหวังของลูกค้ากับการกำหนดนโยบายการให้บริการที่ชัดเจน การประเมินคุณภาพการบริการจากมุมมองของผู้บริหารที่ไม่สอดคล้องกับประสบการณ์ของลูกค้า ส่งผลให้ภาพลักษณ์ของโรงแรมไม่เป็นไปตามที่ลูกค้าคาดหวัง

ช่องว่างที่ 3 ช่องว่างระหว่างการกำหนดนโยบายการบริการกับการส่งมอบการบริการที่ให้ แก่ลูกค้า บทบาทของพนักงานไม่ชัดเจนทำให้

ไม่แน่ใจว่าผู้บริหารมีความคาดหวังอย่างไรต่อการทำงานไม่สามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้า

ช่องว่างที่ 4 ช่องว่างระหว่างบริการที่มอบให้กับลูกค้าและการสื่อสารกับลูกค้า เกิดจากการสื่อสารที่คลาดเคลื่อนหรือเกินจริง เช่น การโฆษณา คำสัญญา หรือข้อมูลที่ไม่ตรงกับบริการจริง ส่งผลให้ลูกค้าเกิดความคาดหวังผิดจากความ เป็นจริง ซึ่งอาจนำไปสู่ความไม่พึงพอใจ

ช่องว่างที่ 5 ช่องว่างระหว่างบริการที่ลูกค้า ได้รับจริงกับความคาดหวังของลูกค้า ช่องว่างนี้สะท้อนระดับความพึงพอใจของลูกค้า ซึ่งจะกว้างหรือแคบขึ้นอยู่กับปัญหาในช่องว่างที่ 1 – 3 ธุรกิจบริการสามารถลดช่องว่างนี้ได้โดยการเข้าใจความต้องการของลูกค้าอย่างแท้จริง กำหนดมาตรฐานบริการที่เหมาะสม สื่อสารนโยบายอย่างชัดเจน และประเมินคุณภาพบริการอย่างสม่ำเสมอ เพื่อปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง

กล่าวโดยสรุป ช่องว่างที่เกิดขึ้นระหว่างความคาดหวังของลูกค้ากับบริการที่ได้รับจริง จำเป็นต้องจัดการอย่างรอบคอบ การลดช่องว่างเหล่านี้จึงมีความสำคัญต่อการปรับปรุงคุณภาพการบริการอย่างยั่งยืน ทั้งในแง่ของการตอบสนองความต้องการเฉพาะของลูกค้า การส่งมอบบริการที่สอดคล้องกับสิ่งที่สื่อสาร และการสร้างประสบการณ์ที่ดีต่อเนื่องในระยะยาว หากทุกกระบวนการบริการสามารถมอบคุณภาพที่ดีที่สุดแก่ลูกค้าได้อย่างสม่ำเสมอ ย่อมส่งผลต่อความพึงพอใจ และการบอกต่อในเชิงบวก ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการเติบโตของธุรกิจอย่างแท้จริง

การวัดคุณภาพบริการโดยใช้แบบจำลองคุณภาพการบริการ

การพัฒนาและสร้างเครื่องมือวัดการประเมินคุณภาพบริการเรียกว่าแบบจำลองคุณภาพการบริการหรือเรียกว่า SERVQUAL ได้วิเคราะห์ความสัมพันธ์จากเดิม 10 มิติ เหลือ 5 มิติ (Parasuraman, Zeithaml, & Berry, 1988) โดยแบ่งออกเป็น 2 องค์ประกอบ คือ ความคาดหวังของผู้บริโภคก่อนรับบริการ และการรับรู้ของผู้บริโภคหลังได้รับบริการจริง ซึ่งความแตกต่างระหว่างสององค์ประกอบนี้สะท้อนถึงระดับคุณภาพของบริการที่ลูกค้ารับรู้ได้ การประเมินคุณภาพการบริการช่วยส่งเสริมศักยภาพในการแข่งขันของธุรกิจบริการโดยเฉพาะในบริบทที่ต้องเผชิญกับความท้าทายทางเศรษฐกิจ ทั้งนี้ องค์กรสามารถนำแบบจำลองนี้ไปประยุกต์ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพสามารถยกระดับความพึงพอใจของลูกค้าและส่งเสริมความตั้งใจในการใช้บริการซ้ำ (Baumann, Hoadley, Hamin, & Nugraha, 2017) สำหรับการประเมินคุณภาพการบริการ สามารถใช้แบบจำลอง SERVQUAL ซึ่งประกอบด้วย 5 มิติ ได้แก่ (Ramya, Kowsalya, & Dharanipriya, 2019)

1) ด้านความน่าเชื่อถือ เป็นความสามารถของผู้ให้บริการในการดำเนินงานได้อย่างถูกต้องแม่นยำ และสอดคล้องกับสิ่งที่สัญญาไว้กับลูกค้า องค์กรที่สามารถรักษาความสม่ำเสมอในการให้บริการ แก้ไขปัญหาอย่างโปร่งใส และมีระบบราคาที่ยุติธรรม จะช่วยเสริมสร้างความไว้วางใจและความเชื่อมั่นในระยะยาว ความน่าเชื่อถือ

จึงเป็นองค์ประกอบสำคัญที่นำไปสู่ความพึงพอใจและความภักดีของลูกค้า

2) ด้านการสร้างความเชื่อมั่น สะท้อนถึงความสามารถของผู้ให้บริการในการสร้างความไว้วางใจแก่ลูกค้าผ่านการให้บริการอย่างสุภาพ การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ และความเชี่ยวชาญของบุคลากร ลูกค้าที่ได้รับข้อมูลที่ชัดเจนและรู้สึกว่าตนเองได้รับการดูแลจากพนักงานที่มีความรู้และเป็นมืออาชีพ ย่อมเกิดความมั่นใจต่อบริการ

3) ด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการ เป็นองค์ประกอบทางกายภาพที่ลูกค้าสามารถมองเห็นและสัมผัสได้ เช่น สถานที่ให้บริการ อุปกรณ์ เครื่องมือ เอกสาร ตลอดจนบรรยากาศและสภาพแวดล้อมโดยรวม สิ่งเหล่านี้ช่วยเสริมสร้างภาพลักษณ์ขององค์กร และส่งผลต่อการรับรู้คุณภาพบริการของลูกค้า ความสะอาด ความปลอดภัย และการจัดสรรพื้นที่อย่างเหมาะสม เป็นสิ่งที่สะท้อนความใส่ใจและมาตรฐานของการบริการได้อย่างชัดเจน

4) ด้านการรู้จักและเข้าใจลูกค้า เป็นความสามารถของผู้ให้บริการในการตระหนักถึงความต้องการที่แตกต่างกันของลูกค้า และให้บริการอย่างเอาใจใส่ การรับฟังและตอบสนองต่อความต้องการเฉพาะอย่างเหมาะสม ช่วยสร้างความประทับใจ ความไว้วางใจ และส่งเสริมความสัมพันธ์ระยะยาวกับลูกค้า มีบทบาทสำคัญในการสร้างประสบการณ์ที่น่าจดจำ

5) ด้านการตอบสนองลูกค้า สะท้อนความเต็มใจของผู้ให้บริการในการช่วยเหลือลูกค้า และให้บริการได้อย่างรวดเร็ว ทันเวลา และตรงต่อ

ความต้องการ การจัดการคำร้องเรียนหรือปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงการแสดง ความพร้อมของพนักงานในสถานการณ์ที่ลูกค้า ต้องการความช่วยเหลือ

สรุปได้ว่ามิติทั้ง 5 ของคุณภาพการบริการ ตามกรอบ SERVQUAL ไม่เพียงแต่สะท้อนถึง องค์ประกอบหลักของการให้บริการที่มีประสิทธิภาพ แต่ยังครอบคลุมมาตรฐานการบริการในอุตสาหกรรม โรงแรมได้อย่างรอบด้าน โรงแรมที่มุ่งยกระดับ คุณภาพบริการควรปฏิบัติตามมาตรฐานอย่าง เคร่งครัด ประสบการณ์ที่ลูกค้าสัมผัสได้อย่างแท้จริง การให้ความสำคัญกับทั้งคุณภาพการบริการ และการสร้างประสบการณ์ที่ดีจะนำไปสู่ประสบการณ์ ที่ดีให้กับ (Williams, Buswell, 2003)

คุณภาพการบริการกับโรงแรมที่เป็นมิตรกับ สัตว์เลี้ยง

หัวใจสำคัญของโรงแรมคือคุณภาพ การบริการ ซึ่งจะถูกกำหนดโดยลูกค้า เป็นการตอบสนองหรือเป็นไปตามความคาดหวัง ของลูกค้า ตามเหตุการณ์ที่เกิดหรือตามประสบการณ์ ที่ได้รับ และเป็นการเปรียบเทียบของลูกค้าระหว่าง ความคาดหวังของลูกค้ากับสิ่งที่ลูกค้าได้รับจาก การบริการนั้น โดยที่คุณภาพการบริการมุ่งเน้น การส่งมอบบริการให้ตรงตามความคาดหวัง ของลูกค้า (Moguerza, Martín-Duque, & Fernández-Muñoz, 2022)

จากการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อ การตัดสินใจเลือกโรงแรมที่เป็นมิตรกับสัตว์เลี้ยง ได้แก่

- 1) การอนุญาตให้สัตว์เลี้ยงเข้าพักได้อย่าง ถูกต้องตามนโยบาย
- 2) คุณภาพของพื้นที่และสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับสัตว์
- 3) การดูแลโดยพนักงานที่มีความรู้ และทักษะด้านสัตว์เลี้ยง
- 4) การให้ข้อมูลอย่างชัดเจนก่อนเข้าพัก เช่น ค่าบริการเพิ่มเติม เงื่อนไขด้านสายพันธุ์ ขนาด หรือข้อห้าม
- 5) รีวิวจากผู้ใช้บริการกลุ่มเดียวกัน ซึ่งมี อิทธิพลต่อการตัดสินใจเข้าพักหรือการบอกต่อ

การรักษาคุณภาพการบริการที่มี ประสิทธิภาพนั้น ผู้ให้บริการจะต้องไม่เพียงแค่ว่า ส่งมอบบริการที่ดีที่สุดเท่าที่จะทำได้ แต่จะต้อง มุ่งเน้นไปที่การทำความเข้าใจและจัดการกับ ความคาดหวังของลูกค้าให้สอดคล้องกับการรับรู้ ที่ลูกค้ามีต่อบริการที่ได้รับ (Kotler, 1994) ดังนี้

- 1) ด้านความน่าเชื่อถือ เป็นมิติพื้นฐาน และสำคัญที่สุดของคุณภาพการบริการ การส่งมอบ บริการตามที่ได้ให้คำมั่นสัญญาไว้อย่างสม่ำเสมอ และถูกต้องแม่นยำ (Parasuraman, Zeithaml, & Berry, 1988) ในบริบทของธุรกิจโรงแรม ที่เป็นมิตรกับสัตว์เลี้ยง ความน่าเชื่อถือจะรวมไปถึง ความถูกต้องของการจอง นโยบายและสิ่งอำนวยความสะดวก การปฏิบัติตามคำมั่นสัญญา ความสม่ำเสมอของบริการ

- 2) ด้านความเชื่อมั่น หมายถึง ความสามารถของพนักงานในการถ่ายทอด ความรู้ ความสุภาพ ความน่าเชื่อถือ และการสร้างความไว้วางใจ (Parasuraman, Zeithaml, & Berry, 1988) ซึ่งในบริบทของโรงแรมที่เป็นมิตรกับ

สัตว์เลื้อยนั้น รวมถึงความสามารถในการดูแลสัตว์เลื้อยอย่างเหมาะสม มีความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมสัตว์เบื้องต้น และสามารถรับมือกับสถานการณ์ไม่คาดคิดได้อย่างมีอาชีพ

3) ด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการ สามารถรับรู้ได้ทางกายภาพสะท้อนถึงคุณภาพของบริการ เช่น อาคารสถานที่ เครื่องมืออุปกรณ์ บุคลากร รวมถึงสิ่งอำนวยความสะดวกที่ลูกค้าสามารถมองเห็นและสัมผัสได้ (Parasuraman, Zeithaml, & Berry, 1988) องค์ประกอบทางกายภาพ เป็นตัวชี้วัดคุณภาพบริการที่ลูกค้ารับรู้ได้ทันที และมีบทบาทสำคัญในการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีต่อองค์กร อีกทั้งยังเป็นปัจจัยที่ช่วยลดช่องว่างที่ 3 และ 4 ซึ่งเกี่ยวข้องกับการส่งมอบบริการและการสื่อสารความสามารถขององค์กรอย่างชัดเจน

ตัวอย่างเช่น โรงแรมบางแห่งมีการออกแบบห้องพักที่ให้สัตว์เลื้อยสามารถพักร่วมกับเจ้าของได้ พร้อมสิ่งอำนวยความสะดวกเฉพาะสำหรับสัตว์เลื้อย เช่น ที่นอน และพื้นที่รั้วล้อมเพื่อความปลอดภัย ซึ่งช่วยเสริมสร้างประสบการณ์ที่จับต้องได้และแตกต่างจากโรงแรมทั่วไป

4) ด้านการรู้จักและการเข้าใจลูกค้า ความสามารถของผู้ให้บริการ เข้าใจความต้องการเฉพาะ และแสดงออกถึงความห่วงใยอย่างจริงใจ สร้างความประทับใจอย่างยั่งยืน ตัวอย่างเช่น โรงแรมที่มีการจัดเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกเฉพาะสำหรับสัตว์เลื้อย พื้นที่พักผ่อนส่วนตัวของเล่น หรืออาหารพิเศษตามแพทย์แนะนำ การส่งมอบบริการด้วย “ใจบริการ” ที่แท้จริง ในมิตินี้ จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยลดช่องว่างของ

ความคาดหวัง ช่องว่างที่ 5 และเพิ่มความพึงพอใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5) ด้านการตอบสนองลูกค้าเป็นความเต็มใจและความสามารถของผู้ให้บริการในการช่วยเหลือและตอบสนองต่อความต้องการของลูกค้าได้อย่างรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นตัวชี้วัดสำคัญของคุณภาพบริการที่ลูกค้าสัมผัสได้ทันทีโดยเฉพาะในธุรกิจโรงแรมที่เป็นมิตรกับสัตว์เลื้อย ซึ่งต้องรองรับทั้งความต้องการของผู้เข้าพักและสัตว์เลื้อยควบคู่กัน การให้บริการที่รวดเร็ว การตอบสนองที่มีประสิทธิภาพยังช่วยลด ช่องว่างที่ 5 คือ ช่องว่างระหว่างความคาดหวังของลูกค้าและการบริการที่ได้รับจริง โดยการมีระบบสนับสนุนที่รวดเร็ว โปร่งใส และพร้อมใช้งาน ถือเป็นกลไกสำคัญที่เสริมสร้างความไว้วางใจ ความมั่นใจ และความภักดีของลูกค้าในระยะยาว

การจัดการคุณภาพการบริการในบริบทของโรงแรมที่เป็นมิตรกับสัตว์เลื้อยจำเป็นต้องตอบสนองต่อความคาดหวังที่เฉพาะเจาะจงของผู้บริโภคยุคใหม่ที่ให้ความสำคัญกับสัตว์เลื้อยในฐานะสมาชิกครอบครัว โดยการประยุกต์ใช้แนวคิด ช่องว่างคุณภาพบริการ ลดความคลาดเคลื่อนระหว่างบริการที่ลูกค้าคาดหวังกับบริการที่ได้รับจริง ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญต่อการสร้างความพึงพอใจและความภักดี ผ่านการพัฒนาทักษะบุคลากร การสื่อสารที่โปร่งใส และการออกแบบบริการที่สอดคล้องกับพฤติกรรมผู้บริโภคยุคใหม่

กล่าวได้ว่า SERVQUAL ไม่เพียงเป็นเครื่องมือในการประเมินคุณภาพบริการ แต่ยังเป็นแนวทางเชิงกลยุทธ์ที่ผู้ประกอบการสามารถใช้พัฒนาและปรับปรุงบริการในตลาดเฉพาะทางนี้

ให้เกิดความได้เปรียบในการแข่งขันอย่างยั่งยืน โดยเฉพาะเมื่อนำมาเชื่อมโยงกับการลดช่องว่างคุณภาพบริการอย่างเป็นระบบ

สรุปองค์ความรู้

บทความนี้ได้ข้อค้นพบเกี่ยวกับคุณภาพการบริการโรงแรมที่เป็นมิตรกับสัตว์เลี้ยงที่กำลังได้รับความนิยมเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยมีแรงขับเคลื่อนจากแนวโน้มสัตว์เลี้ยงคือสมาชิกในครอบครัว ความคาดหวังของลูกค้าจึงครอบคลุมทั้งด้านคุณภาพ ความปลอดภัย และประสบการณ์ร่วมของทั้งเจ้าของและสัตว์ ทั้งนี้ในระดับสากล โรงแรมที่เป็นมิตรกับสัตว์เลี้ยงได้รับความนิยมเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในหลายประเทศ โดยเฉพาะในกลุ่มประเทศที่มีแนวโน้มสูง เช่น สหรัฐอเมริกา แคนาดา สหราชอาณาจักร ญี่ปุ่น และออสเตรเลีย ซึ่งมีการพัฒนาแนวทางการบริการสำหรับผู้เข้าพักที่เดินทางพร้อมสัตว์เลี้ยงอย่างจริงจัง ทั้งนี้เพื่อตอบสนองต่อไลฟ์สไตล์ของผู้บริโภคยุคใหม่ ที่มองว่าสัตว์เลี้ยงคือสมาชิกในครอบครัว

อย่างไรก็ตามการแข่งขันที่สูงผู้ประกอบการควรวิเคราะห์รูปแบบธุรกิจเพื่อกำหนดกลยุทธ์ที่เหมาะสม โดยให้ความสำคัญกับความต้องการของผู้ใช้บริการเป็นหลัก การประยุกต์ใช้แบบจำลอง SERVQUAL ถือเป็นกลยุทธ์ที่เน้นผู้รับบริการเป็นศูนย์กลางซึ่งสามารถนำมาปรับใช้กับบริบทของโรงแรมที่เป็นมิตรกับสัตว์เลี้ยงได้อย่างเหมาะสม โดยแต่ละมิตินั้นครอบคลุมองค์ประกอบสำคัญที่จำเป็นต้องตอบสนองความคาดหวังเฉพาะของลูกค้า ซึ่งสามารถนำมาปรับใช้กับบริบทของโรงแรมที่เป็นมิตรกับสัตว์เลี้ยงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากการวิเคราะห์การประยุกต์ใช้แนวคิดพบว่า ช่องว่างในการบริการอาจเกิดขึ้นได้หากไม่มีความสอดคล้องระหว่างความคาดหวังของลูกค้าและการรับรู้คุณภาพบริการจริง ซึ่งช่องว่างที่สำคัญสร้างความพึงพอใจและประสบการณ์ที่ดีแก่ผู้เข้าพักและสัตว์เลี้ยงอย่างรอบด้าน

ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดโรงแรมในเครือ Marriott International มีนโยบายอนุญาตให้ลูกค้านำสัตว์เลี้ยงเข้าพักโดยไม่มีค่าใช้จ่ายเพิ่มเติม พร้อมสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น เตียงสำหรับสัตว์เลี้ยง อาหาร ขนม และของเล่น สะท้อนความใส่ใจในมิติ ความเป็นรูปธรรมของการบริการ และการรู้จักและเข้าใจลูกค้า

ทั้งนี้ผู้ประกอบการจำเป็นต้องวิเคราะห์รูปแบบธุรกิจ เพื่อเลือกใช้กลยุทธ์ที่เหมาะสมกับบริบท โดยมีจุดเน้นสำคัญคือความต้องการของผู้ใช้บริการเป็นศูนย์กลาง ให้ความสำคัญกับช่องว่างระหว่างความคาดหวังของลูกค้าและการบริการที่ได้รับจริง ผ่านมิติหลัก 5 ประการ มาประยุกต์ใช้ จะช่วยให้โรงแรมสามารถระบุจุดแข็ง จุดอ่อน และวางแผนพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนี้

1) มิติความน่าเชื่อถือในบริบทโรงแรมที่เป็นมิตรกับสัตว์เลี้ยง ที่ส่งมอบบริการตามที่ได้ให้คำมั่นสัญญาไว้อย่างถูกต้อง สม่าเสมอ และเชื่อถือได้ สร้างและสื่อสารนโยบายที่ชัดเจน การกำหนดมาตรฐานการบริการที่ชัดเจน เช่น นโยบายการเข้าพักของสัตว์เลี้ยง การจัดเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวก และการรักษาความสะอาดและความปลอดภัย ถือเป็นแนวทางสำคัญในการลดช่องว่างระหว่างความคาดหวังของลูกค้ากับการรับรู้บริการจริง ช่วยเสริมภาพลักษณ์องค์กร

และสร้างความมั่นใจแก่ผู้เข้าพัก นำไปสู่ความพึงพอใจและความได้เปรียบในการแข่งขันของโรงแรมที่เป็นมิตรกับสัตว์เลี้ยง

ดังนั้น การส่งมอบบริการตามที่สัญญาไว้อย่างถูกต้องและสม่ำเสมอ โดยให้ความสำคัญกับทั้งเจ้าของและสัตว์เลี้ยง จะช่วยลดช่องว่างคุณภาพ โดยเฉพาะช่องว่างที่ระหว่างความคาดหวังกับการรับรู้ ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการสร้างประสบการณ์ที่ดีและความได้เปรียบในการแข่งขันในธุรกิจโรงแรมที่เป็นมิตรกับสัตว์เลี้ยง

2) มิติด้านการสร้างเชื่อมั่นไว้วางใจในการให้บริการ ความรู้สึกปลอดภัยให้แก่ผู้ใช้บริการ ซึ่งผู้เข้าพักให้ความสำคัญเป็นพิเศษกับทักษะของพนักงานในการดูแลทั้งตนเองและสัตว์เลี้ยง รวมถึงการจัดการกับสถานการณ์เฉพาะหน้า สามารถจัดการปัญหาได้ทันทั่วทั้งที่ให้บริการให้มีความรวดเร็ว แม่นยำ และเป็นระบบ เช่น ระบบเช็คอินเฉพาะกลุ่มลูกค้าที่มีสัตว์เลี้ยง หรือการเตรียมชุดสิ่งอำนวยความสะดวกเฉพาะล่วงหน้า

ดังนั้น การสร้างความเชื่อมั่นผ่านทักษะความรู้ และมารยาทของพนักงาน มีบทบาทสำคัญในการลดช่องว่างการบริการ โดยเฉพาะช่องว่างที่ 3 และ 4 ซึ่งเกี่ยวข้องกับมาตรฐานภายในและการสื่อสารกับลูกค้า

3) มิตรูปธรรมของการบริการ เป็นลักษณะทางกายภาพที่ปรากฏให้เห็นที่ลูกค้าและเกิดความประทับใจแรกพบ และเป็นเครื่องยืนยันถึงความใส่ใจในรายละเอียดและคุณภาพของบริการ สิ่งอำนวยความสะดวกเฉพาะสัตว์เลี้ยง เช่น พื้นที่สนามหญ้า ที่นอน ถาดอาหาร ความสะอาดและสุขอนามัย ทั้งในพื้นที่ส่วนกลางและห้องพัก

มีระบบทำความสะอาดที่ได้มาตรฐาน รวมถึงการใช้ผลิตภัณฑ์ที่ปลอดภัยต่อสัตว์เลี้ยง การแต่งกายและบุคลิกภาพของพนักงาน รวมถึงเทคโนโลยีสนับสนุนการบริการ เช่น ระบบจองออนไลน์ การใช้แอปพลิเคชันติดตามกิจกรรมของสัตว์เลี้ยงในโรงแรม หรือกล้องวงจรปิดที่ลูกค้าสามารถเข้าดูได้

ทั้งนี้ไม่เพียงแต่เป็นการแสดงภาพลักษณ์ แต่ยังช่วยต่อยอดความใส่ใจและคุณภาพในระดับที่ลูกค้ารับรู้ได้จริง ซึ่งมีผลโดยตรงต่อความพึงพอใจและการตัดสินใจกลับมาใช้บริการซ้ำ

4) มิติด้านการรู้จักและเข้าใจสร้างความรู้สึก “ได้รับความใส่ใจ” โรงแรมควรมีระบบจัดเก็บข้อมูลลูกค้าและสัตว์เลี้ยง เช่น ชื่อ สายพันธุ์ อาหารที่แพ้ หรือพฤติกรรมพิเศษ เพื่อมอบบริการเฉพาะบุคคล เช่น การเตรียมขนมที่สัตว์เลี้ยงชอบ การใช้ชื่อสัตว์เลี้ยงในการสื่อสาร ทำให้ผู้ใช้บริการรู้สึกอุ่นใจว่าโรงแรมพร้อมดูแลสัตว์เลี้ยงของตนด้วยความเข้าใจ ไม่ใช่แค่ “ยอมให้เข้าพัก”

กลยุทธ์สำคัญในการสร้างความสัมพันธ์ระยะยาวกับลูกค้า ผ่านการบริการที่แสดงถึงความห่วงใยและเข้าใจอย่างแท้จริง ทั้งในมิติของอารมณ์ ความสะดวก และความปลอดภัย ส่งผลให้เกิดความพึงพอใจ

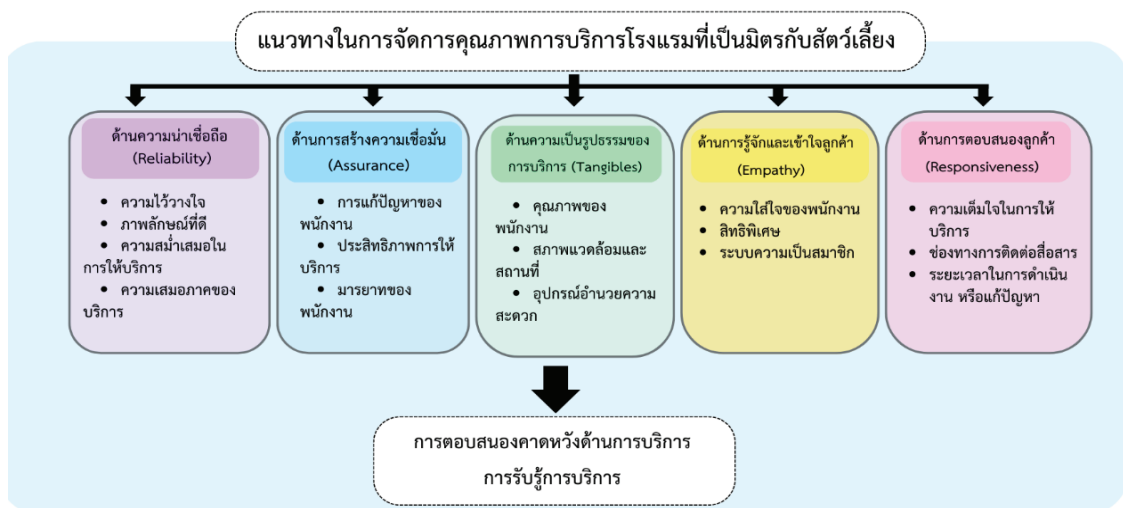
และสุดท้าย 5) มิติด้านการตอบสนองความต้องการลูกค้าด้วยความรวดเร็ว แม่นยำ และมีประสิทธิภาพ ทั้งในภาวะปกติและสถานการณ์เฉพาะหน้า การตอบสนองต่อความต้องการของลูกค้าควรครอบคลุมตั้งแต่การจัดการบริการพื้นฐาน เช่น การจองห้องพักและบริการเสริม

ไปจนถึงการจัดการกับสถานการณ์ฉุกเฉิน อาทิ การรองรับสัตว์เลี้ยงที่มีพฤติกรรมพิเศษ การดูแลสุขภาพสัตว์ในกรณีเจ็บป่วย ตลอดจนการจัดหาบริการอาบน้ำ ตัดขน หรือดูแลระหว่างที่เจ้าของไม่อยู่ ซึ่งต้องดำเนินการอย่างทันเวลาและมีความใส่ใจ

นอกจากนี้ ระบบสื่อสารกับลูกค้าควรเอื้อต่อการเข้าถึงและมีความยืดหยุ่น เช่น การให้บริการสอบถามผ่านช่องทางออนไลน์ การตอบกลับแบบ real-time และการสื่อสารเชิงบวก ทั้งนี้ ความสามารถของพนักงานในการแสดงออกถึงความเต็มใจให้บริการ และการสื่อสารอย่างโปร่งใสล้วนมีส่วนช่วยลดช่องว่างระหว่างความคาดหวังของลูกค้ากับการรับรู้การบริการที่ได้รับจริง จะเห็นได้ว่าการบริหารจัดการเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการตอบสนองอย่างมีประสิทธิภาพไม่เพียงแต่

ช่วยยกระดับคุณภาพการบริการโดยรวม แต่ยังสามารถสร้างประสบการณ์ที่ดีและความภักดีต่อสถานประกอบการในกลุ่มผู้ใช้บริการเฉพาะทางอีกด้วย

จากการศึกษาคุณภาพการบริการพบว่า แนวทางที่กล่าวมาสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดการคุณภาพการบริการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยส่งเสริมการแข่งขันในธุรกิจได้ 1) สร้างความแตกต่างในการตลาด 2) สร้างความพึงพอใจและความภักดี 3) โรงแรมที่มีภาพลักษณ์ด้านคุณภาพการบริการที่ดี โดยเฉพาะในตลาดสัตว์เลี้ยงจะถูกจดจำในฐานะแบรนด์ที่มีความรับผิดชอบ เชื่อถือได้ 4) เพิ่มขีดความสามารถในการกำหนดราคา ลูกค้าที่รับรู้ถึงคุณภาพที่เหนือกว่า มักยินดีจ่ายในราคาที่สูงขึ้นเพื่อแลกกับประสบการณ์ที่ดีและความอุ่นใจในการพาสัตว์เลี้ยงเข้าพัก

ภาพที่ 1 แนวทางในการจัดการคุณภาพการบริการ

โดยคุณภาพการบริการทั้ง 5 มิติ ได้แก่ ความน่าเชื่อถือ ความเชื่อมั่น ความเป็นรูปธรรม ของการบริการ การรู้จักและเข้าใจ และด้านการตอบสนองความต้องการ เป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ธุรกิจโรงแรมสร้างความแตกต่างที่เป็นเอกลักษณ์โดดเด่น ทั้งนี้ความเชื่อถือและความไว้วางใจ เป็นหนึ่งในปัจจัยที่สำคัญในการสร้างความสามารถในการจัดการ และการแข่งขันในตลาดที่แข็งแกร่ง คุณภาพการบริการถูกนำมาปรับใช้อย่างกว้างขวางในธุรกิจการบริการโดยเฉพาะกับการแข่งขันของโรงแรมที่มีบทบาทในการสร้างความแตกต่างเพื่อให้ได้เปรียบทางการแข่งขัน

1) คุณภาพการบริการและประสบการณ์ของลูกค้ามีความเชื่อมโยงกันอย่างลึกซึ้ง ผู้ใช้บริการคาดหวังมากกว่าเพียงความสะดวกสบายแต่รวมถึงความใส่ใจความปลอดภัยและความรู้สึกเป็น “บ้านหลังที่สอง” สำหรับทั้งตนเองและสัตว์เลี้ยง

ตัวอย่าง เช่น การต้อนรับตั้งแต่เช็คอินด้วยพนักงานที่มีทักษะและทัศนคติที่ดีต่อสัตว์เลี้ยง พร้อมมอบ “welcome kit” สำหรับสัตว์เลี้ยง เช่น ของเล่น ขนม หรือชามน้ำ ห้องพักที่มีสิ่งอำนวยความสะดวกเฉพาะสัตว์เลี้ยง เช่น พื้นที่นอน อาหาร หรือการใช้วัสดุปูพื้นกันรอยขีดข่วน ซึ่งสะท้อนความเข้าใจและออกแบบประสบการณ์ที่เหมาะสม บริการดูแลพิเศษ เช่น บริการพาสัตว์เลี้ยงเดินเล่น อาบน้ำ หรือสัตว์เลี้ยงฉุกเฉิน ช่วยสร้าง

ความมั่นใจและประทับใจ การติดตามประสบการณ์ลูกค้า หลังการเข้าพัก เช่น การส่งแบบสอบถาม พร้อมข้อความขอบคุณ ช่วยสร้างความสัมพันธ์ และโอกาสในการกลับมาใช้บริการ

2. คุณภาพการบริการกับการจัดการพื้นที่ได้รับการออกแบบมาอย่างใส่ใจและเหมาะสม ไม่เพียงตอบสนองต่อความสะดวกสบายของผู้เข้าพัก โซนปลอดสัตว์เลี้ยง หรือโซนพักผ่อนร่วมกัน ช่วยลดความขัดแย้งและเพิ่มความพึงพอใจให้กับลูกค้าแต่ยังรวมถึงการดูแลสวัสดิภาพของสัตว์เลี้ยง ซึ่งมีบทบาทเสมือนสมาชิกในครอบครัวของผู้ใช้บริการ การแบ่งสัดส่วนพื้นที่ที่ชัดเจน เช่น โซนสัตว์เลี้ยง ทุกกลุ่ม การออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวกโดยใช้วัสดุที่ปลอดภัย ง่ายต่อการดูแลรักษา และส่งเสริมสุขอนามัยที่ดี เป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่เสริมสร้างความน่าเชื่อถือในบริการ

ดังนั้น การประยุกต์ใช้แนวคิดคุณภาพการบริการทั้ง 5 มิติ เป็นกรอบสำคัญในการพัฒนาโรงแรมที่เป็นมิตรกับสัตว์เลี้ยงให้สามารถตอบสนองต่อความคาดหวังที่ซับซ้อนของผู้บริโภคยุคใหม่ การส่งมอบบริการที่มีคุณภาพในทุกมิติจะช่วยลดช่องว่างระหว่างความคาดหวังของลูกค้าและการบริการที่ได้รับจริง อันนำไปสู่ความพึงพอใจ ความภักดี และความได้เปรียบทางการแข่งขันอย่างยั่งยืน

REFERENCES

- Abdul-Qadir, A. B., Abubakar, H. S., & Utomi, Q. A. (2021). Impact of Service Quality on customer retention of listed food and beverage companies in Kaduna state. **Gusau International Journal of Management and Social Sciences**, 4(1), 48-49. <https://gijmss.com.ng/index.php/gijmss/article/view/36/33>
- AbuKhalifeh, A. N., & Som, A. P. M. (2012). Service quality management in hotel industry: A conceptual framework for food and beverage departments. **International Journal of Business and Management**, 7(14), 135-141
- Apfiasari, S., & Rimawan, E. (2023). Analysis of Service Quality Improvement, Customer Satisfaction, and Customer Loyalty in the Hotel Industry In Serang Banten Using the Sem-Pls Method. **Journal of Positive School Psychology**, 7(2), 56-69.
- Bangsombun, P., & Vorapatr, T. (2023). Legal Measures to Upgrade the Status of Pets under the Thai Civil and Commercial Code. **The Journal of Research and Academics**, 6(1), 119–130.
- Baumann, C., Hoadley, S., Hamin, H., & Nugraha, A. (2017). Competitiveness vis-à-vis service quality as drivers of customer loyalty mediated by perceptions of regulation and stability in steady and volatile markets. **Journal of Retailing and Consumer Services**, 36, 62-74.
- Binsaeed, R. H., Yousaf, Z., Grigorescu, A., Chitescu, R. I., Nassani, A. A., & Samoila, A., (2023). Customer Engagement and Customer Relationship Management Capabilities' Effects on Innovation Performance and Customer Distrust's Moderating Role. **Sustainability**, 15(12), 1-14.
- Boromchat, S. & Tuntipitak, P. (2023). **Pet tourism: The trend of traveling with your four-legged bestie**. Retrieved from <https://www.scbeic.com/th/detail/product/pet-tourism-011124>
- Carr, N. (2017). Recognising the position of the pet dog in tourism. **Annals of Tourism Research**, 62, 112-113.
- Chodchuang, S., Sanguankam, K., Pethsuk, N., Chuchauysuwan, T., & Thitathan, N. (2023). Customer retention in the hotel and resort businesses with halal systems: A case study in Krabi province. **Journal of International Studies, Prince of Songkla University**, 13(1), 1–52. <https://so03.tci-haijo.org/index.php/jis/article/view/253484>

- Grönroos, C. (2015). *Service management: A management approach in service marketing*. John Wiley & Sons. Retrieved from <https://tashfeen.pbworks.com/f/Book>
- Kotler, P. (1994). *Marketing management: Analysis planning implementation and control* (8th ed.). Englewood Cliffs: Prentice Hall.
- Market Research report. (2023). **Grand View Research, Inc. Pet Travel Services Market Size, Share & Trends Analysis Report by Pet Type (Dogs, Cats), By Travel Type (Domestic, International), By Application Type, By Booking Type, By Region, And Segment Forecasts, 2023 – 2030.**
- Maopraman, N., & Pooripakdee, S. (2023). Service Innovations that affect hotel selection in Phuket. *Journal of MCU Buddhapanya Review*, 8(2), 14–27.
- Marmolejo-Martín, J. A., Moral-Cuadra, S., Aguilar-Rivero, M., & López-Guzmán, T. (2023). Travelling with pets. A perspective from the tourist demand. *Cuadernos De Turismo*, 51, 387-390.
- Muneekaew, P., Pariwongkulatforn, N., Namwong, S., Puripakdee, S., & Jittithavorn, C. (2023). Analysis of factors influencing hotel customer experience management in Royal Coast, Thailand. *Journal of MCU Buddhapanya Review*, 8(5), 13–28.
- Parasuraman, A., Zeithaml, V. A., & Berry, L. L. (1985). A conceptual model of service quality and its implications for future research. *The Journal of Marketing*, 49(4), 41-50.
- Parasuraman, A., Zeithaml, V. A., & Berry, L. L. (1988). SERVQUAL: A multiple- Item Scale for measuring consumer perceptions of service quality. *Journal of Retailing*, 64(1), 12-36. Retrieved from <https://www.researchgate.net/profile/Valarie-Zeithaml-2>
- Parasuraman, A., Zeithaml, V. A., & Berry, L. L. (1990). **Delivering Quality Service: Balancing Customer Perceptions and Expectations**. New York: The free press.
- Phirompoon, N. (2018). **Business Plan for Love Pet House. Master's thesis of Business Administration in Small and Medium-Sized Enterprises**. Bangkok University.
- Ramya N., Kowsalya, A., & Dharanipriya, K. (2019). Service quality and its dimensions. *EPRA International Journal of Research and Development*, 4(2), 38-41.
- Spechler, J. W. (1988). **When America Does It Right: Case Studies in Service Quality**. Norcross, Ga. : Industrial Engineering and Management Press.

- Sanook. (2024). **Tourism Authority of Thailand releases in-depth research on pet friendly travel, a high market trend.** Retrieved from <https://www.sanook.com/travel/1447595>
- Siriwilailerdanun, L., (2022). Corporate social responsibility (csr) affecting loyalty of thai tourists on five star hotels in bangkok. **Journal of MCU Buddhapanya Review**, 7(2), 196–208. Retrieved from <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/jmbr/article/view/25612>
- Verified Market Report. (2024). **Global Pet Friendly Hotel Market By Type (Luxury Hotel, Normal Hotel), By Application (Pet Cat, Pet Dog), By Geographic Scope And Forecast.** Retrieved from <https://www.verifiedmarketreports.com/product/pet-friendly-hotel-market/>
- Williams, C., & Buswell, J. (2003). **Service quality in leisure and tourism.** UK: Cromwell, Trowbridge .Retrieved from <https://www.cabidigitallibrary.org/doi/pdf/10.5555/20033044820>
- Williams, R. (2021). **People are increasingly taking their pets with them on holiday.** Retrieved from <https://inews.co.uk/news/technology/people-are-increasingly-taking-their-pets-with-them-on-holiday-1365318>
- Ying, T., Tang, J., Wen, J., Ye, S., Zhou, Y., & Li, F. (2021). Traveling with pets: Constraints, negotiation, and learned helplessness. **Tourism Management**, 82(5), 1-15
- Yodyiam, T., & Posin, S. (2021). The influence of service quality on the decision to use the services of the residence hotel Prachinburi Province. **Journal of Crime and Security**, 3(1), 51–62. https://so06.tci-thaijo.org/index.php/jcs_rpca/article/view/249749
-

Academic Article

องค์ประกอบของบุคลิกภาพที่พึงประสงค์สำหรับสายอาชีพด้านการบิน

COMPONENTS OF DESIRABLE PERSONALITY FOR AVIATION CAREERS

จิรัชญา พิศมัย^{1*}, ณัฐพล มหาทรัพย์² และ ปวริศ อนุสรณ์พานิช³

¹สาขาวิชาการจัดการธุรกิจสายการบิน คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

²สาขาวิชาการจัดการธุรกิจการบิน คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกริก

³นักวิชาการอิสระ

Jiratchaya Phitsamai^{1*}, Nathapol Mahasap² and Pawaris Anusornphanich³

¹Airline Business Management Program, Faculty of Management Sciences, Phranakhon Rajabhat University

²Department of Aviation Business Management, Faculty of Business Administration, Kirk University.

³Independent Scholar

*E-mail: jiratchaya.mlto@pnru.ac.th

Received: 2025-06-13

Revised: 2025-08-10

Accepted: 2025-09-03

บทคัดย่อ

บุคลิกภาพเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จในสายงานการบิน ซึ่งเป็นอุตสาหกรรมที่ต้องการ ความปลอดภัย ความน่าเชื่อถือ ความเชื่อมั่น ความละเอียดรอบคอบ และการให้บริการในระดับสูงสุด บทความนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อพยายามวิเคราะห์องค์ประกอบของบุคลิกภาพที่พึงประสงค์ในแต่ละตำแหน่งงานในสายอาชีพการบิน อาทิ นักบิน พนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน และเจ้าหน้าที่ภาคพื้นดิน โดยใช้การทบทวนวรรณกรรม แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เพื่อวิเคราะห์เชิงเอกสารผ่านการบูรณาการแนวคิดเชิงจิตวิทยา ได้แก่ แนวคิดบุคลิกภาพตามแบบจำลอง RIASEC ของ Holland แนวคิดแบบจำลอง Johari Windows และแนวคิดบุคลิกภาพแบบห้าปัจจัย (Big Five Personality Traits) รวมถึงการบูรณาการแนวคิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของบุคลากรการบิน (8 Core Competencies) ขององค์การการบินพลเรือนระหว่างประเทศ (ICAO)

ผลการวิเคราะห์พบว่า แต่ละตำแหน่งงานการบิน ต้องการลักษณะของบุคลิกภาพเฉพาะ ที่ส่งผลต่อกรอบความรู้ ทักษะ ทัศนคติ และความสามารถ อาทิ การสื่อสาร การตัดสินใจ และการจัดการสถานการณ์เฉพาะหน้า ฉะนั้นการพัฒนาบุคลิกภาพทั้งภายในและภายนอกอย่างเป็นระบบ จึงมีความสำคัญต่อการเพิ่ม

ประสิทธิภาพการทำงาน ด้วยการสร้างเสริมคุณสมบัติอันพึงประสงค์ ซึ่งถือเป็นการลดความเสี่ยงในองค์กรการบินที่ยึดถือความปลอดภัยเป็นสิ่งสำคัญสูงสุด บทความนี้จึงเสนอแนะแนวทางการบูรณาการบุคลิกภาพตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์อย่างสอดคล้องกับหลักการจัดการทรัพยากรมนุษย์ เพื่อความเป็นมืออาชีพอย่างยั่งยืนในอุตสาหกรรมการบิน

คำสำคัญ: บุคลิกภาพ บุคลากรทางการบิน การพัฒนาอาชีพ จิตวิทยาการบิน

ABSTRACT

Personality is an important factor influencing success in the aviation industry, which demands safety, reliability, trust, meticulousness, and the highest level of service. The objective of this article was to analyze the desirable personality components for each position in the aviation profession, such as pilots, flight attendants and ground staff, through a review of literature, concepts and relevant theories. The analysis was conducted using document-based research integrating psychological concepts, including the Holland's RIASEC model, the Johari Windows model, and the Big Five Personality Traits, as well as the integration of the desirable attributes of aviation personnel (8 Core Competencies) defined by the International Civil Aviation Organization (ICAO).

The analysis revealed that each aviation position requires specific personality traits that influence knowledge, skills, attitudes, and abilities, such as communication, decision-making and the management of unforeseen situations. Therefore, the systematic development of both internal and external personality traits is essential to enhance work efficiency by fostering desirable attributes, which can reduce risks in aviation organizations where safety is the highest priority. This article thus proposes guidelines for integrating personality development in accordance with desirable attributes and human resource management principles to ensure sustainable professionalism in the aviation industry.

Keywords: Personality, Aviation Personnel, Career Development, Aviation Psychology

บทนำ

ตั้งแต่เกิดสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อโคโรนา 2019 ส่งผลกระทบต่อสภาพเศรษฐกิจและสังคมไปทั่วโลก การบินเป็นอีกหนึ่งอุตสาหกรรมที่ได้รับผลกระทบอย่างยิ่ง แต่ในอีกมิติหนึ่งทำให้เกิดการปรับตัว ตามแนวทางชีวิตวิถีใหม่ (New Normal) ฉะนั้นการรักษามาตรฐานด้านความปลอดภัย และการให้บริการที่มีคุณภาพสูงจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ทุกสายการบินต้องคำนึงอยู่เสมอ (Mahasap, Pipathanangkul & Pasunun, 2022)

ปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่ส่งผลโดยตรงต่อประสิทธิภาพในการทำงาน คือ บุคลิกภาพของบุคลากรในสายงานการบิน ทั้งนักบิน พนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน และเจ้าหน้าที่ภาคพื้นดิน บุคลิกภาพมีผลต่อการสื่อสาร การตัดสินใจ และการบริหารสถานการณ์ฉุกเฉิน (Phitsamai, 2025) ในด้านจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ ชี้ให้เห็นว่า บุคลิกภาพเป็นตัวพยากรณ์ที่ดีของพฤติกรรมการทำงานในหลากหลายสายอาชีพต่าง ๆ (Jitbantao, 2017) โดยเฉพาะอุตสาหกรรม การบิน ที่ต้องอาศัยทักษะทางสังคมและความสามารถในการจัดการกับสถานการณ์กดดัน (International Civil Aviation Organization [ICAO], 2013)

บุคลิกภาพ เป็นการอธิบายรูปแบบของพฤติกรรม ความคิด อารมณ์ที่มีลักษณะคงที่ของบุคคล ซึ่งแสดงออกอย่างต่อเนื่องในสถานการณ์ต่าง ๆ ตลอดช่วงชีวิต บุคลิกภาพสะท้อนให้เห็นถึงลักษณะเฉพาะตัวของแต่ละบุคคล ที่ส่งผลต่อวิธีการคิด ความสามารถในการตอบสนองต่อสังคม สิ่งแวดล้อม และการมีมนุษยสัมพันธ์กับผู้อื่น (Cervone & Pervin, 2022)

อย่างไรก็ดี บุคลิกภาพสามารถเปลี่ยนแปลงได้ การพัฒนาและส่งเสริมบุคลิกภาพผ่านกระบวนการฝึกอบรม การแนะแนว และประสบการณ์ตรงในงานจึงเป็นสิ่งสำคัญ สามารถส่งผลต่อทักษะในการสื่อสาร การประสานงาน และความสามารถในการจัดการความเครียด ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับความปลอดภัยในการทำงานโดยตรง (Salas, Tannenbaum, Kraiger, & Smith-Jentsch, 2012; Anusornphanich, 2024a)

บทความนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความหมาย องค์ประกอบ และแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับบุคลิกภาพ รวมถึงการวิเคราะห์ลักษณะบุคลิกภาพที่พึงประสงค์สำหรับสายงานการบิน เพื่อการพัฒนาเชิงระบบที่ส่งเสริมการมีบุคลิกภาพที่เหมาะสม และคุณลักษณะมีอาชีพในอุตสาหกรรมการบินในภาพรวม

กรอบของเนื้อหา

บทความนี้บูรณาการหลักการ แนวคิด และทฤษฎีผ่านงานวิจัย/วิชาการที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพ รวมถึงแนวคิดและทฤษฎีที่น่าสนใจ ประกอบด้วย แนวคิดบุคลิกภาพตามแบบจำลอง RIASEC ของ Holland แนวคิดแบบจำลอง Johari Windows และแนวคิดบุคลิกภาพแบบห้าปัจจัย (Big Five Personality Traits) รวมถึงแนวคิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของบุคลากรการบิน (ICAO: 8 Core Competencies) เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบของบุคลิกภาพที่พึงประสงค์สำหรับสายงานด้านการบิน

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับบุคลิกภาพ

บุคลิกภาพมีรากฐานมาจากชีววิทยา และสามารถแยกเป็นมิติที่วัดได้ บุคลิกภาพจึงหมายถึง รูปแบบพลวัตของลักษณะของบุคคลที่กำหนดวิธีการปรับตัวต่อสิ่งแวดล้อม (Allport, 1937)

Jaiman (2021) เชื่อว่า การเริ่มต้นปรับบุคลิกภาพ สามารถเริ่มเปลี่ยนแปลงได้จากกิจวัตรประจำวัน อาทิ การนอนหลับ การพักผ่อนให้เพียงพอ การรับประทานอาหารที่มีประโยชน์และเป็นเวลา และการบริหารจัดการให้สดชื่น แจ่มใสอยู่เสมอ เพื่อเป็นการดูแลรักษาตนเองให้ดูดีออกมาจากภายใน รวมถึงการสร้างบุคลิกภาพจากภายนอก อาทิ 1) การใช้สายตาสื่อสาร (Eyes Contact) 2) การเลือกสรรเครื่องแต่งกาย ด้วยการเลือกเสื้อผ้าที่เหมาะสมกับกาลเทศะ เลือกเสื้อผ้าที่เหมาะสมกับรูปร่างของตนเอง มีสีเส้นสายตา 3) การจัดวางท่าทางที่เหมาะสมในการแสดงออกทางร่างกาย ได้แก่ การพูด การยืน การเดิน การนั่ง ควรแสดงออกด้วยท่าทางที่เหมาะสมในทุกอิริยาบถ (On Duty) และ 4) การเปลี่ยนแปลงรูปลักษณ์ ใบหน้า เส้นผม ตลอดจนการแต่งผม และรักษาเส้นผมให้สะอาด ดูดีมีสไตล์ ด้วยทรงผมที่สอดคล้องกับใบหน้าเพื่อส่งเสริมบุคลิกภาพ เป็นต้น

งานวิจัย/วิชาการที่เกี่ยวข้อง

Hongsawong (2019) ได้วิจัยเกี่ยวกับบุคลิกภาพกับการบริการของพนักงานสายการบินพบว่า บุคลิกภาพเป็นส่วนหนึ่งของความพึงพอใจของผู้โดยสาร ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับดังนี้ (1) บุคลิกภาพทางวาจา (2) บุคลิกภาพภายนอก และ (3) บุคลิกภาพภายใน ทั้งนี้ภาคส่วนบริการพบค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเช่นกัน ได้แก่

(1) ด้านการให้ความมั่นใจ (2) ด้านการตอบสนอง (3) ด้านความสามารถ จับต้องได้ (4) ด้านความเอาใจใส่ และ (5) ด้านความน่าเชื่อถือ

Thip-akson and Jantaram (2025) ได้วิจัยเกี่ยวกับบุคลิกภาพที่สถานประกอบการต้องการพบว่า คุณลักษณะที่มีผลในการตัดสินใจรับเข้าทำงาน ได้แก่ 1) คุณลักษณะทางทรัพยากรมนุษย์ ประกอบด้วยทักษะ ดังนี้ (1.1) การคิด (1.2) การบริหารคน (1.3) การบริหารงาน (1.4) ความสามารถทางเทคโนโลยี (1.5) การสื่อสาร และการแก้ปัญหา (1.6) มนุษย์สัมพันธ์ดี และ (1.7) บุคลิกภาพที่น่าเชื่อถือ 2) ความสามารถในการควบคุมความหุนหันและความมั่นใจทางอารมณ์กับสถานการณ์เฉพาะหน้า และ (3) คุณลักษณะที่สถานประกอบการต้องการ ได้แก่ ทักษะการบริหารงาน และบุคลิกภาพที่น่าเชื่อถือ

Ounjai (2025) ได้วิจัยเกี่ยวกับบุคลิกภาพ 5 ประเภท ประกอบด้วย (1) บุคลิกภาพแบบวิตกกังวล มีแนวโน้มรู้สึกกังวล ประหม่า และมีอารมณ์แปรปรวน (2) บุคลิกภาพแบบแสดงออก ชอบการแสวงหาความตื่นเต้น การเข้าสังคม และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ (3) บุคลิกภาพแบบเปิดรับประสบการณ์ เปิดกว้างต่อการลงมือปฏิบัติ ประสบการณ์ใหม่ และการยอมรับค่านิยมที่หลากหลาย (4) บุคลิกภาพแบบประนีประนอม มีความไว้วางใจผู้อื่น อ่อนน้อมถ่อมตน และมีความอ่อนโยนต่อผู้อื่น (5) บุคลิกภาพแบบมีจิตสำนึกรับผิดชอบ มีความรอบคอบ มีวินัย และมีความรับผิดชอบสูง

Anusornphanich (2024b) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการปรับเปลี่ยนบุคลิกภาพ พบว่า

ส่วนที่ 1) การสร้างบุคลิกภาพทางกาย ประกอบด้วย การใช้สายตาสื่อสาร การเลือกเครื่องแต่งกาย การจัดวางท่าทางอย่างสง่างาม และการปฏิบัติงานอย่างมีอาชีพในทุกอิริยาบถ ทั้งการพูด การฟัง การยืน การเดิน และการนั่ง ทั้งนี้การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ ต้องสอดคล้องกับผู้พูด ผู้ฟัง โอกาส เวลา และสถานที่ ตลอดจนส่วนที่ 2) การดูแลรูปลักษณ์ อาทิ การเลือกเสื้อผ้าที่เหมาะสมกับกาลเทศะ โทนสีและลวดลายที่เหมาะสมกับรูปร่าง และการรักษาภาพสัณห์ผมให้สะอาด มีสไตล์ เพื่อส่งเสริมภาพลักษณ์

Hopwood (2025) ได้ศึกษาเกี่ยวกับระบบ และลักษณะของบุคลิกภาพ พบว่า บุคลิกภาพเป็นโครงสร้างเชิงแฝงแบบองค์รวม สะท้อนระดับวุฒิภาวะของบุคคล ทั้งในด้านการรักษาเอกภาพของตน การวางแผนและบรรลุเป้าหมายที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม ความสามารถในการเอาใจเขามาใส่ใจเรา และการสร้างความสัมพันธ์ใกล้ชิดที่เติมเต็มซึ่งกันและกัน ส่วนบุคลิกภาพเชิงลักษณะ สะท้อนความแตกต่างระหว่างบุคคลที่สามารถคาดการณ์แนวทาง การใช้ชีวิตได้อย่างมีนัยสำคัญ

Preeprem (2022) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการฝึกสมาธิเพื่อพัฒนาบุคลิกภาพ พบว่า บุคลิกภาพของมนุษย์มีความสำคัญอย่างยิ่ง ทั้งในชีวิตประจำวัน และการปฏิบัติงาน การมีบุคลิกภาพที่ดีจึงเป็นปัจจัยสำคัญ เนื่องจากบุคคลส่วนใหญ่นิยมประเมินผู้อื่นจากรูปลักษณ์ กิริยา ท่าทาง และพฤติกรรมภายนอก ซึ่งสะท้อนถึงบุคลิกภาพภายในหรือสภาพจิตใจ ดังนั้นการประยุกต์ใช้สมาธิจึงสามารถช่วยพัฒนาบุคลิกภาพให้ดีขึ้น เพราะการมีบุคลิกภาพ

ที่ดี ย่อมเปิดรับโอกาสที่ดี และส่งผลให้เกิดความสุขทั้งต่อตนเองและผู้อื่น

แนวคิดบุคลิกภาพตามแบบจำลอง RIASEC ของ Holland

John L. Holland นักจิตวิทยาชาวสหรัฐอเมริกา จำแนกความแตกต่างของคุณลักษณะบุคลิกภาพไว้เป็น 6 ประเภทหลัก ซึ่งเรียกรวมว่า “RIASEC” ประกอบด้วย 6 คำ คือ Realistic, Investigative, Artistic, Social, Enterprising และ Conventional โดยแต่ละประเภทสะท้อนความชอบ ความสามารถ และลักษณะการทำงานที่แตกต่างกัน (Holland, 1997; Jaiman, 2021) ดังนี้

1) บุคลิกภาพแบบจริงจัง (Realistic) ชอบการทำงานที่ต้องใช้แรงกาย ใช้เครื่องมือ อุปกรณ์ หรือเครื่องจักรกล มีแนวโน้มที่จะชอบกิจกรรมที่เป็นรูปธรรม สอดรับกับงานการบิน ประเภทที่ต้องอาศัยความแม่นยำด้านเทคนิค และการปฏิบัติ ได้แก่ นักบิน ช่างซ่อมบำรุงอากาศยาน เจ้าหน้าที่โหลดสัมภาระ รวมถึงเจ้าหน้าที่บริการภาคพื้น เป็นต้น

2) บุคลิกภาพแบบวิเคราะห์เชิงวิชาการ (Investigative) มีลักษณะรักการคิดวิเคราะห์ สนใจการตั้งคำถาม การสำรวจข้อมูล และการค้นหาคำตอบ มักมีความสามารถด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และตรรกศาสตร์ ไม่ชอบงานที่ต้องใช้การโน้มน้าวหรือการจัดการ สอดรับกับงานการบินประเภทวิเคราะห์ข้อมูลและแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ที่ต้องใช้ความแม่นยำและการวิเคราะห์อย่างรอบคอบ ได้แก่ นักอุตุนิยมวิทยาการบิน (Aviation Meteorologist) วิศวกร การบิน

และอวกาศ (Aeronautical Engineer) นักวิจัยการบิน (Aviation Researcher) เป็นต้น

3) บุคลิกภาพแบบศิลปิน (Artistic) มีความคิดสร้างสรรค์ ชอบการแสดงออกทางศิลปะ ไม่ชอบโครงสร้างหรือกฎเกณฑ์ที่ตายตัว มีแนวโน้มที่จะอ่อนไหวและเปิดรับประสบการณ์ใหม่ สอดรับกับงานการบินประเภทการสร้างภาพลักษณ์และประสบการณ์การเดินทางที่น่าประทับใจได้แก่ ฝ่ายประชาสัมพันธ์ ฝ่ายสื่อสารองค์การสายการบิน ฝ่ายสื่อสารการตลาดสายการบิน นักออกแบบตกแต่งเครื่องบิน นักออกแบบยูนิฟอร์ม เป็นต้น โดยต้องควบคุมให้ตอบโจทย์ทั้งความงามและความปลอดภัย

4) บุคลิกภาพแบบชอบเข้าสังคม (Social) ชอบการช่วยเหลือผู้อื่น มีความสามารถในการสื่อสาร มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี และมีความพึงพอใจในบทบาทของผู้ให้การสนับสนุนหรือเป็นผู้ชี้แนะ สอดรับกับงานการบินประเภทการบริการด้วยความเอาใจใส่ และสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ อาทิ พนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน (Cabin Crew) อาจารย์/ครูการบิน (Flight Instructor) เป็นต้น

5) บุคลิกภาพแบบกล้าคิดกล้าทำ (Enterprising) มีลักษณะเป็นผู้นำ มีอิทธิพลต่อผู้อื่น และมีความสามารถในการเจรจาโน้มน้าว มีความทะเยอทะยานสูง สนใจในด้านธุรกิจ การขาย และการบริหาร สอดรับกับงานการบินประเภทการตลาดการโน้มน้าว การตัดสินใจ และการบริหารทีม ได้แก่ ผู้จัดการสายการบิน (Airline Manager) และเจ้าหน้าที่การตลาดสายการบิน (Aviation Marketing Officer) เป็นต้น

6) บุคลิกภาพแบบมีระเบียบแบบแผน (Conventional) ชอบระบบระเบียบ กฎเกณฑ์ งานที่มีความแน่นอนและแบบแผน มีความสามารถในการจัดการข้อมูล การคำนวณ และการดำเนินงานตามขั้นตอนที่ชัดเจน สอดรับกับงานการบินประเภทการรักษามาตรฐาน และการทำงานให้ถูกต้องตามกฎระเบียบ อาทิ เจ้าหน้าที่ควบคุมการบิน (Air Traffic Controller) เจ้าหน้าที่วางแผนปฏิบัติการบิน (Flight Dispatcher) เจ้าหน้าที่ควบคุมการจองตั๋ว เจ้าหน้าที่ตรวจสอบเอกสารการบิน เป็นต้น

ดังนั้น การเข้าใจบุคลิกตามแนวคิดของ Holland จะช่วยให้สายการบินสามารถ คัดเลือก จัดสรร และพัฒนาบุคลากรให้เหมาะกับบทบาท เพื่อเพิ่มความปลอดภัย ประสิทธิภาพ และคุณภาพการบริการ

ทั้งนี้แต่ละบุคคลอาจมีลักษณะของบุคลิกภาพมากกว่าหนึ่งประเภทผสมกัน ซึ่งการวิเคราะห์บุคลิกภาพด้วยรหัส 3 ตัว อาทิ ASE Artistic - Social - Enterprising ช่วยให้สามารถวิเคราะห์ที่ได้เชิงลึกและเหมาะสมมากยิ่งขึ้น (Jaiman, 2021)

แนวคิดแบบจำลอง Johari Windows

ทฤษฎีหน้าต่าง 4 ช่องของโจฮารี (Johari) คำว่า Johari มาจากชื่อของ Joseph Luft และ Harry Ingham นักจิตวิทยาชาวสหรัฐอเมริกา แนวคิดนี้สร้างขึ้นเมื่อปี ค.ศ. 1955 เพื่อใช้ในการอธิบายกระบวนการรับรู้ตนเองและผู้อื่น การพัฒนาองค์ประกอบด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การสื่อสาร และการสร้างความเข้าใจ

ซึ่งกันและกัน รวมถึงการวิเคราะห์บุคลิกภาพ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของพฤติกรรมมนุษย์ โดยแบ่งข้อมูลเกี่ยวกับตนเองออกเป็น 4 พื้นฐานหลัก ตามระดับของการรับรู้ของตนเองและผู้อื่น (Newstrom & Rubenfield, 1983) ดังภาพ 1

	ตัวเองรู้	ตัวเองไม่รู้
ผู้อื่นรู้	Open = ส่วนที่เปิดเผย	Blind = จุดบอด
ผู้อื่นไม่รู้	Hidden = ส่วนที่ซ่อนเร้น	Unknow = ส่วนที่ลึกลับ

ภาพ 1 หน้าต่าง 4 ช่องของโจฮารี (Johari)

สามารถอธิบายหน้าต่างแต่ละช่องของโจฮารี ได้ดังนี้

ช่องที่ (1) ส่วนที่เปิดเผย หมายถึง ข้อมูลหรือคุณลักษณะอันเป็นที่รับรู้ร่วมกัน ทั้งจากตนเองและผู้อื่น อาทิ ความสามารถ บุคลิกภาพ หรือพฤติกรรมที่แสดงออกอย่างชัดเจน พื้นที่นี้มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการสร้างความไว้วางใจ ความโปร่งใส และความสัมพันธ์ที่ดีในระดับบุคคล และระดับทีม (Jaiman, 2021) โดยในงานการบิน คือ ความสามารถและบุคลิกที่ชัดเจน เช่น ความสุภาพ ทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ ความรู้เกี่ยวกับความปลอดภัยบนเครื่องบิน การลดข้อผิดพลาดของลูกเรือ และการสร้างความไว้วางใจกับผู้โดยสาร เป็นต้น

ช่องที่ (2) จุดบอด หมายถึง ข้อมูลหรือพฤติกรรมที่ผู้อื่นสามารถสังเกตเห็นได้ แต่เจ้าของข้อมูลมิได้รับรู้หรือตระหนักถึงตนเอง อาทิ ลักษณะนิสัยที่อาจสร้างผลกระทบต่อนักบินโดยไม่รู้ตัว การพัฒนาพื้นที่นี้สามารถกระทำได้ผ่านการเปิดใจ รับฟังข้อเสนอแนะ (Feedback) จากบุคคลรอบข้าง

(Jaiman, 2021) โดยบางครั้งบุคลากรการบินอาจมี อาการแสดงการกระทำที่ส่งผลต่อความรู้สึกของผู้โดยสาร ฉะนั้นการรับฟังข้อเสนอแนะ เพื่อปรับปรุง ลดจุดบอด ด้วยการยอมรับคำติชม เพื่อพัฒนาท่าทาง และน้ำเสียง เป็นการสะท้อน เพื่อปรับปรุงการบริการที่ดียิ่งขึ้น

ช่องที่ (3) ส่วนที่ซ่อนเร้น หมายถึง ข้อมูลที่เจ้าตัวรับรู้หรือเข้าใจเกี่ยวกับตนเอง แต่เลือกที่จะไม่เปิดเผยต่อผู้อื่น อาทิ ความกลัว ความวิตกกังวล หรือประสบการณ์ส่วนตัว การลดขนาดของพื้นที่นี้ โดยการเปิดเผยอย่างเหมาะสมจะช่วยเพิ่มความเข้าใจ และสร้างความเชื่อใจภายในกลุ่ม (Jaiman, 2021) โดยบุคลากรการบินต้องรักษาภาพลักษณ์วิชาชีพ เลือกเปิดเผยหรือปกปิดข้อมูลอย่างเหมาะสม รวมถึงความสามารถควบคุมความเครียดจากปัญหาส่วนตัว เพื่อแสดงออกถึงความเชื่อมั่นและความเป็นมืออาชีพ แม้ตกอยู่ในสถานการณ์กดดัน

ช่องที่ (4) ส่วนที่ลึกลับ หมายถึง ข้อมูลที่ทั้งเจ้าตัวและผู้อื่นยังไม่สามารถรับรู้หรือเข้าใจได้ อาทิ ความสามารถที่ยังไม่ได้รับการค้นพบ ศักยภาพที่แฝงอยู่ หรือปฏิกิริยาต่อสถานการณ์ใหม่ ๆ การพัฒนาพื้นที่นี้ต้องอาศัยการทดลอง การเรียนรู้ และการเปิดรับประสบการณ์ใหม่ ๆ อย่างต่อเนื่อง (Jaiman, 2021) โดยในทางการบิน การลดส่วนที่ลึกลับเป็นสิ่งสำคัญ ด้วยการพัฒนาตนเอง การฝึกซ้อม สถานการณ์จำลอง เพื่อเพิ่มความพร้อมรับมือเหตุฉุกเฉิน และเสริมสร้างความหลากหลายของทักษะ อนึ่งการฝึกฝนอย่างต่อเนื่อง จะช่วยค้นพบศักยภาพที่ซ่อนอยู่ในพื้นที่ส่วนที่ลึกลับ

จะเห็นได้ว่า แบบจำลองหน้าต่างโจฮารีนี้มีประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเอง และการพัฒนา

ความสัมพันธ์ในเชิงบริบทของการทำงานและชีวิตประจำวัน ดังนี้ 1) ช่วยเพิ่มความตระหนักรู้ในตนเอง 2) ช่วยส่งเสริมการเปิดเผยอย่างสร้างสรรค์เพื่อการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ 3) ช่วยพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลให้มีความไว้วางใจ และ 4) ช่วยส่งเสริมวัฒนธรรมการให้และการยอมรับ กระแสตอบรับอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นต้น

ดังนั้นหน้าต่างโจฮาริจึงเป็นอีกเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาบุคลิกภาพของบุคลากรการบินทั้งในด้านการสื่อสาร การรับรู้ตนเอง และการทำงานร่วมกับผู้อื่น เพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่น่าเชื่อถือ พร้อมการบริการที่ประทับใจใน ทุกเที่ยวบิน

แนวคิด ICAO: 8 core competencies

องค์การการบินพลเรือนระหว่างประเทศ (ICAO) ได้เสนอกรอบสมรรถนะหลัก 8 ด้านที่ถือเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาบุคลากรการบินที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับอาชีพนักบิน พนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน และเจ้าหน้าที่ภาคพื้นดิน โดยการผสมผสานความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skills) และทัศนคติ (Attitudes) ที่ส่งผลต่อภาพลักษณ์และการมีบุคลิกภาพที่ตรงกับวิชาชีพ (ICAO, 2013) ดังนี้

1) Communication (การสื่อสาร) ในโลกของการบินการสื่อสารถือเป็นเรื่องของความเข้าใจร่วมกัน ระหว่างในกลุ่มงาน ผู้บังคับบัญชา ผู้ใต้บังคับบัญชา และที่สำคัญคือผู้โดยสาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้ภาษาอังกฤษซึ่งเป็นภาษาสากล บุคลากรจึงควรมีบุคลิกภาพที่เปิดเผย สุภาพ สื่อสารได้อย่างชัดเจนและมั่นใจ รวมถึงการใช้ภาษากาย สีหน้า น้ำเสียงให้เหมาะสม

2) Management Manual (การจัดการควบคุมด้วยมือ) ในบางสถานการณ์ การใช้ระบบอัตโนมัติอาจมีข้อจำกัด การควบคุมด้วยมืออย่างแม่นยำจึงเป็นทักษะที่ยังคงจำเป็น โดยเฉพาะในตำแหน่งที่ต้องใช้ประสบการณ์และการตัดสินใจแบบปัจจุบันทันด่วน ได้แก่ นักบิน ช่างอากาศยาน เจ้าหน้าที่ควบคุมจราจรทางอากาศ และเจ้าหน้าที่ประจำท่าอากาศยาน เป็นต้น สมรรถนะในข้อนี้ อยู่ในผู้ที่มีบุคลิกสุขุม รอบคอบ และมีสมาธิสูง พร้อมจะควบคุมเครื่องมือหรือสถานการณ์ได้อย่างไม่ลังเลแม้ในเวลาคับขัน

3) Management Automation (การจัดการระบบอัตโนมัติ) บุคลากรต้องมีความสามารถในการใช้งานเทคโนโลยีอย่างชำนาญ ไม่ว่าจะเป็นระบบนำร่องอัตโนมัติ ระบบข้อมูลผู้โดยสาร และเครื่องมือควบคุมต่าง ๆ สมรรถนะด้านนี้สร้างสรรค์การเปิดรับสิ่งใหม่ และพร้อมจะปรับตัวกับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีโดยไม่มีต้นตระหนก

4) Leadership and Teamwork (ภาวะผู้นำและการทำงานเป็นทีม) การบินเป็นการทำงานร่วมกันในระบบที่มีความซับซ้อนสูง การมีภาวะผู้นำที่ดีควบคู่กับความสามารถในการทำงานเป็นทีมจึงเป็นทักษะสำคัญ โดยเฉพาะในสถานการณ์ที่ต้องผลัดกันเป็นผู้นำหรือผู้ตาม ให้เหมาะกับบริบทด้วยบุคลิกที่มั่นใจแต่ไม่แข็งกร้าว มีความอ่อนน้อม มีมนุษยสัมพันธ์ดี และเข้าใจการทำงานเป็นระบบภายใต้พื้นฐานความปลอดภัย

5) Problem Solving and Decision Making (การแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าและการตัดสินใจ)

ความสามารถในการคิด วิเคราะห์ และตัดสินใจอย่างรวดเร็ว เป็นสิ่งที่ทำให้บุคลากรการบินสามารถประเมินสถานการณ์เฉพาะหน้าได้อย่างแม่นยำ และสามารถช่วยป้องกันเหตุไม่พึงประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยบุคลิก ที่เด็ดขาด มีไหวพริบ กล้ารับผิดชอบ และสามารถจัดลำดับความสำคัญของปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

6) Application of Procedures (การทำงานเป็นขั้นเป็นตอน) การทำงานตามคู่มือตามขั้นตอน กฎ ข้อบังคับ หรือระเบียบที่กำหนดไว้ ถือเป็นหัวใจสำคัญในอุตสาหกรรมการบินที่เน้นความปลอดภัยเป็นอันดับแรก ด้วยบุคลิกภาพที่เป็นระเบียบ ละเอียดยึดถึถ้วน โดยไม่มองข้ามรายละเอียดแม้เพียงเล็กน้อย และให้ความสำคัญกับความถูกต้องมากกว่าความสะดวก

7) Work Load Management (การจัดการภาระงาน) เป็นบุคลิกของผู้ที่มีความสมดุลระหว่างความคิดกับสติสัมปชัญญะ แม้อยู่ภายใต้แรงกดดัน โดยสามารถรักษาคุณภาพงานได้ โดยเฉพาะในแต่ละเที่ยวบิน หรือภารกิจที่มีเวลาหรือทรัพยากรจำกัด ความสามารถในการบริหารจัดการงานให้สำเร็จภายใต้แรงกดดันอย่างมีประสิทธิภาพจึงเป็นคุณสมบัติที่ขาดไม่ได้

8) Situational Awareness (การตระหนักรู้ต่อสถานการณ์) บุคลิกภาพที่ช่างสังเกต รอบคอบ และตื่นตัวอยู่เสมอต่อความเปลี่ยนแปลง และพร้อมจะปรับแผนการได้ตลอดเวลา รวมถึงความตระหนักรู้ต่อสภาพแวดล้อม อาทิ สภาพอากาศ สถานะของอุปกรณ์ และพฤติกรรมของผู้โดยสาร เพื่อเตรียมพร้อมและวางแผนรับมือกับเหตุการณ์ที่เหนือความคาดหมาย

จะเห็นได้ว่า สมรรถนะทั้ง 8 ข้อนี้นี้เป็นแนวทางที่สะท้อนถึงการบูรณาการระหว่างทักษะเฉพาะด้าน กับบุคลิกภาพอันพึงประสงค์ ซึ่งหากบุคลากรด้านการบินสามารถพัฒนาให้ครอบคลุมทุกมิติ จะช่วยยกระดับทั้งความปลอดภัยและคุณภาพการให้บริการ สอดคล้องกับ Anusornphanich (2024a) ได้วิจัยการประกอบสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์บุคลากรทางการบินให้สอดคล้องตามแนวคิดขององค์การการบินพลเรือนระหว่างประเทศ (ICAO) ตามกรอบของความรู้ ทักษะ และทัศนคติ เพื่อประกอบสร้างสมรรถนะด้วยการใช้แนวคิด ICAO: 8 core competencies โดยได้แนวคิดสมทบจากงานวิจัยของ Phitsamai (2025) กล่าวว่า แนวคิด ICAO: 8 Core Competencies เป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของบุคลากรทางการบิน และองค์ประกอบที่สำคัญของการพัฒนาศักยภาพบุคลากร โดยอาจนำกิจกรรมมาใช้เป็นเครื่องมือ ทำการพัฒนาสมรรถนะ อาทิ การสัมมนาวิชาการเชิงปฏิบัติการ และการสัมมนาเชิงประสบการณ์ร่วมกับวิทยากร เป็นต้น เพื่อต่อเติมความรู้และสร้างเสริมประสบการณ์เสมือนจริงให้กับบุคลากร

แนวคิด Big Five Personality Traits

อธิบายส่วนประกอบของบุคลิกภาพไว้ 5 ด้าน (John, Naumann, & Soto, 2008) ดังนี้

1) ความมีมโนธรรม (Conscientiousness) หมายถึง ความตั้งใจ ความรับผิดชอบ ความสามารถในการวางแผน และความพิถีพิถันในการทำงาน สะท้อนให้เห็นในลักษณะ ความมุ่งมั่นในการทำงานอย่างเป็นระบบ รอบคอบ มีวินัยในตนเอง ซึ่งลักษณะเหล่านี้สอดคล้องกับคุณสมบัติของ

ผู้ที่สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และน่าเชื่อถือ (Suanmafai, Chanthakun, & Donkamonkan, 2024)

2) ความมั่นคงทางอารมณ์ (Emotional Stability) เป็นคุณลักษณะที่แสดงถึงความสามารถในการควบคุมอารมณ์ การไม่หวั่นไหวง่ายภายใต้สถานการณ์ที่กดดัน หรือเผชิญกับความเครียด ผู้ที่มีความมั่นคงทางอารมณ์มักมีความสงบ สุขุม และสามารถตัดสินใจได้อย่างมีเหตุผลในภาวะวิกฤติ ซึ่งสอดคล้องกับบทบาทที่ต้องการความเยือกเย็น และความยืดหยุ่นทางอารมณ์

3) การเปิดรับประสบการณ์ใหม่ (Openness to Experience) สะท้อนถึงความคิดสร้างสรรค์ ความยืดหยุ่นทางความคิด และความสนใจใฝ่รู้ในสิ่งใหม่ ๆ มีแนวโน้มที่จะเปิดใจกว้าง ยอมรับความคิดเห็นที่หลากหลาย และพร้อมที่จะปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลง ซึ่งสอดคล้องกับการพัฒนาในยุคที่ต้องการนวัตกรรมและ การเรียนรู้ตลอดชีวิต

4) การเข้าสังคม (Extraversion) เป็นลักษณะของบุคคลที่มีความกระตือรือร้น ชอบแสดงออก และมีทักษะในการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น บุคคลที่มีบุคลิกภาพแบบนี้มักมีความมั่นใจในตนเอง กล้าสื่อสาร และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับบทบาทที่ต้องอาศัยการทำงานเป็นทีมและการสื่อสารอย่างต่อเนื่อง

5) ความเป็นมิตร (Agreeableness) หมายถึง ความเห็นอกเห็นใจ ความร่วมมือ และความไว้วางใจต่อผู้อื่น บุคคลที่มีลักษณะดังกล่าวมักมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ยินดีช่วยเหลือผู้อื่น และมีแนวโน้มที่จะสร้างความสัมพันธ์อันดีกับ

ผู้ร่วมงาน ซึ่งสอดคล้องกับบริบทของการทำงานที่ต้องอาศัยความร่วมมือและความเข้าใจ

แนวคิดนี้ มีส่วนเกี่ยวข้องกับบริบทด้านจิตวิทยาองค์การ การแนะแนวอาชีพ การประเมินผลบุคลากร และแม้กระทั่งในด้านการคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาและทำงาน โดยเฉพาะในสายงานที่ต้องอาศัยคุณลักษณะเฉพาะ ดังเช่น การบิน และการบริหารจัดการ เนื่องจากบุคลิกภาพมีอิทธิพลโดยตรงต่อพฤติกรรม การตัดสินใจ การสื่อสาร และการทำงานร่วมกับผู้อื่น ด้วยเหตุนี้ การประเมินบุคลิกภาพตามกรอบแนวคิด Big Five Personality Traits จึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการทำความเข้าใจลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคล อันจะนำไปสู่การพัฒนา การวางแผน และการส่งเสริมศักยภาพอย่างเหมาะสมต่อบทบาทหน้าที่ในบริบททางสังคมและวิชาชีพ (Sannametho, Kanokkamalade & Chueram, 2021)

ทั้งนี้คุณลักษณะทั้ง 5 นี้ ไม่ได้แยกจากกัน อย่างเด็ดขาด แต่มีการผสมผสานกันอย่างหลากหลาย ทำให้บุคคลแต่ละคนมีบุคลิกเฉพาะตัว ซึ่งอาจมีผลต่อการเลือกสายอาชีพ ความพึงพอใจในการทำงาน และประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน (John, Naumann, & Soto, 2008) โดยผู้เขียนได้นำแนวคิด Big Five Personality Traits มาวิเคราะห์บุคลิกภาพที่จำเป็นสำหรับสายงาน การบิน ดังนี้

(1) บุคลิกภาพสำหรับนักบิน

ความมีเมตตาธรรม ส่งผลให้บุคคลมีความรอบคอบและมีวินัย และ การเปิดรับประสบการณ์ใหม่เอื้อต่อการเรียนรู้และปรับตัวกับเทคโนโลยีใหม่อย่างรวดเร็ว (Martinussen & Hunter, 2017) ทั้งนี้นักบินถือเป็นตำแหน่งงาน

ที่จำเป็นต้องมีสมรรถนะ 8 ข้อ (หัวข้อก่อนหน้า) ต้องอาศัยความแม่นยำ ความรับผิดชอบสูง และการตัดสินใจที่ถูกต้องภายใต้สภาวะกดดัน ทั้งนี้การมีระดับความมั่นคงทางอารมณ์สูง จะสามารถลดความเสี่ยงของข้อผิดพลาดที่เกิดจากภาวะเครียดเฉียบพลัน เช่น ความล่าช้า การสื่อสารผิดพลาด หรือการประเมินสถานการณ์คลาดเคลื่อน เป็นต้น (Anusornphanich, 2024a)

(2) บุคลิกภาพสำหรับพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน

พนักงานต้อนรับบนเครื่องบินต้องปฏิบัติงานในสภาพแวดล้อมที่มีผู้โดยสารหลากหลายวัฒนธรรม จึงต้องมีลักษณะเข้าสังคม สร้างความเป็นมิตร สร้างความสัมพันธ์เชิงบวกกับผู้โดยสาร โดยใช้การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ รวมถึงมีความมั่นคงทางอารมณ์ (Singharach, 2025) เพื่อรับมือกับสถานการณ์ความตึงเครียด เช่น การจัดการกับเหตุการณ์ไม่พึงประสงค์ของผู้โดยสาร หรือภาวะฉุกเฉินบนเครื่องบิน สอดคล้องกับ Phitsamai (2025) ที่ชี้ให้เห็นว่า พนักงานต้อนรับที่มีบุคลิกภาพแบบเปิดกว้างและเป็นมิตร มีแนวโน้มให้บริการที่สอดคล้องกับมาตรฐานความปลอดภัย และช่วยเสริมสร้างความพึงพอใจของผู้โดยสารได้อย่างมีนัยสำคัญ

(3) บุคลิกภาพสำหรับเจ้าหน้าที่ภาคพื้นดิน

เจ้าหน้าที่ภาคพื้นดินเป็นบุคลากรด่านหน้าที่ต้องพบเจอกับผู้โดยสาร เพื่อให้บริการต่าง ๆ ก่อนขึ้นเครื่องบิน ได้แก่ การตรวจเอกสารเดินทาง การเช็คอิน การให้ข้อมูลต่าง ๆ เป็นต้น ดังนั้น โอกาสที่จะเกิดปัญหาและอุปสรรคขณะให้บริการ สามารถ

เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา เจ้าหน้าที่ภาคพื้นดินจึงจำเป็นต้องมีบุคลิกภาพด้านมนุษยธรรม ยืดหยุ่นในการปรับตัว ทั้งในการเข้าสังคมและการควบคุมอารมณ์ภายใต้แรงกดดัน อันเกิดจากสถานการณ์ฉุกเฉินที่คาดไม่ถึง หรือมีข้อจำกัดด้านเวลา เช่น การแก้ไขปัญหา กระเป๋าสัมภาระ การเปลี่ยนเที่ยวบิน การละเมิดกฎระเบียบ เป็นต้น

การพัฒนาบุคลิกภาพสำหรับสายงานการบิน

การพัฒนาบุคลิกภาพถือเป็นองค์ประกอบสำคัญในการเสริมสร้างศักยภาพและความเป็นมืออาชีพในสายงานการบิน แม้บุคลิกภาพบางมิติมาจากพื้นฐานครอบครัวหรือประสบการณ์ชีวิตช่วงต้น แต่การเรียนรู้และฝึกฝนสามารถปรับเปลี่ยน และส่งเสริมพฤติกรรมที่เหมาะสมกับลักษณะงานได้ โดยเฉพาะในสายงานที่ต้องเผชิญกับสถานการณ์ที่มีความกดดันสูงและต้องอาศัยทักษะระหว่างบุคคล การพัฒนาบุคลิกภาพจึงไม่ใช่แค่ทางเลือก แต่เป็นกลยุทธ์หลักในการสร้าง ความปลอดภัยและคุณภาพในการให้บริการด้วยการใช้กลวิธีในการพัฒนาบุคลิกภาพ ดังนี้

(1) การฝึกอบรม

ในอุตสาหกรรมการบิน การฝึกอบรมไม่ได้เน้นเพียงทักษะทางเทคนิค แต่ยังรวมถึงการพัฒนาทักษะด้านจิตวิทยา อาทิ การควบคุมอารมณ์ การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ และการทำงานเป็นทีม (Salas et al., 2012) ในหลายสายการบินชั้นนำได้นำหลักสูตรที่ออกแบบโดยใช้แนวคิด Competency-Based Training and Assessment (CBTA) ซึ่งมุ่งเน้นการประเมินพฤติกรรมและคุณลักษณะทางบุคลิกภาพ ควบคู่

กับทักษะเชิงปฏิบัติ เช่น การรับมือกับสถานการณ์ ความขัดแย้ง หรือการให้บริการภายใต้ความเครียด (Anusornphanich, 2024a; Phitsamai, 2025)

(2) การให้คำปรึกษาและคำแนะนำ

การให้คำปรึกษาในระดับองค์การ เป็นเครื่องมือสำคัญในการปรับปรุงบุคลิกภาพ โดยเฉพาะในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความเครียด ความมั่นใจในตนเอง และความสามารถในการปรับตัว ทั้งนี้การให้คำแนะนำอย่างต่อเนื่องโดย ผู้ฝึกสอน ที่มีความรู้ด้านจิตวิทยาการบิน สามารถส่งผลให้ บุคลากรเข้าใจตนเองและพัฒนา จุดอ่อนให้กลายเป็น จุดแข็ง (Grant, Passmore, Cavanagh, & Parker, 2017)

(3) การเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง

เป็นการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ มากที่สุด โดยเรียนรู้จากการจำลองสถานการณ์ และการฝึกปฏิบัติในสถานการณ์จริง เช่น การจัดการ สถานการณ์ฉุกเฉิน หรือการรับมือกับผู้โดยสาร ที่มีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ ซึ่งช่วยให้บุคลากร เรียนรู้ทักษะเชิงบุคลิกภาพผ่านการปฏิบัติจริง และสามารถนำไปปรับใช้ได้ในสภาพแวดล้อมจริง (Kolb, 2014)

ผลกระทบของบุคลิกภาพต่อความปลอดภัย

บุคลิกภาพของบุคลากรในสายงานการบิน มีความสัมพันธ์โดยตรงกับระดับความปลอดภัย ในการปฏิบัติงาน โดยเฉพาะในสถานการณ์ที่ต้อง อาศัยการตัดสินใจอย่างเร่งด่วน ความร่วมมือเป็นทีม และการจัดการกับความเครียดเป็นสิ่งจำเป็น เพราะบุคลิกภาพที่ไม่เหมาะสมอาจก่อให้เกิด ความผิดพลาดในการสื่อสาร การขาดสติยั้งคิด

หรือการตอบสนองต่อเหตุการณ์ฉุกเฉินอย่าง ไม่เหมาะสม ซึ่งอาจนำไปสู่เหตุการณ์อุบัติเหตุ ที่ร้ายแรง

ด้านจิตวิทยาการบินพบว่า บุคลิกภาพ ที่ไม่พึงประสงค์อาจนำไปสู่ความผิดพลาดและ อุบัติเหตุ จากลักษณะบุคลิกภาพเชิงลบ อาทิ ความหุนหันพลันแล่น ความวิตกกังวลสูง หรือ ความยึดมั่นในตนเองอย่างรุนแรง ซึ่งมีแนวโน้ม เพิ่มความเสี่ยงในการตัดสินใจผิดพลาด โดยเฉพาะ ในตำแหน่งนักบินที่ต้องควบคุมเครื่องบินภายใต้ เงื่อนไขที่เปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง (Damos, 2016) จากการศึกษา ค้นพบ อุบัติเหตุทางอากาศ จำนวนมากในอดีต มีจุดเริ่มต้นจากการสื่อสารผิดพลาด หรือความล้มเหลวในการประเมินสถานการณ์อย่าง มีเหตุผล ซึ่งเชื่อมโยงกับบุคลิกภาพของบุคลากร เช่น การไม่กล้าแสดงความคิดเห็นต่อผู้บังคับบัญชา ที่มีลักษณะเผด็จการ หรือการไม่รับฟังความคิดเห็น จากเพื่อนร่วมงานที่ตำแหน่งต่ำกว่า (Helmreich & Merritt, 2017)

ในทางกลับกัน บุคลิกภาพที่พึงประสงค์ ช่วยส่งเสริมความปลอดภัยและความเป็นมืออาชีพ ด้วยบุคลิกภาพเชิงบวก อาทิ ความมั่นคงทางอารมณ์ ความสามารถในการควบคุมตนเอง และความใส่ใจ ผู้อื่น (Empathy) ซึ่งเป็นลักษณะที่เอื้อต่อ การทำงานเป็นทีมและการตัดสินใจที่ถูกต้อง ในสภาวะวิกฤติ นอกจากนี้การมีทัศนคติที่เปิดกว้าง และไม่ปิดกั้นความคิดเห็นของผู้อื่น ยังเป็น องค์ประกอบสำคัญที่ช่วยลดข้อขัดแย้งและเพิ่ม ประสิทธิภาพของการทำงานร่วมกันในห้องนักบิน และบนภาคพื้นดิน (Salas et al., 2012) ด้วยการส่งเสริม คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพและพฤติกรรมการทำงาน

ร่วมกัน อาทิ การสื่อสารเชิงรุก การบริหารความขัดแย้ง และการตัดสินใจร่วมกัน ซึ่งทั้งหมดนี้มีรากฐานจากการเข้าใจบุคลิกภาพ ของตนเองและผู้อื่นอย่างลึกซึ้ง (O'Connor, Campbell, & Stricker, 2017)

บทสรุป

บุคลิกภาพเป็นองค์ประกอบที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการให้บริการ ความปลอดภัย และภาพลักษณ์โดยรวมขององค์กร ซึ่งล้วนเป็นปัจจัยสำคัญต่อความมั่นคงของระบบการบินในภาพรวม กระบวนการพัฒนาบุคลิกภาพจึงจำเป็นต้องใช้การพัฒนาศักยภาพที่มีแบบแผนชัดเจน รวมถึงการจัดกิจกรรมพัฒนาบุคลิกภาพ เพื่อให้คำปรึกษาอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนการเรียนรู้จากสถานการณ์จำลอง เพื่อฝึกการควบคุมบุคลิกภาพทางกาย ประกอบด้วย การใช้สายตาสื่อสาร การจัดวางท่าทางอย่างเหมาะสม รวมถึงการควบคุมกิริยาให้ดูน่ามองในทุกอิริยาบถ ทั้งการพูด การฟัง การยืน การเดิน และการนั่ง เพื่อสร้างความเข้าใจในพฤติกรรมของตนเองและผู้อื่นตามบริบทสัมพันธภาพ

ในส่วนของบุคลิกภาพที่พึงประสงค์ บุคลากรทางการบิน พบว่า มีความแตกต่างไปตามบทบาทหน้าที่ อาทิ (1) นักบิน ต้องมีความมั่นคงทางอารมณ์ รอบคอบ กล้าตัดสินใจอย่างมีเหตุผล (2) พนักงานต้อนรับบนเครื่องบินต้องมีความอดทนสูง มีความใส่ใจผู้อื่น และสามารถสื่อสารอย่างประณีต แม้อยู่ภายใต้แรงกดดัน และ (3) เจ้าหน้าที่ภาคพื้นดิน จำเป็นต้องมีบุคลิกภาพที่ยืดหยุ่น ปรับตัวได้ดี และสามารถทำงานร่วมกับระบบที่หลากหลาย ทั้งนี้ทุกบทบาทหน้าที่ล้วนต้องมีความรับผิดชอบร่วมกันที่สอดคล้องกับแนวคิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของ

บุคลากรทางการบิน 8 ประการ ภายในกรอบแนวคิดของความรู้ ทักษะ ทศนคติ และความสามารถ โดยมีองค์ประกอบ (ICAO, 2013) ดังนี้ (1) การสื่อสาร (2) การจัดการควบคุมด้วยมือ (3) การจัดการระบบอัตโนมัติ (4) ภาวะผู้นำและการทำงานเป็นทีม (5) การแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าและการตัดสินใจ (6) การทำงานเป็นขั้นเป็นตอน (7) การจัดการภาระงาน และ (8) การตระหนักรู้ต่อสถานการณ์ ซึ่งถือเป็นการให้ความสำคัญกับคุณลักษณะทางวิชาชีพด้านการบินโดนยึดมั่นในมาตรฐานความปลอดภัยเป็นสิ่งสำคัญ

ทั้งนี้ ควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาบุคลิกภาพทั้งภายในและภายนอกอย่างเป็นระบบ ซึ่งจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานร่วมกันทั้งในระดับบุคคล ระดับกลุ่ม และระดับองค์กร ถือเป็น การเพิ่มมาตรฐานความปลอดภัยในเวลาเดียวกัน

โดยผู้เขียนได้นำหลักการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ของ Boonsanong (2012) และ Sanamthong (2021) มาประยุกต์ใช้สรุปการพัฒนาบุคลิกภาพเพื่อความเป็นมืออาชีพ อย่างยั่งยืนในอุตสาหกรรมการบิน ดังนี้

1) การวางแผน (Planning) ต้องมีความชัดเจนและเป็นระบบเพื่อกำหนดคุณลักษณะบุคลิกภาพที่พึงประสงค์ในแต่ละตำแหน่งงาน เช่น นักบิน พนักงานต้อนรับ หรือเจ้าหน้าที่ภาคพื้นดิน โดยการวางแผนนี้ควรรวมถึงการวิเคราะห์ความต้องการทั้งในด้านความรู้ ทักษะ และทัศนคติที่จำเป็น ซึ่งบุคลิกภาพถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานโดยตรง ที่ตอบสนองต่อบริบทของอุตสาหกรรมการบินที่เน้นความปลอดภัย และความน่าเชื่อถือสูง

2) การสรรหาคัดเลือก (Recruitment) เป็นขั้นตอนสำคัญที่จะลดความเสี่ยง และเพิ่มประสิทธิภาพของบุคลากรการบิน โดยการนำแนวคิดเชิงจิตวิทยา มาประยุกต์ใช้เป็นเครื่องมือคัดเลือก ได้แก่ (1) แนวคิดบุคลิกภาพแบบห้าปัจจัย (Big Five Personality Traits) เครื่องมือที่ช่วยให้เข้าใจลักษณะพื้นฐานของแต่ละบุคคล อันนำไปสู่การวางแผนพัฒนาบุคลิกภาพ (2) แนวคิดบุคลิกภาพตามแบบจำลอง RIASEC ของ Holland ที่จำแนกคุณลักษณะของบุคลิกภาพที่สะท้อนความชอบความสามารถ และลักษณะการทำงานที่แตกต่างกัน และ (3) แนวคิดแบบจำลอง Johari Windows ที่มุ่งเน้นอธิบายกระบวนการรับรู้ของตนเองและผู้อื่น เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบปฏิกิริยาของบุคลิกภาพ ตลอดจนเข้าใจในคำจำกัดความของบุคลิกภาพอย่างหลากหลาย เป็นผลให้สามารถช่วยคัดกรองบุคคลที่มีบุคลิกภาพ และคุณลักษณะที่สอดคล้องกับความต้องการของสายงาน ซึ่งมีผลต่อความปลอดภัยและภาพลักษณ์ขององค์กร

3) การพัฒนา (Development) เป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องและต้องอาศัยเทคนิคที่หลากหลาย จึงควรให้ความสำคัญกับการศึกษาบูรณาการงานวิจัยและงานวิชาการที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของบุคลิกภาพ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนา อาทิ การฝึกอบรมด้านทักษะสื่อสาร การพัฒนาการตัดสินใจภายใต้ความกดดัน การฝึกฝนความละเอียดรอบคอบ และความรับผิดชอบ ตามมาตรฐานความปลอดภัย ตลอดจนการส่งเสริมจิตสำนึกและทัศนคติที่เหมาะสมกับการให้บริการ ทั้งนี้การพัฒนาควรใช้แนวทางแบบองค์รวมที่พิจารณา

ทั้งภายใน (Internal Personality) ได้แก่ ความมั่นใจ ความอดทน และภายนอก (External Personality) ได้แก่ รูปลักษณ์ เครื่องแต่งกาย การแสดงออกทางอารมณ์ และการจัดวางท่าทางอิริยาบถ เป็นต้น

4) การรักษาไว้ (Retention) การรักษาบุคลากรที่มีบุคลิกภาพเหมาะสมไว้ในองค์กรถือเป็นการลงทุนที่สำคัญเพื่อความต่อเนื่องและความยั่งยืนของบุคลากร ด้วยการสร้างสภาพแวดล้อมการทำงานที่ส่งเสริมและสนับสนุนบุคลิกภาพที่ดี เช่น การเปิดโอกาสให้ตนเองได้พัฒนา การสร้างวัฒนธรรมองค์กรเชิงบวก (Just Culture) การมอบรางวัลเป็นขวัญกำลังใจ รวมถึงการจัดการความเครียดและความกดดันอย่างเหมาะสม ที่ล้วนเป็นปัจจัยในการรักษาคนเก่งไว้ในองค์กร นอกจากนี้การรักษาพนักงานยังช่วยลดต้นทุนด้านการสรรหาและฝึกอบรมใหม่ ซึ่งเป็นประโยชน์โดยตรงต่อการบริหารทรัพยากรมนุษย์

ดังนั้น การพัฒนาบุคลิกภาพทางการบินตามหลักพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบในทุกขั้นตอน ตั้งแต่การวางแผนสรรหาที่คัดกรองอย่างมีประสิทธิภาพ การพัฒนาที่ครอบคลุมทั้งทักษะและทัศนคติ ไปจนถึงการรักษาบุคลากรที่มีคุณภาพไว้ในองค์กร เพราะฉะนั้นการจัดการบุคลิกภาพจึงมิใช่ภารกิจของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง หากแต่เป็นกระบวนการเชิงนโยบายที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันยกระดับความประทับใจในการให้บริการ เพื่อรักษามาตรฐานความปลอดภัย และความเป็นเลิศในวิชาชีพการบินอย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ควรส่งเสริมให้สถาบันอุดมศึกษาและองค์การทางด้านการบิน จัดการสัมมนาพัฒนาบุคลากรอย่างสม่ำเสมอ ในด้านความรู้ ทักษะ ทศนคติ และความสามารถ โดยให้ความสำคัญกับทั้งบุคลากรภายใน และบุคลากรภายนอก เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน โดยมุ่งเน้นการวิเคราะห์ประเมินผล เพื่อส่งเสริมจุดแข็ง แก้ไขจุดอ่อน และการมอบคำแนะนำแก่สมาชิก เพื่อทำการพัฒนาบุคลากรในทุกมิติให้มีความครบถ้วนเหมาะสม ทั้งระดับบุคคล ระดับกลุ่ม และระดับองค์การอย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะเชิงการปฏิบัติการ มีดังนี้

- (1) ควรจัดการบูรณาการประเมินผลบุคลากร เข้ากับกระบวนการสรรหาและการพัฒนาอย่างเป็นระบบ โดยใช้เครื่องมือทางจิตวิทยาที่เชื่อถือได้
- (2) ควรจัดตั้งชมรมพัฒนาบุคลากรในองค์การ

การบิน เพื่อทำหน้าที่เป็นกลไกหลักในการสนับสนุนการเรียนรู้ของพนักงานทั้งในด้านพฤติกรรม และอารมณ์ (3) ควรให้การส่งเสริม การวิจัยเชิงประจักษ์เกี่ยวกับบุคลิกภาพกับประสิทธิภาพในการทำงานของบุคลากรการบิน เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลสำหรับนโยบายทรัพยากรมนุษย์ และ (4) ควรมีการสร้างวัฒนธรรมองค์การที่เปิดกว้างต่อความหลากหลายทางบุคลิกภาพ แต่ในขณะเดียวกัน ก็ต้องกำหนดกรอบพฤติกรรมที่ปลอดภัยและเป็นมืออาชีพร่วมกัน

ข้อเสนอแนะเชิงวิจัย ควรมีการวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อศึกษาบูรณาการเชิงสถิติเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากรอย่างสอดคล้องกับคุณลักษณะของบุคลากรทางการบินที่พึงประสงค์ โดยแบ่งออกเป็นรายด้าน อาทิ การสร้างเสริมการเรียนรู้ การต่อเติมแรงบันดาลใจ การมีส่วนร่วม การพัฒนาอย่างรอบด้าน และการรักษาคุณภาพอย่างยั่งยืน เป็นต้น

REFERENCES

- Allport, G. W. (1937). **Personality: A psychological interpretation**. New York, NY. Holt, Rinehart & Winston.
- Anusornphanich, P. (2024a). Learning Organization Concept for Constructing Aviation Personnel Bachelor of Business Administration Program Department of Aviation Business Management. **Journal of Aviation, Travel, and Service**, 3(2), 137–162. <https://so07.tci-thaijo.org/index.php/tft/article/view/6200> (In Thai)
- Anusornphanich, P. (2024b). Rebuild Your Personality to Map a New Route to Success. **Humanities and Social Science Research Promotion Network Journal**, 7(1), 156–158.
- Boonsanong, A. (2012). An influence of learning organization and human resource development on organizational effectiveness. **Romphruek Journal**, 30(1), 139-160.

- Cervone, D., & Pervin, L. A. (2022). **Personality: Theory and research**. Singapore, SG. John Wiley & Sons.
- Damos, D. L. (2016). Pilot selection: Past, present, and future. **Aviation Psychology and Applied Human Factors**, 6(2), 64–76. <https://econtent.hogrefe.com/doi/10.1027/2192-0923/a000098>
- Grant, A. M., Passmore, J., Cavanagh, M., & Parker, H. (2017). **The state of play in coaching today: A comprehensive review of the field**. Routledge. Retrieved from https://www.researchgate.net/publication/47529314_The_State_of_Play_in_Coaching_Today_A_Comprehensive_Review_of_the_Field [2025, 3 Jun.]
- Helmreich, R. L., & Merritt, A. C. (2017). **Culture at work in aviation and medicine: National, organizational and professional influences**. London, UK. Routledge.
- Holland, J. L. (1997). **Making vocational choices: A theory of vocational personalities and work environments** (3rd ed.). Psychological Assessment Resources. Retrieved from <https://psycnet.apa.org/record/1997-08980-000> [2025, 2 Jun.]
- Hongsawong, N. (2019). Personality and flight attendant service affecting satisfaction of lowcost airline passengers. **Journal of Graduate School Sakon Nakhon Rajabhat University**, 16(74), 20–26. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/SNGSJ/article/view/109939> (In Thai)
- Hopwood, C. J. (2025). Personality functioning, problems in living, and personality traits. **Journal of personality assessment**, 107(2), 143-158. <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/00223891.2024.2345880#abstract>
- International Civil Aviation Organization. (2013). **Manual of Evidence-based Training (Doc 9995 AN/497)**. International Civil Aviation Organization. <https://skybrary.aero/sites/default/files/bookshelf/3177.pdf>
- Jaiman, N. (2021). **Adjust Your Personality to Redirect Your Journey to Success** (2nd ed.). Bangkok: Kanyawee.
- Jitbantao, T. (2017). Psychoanalytic Theory of Personality. **Journal of Social Academic**, 10(2), 275-285. https://so04.tci-thaijo.org/index.php/social_crru/article/view/134234 (In Thai)
- John, O. P., Naumann, L. P., & Soto, C. J. (2008). Paradigm shift to the integrative Big-Five trait taxonomy. In O. P. John, R. W. Robins, & L. A. Pervin (Eds.), **Handbook of personality: Theory and research** (3rd ed.). New York, NY. Guilford Press.

- Kolb, D. A. (2014). **Experiential learning: Experience as the source of learning and development**. New Jersey, NJ. FT.
- Mahasap, N., Pipathanangkul, C. & Pasunun, S. (2022). Challenges and opportunities of aviation business in Thailand to a new normal life after the COVID-19 Pandemic. **Journal of Aviation, Travel, and Service**, 1(1), 1-19. <https://so07.tci-thaijo.org/index.php/tft/article/view/1213/> (In Thai)
- Martinussen, M., & Hunter, D. R. (2017). **Aviation psychology and human factors**. CRC Press. <https://www.taylorfrancis.com/books/mono/10.1201/9781315152974/aviation-psychology-human-factors-monica-martinussen-david-hunter>
- Newstrom, J. W. & Rubenfield, S. A. (1983). The johari window: A reconceptualization. **Developments in Business Simulation & Experiential Exercises**, 10(1983). <https://absel-ojs-ttu.tdl.org/absel/article/download/2298/2267>
- Ounjai, B. (2025). The influence of the big five personality traits and a growth mindset on psychological resilience among student teachers at Bansomdejchaopraya Rajabhat University. **Srinakharinwirot Academic Journal of Education**, 26(1), 214–229. https://so13.tci-thaijo.org/index.php/SWU_JEd/article/view/1742 (In Thai)
- O'Connor, P., Campbell, J., & Stricker, L. (2017). A review of Crew Resource Management training effectiveness. **International Journal of Aviation Psychology**, 27(1–2), 39-59. https://www.researchgate.net/publication/247502783_Crew_Resource_Management_Training_Effectiveness_A_Meta-Analysis_and_Some_Critical_Needs
- Phitsamai, J. (2025). Factors in Organizing Potential Development Seminar Activities for Enhancing the Desirable Characteristics of Aviation Personnel. **Journal of Aviation, Travel, and Service**, 4(1), 58-82. <https://so07.tci-thaijo.org/index.php/tft/article/view/7840/5069> (In Thai).
- Preeprem, K. (2022). Meditation Practice for Personality Development. **Panyalikit Journal**, 1(3), 54–60. <https://so15.tci-thaijo.org/index.php/PYJ/article/view/873> (In Thai)
- Salas, E., Tannenbaum, S. I., Kraiger, K., & Smith-Jentsch, K. A. (2012). The science of training and development in organizations: What matters in practice. **Psychological Science in the Public Interest**, 13(2), 74–101. <https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/1529100612436661>

- Sanamthong, E. (2021). **Human Resource Management and Development** (4th ed.). Bangkok: Ramkhamhaeng University Press.
- Sannametho, P., Kanokkamalade, V. & Chueram, W. (2021). The development of Communication for enhancing personality in the organization. **Journal of MCU Ubon Review**, 6(1), 685-702. <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/mcjou/article/view/248120> (In Thai)
- Singharach, S. (2025). Enhancing Personality and Verbal Communication Skills for Workplace Efficiency: A Case Study in Phutthamonthon District, Nakhon Pathom. **SSRU Journal of Management Science**, 11(2). [http://www.jms.ssrุ.ac.th/index.php/issn2351/article/view/196](http://www.jms.ssrु.ac.th/index.php/issn2351/article/view/196) (In Thai)
- Suanmafai, R., Phraikhru Wapee chanthakun, & Donkamonkan, T. (2024). The personality development of good quality through Bhàvanà 4. **Journal of Setthawit Review**, 4(1), 55–63. <https://so12.tci-thaijo.org/index.php/stw/article/view/1056> (In Thai)
- Thip-akson, C. & Jantaram, J. (2025). The relationship between the personality of the human resource management and the establishment characteristics needs on the ability to accept employment at the students attend professional training in Thailand. **Neu Academic and Research Journal**, 15(2), 154–167. <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/neuarj/article/view/274005> (In Thai)
-

การสร้างความหมาย “ความชอบธรรมของพรรคการเมือง”
ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560
MEANING CONSTRUCTION “LEGITIMACY OF POLITICAL PARTIES”
UNDER THE ORGANIC ACT ON POLITICAL PARTIES B.E. 2560 (2017)

อรุณ ขยันหา^{1*} และ ศิริวรรณ วิสุทธธีรตนกุล²

¹สาขาวิชารัฐศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

²สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

Aroon Kayanha^{1*} and Siriwan Wisutthirattakun²

¹Political Science Department, Faculty of Humanities and Social Sciences, Phranakhon Rajabhat University.

²Public Administration Department, Faculty of Humanities and Social Sciences, Phranakhon Rajabhat University.

*E-mail: princearun.k@gmail.com

Received: 2025-08-15

Revised: 2025-09-02

Accepted: 2025-10-02

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการสร้างความหมายให้กับความชอบธรรมของพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 โดยผลการวิเคราะห์ พบว่า การสร้างความชอบธรรมให้กับพรรคการเมืองตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 กระทำผ่านกลไกการกำกับดูแลพรรคการเมือง ดังต่อไปนี้ 1) การจัดตั้งพรรคการเมือง 2) สาขาพรรคการเมืองและการขยายสาขาพรรคการเมือง 3) การป้องกันการแทรกแซงจากภายนอก 4) กลไกการตรวจสอบพรรค 5) บทลงโทษพรรคการเมือง และ 6) การสิ้นสุดพรรคการเมือง ผลที่ได้จากการวิเคราะห์เนื้อหาทำให้ทราบถึงแนวทางในการสร้างความชอบธรรมให้กับพรรคการเมือง ซึ่งสามารถนำไปปรับใช้กับการสร้างความชอบธรรมให้กับสถาบันทางการเมืองอื่น ๆ ที่มีความเชื่อมโยงกับประชาชน เพื่อให้สถาบันเหล่านั้นเป็นสถาบันหลักและทำหน้าที่ในการพัฒนาทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอย่างยั่งยืนต่อไป

คำสำคัญ: การสร้างความหมาย ความชอบธรรมของพรรคการเมือง พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560

ABSTRACT

The purpose of this academic article was to study meaning construction “legitimacy of political parties” under the Organic Act on Political Parties B.E. 2560 (2017). The analysis revealed that the construction of political legitimacy under the Organic Act on Political Parties B.E. 2560 (2017) is carried out through a set of regulatory mechanisms as follows 1) political party foundation 2) political party branch and expansion 3) external intervene prevention 4) political party reasonably examine mechanisms 5) political party punishment, and 6) termination of political parties. The content analysis results provide guidelines for the legitimacy construction of political parties which can be applied to the legitimacy construction for other political institutions that are connected to the people so that these institutions will be the main institutions and continue to perform their duties in the sustainable development of democracy.

Keywords: Meaning construction, Legitimacy of political parties, The Organic Act on Political Parties B.E. 2560 (2017)

บทนำ

ในระบอบประชาธิปไตยพรรคการเมืองเป็นหนึ่งในสถาบันทางการเมืองที่มีหน้าที่สะท้อนความต้องการของประชาชนไปยังฝ่ายบริหาร นิติบัญญัติ และระบบราชการ (Aldrich, 1995) พรรคการเมืองยังช่วยให้เกิดการพัฒนาประชาธิปไตยในหลาย ๆ ประเด็น อาทิ 1) เชื่อมโยงระหว่างประชาชนกับรัฐ เริ่มจากกระบวนการเลือกตั้ง และการกำหนดนโยบายของพรรค ซึ่งเป็นการเปิดพื้นที่ให้ประชาชนแสดงออกทางการเมือง หลังจากนั้นพรรคได้รวบรวมความคิดเห็นของประชาชน เพื่อเปลี่ยนเป็นนโยบายสาธารณะและสะท้อนไปยังรัฐบาล ทำให้รัฐบาลสามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน (Dalton, Farrell, & McAllister, 2011) 2) สรรหาผู้นำและนักการเมือง

ผ่านกระบวนการภายในพรรค ด้วยการคัดเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้ง คัดเลือกผู้นำที่มีคุณสมบัติเหมาะสมสำหรับการบริหารประเทศ (Heywood, 2019) นอกจากนี้ยังได้พัฒนาแนวคิดเชิงนโยบายที่สอดคล้องกับบริบทสังคม 3) ทำให้เกิดเสถียรภาพและการแข่งขันในระบอบประชาธิปไตย โดยมีกลไกการเลือกตั้งและการทำงานร่วมกันในรัฐสภา ซึ่งจะช่วยลดความขัดแย้งในสังคมและเสริมสร้างเสถียรภาพทางการเมืองได้ (Schmitter & Karl, 1991) 4) เกิดการถ่วงดุลและตรวจสอบอำนาจ กล่าวคือพรรคฝ่ายค้านมีบทบาทสำคัญในการตรวจสอบการใช้อำนาจของฝ่ายบริหาร เป็นการป้องกันการใช้อำนาจโดยมิชอบ ช่วยสร้างความโปร่งใสและส่งเสริมธรรมาภิบาล (Lijphart, 2012)

ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าพรรคการเมืองเป็นสถาบันทางการเมืองที่สำคัญสำหรับการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

อย่างไรก็ดี เนื่องด้วยภาพลักษณ์ของพรรคการเมืองไทยที่ผ่านมา ถูกมองว่าเป็นการรวมกลุ่มของผู้มีอิทธิพล กลุ่มผู้นำ เป็นตัวแทนของกลุ่มทุน และเป็นตัวแทนในการรักษาผลประโยชน์ของกลุ่มตัวเองเท่านั้น อาจกล่าวได้ว่าการที่พรรคการเมืองขาดความชอบธรรมนั้น มีสาเหตุดังนี้

- 1) การคอร์รัปชันและผลประโยชน์ทับซ้อน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่กัดกร่อนความเชื่อมั่นของประชาชนต่อพรรคการเมือง การใช้ตำแหน่งหน้าที่เพื่อเอื้อผลประโยชน์ให้ตนเองหรือพวกพ้อง สร้างภาพลักษณ์ว่า พรรคการเมืองมุ่งหวังอำนาจมากกว่าการรับใช้สาธารณะ (Rose-Ackerman & Palifka, 2016)
- 2) ขาดความโปร่งใสและการมีส่วนร่วม เมื่อพรรคการเมืองไม่เปิดเผยกระบวนการตัดสินใจ หรือไม่รับฟังเสียงของสมาชิกพรรคและประชาชนทั่วไป ย่อมทำให้เกิดความรู้สึกแปลกแยก (Alienation) และลดระดับความไว้วางใจจากผู้มีสิทธิเลือกตั้ง (Diamond & Morlino, 2005)
- 3) การขาดอุดมการณ์ที่ชัดเจน กล่าวคือ พรรคการเมืองจำนวนมากขาดอุดมการณ์ที่มั่นคง เปลี่ยนทำตามกระแสหรือผลประโยชน์เฉพาะหน้า ส่งผลให้ประชาชนมองว่าเป็นเพียงกลุ่มผลประโยชน์ ไม่ใช่องค์กรที่มุ่งขับเคลื่อนสังคม (Katz & Mair, 1995)
- 4) ระบบเลือกตั้งที่ไม่สะท้อนเสียงประชาชน เช่น การแบ่งเขตที่เอื้อประโยชน์ให้บางพรรค หรือ กฎเกณฑ์ที่กีดกันพรรคเล็ก ย่อมทำให้พรรคการเมืองขาดความชอบธรรมในสายตาสาธารณะ (Norris, 2014)

ผลกระทบจากความไม่ชอบธรรมของพรรคการเมืองล้วนส่งผลเป็นวงกว้าง ไม่เพียงแต่พรรคการเมืองเองแต่ส่งผลกระทบต่อระบบการเมือง เช่น การมีส่วนร่วมทางการเมืองลดลง ความขัดแย้งในสังคมเพิ่มขึ้นท้ายที่สุดอาจนำไปสู่การเปลี่ยนผ่านที่ไม่เป็นประชาธิปไตย นอกจากนี้ยังเกิดคำถามจากสังคมถึงความสำคัญหรือความจำเป็นที่ต้องมีพรรคการเมือง ซึ่งปรากฏการณ์ดังกล่าวล้วนสะท้อนถึงระดับความเชื่อมั่น ระดับการยอมรับจากประชาชน และความชอบธรรมของพรรคการเมือง ดังนั้นความชอบธรรมของพรรคการเมืองจึงเป็นประเด็นที่สังคมให้ความสำคัญ เพราะพรรคการเมืองเป็นสถาบันทางการเมืองที่ควรดำรงอยู่ในระบบประชาธิปไตย

การสร้างความชอบธรรมจำเป็นต้องอาศัยแหล่งอ้างอิงถึงความชอบธรรม โดย Beetham (1991) มองว่า การสร้างความชอบธรรมต้องอาศัยสิ่งสนับสนุนความชอบธรรมที่ได้รับมาจากกฎระเบียบ ความชอบธรรมที่มาจากความสามารถในการสร้างเหตุผลของกฎเกณฑ์ต่าง ๆ และความชอบธรรมที่มาจากการแสดงออกถึงการยอมรับของคนในสังคม ขณะที่ Weber (1978) ได้ระบุถึงแหล่งอ้างอิงความชอบธรรมประกอบด้วยอำนาจตามแบบจารีตประเพณี (Traditional authority) อำนาจเชิงบารมี (Charismatic authority) และอำนาจเชิงหลักเหตุผลและกฎหมาย (Rational/legal authority) จะเห็นได้ว่า ทั้ง Beetham (1991) และ Weber (1978) มีความเห็นสอดคล้องกันในประเด็นการสร้างความชอบธรรมตามหลักความชอบด้วยกฎหมายซึ่งถือเป็นหลักเกณฑ์ที่ได้รับการยอมรับเป็นการทั่วไป

หากมองย้อนกลับมาที่สังคมไทย การสร้างความชอบธรรมให้กับพรรคการเมืองตามกฎหมายจำเป็นต้องอาศัยอำนาจจากกฎหมายลำดับศักดิ์สูงสุดนั่นคือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ซึ่งไม่ได้กล่าวถึงรายละเอียดเกี่ยวกับพรรคการเมือง อย่างไรก็ตาม รัฐธรรมนูญได้เปิดให้มีการสร้างกฎหมายที่มีลักษณะเฉพาะขึ้นมา นั่นคือ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 กฎหมายดังกล่าวจึงมีบทบาทสำคัญในการนิยามและวางกรอบกฎหมายสำหรับพรรคการเมือง เพื่อยกระดับความชอบธรรมทั้งในเชิงกฎหมาย โครงสร้าง และการดำเนินงาน

บทความวิชาการนี้จึงพยายามนำเสนอมุมมองการสร้างกฎหมาย “ความชอบธรรมของพรรคการเมือง” ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 เพราะถือเป็นการสร้างความชอบธรรมตามหลักความชอบด้วยกฎหมาย และถึงแม้ว่ากฎหมายฉบับดังกล่าวเป็นเพียงมาตรฐานขั้นต่ำในการกำกับพรรคการเมืองให้ปฏิบัติตาม แต่ก็ถือเป็นจุดเริ่มต้นในการสร้างหลักเกณฑ์แห่งความชอบธรรมให้แก่พรรคการเมืองที่มีต่อสังคมได้ในระดับหนึ่ง ซึ่งหลักเกณฑ์ในการกำกับดูแลพรรคการเมืองนั้นจะได้กล่าวถึงในหัวข้อถัดไป

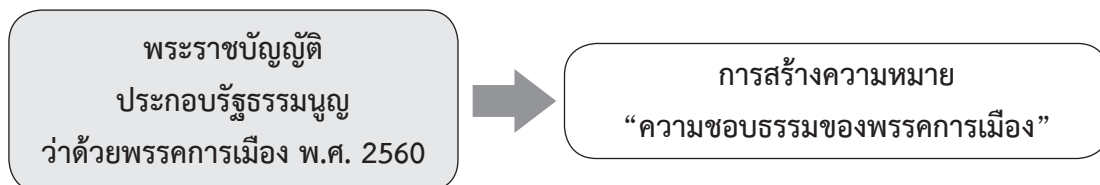
กรอบแนวคิดในการวิเคราะห์

ตามที่ภาพลักษณ์พรรคการเมืองไทยถูกมองว่าเป็นสถาบันที่ทำหน้าที่ในการรักษา

ผลประโยชน์ของกลุ่มตน ไม่ทำหน้าที่ปกป้องผลประโยชน์ของประชาชน ส่งผลต่อระดับความเชื่อมั่นและการยอมรับจากประชาชน ท้ายที่สุดสะท้อนถึงความชอบธรรมทางของพรรคการเมือง ฉะนั้นการสร้างความชอบธรรมของพรรคการเมืองจึงเป็นประเด็นสำคัญ เพราะหากพรรคการเมืองมีความชอบธรรมจะทำให้เกิดยอมรับและได้รับการสนับสนุนจากประชาชน เกิดความไว้วางใจต่อพรรคการเมือง เกิดการปฏิบัติตามนโยบาย/ กฎหมายโดยสมัครใจ

การสร้างความหมายให้กับความชอบธรรมของพรรคการเมืองจำเป็นต้องอาศัยกติกาสูงสุดหรือกฎหมายแม่บท อันได้แก่กฎหมายรัฐธรรมนูญและกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญที่ว่าด้วยเรื่องนั้น เป็นการเฉพาะเพื่อให้การบังคับใช้ให้ได้ผลดีที่สุด

กล่าวคือพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 มีเจตนารมณ์ในการสร้างความชอบธรรมให้กับพรรคการเมืองตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 กระทำผ่านกลไกการกำกับดูแลพรรคการเมือง ดังต่อไปนี้ 1) การจัดตั้งพรรคการเมือง 2) สาขาพรรคการเมืองและการขยายสาขาพรรคการเมือง 3) การป้องกันการแทรกแซงจากภายนอก 4) กลไกการตรวจสอบพรรค 5) บทลงโทษพรรคการเมือง และ 6) การสิ้นสุดพรรคการเมือง ดังปรากฏในกรอบแนวคิดในการวิเคราะห์

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิเคราะห์

ว่าด้วยความชอบธรรมของพรรคการเมือง เป็นการตอบคำถามที่ว่า “ทำไม พรรคการเมืองจำเป็นต้องมีความชอบธรรม” เพราะความชอบธรรมของพรรคการเมืองคือการได้รับการยอมรับจากประชาชนว่าพรรคมีสิทธิอันชอบธรรมในการใช้อำนาจทางการเมืองหรือเป็นตัวแทนของประชาชนตามครรลองของระบอบประชาธิปไตย ความชอบธรรมนี้เกิดขึ้นได้จาก 1) กระบวนการเลือกตั้ง เพราะกระบวนการเลือกตั้งที่เสรีและเป็นธรรมจะเป็นรากฐานของความชอบธรรมของพรรคการเมือง (Dahl, 1971) พรรคการเมืองที่ชนะการเลือกตั้งภายใต้กฎเกณฑ์ที่เป็นกลาง จะได้รับการยอมรับจากประชาชนในฐานะผู้แทนที่ชอบธรรมของอำนาจอธิปไตย 2) ความชอบธรรมจากการตอบสนองต่อประชาชน โดยพรรคที่สามารถนำนโยบายไปปฏิบัติได้จริงแล้วส่งผลดีต่อประชาชนหรือพรรคที่สามารถสร้างผลลัพธ์ที่ดีให้กับสังคมย่อมได้รับการยอมรับในทางปฏิบัติเป็นความชอบธรรมที่เกิดจากประสิทธิผลของนโยบาย (Lipset, 1959) 3) ความชอบธรรมจากการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาล ซึ่งเป็นองค์ประกอบของความชอบธรรมทางจริยธรรม หากพรรคที่ดำเนินกิจกรรมทางการเมืองด้วยความโปร่งใส ตรวจสอบได้ และมีความรับผิดชอบ ก็จะได้รับคามไว้วางใจจากประชาชน (Beetham, 1991) 4) ความชอบธรรม

ในบริบทของสังคมประชาธิปไตย กล่าวคือ พรรคการเมืองต้องไม่เพียงแต่อ้างอิงถึงเสียงข้างมากเท่านั้น แต่ยังคงเคารพเสียงข้างน้อย สิทธิมนุษยชน และหลักนิติธรรม เพื่อรักษาความชอบธรรมในสายตาของทั้งประชาชนในประเทศและประชาคมโลก (Held, 2006) ว่าด้วยการสร้างความหมาย “ความชอบธรรมของพรรคการเมือง” ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560

เป็นการตอบคำถามตามวัตถุประสงค์ของบทความถึงการสร้างความหมายให้กับความชอบธรรมของพรรคการเมืองตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 ว่ามีลักษณะอย่างไร กล่าวคือพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 เป็นกฎหมายสำคัญที่กำหนดโครงสร้างและการดำเนินงานของพรรคการเมืองในประเทศไทย เพื่อเสริมสร้างความชอบธรรมของพรรคการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ในลักษณะดังต่อไปนี้ 1) การจัดตั้งพรรคการเมือง 2) สาขาพรรคการเมือง และการขยายสาขาพรรคการเมือง 3) การป้องกันการแทรกแซงจากภายนอก 4) กลไกการตรวจสอบพรรค 5) บทลงโทษพรรคการเมือง และ 6) การสิ้นสุดพรรคการเมือง ซึ่งมีหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

1. การจัดตั้งพรรคการเมือง

การจัดตั้งพรรคการเมืองจะประกอบด้วย บุคคลที่มีอุดมการณ์ทางการเมือง มีคุณสมบัติ และไม่มีลักษณะต้องห้ามไม่น้อยกว่า 500 คน อาจร่วมกันดำเนินการเพื่อจัดตั้งพรรคการเมือง โดยมีทุนประเดิมไม่น้อยกว่า 1,000,000 บาท จากผู้ร่วมกันจัดตั้งพรรคการเมืองทุกคน ร่วมกันจ่าย เป็นทุนประเดิมคนละไม่น้อยกว่า 1,000 บาท แต่ไม่เกินคนละ 50,000 บาท (The Organic Act on Political Parties B.E. 2560 (2017), Section 9) ทั้งนี้เพื่อสร้างความรู้สึกร่วมและเป็นไปตามหลัก ความรับผิดชอบร่วมกันของสมาชิกพรรคการเมือง โดยก่อนยื่นคำขอจดทะเบียนจัดตั้ง ผู้ร่วมกันจัดตั้ง ต้องประชุมร่วมกันไม่น้อยกว่า 250 คน เพื่อกำหนด ชื่อ ชื่อย่อ และภาพเครื่องหมายของพรรคการเมือง คำประกาศอุดมการณ์ทางการเมือง นโยบายของ พรรคการเมือง และข้อบังคับ รวมถึงเลือก หัวหน้าพรรค เลขาธิการ เหรัญญิก นายทะเบียน สมาชิกและกรรมการบริหารอื่นของพรรค ฯลฯ โดยต้องบันทึกการประชุมเป็นลายลักษณ์อักษร ขณะที่มติของที่ประชุมให้เป็นไปตามเสียงข้าง มากของผู้เข้าร่วมประชุม (The Organic Act on Political Parties B.E. 2560 (2017), Section 10) เพื่อเป็นเกณฑ์ในการตรวจสอบพรรคการเมือง ตามหลักความโปร่งใส

2. สาขาพรรคการเมืองและการขยาย สาขาพรรคการเมือง

องค์ประชุมของที่ประชุมใหญ่ อย่างน้อย ต้องประกอบด้วย กรรมการบริหารพรรคการเมือง ไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการบริหาร พรรคการเมืองทั้งหมด ผู้แทนของสาขาพรรคการเมือง

ไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสาขาพรรคการเมือง ต้องประกอบด้วยผู้แทนของสาขาพรรคการเมือง ไม่น้อยกว่าสองสาขาซึ่งมาจากภาคต่างกันที่ คณะกรรมการกำหนด (The Organic Act on Political Parties B.E. 2560 (2017), Section 33) และตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดไม่น้อยกว่า กึ่งหนึ่งของตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัด และ สมาชิกทั้งนี้มีจำนวนรวมกันทั้งหมดไม่น้อยกว่า 250 คน ขณะที่องค์ประชุมของที่ประชุมใหญ่ สาขาพรรคการเมือง ประกอบด้วยกรรมการสาขา พรรคการเมืองไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของกรรมการ สาขาพรรคการเมืองทั้งหมด และ สมาชิกสาขา พรรคการเมือง ทั้งนี้ มีจำนวนรวมกันทั้งหมด ไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยคน (The Organic Act on Political Parties B.E. 2560 (2017), Section 39) ภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียน พรรคการเมืองต้องดำเนินการ (1) ให้มีจำนวน สมาชิกไม่น้อยกว่า 5,000 คน และต้องเพิ่มจำนวน สมาชิกให้มีจำนวนไม่น้อยกว่า 10,000 คน ภายใน 4 ปี นับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียน (2) จัดให้มีสาขาพรรคการเมืองในแต่ละภาค ตามบัญชี รายชื่อภาคและจังหวัดที่คณะกรรมการ กำหนดอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา โดยสาขา พรรคการเมืองแต่ละสาขา ต้องมีสมาชิกที่มีภูมิลำเนา อยู่ในเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบของสาขานั้นตั้งแต่ 500 คนขึ้นไป

เมื่อจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองขึ้นใน ภาคใดแล้ว ให้หัวหน้าพรรคการเมืองมีหนังสือ แจ้งการจัดตั้งสาขาต่อนายทะเบียนภายใน 15 วัน นับแต่วันที่จัดตั้งสาขานั้นตามหลักเกณฑ์และวิธีการ ที่นายทะเบียนกำหนดโดย ความเห็นชอบของ

คณะกรรมการ และให้ประกาศให้ประชาชนทราบ เป็นการทั่วไปด้วย หนังสือแจ้งการจัดตั้งสาขาพรรคการเมือง ต้องมีรายการตามที่นายทะเบียนกำหนด ซึ่งอย่างน้อยต้องมีแผนผังแสดงที่ตั้งสาขาพรรคการเมือง และชื่อ ที่อยู่ และเลขประจำตัวประชาชนของคณะกรรมการสาขาพรรคการเมือง ซึ่งประกอบด้วยหัวหน้าและกรรมการสาขาพรรคการเมืองตามจำนวนที่กำหนดในข้อบังคับ ซึ่งต้องไม่น้อยกว่า 7 คน ในกรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงที่ตั้งสาขาพรรคการเมืองหรือคณะกรรมการสาขาพรรคการเมืองให้หัวหน้าพรรคการเมืองมีหนังสือแจ้งให้นายทะเบียนทราบภายใน 15 วันนับแต่วันที่มีการเปลี่ยนแปลงนั้นตาม หลักเกณฑ์และวิธีการที่นายทะเบียนกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ และให้ประกาศให้ประชาชนทราบ ภายหลังที่ได้จัดตั้งสาขาพรรคการเมืองแล้ว สาขาพรรคการเมืองใดไม่เป็นไปตาม (2) ให้นายทะเบียนมีหนังสือแจ้งให้พรรคการเมืองนั้นดำเนินการให้ถูกต้องภายในระยะเวลาที่นายทะเบียนกำหนดหากพรรคการเมืองใดไม่ดำเนินการหรือดำเนินการแล้วไม่ถูกต้องให้สาขาพรรคการเมืองนั้นสิ้นสภาพไป (The Organic Act on Political Parties B.E. 2560 (2017), Section 33)

3. การป้องกันการแทรกแซงจากภายนอก

การดำเนินกิจกรรมทางการเมืองตามหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อย่างน้อยในแต่ละปีพรรคการเมืองต้องมีกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง อาทิ (1) ส่งเสริมให้สมาชิกและประชาชนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตย การใช้สิทธิและเสรีภาพอย่างมีเหตุผลและมีความรับผิดชอบ

ต่อสังคมและความรู้เกี่ยวกับหน้าที่ของปวงชนชาวไทย (2) ร่วมมือกับประชาชนแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม และหาแนวทางพัฒนาประเทศ โดยคำนึงถึงความสมดุลระหว่างการพัฒนาด้านวัตถุกับการพัฒนา ด้านจิตใจและความอยู่เย็นเป็นสุขของประชาชน (3) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง รวมถึงตรวจสอบการใช้ อำนาจรัฐและการดำเนินงานขององค์กรอิสระ (4) ส่งเสริมให้สมาชิกและประชาชนมีความสามัคคี ยอมรับความแตกต่างด้านความคิดเห็นทางการเมือง ส่งเสริมแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมือง อย่างสันติวิธีเพื่อประโยชน์ ของสาธารณะ (5) กิจกรรมอื่นอันจะยังประโยชน์ต่อการพัฒนา ระบอบประชาธิปไตย รวมทั้งการพัฒนาพรรคการเมือง ให้เป็นสถาบันทางการเมืองของประชาชน ทั้งนี้ ตามที่ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการ ให้หัวหน้าพรรคการเมืองโดยความเห็นชอบของ คณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง จัดทำแผน หรือโครงการที่จะดำเนินกิจกรรมตามวรรคหนึ่ง ในแต่ละปีส่งให้นายทะเบียนทราบภายในเดือน เมษายนของทุกปี และให้นายทะเบียนเผยแพร่ ให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป (The Organic Act on Political Parties B.E. 2560 (2017), Section 23)

ยิ่งกว่านั้นการป้องกันการแทรกแซงจากภายนอกยังห้ามมิให้พรรคการเมืองยินยอม หรือกระทำการใดอันทำให้บุคคลอื่นซึ่งมิใช่สมาชิก กระทำ การอันเป็นการควบคุม ครอบงำ หรือชี้นำ กิจกรรมของพรรคการเมืองในลักษณะที่ทำให้ พรรคการเมืองหรือสมาชิกขาดความอิสระ ทั้งนี้ ไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม (The Organic Act

on Political Parties B.E. 2560 (2017), Section 28) ห้ามมิให้ผู้ใดซึ่งมิใช่สมาชิกกระทำการใดอันเป็นการควบคุม ครอบงำ หรือชี้นำกิจกรรมของพรรคการเมืองในลักษณะที่ทำให้พรรคการเมืองหรือสมาชิกขาดความอิสระ ทั้งนี้ไม่ว่าโดยทางตรงหรือโดยทางอ้อม (The Organic Act on Political Parties B.E. 2560 (2017), Section 29) ห้ามมิให้พรรคการเมืองหรือผู้ใดให้ เสนอให้ หรือสัญญาว่าจะให้เงิน ทรัพย์สิน หรือ ประโยชน์อื่นใดไม่ว่าโดยทางตรงหรือโดยทางอ้อมเพื่อบุคคลหนึ่งบุคคลใดสมัครเข้าเป็นสมาชิก ทั้งนี้เว้นแต่สิทธิหรือประโยชน์ซึ่งบุคคลจะพึงได้รับในฐานะที่เป็นสมาชิก (The Organic Act on Political Parties B.E. 2560 (2017), Section 30) ห้ามมิให้ผู้ใดเรียก รับ หรือยอมจะรับเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดจากพรรค การเมืองหรือจากผู้ใดเพื่อสมัครเข้าเป็นสมาชิก (The Organic Act on Political Parties B.E. 2560 (2017), Section 31) ห้ามมิให้ผู้ใดซึ่งมิใช่พรรคการเมืองใช้ชื่อ ชื่อย่อ ภาพเครื่องหมายของพรรคการเมือง หรือถ้อยคำในประการที่น่าจะทำให้ประชาชนเข้าใจว่าเป็นพรรคการเมืองหรือใช้ชื่อที่มีอักษรไทยประกอบว่า “พรรคการเมือง” หรืออักษรต่างประเทศซึ่งแปลหรืออ่านว่า “พรรคการเมือง” (The Organic Act on Political Parties B.E. 2560 (2017), Section 32)

4. กลไกการตรวจสอบพรรค

คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมืองมีหน้าที่ควบคุมและกำกับดูแลมิให้สมาชิกกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืน รัฐธรรมนูญ กฎหมาย ข้อบังคับ รวมตลอดทั้งระเบียบ ประกาศ และคำสั่งของ

คณะกรรมการ (The Organic Act on Political Parties B.E. 2560 (2017), Section 22) เมื่อมีพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือให้มีการเลือกสมาชิกวุฒิสภาแล้วแต่กรณี คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมืองมีหน้าที่ควบคุมและกำกับดูแลมิให้สมาชิกหรือผู้ดำรงตำแหน่งในพรรคการเมืองกระทำการในลักษณะที่อาจทำให้การเลือกตั้งหรือการเลือกมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม ไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรืออาจเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่บุคคลใด ซึ่งสมัครเข้ารับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภาไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม (The Organic Act on Political Parties B.E. 2560 (2017), Section 22) เมื่อความปรากฏต่อคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองหรือกรรมการบริหารพรรคการเมืองหรือเมื่อคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองได้รับแจ้งจากนายทะเบียนว่าสมาชิกกระทำการอันอาจมีลักษณะเป็นการฝ่าฝืนกฎหมาย ให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองมีมติหรือสั่งการให้สมาชิกยุติการกระทำนั้นโดยพลัน และกำหนดมาตรการหรือวิธีการที่จำเป็นเพื่อมิให้สมาชิกผู้ใดกระทำการอันอาจมีลักษณะดังกล่าวอีกแล้วแจ้งให้นายทะเบียนทราบภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่มีมติ (The Organic Act on Political Parties B.E. 2560 (2017), Section 22)

กรณีที่มีความปรากฏต่อนายทะเบียนว่าคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองไม่ปฏิบัติตามวรรคสามให้นายทะเบียนเสนอเรื่องต่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณามีคำสั่งให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองนั้นพ้นจากตำแหน่งทั้งคณะ คำสั่งดังกล่าวให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา และห้าม

มิให้กรรมการบริหารพรรคการเมืองซึ่งพ้นจากตำแหน่งเพราะเหตุดังกล่าวดำรงตำแหน่งใดในพรรคการเมืองจนกว่าจะพ้นเวลา 20 ปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง กรรมการบริหารพรรคการเมืองซึ่งพ้นจากตำแหน่ง มีสิทธิยื่นคำร้องคัดค้านคำสั่งของคณะกรรมการต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ภายใน 30 วันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งคำสั่งดังกล่าว และห้ามมิให้กรรมการบริหารพรรคการเมืองซึ่งพ้นจากตำแหน่งกระทำการอันมีลักษณะเป็นการก้าวก่ายหรือแทรกแซงการดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมืองนั้น เว้นแต่จะเป็นการดำเนินการตามสิทธิ และหน้าที่ของสมาชิกตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับ และห้ามมิให้มีส่วนร่วมในการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือตำแหน่งอื่นหรือการสรรหาบุคคลเพื่อแต่งตั้งเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง (The Organic Act on Political Parties B.E. 2560 (2017), Section 22)

ขณะที่บัญชีของพรรคการเมืองประกอบด้วย

- 1) บัญชีรายวัน แสดงรายได้หรือรายรับและแสดงค่าใช้จ่ายหรือรายจ่าย
- 2) บัญชีแสดงรายรับจากการบริจาค
- 3) บัญชีแยกประเภท
- 4) บัญชีแสดงสินทรัพย์และหนี้สิน (The Organic Act on Political Parties B.E. 2560 (2017), Section 58-61)

ขณะที่พรรคการเมืองต้องปิดบัญชีครั้งแรกภายในวันสิ้นปีปฏิทินที่ได้รับการจดทะเบียน จัดตั้ง และครั้งต่อไปเป็นประจำทุกปีในวันสิ้นปีปฏิทิน การปิดบัญชี ให้จัดทำงบการเงินซึ่งอย่างน้อยต้อง ประกอบด้วยงบแสดงฐานะทางการเงินและงบรายได้และค่าใช้จ่ายของพรรคการเมือง งบแสดงฐานะทาง การเงิน

ต้องแสดงรายการสินทรัพย์ หนี้สิน และทุนของพรรคการเมืองทั้งต้องแสดงที่มาของรายได้ (The Organic Act on Political Parties B.E. 2560 (2017), Section 62) และค่าใช้จ่ายในการดำเนินการของพรรคการเมืองไว้โดยชัดเจน โดยเฉพาะค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้ง และ รายการอื่นตามที่คณะกรรมการกำหนด งบการเงินของพรรคการเมืองต้องจัดให้มีผู้สอบบัญชีรับอนุญาตตรวจสอบและรับรองการสอบบัญชี

5. บทลงโทษพรรคการเมือง

กรณีศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งโดยมีกำหนดระยะเวลาหรือสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง ให้การเพิกถอนสิทธิดังกล่าวมีผลในทันทีและเริ่มนับระยะเวลานับแต่วันที่ศาลมีคำสั่งหรือคำพิพากษา เว้นแต่ศาลอุทธรณ์หรือศาลฎีกาจะมีคำสั่งหรือคำพิพากษาเป็นอย่างอื่น (The Organic Act on Political Parties B.E. 2560 (2017), Section 100) ผู้ใดแจ้งหรือกล่าวหาพรรคการเมืองหรือบุคคลใดว่ากระทำความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ต่อคณะกรรมการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐโดยรู้อยู่ว่าเป็นความเท็จต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปีหรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้นั้น (The Organic Act on Political Parties B.E. 2560 (2017), Section 101) และถ้าผู้กระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นพรรคการเมืองต้องระวางโทษเป็นสองเท่าของโทษที่กำหนดไว้ตามวรรคหนึ่ง และให้คณะกรรมการส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคการเมืองนั้นและเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของหัวหน้า

พรรคการเมืองและคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองนั้น ผู้ใดไม่มาให้คำชี้แจงหรือไม่ส่งเอกสารหรือหลักฐานแก่นายทะเบียน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (The Organic Act on Political Parties B.E. 2560 (2017), Section 102) ผู้ใดยื่นเอกสารหรือหลักฐานอันเป็นเท็จ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้นมีกำหนด 5 ปี (The Organic Act on Political Parties B.E. 2560 (2017), Section 103) หัวหน้าสาขาพรรคการเมือง กรรมการสาขาพรรคการเมือง ตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัด หรือผู้ดำรงตำแหน่งในพรรคการเมืองผู้ใดรู้ว่าการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตาม และไม่รายงานเป็นหนังสือให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองทราบ หรือหัวหน้าพรรคการเมืองหรือกรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้ใดไม่ปฏิบัติตาม ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้นมีกำหนด 5 ปี (The Organic Act on Political Parties B.E. 2560 (2017), Section 104)

6. การสิ้นสุดของพรรคการเมือง

พรรคการเมืองสิ้นสุดลงเมื่อสิ้นสภาพความเป็นพรรคการเมือง ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคการเมือง มีการคว่ำรวบพรรคการเมือง (The Organic Act on Political Parties B.E. 2560 (2017), Section 90) หรือเป็นไปตามหลักเกณฑ์ดังนี้ 1) ไม่แก้ไขข้อบังคับให้ถูกต้องหรือครบถ้วนภายในระยะเวลาที่กำหนด หรือ

ไม่สามารถดำเนินการได้ภายในระยะเวลาที่กำหนด 2) ภายหลังจากที่ได้รับการจดทะเบียน พรรคการเมืองมีจำนวนสมาชิกเหลือไม่ถึงตามที่กำหนดติดต่อกันเกิน 90 วัน 3) ภายหลังจากที่ดำเนินการครบและมีจำนวนสาขาพรรคการเมืองเหลือไม่ถึงภาคละ 1 สาขาเป็น ระยะเวลาติดต่อกัน 1 ปี 4) ไม่มีการประชุมใหญ่พรรคการเมืองหรือไม่มีการดำเนินกิจกรรมใดทางการเมืองเป็นระยะเวลาติดต่อกันหนึ่งปี โดยมีได้มีเหตุอันจะอ้างได้ตามกฎหมาย 5) ไม่ส่งสมาชิกลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในการเลือกตั้งทั่วไป 2 ครั้งติดต่อกันหรือเป็นเวลา 8 ปีติดต่อกันสุดแต่ระยะเวลาใดจะยาวกว่ากัน 6) มีหนี้สินล้นพ้นตัวตามกฎหมายว่าด้วยล้มละลาย และ 7) พรรคการเมืองเล็กตามข้อบังคับ (The Organic Act on Political Parties B.E. 2560 (2017), Section 91) เมื่อคณะกรรมการมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าพรรคการเมืองใด กระทำการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ กระทำการอันอาจเป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ให้ยื่นศาลรัฐธรรมนูญเพื่อสั่งยุบพรรคการเมืองนั้น (The Organic Act on Political Parties B.E. 2560 (2017), Section 92) เมื่อศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองใดแล้วให้นายทะเบียนประกาศคำสั่งยุบพรรคการเมืองนั้นในราชกิจจานุเบกษา และห้ามมิให้บุคคลใดใช้ชื่อชื่อย่อ หรือภาพเครื่องหมายของพรรคการเมืองซ้ำหรือพ้องกับชื่อ ชื่อย่อ หรือภาพเครื่องหมายของ

พรรคการเมืองที่ถูกยุบนั้น ห้ามมิให้ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารของพรรคการเมืองที่ถูกยุบ และถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเพราะเหตุดังกล่าว ไปจดทะเบียนพรรคการเมืองขึ้นใหม่ หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมืองหรือมีส่วนร่วมในการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีก ทั้งนี้ภายในกำหนดสิบปีนับแต่วันที่พรรคการเมืองนั้น ถูกยุบ (The Organic Act on Political Parties B.E. 2560 (2017), Section 94) กรณีที่พรรคการเมือง สิ้นสภาพหรือยุบตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ให้หัวหน้าพรรคการเมือง ส่งบัญชีและงบแสดงฐานะทางการเงิน รวมทั้งเอกสาร เกี่ยวกับการเงินของพรรคการเมืองภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่พรรคการเมืองสิ้นสุดสภาพหรือยุบ และให้ สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินชำระบัญชีให้เสร็จสิ้น ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งจาก นายทะเบียน ถ้าสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน ชำระบัญชีไม่เสร็จสิ้นภายในระยะเวลาดังกล่าว ให้ขยายเวลาได้อีกไม่เกินหนึ่งร้อยแปดสิบวัน โดยแจ้งให้คณะกรรมการทราบ (The Organic Act on Political Parties B.E. 2560 (2017), Section 95)

สรุป

การสร้างความหมาย “ความชอบธรรมของพรรคการเมือง” ตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง

พ.ศ. 2560 เป็นความพยายามในการสร้างมาตรฐานให้กับพรรคการเมืองเพื่อความชอบธรรม เมื่อประชาชนเชื่อในความชอบธรรม พวกเขามักมีแนวโน้มที่จะสนับสนุนและมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง การสนับสนุนนี้จะเพิ่มประสิทธิภาพให้กับระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย เพราะหากพรรคการเมืองขาดความชอบธรรม ประชาชนก็มีแนวโน้มไม่ร่วมมือในนโยบายต่าง ๆ ยากที่จะประสบความสำเร็จ

การสร้าง ความชอบธรรมให้แก่พรรคการเมือง ไม่ว่าจะเป็นประเด็นหลักเกณฑ์การจัดตั้งพรรคการเมือง สาขาพรรคการเมือง และการขยายสาขาพรรคการเมือง การป้องกันการแทรกแซงจากภายนอก กลไกการตรวจสอบพรรค บทลงโทษพรรคการเมือง และการสิ้นสุดพรรคการเมือง ล้วนเป็นหลักเกณฑ์ที่สร้างความเชื่อมั่นให้กับประชาชนและสร้างความชอบธรรมให้กับพรรค ทั้งในแง่ของกระบวนการหรือขั้นตอน ตั้งแต่จุดเริ่มต้นจนถึงจุดสิ้นสุดของพรรคการเมือง เพื่อเป็นหลักประกันว่าพรรคการเมืองจะมีความเป็นสถาบันทางการเมืองและเป็นสถาบันหลักของสังคมในการเป็นกระบอกเสียงให้กับประชาชน การสร้างความหมาย “ความชอบธรรมของพรรคการเมือง” ตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 สามารถสรุปประเด็นหลัก ๆ ได้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การสร้างความหมาย “ความชอบธรรมของพรรคการเมือง” ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560

การสร้างความหมาย “ความชอบธรรมของพรรคการเมือง”	พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560
- การจัดตั้งพรรคการเมือง	- มาตรา 9 และมาตรา 10
- สาขาพรรคการเมืองและการขยายสาขาพรรคการเมือง	- มาตรา 39 และมาตรา 33
- การป้องกันการแทรกแซงจากภายนอก	- มาตรา 23 และมาตรา 28-32
- กลไกการตรวจสอบพรรค	- มาตรา 22 และมาตรา 59
- บทลงโทษพรรคการเมือง	- มาตรา 100-139
- การสิ้นสุดของพรรคการเมือง	- มาตรา 90-95

จากตารางที่ 1 การกำหนดโครงสร้างและกลไกที่ส่งเสริมความชอบธรรมให้แก่พรรคการเมืองในเชิงกฎหมาย โครงสร้างองค์การและการบริหารจัดการภายใน ความชอบธรรมที่เกิดขึ้นไม่ใช่เพียงผลลัพธ์จากการเลือกตั้ง แต่ยังเป็นผลจากการเคารพหลักธรรมาภิบาล โปร่งใส และเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงทางการเมือง ความชอบธรรมทำให้พรรคการเมืองสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยไม่เผชิญกับแรงกดดันจากประชาชนหรือกลุ่มการเมืองอื่น ช่วยลดความขัดแย้งและสร้างเสถียรภาพในระบบการเมือง (Lipset, 1981) ช่วยส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนเมื่อพรรคการเมืองมีความชอบธรรม ประชาชนจะมีความเชื่อมั่นและพร้อมเข้ามามีส่วนร่วม เช่น การเลือกตั้ง การเป็นสมาชิกพรรค หรือการแสดงความเห็นเกี่ยวกับนโยบาย ซึ่งเป็นพื้นฐาน

ของประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (Diamond & Morlino, 2005) ช่วยส่งเสริมความรับผิดชอบและธรรมาภิบาล ความชอบธรรมมักมาควบคู่กับความคาดหวังจากประชาชนให้พรรคการเมืองมีความโปร่งใส รับผิดชอบ และทำงานตามหลักธรรมาภิบาล ดังนั้น พรรคที่มุ่งสร้างความชอบธรรมจะต้องพัฒนาการทำงานให้สอดคล้องกับความคาดหวังเหล่านั้น (Kaldor & Vejvoda, 2002) และช่วยป้องกันการผูกขาดอำนาจและลดความเหลื่อมล้ำ พรรคการเมืองที่ขาดความชอบธรรมมักถูกครอบงำโดยกลุ่มผลประโยชน์เฉพาะ การสร้างความชอบธรรมอย่างต่อเนื่องช่วยให้พรรคตอบสนองต่อประชาชนอย่างเท่าเทียมและไม่ตกเป็นเครื่องมือของกลุ่มทุนหรืออิทธิพลทางการเมือง (Katz & Mair, 1995) กล่าวคือ ความชอบธรรมของพรรคการเมืองไม่ใช่สิ่งที่เกิดขึ้นเองโดยอัตโนมัติ หากแต่ต้องสร้างขึ้นผ่านกระบวนการที่มี

ความโปร่งใส ยึดถืออุดมการณ์ที่มั่นคงและตอบสนองต่อเจตจำนงของประชาชนอย่างแท้จริง การสร้างความชอบธรรมไม่เพียงเสริมสร้างพรรคให้เข้มแข็ง แต่ยังช่วยวางรากฐานของประชาธิปไตยให้มั่นคงและยั่งยืน

กล่าวโดยสรุปผลที่ได้จากการวิเคราะห์เนื้อหาในบทความวิชาการนี้ทำให้ได้ข้อเสนอแนะซึ่งเป็นแนวทางในการการสร้างความชอบธรรมให้กับพรรคการเมืองในหลากหลายประเด็น อาทิ การเปิดพื้นที่ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางพรรคการเมือง การบริหารจัดการภายในพรรคอย่างโปร่งใสตรวจสอบได้ การยึดมั่นในอุดมการณ์ที่ชัดเจนและสอดคล้องกับผลประโยชน์ของสังคมการเสนอนโยบายที่ตอบสนองต่อปัญหาอย่างเป็นรูปธรรม และการเคารพในกฎหมายและหลักประชาธิปไตย ซึ่งข้อเสนอแนะนี้ไม่เพียงแต่นำมาปรับใช้กับพรรคการเมือง ยังสามารถนำไปปรับใช้กับการสร้างความชอบธรรมให้กับสถาบันทางการเมืองอื่น ๆ ที่มีความเชื่อมโยงกับประชาชน เพื่อให้สถาบันเหล่านั้นเป็นสถาบันหลักและหน้าที่

ในการพัฒนาทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยอย่างยั่งยืนต่อไป

อย่างไรก็ตามประเด็นการสร้างความหมาย “ความชอบธรรมของพรรคการเมือง” ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 ในบทความวิชาการนี้เป็นเพียงการวิเคราะห์ทางวิชาการเพื่อสร้างชุดสังเกตและประเด็นชวนให้อ่านวิเคราะห์ในประเด็นหลัก หากแต่ยังมีประเด็นอื่น ๆ ที่เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งและราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 ได้ระบุไว้ ฉะนั้นบทความนี้ยังมีข้อจำกัดในประเด็นการวิเคราะห์ในภาพรวมหรือยังขาดการวิเคราะห์ในมิติอื่น ๆ เช่น มิติด้านเศรษฐกิจหรือสังคมโดยรวม รวมถึงประเด็นการเทียบเคียงกับบริบทของต่างประเทศ นักวิชาการหรือผู้ที่มีความสนใจในประเด็นเทียบเคียงนี้สามารถศึกษาในบริบทของสถาบันทางการเมืองอื่น ๆ หรือประเด็นที่มากกว่าความชอบธรรมทางการเมือง

REFERENCES

- Aldrich, J. H. (1995). *Why parties? The origin and transformation of political parties in America*. University of Chicago Press.
- Beetham, D. (1991). *The legitimation of power*. Palgrave Macmillan.
- Dahl, R. A. (1971). *Polyarchy: Participation and opposition*. Yale University Press.
- Dalton, R. J., Farrell, D. M., & McAllister, I. (2011). *Political parties and democratic linkage: How parties organize democracy*. Oxford University Press.
- Diamond, L., & Morlino, L. (2005). *Assessing the quality of democracy*. Johns Hopkins University Press.

- Held, D. (2006). **Models of democracy** (3rd ed.). Stanford University Press.
- Heywood, A. (2019). **Politics** (5th ed.). MacMillan International.
- Kaldor, M., & Vejvoda, I. (2002). **Democratization in central and eastern Europe**. Continuum.
- Katz, R. S., & Mair, P. (1995). Changing models of party organization and party democracy: The emergence of the cartel party. **Party politics**, 1(1), 5-28. <https://doi.org/10.1177/1354068895001001001>
- Lijphart, A. (2012). **Patterns of democracy: Government forms and performance in thirty-six countries** (2nd ed.). Yale University Press.
- Lipset, S. M. (1959). Some social requisites of democracy: Economic development and political legitimacy. **American Political Science Review**, 53(1), 69–105. <https://doi.org/10.2307/1951731>
- Lipset, S. M. (1981). **Political man: The social bases of politics**. Johns Hopkins University Press.
- Norris, P. (2014). **Why electoral integrity matters**. Cambridge University Press.
- The Organic Act on Political Parties B.E. 2560 (2017). (2017, October 7). **Royal Thai Government Gazette**. (Vol. 134 No. 105, pp. 1-41). Retrieved March 31, 2025, from <https://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2560/A/105/1.PDF> (in Thai)
- Rose-Ackerman, S., & Palifka, B. J. (2016). **Corruption and government: Causes, consequences, and reform** (2nd ed.). Cambridge University Press.
- Schmitter, P. C., & Karl, T. L. (1991). What democracy is... and is not. **Journal of Democracy**, 2(3), 75–88. <https://doi.org/10.1353/jod.1991.0033>
- Weber, M. (1978). **Economy and society: An outline of interpretive sociology**. Berkeley, CA: University of California Press.

ภาคผนวก

แบบฟอร์มเสนอบทความเพื่อพิจารณาลงพิมพ์
วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

ชื่อ-นามสกุล (นาย/นาง/นางสาว)	☐ บทความวิจัย ☐ นักศึกษาระดับปริญญาโท ☐ นักศึกษาระดับปริญญาเอก
หลักสูตร.....สาขา.....	
มหาวิทยาลัย.....	
ที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้ เลขที่..... หมู่ที่..... ซอย..... ถนน..... ตำบล/แขวง.....อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์..... โทรศัพท์..... E-mail.....	
ชื่อเรื่องบทความภาษาไทย	
ชื่อเรื่องบทความภาษาอังกฤษ (ตัวพิมพ์ใหญ่)	
มีความประสงค์ขอส่ง ☐ บทความวิจัย ☐ บทความวิชาการ ☐ บทความปริทรรศน์ ☐ บทความหนังสือ	

ในการนี้ข้าพเจ้ายินดีให้กองบรรณาธิการวารสารวิจัยราชภัฏพระนคร มีสิทธิ์ในการสรรหาผู้กลั่นกรองโดยอิสระ เพื่อพิจารณาต้นฉบับที่ข้าพเจ้า (และผู้แต่งร่วม) ส่งมา และยินดียอมรับผลการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ

ลงชื่อ.....ผู้ส่งบทความวิจัย
 (.....)

* ข้าพเจ้าขอรับรองว่าบทความนี้ยังไม่เคยลงตีพิมพ์ในวารสารใดมาก่อน ตลอดจน "ไม่อยู่ระหว่างการพิจารณาของวารสารฉบับอื่น" และจะไม่นำส่งไปเพื่อพิจารณาลงตีพิมพ์ในวารสารอื่น ภายใน 90 วัน นับจากวันที่ข้าพเจ้าได้ส่งบทความฉบับนี้

** ในกรณีที่บทความนั้นมีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องหรือพาดพิงกับหน่วยงานหรือองค์กรใด ต้องได้รับความยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษรจากองค์กรนั้น

- ☐ ยินยอมรับเงื่อนไข
- ☐ ไม่ยินยอมรับเงื่อนไข

ความเห็นของกองบรรณาธิการวารสารวิจัยราชภัฏพระนคร

- ☐ ถูกต้องตามรูปแบบของบทความ
- ☐ ไม่ถูกต้องตามรูปแบบของบทความ

.....
(.....)

กองบรรณาธิการวารสารวิจัยฯ

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

รายละเอียดการเตรียมบทความเสนอการตีพิมพ์ วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ เป็นวารสารราย 6 เดือน เผยแพร่ปีละ 2 ฉบับ ฉบับที่ 1 มกราคม-มิถุนายน และ ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม จัดทำขึ้นเพื่อเผยแพร่ผลงานในลักษณะบทความวิชาการ (Academic Article) บทความวิจัย (Research Article) บทความปริทัศน์ (Review Article) และบทวิจารณ์หนังสือ (Book Review) ในสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ แก่นักวิจัย นักวิชาการ และบุคคลทั่วไปที่สนใจ

ขอบเขตของผลงานที่ตีพิมพ์

วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ตีพิมพ์บทความทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ ในด้านมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ วรรณกรรม ภาษาศาสตร์ บริหารธุรกิจ และการบัญชี ศิลปกรรม

การพิจารณาบทความ

บทความที่ได้รับการตีพิมพ์ในวารสารนี้จะได้รับการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาที่เกี่ยวข้อง (Peer Review) อย่างน้อย 3 ท่าน โดยผู้แต่งและผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความจะไม่ทราบชื่อซึ่งกันและกัน (Double-blind Peer Review)

ประเภทของบทความที่รับตีพิมพ์

1. บทความวิชาการ (Academic Article)

งานเขียน ซึ่งเป็นเรื่องที่น่าสนใจ เป็นความรู้ใหม่ กล่าวถึงความเป็นมาของปัญหา วัตถุประสงค์ แนวทางการแก้ไขปัญหา มีการใช้แนวคิดทฤษฎี ผลงานวิจัยจากแหล่งข้อมูล เช่น หนังสือ วารสารวิชาการ อินเทอร์เน็ตประกอบการวิเคราะห์วิจารณ์ เสนอแนวทางแก้ไข

2. บทความวิจัย (Research Article)

เป็นการนำเสนอผลงานวิจัยอย่างเป็นระบบ กล่าวถึงความเป็นมา และความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ การดำเนินการวิจัย

3. บทความปริทัศน์ (Review Article)

งานวิชาการที่ประเมินสถานะล่าสุดทางวิชาการ (State of the art) เฉพาะทางที่มีการศึกษาค้นคว้า มีการวิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ความรู้ทั้งทางกว้าง และทางลึกอย่างทันสมัย โดยให้ข้อพิพาทที่ชี้ให้เห็นแนวโน้มที่ควรศึกษาและพัฒนาต่อไป

4. บทวิจารณ์หนังสือ (Book Review)

บทความที่วิพากษ์วิจารณ์เนื้อหาสาระ คุณค่า และ คุณูปการของหนังสือ บทความหรือผลงานศิลปะ อาทิตินทรศการ ทัศนศิลป์ และการแสดงละครหรือดนตรี โดยใช้หลักวิชาและดุลยพินิจอันเหมาะสม

หลักเกณฑ์ในการส่งบทความ

1. บทความที่ผู้แต่งส่งมาเพื่อตีพิมพ์จะต้องเป็นบทความที่ยังไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่หรืออยู่ระหว่างการเสนอขอตีพิมพ์จากวารสารอื่น ๆ
2. เนื้อหาในบทความต้องไม่คัดลอก ลอกเลียน หรือไม่ตัดทอนจากบทความอื่นโดยเด็ดขาด (การละเมิดลิขสิทธิ์ถือเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ของผู้แต่งเท่านั้น)
3. ผู้แต่งต้องเขียนบทความตามรูปแบบที่กำหนดไว้ในระเบียบการส่งบทความของ วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
4. การพิจารณาบทความเพื่อตีพิมพ์ในวารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ จะพิจารณาเฉพาะบทความที่ได้รับการประเมินให้ตีพิมพ์เผยแพร่จากผู้ทรงคุณวุฒิเท่านั้น
5. กรณีข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้แต่งต้องปรับแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ และชี้แจงการแก้ไขต้นฉบับดังกล่าว มายังกองบรรณาธิการ

คำแนะนำการเตรียมต้นฉบับ

รับการตีพิมพ์บทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ จัดพิมพ์ด้วยโปรแกรม Microsoft Word 2003 ขึ้นไป โดยใช้ตัวหนังสือแบบ TH SarabunPSK ขนาด 16 pt. ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ กำหนดตั้งค่าหน้ากระดาษ บน 1.5 นิ้ว ซ้าย 1.5 นิ้ว ล่าง 1.0 นิ้ว ขวา 1.0 นิ้ว โดยความยาวของบทความควรเป็นดังนี้

1. บทความทางวิชาการ (Academic article) ประมาณ	15 หน้า ต่อบทความ
2. บทความวิจัย (Research article) ประมาณ	15 หน้า ต่อบทความ
3. บทความปริทรรศน์ (Review article) ประมาณ	8 หน้า ต่อบทความ
4. บทวิจารณ์หนังสือ (Book review) ประมาณ	5 หน้า ต่อบทวิจารณ์

โดยมีส่วนประกอบดังนี้

บทความวิชาการ	บทความวิจัย	บทความปริทรรศน์	บทวิจารณ์หนังสือ
1. บทนำ 2. กรอบในการวิเคราะห์ 3. เนื้อหา 4. สรุป 5. เอกสารอ้างอิง	1. บทนำ 2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย 3. ประโยชน์ที่รับจากการวิจัย (ถ้ามี) 4. ขอบเขตของการวิจัย 5. ทบทวนแนวคิด 6. สมมติฐาน (ถ้ามี) 7. กรอบแนวคิดของการวิจัย 8. ระเบียบวิธีวิจัย 9. สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย 10. ข้อเสนอแนะ 11. เอกสารอ้างอิง	1. บทนำ 2. บทสรุป 3. เอกสารอ้างอิง	บทความที่วิพากษ์วิจารณ์เนื้อหาสาระ คุณค่า และคุณูปการของหนังสือบทความ หรือผลงาน ศิลปะอาทิ นิทรรศการ ทัศนศิลป์ และการแสดง ละครหรือดนตรี โดยใช้ หลักวิชาและดุลยพินิจอันเหมาะสม
Academic Article	Research Article	Review Article	Book Review
1. Introduction 2. Framework Analysis 3. Content 4. Conclusion 5. References	1. Introduction 2. Research Objectives 3. Expected Benefits (If any) 4. Research Scope 5. Literature Review 6. Hypothesis (If any) 7. Conceptual Framework 8. Methodology 9. Results Conclusion and Discussion 9.1 Results Conclusion 9.2 Discussion 10. Suggestions and Recommendations 11. References	1. Introduction 2. Conclusion 3. References	The critique article should critically evaluate the subject, whether a book, film, work of art, dance, music performance or even another article. This has to be done looking at the content, the main points, and the benefit proceeding from it and how it expresses its discipline.

ชื่อเรื่อง	ควรมีความกระชับและชัดเจน ไม่ยาวจนเกินไป บทความภาษาไทยต้องมีชื่อเรื่องทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยใช้ตัวพิมพ์ใหญ่ทั้งหมด
ชื่อผู้แต่ง	ระบุชื่อเต็มและนามสกุลเต็มของผู้แต่งทุกคนทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษโดยไม่ใส่ยศหรือตำแหน่ง สำหรับผู้แต่งหลักต้องใส่ E-mail address ที่ติดต่อได้และลงเครื่องหมายดอกจันกำกับ
บทคัดย่อ	ทุกบทความต้องมีบทคัดย่อเป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษยกเว้นบทความทวิสารณ์หนังสือ โดยควรมีความยาวระหว่าง 200 ถึง 250 คำ
คำสำคัญ	ให้มีคำสำคัญ 3-5 คำ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
รูปภาพ	แยกบันทึกเป็นไฟล์ภาพที่มีนามสกุล TIFF, หรือ JPEG ถ้าเป็นภาพถ่ายกรุณาส่งภาพต้นฉบับเพื่อคุณภาพในการพิมพ์ หมายเลขรูปภาพและกราฟ ให้เป็นเลขอารบิก คำบรรยายและรายละเอียดต่าง ๆ อยู่ด้านล่างของรูปภาพ ปรับรูปแบบให้เหมาะสมกับการตีพิมพ์แบบขาว-ดำ หรือ Greyscale
เนื้อหา	ใช้ตัวหนังสือแบบ TH SarabunPSK ขนาด 16 พอยท์ จัดเนื้อหาตามรูปแบบบทความวิชาการ (Academic Article) บทความวิจัย (Research Article) บทความปริทัศน์ (Review Article) หรือ บทความทวิสารณ์หนังสือ (Book Review) หน่วยที่ใช้ให้เป็นไปตามรูปแบบสากล หากมีสมการให้ใช้ Equation Editor โดยจัดให้อยู่ในตำแหน่งกลางหน้ากระดาษ และระบุหมายเลขสมการ
ตาราง	หมายเลขตารางให้เป็นเลขอารบิก คำบรรยายและรายละเอียดต่าง ๆ อยู่ด้านบนของตาราง
เอกสารอ้างอิง	เป็นรายชื่อเอกสารที่ใช้อ้างอิงในบทความ โดยให้แปลเป็นภาษาอังกฤษทุกรายการ และจัดรูปแบบอ้างอิงตามระบบ APA 6 th edition

รูปแบบการอ้างอิง

1. การอ้างอิงในเนื้อหา (In-text citation)

กรณีอ้างอิงชื่อผู้แต่งก่อนข้อความ	ชื่อผู้แต่ง (ปีที่พิมพ์).....
ตัวอย่าง	Kelly (2004) แสดงให้เห็นว่า..... Saikaew & Kaewsarn (2009) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ..... Lui et al. (2000) พบว่า..... Saikaew & Kaewsarn (2009) และ Lui et al. (2000) พบว่า

- กรณีอ้างอิงชื่อผู้แต่งท้ายข้อความ (ชื่อผู้แต่ง, ปีที่พิมพ์)
 ตัวอย่าง (Kelly, 2004)
 (Saikaew & Kaewsarn, 2009)
 (Lui et al., 2000)
 (Saikaew & Kaewsarn, 2009; Lui et al., 2000)

2. การอ้างอิงในส่วนท้ายบทความ (References)

2.1 อ้างอิงจากหนังสือ (Books)

- รูปแบบ ชื่อผู้แต่ง. (ปีพิมพ์). **ชื่อหนังสือ**. (ครั้งที่พิมพ์). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.
 ตัวอย่าง Crawley, R. B., Dockery, L. M., Branson, T. S., Carmichael, L. E., Carson, J. C., Findlay, A. F., & Smith, D. M. (2015). **Manor houses of the early 1900s**. London, England: Taylor & Francis.

2.2 อ้างอิงจากบทความวารสาร (Journal articles)

- รูปแบบ ชื่อผู้แต่ง. (ปีพิมพ์). ชื่อบทความ. **ชื่อวารสาร**, ปีที่(ฉบับที่), หน้าแรก-หน้าสุดท้าย.
 ตัวอย่าง Yingsanga, P., & Mathurasa, L. (2009). Yellowing development of Chinese Kale (*Brassica oleracea* var. *alboglabra*). **Phranakhon Rajabhat Research Journal: Science and Technology**, 14(1), 76-90. (In Thai)
 Morrisa, G.A., Fosterb, T.J., & Hardinga, S.E. (2000). The effect of the degree of esterification on the hydrodynamic properties of citrus pectin. **Food Hydrocolloids**, 14(3), 227-235.

2.3 อ้างอิงจากวิทยานิพนธ์ (Theses and Dissertations)

- รูปแบบ ชื่อผู้แต่ง. (ปีพิมพ์). **ชื่อวิทยานิพนธ์**. (ระดับวิทยานิพนธ์). มหาวิทยาลัย, เมืองที่ตั้งมหาวิทยาลัย.
 ตัวอย่าง Caprette, C.L. (2005). **Conquering the cold shudder: The origin and evolution of snake eyes**. (Doctoral dissertation). Ohio State University, Columbus, OH.

2.4 อ้างอิงจากรายงานการวิจัย/รายงานทางวิชาการ (Technical/Research reports)

- รูปแบบ ชื่อผู้แต่ง. (ปีพิมพ์). **ชื่อเรื่อง** (ประเภทของเอกสาร). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

ตัวอย่าง Tayama, T. (2006). **Velocity influence on detection and prediction of changes in color and motion direction** (Report No. 38). Sapporo, Japan: Psychology Department, Hokkaido University.

2.5 บทความ/บทในหนังสือการประชุม (Proceedings of meeting and symposium)

รูปแบบ ชื่อผู้แต่งในบท. (ปีพิมพ์). **ชื่อเรื่อง**. ใน ชื่อบรรณาธิการ, (บรรณาธิการ), ชื่อการประชุม (หน้าแรก-หน้าสุดท้าย). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

ตัวอย่าง Deci, E.L., & Ryan, R.M. (1991). **A motivational approach to self: Integration in personality**. In R. Dienstbier (Ed.), Nebraska Symposium on motivation: Vol. 38 Perspectives on motivation (237-288). Lincoln, NM: University of Nebraska Press.

2.6 อ้างอิงจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ

รูปแบบ ชื่อผู้แต่ง. (ปีพิมพ์). **ชื่อเรื่อง**. Retrieved from <http://.....>[ใส่วันที่สืบค้น].

ตัวอย่าง Centers for Disease Control and Prevention. (2003). **Take charge of your diabetes**. Retrieved from [http://www.cdc.gov/diabetes / pubs/paf/ted.pdf](http://www.cdc.gov/diabetes/pubs/paf/ted.pdf) [2015, 25 Oct.]

2.7 อ้างอิงอื่น ๆ

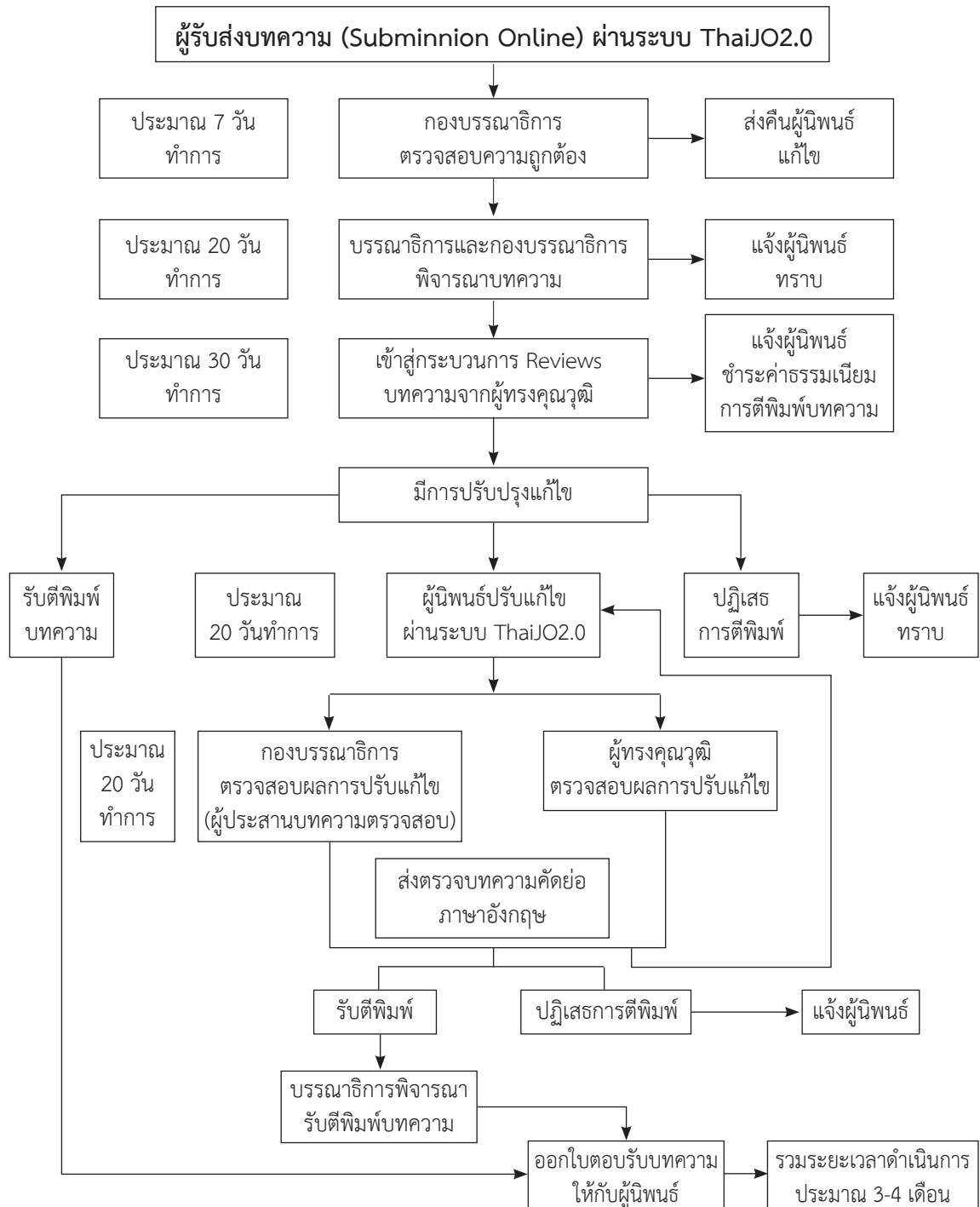
รูปแบบ ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์. (ปีที่ให้สัมภาษณ์, วัน เดือน). **สัมภาษณ์**. ตำแหน่งผู้ให้สัมภาษณ์. หน่วยงาน.

ตัวอย่าง Phae-ngam, W. (2016, 10 Jan.). **How to write a good research article**. Assistant Professor. Faculty of Science and Technology. Phranakhon Rajabhat University.วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

หมายเหตุ: ทางวารสารขอสงวนสิทธิ์ที่จะเรียบเรียงและอาจปรับปรุงการนำเสนอบทความตามความเหมาะสม

ขั้นตอนการพิจารณาบทความ

วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

หมายเหตุ: ทางวารสารขอสงวนสิทธิ์ที่จะเรียบเรียงและอาจปรับปรุงการนำเสนอบทความตามความเหมาะสม

รูปแบบบทความเพื่อส่งตีพิมพ์ในวารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (ภาษาไทย)

ชื่อเรื่องภาษาไทย (TH SarabunPSK ขนาด 16pt. ตัวหนา)

ENGLISH TITLE (TH SarabunPSK 16pt. bold)

ชื่อ-สกุล ผู้แต่งบทความ^{1*} ชื่อ-สกุล ผู้แต่งบทความ² (TH SarabunPSK ขนาด 14pt. ตัวปกติ)

¹ชื่อหน่วยงานที่สังกัด (TH SarabunPSK ขนาด 12pt. ตัวปกติ)

²ชื่อหน่วยงานที่สังกัด (TH SarabunPSK ขนาด 12pt. ตัวปกติ)

Author ^{1*}, Author ² (TH SarabunPSK 14pt. normal)

¹Affiliation (TH SarabunPSK 12pt. normal)

² Affiliation (TH SarabunPSK 12pt. normal)

*E-mail: address@mailservice.com (TH SarabunPSK 12pt. normal)

Received: xx-xx-xx

Accepted: xx-xx-xx

Published: xx-xx-xx

บทคัดย่อ (TH SarabunPSK ขนาด 16pt. ตัวหนา)

เนื้อหาบทคัดย่อในกรณีเป็นบทความภาษาไทยต้องมีบทคัดย่อเป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ยกเว้นบทวิจารณ์หนังสือ บทคัดย่อควรมีย่อหน้าเดียว ไม่ควรเกิน 250 คำ บทคัดย่อควรกล่าวถึงวัตถุประสงค์หลักของบทความ ผลลัพธ์หรือ สรุปผลที่ได้จากการทำวิจัย คำสำคัญที่เป็นภาษาไทยต้องมีเครื่องหมายจุลภาค (,) ระหว่างคำ

(TH SarabunPSK ขนาด 16pt. ตัวปกติ).....

คำสำคัญ: คำสำคัญ1 คำสำคัญ2 คำสำคัญ3 คำสำคัญ4 คำสำคัญ5 (TH SarabunPSK ขนาด 16pt. ตัวปกติ)

ABSTRACT (TH SarabunPSK 16pt. bold)

For a Thai article, an abstract in English must accompany the Thai version. The abstract should contain a single paragraph and its length should not exceed 250 words. It should be prepared in concise statement of objectives and summary of important results.

Keywords: keyword1, keyword2, keyword3, keyword4, keyword5 (TH SarabunPSK 16pt. normal)

บทนำ (TH SarabunPSK ขนาด 16pt. ตัวหนา)

เนื้อหา (TH SarabunPSK ขนาด 16pt. ตัวปกติ).....

.....

.....

.....

วัตถุประสงค์ (TH SarabunPSK ขนาด 16pt. ตัวหนา)

เนื้อหา (TH SarabunPSK ขนาด 16pt. ตัวปกติ).....

.....

.....

ประโยชน์ที่รับจากการวิจัย (ถ้ามี) (TH SarabunPSK ขนาด 16pt. ตัวหนา)

เนื้อหา (TH SarabunPSK ขนาด 16pt. ตัวปกติ).....

.....

.....

ขอบเขตของการวิจัย(TH SarabunPSK ขนาด 16pt. ตัวหนา)

เนื้อหา (TH SarabunPSK ขนาด 16pt. ตัวปกติ).....

.....

.....

ทบทวนแนวคิด (TH SarabunPSK ขนาด 16pt. ตัวหนา)

เนื้อหา (TH SarabunPSK ขนาด 16pt. ตัวปกติ).....

.....

.....

สมมติฐาน(ถ้ามี) (TH SarabunPSK ขนาด 16pt. ตัวหนา)

เนื้อหา (TH SarabunPSK ขนาด 16pt. ตัวปกติ).....

.....

.....

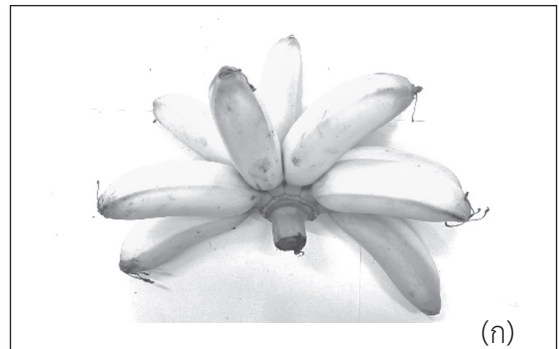
กรอบแนวคิดของการวิจัย

(TH SarabunPSK ขนาด 16pt. ตัวหนา)

เนื้อหา (TH SarabunPSK ขนาด 16pt. ตัวปกติ).....

.....

.....

ภาพที่ 1 ชื่อภาพ...(ก).....

ระเบียบวิธีวิจัย (TH SarabunPSK ขนาด 16pt.
ตัวหนา)

เนื้อหา (TH SarabunPSK ขนาด 16pt.
ตัวปกติ).....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ(TH SarabunPSK ขนาด 16pt.
ตัวหนา)

เนื้อหา (TH SarabunPSK ขนาด 16pt.
ตัวปกติ).....

.....

.....

ตารางที่ 1 ชื่อตาราง

ปัจจัยต่าง ๆ	Factor Loading	Commulative Communalities Variance (%)
ปัจจัยที่ 1 : สถาปัตยกรรม และความสำคัญของวัด		25.530
เป็นวัดที่มีความสวยงาม	0.830	0.689
มีสถาปัตยกรรมเป็นเอกลักษณ์	0.799	0.642
มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์	0.675	0.491
มีความโดดเด่นแตกต่างจากวัดอื่น ๆ	0.451	0.346

หมายเหตุ : (TH SarabunPSK ขนาด 12pt. ตัวปกติ)

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย(TH
SarabunPSK ขนาด 16pt. ตัวหนา)

เนื้อหา (TH SarabunPSK ขนาด 16pt.
ตัวปกติ).....

.....

.....

REFERENCES (TH SarabunPSK ขนาด 16pt. ตัวหนา)

เนื้อหา (TH SarabunPSK ขนาด 16pt.).....

.....

.....

รูปแบบบทความเพื่อส่งตีพิมพ์ในวารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขาสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (ภาษาอังกฤษ)

ENGLISH TITLE (TH SarabunPSK 16pt. bold)

Author ^{1*}, Author ² (TH SarabunPSK 14pt. normal)

¹ Affiliation (TH SarabunPSK 12pt. normal)

² Affiliation (TH SarabunPSK 12pt. normal)

*E-mail: address@mailservice.com (TH SarabunPSK 12pt. normal)

Received: xx-xx-xx

Accepted: xx-xx-xx

Published: xx-xx-xx

ABSTRACT (TH SarabunPSK 16pt. bold)

For a Thai article, an abstract in English must accompany the Thai version. The abstract should contain a single paragraph and its length should not exceed 250 words. It should be prepared in concise statement of objectives and summary of important results.

Keywords: keyword1, keyword2, keyword3, keyword4, keyword5 (TH SarabunPSK 16pt. normal)

Introduction (TH SarabunPSK 16pt. bold)

(TH SarabunPSK 16pt. normal).....

.....

.....

.....

Expected Benefits (If any) (ถ้ามี) (TH SarabunPSK 16pt. bold)

(TH SarabunPSK 16pt. normal).....

Research Objectives (TH SarabunPSK 16pt. bold)

(TH SarabunPSK 16pt. normal).....

.....

Research Scope (TH SarabunPSK 16pt. bold)

(TH SarabunPSK 16pt. normal).....

.....

.....

.....

Literature Review (TH SarabunPSK 16pt. bold)

(TH SarabunPSK 16pt. normal).....

.....

.....

.....

Figure 1 name....(a).....**Methodology Material(TH SarabunPSK 16pt. normal)**

(TH SarabunPSK 16pt. normal).....

.....

Hypothesis (If any) (TH SarabunPSK 16pt. bold)

(TH SarabunPSK 16pt. normal).....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Conceptual Framework (TH SarabunPSK 16pt. bold)

(TH SarabunPSK 16pt. normal).....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Results Conclusion and Discussion (TH SarabunPSK 16pt. bold)

(TH SarabunPSK 16pt. normal).....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Table 1

Time (minutes)	Pressure (mbar)				Avg. Pressure (mbar)
	Day 1	Day 2	Day 3	Day 4	
90	0.000061	0.000053	0.000037	0.000048	0.000050
95	0.000055	0.000053	0.000038	0.000044	0.000048
100	0.000055	0.000052	0.000037	0.000048	0.000048

Note: (TH SarabunPSK 12pt. normal)

Suggestions and Recommendations (TH SarabunPSK 16pt. bold)

(TH SarabunPSK 16pt. normal).....

.....

.....

.....

.....

REFERENCES (TH SarabunPSK 16pt. bold)

(TH SarabunPSK 16pt. normal).....

.....

.....

PHRANAKHON RAJABHAT RESEARCH JOURNAL HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

Vol. 20 No. 2 July - December 2025

ISSN : 2985-2781 (Online)

The PNRU Research Journal, Humanities and Social Sciences is the official journal of Phranakhon Rajabhat University published twice yearly, with the first issue covering the months of January to June, and the second July to December. It seeks to publish the research results and academic works in the form of original articles, review articles, and book reviews, in the areas relevant to humanities and social sciences from all the researchers, academics, and interested people.

PUBLISHING'S OBJECTIVES

Phranakhon Rajabhat University Research Journal, Humanities and Social Sciences was published semiannually (twice a year); January – June and July – December by the following objectives:

1. To publicize academic paper, research paper, review article and book review in the related fields of Humanities and Social Sciences such as Political Science, Public Administration, Community Development, Urban Administration and Development, Historical, Thai Language, English Language, Classical Dance and Drama, Music, Law, Fine and Applied Arts, Library and Information Science, General Management/Business Computer, Human Resources, Marketing, Tourism and Hotel Management, Communication Arts,

Economics, Accounting, Educational Administration, Early Childhood Education, Curriculum and Instruction, Educational Technology, Educational Psychology and others fields which belong to editorial department consideration.

2. To be a channel to exchange information, important points, experience on research to researcher's academicians and others who are interested

PUBLISHING'S POLICIES

1. The published article must be academic article, research article, review article or book review which would be either in Thai or English.

2. The published article must be written in the format of Phranakhon Rajabhat University Research Journal, Humanities and Social Sciences. It must be screened by qualified person in related fields. The published article must be an article that has not been published or during the consideration from other journals.

3. Every published article must be approved by at least two expert evaluators (peer reviewed) in relevant filed for an article. The evaluators and the authors must not know each other (Double-blind Peer Review). The published article must be approved from at least two experts or two from three.

SUBMISSION PROCESS

1. The original manuscript is required to submit through Thaijo online at https://www.tci-thaijo.org/index.php/PNRU_JHSS/author

2. Editorial board members are responsible for the initial checks on correctness and quality of original manuscript.

3. At least two potential reviewers with the appropriate expertise are requested to review each original manuscript. To avoid bias, double-blind peer review policy is applied in this journal. the journal requirements, each manuscript is required to pass by unanimous consent of the two reviewers, or, two out of three reviewers. The decisions or comments by reviewers may be as follows:

- Accept Submission
- Revisions Required
- Resubmit for Review

- Resubmit Elsewhere
- Decline Submission
- See Comments

4. The original manuscript and the evaluation form of the reviewers are collected, before sending back to the author for a revision. After that the author is requested to provide the revised details and revised manuscript for the editorial board.

5. The editorial board checks the revised details and original manuscript.

6. If the manuscript is satisfied and approved, the official letter of acceptance for publication will be provided for the author(s) and announced by the editor through the Thaijo online at <https://www.tci-thaijo.org/index.php/PNRUJHSS/>.

7. The editorial board collects all the manuscripts, before publishing the journal draft at the publishing house.

8. The journal draft is checked again, before the journal is published and distributed.

9. The PNRU journal Humanities and Social Sciences distributes the online journal through Thaijo online at https://www.tci-thaijo.org/index.php/PNRU_JHSS/.

EDITORIAL CRITERIA

1. Manuscripts submitted to PNRU journal Humanities and Social Sciences should neither been published before nor be under consideration for publication in another journal.

2. Plagiarism, data fabrication, and image manipulation are not tolerated. All authors must have approved the submitted manuscript and agree to be accountable for their own contributions or any infringements of copyright appearing in the manuscript.

3. Authors should follow the author guidelines carefully. All manuscripts intended for publication in this journal should strictly be prepared and formatted as per the author guidelines for manuscript submission.

4. Only manuscripts approved by reviewers are published in this journal.

5. If the manuscript is required to revise, the author should resubmit the revised version to the editorial board within a suitable time frame.

6. To write an academic article, the article should consist of the following parts:

- (1) Introduction
- (2) Framework

- (3) Analysis
- (4) Content
- (5) Conclusion
- (6) References

7. To write a research article, the article should consist of the following parts:

- (1) Introduction
- (2) Research Objectives
- (3) Research Benefits (If any)
- (4) Research Scope
- (5) Hypothesis (If any)
- (6) Conceptual Framework
- (7) Methodology
- (8) Research Results and Discussion
 - 8.1 Research Results
 - 8.2 Discussion
- (9) Suggestions and Recommendations
- (10) References

8. To write a review article, the article should consist of the following parts:

- (1) Introduction
- (2) Conclusion
- (3) References

9. To write a book review, the critique article should critically evaluate the subject, whether a book, film, work of art, dance, music performance or even another article. This has to be done looking at the content, the main points, and the benefit proceeding from it and how it expresses its discipline.

MANUSCRIPT PREPARATION GUIDELINES

1. The full article should be submitted in the Word File as an electronic file using Microsoft Office Word via the ThaiJo online: https://www.tci-thaijo.org/index.php/PNRU_JHSS/ author
2. The article must be typed in single spacing. It is noted that Cordia New is required.

3. Please submit tables as editable text and not as images. Number tables consecutively in accordance with their appearance in the text and place any table notes below the table body.

4. Citations in the text should follow the referencing style used by the American Psychological Association.

5. Please ensure that every reference cited in the text is also present in the reference list. If these references are included in the reference list, their last names should be written first, followed by the year of publication, for example, Roonkaseam (2015) or (Roonkaseam, 2015). For references with three or more authors, use the first author's name and 'et al.' in the text (e.g. Roonkaseam et al., 2015).

6. To meet the standards of the journal, the editorial board has its rights to revise some passages in the manuscript without asking permission from the author.

7. All authors must have approved the submitted manuscript and agree to be accountable for their own contributions appearing in the manuscript.

จริยธรรมในการตีพิมพ์ Publication Ethics

วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มีมาตรฐานทางจริยธรรมในการตีพิมพ์บทความ ดังนี้

➤ จริยธรรมของบรรณาธิการ

1. บรรณาธิการมีหน้าที่ พิจารณาความสอดคล้องของเนื้อหาบทความกับวัตถุประสงค์และขอบเขตของวารสาร
2. บรรณาธิการมีหน้าที่ตรวจสอบคุณภาพและพิจารณาความถูกต้องของบทความร่วมกับกองบรรณาธิการ และผู้ทรงคุณวุฒิก่อนการตีพิมพ์
3. บรรณาธิการต้องไม่มีส่วนได้ส่วนเสียกับผู้แต่ง ผู้ประเมินบทความ และบุคคลอื่นๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง
4. บรรณาธิการต้องปฏิบัติตามกระบวนการและขั้นตอนต่าง ๆ ของวารสารอย่างเคร่งครัด
5. บรรณาธิการต้องรักษาความลับของผู้แต่ง
6. บรรณาธิการมีหน้าที่รักษามาตรฐานของวารสาร รวมถึงพัฒนาวารสารให้มีคุณภาพอยู่เสมอ

➤ จริยธรรมของผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความ

1. ผู้ทรงคุณวุฒิต้องตระหนักถึงความเชี่ยวชาญตามศาสตร์ของตนเองในการรับประเมินบทความ
2. ผู้ทรงคุณวุฒิต้องไม่มีส่วนได้ส่วนเสียกับผู้แต่ง
3. ผู้ทรงคุณวุฒิต้องตรวจสอบความซ้ำซ้อนของบทความกับงานตีพิมพ์อื่นๆ
4. ผู้ทรงคุณวุฒิต้องประเมินและให้ข้อเสนอแนะตามหลักเกณฑ์ทางวิชาการโดยปราศจากอคติ
5. ผู้ทรงคุณวุฒิควรตรงต่อเวลาในการส่งผลการประเมินบทความ
6. ผู้ทรงคุณวุฒิควรรักษาความลับของผู้แต่งบทความ

➤ จริยธรรมของผู้แต่งบทความ

1. บทความที่จะส่งต้องเป็นบทความที่ไม่เคยมีการตีพิมพ์หรือเผยแพร่ที่ไหนมาก่อน และต้องไม่คัดลอกผลงานผู้อื่นโดยขาดการอ้างอิง
2. หากบทความมีการทดลองเกี่ยวกับมนุษย์หรือสัตว์ ผู้แต่งต้องปฏิบัติตามหลักจริยธรรมในการวิจัยและข้อกำหนดที่เกี่ยวข้อง
3. ผู้แต่งควรระบุแหล่งทุนที่สนับสนุนการวิจัย

4. ผู้แต่งควรเคารพความคิดเห็นทางวิชาการของผู้อื่น และแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ
5. ผู้แต่งจะต้องไม่นำส่วนใดส่วนหนึ่งของเนื้อหาในบทความไปตีพิมพ์เผยแพร่ยังแหล่งอื่น ๆ
6. ชื่อผู้แต่งที่ปรากฏในบทความต้องเป็นผู้ที่มีส่วนในผลงานวิชาการนี้จริง

